ALMANAH
SINTAGME LITERARE

2017

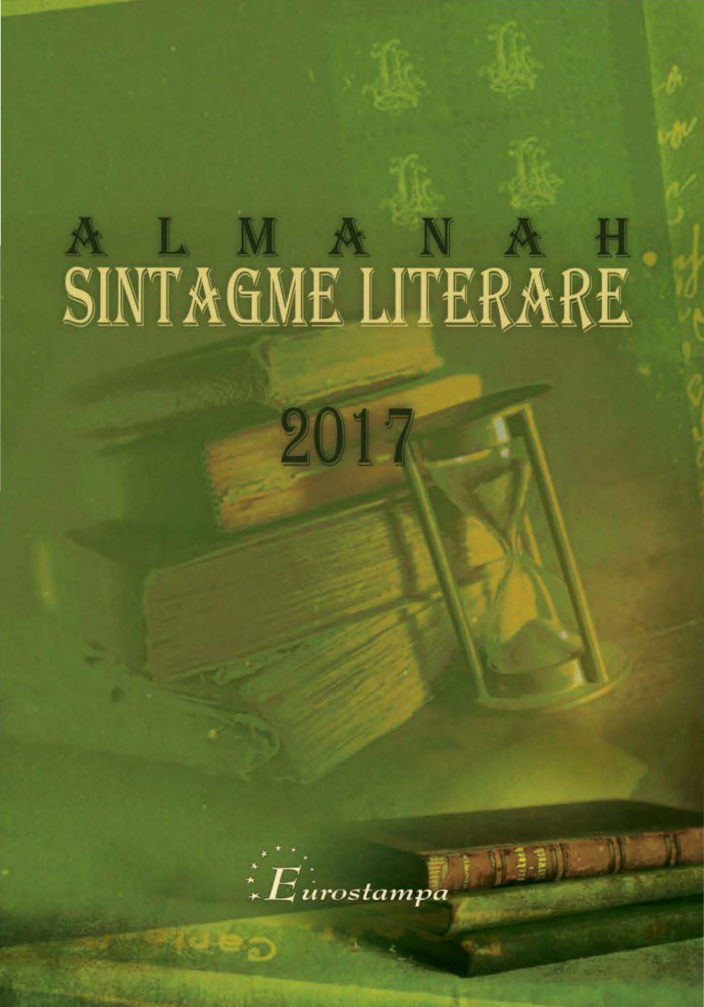

Eurostampa

ALMANAH
SINTAGME LITERARE

2017

Almanah editat de revista SINTAGME LITERARE

Redactor coordonator:
Geo Galetaru

Almanahul este ilustrat cu lucrări
ale Marianei Bojan

Coperta: Mihaela Gruber

Lucrare finanțată de Consiliul Local şi Primăria Comunei Dudeştii Noi

© Geo Galetaru

Almanah Sintagme literare = ISSN 2286 – 4563
ISSN-L 2286 – 4563

Editura Eurostampa
Timişoara, Bd. Revoluţiei din 1989, nr. 26
Tel./fax: 0256-204816
edituraeurostampa@gmail.com
www.eurostampa.ro

Tipărit la Eurostampa

POESIS

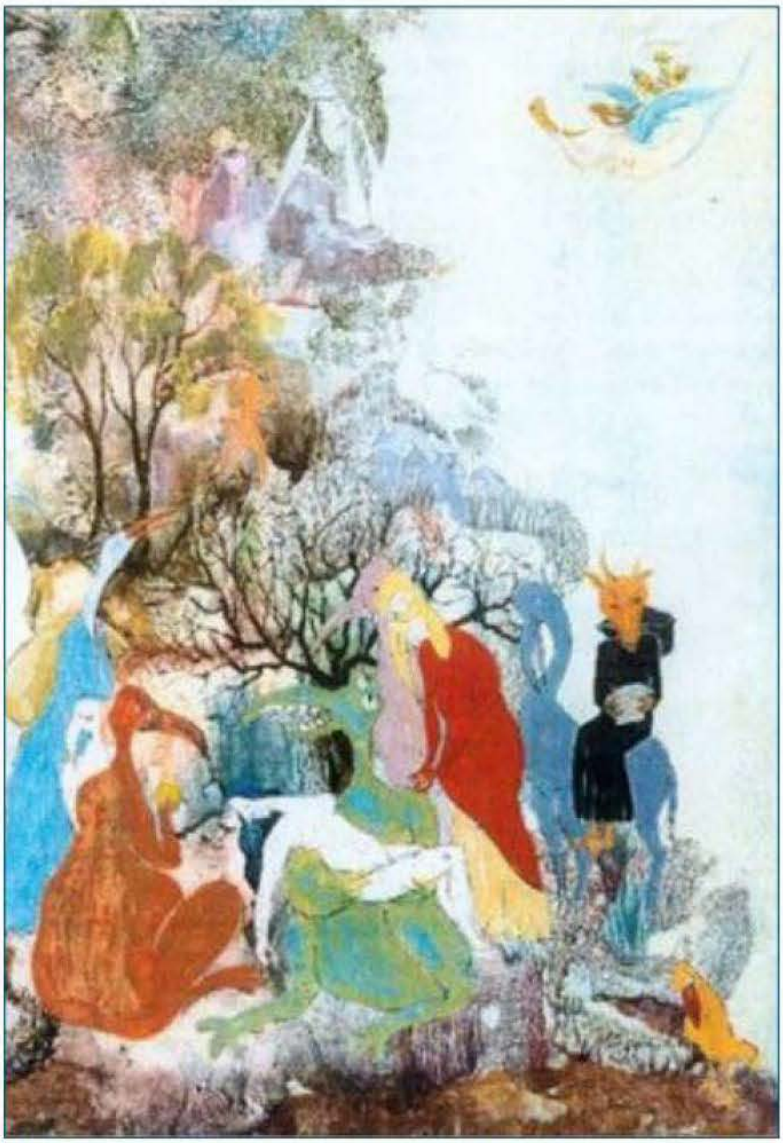

am împins valul cu piciorul

nu s-a împotrivit

*

s-a întors când nu îl mai aşteptam
venea învolburat mă
acoperea
eram
o
algă lângă celelalte

*

goneam asfinţitul
devenisem amanţi
doar pescăruşii înţelegeau

*

marea
ne izbea de ponton
se îndulcea sorbind sarea din noi
ţipătul
era singurul
reper

când

iau norii
(vata pe băt
din care se îndulcesc îngerii)

*

muşc
gura se încleiază
carnea mi se desprinde de pe oase
întind mâinile spre cer

*

da
fac asta de câteva ori într-o zi
nimeni nu poate să-mi spună

*

până când
îmi asum

*

despărţiri vulcanice
iubiri înşirate cum ardeii iuţi pentru iarnă

*

pastile laolaltă cu dezgoliri
aceeaşi
moarte
viaţa mă încurcă

*

o iau de la capăt
în aceeaşi incertitudine

*

nu îmi mai ies la fel de bine
despărţirile
nu mai am curaj să vorbesc despre
iubire
e aproape iarnă

eşti încă frumoasă, femeie

cu tot părul tău alb ce îl vopseşti pe ascuns
mă priveşti destul de des în ultimul timp
ca şi cum ar fi pentru ultima dată
ai uitat să-ţi netezeşti talia tăinuindu-ţi
cu grijă coapsele sub rochie
cu toate astea câte o floarea soarelui
se ridică pe vârfuri să te privească
curioasă
dimineaţa îţi mai răsare câte un rid
prin care te pătrund cu privirea
îmi dau seama că tu mă cioplești
de aceea mă simt incomplet
fără tine noaptea ar fi colţuroasă cum un lup
ce aşteaptă fiorul
eşti încă frumoasă, femeie
al naibi de frumoasă
îmi venea să-ţi spun
tu plecaseşi

trupul meu

îşi caută umbra
de teamă
că ai putea trece pe lângă ea
fără să o recunoşti

Orașul fără cer

Pe fundul mării – suflet uitat
purtat în larg
de refluxul indiferenței
în derivă plutesc cu ancora ruptă
corăbiile salvatoare
visul e abis
de carne ucis
Undeva ceasul epocii s-a oprit
când ne-am îndrăgostit
sau când am adulmecat briza mării
când am privit inocența zâmbitoare
când am navigat pe oceanele utopiei
cu ușa coliviei deschisă
admiratori ai furtunilor de vară
crengi golașe din frunziș se ridică
pornesc revoluția gândului
în orașul fără cer

Timpul de pânză

s-a rupt
căzut-am în genune
pe creste oamenii trăiesc
pe ochi c-un văl
în juru-mi întuneric
adorm
și somn îndelung dorm
în vis vorbesc
cu pietre melci furnici
cu zeitățile locale
prin somn însă aud zeflemitoare
voci de sus
râd înfundat

Bucătăreala de seară

se ia o cantitate considerabilă de nervi
și se despică în patru
se toacă julien o mână de cuvinte demodate
se călesc împreună
se adaugă după gust
piper și poezie
și se stinge totul cu un vis
despre labirintul lui Borges

Lumea din ciment și sticlă

consolidată cu fiare
pe cer o lebădă
asfalt plângând culori
alb roz în parcuri
benzină
mii de furnici robotind
orașul poezie
moment tipărit în eternitate
irizându-se
în toate colțurile existenței
păsări mici
din palmă blând îmi ciugulesc
prea repede le dai drumul să zboare
sunt păsări
nu le pot ține captive
pasărea din colivie
cum și leul de la zoo
sunt doar umbre
câți ochi se vor fi întâlnit
pe-aceleași texte?
citesc
citesc fără să urmăresc
autorul titlul detalii
citesc rar și relaxat
reprezentându-mi fiecare imagine
trăind-o ca pe ultima
citești poezii demodate
culori și parfumuri
din trupul schimbător al Geei
îmi spui
îmi iau capsula de stres
fac menajul
sătulă de etichete – păpuși ale adulților
din pădurea de foc
mâini uriașe urlă cerului
schimb ritmul frecvența măsura
și înzecit regăsesc
Poezia
în lumea din ciment și sticlă
consolidată cu fiare
pe cer o lebădă

epitaf pentru anii douăzeci

mi-am petrecut cea mai mare parte
a anilor mei douăzeci
luptându-mă îndelung cu mine

devorat de o silă imensă
de ceea ce devenisem
m-am dispreţuit cu sete pentru
cea mai mare parte a decadei

ca să pot supravieţui acestei bătălii
mi-am petrecut cea mai mare parte
a anilor mei douăzeci
înghiţind somnifere şi îmbătându-mă
crunt de câte ori am putut

am petrecut prima jumătate
a anilor mei douăzeci
învăţând la şcoli alese
şi citind, haotic şi plin de entuziasm
tot ce mi-a picat în mână

apoi am petrecut a doua jumătate
a anilor mei douăzeci
uitând aproape tot ce am învăţat şi am citit
în prima jumătate a anilor mei douăzeci

mi-am petrecut o bună parte
a anilor mei douăzeci
consumând, fără discriminare, haşiş
şi marijuana
pe unde am apucat

în ultima parte a anilor mei douăzeci
am fost îndrăgostit nebuneşte de o himeră
pe care o mai visez uneori
și mă umple de tristețe de fiecare dată

am început prima parte
a anilor mei treizeci
făcând pace cu mine –
lumea zice că e doar un firav armistiţiu
care n-o să dureze prea mult

acum îmi petrec prima parte
a anilor mei treizeci
muncind până la epuizare
și îmbătându-mă de câte ori pot

îmi mai petrec prima parte
a anilor mei treizeci
mergând la prostituate
o dată pe săptămână
și scriind câte două poezii pe lună
cu o regularitate de ceas helvetic

urbancolia
poem recenzie

mi-a luat o după-amiază întreagă
o bucată bună din seară
4 cafele şi aproape un pachet
de camel galben
să dau gata ***Urbancolia***
lui dan sociu

intoxicat de cofeină şi nicotină
am luptat câteva ore bune
cu această lungă diaree existenţială
de vreo 200 de pagini
despre dragoste, singurătate şi delir

pe la începutul serii
pe când mă apropiam încet
de finalul romanului
mi s-a aplecat de la prea multă cafea

și a trebuit să cobor la cramă
de unde m-am aprovizionat
cu trei sticle de vin
pentru a face față restului de lectură
și ce mai rămăsese din zi

dar e prima carte adevărată
pe care am citit-o
în ultimii șase ani
lucru care nu mă lasă deloc indiferent

5X4

umbre delicate
fac mâinile soției
frământând pâinea
trăirilor imediate

o pată pe covor!
e soare acolo
furnicile se rostogolesc în plăcerea luminii
n-au gânduri despre mâine

eu dormitez cu ziarul în mână
Bach zumzăie cu vioara lui
în ea se îneacă o muscă beată
departe, o statuie plictisită face semne

undeva e orașul
transpiră subteran, interurbane țevi
aduc lichide sub presiune
un intestin suspină, viața e prea lungă...

și solzii mei de cataractă
așteaptă o mângâiere
viziunea ta iubito
în auriul temporal al toamnei

Plus - Minus

destule mecanisme am desfăcut
căutându-le inima
arcul tictacului cardiac
pulsul roților dințate, angrenate
într-un joc instabil
numit viață
trecere mea prin parcuri
cu statui înghețate
în van a fost, ca și vâslitul contra
cascadelor furioase
din care țâșneau zei orbi
apoi veneau ele
umbrele șovăielnice ale bunicilor
în satul ars
plin de cai morți
și bubuit de tunuri

mai încolo s-a făcut o liniște
de locomotivă abandonată
în gara plină cu geamantane
pe care au scris cu cărbune: spre Palestina
bătrâne doamne zburau rotund
din aripi atrofiate
apoi cădeau grămadă la triere
bătrânii și copiii zăceau pe peron resemnați
după cum cerea ofițerul blond
care ne bifa cu + într-o listă lungă
fără de capăt..

Efect secundar

cu o zi înainte
o turmă enormă de furnici
mi-a năpădit casa, cafeaua, peretele vestic
căutau refugiu în bucătărie
la 23, exact la echinocțiu,
după vaccinul de gripă
a venit ploaia

amețeli, regrete cosmice
să aprindem vreascuri mi-a trecut prin cap
să căutăm veverițe speriate
în trecutul prezent
în greșelile viitorului virtual
să fiu pofta cuiva, cerșeam
să devin tehnologia dragostei de consum
mecanismul mecanico-subtil
al sărutului fugar
în gara blocată pentru iarna care vine
cu nămeți absoluți din ceață
și pudră de talc

apoi am văzut un melc care
își dădea foc la casă
atunci am înțeles, trăim efemer
efectul secundar al doctoriei viață.

ADRIAN IONA

(obsesii și aproximări)

* * *

Ca să te cunoști
cu adevărat
trebuie să-ți lași timp
să greșești

abia atunci
ai putea să-ți dai seama
(cît de cît)
ce cauți „în viața asta,
făcută din nimicuri
împerecheate nu prea bine"

să-ți dai seasma
că după legile ficțiunii
posibilul este realitatea

iar
ce numești tu realitate
este – de fapt –
ceea ce rămîne
după ce posibilul
s-a manifestat

după ce – la rîndul tău
vei fi încercat să faci
din ceea ce trece
și se petrece
(în virtutea celor
etern virtuale)
„un fel de-a muri
pentru viață"
...sau măcar în numele ei

* * *

Gîndind
mereu cu îndoială
și îndoielnic
am ajuns să cred
că există doar bucurii
(de ceva anume)
care se nasc
din comparația
cu ce-am trăit deja

nu mi-am dat seama
(din cauza nerăbdării
ce însoțește îndoiala)
că există și bucurii
(de nimic anume)
care se nasc din analogia
cu ce n-am trăit încă

ceea ce înseamnă
că de acum încolo
va trebui să trăiesc
cu mai puțină nerăbdare
(și implicit îndoială)

și asta
pînă în ultima clipă
...cînd față către față
cu mine însumi
acele analogii
m-ar putea ajuta
să aflu – în sfîrșit
cine sînt

să aflu dacă
acel gol ademenitor
care crește atunci în mine
este același
sau
doar asemeni
acelui gol orbitor
și parcă visat
...atunci cînd
m-am născut

* * *

Uneori
fără vreo cauză sau scop
se întîmplă convertirea
mirabilă a inimii

și asta
în pofida gravitației
și a faptului că aici și acum
inerția face legea

iar eu trăiesc din echivocuri
„mecanic și apter"
...pentru că imaginația
nu mai are nimic –
pentru mine
„din povara care te face
imponderabil"

a devenit – poate
chiar din cauza mea –
doar o simplă nevoie
de consolare

ceea ce înseamnă
că și eu sînt – în felul meu
unul dintre cei care
„doar există
fără să trăiască"

dintre cei care
încă n-au înțeles
că un plus metaforic
nu este întotdeauna
un minus metafizic

poate
chiar dimpotrivă
...pentru că întîmplarea
nu e totul

Rotirea semnelor

Mereu ceva e gata să se petreacă
să ne atragă în oul binecunoscut
cu brațele adâncului întinse
ca o jumătate de pasăre
ce zbate ora în care se zaharisește
nechezatul cuielor
ruginite de carne
și unde speranța e un magnet pe frigider
suntem degajările ceainicului
ce fierbe ura acestor lumi în travaliu
și câtă iubire în noi
de sub dărâmături unde căutăm
supraviețuitori.
Mă cunoști? Îți fac cu mâna.
Nu te ridica
îți aduc micul dejun la pat.

Metamorfoze matinale

Am ajuns teferi înainte de mulgerea luminii
la Marele Rift al Memoriei
de unde obișnuiam să naufragiem
vis-à-vis de vis
ca o bisectoare în Ereignis
verzi și mâncați de omizi somnivore
când tu ai început să te fluturi crudă
ca o desperechere de proră
iar eu
să secret cerneală.

Scrâșnirea pleoapelor

Mi s-a amputat salcia cu care
îmi bărbieream
solzii cariați de numismatică.

Apa Sâmbetei cum coboară
din Vinerea Seacă
îmi iau rămas bun de la Paznicul meu
în fiecare Duminică.

Undeva la finele coridei
un vultur alăptează un leu.

Celei mai frumoase

Când pleacă ea
belvederea devine un patinoar
sterilizat de întuneric
mirosul se despletește în filamentele arse
palmele emană frecvențele șoldurilor
gustul se încordează pe ogiva sânilor
auzul dezamorsează inima ei
ce bătea în urmă.

Când ea se întoarce
încep unanim să mă descompun.

Vampirism

Să suferi în taină
ca asinul milei să nu-ți care greutățile
la hotelul oglinzilor.

Pe celălalt taler
soldații sunt chemați să li se recolteze
pursângele vărsat.

Martora focului

Ca o improvizație de ploaie
se întind năvoadele sub măduva îngerilor.

Noi cei neregurgitați
o folosim la chituirea gurii de vărsare
a somnului
căscată de bormașina lui Fibonacci.

Cu cât interacționezi mai puțin
cu atât devii mai propriu numai ție
era gravat deasupra intrării în tâmplă
când a fost vărsată amfora cu cenușă
în constelația icrelor.

Toate găurile au devenit nectarifere.
Bea.

ADRIANA CHIDU

să călătorim vei spune zăpezilor
cu ochii închişi dureroşi
cu cei trei cai ai celor trei cavaleri
din cele trei oraşe din cele trei ţări
peste trei lumi în al să călătorim
vei spune zăpezilor
cu ochii închişi dureroşi
cu cei trei cai ai celor trei cavaleri
din cele trei oraşe din cele trei ţări
peste trei lumi în al treilea ceas
la cântatul cocoşilor
.....

altădată este acum
în semnul de piatră de pe fruntea de carne
ce inefabilă inconştienţă face
ca trecerea ta prin lume
să pară uşoară
să ignori zilnic îngerii
din piaţa mare a oraşului
ce trişti şi resemnaţi te arată cu degetul
şi îsi spun poveşti de încurajare
.....

eşti fratele meu iubitul copilul
tatăl rătăcitor
te-am spălat cu nisip
până ţi s-au estompat formele divine
şi ai rămas
mirajul de amiază
îndrăgostirea lipsită de obiect
transparenţa dureroasă a unei amintiri
ochiul cerului din templele de piatră
ai îngenunchiat
umplându-mă de har
.....

palmele tale miros a moarte
cu cenuşă te-am presărat
a moarte îţi miros coastele întinse la soare
verde cristalin şi grav
amprentă a uitării
coamă cenuşie sincopată
atâta zădărnicie
tămâiere şi greaţă de sine
întuneric verde cristalin şi grav
moartea e în ochii tăi drumuiţi
un strop de fum
un ger cu lună plină
cântă zeiţă a lupilor
sunt sub stele şi aş vrea să plec
apleacă-te cu discul tău urlător

pe capul uriaş
o flacără neagră
moartea
materializează
.....

deşertul roşu tremurând sub lună sub ape
fâşâind sub poalele zeiţei
mângâindu-i gleznele spumoase
sparte de discul auriu căzut în uitare
lumina răspândea un cal zglobiu
şi iubit
departe
.....

Emily Dikinson a fost în cer
şi acolo a văzut un rubin uriaş
eu am fost în iad
şi în iad este un rubin uriaş
ea se bucură de o companie aleasă
eu nădăjduiesc într-o societate distinsă
satana e frumos ca un cer negru
suferinţa lui e măreaţă ca o patrie
comunicarea lui e ironică,
sclipitoare, charismatică
e o iluminare dureroasă
vai de carnea care depinde de spirit
casele iadului sunt înalte drepte
şi raţional împietrite
gândacii locuiesc şi foşgăie aici
cu drag aş pleca
dar al meu nu mai e nicăieri
e cineva ce iubeşte în gol
şi se decupează o formă pe negativ
din care îţi trimite calde salutări
până în centrul iadului
mai este mult de mers
de aici se vede un rubin uriaş ca un tron
şi un ochi mare încercănat
şi ochiul vorbeşte ca o gură

ADRIANA WEIMER

Lumină de stea

Se va întoarce
fructul în sămânță
și strălucirea solară
în lumină de stea
își va regăsi cerul;

se va întoarce
izvorul la matcă
și cuvântul în sens
își va regăsi calea;

cântecul
se va reîntoarce
în sfere
și rugăciunea
va renaște
calea sfințirii.

În lumină voi apune,
în lumină voi trece,
cum lumina-n vitralii
îndumnezeită-n
Altare.

Drum spre Infinit

Venim din infinit...

drumul spre Infinit
îl învățăm
într-o viață.

Cum arde

Cum arde
timpul
între două clipe,
gândul
între două cuvinte,
lacrima
între două priviri...

Cum arde
apusul
între două zile,
sufletul
între două nopți de cuvânt,
liniștea
între două neliniști,
iubirea
între două destine...

Mereu înspre voi

Port
povara stelei
în noapte:

și-n întuneric,
lumina-mi
se revarsă-n
priviri
mereu înspre voi.

În Cuvânt

Să încolțesc
în Cuvânt,
precum
grâul în toamnă;

mai apoi,
în soarele verii,
în spice-cuvinte
rodind.

În Lumină

Am ales cu sufletul
o stea
care-mi seamănă;

pe drum de stele
pașii
au redevenit zbor;

am ales cu inima
cerul
la care să urc
în Lumină.

Echinox

În echilibru
cu Universul
sufletul meu
intră în echinox
ca-ntr-o
mănăstire

– cu smerenie.

La infinit

Împărțită în patru,
inima stelei
– și a mea –
se divide
la infinit lumină.

Clipa – Lumină

Sunt
mii de
ani-lumină
întreg
universul.

Eu,
doar o
clipă-lumină.

Să fiu

Atât de mult aș vrea
să vă fiu
o mare
de lumină
într-un strop de cuvânt
și o mare de suflet
într-un strop
de lumină;

atât de mult aș vrea
să vă fiu
o mare de suflet
într-un strop de cuvânt
și un strop de cuvânt
într-o mare de suflet.

Camera surdă

Pe pluta de candelă roasă
trec încolonați pândacii
străbătând coridoare lungi
până-n camera surdă.
Doar aici simt cum sângele
susură-n vene
vitros și fierbinte
și liniștea
calcă și mai încet
în ventricule mici
de prisme argiloase.
Se reflectă totul în viduri perfecte
deși nu mai e nimeni
care să spună al cui este
acest gând.

Mărgele de nisip

Astăzi nu te mai grăbești niciunde
în mersul tainic și îngândurat
pe drumul zilelor
ce vin mereu
și nu poți privi în ochi
pe nimeni.

Nu te-ai temut să ceri o îmbrățișare

Când ți-ai dat seama că ești
doar un om obișnuit
ai devenit atât de obosit
încât n-ai mai putut sta în picioare,
te-ai clătinat și ai căzut
lat, direct pe jos.
Ai îmbrățișat liniștit pământul
pentru că știai
atunci
că el mai lipsea din tine
deși n-ai apucat
să-l mai scuturi
de mizeriile lumii.

Nu era nicio picătură de ploaie
și totuși mirosea a umed ș-amar
sărutai mâlul
și pe toți copiii lui
nenăscuți
din pietre și apă.

Nu mai aveai nicio rădăcină.

Filosofia minții

O febră ascunsă și epuizantă
este cunoașterea de sine
pentru că ea nu poate fi citită
de pe buze
ca pe-o speranță
sau ca pe un abis.

Oamenii-cart'esieni

Ei ne pândesc la fiecare pas
ca pe propria lor umbră,
și mint mereu,
dar este o minciună că ei mint,
pentru că pare
că spun adevărul.

Dar dacă ei spun adevărul,
ei mint,
căci fac
ceea ce spun.

Longitudinale

Ai trupul din ce în ce
mai frumos
și totuși ai plâns
când te-ai privit ultima oară.

Ți-ai găsit în colțul ochiului
printre lacrimi,
două aripi.

vineri seară

mâine e ziua mea de naștere
orașul a apus înainte
să-mi zică
noapte bună

hai să fugim din el
este bâlci sub pământ
ar fi frumos să ajungem
cât mai este toamnă

terogterogterog
du-mă acolo
unde au plecat mulți
și nu s-au mai întors
se spune că e atât de frumos
am auzit că au carusele colorate
și răspunsuri
pentru toate visele
pe care n-am putut să le trăiesc

intrarea...
e undeva
între două păduri
de mesteceni
totu-i atât de alb

dragul meu
nu-ți fie frică de lumina
în care s-au pierdut atâția
ne vom regăsi
la carnavalul meschin
unde biletul costă
două suflete

testament

dacă te întrebi ce ne-a mai rămas
privește peisajul care ne înconjoară
uite
în stânga vezi cicatricile
(încă mai ard uneori
mai des dor
se simt furnicături sub ele
ca și cum gloanțele
unui război interior se lovesc de cer)

în partea binelui
se ascunde un morman de răspunsuri
fără întrebări
nu te sfii să iei câte ai nevoie
nimeni nu le revendică de ani buni

te aștepți să vezi
cerul și pământul
dar nununu
sus avem tavanul de cărți
pe care ar fi trebuit să le citești
ca să mă înțelegi

jos ard mocnit toate scrisorile
pe care nu ai îndrăznit să le scrii
seara poți auzi pianul cântând singur
furtuna înaintând spre noi
ne-a mai rămas o toamnă
și o zi
apoi tăcere

jocuri inventate

obișnuiam să ne jucăm
cu bucăți de orașe părăsite
atunci când părinții
nu ne supravegheau
de la ferestrele blocurilor moarte

tu alungai oamenii rămași
(încă le aud urletele)
eu reconstruiam clădiri din cioburi
(nu reușeam să ajung la acoperișuri)
uneori ploua peste noi
și apele luau tot ce doreau în câteva clipe
oamenii ne numeau
zei mâniați
aruncând în noi cu pietricele colorate

seara le striveam orașele
iar ei jucau de-a v-ați ascunselea
printre ruine
spuneau că suntem criminali de mici

ANA POP SÎRBU

Țărmul

S-a stins chiparosul,
Captiv al timpului.
Stă neclintit.
Legat de catargul roșu,
De catargul negru.
Obsedant chiparos,
Nevăzut.
Șerpuitoare, memoria lui.
Lovind țărmul .
Niciodată văzut.

Literele

O copilă șterge literele.
Ele se-ntrupează într-o apă vie.
Mângâie sâmburii poleiți în cale,
Crezând că sunt litere.
Ea crește, are spatele alb
Și memoria bine strunită.
Își strigă numele
După numele tău.
Verbe prin colb,
Pe retină.
Respirația-i rătăcește pe mal.
Poemul ei e un Altul.
Ține ochii închiși.
Literele ating dealul, pădurea.

Torța

Se zvonește că poeții lumii au obosit,
Că ritmul e agonic.
Obrazul lor atinge rotația pământului,
Cum dimineața vâscoasă curăță frigul.
Hohotul nopții e încă nelămurit.
Buze trandafirii are ea.
O copilă ce protestează
Fără să știe de Sărbătorile morții.
Trage de timp, când e rugată
Să zgâlțâie zăgazurile.
Poartă o torță în mâini.
Poetul întoarce Soarele spre inima ei.

Înserare

Poezia e o pânză de păianjen.
Pe buze, are un zâmbet rece.
Dar, când se-nnoptează
Și ușa lumii rămâne
Pe jumătate deschisă,
În ea intră, cu migală, nestrunita beznă.
Mestecenii sunt tot mai subțiri
Și pământul, pe jumătate, se clatină.
Poezia e-o uriașă picătură
Ce rătăcește prin tine,
Ca o așchie grea...

Piatră în lumină

Inima mea e un scarabeu.
Tot mai umilă-i gâlceava ei,
Doar norii asurzitori vor ști
Ceva despre ea.
Inima ta e o literă,
O pajiște plină.
Se face țăndări piatra-n lumină,
De grâul semănat în mine.
Țin în mână lucruri
Care nu mai sunt.
Doar amurgul se strecoară
Pe lângă noi ,
Despăturindu-și fața.

Reverie

Doar șoapta verdelui stă ascunsă
Sub rubin, violete și crin...
Doar gândul, în seiful blândeții...
Seara, ne apropiem de Pompei,
De acea pasăre ce va promite
întoarcerea...
Prim preajmă, sculptura lui Eros.
Altă viață. La nesfârșit,
Cu buzele solitare.
Un țărm roșietic va lumina singura clipă...

ANDREI ZANCA

seara serilor

și dacă murmur - *bătrâni și copii triști*
rostirea-i durere-n compasiunea auzului.

și dacă ar ști unde călătoresc în somn
mulți n-ar vrea să se mai trezească.

se moare. se moare cum s-a trăit.
rostirea genuină fiind mereu
una secondată.

eu ofer doar adâncime unei pagini.

am prins întotdeauna ultimul tren.
un întârziat mereu, din setea lentă
a trezirii pășind în mine însumi, netulburat

în beatitudine, copilul
înainte de a fi tras pe roata
timpului, alunecă în adânc
așteptându-ne o viață întreagă.

pe copilul aceasta îl îmbrățișez
așa vulnerabil cum a fost și este.

umilința e rudă cu huma, cerul
gurii unora plin de sfinți, târziu
și prin fereastră adie mireasma de brad.

ceasul meu e lumânarea
arzând înspre capătul nopții.

efectul fluturelui

sunt doar bătaia de aripă a unui fluture,
am șoptit
și m-am întins în iarbă închizând
ochii, glasul
tău sosind cu întârziere, traversând parcă
un lung coridor al morții.

vorbeai de orașul copilăriei noastre,
de străzile
bătute de atâția poeți inspirați,
de atâția poeți
expirați, străzi gâtuite de cârciumi obscure
flancate de platani peste buruiana
trotuarelor
în dimineața de duminecă,
când se adunau
bărbații în jurul unei sticle clandestine
pe malul apei

murmurai necontenit una-alta și eu
tăceam ascultându-te, auzind cum
îmi bate inima în liniștea lungă.

și parcă străbăteam un poem uitat
și-ntr-un târziu te-ai dus fără
o vorbă de rămas bun.

când poemul se scrie,
se profilează undeva
și cei ce-l vor citi și nu vor mai fi aceiași.

nimic nu e întâmplător, eu
sunt doar bătaia de aripă
a unui fluture.

mă reîntorc la mine însumi, și nimeni
nimeni nu mă poate urma
acolo /ne întâlnim.

zidul

să spun c-am ales noaptea, n-ar fi drept.
am ales liniștea ei, căci nu bezna, lumina
din mine mă înfiora, presimțirea că dincolo
de iubire mai este ceva

lungă e calea limpezirii, întoarcere
nu există, și parcă mă adâncesc în ani
și doar ceva abia bănuit se înalță în mine
decantând

nume n-are, și totuși să spun c-am ales
tăcerea, n-ar fi drept – se făcea că
traversam un coridor tare îngust
și-n spatele meu pas după pas
zidul se închidea

Experimentul Identităţi Matriochka

- 37 de poeme pentru omuleţii fericiţi
care au reuşit să trăiască
şi să nu trăiască -

– Fragmente –

- eu cred în păpuşa ce leagănă copilul
- eu cred în păpuşile ce se joacă
de-a limba maternă
- iar eu, eu cred în păpuşile ce ştiu
să se sărute pe inimă

1.

străin de tine
şi totuşi înăuntrul tău
ascultă cum se contractă universul
şi pulsează prin arterele tale
niciodată nu vei mai dormi
pe un câmp cu lalele

la răscruce te aşteaptă
un înţelept
zdrobit mărunt
de pofta de a trăi
cât o lumină pe un chip omenesc

2.

crezi că aluneci mereu
într-o altă păpuşă
în timp ce dormi şi visezi
cum lumea începe acolo unde tu sfârşeşti

aici se scriau istorii
şi metamorfoze.
veriga de legătură
cu acele fiinţe de cuvinte
s-a rupt
în clipa când şobolanul a
ros femeia tânără
până la gazul din sânge

3.

metamorfoza metamorfozelor
carmen perpetuum sub arcada de clipe
a unui timp ce te conţine
întreg şi gol
plin şi pustiu

4.

sufletul nu te părăseşte
decât atunci când trupul
a devenit deja zid
cobori şi urci
trepte ce te duc *acolo*
de unde nu mai începi

5.

inimă luminoasă arhipelag al iubirii
pasăre *carmen perpetuum*
să ai puterea de a scrie pe fruntea
celui ce te urăşte
că nimic nu zboară mai departe
decât privirea unui copil -
cărţile ciripesc

6.

mâinile unui om
nu îmbrăţişează decât nisipul
ce rămâne după vis -
trupul *celuilalt*
este un curcubeu călător

să fi fost eu
visul de la spargerea oglinzii
când odată cu mine
a dispărut şi deşertul?

7.

păsările cresc în copaci
copii în visul mamelor
poezia în rugăciune

poate că am fost vie
şi plină de cuvinte
ca o casă de păpuşi.
fiecare păpuşă privea
la un alt cer
printr-o fereastră numai a ei

ANGI MELANIA CRISTEA

Respirații de august

Câmpia se umple de praf în dimineţile
verii de august.
Ciulinii au ros din copaci umbre,
secunde, respiraţii.
Plopi se unduiesc sub cerul
roşcat, am gust de caise necoapte
în gură.
Vine o toamnă cu arome de prescură!
Ca niciodată mângâi talazul ierbii aprins.
Luna se scaldă în iazul cu peşti
rotund de nebună!

Nopţile scad precum trilurile mierlei,
se cern culori vişinii peste dealuri.
Atâta tăcere se zbate în fluturi!
Omizi însetate îşi caută duzii...
Mi-este dor de linia albă a câmpiei,
de nectarul din anii care în august descresc.
Muguri de sălcii de apă în palmele-lotus
mi se lipesc.

Este un august carnal, cu iubiri-primadone.
Stele răsar sau se sting pe vitralii de cer.
Zornăie în mine lumina tainic,
imatur, efemer.

Cântec la xilofon

aşa pare lumea cu pereţii vopsiţi
în exterior
aici uleiul se scurge ca un şarpe de apă
suflete cu un singur timpan
miros a ratare a iarbă-de-mare a nadă
a balans între morţi/ocean între vii
timpul cu braţele pline de portocale
se pierde în lunca unde nechează cai
conabii
secunde în galop iau aerul
în plex
se izbesc de orgia sunetelor care cântă
la un singur instrument
mă aşez în genunchi cu coatele
lipite de fragmente de meteoriţi
pipăi cântecul iluminat
cu degetele lipite de xilofon fierbinţi
parcă între cer şi ectoplasma ultimei iubiri
s-ar deschide falii inundate de lavă
sub care înveţi să respiri

Arborii lumii

viaţa mea sare ca într-un şotron
peste mii de livezi peste ape învolburate
peste prune pârguite
singur demonul singurătăţii mele
se aşază în faţa trenului cu valiza
pregătită de cea mai mare rupere de nori
poate va ploua cu meteoriţi arborii se vor
îndoi
albia lumii te va aştepta suflete
întins pe şine să revii
miroase a nuci verzi zilele se sparg
de un dig cel dintre mine
si morţile clipei fotografiate
parcă ieri cercul lumii ne lepăda
într-o amară vie singurătate

Numărătoarea

nu am simţit singurătatea care a urcat
ca seva şi m-a ros pe dinăuntru
mi-am aşezat pantofii pe raft să termin
cu mersul pe sârmă
şi să consum resturile timpului
precum coaja unor copaci mestecată
de bivoli de apă
la radio se anunţau atentate eram nesigură
între locuri comune
ca într-un carusel moartea se învârtea
pe lângă leşuri
lumea aceasta era vie
avea ochii deschişi sub valuri
singură eu număram columbi
nopţi arse zile limpezite cristale...

ARMINA FLAVIA ADAM

moartea de la fereastră

într-o iarnă ca asta
voi împărți aceleași
șine cu moartea,
un accelerat în care călători
zgomotoși
se împing să ocupe
un loc la fereastră.

verde

lumina e un adevăr aproape verde.
am mușcat din ea
cum aș fi mușcat
dintr-un stârv.
de când m-am aruncat în gol,
mama îmi aprinde
la căpătâi
noapte de noapte
aceeași lumânare de piatră.

insomnie

m-am săturat până peste cap
de pisici:
o mie de voci,
niciuna a mea,
tot mai rotundă se face luna de plastic
sub care un dumnezeu ranchiunos
mă trage de păr.

noaptea din pahar

știu ce înseamnă să-ndes în pahar
melcul strivit într-o amiază ca oricare alta,
nucul dezbrăcat de lumină,
oricât aș turna,
paharul meu nu se umple,
golul rămas se despică în două,
când strada se-mbracă
în umbre de-un ceas,
am două mâini stângi
și-o piatră pe umăr.

strânsoarea

dacă-mi doresc ceva din toată inima
e de ajuns să închid ochii –
visul vine prin spatele meu,
mă cuprinde cu ambele brațe,
la fel făceau și bunicii
când îmi petreceam vacanța de vară la țară:
mă strângeau atât de puternic,
încât mi-era teamă
că n-o să mă mai lase niciodată să plec.

treizeci

la treizeci de ani dau semne de bătrânețe,
nu mai știu cum se face un castel de nisip,
cum se trece o iarnă în doi,
ninge, mă lepăd de trup,
sunt
o urmă-n zăpadă
adăpostind un iepure orb.

ardere de noiembrie

granița dintre viață și moarte
e-atât de subțire –
pot coase cu ea un abdomen despicat,
pot să tai mămăliga de pe masa bunicii,
deși am spus că nu-mi mai e teamă,
un șoarece mic stă să-mi crape
în piept.

prima lecție de zbor

azi puii de vrăbii învață să cadă din cuiburi,
peste câteva zile
pământu-și va face culcuș
în penele lor,
asta-i o lecție bună, îmi zic,
prind curaj,
m-arunc pe fereastră,
la ora când toți se întorc la casele lor,
un câine galben de spaimă
latră în mine.

Rondelul verilor de foc

Pe prispa verilor de foc,
Am zăbovit cu nonșalanță –
Indispensabilă vacanță
După plonjonul în amoc.

Mi-am pus din raze cozoroc,
Uzând de-a soarelui restanță,
Pe prispa verilor de foc,
Am zăbovit cu nonșalanță.

Avut-am lacăt la noroc,
Stăteam cu norii în balanță,
Secătuindu-i de substanță,
Strângeam himere-n poloboc.

Pe prispa verilor de foc...

Atinși de frici, mai scuturăm perdeaua

Atinși de frici, mai scuturăm perdeaua
La geamul viu al iernilor din noi,
Înghesuiți în vechiul mușuroi,
Ce-și cară fericirea cu ocaua.

Prin visele-adunate în convoi,
Sulemenim ades cu bidineaua
(Strângându-ne la zâmbete cureaua)
Și soarele, pe chipul său de sloi.

Degeaba imităm caligrafia
Destinului, în vechiul său zapis!
Oricâte ploi ne-ar stoarce fantezia,

La poarta nopții nu-i nimic de zis,
Când din cenușă s-a „născut" mumia
Infernului cu iz de Paradis.

I-am cerut iubirii...

I-am cerut iubirii să renască
Dintr-un ciob de vis, instantaneu,
Dar m-am poticnit de-același pleu,
Pendulând aceeași udă iască.

Să aprind, zadarnic vreau, scânteia,
Roasă-s pân` la oase de amurg,
De sub tălpi, ghețarii mi se scurg,
Gerul împânzește azi *femeia*.

Am uitat când flăcări la revere
Conturau simțirea-surogat –
Un conflict nebun, alambicat,
Unde focul drepturile-și cere.

I-am cerut iubirii o arvună –
Rămășițe stinse pe un rug
(Ignorând destinul ignifug,
Până și jăraticul răsună...).

S-au destrămat ninsorile din noi

S-au destrămat ninsorile din noi,
Zăpada-și scrie ultimul poem;
Sub un amurg cu voalurile crem,
Redecorăm un vis din albe ploi.

Prin amintiri mai fumegă mocnit,
Pe coridoare vii, un rest de nor,
Arome seci din primăveri ce mor
Rescris-au, sub petale, doar un mit.

S-au risipit tăcerile din nopți,
Pictate-n bleu cu lacrimă de stea
Și despletind un gând ce adormea,
Pe un ciorchin, sub strugurii necopți,

Ne-am contopit frenetice priviri –
Adam și Eva, renăscând din sloi
(Un aisberg cu țurțurii săi goi
Ai reușit, pe raze, să înșiri!).

S-au destrămat ninsorile, pe rând,
Pe harta noastră crește-un anotimp
Cu aripi noi, la margine de timp,
Renaște universul mai curând...

CARMEN-MARIA MECU

*

crește
un lan de cânepă
în grădina noastră

am patru ani
moșule lupu
mătușă vârvară
voi seceraţi
eu
împletesc legături

stau la umbra cânepii
mănânc semințe uleioase
și iuți
mă toropește somnul

dorm neîntoarsă
până când
mă trezește un pițigoi
la umbra cânepii

noastră

*

spuneai
e numai suflet fata asta

acum
am pus ceva carne pe mine
tată

dar n-am uitat
cum am tăcut împreună

ce noapte

mai ai de făcut un drum
apropo
cel de la cacica încă rezistă
îmi înghit lacrimile
să nu-ți ud aripile
leg lumânări ieftine snopi
ard mai bine

pa înălțare ușoară
ne revedem curând
acolo unde ne așteaptă
istoriile cu moș Pintea
koanurile motanul bezmetic
pădurea

*

iarna
plantele visează
cum cresc

la fel ca
noi

în anotimpul fără
nume
dintre vieți

*

o
căldare de tristețe

eu plec din urmele mele
grădina moare de
sete
sub ploaie

tu pleci din urmele mele
roase de viermi cad
merele
sub ploaie

creionul 3D pleacă
din urmele mele
o
pagină albă
sub ploaie

*

plantele
cresc tot mai frumos
de la o viață la alta până
când
e nevoie de sufletul lor
acolo
în universalul
compost

oamenii
cresc tot mai deplini
de la o viață la alta până
când
e nevoie de sufletul lor
acolo
în universalul
compost

*

cum să mă supăr
pe o piatră
că are ochi de piatră
că nu poate vibra
când pe mine mă
doare

eu piatra ochii durerea
iluzii
pe o linie orizontală

dă-mi ochi de piatră
înger îngerașul meu
să nu rămână singură
piatra
când o doare

*

lasă
poarta întredeschisă
măcar ziua
ce dacă te-a mușcat
aseară
un câine flămând

lasă
poarta întredeschisă
măcar ziua
poate vrea să intre
flămând de iubire
dumnezeu

CARMEN SECERE

Hazard

am pierdut culoarea din fotografie
zâmbesc pe jumătate
când oglinda mă priveşte cu ochi închişi
cineva mi-a dăruit o floare
spunând că primăvara e în mine
afară timpul joacă ruleta rusească
şi scutură magnolii râzând

Prea târziu

m-am grăbit să prind apusul
iar întunericul ţi-a zidit absenţa
mi-am spus că ai plecat
s-aduni în palme soarele nerăsărit
ştiam că nu te mai întorci
asa cum ştiu că există timp pentru toate
doar dacă împarţi egal secunda
i-am dat prea multe aduceri aminte
gonindu-i visarea i-am promis infinitul
rătăcind pe drum acest acum
încă te mai aştept la marginea dimineţilor
care nu ne-au fost vreodată
şi îmi spun mereu că e târziu...
prea târziu...

Păpădie şi sens

suflu păpădii sub stele
mimând fragilitatea lumii
ziua de mâine miroase a
naftalină
oare există destin?
mă dor fluturii captivi în
insectar
şi toată lumina care dispare
când viaţa se încheie la
nasturi

The end

e linişte la teatrul de păpuşi
sub pleoapele obosite dorm stele
ecoul aplauzelor a amuţit
scaunele odihnesc
iar pe scenă uitată umbra unui vis
două marionete au rămas încurcate
într-o îmbrăţişare
după cortină lumina zâmbeşte metalic
în lama unei foarfece
the end

Sub acelaşi cer

ferestre diferite acelaşi soare
visăm întreg trăim pe jumătate
parfumăm zile pentru nopţi cu ruj
şi adormim pe diagonala patului
dimineţile se toarnă mereu în două ceşti
să îndulcim singurătatea
caut prin librării cărţi despre învingători
dar istoria se scrie din căderea
marilor imperii
daţi-mi un vârf de munte unde să ţip
să-mi întorc ecoul din drum
eu am crezut că dragostea există

Evadare

„când vei fi mare"
auzeam adesea copil fiind
despre căutări sens viaţă moarte
chiar şi despre iubire
anii au trecut şi-am realizat că
nimic din ce mi s-a spus că voi afla
nu am înţeles
iar azi mi-e dor mai mult ca niciodată
să joc şotron desculţă

CONSTANTIN DEHELEAN

poetul

...poetul
- nesfârșită fântână -
ciopleşte pe masa-i cumpene
pentru fântânile sufletului său

fântânile albastre
- lăute
cu cântecele pe ghizduri
răspund ecoului nopților triste...

poetul
arhanghel prearușinat de neputința lui
se canonește
de-atunci de când
a scăpat pe Afrodita
de a mâncat merele frumuseții

antiPoetul

un altul

copil căutând cubelci în ploile de vară
copil scăpat din Olimp
neștiut de nimeni
împovărat de timp

copil – fire fără bătrânețe, fără tinerețe –
murind întotdeauna
în urma cuvintelor,
hamal inocent purtând cununa
în fiecare seară întorcându-se
și tot așa
în vecii vecilor
nevisând...

#

Poete!
Au! încă n-ai aflat?
E peste tot o maculatură
colorată în griuri din ce în ce mai
stridente...

Poezia e speriată! Vai!
Vai, voi cei care ați căutat-o
și n-ați găsit-o!...

Coperți, coperți
pe rafturi, fără conținut,
file imunde cotropind Câmpiile Elizee
și pe unde cititorii nu vă caută
pe voi, cei de acum,
ascunși sub literele scrijelite pe lucioase
coperți,
pe voi, cei de acum, zgomotoși și zăimiți...

Cititorii nu vă găsesc!...

Poetul singuratic,
purtător de zdrențe,
lipsit acum de frumuseți
își poartă pașii
căutând
ca orbul Ahasverus
lumina,
nimburi cețoase
și firești lacrimi nemuritoare
și firești extazuri nemuritoare...

Poetul singuratic
alungat din cărți
otrăvit ca Socrate
de semidocții care, iată, acum se cred
dumnezei...

Filigranele statuilor translucide
sunt mutate zgomotos din parcuri și din
muzee
în buncăre umede,
fără aer respirabil,
fără ferestre,
cu podurile răsturnate
devenite fântâni fără apă...

Poetule singuratic,
dacă mai exişti, totuși,
dă cumva de veste!...

CONSTANTIN STANCU

În ochiul îngerului

Nedesluşit continent la margine de cer,
acolo s-ar putea întâlni cele de sus
cu cele de jos,
dar corabia s-a împotmolit
în ochiul îngerului.

Tot mai des bătrânul scrib îşi scrie textele
direct pe piele,
ca deţinuţii, prins în colivia de aur.
Ar putea consemna acest final
cu înger şi continent.

Mâine, poate, va năpârli ca un animal la
schimbarea anotimpurilor.

Şi totuşi există trecut, prezent, viitor,
între toate acestea suntem noi,
ca o frază neterminată,
cu întrebările noastre: de unde venim,
cine suntem, încotro mergem.
Dacă răspunsul ar veni, brusc, vizibil,
cum îl dorim,
n-am mai exista.
De aceea întrebarea
s-a-ntrupat...

Cântec

Neştiută femeie care caută un loc
în gândurile bărbatului,
o identitate transparentă în fiinţa lui,
dar ea ar putea declanşa minunea
ca el să se nască altfel, în locul ei, mai curat,
spălat de cuvintele de dragoste
pe care le-a rostit.

Pierdută lacrimă în istoria lumii,
rătăcitoare pasăre nevăzută în ceruri,
nepătrunsă de privirea celor care văd
cu vârful degetelor...

Atât vă zic: vegheaţi!

Iarba are sânge în rădăcină...

Tau

Pe fiecare scândură se poate observa
umbra tâmplarului,
sculptură delicată a lacrimii,

cuiele ruginite au ceva din taina veacurilor,
se aud mereu vorbele muncitorilor cu ziua,

dacă nu ar fi fost sângele care să pătrundă
fibra lemnului toate nu ar fi avut sens,
dar lemnul e flămând de veşnicie,

de aceea capătă forma
acelei ultime litere – *tau*,
semn purtător de trup şi cuvinte...

Poeţii

Povestea poeţilor începe,
nu se termină niciodată,
poeţii mor de tineri,
chiar şi la o sută de ani,
dar lasă în urma lor
cea mai lungă zi de pe pământ.

În vârful toiagului de aur

Un popor se naşte aici, nu-l vedem,
e binecuvântarea nevăzută,
cineva sprijinindu-se în vârful
toiagului de aur.
Vor muri la fel,
chiar dacă au trăit în timpuri diferite,
moartea e şansa de a urca în alt cer.

A fost ocazia unică de a rămâne aceeaşi,
ceea ce îi desparte sunt cuvintele,
ceea ce îi uneşte sunt tăcerile de sânge.

Un om aşteaptă la intersecţia drumurilor,
niciodată nu va şti unde duc
aceste drumuri şi
dacă vor trece prin el...

CORNELIUS DRĂGAN

eram Eu – incontrolabil

apăs
ce a mai rămas din
mână
click! click! povestea

scrisă în tonalităţi
de gri – nu mai ştiu
ce ştiu / ce să cer – eschivez
la orice noutate

în apropierea mea simt
cum se presurizează
întregul.

pe obraz am o aluniţă.
O îngrop
cu degetul
adânc
adânc
până dau de
sânge şi sinus

osul nu doare
îmi zic

pune-ţi Orb să

vezi (ne)amănuntele
visele
arse
putregaiul din
coloana de
apă a
întregului bloc

84 C
pune-ţi Orb să
să mă săruţi cu
încredere
să fim vizuali

atacul de la Smârdan
devenit flamură
pe peretele
proaspăt şters cu
clor

o vegetaţie mâna mea dreapta

spăl cu grijă ochiul
scos
desfac nasturii de culori
diferite de la ilic
scot buzunarele să se
usuce la
soare

de patru zile am
greţuri
nu aştept copii
senzaţia că
sunt privit pe
furiş creează

stare de încordare
ieri am mâncat la prânz
fructe
astăzi
mai nimic

în sertarul metalic
de spital
amintirile mele devin
apoase

* * *

atunci îmi aduc aminte de
morţii noştri
şi morţii noştri erau mai
frumoşi
decât ai lor
Hiroshima

* * *

în cerc e frig şi milă mi-e de pasărea devenită strigoi/ deschid uşile tuturor împărăţiilor mă dedic mai aproape de mine să mă aud interior ca metalul crud răcit doar cu apă/ sustrag timpului cadre de începător alb – negru flash după flash rafală cu rafală doar doar o fărâmă din Ea să-mi rămână/ fracturez cu dinţii cuvinte aruncate în pripă – iertare iert tu el noi voi ei ele cuvânt/ mă spovedesc mie-mi ca să aflu de fapt un lucru simplu – am două mâini două picioare trunchi iar drumul de aici înante îmi aparţine singur în totalitate

* * *

stau drept/ mai sus de mine pământul/ când m-am dezbrăcat ţărâna părea o mană dulce acrişoară/ am supt-o s-o ştiu pe de rost/ în faţa-mi un porumbel sădea grâu cu ciocul / apoi fâlfâitul de aripi m-a făcut să strig/ alergam ca un apucat prin ţărână/ mi se năclăiau călcâiele/ dinţii mestecau scrâşnet de ţărână/ alergam alegam/ gâfâiam gâfâiam/ lung lung/ mult mult/ până când am devenit teribil de gol şi mi s-a terminat pământul

CRISTIAN-PAUL MOZORU

1.
Te-am văzut, înger, și am tăcut
Mi s-au uscat cuvintele precum nisipul
Iar glasul și-a pierdut mierea de fiecare zi
Încercam în continuare să îți vorbesc
Fără a-mi da seama că, de fapt, până atunci
Nu învățasem să vorbesc cu îngerii
Am luat atunci peniţa de scris
Te-am desenat pe cer
Am înlăturat tot ce a rămas cenușă
Și umbră
Și am rămas tulburat în lumină

2.
Pentru că mă tem
De asta sunt lângă tine
Mă tem de zi cum mă tem de noapte
Și refuz deopotrivă ambele drumuri
Mă las neutru oricărei lumi
Și mă rămân lângă tine
Pentru că mă tem

Pentru că mă tem
De asta ești lângă mine
Mi te așezi în căușul ochiului
Să privim împreună spre cer
Tu, cu un ochi, spre Serpens Caput
Eu, cu alt ochi, spre Serpens Cauda
Pentru că mă tem

Pentru că pur și simplu mă tem
Rămân între mine și tine
Și privesc

3.
Naște-mă, dă-mi un nume
Scrie-mi pe marginea ultimei zile
Cu ciobul de sticlă al ochiului
O literă doar
Acoper-o cu foc, hrănește-o
Las-o să așeze chipuri
Apoi, din nou, naște-mă
Numește-mă din nou după tine
Și sparge strigătele în fărâme
Ca și cum numele, fără margini,
Mi-ar fi ecou

4.
Am căzut stea
Ai venit la mine
Mi-ai luat strălucirea
Și am început să respir
Am gustat din aerul tău
Din sângele tău
Din simțirile tale
Și din privirile tale
M-ai purtat în lumea ta
Și te-am deschis a nufăr
A cântec fără vers final
Și a ființă în doi

5.
Pentru că te-am așteptat
Sub ape și pământuri
Sub ceruri și sub aer
În rătăciri și regăsiri
În ochii florilor de seară
Pentru că eram orb și fără lumină
Pentru că dintotdeauna mi-ai fost
Dimineață și seară
De aceea sunt acum aici

6.
Desculț, prin iarbă, alerg spre copilăria
În care te desenam sub coaja de copac
La lumina zilei ce tocmai începea
Pe așteptarea nopții în care știam
Că urmează să aud din nou povești
Despre noi, cei care nu eram – eram

DAN DĂNILĂ

ARTĂ POETICĂ

Se ia un vulcan încă tânăr, încă modest,
nesulfurat de amurguri ascunse în sine,
epigon al potopului, granit încă răcoros
ca o parodie a primelor semne. Traduse
chiar sub reliefurile triumfalelor lespezi.

Și cerneală groasă, lavă ucenicind strofa
sub șiruri paralele de ploaie – insomniile
ce departe, pori nepătrunși de protosilabe
rimând doar cu sine, așa e orice început:
nevinovată ceață, greu de citit dimineața
cu disperarea de a deveni muțenia însăși.

Doar zăpezi îmblânzite vă doresc tuturor
cu dimineţile limpezite, între paranteze
și urși albi ca niște vise flămânde și reci
iar trei muze să vă presare peste falange
zestre cântărită pe cea mai fină balanță,
(infuzii matinale de rime alese cu grijă),
numai dureri nevindecabile prin cuvinte.

PEISAJ

Prin geam de sticlă securizată se ondulează
trecătorii muți, florile de salcâm și o pădure
în care bănuiești un lup singuratic – ai voie,
vezi orice fără pericol, safari pentru o femeie
viața mai virtuală decât parfumul de sinteză
și cine știe ce chipuri atavice dar nevinovate.

Poate o gară, trecută prin mașina timpului,
să te ducă la destinație? (unirea cu lumina,
ar zice unii, sau trecerea în regnul vegetal)
destramă-te cu voia ta printre toate acestea,
oprește-te, ascultă o muzică visată mai ieri
în care potecile se scriau singure iar munții
aveau trecătorile numai pentru sufletul tău,
când țărmurile păreau dureros de apropiate.

DEMOLARE

Cu lucruri moarte ce nu mai pot fi dresate,
dacă nu crezi că ești treaz, înțeapă-te brusc
în pulpă, adulmecă lada de zestre a mamei,
cu levănțica zdrobită de o sută de ani, trage
sertarele cu secrete și recitește repede totul,
deschide cutiile ruginite ca și cum ai căuta,
înainte să vină gunoierii, înainte să ne cadă
zidurile subțiri lovite de buldozerul galben.

Dantelele rămân agățate de sulița gardului,
bătrâna leagănă păpușa cu cap de porțelan:
după valul de moloz, colivia contorsionată,
o inimă din carton lăcuit pe care scrie 1900
cu sângele atât de roșu și proaspăt de parcă
a fost ieri – dar nu mai e secolul tău, nimic
nu va mai lipi tencuiala de carne pe trupul
de acum, mai ușor decât amintirea norului,
decât amprenta unor buze pe o fotografie.

BUSOLĂ

Din Veneție în Veneție, ocean în ocean,
înțelept ca un pește alb de o sută de ani,
săgeată abia ruginită sub apele tulburi:
dacă nimerești roza vânturilor în inimă
îi vei recunoaște prea otrăvitele petale
și carnea amăgitoare din insula stearpă
Cristoforule, tu neînfricatule Magelan.

Marea – ce întunecată și lentă meduză
cu porturi și tentacule ca de mărgean:
Să nu te aștepți la nici o recunoștință,
la nici un plocon îndulcit, de curtean.
Mereu strigă din balenă câte un Iona,
te mângâie mai aspră o lumină difuză,
rescrie cu valuri pe nepăsătoarea sferă:
o iubită îți va smulge din mână timona,
Cristoforule, tu neînfricatule Magelan.

Iubire de-o viaţă
(Necunoscutei de departe)

Te-ndur încă-o toamnă în mine,
de dor, în tăcere, plângând.
Vezi, bruma se-așază în tine,
și-apoi și se sparge în gând!

Octombrie, în suflet, ne ceartă
și tâmpla ne-o strânge ușor.
De pleci, desenează o hartă
a zilelor care ne dor!

Când tot ce-a rămas pare-o ceaţă
prin care-am trecut ca prin var,
iubește-mă numai o viață,
căci restu-i capriciu primar!...

Joc pe telefon

Eram nevăzut de singuri,
și de neîmpărţit de noi,
montam zilelor amurguri,
ca să le trăim în doi.

Azi, în mine-ţi faci siesta,
eu în tine mă trăiesc.
Îţi termină-un sărut fiesta,
și nu mi-l mai amintesc.

Sângerează-n lacrimi macul,
de-astă vară-n ochi uitat,
când un an încheie veacul
de iubire înţărcat.

Cu privirea rănesc stele
și sting candele-n altar.
Să nu faci cumva castele
furând timp din calendar!

Nu ţin minte de ţii minte
visul stins de insomnii,
ce-l visai, murind cuminte,
cum mor îngerii, de vii...

Invitaţie de toamnă
(Celei de departe)

Vino, cât toamnă încă mai este,
căci de culori să sufăr mai pot!
Ni-e-ngăduită doar o poveste,
ca să ne spunem sufletul tot.

Numai în lacrimi ochiul câștigă-n
sinceritate, precum ți-am spus.
Nu mai e vreme de târguială,
plătesc cu viața steaua de sus...

Rob la culoare-s, îmi port destinul
de-a fi, ca tine, un muritor.
Vino, să-ncepem a recompune,
triști, toamna noastră, doar dintr-un nor!

Zarul de mercur
(Pentru cafeaua de prânz)

Încet mă vei trece direct la subsol,
sărutul de plumb va veni din senin.
Iubirea repetă căderea în gol,
ca și când doar fiere-am avut în destin.

O gaură neagră se cască-ntre noi.
Nu știm care, primul și când, va pleca.
Oricum, de emoţii suntem tot mai goi,
tacit, le consumă treptat cineva.

Dar ce va rămâne curat la sfârșit,
când viața intra-va din nou la montaj,
și ne vom da seama că totu-i greșit,
iar visele noastre sunt puse ca gaj?

Cu soarta în brațe murim, calculat,
cu-o moarte perfectă și fără cusur.
Iubindu-ne, soarta greșit ne-am jucat,
pe-o tablă de aer, c-un zar de mercur...

KATABASA.
Istoria anahoretului Daniel sau creşterile şi descreşterile unei vieţi de unică folosinţă

Motto:
Dacă ai un trup de vîndut, vinde-l!
dacă ai o Sodomă de-nflorit, înfloreşte-o!

Să vă mai spun o dată povestea călătorului rătăcit în ţara fără nume?

I

Poate că toate ar trebui să se-ntîmple
într-o singură carte
unde doar ceea ce ai iubit rămîne
ca o flamură fluturîndă
ca un intim resort al neîngenuncheatei
zădărnicii.
Despre el se va spune:
Avea un ochi glorios ce nu mai privea
decît în sine.
Era atât de preocupat de esenţe
că pînă şi moartea i se părea
o melodie galantă.
Ar fi putut vorbi mai mult
despre abatoarele fricii
ar fi putut îmbrăca o cămaşă străină
sau accepta jocurile şi nu martirajul
ar fi putut rămîne în scepticul
cor de bărbaţi
al vechii înţelepciuni
de n-ar fi învins peste limita lor
altă şi altă înfricoşătoare limită.

II

EL SCRIA CÎNTECE DE BIRUIT RUTINA
şi-atîţia se repezeau să-i potrivească
cununa de spini.
Îndulcea hazardul cel orb
era grav ca o stea lactee
ceremonios ca un răsărit
şi se-amesteca foarte des cu taumaturgii
ezoteriştii şi sacerdoţii din îngălbenitele
pagini.
Spunea:
Dacă ai un trup de vîndut, vinde-l!
dacă ai o Sodomă de-nflorit, înfloreşte-o!
Dar pe cel dinlăuntru, nemărginitul
cu credinţă caută-l şi cu aleasă grijă
să nu-l răneşti.
Cultivă-ţi somnul ! Astfel ca el să poată ieşi
din tine
pentru a te renega
şi pînă la urmă pentru a avea
unde se-ntoarce.
Pentru că TOT CE SE IVEŞTE ÎN JUR
E FĂCUT SĂ NE DOMINE
îţi vor scoate pînă şi inima
şi pe loc va apărea o nouă inimă
sau îţi vor planta mult aşteptatele aripi
pe care singur şi în deplină simetrie
le vei creşte
şi tot tu desprinzîndu-le
le vei arunca una după alta în mare.

III

Despre el se vorbea ca de-o prejudecată
era cel ce aude nechezatul cailor
dintr-un ev mediu întîmplător
şi scîncetul limbilor moarte.
Cîteodată spunea:
EHEI, LUMEA SE SCHIMBĂ !
PE DEALURI ŞI VĂI POSTMODERNE
CINE MAI VORBEŞTE POLITICOS ? Cine-şi
mai alege cuvintele ?
Nerăbdarea a devenit un fel de
fufă în curtea spitalului de urgenţă
raţiunea un fel de cetate de gheaţă.
De mila maşinilor pînă şi
şoarecii de cîmp dispar
din bună cuviinţă faţă de miriapodicele
unde ale comunicării
gîndăceii de rapiţă nu mai ies din pămînt.
Lumea se schimbă. Nunai de-am putea
reconstitui sufletul din cuvinte !

DANIELA VOICU

1.
(câteva umbre ale întunericului
strălucesc în amintirea
unui singur gest)-
niciodată regăsit
în acest vis
niciodată iubit
de cei doriţi...
să ne amintim,
cum cerul ne mângaia chipul-
în forma Nimbus...
în fiecare început de vară târzie,
printre fum şi
poeme scrise pe foiţe
de timp.
un singur gest
şi Nimbus, oamenii-nor

2.
mă tem de tristeţe
şi ea se teme de mine-
alergăm una după alta
în cercul acesta vicios numit viaţă
să prindem timpul
răsăritului
fericirii noastre

3.
azi,
nu a mai înflorit niciun copac,
niciun nor măcar,
niciun soare
nu s-a mai ascuns
pe sub niciun pumn de fetişcană...
toţi încheindu-şi socotelile
cu... poezia
pe sub pleoape
închise de bani devalorizaţi,
sau schimbaţi ieftin prin bazare
de ambulanţii ce vindeau
cuvinte...

4.
(poem simplu)

am căutat un cuvânt
să definesc iubirea:
tu.
am căutat două cuvinte să explic
un poem simplu:
noi doi.
pe rime blegi se caţără cuvintele
când timpul îşi mai plânge soarta
de a fi măcelărit în secunde.

5.
onyx cer căzându-mi la picioare
ca unei eve evadate din poem
mă plângi şiroaie-
trupul meu nud-sticlă
spărgându-se în amintiri
petale-viaţă într-un anotimp
pustiu...

6.
nu putem fi întregi
nu putem fi noi
sub nicio lună plină
urlând ori căutând prada cuvintelor
la miezul nopţii nedormit al nimănui
până când
zorii
ne identifică iubirile,
pierderile, dorurile...
nu putem fi noi
sub nicio ceaşcă de cafea
ce nu-şi mai face efectul
la orice 12 noaptea fix
până când
orice îmbrăţişare ori sărut
e binevenit
din orice lună plină
insomniacă
ori
ploaie...
(când ploaia poate fi un poem)

DARIE LĂZĂRESCU

1.

...Şi scormonind eu în mintea mea
cea de acum
mare lucru n-am aflat: rudimente,
artefacte făcute zob,
pulberi brune, veşminte uzate,
pantofi desperecheaţi
de pe vremea Împuşcatului – o încântare!

Hai şi noi la Taica Lazăr, frumoaso!
să-ţi arăt din ce a creat Dumnezeu lumea.
Uită-te la mine cum calc
printre ziarele de epocă întinse pe jos.
Atent să nu deranjez
telefoanele ratate, apelurile respinse,
plânsul tău redundant
în pâlnia unui Pathe Marconi.

Iubito a lucrurilor perfect împlinite,
a porţelanurilor chinezeşti,
a crizantemelor din plastic –
uite cum pogoară toamna,
uite cum vremea vremuieşte.

2.
Dinţii de lapte

Acum,
aproape bătrân,
încă mă mai gândesc la dinţii mei de lapte,
dacă mai păstrează vreunul
amintirea sânului mamei.
Dacă mai simt ei (pe unde-or odihni astăzi)
mirosul incredibil de iarbă, de crăiţe
şi brumărele.
Cred că aşa a fost până în ziua când
mi-au fost smulşi cu patentul
de reparat electricitatea aştrilor defecţi.
Pe urmă, s-au grupat într-o constelaţie
de unde veneau tot mai slab
câteva semnale sonore,
reflexe de lucşi scânteietori.

Nu-i de mirare
că azi fumez mult, că-mi scuip sufletul.
Că mă roade invidia
pe caninii, molarii, premolarii aceia de fildeş
care, cu siguranţă, vor mai trăi
mult după mine
în chip de prunci melancolici
la un oarecare centru de plasament
al minorilor.

3.
Frumoasă mai e poezia pe care n-o scrii

Stai la masa de scris şi ea nu mai vine.
Bei un alcool anonim
cu un amic anonim şi ea nu mai vine.
Scrutezi orizontul
către punctul de fugă promis.
Îţi vezi rudele sărace emigrând
pe sub stelele fixe. Le strigi:
unde vă tot grăbiţi, neisprăviţilor?

Poezia, când vine, şi se aşează pe umăr,
cam pe partea nevăzută a inimii-
cea ascunsă muritorilor de rând-
nu răspunde întrebărilor tale lumeşti.
Poezia, când vine, e neam
de curvă parşivă. Te vinde,
te cumpără pe un singur cuvânt:
nevermore.

4.
Spre seară şi pentru vecie

Când se face seară şi pentru vecie
nimeni nu-şi mai croieşte planuri de viitor.
Doar poeţii uitaţi
ai veacului trecut aprind cele câteva
felinare ale oraşului.

Femeile – ah, femeile în sepia! –
plâng atât de frumos
pe sub ferestrele mele
din Fundătura Tourette.

E o linişte de cobalt. Aproape că aud
coborând fără milă
corbii poetului Tradem.
Aproape că mi te amintesc.

Apari şi tu ca un cuvânt oarecare
din Holy Bible. Îmi baţi la uşă
după semnalul secret numai de noi ştiut –
de trei ori – non
omnis
moriar.

Definiție

dragoste sau draguste

...precum casa dă
(când intri și ieși) binecuvântare

binecuvântarea are precum casa

pereți groși sau subțiri
șoapta și strigătul. împreună
nu clatină nici dărâmă
ci lasă o punte întinsă

între bine și rău
între habar și nu
dispare.

Envol

ce lume
fără aripi
îngerii
n-au loc.

Strada Glamour

are ochi // are gropi

la capătul de sus
la capătul de jos
nu de-a lungu' ci de-a-naltu'
trece țanțoșa invidie
ne salută uneori răspundem
bine de tot ridicând bucăți
de asfalt proaspăt
încălțând mersul cu greutatea
planorului când traversăm.

Gri/Petrol

două medalii de hârtie, plămânii
într-un veston subțire
huruie – matroana unui estuar,
unde nu poți intra: de tânăr
te face bătrân
furios...

...cu mult mai furios decât cei raşi în cap
şi în moalele capului ai vedea – lumea
cum pulsează în fălcile broaştei
mestecând:
n-am înțeles nimic din viață
n-a însemnat mai mult, mai apăsat
cu puterea mâinilor împreunate: doamne,
cât de ieftin îmbrăcăm frica!
mătasea ei verde țâșnind – minciuni
gri/petrol
le vindem
inutil
din loc în loc – Ape.

Reflex

răsucirea aceea pe care n-o reușești
– arc pentru săgeata luminii
îmbrăcată-n dantele/ușoare caligrafii
pe ape la răsărit/ mișcă
încheietura mâinii/ sărut.

Case de vacanță

ici/colo – cormorani, corbi, cocori
numai a mea – hulub încolțind
zambile roz în mijlocul deltei. grădina
în fața ochiilor mii...

(în ceea ce-i privește - niște norocoși)

...odihna.

Negoț

Ai timpul (!) pedale de bicicletă
cumpărată invers mersului iubirii

Ai iubirea (!) claxon la fiecare clipă
cheltuită-n zadar pe două roți d'arginți.

Poveste cu porumbel

În spatele cărnii există un refugiu,
în care nu a intrat nimeni –
se spune că acolo un fir de borangic alb
tremură în aer.
În miezul oaselor există un refugiu,
în care nu a pătruns nimeni –
se spune că acolo un fir de borangic galben
trece prin foc.
Sub sânge şi limfă există un refugiu,
în care nu s-a retras nimeni –
se spune că acolo un fir de borangic roşu
se vede în oglinda apei.
Dincolo de orice gând născut şi nenăscut
există un refugiu,
în care nimeni nu ştie când intră şi iese –
se spune că acolo un fir de borangic verde
creşte din pământ.

La ieşirea din locuinţă,
fără veşminte,
bătrânul strânge firele ghem într-un vas
şi-l aşează în firida ascunsă.

Prins între aripile vântului turbat,
porumbelul cade şi moare,
cu aripile frânte. Tocmai pe prag.
Omul îi dă să-nghită ghemul din vas
– şi-l înghite;
îl aruncă în aer să zboare – şi zboară
spre locul de unde vine cenuşă,
miros de carne şi de oase arse.

Porumbelul se-aşează pe cadavrul
de pe stiva
de lemn, aprinsă,
gângureşte de trei ori,
îi deschide gura şi-i îndeasă
ghemul din guşă. Apoi,
se mistuie în foc. Tânărul se scoală,
ca dintr-un somn adânc,
şi coboară dintre flăcări, schimbat.

Fără porumbelul căzut în prag,
valuri de cenuşă acoperă locuinţe
după locuinţe.
Să fie o altă cale? Să se desfacă
ghemul din vas
şi să le lege, prin firidele ascunse,
ca pe un colier de mărgele?

Printre vii şi morţi

Înfăşurat în funie, ca-ntr-un cocon,
stă prins cu capetele ei de cei doi stâlpi
din faţa locuinţei. E ca într-un giulgiu,
cu mirodenii şi seminţe din lumea aceasta.

Din bucăţi de carne ce sfârâie pe cărbuni,
ochi mari se deschid şi-l privesc
cum se leagănă în bătaia vântului,
mirosuri îl îmbie ca sângele pe fiară,

dar, până la capăt, răbdarea
trebuie să-l ţină.
– Închideţi ochii, toţi cei ai casei,
ca să i se deschidă calea, poarta de piatră,
prin care se trece cu ochii închişi!

S-aprinde pe dinlăuntru, funia plesneşte şi
arde. Cenuşa l-acoperă
pe propriul mormânt,
când, ca de sub mantie, se ridică un tânăr,
mai chipeş decât cel ce a fost.

Craniu locuit

Sub gheaţă,
închis într-un craniu de elan închide,
în partea de ruşine, un cap de şoim.

O turmă de elani bat cu copitele în gheaţă
să scoată craniul cu coarnele mari,
ramificate şi lăţite;
o mulţime de oameni aşteaptă pe gheaţă
craniul să scoată capul de şoim.

(Scufundarea a fost interzisă.)

După zile şi nopţi de derivă,
dintre cele mai grele şi lungi,
banchiza îşi dă sufletul în apele calde
şi-aruncă din pântece craniul locuit
pe ţărmul insulei, cele mai mari.

Cel ce găseşte craniul
îl pune pe umeri în locul capului
şi-ncepe să danseze
cu mulţimea dezlănţuită
după sine.

nimicul acesta ca un praf

în mare parte scriem
câte ceva despre nimic
noaptea visez soldați dezertați
îi ascund direct în sicrie
și sicriele acelea par cearșafuri
și cearșafurile acelea par frici
și fricile seamănă cu o fugă
și fuga e un lanț interminabil
când plouă am loc în ploaia aceea
când ești am loc în eștiul acela
dar la următoarea pagină
totul devine ceva despre nimic
nimicul acesta ca un praf
care se așterne matematic
peste

distorsionat

acele lucruri imprecise
din care ies picioare și guri
dresate să facă să spună
contorsionata poziție
a mortului din care
se aplaudă
cu termen garantat
nu mai pot să mă scriu
nu mai știu să mă scriu
un măr uriaș a crescut peste
platforma apărută
din singurul vorbitor
cu gura cusută
mâine va fi mai
departe ca azi
și ieri tot mai departe
ca oricare zi
girafele au gâtul prea lung
unii oameni au prea multe aripi
o țestoasă poate să semene cu altceva
femeile dezbrăcate nu sunt goale
cineva m-a vârât într-o secvență
cu jumătăți de măsuri
mă uit la mine din cea mai firească ploaie
și nu știu să mai vin

toți ajungem în capăt

și dintr-odată lucrurile rămân mici
sunt uriașă și singură deasupra vocabulei
mioapă senilă și blândă
si nimeni să mă ducă la tăiere
spectacolul meu e mut
ca o invazie silențioasă
de paradigme răsturnate
nu mă interesează
industria stradală
nici conceptul
nici realitatea prefabricată
îmi ascut simțurile
ascult sentimentul ploii
și devin mortală

nesomnul
traficul industrial
dinamica unui peisaj spiritual
creat sub presiune
virtutea recompusă
dramatic
viața ca o vânătoare de viață
spațiul
ritualul
civilizația ca un progres prescris
liniștea sângelui
un parametru reconsiderabil
debitul lipsei de sens
rutina programabilă
războiul supraviețurii
dezamorsat
handicapul reversului
mașinăria inutilă a simțului
realității

mă trezesc aceeași
mă trezesc aceeași?

triumfăm public
și tot public murim
în capăt e o mare și simplă uitare
toți ajungem în capăt.

îmi place asta

Lumea lui Narcis

Nu există lumină de stea
care să-i mângâie cerul.
Nici măcar licuricii nu-i cunosc grădinile.

Dacă treci întâmplător pe acolo,
trebuie să te îmbraci în aparențe,
să nu te abați de la cărarea penumbrei.

Să nu deschizi ochii.
– *Sclipirea de orice fel e primejdioasă.* –
Orice mișcare trebuie gândită și
supusă gimnasticii baletului
– *orice boare poate isca o furtună.* –

Să nu vorbești
– *acolo, doar fantasma lui Echo vorbește.* –
Și, dacă ajungi la fântâna mitului,
îndepărtează-te grabnic
jocul mirajelor întotdeauna e mortal.

Logodnă iluzorie

Mi-ai oferit
un castel pe tărâmul norilor,
cu covoare de tăceri,
pe care nu puteam călca,
și pereții de umbre, – *fără uși și ferestre.* –

Mi-ai oferit
o hartă stelară de contrabandă,
ce indica toate căile ascunse ale mirajului,
menite să mă facă să rătăcesc
prin mine însămi.

Păcat

Aveam o întâlnire
lângă crucea adevărului
și ai promis
că-mi dai inapoi
veșmântu-mi țesut
din propria-mi esență.
Dar apoi
te-ai arătat
absent și abstract,
iar clipa
neînțeleasă și părăsită
s-a sinucis
în brațele neputincioase
ale tăcerii.

Poem în vânt

Azi m-am trezit
îmbrăcată în poemul tău
țesut cu fire de strălucitoare retorică.
E ciudat,
cum mă face să par
mult mai frumoasă...
Dar miroase a absint
și nu e pe măsura mea
mă strânge la piept
exact în locul acela
unde se cuibărește sufletul.

Natură ascunsă

Toate lucrurile se întorc la originea lor
numai tu stărui pe calea de fum.
Toate lucrurile caută lumina
numai tu împletești hăurile din oglinzi
așezat într-o roată imaginară a vieții
creând mandale de ceață.

Evocare

Sub pielea mea, – pironite în carne –
fosilele sărutărilor tale
dăruite pe altarul asfințiturilor
într-o excursie de duminică
pe crestele norilor.

De parcă mă duc nu vin.

cu autobuzul 300. așa spate în spate cu ceilalți călători.
fiecare cu destinația proprie. nu am pomenit așa ca aici. spate în spate ne ducem fiecare spre destinația separată.
în autobuzul 300 mai sunt intersecții mai sunt hârtoape.
șoferul ne ocolește cu grijă. din cabina lui cu geamuri fumurii. așa zice el.

în autobuzul 300 niciodată femeile tinere nu s-au așezat lângă mine.
numai femeile în vârstă care cred că toți bărbații se vor îndrăgosti de ele.

toate râd aici plâng aici iubesc aici urăsc aici.
numai aici autobuzul 300 se împlinește de atâtea destinații diferite și o singură stație.
o singură stație unde nu coboară și nu urcă nimeni. o stație numai cu numele.
fără inscripția ajungerii sau a plecării.
nu mai știu dacă trebuie să urc sau trebuie să cobor.

Vorbeau despre mine de parcă eram mort.

eram mai viu ca niciodată. mă simțeam bine.
chiar puteam să mă ating după coșul pieptului. și nu mă durea. nici un pic nu mă durea.
așa că niciodată ziua mea era în fiecare zi. numai brațele întregi de flori mă strângeau în brațe ca bunii mei prieteni.
și toată lumea vorbea frumos despre mine. că aș fi fost un om bun. mărinimos.
habar nu aveam de unde le scoteau.
cuvintele astea despre mine. le scoteau.

de parcă eram mort așa vorbeau despre mine
sunt mai viu ca niciodată. plesnesc de putere și dragoste.
că-mi vine să mă iau la trântă cu brațele astea vânjoase ale florilor din pieptul meu
mă simt bine și din ce în ce mai aromat.
și toată lumea vorbea frumos despre mine. că aș fi fost un om bun. mărinimos.

De azi încerc să adorm nu să mor.

în patul meu de două persoane încap bine. zic patul meu deși patul nu îmi aparține. în patul meu mă pot ghemui mă pot răscoli. patul meu e un paralelipiped pentru mai multe persoane.
pentru mine nu mai contează forma important e să am loc în el. de obicei seara după nelipsitul duș, am oroare că pot muri
așa tam-nesam așa nespălat. și vor veni cei ce fac baie morților să mă vadă gol și să zică ăsta n-a fost spălat de când lumea și pământul. trebuie să îl spălăm și pe interior. am oroare ca necunoscutul să mă vadă gol. și cum mă întind de-a lungul și de-a latul patului îmi place cu mâinile pe piept să exersez murirea. pun mâinile pe piept și îmi țin respirația. ceva în mine vrea să îmi ia locul. ceva în mine nu vrea să plece din mine. bine că cine face legea nu sunt eu că aș fi fost mort demult.
și cum exersez moartea mă gândesc ce bine că mi s-a întâmplat moartea de o clipă din tramvaiul 21care de fapt era tramvaiul 46. ca să îmi pot exersa adormirea. nu mai vreau să mor vreau să adorm. am ținut post, am dat de pomană, sex nici cât negru sub unghie, am ajutat o bătrână să traverseze strada. cred că este de ajuns
să pot dormi cu gândul că merit să adorm nu să mor. în patul meu cu forma necunoscută.

studiu de urmărire

motto:
detaliu fragil - dintre căile
domnului - sau greierii de jad din gura
morților: indestructibil.

se duce și vine, cade pe scară,
studii fabuloase
cu frunzulițe de argint și robinete moarte
capul sub mările sudului
crește
și râsul amoros, glicina

pe scurt: primejdios, freatic
pălărioara roșie
pe ape.

doi bărbați trag, apoi bat cu rigla
de trei metri betonul.
sunt crispați și nervoși, trag
în contratimp de mânere
se înverșunează unul împotriva
celuilalt, obosesc repede
mâinile și genunchii tremură imperceptibil,
strigă unul
la altul.
gesturile se sincronizează treptat. mișcarea
e din ce în ce mai amplă. sub riglă
betonul se deplasează dintr-o parte
în alta, în ritmul mișcării celor doi.
massa amorfă, ce nu se lăsa lucrată,
prinde viață pe nesimțite,
însuflețită de gâfâitul
sacadat
de spinările lor arcuite
și de picioarele cabrate.
se simt și se înțeleg la cel mai mic gest,
la cel mai mic impuls transmis
de unul sau de celălalt de la capetele riglei.
privirile sunt plecate. gâfâie. icnesc.
nu pot articula cuvinte
întregi. nici nu e nevoie, se înțeleg perfect,
musculatura
încordată a torsului, brațelor și gâtului
saltă ritmic sub piele.
fiecare se teme să nu obosească primul.
se apropie de sfârșitul întinsului.
mișcările sunt din ce în ce
mai rapide.
sunt congestionați, transpirația
curge șiroaie.
o dată, de două ori, de trei ori...
gâfâie, aruncă rigla.
se ridică încet. picioarele se îndreaptă
cu greu. tendoanele sunt
ori prea întinse
ori contractate la maxim. șalele, ei da,
șalele sunt dureroase,
iar șira spinării
parcă are vertebrele dislocate.
o respirație mai amplă. a trecut.
îl înjură de mamă pe peștișor.

asta e tot. se lasă umbra.
e-un frig clinchetitor ca oscioarele albe
de rege.

poem independent

înfig briceagul în cauciucurile bicicletei
fâsâie și se fleșcăiesc.
o arunc peste tomberoane. blochez gangul.
îi dau un brânci lui madam hetrea.
sânge. tâmpla de colțul
balustradei.
mă-ntorc fulgerător și-l spintec pe vetrice
– bravo, bine le faci.
îi dau un pumn în cap să tacă.
domnul jean cade de pe palier
pe cimentul parterului.
urc în pod
ies prin lucarnă
plouă.

ridic gulerul impermeabilului.
– bună dimineața, nu mi-ați văzut pisica?
încalec bicicleta. ocolesc luminatorul.
– încercați la domnul vetrice.

despre faceri

de undeva, de nicăieri
pe neașteptate,
deși o așteptam de o viață,
apare ea!
ultima respirație dintr-un șir
de respirații susținute de tubul cu oxigen

așa, parcă din senin,
te naști
din spuma poezului...

despre poezuri și alte închipuiri

deșteptarea a fost dureroasă
ca de fiecare dată când te trezești singur
într-un dormitor gol
îți vine să întrebi atunci;
cine mi-a furat poezul?
întrebi și cauți
pentru că nimeni nu-ți va răspunde
cauți până vor cădea demonii peste tine
și îți vor răspunde printre hohote de râs;
-nu ți la furat nimeni, gabriel
pentru că poezul ăla exista doar
în imaginația ta
-oprește-te din căutat că e în zadar
fă ceva ce știi tu cel mai bine;
mori puțin...

declarație de non beligeranță

de câte ori închidea ochii
o altă ușă din cuvânt se deschidea
pe acolo pătrundea ea, invadatoarea
mândră ca orice prădător
pe teritoriul abandonat al prăzii

spațiu fictiv al unei virtualități letale
poezul ăsta
pradă și prădător
rodul insomniilor cotidiene
și fricilor alternative
știi?
într-un război cum e acela din poemul ăsta
nimeni (nici autor nici lector)
nu poate rămâne neutru

fără titlu

nu a mai fost să fie...
ultimul zbor nu a mai existat
cum trenul printr-o haltă părăsită
așa a fost și cu zborul ăsta
demonii au obosit să tot cadă
într-un poez necitit de nimeni
și-au dat jos aripile din dotare
și cu un gest patetic
(ca în finalul din Casablanca)
au scris în lut:
rămas bun!

Sperietoarea de poezuri

e ora când vine în salon asistenta
momentul tratamentului
când toate poezurile stau pitite
cu genunchii la gură
sub cearșafuri
clănțănindu-și cu zgomot literele
toate câte mai sunt
e ora când sângele lor se pregătește să
facă marele salt către venele poetului

eu sunt doar sperietorul păsărilor
care dau târcoale
leșurilor silabelor astrucate
doar atât
sperietorul...

damnat

Fluturi negri-n colț de lună în crai nou
Încă un întuneric peste altul
și mai întunecat
Prins la stâlpul nopții pânză de doliu
Cu un Fărâmiță nădușind
pe clapele acordeonului

Despre ea

Am văzut-o purta
O cruce de lemn înmugurit
Sandale de ceară cunună de spini
Rochie de franjuri din hârtie de ziar

Avea la ea un munte
Din silicon şi-l aşternea dinainte
Îl urca şi cobora de câte ori dorea

Duşmanii nu o pot vedea
Prietenii o simt după miros
Iubitul mă întreabă mirat
De ce în fiecare noapte
Îi aduc altă femeie în pat

În zori a ieşit din mine ca un şarpe
Treceam întâmplător
Pe lângă un ulcior cu lapte

Acum nu-mi rămâne decât să aştept
Într-o zi voi scrie despre ea
Într-o carte neagră şi grea

Ana, cu lacrimi de regină

Îmi lepăd ziduri de pe trup
Din cupa inimii beau sânge tânăr
Îmi pipăi ochii, buzele, sânii
Să văd, ca orbul, cine m-a privit,
sărutat, iubit
Iar am dormit pe lacrima lunii
În turnul de fildeş, joc lacătul la zar
Îl pierd, îl câştig pe două cuvinte
Te iubesc, ies din vis
Luntraşul îmi refuză arginţii.

Mă tem de iubire, nu deschide ochiul
De atâtea rugi mi-am zidit mănăstire
Sub pleoapă, cu mângâieri fierbinţi,
Imaginare, ţi-am desenat pe irişi sfinţi.

De moarte mă tem şi mai tare
Am trimis, prin vene, săgeţi otrăvite în rai
Cu aripi de arhanghel, m-am întors
Cu lacrimi de zână pentru prunci nenăscuţi,
Sânge de zeu copacului
doborât de furtună
Ierburi de leac de pe vârful Golgotei
Pentru durerile lumii
Rănilor mele, sare de la femeia lui Lot.

Cu steaguri albe
Din iubire, din moarte
Mă întorc de fiecare dată într-o carte.

Citeşte-mi poezia şi taci
Zideşte-mă în strigăt
Ana ta, cu lacrimi de regină
Semnez pe inimă,
De nu m-ai uita...

Baladă. Moartea trece pe tuşă

De ce nu pot cânta
durerea tuturor – întreabă poetul –
şi e durerea mea?
Vin din popor şi cânt
pentru popor, spunea.
Dar moartea primită în dar?
Jur, nu voi scrie
despre ciobanul mioritic.
Ha, ha, ha! Aceasta îmi este atitudinea
În faţa lebedei plătită cu arginţi!
Cânta fals!
Râzând, am învins!

Să vă fie cunună ziua în care
m-am ridicat
în picioare după luni de chin
zăcute în pat!
Am găsit în spatele televizorului
o lumânare
am izbit-o în foc! M-am întors din iad!
Nu voi spune curat că m-am măritat
cu un virus de spital primit în dar
de la patria mea, patria ta,
patria noastră.

Vraciul ungurean şi cu cel vrâncean
mări diluară de sute de ori
dezinfectanţii
din spitale şi se îmbogăţiră,
nu contează câţi muriră!

Serbare cu vânt

Serbarea abia începuse. prapuri și panglici
viu colorate dichiseau turnuri și porți.
exuberante. umflate de râsul
bubonic
răsucite sub o pală de vânt spre o sumbră
lucire de doliu. ca vârful de lance
împungând stridența vopselilor.

în perechi musafirii la drum de seară picau
la așternut, maculându-l
cu bărbi despicate de capripezi sau de fauni
năclăite de-al vorbelor slin (deflorând
gingașe urechi. ierbivore).

de-a curmezișul aleilor nori cu duiumul
răsturnau încărcatele care
și-un fulger alegea din mulțime pe unul
despicând simultan călărețul și calul
albindu-i...

diluviene convoaie
procesiuni circumambulatorii de lazări
nomazi. plenipotențiari îmbumbați și
prostime gângavă și birnică
dau buluc înăuntru cu prunci urduroși
cu zăvozi și cu fiare zdupăind
pe jerăgaiul aprins. cu belciugul în nas.
tărtăcuțe ce sună a gol
sughițând voluptuos când o mână maternă
fără silă îi scarpină după lobul urechii
cu ciobul..

serbarea începuse.
drepte și albe ca lumânări de botez
păsări abstracte sculptate în blocuri de aer
ciuguleau corzi de argint desenate în palme
(a vieții, a inimii sau via lasciva) și ochii
de feldspat ai vreunui mesean adormit
care cade pe spate, încet
din mormanul de perne...

se înfoca bairamul. ilaritatea și sila
se-nlocuiau rând pe rând. după capriciul
hazardului. ora înclinându-și balanța
spre noaptea profundă
au fost aduse și torțele gata aprinse
așezate de-a lungul pereților în ulcioare înalte
cât statul de om (și chiar oameni erau
cu brațe întinse spre cer, arzând în extaz
într-un cearcăn de un roșu corupt
și opac).

era o lumină precară. de grotă.
consacrați am mâncat animalul totemic
măscuiți de sudori și secreții
agonice. leorpăind gânditori, melancolici
în blănița
creață și leoarcă de sângele viu, de urina
călduță
l-am cusut pe unul de-ai noștri: cel mai blând,
cel mai drag, ascunzându-l
în cuptorul adânc de pământ. în scutec de lemn
parfumat
să se lămurească în focuri și lacrime oaia
docilă. cu gură de aur zbierând...

și a fost o lucire de vechi testamente
pe măști smălțuite zăbovind îndelung
transformându-le-n bestii. cu mandibule largi
cu frunte teșită și corn
înlunat. strălucind. și-au gemut melancolic
în ritmul acuplării nocturne plesnindu-și
șezutul vânăt-aprins. și-au urlat din rărunchi...

pentru ei am ales desfătări musulmane
spre al cărnii uituce răsfăț: mesaline, bacante
gynandre bărboase
culese din bâlciuri și gropi. un harem nărăvaș
de îngeroaice cârne cu șale
încăpătoare ca beciurile în care-s închiși
condamnații la moarte
și sâni revărsați opulent în căldări, desgoliți
ca fructe prea pline ce le îndoaie din talie
să pară smerite în mers. roadă oprită din care
orcine poate gusta. nepedepsit. miruit...

cântau tibicine. un lânced plictis
se întinsese ca apa murdară pe treptele
nopții. domenii pustii. coborând
spre abatoare secrete prin marele vânt
mânate în turme
înlăcrimate în rut animale cu frunțile grele
plecate în piept în semn de supunere
oarbă. și coame încurcate
furioase...

steag alb într-un cântec negru

de la marginea ferestrei false
statuia libertății privește
spre cealaltă fereastră
unde
bănuțul din sidef al unui nasture
unește
cu fire invizibile de aer rece
geamul crăpat

nasturele
o relicvă rămasă din cămașa
purtată de bunica
în noaptea nunții
singura dată când borangicul s-a-nfiorat
pe trupul său
ca mugurii ce prind gust de soare
apoi
întunericul a intrat în mănușa fiecărei zile
bunica și-a-nchis inima
într-o urnă de spaime
boabă de strugure roșu pieliță-ncreștită
și semințe tari
s-a stafidit inima ei...

la noi
femeile moștenesc de la născătoarele lor
ce rămâne
și mama a-mbrăcat cămașa de zestre
ca să treacă astfel prundișul altor spaime
prin pânza subțire a cămășii însă
treceau nestingherite falii de ger
până când mama s-a așezat cuminte
lângă bunica
în țara celor mai albe zăpezi...

născută cu alt cod sufletesc
am sfâșiat cămașa
și am înnodat
de gâtul crucii femeilor
ce m-au născut pe rând

un steag alb
într-un cântec negru

lecție de bună purtare

m-am oprit în momentul când EL
mi-a spus de la celălalt capăt
„fii cuminte nu asta este groapa
cea mai adâncă
nu pentru tine-a fost săpată
auzi cum se-apropie cineva mult mai grăbit
potrivindu-și statura din mers
ai pământul tot la picioare
sapă-ți singură groapa aia"
și l-am crezut

în fiecare zi înaintez spre mine
cu câte-o palmă două de țărână
mă nimeresc cel mai adesea-n piept
jur-împrejur pământul se înalță
eu cobor
dar nu știu cum se face
că-n cumpăna fântânii
părem la fel

micile mizerii ale vieții

dacă rotești sabia
aerul se golește de umbre
mănunchiul razelor îți coace în creștet
halucinația
că numai lui dumnezeu îi trebuie cerul
apele spovedaniei cresc și te fură
nu bagi de seamă cum degetele lungi
ale florăresei
împletesc tijele trandafirilor cu panglici
pe masa de poker adn-ul este la vedere
te ridici să pleci
autostrada zâmbește doar bolizilor
ce-i scriu biografia cu 300 de km/oră
sub asfaltul încins
moare în tăcere o câmpie verde
asta ar putea intra în dicționare
drept cea mai potrivită definiție
a unei alte biografii
nedezmierdate de nimeni

când nu mai avem bani

mergem la magazinul galben
din colț
o rugăm pe doamna
să ne îngăduie pe caiet
până în 15
dacă rămânem și fără dragoste
așteptăm aceeași zi
binefăcătoare
pentru dragoste nu s-a inventat încă
niciun caiet

avioane de hârtie

în fiecare dimineață
odată cu răsăritul
îmi construiesc
din filele cărților mele
avioane mici de hârtie
și le arunc de pe balcon
apo le privesc complice
cum își află sfârșitul
peste rufele triste ale vecinilor
încă n-am învățat vreunul
să zboare

septembrie

la 4 și treizeci dimineața trag din
țigară și privesc la o lună șleampătă
gândurile mele sunt grozav de parșive
pornesc datele citesc poeziile lui tadeusz
dabrowski
el spune că versurile nu au importanță
îmi spun și eu cu voce joasă puțin rușinată
„versurile nu au importanță" apoi râd
cine naiba să mă audă
m-am fâstâcit ca prostul
de mine însumi
între timp se face cinci se face șase e
un început primejdios de toamnă
îmi mușc degetul mare de la mâna dreaptă
se va face șapte și tot așa

partea acră de măr

pe balota fetele poartă fuste
scurte și blugii mulați
m-am oprit odată să iau ceai
de la benzinărie
lăsați ceaiu' domnu' nu vreți mai
bine o porție de tristețe
mai uitați și dumneavoastră mai uit și eu
că mă scârbește destinul

și la fel ca în poezia aia a mea
cu partea dulce
a mărului
„ce mult m-au durut ochii ei gura lumii"

rahovei 78

veneam acasă pe jos
a trecut pe lângă mine mașina de sucuri
și înghețată peste 5 minute a trecut un om
cu o plasă de rafie la piept în care ținea
ascunsă toată dragostea lumii

trenul spre agigea

în trenul spre agigea
un domn pe la 60 de ani mi-a mărturisit
că toată viața l-a urmărit ghinionul purta
o cămașă gri cu manșetele roase și
ținea pe genunchi teoria lui jonathan haidt
m-a întrebat dacă
în mehedinți se trăiește greu
„se trăiește" i-am spus
gândindu-mă că mâinile lui
semănau atât de mult cu mâinile mele

de câte ori

lovesc cu pumnul peretele
mă cuprinde o milă imensă apoi
că poate mi-am nimerit propriul destin
în moalele inimii

confesiunea unui înger

am avut mare noroc când am
căzut din cer aripile n-au vrut
să se deschidă parcă erau
legate-n lanțuri de blesteme
dar am căzut pe-un nor de-acolo-am
coborât pe trepte de aer
până-n noroiul din grădina ta
pe-acest pământ impur și rece
cum de-am căzut din cer – asta e
deja altă poveste – iar pe
norul cenușiu de ploaie n-am
rămas din mai multe motive
unul ar fi gradul cam mare
de poluare cu care nasul
meu fin nu este obișnuit
altul dacă ploaia se pornea
rămâneam fără suport pe cont
propriu și n-aveam certitudinea
că aripile îmi sunt în stare
de funcționare plus că mi-era
foame așa că fă-mi un bine
vezi ce-ai în cămară și-adu ceva
de pus pe masă – nu o față
ceva mai comestibil – dacă n-ai
fugi până la mcdonalds și adu-mi
un dublu cheesburger sau un big mac
la o adică n-ar strica nicio
shaorma jamila lângă-o cafea
turcească să îmi revin total
după epuizantul meu voiaj
vom putea apoi să ascultăm
niște cd-uri heavy metal
dar nu exagerat doar până
băgăm aer în vreo patru sticle
și-apoi la somn obligatoriu
sau mai golim o damigeană

o umbră de-ntuneric

e-un fenomen misterios niciun
meteorolog nu își explică
ceea ce-n viziunea lor e-ilogic
cum naiba au apărut și cum de
au rămas umbrind o țară-ntreagă
și-o parte din vecini riscând să fim
penalizați de parlamentul european
și condamnați de tribunalul
de la haga pentru că n-am ținut în frâu
norii între frontiere vameșii
cu grănicerii tremură subțire
pentru posturile lor deși susțin
că ei sunt vinovații fără vină
nori negri apăruți din nicăieri
și-nțepeniți apoi pe cerul jos
în unele regiuni dar suficient
cât să întunece întreaga zonă
lipsind de soare-agricultura
amăgind-o cu ploaia ce n-a venit
făcând nopți din zile și obligând
autoritățile să lumineze
străzile ziua-n amiaza mare
două mame omizi și-un traducător
din nostradamus s-au găsit să spună
că el/ele au prezis necazul
însă nimeni n-a vrut să-i asculte
ecologiștii au sărit ca arși
sigur e-un efect al poluării
renumitul specialist tectonic
a apărut cutremurat pe sticlă
prevestind că umbra cea uriașă
precede o mare zguduială
bine-nțeles că iar a dat-o-n bară
toată țara era disperată
până-ntr-o noapte când tot așa de brusc
precum au apărut au dispărut
toți norii de pe cer creându-se
astfel condițiile necesare
non-stop soarele să strălucească
să mai recupereze din absențe
mulțimile păreau mulțumite
doar că pe planul internațional
procesele odată declanșate
nu mai puteau fi-oprite se prăvăleau
ca bulgărele de zăpadă ce se
transformă-n avalanșă iar peste
șase luni ne-or îngropa în datorii
(daune penalizări amenzi rețineri)
e drept c-am stat puțin la umbră – întuneric
ne-a trebuit întuneric am primit

toate acestea

1.
a scutura
privirea de ochi
ochiul de
privire

2.
ochiul meu
vede
ceea ce vrea
cel
ce vrea
ca ochiul meu
să vadă

3.
sus
numai Tu
jos
numai Tu
unde să mă mai ascund
Doamne

4.
a te strecura
prin zgârâietura făcută de
tine
în peretele lumii

să furi poezia

5.
a sfâșia
vederea
încercând să
scapi

28.
va trebui să găsesc
o altă formă de
respirație
înainte să se sfârșească
aceea
de care atârn
un timp

6.
noapte

între noi un tren
bate câmpii

7.
citeam ziarul
că murisem ieri
soarele nu mă mai
încălzea
lumea trecea prin
mine
oarbă și
plină de pământ

8.
nu poți pleca din
el
nu poate trece fără
tine
vă numărați până când
Cineva
întoarce oglinda

9.
în fiecare dimineață
mă iau înspinare
și plec

încă o zi
printre sentimente
reguli strâmbe
și alte nimicuri

încă o zi
fără mine

10.
ești și tu o ființă
între noi viețile aleargă
mai repede
decât noi

aseară credeam că
am putea să le
oprim un timp

sau că lumea
ar putea să ne vadă

11.
mai uită-te o dată
în oglindă
dincolo
de formele
care niciodată nu te
liniștesc

întoarce oglinda
să vezi

12.
știu că ești foarte
frumoasă
calci pe același pământ
cu aceleși picioare
printre care mă scurg și eu
că te naști prea devreme
sau prea târziu

dar nu stiu ce vezi

13.
când cel care te poartă
în spate
te scuipă
ca pe un gust amar

în lutul
oboist

IOAN VINTILĂ FINTIŞ

Retragerile

Ce spaţiu gânditor şi privirea, ce vii secundele când pătrund în trupul meu, cum ninsorile de odinioară! Aici, sub transparente sicrie, misterios creşte macul, în taină respiră moartea materia luminoasă a cuvintelor.

Şi acestea au un spaţiu al durerii, care creşte odată cu nevederea soldatului. Soldatul radiografiind, pe furiş, liniştea frigului, cinetica unei comete agonizând de mii de ani lângă trupul meu.

Iată, acum, sub mari policandre plutesc balerine, pe un ring micrometric. Noaptea se despleteşte din foşnetul pe care dansul acesta îl lasă.

Ce spaţiu gânditor şi privirea! Dacă strigi dinlăuntrul ei. Dacă din lăuntrul său, tragi cu arcul. Sau culegi nisipul de pe privire.

Rostesc vocale înşirate pe cer. Consoane într-o aparentă sintaxă. Le ronţăi, le diger, le înger.

Împotriva realului, împotriva unui vis. Cuneiform. Şi faţă de zeu. Luminos.

Iată văd Babilon. Troia şi Theba. RusaliM.

LaoKrongGautamaHristos: M-am născut!

*

Mă desprind de pe graţioasa arena aidoma toreadorului. Viaţă de purpură cu miros acrişor de ferigi. Cu palmele râuri, prin care vântul strecoară meduse. Un ţărm îndepărtat întrezăresc şi, acolo, doar o materie foşnitoare de trupuri. Un aer împodobit chiar cu inima toreadorului. Poate apa. Fecioarele perse şi lumina orbitoare a piramidelor. Faraonul care se furişează în coridorul privirii. Acolo văd femeia, brilliant invincibil aproape de obloanele cubului.

Mă desprind de pe graţioasa arenă. Îmi spăl trupul de blesteme şi mă aşed în această împărăţie de cerbi şi de lupi. Alcătuiesc din nou realitatea. Este o lecţie de anatomie. Parcurg tratate din care nicicând nu voi ieşi. Un mic univers din care apa ţâşneşte, pălmuită cu o plantaţie de tutun.

Drept aşternut, Ursa Mare. Drept hrană, o gramatică a supliciului. Aici, doar nectarul unei silabe mă răcoreşte. De acum, o gură imensă mă defrişează. O gură de cometă retezată, şoptită de-ntuneric.

*

Îmi imaginez un glonte visând, în tunelul orbitor al armei. Sinele lui suind către sinele meu. Îmi imaginez moartea ivindu-se din frunzişul negru şi muzical, dintr-o noapte antică. Îngerul vâslind pe unda râului.

Trăiesc în ecuaţia logaritmică a privirii. Deasupra vântul ori ceva nemaivăzut. În acest minuscul oraş cu scafandrii şi mici filamente care pândesc. Cu ziduri de cenuşă sub tâmpla roşie a bufonului. Trupul mi se divizează în carne şi spirit. O singură clipă se dilată peste ziua de-apoi şi dispare.

Mă plânge din lăuntrul pendulei, doar cu singurătăţi de catedrală.

Încep să văd cu mult mai departe ca până acum, cu mult mai profund.

În hologramа deznădejdiei mă pierd.

*

Mierla s-a cuibărit în ochii Astronomului. Un somn îndepărtat cade peste lume şi se aude moartea coborând cu figurine de ceară, în ritmul unor tobe de aer, cu incantaţii atât de ciudate, în dimineaţa cu umbre ţâşnind prin uriaşe ocheane.

Deodată mă ridic şi culeg de pe ţărm, melcişori în care foşneşte nisipul, apa sporeşte, stau suspendat între hexagoane şi ziduri, unealta unui stăpân de hotare în secunde multiplicând tăcerea oglinzilor.

Mă întorc şi privesc şi nu mai este nimeni. Doar Astronomul rostogolind sferele, cutreerând în noaptea adâncă măreţiile singurătăţii.

IOANA BURGHEL

Doi părinți

Pe-aceeași cărare doi părinți
Poartă povara aceluiași jug.
Sub talpa lor, grâu, greu răsare
Și grea e brazda aceluiași plug!

Din când în când mai cade câte unul
Și palma aspră-a celuilalt îl tot ridică.
Nu-i vremea încă pentru felinare
Și-n ținutirim, pentru o cruce mică!

Obrajii lor au urme de toamne și zăpezi.
Se tot strecoară, gârbov, printre calendare.
Aproape că nu-i simți și nici nu-i vezi:
Două năluci într-un „apus de soare"!
Și, într-o zi, un clopot sună-a jale
Iar jugul se preface-n lumânări.
Ei nu mai sunt și nu mai duc poveri.
S-au învelit cu brazdă, și-n urma lor, tăceri!

Tu desenezi

Tu desenezi pe inimi curcubee,
neliniștite ape zbătându-se-ntre maluri,
corăbii navigând spre Calea lor Lactee
ori chip de albatros
pierind sub grele valuri.

Tu desenezi cetăți cu zidurile roase
în care Prințul Nopții așteaptă în tăcere
oștirea lui de păsări cu gheare nemiloase
ca să despice lutul de suflete rebele.

Tu desenezi oglinzi în care privesc zeii
Olimpul răsturnat și aura pătată,
veșmintele arzânde pe care fariseii
le-au smuls din palma zilei
demult îmbălsămată.

Tu desenezi și plâng culorile topite
în țesătura aspră a pânzei efemere,
azurul poartă urme de lacrimi răstignite
și oști în trap nebun, duc visele cu ele.

Tu desenezi și-n jur se lasă încet, tăcere.

Întotdeauna

tristețile odihnesc
în cel mai frumos cântec și
vine toamna
cu pădurile ei, mustind,
cu luminișurile ei, de-acum sterpe,
cu întunericul ud
rămas în ochiul tău, viu,
cu frica de somnul ursitei.

Vine toamna.
Cuvintele noastre se leagă mai greu.
În rochia ta, albă
moliile pocnesc din degete.
Bucată cu bucată, desprind mătasea
și acoperă fața unui mort.

Furnicile se întorc pe partea cealaltă
și dorm.
Somn înghețat sub tălpile tuturor morților
pe care
nu i-am cunoscut.

Semne de toamnă

N-ai să știi când o să vină toamna.
Doar drumurile vor începe
să-ți fie mai palide.
Doar luna, în fazele ei, depresive,
îți va aminti cum a devenit,
dintr-o dată, celebru,
Corbul lui Poe, cum,
iubirile nu sunt decât
niște asimetrii în țipetele
scrijelite prea înalt, cum,
realitatea bate toate sensurile
până când
rămâne un nimic cu dinții prea albi.
N-ai să știi
va fi ca un cub de gheață în paharul cu vin
treptat
ți se vor subția malurile și sângele
te va traversa
ca un păcat de moarte lentă

@

gustam răni că erau dulci. rănile tale nu erau chiar așa dulci. nici joaca noastră n-avea vreo regulă deși era plină de reguli. aștept să-mi zici ce știu. mă arunci în sevraj și nu poți să-mi spui nimic despre sevraj. voi nega orice de dragul de-a mă contrazice. sunt mușcat de cuvinte. ești în trepidație.

@

gândeam lucruri inexistente, stări care nu se vor întâmpla. fluctuația asta va măcina și va risipi. o degradare lentă, aproape vizibilă. îmi reglasem conturile până la diluarea de sine. fără durere mă compromit ca să reîncepi de unde nu voi mai fi. te voi afunda într-o mlaștină, mă vei scoate de-acolo, nu ne vom lăsa.

@

aerul are pete grase sub formă de oameni. așa gândiră și animalele. vor medita și câteva obiecte. atâția morți acoperiți de atâtea cuvinte... stai liniștită, nimic nu e neobișnuit și totu-i lipsit de importanță. cerșesc pentru a mă sinucide... ca să te distrug ar fi destule cuvinte.

@

ne așezăm pe paturi din brânză. era veche brânza și mucegăise. cu cât e mai veche cu atât e mai bună. brânza din care erau făcute paturile puțea. ne culcam acolo când ne era somn. ne obișnuisem cu duhoarea.

@

mă simt bine și mi se pare ciudat. cu simțurile ciulite, sunt într-o depresie de prea bine și nu mi se întâmplă nimic. peste puțin timp îmi va fi rău. voi fi împăcat și-acum aștept. parcă m-aș grăbi, dar nu vreau să mă grăbesc. azi noapte am construit doar o scroafă și-apoi o grădină. îmi plăcea ce făceam, dar eram obligat să mă odihnesc. îmi reveneam și continuam. pedalam pe bicicletă și îmi imaginam.

@

se strică vremea și trupurile visează. morții abia se abțin. dar nu-i nimic – mi-e frică doar. vorbele înnegresc un pic aerul. învelește-mă, ne vom liniști cumva. nici altora nu le e bine... te întorci, dar nu vrei să te mai întorci. nici eu nu mai sunt eu și nu e nimeni pe-aici...

@

iată și visul, dar numai o parte din el: tu dormi într-o barcă strivind barca, eu astup o fereastră și mă-nvelesc cu ceva. tufele se-nclină spre umbra ta. număr frunzele abandonate și le stivuiesc. cine adoarme se revarsă peste ce nu mai e. chipurile mimează altceva și vântul se clatină. aș călători prin debara dacă aș fi treaz, aș încuraja nebunia... o parte din mine ar putea merge aidoma apei, o parte din tine mi-ar strica jucăriile. dar ce-ai cu mine dacă mă înec, în sandale și capot...

@

te baricadezi să nu mori și mori. explică-mi despre nimicuri și-apoi despre tăcerea lor. visam în timp ce vorbeam, nu mai puteam să vorbesc doar cu pereții... un culoar inconștient va curge și ne va mesteca. limbajul nu va ține cont de nimic. te evaporași fără să-mi spui unde... să merg ca să nu-mi fie rău. m-aș pregăti să am o dorință. unde zaci ar trebui să fie la fel.

Perplexanta prezență

poetul este lacrima de foc
curgând pe obrazul pământului
și biciul de flori
plesnind
peste coama răvășită
a timpului
poetul este praful de pușcă
al stelelor
și cântecul de leagăn
al tuturor sufletelor
oarbe
poetul este ochiul
care îi lipsește ciclopului nopții
și ochiul care îi lipsește
ciclopului zilei
poetul este perplexanta prezență
pe covorul roșu
al propriului sânge
braț la braț
cu doamna moarte
spunându-i ceva la ureche
zâmbindu-le apoi celorlalți
ca și când
i-au mai rămas
multe vieți de trăit

Cuvinte nepotrivite

din timp nu lipsește nicio secundă
toate bătăile inimii îmi sunt numărate
clepsidra se învârte la infinit
amestecând amintirile
sunt o reciclare a trecutului meu
și o etichetă de expirare
a prezentului
mi se întâmplă
să mă trezesc în pârgul viselor
cu un gust amar de viață în gură
și niște cuvinte
încearcă să fie gânduri
întorcându-se în lacul de cleștar
al întunericului
tu nu știai că nemurirea mea
era ridată de cuvinte
nepotrivite?

Drumul răscumpărării

cuvintele m-au legat
cu o eșarfă de sânge la ochi
și m-au dus departe
să-mi răscumpăr viața
de dinainte de dinainte
eu îmi număram pașii
și miroseam aerul
să știu unde să mă întorc
atunci când visez

Umbră lucidă

delirul este o febră netratată a luminii
dați-mi așadar voie să fiu
o umbră lucidă

Orbirea trecătoare a visului

unii oameni se trezesc
cu mâinile înghețate
bâjbâind pe întuneric
după ieșirea de smoală
prin care au intrat
în căutarea unui
suflet pereche
în căutarea unui
tărâm inocent
cu malurile scăldate
de lacrimile sincerității
iadul e în ceilalți
iadul e în noi
iadul e pretutindeni
unde există minciună
să nu mai dăm vina pe Dumnezeu
pentru tot ce ni se întâmplă
binele și răul sunt orbirea
trecătoare a visului

Adâncul mării

În valurile mării intră iubirile zdrobite.
Paşi se risipesc
în pietre şi-n nisipuri.
Spre ultimii zori,
spre-o ultimă stea, se-nchid ochii.
În adâncuri, în zare,
se pierde
un strigăt de pasăre.
În liniştea undei,
spre soarele stins, braţul clipei.

Simţi, spune-mi, tu simţi?

Simţi, spune-mi, tu simţi
bătăile inimii noastre? – respiraţii,
tăceri de lumină,
muguri ce pulsează seva vieţii
prin picăturile ploii din noi.

Simţi, spune-mi, tu simţi
roiurile de fluturi multicolori
ce ni se perindă prin primăvara iubirii?
Fiorii pe aripile cărora plutim?
Căutări, magie, vis, durere,
zbor, dorinţă, regăsire, renaştere!

Simţi, spune-mi, tu simţi
paşii Destinului ce ne pierd
cărările în balansul fără sfârşit?
Un fulger atinge marea,
formând perla din timpul
ce se-ascunde într-o lacrimă!

Simţi, spune-mi, tu simţi
bătăile inimii noastre? – respiraţii,
tăceri de lumină,
inocenţă de gesturi şi gânduri,
acel puf de păpădie care vine,
vine şi pleacă
cu primul fir de vânt
ce va trece
pe la porţile sufletelor noastre.

Fără frontiere este sufletul omului,
doar când ne adoarme
este cu adevărat acolo unde îşi doreşte –
amprente de neşters sunt atingerile
petalelor de vis trăit,
adânci inspiraţii
din curcubeul de culori...

La Început – Cuvântul...

La Început, Cuvântul a fost
şi Cuvântul s-a Luminat în Om,
în floare, în stele, în lună,
în piatră, în fântâni şi în mare.
Omul a luat cuvintele,
le-a amestecat,
le-a compus prin fulgii de nea,
în stropii de ploaie,
în vânt şi-n miresme de frunze,
în floarea-de-colţ, în Steaua Polară,
în suflet-pereche, în nu-mă-uita,
în gândul din vis,
într-o caligramă.
Cuvintele au început să zboare,
un dans
spre cer şi spre soare.
Din teamă, omul le-a smuls,
le-a îndepărtat,
le-a ascuns în adâncuri,
formând noi cuvinte,
mereu mutilate,
psalmi de dor şi de jale,
cuvântul – durere, răni, boală şi moarte,
noroi, întuneric,
cuvinte udate în lacrimi
din veşnica teamă.

Treptat cuvintele s-au stins
prin gări, în spitale,
pe fronturi, în războaie.

Au mai rămas amintiri
şi umbrele lor
în inimi, în cânturi,
în poveşti, în balade şi doine,
mici felinare
în zboruri de fluturi,
petale de lotus, priviri de copil,
gânduri-poeme
în muguri de floare, în raze de soare...

* * *

sigur că sunt și povești de dragoste c-un astfel de-nceput.
deci, privește-mă, căci ochii noștri sunt ochii celor ce
nu au puterea să vadă. apoi privește-mă iarăși, doar ochii
vorbesc cea mai frumoasă limbă; dă-mi mâna, doar
mâinile noastre sunt mâinile celor ce obișnuiesc să cerșească
la colț de stradă (ah, fisuratele mâini, dureros de fragile).
apropie-te, și fii fără griji. mai nou fiecare apropiere ucide.

* * *

nu respira, nu te mișca, nu clipi. nu mai trânti
farfuriile și aruncă naibii radio-ul ăla pe geam.
ascultă-mă odată femeie (și ascultă-mă bine) căci ceea
ce își spun două priviri într-un singur colț de liniște,
ce spun două flăcări unui incendiu, ce pot spune
două frisoane unui om al străzii sau ce spun două
ghilotine revoluției franceze, îți pot spune și eu, aici și
acum, când, netemător înclin spre susurul buzelor tale.

* * *

ascultă-mă, ca și când ar urma să-ți bubuie timpanele
în secunda următoare. privește-mă, ca și cum ar fi
ultima dată când mai privești și vorbește-mi ca și cum
ar fi ultimele cuvinte pe care le-ai rosti, acum, când
știm prea bine că cel mai prețios și mai dulce
sentiment pe care îl putem avea (astăzi) este frica.

* * *

și-n cele din urmă, cei din jur vor săpa în propriile lor
trupuri cu mâinile goale (dar brusc) și suspect de adânc
și se vor desface de la piept, și se vor întoarce pe dos
pe de-a-ntregul de va fi nevoie, pentru o lume mai
bună, fiindcă oamenii, așa cum sunt ei (cu vrute și
nevrute, cu bune și cu rele) nu au uitat că sunt oameni.

Cu pașii uzi de soare

Când treci pe străzi cu pașii uzi de soare,
îngeri și pomi, tu deopotrivă tulburi.
Pui mici în cuib se-nalță în picioare,
privindu-te. Bărbații dau în muguri.

Privirea ta calmează câinii-n lesă,
becuri aprinde-n lujerii de floare,
iar pacea lumii urcă tot mai densă,
când treci pe străzi cu pașii uzi de soare.

Trecerea ta – agapă în pustie –
coboară stelele pe malul mării...

Femeie de citit

Erai o floare de petună...
Erai un trandafir domnesc.
Eu levitam prin nopți cu lună,
venind să te grădinăresc.

Erai o cronică în rună,
erai un manuscris grecesc.
Eu transpiram prin nopți cu brumă,
visând doar titlul să-l citesc.

Tot admirând prolog, erată,
fiind din fire puțin „shy",
târziu văzut-am, dragă fată,
că ești o carte scrisă-n braille.

Îmi mut în degete toți ochii
și lecturez eșarfe, rochii.

Marea din mărgele

Sirena ce venea din larg
avea și velă și catarg
și, zi de zi, îmi aducea
din depărtare o mărgea.

Târziu aflat-am ce dorea:
o altă mare – marea sa.
Și-mi aducea din largul zării
mărgele pline cu-apa mării.

Dar, într-o zi, s-a răzgândit
și către țărm n-a mai venit.
Din larg, doar mă privea mirată,
spunându-mi că e măritată.

Nici nu mai știu ce sunt, și cât,
dar marea ei o port la gât.
Vâslesc acum grăbit spre ea,
corăbier într-o mărgea.

Prezență

Absența-ți, uneori e o prezență
triumfătoare, ca un tren pe șine...
Când se zidește lirică, din mine,
când se încheagă, grea, din remanență.

Știută este lecția, că duhul
e mult mai viu, mult mai prezent ca trupul!
Nici chiar pe El nu-l observăm, ca formă,
dar e prezent în noi, în duh și normă.

Asceții toți, departe stau de lume,
dar lumea se strecoară-n ei prin nume.
Doar numele se-ntâmplă să-l pronunț
și simt prezența ta, ca un denunț.

Ca ceața ești, părând pe veci absentă,
în văi de suflet ești mereu prezentă.

Pâine la țest

Cu pielea tăbăcită de sudoare,
părinții mers-au seara la culcare,
dar negăsind odăile cu mir,
ei s-au culcat pe jos, în cimitir.

Spre dimineață au luat din cui
secera lunii și un lan gălbui
au secerat pe rouă și devreme,
cum seceri azi o carte cu poeme.

La arie au fost văzuți cu grâul,
apoi spre moară traversară râul
și focul l-au aprins cam pe la opt –
o pâine albă, rumenă au copt.

A lăcrimat o pleoapă de fântână,
când două umbre se țineau de mână.

LAURA CĂTĂLINA DRAGOMIR

1.

Ceva așa ca un dumnezeu ți se va termina
carnea, singura acțiune comună
fervoarea rutinei nu are de-a face cu tine
nici genunchii în voce joasă
fața bucuriei consolandu-te aridă
și tu așteptând primăvara
într - o intimitate injustă cu inocența
prosperitatea luminii repetate
prudentă aspirație spre pierderea memoriei
imprecis de trei ori locul ultimei guri de aer
cu mâinile coroană, ca o boală în rod,
disprețuita duminică.

2.

În ura drumului vina ca un șarpe
se însoțește cu oamenii
plaga limpede de umbră a apei
în afara pământului de vânătoare
culcându-și norocul
unul după altul vasalii desculți
mâncând carne
ca regii la ultima gură de vin otrava
putere fără fii porunca
sătui vor fi, cu frică vor fi
bunătatea ca o femeie de care nu ești sigur
intr -un sat cu bărbați care mor
lumina pentru noi înșine ascultând
cum trec stăpânii de dinainte.

3.

Precis nu-mi place să mor
cu tot înțeles
tentând consecința cuțitului în echilibru,
linia cu mâinile egale
melancolie atenuată prin fugă.
Graba însă nu ți-o poate povesti nimeni
e un timp din impuls
gură care nu mai stă înăuntru
și-un "ne-am putea vedea" înflorit
într -o carne care nu bănuiește.
Moartea e o muncă oricât ai spăla-o.

4.

Dacă ar exista Dumnezeu
(că nu exista)
trei zile a murit fără să -l vada nimeni
mort cât să sufere
cu bunăstarea căderii speriată
tu nu l-ai cunoscut
(doar i te-ai pus pe mână)
visa cu oameni, de asta l-au luat,
oboseala uscata a orbilor ii macera rostul
la trocul cu fum il indrăzneau toti
cum era de asteptat, nu putea merge
cu ei, niciunde
in egalitate de sexe, orfani
copii de cârpe.
Intr -o cameră mică
incă pescuieste, vaneaza.

5.

Eu mai stiu cum erai
cel mai bogat mort copil
singurul în casa căruia mergeam
toți desculți
oricum dădea spre sud ca și ochii
ai tăi erau toți numai bromură
și bomboane mici
te scuturau de cuțit la coapsa de lapte
și te coborau la noi
(tu nu ai fi coborât)
îți puneau picioarele pe pământ
să nu se legene, ca de ram,necuratul.
mai știu că ploua lung
mereu eram cu gura plină prin apă
și că la ușa voastră
fierul se sărase de umblet:
tu erai primul mort copil de pe stradă
și noi ne bucuram
ca de o haină nouă.

LIUBA BOTEZATU

Iluzoriu

Anghelii nu există, îmi spui,
sunt doar ciclopi și daimoni violeți,
dinozauri albaștri și-o bâltoacă cu broaște...
Nu exist nici eu decât în închipuirile tale,
la fel de iluzorie precum
ideea de dumnezeu.
Suntem singuri pe lume
cu fantasmagoriile ei.
El a murit în durerile facerii
la vremea marii explozii.
De atunci inventăm noi idei,
întâi din teamă, apoi din plictiseală...
Poate e mic și crește odată cu noi,
cum ne cresc daimonii
și anghelii, deopotrivă...
Cin'să știe?

Momentum

ai pipăit vreodată timpul, încercând să
înțelegi din care parte a întinderii
temporal atemporale ai venit să exiști?
ai prins vreodată clipa în care ți-ai regăsit
spiritul, privindu-te în ea ca într-o oglindă,
strigându-i: nu pleca, mai rămâi!
clipa aceea care se strecoară mereu printre
degete, lăsându-ți urme pulsânde
ca de cristal în podul palmei,
în ochiul diafragmei, în sânge, în creier
și care fuge perpetuu de tine
ca și cum ți-ar spune
că prezentul nu e numai acum;
a fost, va mai fi, ba a fost, ba va fi
și este în veșnicul este și sunt
aici, dincolo - un cânt al tăcerii cuvânt
clipă mai sunt, clipă să fii
să mai stai, să nu pleci, să revii...

Paranoia?

Car după mine un mort, un mort
al timpului trecut,
nimeni nu-l vede, corbii îl cunosc...
Ne ținem scai unul de celălalt,
obișnuiți în a ne fi prezenți;
Când mor eu, el mai moare o dată,
când trage el să moară, reînvii.
Un cadavru îmi urmărește pașii, surâde
lasciv de după draperii, ascunzând schelete
în șifonier, sechele printre amintiri,
cearcăne sub ochi,
tremur în mâini.
Uneori mă învelesc cu el
ca într-o pătură aspră,
ascultă supus și ne ținem de cald
vorbind despre vreme, care vreme
nu mai vine
ori a venit și a plecat, ori n-a fost niciodată,
doar am visat-o...
Alteori mă îmbrac în el
ori se îmbracă el cu mine
și ieșim la plimbare mimând
zâmbete fericite,
fericite zâmbete, zâmbete și fericire
până la lacrimi...

Trași la indigo

pășesc prin viață pe scheletele părinților
ca și tine
croiesc aceeași matrice învățată pe de rost
în ce să cred, ce să văd și cum
să mă comport
cu lumea-n lume –
o turmă de oi din care se înalță
câte o minte
„luminată'', ce dictează trenduri
poartă aceiași pantofi,
aceleași acoperăminte
râd, zâmbesc, plâng, iubesc
și cred în copy/paste...
„și să nu-ndrăznească care cumva
vreunul să simtă
ori să fie altfel, că nu-și va găsi
locul printre noi!''
un paria al societății, ridicol sau nemernic,
cel puțin – un ciudat antisocial –
poetul om care gândește singur

LIVIU IOAN DRAGOŞ

1. scriu şi împart...

dacă aş fi fost împărat aş fi
împărţit vulturi cu mâna la frunte
e atât de simplu să găseşti vulturi
care n-au ce face oamenilor
care n-au ce face
le-aş fi împărţit cârţite morţilor
legate de baloane colorate
vin şi pâine să revenim la cele
lumeşti acum oamenii vor bani şi aşa
am să fac deşi nu sunt împărat cât sunt
de poet aş fi împărţit păsări pe un
aeroport vechi să fiu de folos
aş fi împărţit haine purtate de vânt
într-o oglindă utopică de un creier
care nu se vede cât de îndrăgostit e
de viaţă
miracole pericole pasiuni scrise cu ora
cu ea aş fi împărţit sfârşitul lumii odată
cu ploaia aceea de orez de demult rece
dacă...

2. gânduri pentru o cutie de carton şi oameni

eu sunt copilul care stătea în barcă
pe lângă apa care trecea
şi adolescentul din trenul pe lângă
munţii care treceau
ţin minte cât eram de atent
nu care cumva
să greşesc în viaţă să nu ştiu
să deosebesc
pe cel care stă de cel care evoluează cum
să despart cerul de păsări acum
sensul multor lucruri îmi scapă
prefer să văd un tablou abstract decât
să discut despre alte rahaturi:
povestea unui leu îmblânzit
de o femeie în cuşcă sau
bijuterie cu un porc
vai
dar ce vă mai miraţi de oameni...

3. puţin genetic

şi mai mult decât atât
cine s-a iubit pe un covor de scoici
să se ridice sus
să scrie poezii despre cei care vor urma
un rege supus născut în zodia oceanului
cu pofta de a ne trăi profilul
vânt peste pleoape ne iubim unul pe altul
nori deasupra nori dedesubt
la mijloc noi înşine
plutind în cercuri mari timide
fără intimidare ştiind numai o parte
din ce se va întâmpla mâine
să ne completeze ziua de azi
noi suntem stăpânul pe care sclavul
îl gâtuie în spatele lui bacovia
cu întrebările lumii
unde mergem dacă mergem
ai cui suntem dacă suntem egali muntelui
şi mării prieteni
pământului de sub pământ nu mai
mult nici mai puţin
metalelor grele plumb pentru orice cuvânt
scufundat nemişcat în nobila tăcere da
sunt titanicul propriului meu aisberg
şi m-aş culca
pe fundul oceanului lângă
ea nu e în pat e oriunde altundeva iubirea
şi dincolo de capul meu
o hologramă

LIVIU IOAN STOICIU

În huiduieli și aplauze

O feștilă afumată, inima
lui, conducătoare de elefanți,
îl apucă pe după
umeri, nemângâiată și

îl împinge spre cuștile negre:
salvând, pe drum,
din milă, iubirile din primul
mușuroi întâlnit, dărâmat,
din altă lume. Că-s
lumi împărțite pe vârste... Sunt
cuști care fotografiază sub microscop,
sub pașii
târșiți. Dintr-o lume în alta: unde,

în huiduieli și aplauze, nici o personalitate
publică
nu vrea să dea socoteală, oricât de gravă
greșeală ar face! În schimb, toate
sunt pline de ură... „Oare nimic
nu mai merită"? Doar
personalități duplicitare,
rânjind pentru posteritate în fața cuștilor
negre: cu

acea taină prefăcută a smereniei, fără
inimă. Duși în
robie.

Strigă

Să putrezim de vii, să putrezim,
strigă
ea cu ochii pe două figurine mici
de piatră albă
care se țin de mână, de patrimoniu:
abia înhățată de poliție, că le furase.
Ea, o forță

obscură, trasă la față, cu
poșetă de lemn, sicriu. Strigă
mai departe că stă cu
gândul numai asupra șlefuirii pietrei: și
ce dacă? Strănută, înecată de
praful scenei în aer
liber, după razie. Vedeți
nourul acela? Îl arată unui ofițer cu
ochelari
negri. Nu acela, ci
acela cu luminițe: sunt de părere că

acela este un semn
al faptului că nourul va da naștere
la o galaxie
spiralată! Galaxie? Măi... Cine
o ascultă? Ofițerul cu ochelari negri învârte
un deget în tâmplă și țuguie
buzele: fiu-fiu! Ești nebună rău, femeie. Ce
știți voi: până vine întunericul!
Că să putrezim de vii, să putrezim...
Întunericul,

cu un nou convoi de mucenici...

În pustiu

Hartă a sufletului, pe ea puteai vedea un
șir de cămile străbătând o vale
secată, fiecare
cămilă fiind încărcată cu povara sa
de lemne cu greu
adunate — o urmărește cu degetul. E

o hartă în pustiu,
plină de înșelăciune în momentul
de față, folosită
la înaltă tensiune pentru
a smulge cuvinte de la cei ce nu voiau
să vorbească.
Nu voiau — la trecut.

Cu sentimente ale unei beatitudini
extatice: bătrân
pensionar acum, care în una din
pivnițele de tortură ale experiențelor sale
de serviciu
a obținut un titlu de campion și
a primit drept premiu o cămilă,
de care era obsedat.
Rămas în pustiul sufletului...
Titlu de campion al idealurilor frânte.
Nenorocitul! Pe

harta sa punctând un șir de schelete
ale pușcăriașilor
politici, imagine primordială, poate,
a inconștientului
colectiv în

perioada anilor 1948 - 1989...

te-am așteptat cu umbrela / plouă aproape englezește

1.
te-am așteptat cu umbrela / plouă aproape englezește / cred
că poți înota doar până la farmacia părăsită din curtea spitalului
unde pe vremuri bolnavii adulți / printre țipete ascuțite
cumpărau 70 de metri de fețe pentru corpurile lor plăpânde;

pe aleea hlamidei sunt nenumărate parcaje / în aburii dimineții
doar mainile albe mai pot să găsească drumul spre ușă
dar și așa / zgomotul străzii prinde contur;

și cine oare sunt mai frumoși / pescărușii / pelicanii / cine
liliecii poate că sunt / noaptea nașterii încă te sufocă / pe ei
îi auzi cum fâlfâie înaintea cuvintelor / asemeni unor desene
întinse pe două continente;

cu degetul pe os / la plecarea ta către țărm
i-am arătat fiului ce anume lovește tatăl într-o mare
într-o imensă rupere de cuvânt / precum pâinea frântă la masă
precum masa frântă înaintea mea;

247 de trepte sunt rezidite din temelii / abia spre amiază
vom căuta acele cuvinte potrivite pentru un răspuns.

am trecut pe strada mendeleev / cu ea lângă mine
i-am arătat și azi păpușile de fier din magazine
iar între ele / cum stătea cu fața la noi
mătușa din veacul trecut.

2.
tu nu trebuie decât se te naști a doua oară / undeva la orele
dimineții acestei zile fără de sfârșit / în care propriile noastre idei
sunt lăsate la monumentul iluștrilor prieteni / iar gurile noastre tăcute sunt
ochii noștri inchiși sunt / iar urechile noastre doar umplute cu ceară;

apoi / ultima traptă o vom face cu propriile
mâini și propriile strigăte / vom scoate
roșiile și cașcavalul și vom mânca în pauze scurte
printre picături;

un portret fotografic ce părea așezat pe un peisaj acvatic în ulei / este
fotografia ei de nume / trimisă din țările nordice până peste înalta movilă –
trebuia ținută minte asocierea unei păsări de apă cu o gamă deschisă de culori
dar poate că marea este mai verde la nord și mai albastră la ecuator
iar ziua asta a noastră se întrerupe doar pentru câteva momente
un minut de liniște / o aducere aminte în fiecare an va fi;

abia acum să ne hrănim păsările de noapte.

profu' de mate

odată a dormit în fața barului ca un rege pe o stivă de scaune de plastic. își făcea veacul în crâșma *la varice*, preferata lui de departe pentru că acolo îi ieșeau cele mai complicate pasențe. ygretz ieșise din sistem pentru că sistemul îl decepționa. prefera să-și facă singur, dacă era vreodată nevoie, adevăratele probleme. crezuse în revoluție, în morți, în logica matematică. a predat 30 de ani pe muchie. elevii lui conduc firme. dar i s-a acrit. a ieșit din sistem înainte ca sistemul să-l considere veriga slabă. era scund, privea dârz, vorbea aplicat. juca șah orb și-i plăceau aparatele de poker din baruri. ygretz avea o mie de prieteni, chibiții lui. comanda o tărie și se înșuruba în scaunul dinfața aparatului până la ora închiderii. pierdea moderat. dar și când lua un careu sau o chintă dădea la toți o tură pe degeaba. era destul ca să intre ygretz la aparat că ăia de la mese își luau halbele și-i făceau o baie de mulțime cu ochii pe ecran. câteodată se enerva: *azi nu dă nimic, paștele măsii!* atunci se ridica și o lua către alt bar, cu un aparat generos. chibiții își dădeau pe gât halbele, îl urmau într-o preocesiune tăcută cu vizibile accente oculte greu de distins pentru privirile profane. comanda încă o tărie, doar așa, câte una, ca să fie lucid în fața algoritmilor: *un full, un careu, o chintuță, ceva trebuie să iasă*. și mulțimea nu aștepta mult. atunci, de bucurie, ygretz izbea cu șapca în aparat și scotea banii. dar banii i se scurgeau printre degete fiindcă pe profu de mate îl interesa doar magia jocului. când era în toane bune povestea: cum era pe vremea lui dej, pe vremea lu lae. îi sticleau ochii de parcă acum se întâmplau toate: *toată istoria noastră e făcută anume pentru băut, toată viața noastră e o toamnă fără sfârșit*. când se făcea cui nu mai avea bani și nici cine să-l ducă la cămin. prietenii îl abandonau. de-asta l-au și găsit într-o iarnă dormind liniștit, înghețat bocnă lângă o sticlă de coniac drobeta – învinsese sistemul.

actoru'

a murit în vara lu douămiidoișpe. sănduț a lucrat în combinat. mergea la teatru ca actor în timpu liber. a jucat în *tache, iache și cadâr*. scund, încărunțit, cu ochi căprui, barbișon și favoriți. recita la costum din eminescu și bacovia, chiar și din dan laurențiu. ajuta și cu vorba. când s-au făcut disponibilizări s-a ales cu o cameră la căminul muncitoresc, et. III, cu vedere spre piață. divorțat, avea două fete plecate afară. știa să râdă. își visa evadarea. n-avea bani de drum, va face cu mâna – zicea că o să-și ia rucsacul în spate și va pleca pe jos până dincolo. ultima lui slujbă a fost vânzător de butic în piață. îl cunoștea o grămadă de lume, avea o tarabă plină de haine și pantofi pe care le descria exemplar: *piele-piele, firmă-de-firmă*. chiar și purta o geacă roșie cu etichetă chinezească. îi aducea noroc. ca lui florin piersic. la tonetă se imagina pe scenă, vorbea cu *exa* la telefon: *da puișor... doar să m-auzi?... i-am luat, mi-or tras numa rata. nu-s deja în bar, doamnă, niet! mânca-ți-aș ochișorii ăia căprii, să-ți fac lo ce știu la bijboacă, ee?... no bine. să iau pâine și ulei. bine. da ulei mai era-n cămară. iar a venit vecina? ce săraca, hoașca, i se împute pentru că-i duc alții! vezi să nu-ți lase ceva păr prin casă, poate face vrăji... da pe stoienești nu i-a despărțit? lumea vorbește fiindcă știe. pe deseară merge și un pește. da de care pește, pește-pește sau merlucius, pangasius, macrou? ăla albastru-i macrou, n-are multe oase, îl faci repede... la farmacia aia non-stop da... bine măi, da cum să cer lo ob-uri?! Tu-mi iei fluturași? se uită lumea ca circ, știi cum îi lumea... bine, iau, dar în drum e buticu ăla cu vin la doi litri. nu-i de casă, dar e mult... păi nu joacă românia cu olanda? și ce dacă ne-au mai bătut? asta era pentru că n-am luat vin destul!... ți-am zis că nu-s la bar. cum să cheltui toți banii?... data trecută?... vin, pâine, ulei și pește... întocmai. cum să dureze puiuț?... păi nu vreau lo să văd meciu? îți iau ciocolată pentru* la pauză?

Back home

Roteando,
le mie cellule ho sperso
e donato al vento,
intrecciate a fili di
arabesco..
note indecifrabili
che raccolgo
nel meccanismo simile
ad orologio squassato e
sei tu, sono io,
riportati a casa
feriti;
ci ridestiamo colore,
iridi, papaveri
e spighe che
lavano il dolore
nell'aura d'ambra
che avvolge il sangue speso
e lo perde dentro
un semplice ricordo..

Back home

Rotind,
celulele mi-am pierdut
și dăruit vântului,
împletite la firele de
arabesc..
note indescifrabile
pe ce le adun
în mecanismul similar
unui ceas zguduit și
ești tu, sunt eu,
readuși acasă
răniți;
ne redeșteptăm culoare,
curcubeie, maci
și spice care
spală durerea
în aura ambrei
înfășurând sângele risipit
și-l pierde într-o
simplă amintire..

Cleopatra

Eri raccolta all'ombra
dei pensieri-nebbia,
quella madre
che più non scorgo,
eclissata dal mio ego,
un deserto
che l'immagine risalta.
Cleopatra,
temevi un dì la serpe,
dico, anche di pezza,
e fra le dita leggevi
il mio destino..poi,
scivolata nello spazio
d'un atomo,
vidi la tua forma
accecarmi
ed il mio sguardo
teso
ad una goccia di rimpianto
e di beata gioia.

Cleopatra

eculeasă la umbra
gândurilor-ceață,
mama aceea
pe ce n-o mai zăresc,
eclipsată de egoul meu,
un deșert
pe care imaginea
îl subliniază.
Cleopatra,
o zi te temeai de șerpii,
vreau să spun, și din cârpă,
și între degete citeai
destinul meu..apoi,
alunecată în spațiul
unui atom,
văzui forma ta
să mă orbească
și privirea mea
țintită
spre o picătură a regretului
și a bucuriei fericite.

Seta

Il tuo sorriso era seta,
accogliente velluto,
coperta,
due occhi ossidiana
rilucenti al buio,
chissà quale carovana
dietro le quinte
l'accompagnava,
quali impavidi corsieri
su steppe ardenti
e poi..il freddo.
Seta..
il tuo perdono,
coscienza,
fendevi anche la notte
come un faro imperituro
e poi..ti lasciavi
intangibile presa
marginale, prevalente...

Mătase

Zâmbetul tău era mătase,
catifea primitoare,
pătură,
doi ochi obsidian
strălucitori în întuneric,
cine știe ce caravană
în culise
îl însoțea,
ce neînfricați armăsari
pe stepe fierbinți
și apoi..frigul.
Mătase..
iertarea ta,
conștiință,
despicai și noaptea
ca un far nepieritor
și apoi..te lăsai
prins intangibil
marginal, prevalent...

1

În camere mici mi-am îndurat fericirea.
În ţinutul trupului am trăit
Cu o intensitate de nedescris.
Ani de-a rândul mâinile mele au mângâiat
O liniște ucisă.
Peste tot în drumurile mele
Am întâlnit marea iubire.
Am ratat marea despărțire.
În tot acest timp, ca o sălbăticiune,
M-am cuibărit în depărtări,
Am săvârșit o mare absență
Am iertat.
Astăzi, cu mâinile uitate de frig,
Stau în mijlocul pământului și îmi privesc
Singurătatea devenită lux
Ca pe un
Semn al sfârșitului.

2

deasupra pădurii toţi anii mei luminând

vânez ca orbii șoapte de lumină
fac din sunete un șirag
mâinile mele
mâinile tale acum
aud cum creşte frica din umerii mei
pe floarea cărora ai adormit
până acasă este multă liniște
animalul inimii îşi plimbă ochii prin sângele
vânătorilor de noapte
aproape că a venit timpul să adorm
mi-e frică să nu uit poemul acesta
cu multă grijă mă ascund de zgomote
cu duioşie îmi privesc mâinile
apoi cu sălbăticie încep să alunec
în neantul gândurilor mele
bărbatul acela de departe
e lângă mine acum
îi aud liniştea somnului
cu desăvârşire pot să fiu taina lui
ochii lui ochii mei deveniți
nici că mai simt frigul
nici că mai cred în ceasuri sau sărbători
el este acum însăși tăcerea mea
iată-l cum cade din cuvintele mele
ca un nou născut din apele morţii
se zvârcolește în cântecul acesta
ca în neostenita mângâiere
a îmbrăţişării
abia acum pot eu să scriu poemul
abia acum pot să-l îngrop
în inima pietrelor
în lătratul câinilor părinteşti
abia acum pot să fiu fericită
în cutremuratul acestei singurătăţi
care nu credeam
nu credeam că mă va salva.

3

poem îngrijit

sunt un punct înconjurat de frig
care cu gesturi reci
îmbracă rochii de întuneric moale

victoria oricărui deşert
mă face mai frumoasă

iar tu speriat de dragoste
în răscrucea mâinilor mele
creşti spini

în timp ce în jurul meu
sunt stânci şi cântece de despărţire

te acopăr cu mare grijă

te uit într-un loc fără milă

înfiinţez o altă istorie a tăcerii

transparentă şi vie

te văd

şi toate acestea pentru
cea mai desăvârşită iarnă

e deschis

ar trebui să dormi pe o parte
și Domnul îți va mai da o zi
chiar dacă nu ești preferatul
lumea tot te așteaptă cu brațele deschise
cu ochii deschiși
cu palmele deschise
cu mințile ei deschise
chiar de vocea ei
pare strâns înfășată
într-un singur
gât

În complexul meu

îmi fac de cap
ca într-un hău
aici în interior
am o vale
frumoasă
cu podețuri
cu stuf și nuferi
unde să te plimbi ca-n romanele
inspirate de Tamisa
e foarte cool pentru cine-i mereu ocupat
o plimbare pe malul apei
o privire înspre veberițe și înspre gâște
și om ești
fac ocol și-mi încarc bateriile
prin acest peisaj interior
dar știu că pot da și de pericol
este pe-aici și un munte
și un turn al Londrei
uneori
mai ales, când se face noapte
de nici țipenie de om nu trece pe aici
mă ia curentul și mă trezesc pe sub
turn
mă înghesui într-un colț
prinsă acolo fără nicio putere
fără speranță și fără aer
mă ia cu frică
simt că cineva vrea să fiu
grabnic condamnată
de parcă aș fi propovăduit
poporului elizabetan
și, of, e nevoie de grijă
să iau firul Ariadnei
să deapăn
să deapăn
să ajung înapoi
căci visul îl poate rupe
de n-ar rămâne în urmă
nici poezia

într-un fel, la fel

hai să facem o grămadă cu toate
cuvintele, odată, tată,
să prindem o dată tu o dată eu
să scoatem din acea grămadă,
cu mai multă răbdare, re rând
câte un cuvânt
să vedem care are mai multe în final
nu-i așa, tată, că ceva te îndeamnă crezi
că tu o să ai până la urmă
cele mai multe cuvinte
deși tot atâtea și tot cu aceeași grijă
vei lua și tu
și-ți vei pune deoparte
ca și mine

acolo

acolo mă voi întoarce
la înlăuntrul meu
în locul mi-am conturat toate visele
când știam bine cine sunt dar
când nici nu-mi trecea prin cap
pentru că voiam să mă străduiesc
atât
mi-ar fi fost de-ajuns
fără clătinări
fără adiționări
fără corecții
eu împotriva la tot ce pare a fi
(altfel văd că nu se schimbă)
aproapenimic
pe sub cărămizi

Scutul meu sonor

Mereu am găsit ceva să-ți spun
dintr-un preaplin garnisit cu dulceață
ajuns la tine sleit și necăjit
nu te lași, mi-a aruncat cineva
cu nemulțumire vădită, tocmai
întindeam o mână, floare uscată
de atunci s-a însingurat cântecul meu
fără să renunțe de-a binelea
să se scurgă printre degetele amorțite
în ciuda zvonurilor ploii
a machiajului sofisticat
a destrămării fără întoarcere
scutul meu sonor
un arpeggiato în minorul mi
curcubeu străjuind imperial
deasupra oricăror dezastre
nu-i așa că mă auzi
perechea mea asaltată de vise
în dimineața aromată fierbinte.

Tu

Să execuți constant un același drum
dus – întors
între acel ieri tot mai compact
și mâinele din ce în ce mai
neprevăzut
rămânând încă în picioare
iată o întreprindere măreață
de care nici nu ai habar
te învârți de fapt într-un
cerc, o cunună de raze
nu este decât o unică sclipire,
Tu, mare de umbre luminoase.

Linie nevăzută

Drumul nopților mele
se întrerupe ades
din luminile tulburi ale ochilor
cătând spre casa îndepărtată
se preling stropi argintii
pare că s-ar restabili cărările fraților
Grimm
s-ar astupa bănuitele hiatusuri
cu semințe cenușii
ar începe din nou să cânte
o linie nevăzută
doar a mea
pală elegie amintind
zborul dintâi al bătrânelor aripi
căderea din soare
ca un revers
binefăcător.

Se mai aud

Deodată te năpustești spre stele
fără să știi ce drum te așteaptă
a explodat așteptarea
în sfârșit ești virgula
spânzurată de o întrebare
al cărei răspuns nu-l știe omul
deși se mai aud nesperate
voci cu dulceață de trandafir
pentru tine cea de alaltăieri
pregătindu-te de plecare
nu-ți uita pardesiul
centura
zâmbetul împăcat.

O poveste mai simplă

La adăpostul zidului
însuși vântul își face culcuș
adună în pliuri întinsa-i pelerină
strecurându-se sub ea
precum cel mai obișnuit om
cu multele-i brațe se cuprinde
astfel că adoarme mai ușor
lăsând lumii de afară
jeluirile și scâncetele ei
și chiar câte o poveste mai simplă
ghemul de lână curată
rostogolit în sine
visul năbădăios
acum calmat limpezit
născocind în zori
craii și crăiesele ce au fost
și vor continua să se nască.

şi nu ne da nouă, coşmarul cel de toate zilele...

acei prunci mortali
coborâtori din cer
şi-au părăsit aripile
căutând vocea braţelor
prin ploi prin foc
uniforme prea largi sfârtecau pântec şi uter
când nicio mamă nu mai naşte soldaţi
poduri mobile ating ţărmul
îngerii se scurg prin naşteri
scâncete şi bocanci târăsc blestem
şi luna arde pocnind gura-i de tun
si carnea fragedă cenuşă rămâne
când clipele nu mai aşteaptă să curgă
când Ares pretinde sânge
ascult ecouri
mare moartă în marea străină
nu suntem străini
suntem azilul lumii
şoptesc cruci si cimitire
orice prunc prezumtiv este un sfânt

strigând la cer strivesc pământul crucii
ce mă sufocă / o Golgotă a nebuniei
nicio mamă nu naşte soldaţi
visez urât şi sunt amărăciune

ploaia nu-şi alege bălţile ci doar străzile

nu am dreptul să-ţi judec deciziile
tot ce-mi rămâne de făcut
e să-ţi accept trădarea
întreg curgător întreg de măşti
când dezlănţuit când neted
crezi că de fapt viaţa mea
e o salcie pironită la încheietura ochiului
nume de scânduri –
piatră se face
s-ar putea să rămână urmă
îngropată într-un trup
mai obscur decât infernul
şi doar atunci
vei privi sufletul meu înecat
la marginea oraşului doborâre-n carne
atât de vie că-mi încurcă paşii
în vreme ce veşmântul greu
gândeşte ca omul în ţăcănitul ploii
de parcă n-ar fi fost îndeajuns
pedeapsa va pieri odată cu mine
mototolindu-mi mâinile

e cumplit să simţi urcuşul adevărului
într-un lighean cu apă murdară

sunt copia infidelă a imaginii din oglindă

nu mă recunosc
poate sunt aer sau apă
să mă adun de pe asfalt mi-e greu
mă doare
şi cu toate astea mai curăţ un măr
picătură cu picătură dorul muşcă adânc
cad ochi din lemnul crucii
unde vrei să nu mă doară
când încălzim acelaşi cer
totuşi mi-e rece
în cercuri lente
inima nu mai are pereţi
salvează ce a mai rămas
un suflet aşteaptă altundeva
prea mulţi îngeri spală străzile
dincolo plină de semne
nu mai râd
doar tremur
aşezându-mă înlăuntru şi
mă dor braţele
înainte de a mă prelinge

e martie în lume

pământul duduie de amintiri
de parcă cineva ar fi aprins jarul
pe care-l ţin strâns de-atâta vreme
într-o cruce

în mâinile brăzdate de lacrimi
ghioceii surâd trist
nici astăzi n-au cui împărţi
dragostea care ară, ară
fără să lase în urmă vreun rod sau rost
de când bucuria, dorul
în loc de verdeaţă s-au dus

dacă mi-ai fi lăsat un semn
oricât de mic ar fi fost
aş fi ştiut unde să te caut
fără să mai bat în lung şi în lat
ţărmul însângerat prin care alerg
străduindu-mă să ţin în piept
aprinsă o lumânare
să ai lumină pe lumea cealaltă,
mamă.

icoana sufletului meu

cuvintele acestea pe care încerc
să ţi le scriu
nu scrijelesc nu lăcrimează
sunt păsări albe care ard
să mă înalţ femeie din cenuşa lor
cu o sprânceană ridicată în vânt
să înfrunt vâltoarea morilor de fum

eu m-am născut să merg pe ape
şi am aceeaşi vârstă cu râul
care desparte şoaptele de alte şoapte
de aceea pot zidi în fagurii de lună
aceste taine ale noastre

cuvintele acestea pe care ţi le scriu
nu dor şi nici nu strigă
sunt lumânări care veghează
splendoarea mâinilor împreunate
eu lor mă-nchin
şi simt cum urcă în mine
un fir de busuioc
şi unul de lumină

(ne)poem

poezia este o vietate care nu poate fi ţinută
ca un animal în lanţuri
nu-i poţi spune ca unui câine
când şi cum să stea
când să latre, când să tacă
ea aleargă pe străzi
se împăştie, se adună
adună într-o alună lacrimi, bucurii
se împiedică de umbre
se agaţă de nori, sare până în lună
şi-apoi coboară surâzând
în păsări, în oameni, în răni
viscoleşte sau focuri întreţeşte
tace cât tace apoi răbufneşte
ca o fântână în care
s-a trezit mofturos un vulcan.

poezia este celula care se rostogoleşte
prin sânge vie ca un spin
şi se rostogoleşte, se rostogoleşte
dărâmă o lume, construieşte alta
se sinucide într-un pahar.
pentru un strop de iubire neîmpărtăşită
arde ca o căpiţă de fân
până inventează o altă planetă
pentru ea, pentru el, pentru ei –
îndrăgostiţii cu inimile strânse
precum puii în găoace

se zbat, dezbat până nu se mai aude nimic.
prin coaste se mai îndură să treacă vântul
şi-atunci îşi amintesc să ia poziţia de om
în timp ce sufl etul înaintează
cu mâinile la spate.
poezia e bula aceea prin care
respiră uneori poeţii
şi nu trebuie să le spui
când şi cum să o facă!

MIHAELA OANCEA

„Faceţi ceva cu inima asta!”

De dimineaţă alergi cu inima în palme
pe la tot felul de medici
care te studiază ca pe o bizarerie
în timp ce picioarele ţi se scurtează,
ochii se mută pe lateral,
mâinile zvâcnesc acoperindu-se
cu pene aztece –
„poate mă transform!” îţi zici delirând
şi greaţa injectează neobosită
spasme la fiecare minut.

Ca într-un montagne russe
palierele se dau de-a dura, lucesc
în lumina uriaşelor floarea-soarelui
ce ţipă aplecate spre tine:
„Faceţi ceva cu inima asta!”

Într-o tăcere apoasă,
greaţa pluteşte filosofând
despre măruntele principii existenţialiste.

Nu se sapă niciun adăpost

Prin locurile pe unde durerile se poartă
precum melcii cochiliile,
nu se sapă niciun adăpost
pentru bătrânul care obişnuia
să culeagă în dimineţi aurii
sunătoarea –
o punea la uscat
la umbră, pe bucăţi de ziare vechi şi,
din tinda casei acoperite cu iederă,
clipea rar
învelind singurătatea în cârpe.

Vaga respiraţie a mlaştinii
ghemuite sub biciul ploii
nu se mai simte în ceafă -
în ochii pustii ai trestiilor
s-a prelins azi
frigul lemnului ud.

Într-un timp fără maluri

Pentru a nu dilua sensurile
sătule de atâtea cristalizări,
am ascuns povestea
în bulbii unei fucsii de apartament
şi-am învăţat să pictăm totul
cu cele şapte degete;

lumea ne-a devenit caleidoscop
în nuanţe de galben, albastru,
verde ori roşu –

cam tot de atunci,
îndrăgostiţii lui Chagall zboară liberi
într-un timp fără maluri,
mereu mână în mână.

Continuitate

În memoria colectivă a omenirii
s-au grefat două realităţi:
respiraţia
dintre neanturi
şi
neputinţa de a ucide
frica de moarte.

Fără contur

Ţipătul lui nu avea contur,
se rotea neîmblânzit,
sub pleoapa nisipoasă a vremii.

Decupase mereu, cu oarbă încântare,
din trunchiurile blazatelor dimineţi,
câteva inele ale nopţilor
dese ca pădurile
pe unde se credea că nimeni
nu suferă
de singurătate.

Printre lujerii de lumină,
îndoindu-şi coada ca un cedru,
subit, Behemoth tăcu.

MIHAELA STANCIU

* * *

lunea, miecurea și vinerea
dau mită amintirilor
din același autobuz aglomerat
trec de-a lungul parcului cu privirea
tu traversezi prin locuri interzise
eu închid ochii
iarna asta e verde parcul

11 decembrie

holul școlii unde am învățat opt ani
pare că s-a micșorat
mă întreb cum or fi încăput acolo
atâtea careuri
la început de iarnă drumul către casă
e drumul de acum către atunci
derulez voit amintiri de pe Almașul Mic
atunci a fost prima dată când am văzut
un avorton
ascuns printre tomberoanele
din fața blocului P2
acum este pentru prima dată când
pe un ram dezgolit
văd un măr stingher ce stă cârlig

17 decembrie, acum 6 ani

haide să ne căutăm pe noi înșine
cei de acum șase ani
atunci miza era albă
caldă nu mai era decât respirația
refugiați și înghesuiți
ascultam *Decembre* și simțeam pe viu
cum e cu potopul înapoi și înainte
îmi șopteai că vrei să rămâi departe
închis în cabana mitică
pe un colț de lume
dincolo de șuierul păgîn
fără identitate
căutând liniștea într-o noapte lungă...

mălai cu lapte

zilele mă readuc la un vis
dintr-un început de martie și de viață
când am trecut împreună
Podul minciunilor
îmi înghețau mâinile decojind o portocală,
iar tu fotografiai acoperișurile
caselor vechi
și vedeai câte-un ochi în fiecare fereastră
într-un târziu am ajuns la un loc mai cald
traversând pustietatea de pe valea
care duce spre munți
atunci am avut impresia că a venit vara

* * *

la fiecare colț de amintire
pândesc evadarea prin ganguri
ce despart străzile principale ale hărții
mă vindec de zile și ore
refac drumul ca într-o poveste
cu tabula rasa
citesc pe silabe prezentul
azi mă rătăcesc prin geografia lui
de mâine voi avea din nou trecut

* * *

dialogurile cu mine însămi sunt ca atunci
când tata stătea în dreptul ușii
îmi spunea la revedere fără vreun cuvânt
ca atunci când mama tăcea
și-mi vorbea din priviri
copilăriei mele cu prea puține ore
petrecute în fața blocului
nu-i zâmbesc în amintire
nu mi-e dor nici de anii de liceu
adevărata mea viață
începe în fiecare dimineață
și se încheie în fiecare seară

MIHAI MARIAN

October Rust

Toți cei care l-au însoțit
au plecat
mai repede decât i s-au stins
lumânările de la căpătâi.
Panglica de satin negru
din pieptul femeii sale
flutura ușor spre un univers
cu simboluri
de nichel și fier forjat
din care cu greu se mai putea întoarce
cineva.
Pe alee
sub un boschet
toamna dezbrăcată până la piele
tremură sub sărutul arzător
al unui chiștoc de țigară.
Ca un clăbuc sticlos, colorat
lumina
se prelinge pe pământ

Sub capac,
el își îndreaptă pe rând
pălăria
nodul de la cravată.

Mutație

Îngerul prins în capcană:
mut întunericul
peliculă cinematografică pentru el însuși
băltind din clipa în care
se substituie veșniciei.
Moare.
A scăpat de sub atenția noastră.
Umbra i se preface într-o filă împăturită.
Tropăim
aplaudăm
ne putem face un avion de hârtie
realmente ne înalță la cer realitatea
periferică a morții.
Închidem ochii
linia orizontului este prea dreaptă
și de neacceptat.

Radioactivitate

Adorm în cenușă și-n praf:
albastrul cerului tău îmi dă vertij.
satanic îmi pare albul pielii, verdele –
culoarea schimbătoare a ochilor.

îți consum din trup doar metalele grele
până când
iubirii i se clatină
dinții
în gură
și mă trezesc ștergând de pe buze rugina.

Septembrie, în șoaptă

Se apropie noaptea
stelele caută reazăm
luminile orașului sclipesc
ca un morman de oase-n deșert
simt cum în mine se trezește din morți
un altul
intru desculț în umbra ta....

Ceas cu arc

Carte cu susul în jos
telegramă
strecurată pe sub ușă
de cealaltă parte a suferinței,
indiferența umană.
Scriu pe coli de apă
cu sabia scoasă din rană
cârtițele îmi fură pământul
cerul îmi reamintește
matematica înălțimilor.
Mi-au coborât pupilele în plămânii goi
mi-am uitat degetele-n cerneală.
Stă alături de mine un porumbel
unu, doi, trei...
încercăm ceva extraordinar:
împreună
să călcăm pe aceeași zăpadă.

MIOARA BĂLUȚĂ

1. Pacea va fi sfârșitul

Vom muri pe limba dragostei noastre
încredințați că tot ce iubim ne va ucide
zi de zi agresez tastele cât să-mi fac
sufletul să râdă de propriile-mi
poeme baloane străvezii
umbrind fluturii câmpului
înălțându-se ca un fum ațâțat
la gura peșterii

sunt cu dumnezeu și el e singur
așa am aflat că eu mie îmi sunt
propriul peștișor auriu
apă și năvod
și toate încep cu a-ntâia
și nu par cine știe ce
cu a doua și a treia și nu-i mare lucru
avem timp
abia într-a patra și a cincea accelerăm
a încetinini e mult și până mâine îmi spun
bat palmele scutur fumul
am pereții zgâriați
am iubit iartă-mă doamne
am făcut ce-am vrut

2. mai

spune-mi dacă există flăcari
pentru un trup din alge făcut
ce cuvinte înfloresc peste pietre
când val dupa val îmi traversează picioarele
cum de mersul îmi rămâne aceeași legănare verde
luna se lichefiază uneori îmi umple pieptul
cu un gând ce caută adăpost în altă parte
nisipul se tulbură

oare suntem singuri sau
singurătatea e un fel orb de a privi lucrurile
nimicul e un glob de cristal
și noi nu putem opri nimic
din ce se întâmplă
cuprinși în amneziile lui
eu sunt o plajă îngustă tu un țărm erodat
amândoi învățăm să privim sub ape

3. august

cerul se scutură de stele
oamenii caută oameni

am lăsat râul să curgă
și drumul m-a lăsat în câmp deschis
acum sunt aici o piatră
neagră și lucioasă într-o cutiuță de argint
glasul meu un sunet cu umbre lungi
căutând orizontul se lovește de mal

îmi imaginez o graniță undeva
o altă piatră îmi crește numele
strig după trecători
de parcă aș pierde o parte din mine
vameșul își umple gura cu pământ
văd urma mea în urmă
aș vrea să mă întorc dar nu pot

4. aprilie

un copac cu brațe spre cerul
omului dacă îi dai coaja deoparte
poți să-i vezi viermele care
îl roade cu grijă
în răzbunarea iernii peste ochii lui înfloriți
vârful rădăcinii adânc însetate
răscoleste pământul
de departe pare că stă împietrit
pentru cineva
în el e acasă oricând
stă într-o pace a coroanei
și gândurile lui iau forma frunzei
ca o mare lacrimă în palma unui duh nevăzut
care îl va striga dintre morți
ca și cum odată a fost
ca și cum niciodată
nu ar mai fi fost
poetul

Sinopsis. Nopți de primăvară

Din răsad crește pielea fină de ceapă
ciorapii verii dungați
ca o apă vălurindu-și transparente visări.
Să dansăm -
sala de păcură lunecă lucitoare
asemenea degetelor în pantofii de lac
șerpuiesc șoaptele serii de primăvară
și strecoară prin arbori
mătăsoase eșarfe de muzici subțiri.
Noaptea doldora de privighetori
vrăjește grădina,
solzi de cerneală cerne cerul cuvintelor
până ce stelele crude rămân
și cântecul pur trece prin
miezul fructelor izbăvindu-le împlinirea.
Unduiește dogoarea verde,
lanuri într-aripate valsează sublim.
Marele dans smulge fâșii de emoții
efluvii dulci înduplecă firea. Zorim.
Răsărim.

Într-o limbă uitată

Am pornit în zori după urmele
animalelor nopții.
Vulpea lunii m-a ademenit întâi
cu lunaticul ei poem ca o chiciură
dantelată -
era voalul amirositor al miresei
țesut din raze astrale și picuri vii -
botul ei iscodea sunete vechi
într-o zăpadă bătrână.
Din vânătaia fiecărui popas
răsărea o sferă verzuie
ca o mărgea de jad
la gâtul metaforei.
Știam că nu voi ajunge să înțeleg,
nici drumul să-l țin
după pașii mărunți ai cuvintelor,

primăvara-mi va fi și mai greu
în iarba cuneiformă să deslușesc
urmele vreunui poem...

Marea lacrimă bătrână

Erupțiile acestei spaime
în fața cuvintelor
ca și cum în pragul de granit al templului
săgețile razei strigară
și „nul", nu voi opri scânteile
disipate în marea aceasta
ca o iarbă cosită
plină de sângele rece
al ierboaselor vietăți.
Pielea mea albă înțepată mărunt
cu ace solare
-încă viu pergamentul uscat -
albinele-adună pulbere de grafit.

Spaima sublimă
grotescul său grațios
miriapodul de chihlimbar
imersat într-o lacrimă azurie.

Călătorind

În cașeta de melasă
tău adânc ochiu-și desface
se deschide, adumbrită
pleoapa lumilor, vorace,
să ne-nghită.
Nu te teme! Iezeru-i iluzia unde mă scufund
și respir vocalele laolaltă cu ploaia
din raiul duminicii
merg mai adânc peste șinele încinse
de dogoarea
tălpilor mele
carne vie răzuită în colții
cuvintelor călătoare.
În căsuța de melasă gara mică
își smulge inima
și șuieră de dor
și scrijelește dulci cântări
peste pereții umbrei, tremurători.
Tu nu lua seama la bocetul inimii sale
sapă-nainte, tu nu ești prada ispitei,
taie precis o copcă rotundă
în gheața sângerândă,
forează gang înțelept în muntele
acestor nelămurite plecări.

dintr-o noapte albă

a visa dintr-un bob de nisip
aruncat aiurea, într-un bob de rouă
e ca și când ai fi tu însuți
dimineața acelei zile

foaia de hârtie velină
își ia zborul planat de pe masa de scris
și se așază cozoroc, pe fruntea ta
sub clar de lună plină

sigur, întru întregirea acestui poem
ar fi fost nevoie
și de apă puțin unduită
dar mi-s de-ajuns ochii tăi
somnoroși...

purtător de cobiliță

ce se întâmplă cu mine, Doamne
vorbesc cu mine și nu mă mai aud
tac cu mine și parcă m-aud:

închid ușa/ deschid fereastra
scriu/ citesc cu voce tare și nu mă mai aud
scriu/ citesc în gând și parcă m-aud

: am intimitate, bună-nțelegere
mă închid în mine
mă pipăi
morfologia pielii
mi-e-n valuri line, tăcute
carnea mi-e stoarsă de sânge:
o coagulare prematură oprește gâlgâitul
din artere/ din vene

: năucit, sar afară, mă sprijin de-un stâlp
și-acesta m-acceptă, de vânt pustiitor
scârțâie cumpăna de la o fântâna seacă/
perpetuum mobile
și târziu văd
că-s mâinile mele-n balans

oricine/ orice

interiorul balonului de săpun
cu irizații
se numește simplu
interiorul balonului de săpun

într-o clipă
balonul de săpun dispare
și în locul lui rămâne
interiorul balonului de săpun

importantă e
ținerea de minte
(a ta, cititorule, desigur!)
ca oricând să poți spune:
uite, aici, în acest text e
interiorul balonului de săpun

urma

în lipsa mea copilăria
a dus scrijelitura aceea de la genunchi
la râul mic al câmpiei
a spălat-o
bine/ bine a spălat-o
și a lăsat-o acolo
pe malul apei
să se înzdrăvenească
de la sine
să devină
ceea ce avea să mă întâmpine acum –
o pală de vânt
de primăvară

(adu-ți aminte, mi s-a zis
rănirea genunchiului a fost
pornirea spre rugă/ spre bine
a ducerii mieilor la imaș
iar tu
nevinovat ai fost
și altă devenire
nici că se putea...)

transe de noapte

învaţă-mă să muşc apa foarte roşie
aşa cum îi place semnului tău

transmiterea începe de la soare
cu efecte aşteptate târziu

ne dorim pe malul a două lacuri vecine
urmăriţi deasupra drumului de fier
încercat în matca nisipului ars deasupra
cât încă mai arde cercul închipuit
de un amor princiar

ştiinţa veche pe lângă drumul vechi
se poate rupe de trunchi

mâine o să plecăm răstigniţi
baltă pe baltă
târziu pe târziu
sud pe sud

istoria simbolică şi stihurile de aur
întâmpină piciorul de om
strivind inima zeului

tot ce apare nu este în semn
voal şi confuzii pentru viitorul fals
(cuvânt înainte sau icar uitat)

oniria

muşchii pot spune povestea urcării
aprinse diluate apropiate de gândul viitor

ruinele întrerupte nu mai pot să ardă
ochii ce mint cu nimbul adevărului

la începutul unei nopţi lirice am vrut să vin

ceasul m-a îndreptat m-a alungat –
obiect vătămător

de atunci aud cum ovalul strâns cuprinde
şi vieţi închipuite
(oniria sau ideea de noapte)

o mică scară

curentul fuge mai repede
pe axa îndepărtării apăsate

roiuri de măşti se vor strânge
pe lângă alb şi negru
până ce întoarcere nu va mai fi

ascultă piatra de munte piatra de râu
piatra de roşu azvârlită

am dovedit că lumina se opreşte la mine
la fel cum creşte o mică scară
între puls şi lichide colorate
(un soi de pisc urcat)

nu mai sunt pictat la ore târzii de trecere

totuşi punctul cuţitului încă desfăşoară
puritatea liniei şi zâmbetul flagrant –
fugă albă paralelă

într-o parte veselă spre margine
se văd lumi peste noi păcate –
umbre simple

de piatră

alarmă fluidă a simţului bun
când apusul inimilor se pierde
printre înflăcăratele plete
ale unui jar cuminte

aerul secolului ascuns încă vrea să trăiască
în aceste vene de piatră încinsă

la început a fost muzica schimbătoare
a paginii pierdute
şi aluatul supus încercării –
siluetă credincioasă

coaja rămasă înconjoară mereu îndrăgostită
marea singurătate populată cu sânge

curtea interioară ca o aventură de mâine
salvează sonor poarta de piatră
culoarea limpede şi glasul fiecărei seri
unicul chip pietrificat

PETRE CRĂCIUN

În spatele oglinzii

Un poem este întotdeauna
suficient
pentru a te putea
sinucide
aruncându-te de la înălțimea
primului său vers.

Mă prăbușesc de câteva
nașteri
și de câteva
morți,
amintindu-mi la fiecare
silabă
că singurul sens al existenței
este verticala.
Mă prăbușesc cu speranța
de-a mă-ngropa
definitiv
în lutul
semnăturii
poetului.

În cădere
răscolesc versuri
din antologii
păstrate la fondul secret
și cuvintele se rup
ca o pânză
străpunsă de o suliță
înfierbântată,
pe cale de a se
reproduce.
Imersiune într-un lichid
cald,
lipicios,
sărat.
Pulsațiile reîntoarcerii
îmi dau senzația
de oră exactă.
Plutesc.
Pentru prima oară
uit de mine,
de obsesiile,
de căutările,
de rumorile mele.
Miracol.
Tot pentru prima oară,
sinele meu nu-și mai
ascute dinții de fiară
și nu mai mușcă
din pulpa
propriului său trup.
Simt cum mi se topește
cochilia
și mă-ndrept,
printr-o pornire edenică,
spre oglindă.
Sunt gol până la sânge,
până la sunetul
articulat cândva
de un om.

Oglinda este mai aproape
ca niciodată.
Simt cum luciul ei
se pregătește
să-mi reflecte,
nu știu cu câtă
sinceritate,
sufletul.
Dumnezeule, ce bine
este să
fii iubit
de oglindă...
Mai fac un pas,
mă mai târăsc un vers.
În fața mea nu este
decât ea.
Oare voi supraviețui?
Orgasm.
Închid ochii cu teamă
să nu mor de emoție.
Când îi deschid,
oglinda este întoarsă
cu spatele la mine.
Culeg de pe jos
o greșeală de exprimare
mai grosolană
și o lovesc violent
de oglindă.
Greșeala se sfărâmă
în milioane de
sunete vulgare,
iar colții fiarei
ce crește în mine
lucesc de patimă neagră.

Piticii domnului

În răstimpul dintre două
(ne)începuturi,
Dumnezeu își exersează
pornirile ludice.
Uneori culege pigmenți
din galantarul
meteo-programat
al curcubeului
și îi strecoară
printre genele vreunui
pictor de icoane.
Alteori, când este obosit,
după ce i-a dat chip
vreunui Pârvu Mutu,
Dumnezeu
modelează pitici.

Le dă chip,
le dă viață
dar nu le dă inimă.
Piticii domnului
umplu lumea
și, să nu spuneți că
nu v-ați așteptat,
se iau prea în serios,
uitând că au fost
creați pentru a fi
bufonii zilei a șaptea.

Jurnal de marţi

azi e marţea hititã

n-avem bani

punem câinele şi pisicile
sã postească

gãinile – sã pascã

ãia de mai sus
se descurcã şi singuri
mai vânează

noi
trecem pe pâine şi apã

dar mai avem un pumn
fãinã de mãlai
o-mpãrţim la doi

memento!
o viaţã-ntreagã-am fost boi.

Fericit e doar cel care toate le vede bune şi frumoase

El nu se mai dă de ceasul morţii
să ispitească adevărul
binele şi frumosul
e încântat văzând cum peştele
cel mare înghite pe cel mic

când războinicii
seceră alţi războinici
şi viceversa
vede viaţa care se
împărtăşeşte din viaţă
şi cântă.

Penibil să doreşti aşadar
un petec de frumuseţe lipit
de fruntea ta.

Imaginează-te un tânăr
cu alţi ochi alt suflet care
nu se holbează la lume
ci se-mbată de frumuseţe
privind oricând şi oriunde
ZI SENINĂ NOAPTE LUMINĂ.

Nimeni. Adică portretul

Unde există un portret
nu e nimeni. Se vorbeşte mult despre
nimeni. Nimeni este acum şi aici
dacă aveţi nevoie.
În sfârşit
dacă e nimeni
ne putem aştepta la
grave schimbări. Asta poate fi bine.

Înseamnă că
nu contează pentru că,
nimeni vorbeşte prostii
cântă se joacă de-a
cele mai noi şi perverse
intenţii. Şi asta e aşa
nu ştiu cum.

Note de infanterie

mă refer la copaci
la arborii din pădure – evoc dulcea
infanterie
a naturii ce mă-nfioară vara
agitând spre cer coroane trofee
zmulse-n războaie necunoscute
şi iarna când sub ploaia măruntă
trec în revistă regimente-nşirate
pentru marşul neatestat sau firave
companii de recruţi îmbrăcaţi
în fragedă scoarţa salcâmului uite-i
îmi zic şi mai trag un fum de tutun
dragii de infanterişti mai junii mei
fraţi nevârstnicii salcâmi cum
mai mărşăluiesc prin ploaie
şi-ncet mi se urcă dinspre călcâi
spre umeri o ruşine civilă

frunze

frunze de tei se înșurubează în vânt
ghirlande de sunet în mintea mea iau foc.
și-n vântul acesta călduț mi-e bine,
mi-e efectiv bine.

să scriu un vers infinit, greu ca un
burlan interminabil,
aș dori.

crengile teiului formează o liră;
vibrațiile ei sperie ușor
infinitul din mine.

sinele

eu scriu forma dealului
care a înghițit piramida
eu sunt cel care seamănă în văzduh
cumpene

alerg pe linia oscilatorie
alerg pe bătăile inimii nimicului
sunt până dincolo de mine
eu

astăzi

amețitor de repede răsare,
amețitor de repede apune
soarele,
amețitor cad, amețitor
de mii de ori amețitor
mă ridic – lut inform, apoi ulcior
pe roata de olar.

vreau să înot mereu
în apele care întotdeauna
se retrag din calea mea;
voi înota în uscatul care se
retrage din calea pașilor mei,

vrând să beau din apa care s-a
ascuns sub sete,
dar nici sete nu știu cum mai
este să îți fie.

amețitor de repede apune,
amețitor de repede răsare
soarele.

taci mult de parcă inima ta ar fi un ocean de camfor care

îți îngheață pieptul.
fără să vrei, gândurile îți aleargă spre
momentul în care
vei putrezi.

gândurile tale au transparența unui cristal.
gândurile tale, uneori,
sunt un alcool
foarte tare.

solipsism

m-am întors printre amintiri
ca o știucă prin bancurile de pești.
singurătatea mea mai corozivă
decât leșia neagră a soarelui, spectru
pe bolta unui cer sterp și găunos.
cânt o romanță la nesfârșit,
dansez de unul singur în fața oglinzii.
deodată printre frunzele de nuc
ale primelor amintiri, răzbat la suprafață
– schelete de catarge în amurg.
câtă singurătate e în mine.
dacă singurătatea ar fi o persoană,
ar fi una dintre acelea care au murit demult
și sunt atât de liniștite în trecerea lor,
ca pruncii morți în leagăn.
sunt cu adevărat singur ?
diminețile fumegă – corăbii
care se scufundă
în pământul rânced al îndoielilor mele,
care au apus. miros de vanilie
și esențe de rom,
amintirile copilăriei. cât de dor îmi e ...
sunt altul ?

Neasfinţit luceafăr

Neasfinţit Luceafăr – gând –
lumină-n munţi/văi de cuvânt
înălţare-n suferinţă
treci din nefiinţă-n fiinţă
mări ceruri stele şi lună
când ziua scade, clipa sună,
minuni răsar prin sfânta limbă
ce pre noi în vis ne schimbă
veşnicii de ani şi clipe
vis după vis să se-nfiripe
ţesând rază după rază
viaţa în dor de amiază,
nestins Luceafăr etern
doruri ce-n noi se-aştern...

Eu din Hyperboreea vin

eu din hyperboreea vin, din ţara astrală,
cu măiestrul abaris pe săgeata de aur,
din tărâm fără noapte...
mereu numai zi, numai vară
sunetele, silabele, cuvintele toate,
prin aer de-azur străpur,
unele altora îşi răspund,
sonore oglinzi în visate oglinzi,
în târzii răsfrângeri ivindu-se, iubindu-se
sonuri, forme, culori în ochiul spiralei...
de neuitat sinestezie
în duruta, zvâcninda lumină
înfloreşte adâncă aură
neasfinţitul eon dulce prelung...
eonul de aur sub aură.

Prezentul spart

Sub şenilele cailor lui Sântoader
curg sloiuri cheaguri de sânge
nori de smog rafale de vorbe dum-dum
ochelari de cal legi surdoarbe
drum între umbre-mpietrite
flori de cenuşă
ciuperci în stratosferă
efectul razelor gamma
mutaţii genetice
fanatismul naşte monştri de serviciu...
pumnul în creier pentru mii de ani
cerneala mincinosului pe toţi pereţii
abominabil
da capo al fine...
unii aplaudă din oficiu
barbarii din codul genetic

Eterna reîntoarcere

Cel ce trece prin zidul din sine –
rîu spre izvoare –
prin limpidul neadormitul ochi
al visului etern
început/sfârşit
din care venim neştiind
şi ne întoarcem
pustii de noi înşine,
măsură a ceea ce ştim/
nu ştim –
urnă a nespuselor neatinselor
întru ispititor neînceput

Un fragment din interior...

Vis în sfera genezelor
aleatoriu reimaginând clipa eternă
de la început,
acolo unde goluri baricadate invocă
babiloane...
printre fire şi noduri
aripi arse-n spasmodic zig-zag...

nebănuit deasupra sferelor
tronează neadormitul ochi-clepsidră
devorând realităţi suprapuse,
proteicul fragment din interior,
printre dinţi, printre falii de beznă
soarbe unghiul de vedere al sibilei
spionând cuvintele, bolborosind silabele
ghicind tâlcurile, scormonind noimele,
rostind oracole tremură
buzele în delir în vertijul sinapselor

RAUL SEBASTIAN BAZ

Dacă

o clipă vedeam fluturi, apoi
un păianjen sau un mănunchi de busuioc...
mi se arăta scurt un călăreț
cu cravașa ridicată... flash!
un gândac verde pe coada
hârlețului nemuncit,
apoi rochia cadrilată
și sub ea încrucișarea
picioarelor, întindeam mâna
luam paharul cu vin
de o sută de ani, îl dădeam
peste cap și iată, cerul era plin de stele
miliarde de stele, puneam
paharul jos, închideam ochii
și dintr-odată nu mai eram eu,
eram cel care aș fi putut să fiu
dacă stelele, dacă fluturii,
dacă vremurile...

Altfel

Noi suntem altfel, eu și iubita mea...
pielea nu ni se destramă pe la colțurile
ochilor, părul ne este mereu mătăsos,
încheietura cotului ne miroase
a petale de crin îmbăiate în rouă,
vocile noastre sună ca rugăciunile
îngerilor treziți prea devreme din somn,
mersul ne este ager, ca al tigrilor,
felul în care ne ținem de mâini
nu lasă loc niciunui dubiu asupra
filosofiei pe care o practicăm.
Ne-am dat nume de ființe fantastice
pe care cei vii nu le pot desluși,
ne hrănim cu ierburi stelare și lapte
din razele lunii, cântăm
la instrumente vechi muzica sferelor
și muzica apelor și nu ne întristăm
niciodată. Fiindcă noi suntem altfel,
cu totul atfel,eu și iubita mea
imaginară.

Încăperea

Încăperea era atât de mică,
încât niciun miros nu încăpea acolo,
cu excepția celui de piele bătrână.
Atât era de mică încât
îmi respiram propria răsuflare
la nesfârșit, până în proximitatea
asfixiei, când păsările interioare
se neliniștesc.
Era atât de mică încăperea...
clipele erau obligate să se îngusteze
pentru a putea să curgă, așa că
atunci când a intrat, fără veste,
parfumul acela de copil cu aripile
netăiate, deja nu mai înțelegeam
deosebirea dintre în afară
și înăuntrul înăuntrului.

Podul de piatră

– Dar nici n-ai împlinit 60 de ani! a strigat
adminul, roșu ca racul.
– E prea de-ajuns am zis, prea de-ajuns,
cine stă să îndure mai departe când zorii
pierduți sunt pentru totdeauna?
Dumnezeu nu mă mai poate vedea
din pricina îngerilor care îmi fâlfâie
deasupra capului, acoperindu-mi
pielea cu fulgii lor albi și negri și gri,
poezia a trecut odată cu starea împotrivă,
sânii iubitei și-au pierdut surâsul lila,
chiar semnele de foc și de aer
au devenit confuze, iar copiii,
după cum vezi, nu mai găsesc nicio bucurie
în datul de trei ori peste cap în iarbă.
– Totuși, mai gândește-te, măcar 70!
a strigat
cu vocea lui metalică adminul
– Nu vreau să mă mai gândesc,
i-am răspuns...
nicio gândire nu ajunge mai departe
de podul de piatră.

O pasăre cântă în cel care nu sunt

O pasăre cântă în cel care nu sunt
iarba-i păscută de o altă iarbă

o, știu că tu ești raiul neînceput
spre care-ntind și eu o mână oarbă

din palmele tale beau însetat nesomn
o lacrimă surdă suflă spre noi

ce limpede e frunza pe care ne iubim
ferestrele respiră blândețea unei ploi

Un foc vorbitor călătorește pe ape

Un foc vorbitor călătorește pe ape
în semințe se face și mai multă lumină

cel adormit în iarbă e sfâșiat de iarbă
ce limpede e poarta deschisă de-o albină

ca un val mă izbește un fluture în piept
și mi se-nseninează pământul sub picioare

se-aude cum țăranii întorși de pe câmp
cu grijă-și spală umbrele murdare

Ești tristă ca o capcană de păsări cântătoare

Ești tristă ca o capcană de păsări cântătoare
și trupurile noastre ies noaptea ca din mare

tu mereu ești nepermis de frumoasă
pădurea se gândește să dea buzna în casă

doar lacrimile mamei ne mai așteaptă-n gări
și visurile ard ca niște lumânări

trec singur printre luturi fără fund
și păsări speriate în mine se ascund

acum rănile noastre sunt dureros
de departe
lumina tolănită în iarbă mai citește o carte
și iarăși ne plesnește o toamnă peste gură
vai plânsul mamei mele e-un fel de arătură

Poetul își trece mâna fumegândă prin păr

Caii-au păscut distanța dintre noi
ura nu se mai vede de atâta iubire

o lină corabie plutește-nspre cer
și arborii înfloresc de uimire

ninge frumos visul se face alb
și vântul ne ia somnul în răspăr

poetul scrie încă o scrisoare de dragoste
și-și trece mâna fumegândă prin păr

Călare pe un fluture voi ajunge acasă

Și somnul doarme cu ochii deschiși
sânii stelelor tot mai mult mă apasă

din maci își face câmpul felinare
călare pe un fluture voi ajunge acasă

e fragedă dovada din care-mi fac cămașă
sufletul meu îngenunchează-n ninsoare

o, din pieptul atâtor învolburate femei
iese câte un prinț frumos călare

Eu voi adormi și tăcerea va putea să înceapă

Pe buzele miresei trece un prinț de fum
întunericul vine și scuipă prin pod

în brațele mele se zbate un drum
tu ești între ieri și-ntre mâine un nod

se aude cum câmpia se ridică spre cer
cum sfârâie umbrele noastre
luminoase pe apă

gândul tău e ca un copac înflorit
eu voi adormi și tăcerea va putea să înceapă

noaptea altui chip

nici țipenie de umbră în ochii lunii când te acoperă
de te miri unde-s grijile luate din așternuturi
și același miros obosit de bărbat care fredonează ,,Endless Love"
până în punctul unde nu se mai visează nimic
nimic, nimic, nimic
de nici nu mai știi conturul acestui anotimp
parcă-i iarnă sau parcă-i primăvară
nici măcar inima ta care te știe
nu te mai știe
după chip sau după (stat)ură

tot ce pot să fac e să mă dau de trei ori peste cap
ținându-te în buzunar fără să te scap
și să tip până ne înghite luna de tot

nici țipenie de chip sau de haine
doar un abur prin care intru fără să simt
să văd
deși cândva am fost tu
și tu ai fost eu (nimic deghizat)
în palmă ne creșteau privighetori
tu erai Veronica mea, eu Mihai al tău
ne lipseau teii dar aveam câteva sălcii în Herăstrău
și un ponton (fără colac de salvare)
însă ce mai contează cum au fost aruncate zarurile
sau dacă a dat cu plus
a naibii matematică iubirea asta
și Golgota predicatului care n-a urcat niciodată până la vârf

ca după o unică noapte de dragoste te-am plâns

te-am așezat cumva acolo unde nu pot să întorc capul
și mă fac că pajiștea mea e bogată
iar în bibliotecă stau legate frumos cu panglici roșii
zilele
în așa fel încât oamenii să zâmbească
să se lumineze
și să aducă trandafiri albi
în timp ce noi privim totul din lună nestingheriți
fără atingeri
doar Dumnezeu...

* * *

Cineva îţi vorbea
Cu mai multe voci,
Se auzeau ca picioruşele
Unei insecte pe apă,
Desenai pe un perete
Cu creta,
Poate aşa e la atingere
inima unui animal fioros,
Precum această bucată de cretă
Aproape consumată.
Veneam lângă tine
După o zi de absenţă,
Ochii mă dureau
De la cerul asemănător cu
Spaţiul înverzit dintre două
Şine de tren încinse,
Îţi arătam, mişcarea leagănului gol,
Senzaţia de ameţeală după,
Uşoară ameţeală, ezitare
şi aerul devenea praf de cretă,
Atunci te uitai în ochii mei,
Aveau culoarea ceţei dese,
Lăsată peste oraş în mijlocul
Zilei.

* * *

Dorinţa ta
De a locui
În oraşe mici, provinciale,
Liniştea, atât de mare,
Umbra ei peste zăpadă
O face mai rece.
Laşi uşile deschise, te întinzi
Pe canapele, răsfoieşti
Foi goale,
Senzaţia că eşti închisă
Într-o încăpere cu pereţii de scoică,
Cineva loveşte un gong care se face ţăndări,
În ceasul de lângă tine
Orele şterse încep să lucească,
iese luna dintre nori.
Afară gheaţa scrâşneşte prelung
Ca şi cum
O corabie în mijlocul oceanului îngheţat
Încearcă să înainteze.
Somnul cu faţa la perete,
Respiri de parcă
Aerul ar fi valuri de praf,
Zăpada se transformă
În fulgi,
Începe să ningă invers.

* * *

Un pescăruş
Plana
Deasupra mulţimii
În această zi de marţi,
Pe pietonala Nicolae Bălcescu,
Deasupra lui,
Cerul roşiatic,
Norii în neorânduială
Precum penajul
De pe aripa stângă.
Mulţimea trecea,
Nu îi simţea prezenţa,
Îngândurată,
Toţi parcă în acelaşi sens,
păşeau ca pe suprafaţa
Unui imens cadran de ceas,
Cu teama că acele
s-ar putea opri
în dreptul picioarelor lor.
Un pescăruş
Deaspra mulţimii,
Ca un atom, singurul vizibil,
Care mai mişcă
În alcătuirea unei materii moarte.

* * *

Unde suntem când poezia are nevoie de
noi,
unde fugim de acasă,
totul seamănă
cu un rest de făină
în aer
după frământarea îndelungată
a aluatului.

SILVIA BITERE

Sentimente idealuri minciuni

despre ce mai scriu
despre nimic doamna mea
adun așa ca o nebună de prin viață
îndes totul în mine
sentimente idealuri minciuni
moarte nu
am doar morții din partea părinților mei
e bine să ai ceva din partea cuiva
în rest dacă mai văd vreo icoană pe drum
mă închin la ea și ei îi dau lacrimile
e de la vopseaua proaspătă îmi spun
iarba nu se ia pe degete așa ușor
icoanele nu plâng dintr-o dată
pentru nimeni

nu nu plâng
ce-ți veni doamnă cu batista
mai bine saltă-ți genunchii la gură
poate ai rămas grea cu mama
am fost în cimitir azi noapte
și era atât de bucuroasă
de-au ieșit toți morții pe alee la plimbare
vedeți doamnă eu am uitat
că la naștere se plânge

Emoția

aveam și eu momentele mele în care
mă priveam fix în oglindă
îmi amintesc
îmi apăruseră niște dungi albe imaculate
pe la tâmple
la început nu am băgat de seamă
ba chiar m-am emoționat
iată cât am crescut

când eram de opt ani
unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt
și-mi dădea careva ceva
mulțumesc
să crești mare!

când am crescut și-am început să scriu
de prin viața mea
despre vecini sau oameni pur și simplu
luați de pe drum
am înțeles mai bine sensul creșterii mele
dar nici atunci nu m-am emoționat
atât de tare ca prima dată
dungile s-au înmulțit
el a îmbătrânit în cele din urmă
și-a pierdut memoria
„Tu vei uita de mamă și de tatăl tău"

atunci la ce să-mi folosească emoția
dacă nu la înmormântarea noastră

Notează în continuare

nu cred că mai trebuie să explicăm
ceva cuiva
sau să ne propunem exerciții de imaginație
nu folosește la nimic părerea de rău
când răul este făcut
când te lovesc în stomac și din el
ies fluturi hiperbolizați
metafore și multă ură

frumosul dispare

o floare smulsă din mediul ei
oferită cadou unei ființe dragi
nu este soluția pentru a trăi
m-ar ajuta cu ceva distanța
dintre două lumi
sau apusul de soare când ai
mitraliera la cap?
desigur ți se vor arăta hărți imense
explicații cum că deoarece vezi tu
însă tu nu vei asculta
pentru că nimeni nu s-a născut
știind că va fi
și orice zgomot care vine
din exteriorul tău
e o formă autistă de exprimare
o cremă de tort făcută rapid
cu rețeta renumitului doctor
trăim un secenariu băiete
acum întoarce foaia
notează în continuare

Portocaliu de acridină

Stau și aștept de-o vreme în stația
de troleibuze, în blugii mei
demodați; unul țipă voltaj prin
ploaie, departe, se văd niște leduri

albe, trebuie să ajung acasă să-mi
las o scrisoare de dragoste sub
ușă, pe care am s-o arăt mamei
ca pe-un bilet de loterie câștigător,

iubitul imperfect trebuie închis
multă vreme în suflet, apoi trebuie
disecat, trebuie mestecat, până
va deveni o frământare de limbă,

iar femeia, o ființă pură, ceva care
seamănă cu un crin imperial,
dar astea-s doar vechile legende,
mai mult sau mai puțin adevărate,

ploaie ajunge pe limba mea sărată,
nervii mi se strâng în cap ca
puii sub cloșcă, stropii care sar
par a fi niște dopuri de la șampanie,

firele de alimentare scânteiază,
cel puțin un om cu anevrism și altul
cu febră și sângele meu orb care
luminează aceste bacterii frumoase.

Diazepam

Somnoroasele
păpădii și o geantă cu prosoape,
visele în care înaintez
cu toporul
și capul meu frumos lăsat pe buturugă,
cum un apus de soare
peste câmpul
dezgolit de fandoselile urbane,

eu și cu mine în poziții egale
ca doi lunetiști
care sunt unul altuia țintă
și un dumnezeu minunat care
îi va ajuta pe amîndoi
în aceeași măsură,
ploile egiptene care transformă
pământul într-o spălătorie de oameni,

picioarele mele alunecoase și vii,
când simt iarba serii
și licuricii,
micii turiști ai sevrajului,
și limba
ca un țol moldovenesc strâns sul
să poată vorbi doar tăcerea,

o umbră anxioasă care ia forma mea
pentru copyright protection
și în sfârșit, o trecere
necondiționată și absolut firească
de partea diavolului.

Singurenii*

Spre dimineață
fantomele au ieșit din dulapuri,
din casetele cu bijuterii
și se joacă
cu niște cranii,
posibil e vorba de sorescu
și cioran,

nu m-aș trezi,
dar tu mi-ai spus că sunt o femeie
cu vâna de aur și trebuie
să scriu mult,

la ora asta,
copiii din orfelinate se îmbulzesc
la baie,
e un exercițiu dificil acesta
să uiți ce vrei
și să nu ții minte ce poți,

dar am mare noroc
de tine,
că-mi prinzi tot timpul ochii roșii
de plâns cu un polaroid.

**mai mult decât o licență poetică*

Ritmuri

1.

Timpul vieții mi-l simt în ritmuri.
Ploaia fină mi-aduce aminte de Borges, de
implacabile despărțiri, de strigătul alarmei.
la aminte, privește crângul cu sălcii,
zăpada-ntr-o diagonală fină,
căci nu mai durează mult...
Toate lucrurile își vor schimba locul,
neliniștea va domni,
dacă nu știi cum să pui liniștea-n loc,
acea liniște care îți aparține numai ție
și după care vei fi judecat ca om – sau nu.

2.

Să fie iarnă sau vară? Nu știu decât poezia,
valurile ei în flux și reflux,
mareea care-aproape ucide.
Un înot de plăcere,
dar și prizonieratul.
Marea retrasă cu zâmbet amar
și buzele vinete,
în scoica secretă a timpului.
Acolo unde nimeni nu pătrunde,
unde sunt toți. E doar un joc,
cu totul gratuit,
fiindcă, știm, nici n-ar fi nevoie
să-jucăm. Numai iubirea ne-ndeamnă.
Aceea prin care îi dăm criminalului
o mantie, spre-a se feri de ploaie.

3.

Uneori, mai presus de lumina stelelor
sunt pentru noi acei ochi cufundați
în lectura poemelor. Lumini în bezna grea.
Pare că mulțimea lor n-are sfârșit
și se reînnoiește ca un lan de flori.
Un anotimp al nostru
se naște de la sine,
poate ne ține de cald, poate nu se cuvine
să vorbim despre asta. Însă
aud despre lecturi în insule,
acolo unde cineva, tacticos,
se instalează la o măsuță
pe o terasă-n Grecia,
își comandă suc
și-ncepe să-mi citească
poemele. Târziu, va merge
la culcare, va lăsa cartea pe balcon,
deschisă la o pagină, în aerul nopții.
Smochinele vor crește în Grecia
și din lucirea unui poem.
Altul îmi gustă versul
într-o mănăstire, unde-a aflat
un loc al păcii, ascuns,
sau poate nu – silabisește
în toiul unor munci de schimnic.
Poate că uit de vară ori de iarnă
și nu-mi rămân decât sclipiri
din veghea unor prieteni,
iar viața mi se-ncheagă
din pacea unor ochi,
din prietenia privirilor
îndepărtate.

4.

Să apucăm să spunem, lopătând
în apele durerii, simțindu-ne evrei cu toții,
curând înveliți în cearșaf,
cu o cărămidă sub cap.
Deodată văd cum
muchii de cristale, fantastice poliedre
ilumineză viața până-n copilărie.
Acolo și noi, și neînțelegătorii noștri,
urcăm
pe drum de munte cu ulcior pe umăr,
iar urșii zgârie versuri pe copaci,
căpșoare roșii ies dintre licheni,
de păsări ciripind poemul,
recitându-ne versul
pentru care-am murit deja.

apocalipsa după solaris

anii mă hărţuiesc scheunând ca o
haită de hiene scheletice cu
trupuri vineţii
şi dinţi de
pucioasă
din cerul istovit de atâta zbor
se prăvălesc peste mine
ciocârlii mute
cu aripi de
ceară
iar eu răpus cad în genunchi
copac pietrificat
pe vecie
în noaptea
uterină

n-am să aştept

n-am să aştept iubito să-ţi placă poezia
pe care prea stângace
încerc să o
comit
n-am sa aştept să-ţi placă nici slovele-mi sleite
ce nu au relevanţă
în burgul
plictisit
n-am să aştept iubito să-ţi placă poezia
pe care ascultând-o
să te cuprindă
jalea
n-am să aştept să-ţi placă vreo rimă răsuflată
şi nici pisica albă
să ne-ntretaie
calea
n-am să aştept iubito să-ţi placă poezia
ci emigra-voi naibii
în prea măreţul
târg
acolo-n locu-n care doar viaţa şi cu moartea
se-nlănţuiesc pe rupte
şi se iubesc cu
sârg

icoană cu gemeni

mi-e foame de mine
mi-e foame de eu
clepsidra se sparge
nisipu-i prea
greu

pe ţărmul ce creşte
din ochii mei goi
un orb ne pictează
pe rând
pe-amândoi

pe eu şi pe mine
pe mine pe eu
iar pictorul orb
e chiar
Dumnezeu

poem apocrif

ai să mă cauţi în van
printre oameni şi lucruri
privirea
nu îţi va mai fi de ajuns
să-mi găseşti umbra
ascunsă în polenul
înserării

curând o să ţi se facă dor
de tăcerile mele
ţi-ar trebui
o mie de ani să-mi deslușești pașii
împietriţi pe cărările
necărării

demult nu mai sunt printre
aceste cuvinte
desfă sinaxarul
cu sfinţi bizantini

din umeri mi-a crecut o pereche
de aripi
din tâmple-mi răsare-o coroană
de spini

„păsările cu aceleași pene zboară împreună”

privită din colivia mea, lumea pare
atât de mare
și oamenii atât de mulți
toți sunteți cu de făcut și desfăcut
cu inimi de dat sau de luat
cu griji despre mâine și spuse despre ieri
vieți încrucișate
lumi paralele
vuiește pământul ca un furnicar

m-am deprins cu privitul la distanță
nici nu mai știu când am intrat aici
și nici dacă am fost invitată
ori dacă am intrat de bună voie
ori dacă cineva m-a uitat, pur și simplu

par o ciudată, știu
fata din colivia vopsită
cu lumea ei atât de mică
ce-și croșetează câte o pereche de aripi,
în fiecare an...

te întrebi, la ce-mi trebuie
dacă nu știu să zbor

mai bine străinule
vino și mă iubește roșu
atâtea întrebări, la ce bun...

nudă deznoadă

mi-am pus broboada verde să-mi ascund
capul tăiat de păr
și păcatele
scrise au fost pe pietre
unul câte unul le lăsam pe morminte semn
și au venit îngerii și le-au luat
și mi-au aruncat broboada pe mare
și a început să-mi crească părul
deodată verde
și zburau fluturi prin el
mirați cu mirare mare de poticnirile mele
și mi-au țesut rochii noi de mătasă albă
și mi-au dat zile să iubesc
tu du-te femeie
du-te și iubește

și cine să iubească așa cum se cuvine?

nudă deznoadă grâu încolțit la picioare
și cine?

mărturie despre fluierul piciorului

din migrena asta ucigătoare
am să scot toți vinovații
până la cel mai puțin vinovat
să rămân în pielea goală, mărturie
femeile vor să fie iubite!
femeile și tragediile lor neînsemnate
dau nimicurilor sens și sensului nimic
'pentru că el nu mă mai iubește!'
am aflat de la femeia frumoasă
'și pentru că El, mi-a dat de înțeles în vis
în toate visurile în care n-a mai apărut
niciun coșmar măcar
nici asta nu mai sunt
nici frumoasă
doar vinovată'
femeile urâte vor să fie iubite!
și privesc înapoia mea decapitată
decapitată ireversibil
din fluierul piciorului o tragedie
'tu îndrăgostită?'
mărturisește-te
sau?...
doar fluieră...
sau doar fluieră!

* * *

Într-un tabloul
se învârte un fus.
Firul urcă munții prezentului
dincolo, în copilărie
pe un drum de piatră coboară bunica.

Mă întreb
cum găsește calea
prin atâtea zile-nghesuite
ca un raft de cărți într-un sac?!

Are într-un zâmbet
mai multă bucurie
decât toată amărăciunea lumii

Eu nu eram acasă când a plecat
dincolo de munții prezentului
Când s-a deschis o cărare
în flacăra lumânării.

Se-ntoarce din când în când.
O văd cum se uită de la poartă peste gard,
casa freamătă ca un murg abătut
perdeaua amintirilor flutură.

Portret II

Bărbatul cu părul cărunt
Învârte un pahar,
Pe jumătate cu vin rubiniu,
Pe jumătate cu miros de bodegă.
Părea că nu se uită la el,
Ci în via unde s-au copt strugurii.
În spatele lui o voce:
Unde-i poetul?
Vorba cade într-un gol fără ecou.
Cum se scrie poezia? insistă tânărul
Oamenii vorbesc de-ale lor
Bărbatul învârte paharul
Își toarce căruntețea
Pe un fus invizibil.
Bea o gură, privește într-un înainte,
doar al său
Ancorat cine știe unde.
Rostește, ca pentru pahar, *se coc măcești.*
Liniștea înghețată secunda.
Cum se scrie... se repetă întrebarea
Bătrânul se ridică
Împinge paharul, în loc de salut, la plecare.

Liniștea se așează în locul său la masă,
Pe hârtiile celor din cârciumă.

Semnele de întrebare nu au rimă.

* * *

Spune-le tu, noapte,
câtă lumină este în tine
când vorbim amândoi.
Eu despre mine și ai mei
tu despre ale lumii.

Spune-mi tu, noapte,
câtă lumină este în mine
când tăcerea ta foșnește
frunze primăvăratice în nopți de catran.

Să-ți spun eu, noapte,
câtă lumină este în tine,
vulcanul din adâncul meu.

Mi-e sete cumplit.
Prea mulți fluturi la stâlpul electric.
Ce faci noapte?
Te duci să te culci?

Pod

Ochii tăciunilor
Scrutând în noapte, cu jind,
La cenaclul stelelor.

Ea se mistuie
Cărbune
În literă și gând.

Cal și căruță-n Ardeal

Bocăne căruța către deal,
Icnește calul, însă nu se cruță!
Sunt singurul poet de prin Ardeal,
Care mai are-un cal și o căruță.

Vin anotimpuri ca un viscol sec
Și gem purtându-mi soarta în spinare;
Se zguduie ferestrele când trec,
Strunind cu hățurile strada mare!

Iubire este, totuși, în acest
Calvar de viață care mă mai poartă—
Pe rănile amurgului mi-ncrest
Lumina zilei ce îmi bate-n poartă!

Vântul albastru ară pe obraz,
Sunt nevoit viața mea să-mi placă!
Nu-s singurul poet ce-a mai rămas,
Da-s singurul poet cu cal și vacă.

Scriptură

Am să trec prin viață ca o coasă,
Cum prin viață trece moartea mea;
Multă este viața mea rămasă,
Multă moarte mă va aștepta!

Ce să fac cu sinele meu tânăr?
Trupul de acuma mi-i zbârcit.
Mă apasă carnea mea bătrână,
Sufletul a mai întinerit.

Stea cu pasăre

Stele oarbe poposesc pe floare,
Floarea este steaua întrupată;
Mă șterg cu poala cosmosului viu
De vremelnicia ce mă poartă.

Nu pot despărți lumina-n două,
Ea m-a despicat pe raza gurii,
Îmi flagelează sufletul pustiu,
După pătimirile scripturii.

De ce pleacă pasărea aleasă?
Cea frumoasă pleacă-ntotdeauna!
Steaua-i oarbă, cosmosul târziu,
Nu mai știi ce pasăre e una!

Iubirea fugară

Mai pot rămâne cristalin o noapte,
Să simt iubirile ce mă ating?
Să trec o ultimă scriptură-n carte,
Să-mi termin plânsul care mi-l tot plâng.

Sub bolți de trandafiri și crini și stele,
Îmi ard lămpașul inimii firav;
Nu mi-s păcatele așa de grele,
Mai pot iubi o dată ca un sclav!

Să înțeleg și eu ultima oară,
Cum de mi-i dată dragostea pe rând?
De c mereu iubirea mea fugară
Nu mi se-oferă-ntreagă pe pământ?

Risipitor

S-au rătăcit iar stelele sub geam,
Neliniștite-au adormit pe prispă,
Numai o mierlă tânguie pe ram,
Își stâmpără văpaia cu-o aripă.

Risipitor mi-e îngerul acum,
Îmi poartă trupul într-o altă stare!
Adună-mi, Doamne, sufletul din drum
Și pune-l aură pe întrupare!

Păsări înserând

Vin păsări peste tine înserând,
Să simtă tânguirile iubirii,
Și stelele și luna se aprind,
Iar crinii țin pe brațe trandafirii.

Îngenunchează cerul străveziu,
Străpuns de jertfa trupului tău firav,
De vântul violet e ars de viu,
Să se ridice prin cuvânt jertfirea.

...Și era duminică

când m-am trezit era dimineață
îmi amintesc
o mare de oameni
se îndestulau din lumina
unei lumânări
era și Dumnezeu printre ei
m-a privit ca pe un străin
mi-a contabilizat bătăile de inimă
pe fundalul acela de liniște deplină
a coborât în mine
și mi-a șoptit
nu e foarte rău
liniștește-te...

când am deschis ochii
instinctiv m-am uitat în sus
cerul era plin cu păsări

Casa fără trepte

sunt mai bătrân cu câteva anotimpuri
nu știu precis câte au mai trecut
sau câte mai sunt
am părul albit
și
ochii sticlați
îmi place așa cum sunt cu
umerii apropiați și
gâtul reazăm
sub cer
doar pantalonii mi-au rămas mici
și
privirea cât o rază

nu-i bai

privesc în urma anotimpurilor ce
au trăit în carnea mea și
acum se duc...
nu pot să le mai țin în mine
chiar dacă unul l-am pus de-o parte
pentru atunci când nimeni
nu va înțelege nimic
dar cine știe...

azi am învățat să-mi fac o cafea
și să îmi strig nepotul
mai am și câteva amintiri
poate într-o altă zi îmi va fi
cu mult mai bine
rănile îmi vor curge precum sîngele
absent
în târziul din noapte o
să mă ghemuiesc până adorm
și-n tot timpul acesta cineva
îmi va construi o casă fără trepte
cu o singură fereastră care
va da
înspre apus...

despre toate aceste lucruri
am vorbit cu Dumnezeu
și totuși
nu mă pot desprinde de voi

Logodna de toamnă

azi-noapte mi-am dus iubita acasă
o să locuim în acest anotimp
pentru o vreme și
în aceeași casă
o să dormim în același pat
din când în când
tăcuți ca păianjenul din colț
o să facem dragoste și copii
ne vom îmbrățișa tristețile ne
vom mângâia în gol
vom număra pe degete orele
rămase neatinse
cineva ne va ademeni prin semne
va fi singura noastră noapte în care
nu ne vom striga pe nume

privesc din mijlocul emoției
și tac

oare ce nume să-i dau
singurătății mele...

VALENTIN TUFAN

În suspensie

Afară e o liniște prelungă,
o suspensie a materiei,
ca un scenariu de Kusturica.

Ploile au dispărut
din pământ
cresc picăturile ca păpădia.

Într-o formă translucidă
soarele se-adună
din formele opace
ori din geneza conului de umbră.

Într-o stare de veghe irațională
privim ploaia cum se rupe de tulpină
și plutește să-i aflăm semnificația.

În starea de veghe
nu găsim granița între vis și realitate –
metafora e acel moment de triumf
din timpul transei
pe care îl atingem apoi în material.

Căutăm semnificația picăturilor de ploaie
ca privirea dintr-o oglindă
în care lumea e în reverse.

Intervalul dintre două respirații

Distanța dintre două mângâieri
și un surâs zămislit din ceea ce înseamnă
revărsarea unui nou început

prin dimineţile de Duminică unelteşti
și mi te-arăți în toate existențele
și efemeridele
din cursul de zi cu zi,

în toate ploile mărunte în care te întrupezi
și-mi atingi creștetul ca-ntr-un botez izvorât
din puritatea ființei tale candide,

în fiecare scobitură și rost reușești
să dăinuiești
ca o comuniune strânsă
și să-mi îndoctrinezi frământările,

în fiecare adiere de vânt îți ascult șoaptele
ca un preambul al intersectării noastre
imponderabile din vis,
acolo unde ne-ncrucișăm respirațiile
și ne adulmecăm unul altuia
năzuințele aprinse –
lampioane difuze spre tărâmul lui Eros.

Pacientul

ora 7:00

Am vizitat pacientul
și m-a privit cu aceași sfidare în ochi,
i-am fixat amprentele peste ale mele
și i-am măsurat intervalele
dintre noapte și zi.
Dimineţile se-ntind sleite,
e ca un sunet agonizant în ureche,
ca o developare din Pearl Harbor
cu voința măcinată de durere,
apoi să-și destindă fiecare mușchi
în contratimp ca *„Persistența Memoriei"*
readaptată sub ochii mei

ora 15:00

i-am numărat coastele pacientului
și-am găsit-o pe cea lipsă,
i-am spus că de aici mișcă secunda,
cât dintr-un vârf de ac cu gămălia strâmbă,
că orice lucru mărunt face parte
dintr-un ansamblu
iar ansamblul e văzut ca un dar.

ora 21:00

ne-am dat mâna și ne-am privit zâmbind,
parcă am început să ne cunoaștem mai bine..
l-am vizitat la masă și-l văd cu coada ochiului
cum își ascunde soarele
în buzunarul de la piept...
mâncarea s-a răcit...

ora 7:00

într-un castron cu lapte / de sub caimac,
se zbate soarele prăvălit din piept
cel ce pulsează universul în oceanul hăituit
al izolării.

VALERIU MARIUS CIUNGAN

Un poet

sunt un poet fără memorie
nici nu mă țin, nici nu sunt de cuvânt
nu am în spate un trecut, false tratate
de istorie
nu am gustat din clipe dulci de glorie
nu sunt și nu am numele de sfânt

sunt un poet fără viziune
văd doar de-aproape, prin rame, lentila
e strivită de pământ
în baltă mi se-oglindește frumusețea
presimt, îmi amintesc eram frumos
nu sunt și nu am numele de sfânt

sunt un poet fără identitate
nu am aflat cine îmi scrie poezia
poate sunt Poezia eu, mă scrie alt Poet,
e crunt
să umbli fără vers în libertate
mă furișez cu umbre umezi
pe sub streșini umezi
nu sunt și nu am numele de sfânt

sunt un poet fără muză, fără inspirație
și totuși simt cum prinde viață
cum se ridică-ușor, cum plutește
deasupra de pământ
un abur sângeriu de început de lume
nu sunt și nu am numele de sfânt

și sunt frumos poet și mândru-n toate cele
când nu m-aplec izbesc cu fruntea cerul
bolta înaltă unde-aș atinge
lumina din cuvânt
nu sunt un sfânt și nu am numele de sfânt
trec strada spre o altă stradă, am norii albi
prelinși pe umeri
și mai culeg câte un înger agățat
în plete blonde
și îl cobor în palmă pe pământ!

Îngeri de primăvară

îmi șuieră un vânt de primăvară-n trup
ca un descântec
se sting și înviază tăcuții muguri
cu durere-n coapse
ascult cum pruncii-abia născuți
se retrag în pântec
și cresc în zori cu aripi mici-cuvinte,
din sinapse

fire de iarbă-mi cresc încet cu timpul
printre pietre
și glesna fină de nisip ating, o urcă
în spirală, o înconjoară
ascult cum îngerii tăcuți ai iernii
se retrag în vetre
și cresc încet cu iarba îngerii de primăvară!

Pirueta

plouă torențial pe străzi iubita mea
a înflorit târziu anul acesta
prin crăpături asfaltul
flori gri de bitum înfioară talpa goală, pasul
zvâcnește, înalță spre lumina nopții,
spre neoane saltul

cu flori mărunte de griblură, valuri
ce eșuează-adesea în nisip
se scurg istorii scorojite dintre blocuri
în canale
cu-n nimb de fluturi umezi, grei,
săreai din piatră-n piatră
să nu te ia șuvoiul de petale

țineai un colț din rochia de vară
și sandalele în mână
îți ajungea doar pân' la glezne,
mergeai pe ape cu ochii-nchiși, o cale,
din întâmplare sau voit râdeai cum m-ai
stropit cu flori de mucegai și cu noroi
rataseși pirueta de pe dale!

de trei ori

am înconjurat biserica
mergând în genunchi
nu m-am simțit decât
ca o babă reumatică
plictisită de sapă și găini
venită la taica popa
să se mântuiască
o dată o singură dată
am șters lacrimile unui cerșetor
mi-am împărțit
hamburgerul de la mc donald's
cu el
am făcut poștă
ultima mea țigară
și m-am simțit
pustiit
într-o logică inversă
am pus până și soarele la treabă
nu noi ne învârtim în jurul lui
ci el răsare și apune

pe repede înainte

mai adineauri ploua
molcom și mărunt
ploaie din aia de mă cuprindea
frigul singurătății
și frica
să mă strâng singur în brațe
să nu cumva să simt arsura
fostelor tale
îmbrățișări

salonul 9

etajul 2 cum intri
pe coridor
a patra ușă pe dreapta
fereastra în curtea
interioară
patul de lângă geam
cu vedere la furnalul
crematoriului
de la morgă
tu și eu mustind
de iubire
privind cum
arde moartea

lașitate

n-am să sărut urma pașilor tăi
n-am să-ți sărut picioarele
sau coapsa
n-am să-ți sărut mâna
sau buzele
n-am să-ți sărut obrajii
sau creștetul
n-am să-ți sărut ochii și nici măcar
aerul de lângă urechi
în visele mele ești castă
un fel de icoană pictată
pe bolta bisericii
de neatins pentru credincioși
n-am să sărut nimic
din ceea ce ești
mi-e teamă că o să-ți placă
sărutul meu și vei deveni
o simplă femeie

dacă afară era viscol

aș fi plecat la drum
și-aș fi bătut la ușa ta
să-ți apar în prag înfrigurat
ca un colindător fără urări
să nu vezi decât o pată neagră
și mișcătoare
desprinsă din viscol
să fii creștină și
să mă primești în casă
afară e rece mai rece
ca-ntr-un viscol mut
soarele are dinți puternici
și lumină cât
să-mi vezi toate defectele
ce bine era
dacă viscolea

Aici am ajuns

Aici am ajuns:
dimineața e un mormînt gol rece deschis
în care mă trezesc brusc cu noaptea în cap.

Mîinile mele sînt primii mei ochi
pe care îi am
cu care te văd.

Gura mea este toată arsă de alcool.
Tu ești cel mai tare alcool
pe care l-am băut vreodată
recunosc.

Mai vreau și mai vreau și mai vreau.

Nu mai bea, nu mai bea
mă tragi de mînă chiar tu –
că mă termini.

Soarele, da,
soarele răsare sus
direct sus pe cer.

Hartă

România e un pește –
mi-a explicat asta Cristina
care are șase ani.
Dă cu coada în Marea Neagră
și are gura în apus în
Marea Panoniei.

Persoana a treia

Cîte nu ascunde pămîntul
și nu se văd noaptea pe cer.
Doar sîngele e cerul oricui
plin de stele.
În măruntaie caută bine
altcineva cu alți ochi.
Singur, doctorul.
Tu însuți
la persoana a treia.

Ce-am vrut să văd și nu am văzut?

Ce-am vrut să văd și nu am văzut?
viața asta un nisip umed un trup
cu pielea în broboane
viața asta ce se scurge pe hîrtie
un fir negru de cerneală înnodat
într-un singur vers încet
perfect fără punct

Cu pași moi

Cu pași moi de pisică s-a apropiat de mine.
Era în spatele meu de ceva vreme.
Amușina de o vreme curioasă dîra trupului
meu pe pămînt
dar mie mi se năzărea că o văd
înainte.

Pe tine te-am uitat acolo unde ai adormit
ultima dată toamna de
dimineață cu stelele uscate ce cad.

Trosneau oasele celor vii.
De la ei am învățat limba lor
vie peripatetizînd pe cărările ce se bifurcă
de cum ieșeam afară.

Cineva îmi punea iarăși și iarăși alt nume.
Zi de zi.
Dar mă striga pe cel viitor.

Toate se mișcă pe lumea aceasta

Toate se mișcă pe lumea aceasta
eu traversînd în fugă șoseaua spre tine
care nici măcar nu erai tu
mașina pe roți scîrțîind asurzitor

Rănirea vederii

Prin spărtura din cer, dimineața îți curge în pumni,
nu mai ai timp să-ți dai cu lumina rece pe față,
să te speli de nopțile grele ca plumbul, nu mai e timp –
pe albastrul tăios o ciocârlie înverșunând înălțimile:
nicio sete a ochilor n-o mai poate ajunge...

Încă și mai sălbatici prunii ascultându-ți sângele inimii.

Ah, suflet al meu, ciocârlia se-afundă în cer –
zadarnic te prăbușești în genunchi s-o-nlocuiești cu un țipăt!

Calm, foarte calm

Beau o bere în spelunca ticsită ce bubuie
până-n viața ulcerată a macaragiului beat.
Căciularii ciomăgesc aerul cu gesturi păgâne,
o dâră de haos smulge acoperișul din toate țâțânile
și-i un fum să-l tai cu toporul...

Izolat ca o știre dintr-un ziar de provincie,
beau la Cascada o bere sub grindina
bărbaților cu obrajii ciopliți după tunet.
Stau și mă uit la aceste chipuri răstite –
la pedestrimea ce clocotește în cazanul cu libertate.

E o sâmbătă biblică
și eu beau o bere în crâșma care trosnește
până-n Moartea pe credit și chiar mai departe –
până-n literatura postmodernistă a Franței.

Răgaz în penumbră

A fost odată un tânăr care eram eu
și purtam o inimă grea și pantaloni din ațică
și-am smuls numele lui Dumnezeu și, plângând,
am intrat cu el și-am strigat să-l împart și nu era nimeni.

Dar a fost odată un tânăr care eram eu
și gândeam atât de încet, încât nu puteam să vorbesc.
Zadarnic îmi păzeam gândurile din fața prăpastiei.

Pot numai să spun că a fost odată un tânăr
care a plecat și nu mai stă la masă cu mine.
Sunt singur și depărtările ard
în luminile reci și târzii...

Ceasornicar de împrumut

Stau în punctul
în care meridianul
0 îmi trece prin inimă
Acum eu sunt cel ce
Împinge orele spre est
De la ruşi nu vine
doar frigul
îmi strigă veteranul
călit prin lagărele Siberiei
Centrul universului
E acolo
Unde mi-e bine
Chiar dacă trebuie
Să deplasez cu braţele minţii
Munţii şi râurile
De acasă
Într-un alt decor
Neclarîncețoșat
Pe fundalul căruia
Se profilează Marele Ben
Ca un uriaş vânzător
De iluzii
Acadele prea dulci
Pentru cei învăţaţi
Cu gustul mierii autentice
Iremediabil
Înlănţuit
Pe cheiurile Tamisei
adaug
În fiecare secundă
Câte o monedă
De un penny
Într-o zi
Centrul universului
Va fi acasă
Deadline.

Inimă de recuzită

Se ia un bănuţ de argint
Se taie în patru
Se topeşte în
Căuşul palmei
Se toarnă într-o formă
De aer
Cu chip de inimă cât un purice
Se scoate inima
Din piept
Se predă pe inventar
La muzeul de inimi
Şi se pune inimioara de argint în loc.

Cum îmbătrânesc cuvintele

Cuvintele îmbătrânesc
odată cu noi
Le apar riduri
se poticnesc printre file
Poetul abia le mai poate scrie
La lumina unei veioze anemice
pe un birou încărunţit
Cu venele pietrificate
aripile zdrenţuite
se blazează
se duc să moară
în coşul de reciclare
al unui computer prăfuit
delete.

Şi paşii oftează

Să auzi Cântarea Cântărilor
Sub acoperişul spart
Al templului de oase
E ceva firesc pentru tine
N-ai uitat că urmele dor
Că paşii trec peste vămi năruite
Că cenuşa timpului meu
A risipit vântul
Am visat că exist din nou
Trupul de ceaţă a devenit carne
Ochii orbi au început să vadă
Doar paşii mai oftează uneori
E aproape imposibil
să calci pe aceleaşi urme.

toamna asta

avea pustiul pe față
altcineva se uita în el
să fie învins
fără margini să fie
până la prima ninsoare de noiembrie
cu satele rare din jurul orașului
cu oamenii risipiți în priviri
cu fața pământului ajungând la ei
care se luptau cu distanța din copiii plecați

distanța îi cuprinde în cele din urmă
trupul îi cuprinde și el
egal cu ninsoarea

ca să poată alerga de la puntea de lemn
la calea ferată
orașul deschide pământul
ziua se deschide și ea
pe când rugăciunile fac o cupolă nouă
ascultă drumul și se tem de el

dar mâna e noapte
aerul privește pustiul și gândul
fiecare înfipt în puterea preotului
când fuga l-a aruncat în ochii deschiși
de la statuie
și în rugăciunea de dimineață

ceilalți numără nodurile de la copiii
nou-născuți
așa să fie intrarea în biserică
și au găsit numărătoarea goală
din neamul budeștilor, ai lui oancea,
apostol, răduță, petruș,
meirosu, niculescu, siminencu,
doamna chiricuță, ceaușu,
theodor, domnu fănică, roșca, murgoci,
negoiță, familia grosu,
bălan, bâzoaie, stan, zimbru, grigore,
stan, teodorescu,
pâslaru, dima

fiind ei pustii
cu marginea turnată în apă
și împotriva lor

de aceea nu a intrat noaptea
la moaștele sfântului
adus sub cerul pictat de Tătărăscu
împrejurul bisericii
ca o sărbătoare netezită de
oamenii în picioare

în gând e ziua

de fapt mâinile lor împreună
fiindcă trupurile plecaseră
cu amiază cu tot
învelite în zăpadă
dacă și morții stau în așteptare
o săptămână
casele cu noapte zi împrejur
sunt chiar drumul

stâlpi citiți în fiecare auz
morți cu vii nu știu care privesc
de parcă ar ține pereții bisericii în carne
odată cu seara pătrunsă de așteptare

așa este orașul trecut în mormânt
cu lespedea pusă pe trup
un loc de pe față străpuns
cât toamna
în care intră toate amintirile
și numele meu de familie
mâna bătrânului cu ceas de la azil
mâna a tot lungit-o prin gard
până la moaște
și n-a mai fost a lui

VIVIANA MILIVOIEVICI

Orizont...

Din îngustimea lumii
păstrăm concentrația
orizontului trasat
de turla unei
înălțătoare biserici...

Suntem departe
de a idealiza viața,
trăind în nonsensul
limitat și tolerant
al prezentului...

Prin slăbiciunea sufletului
nuanțăm povești trecute
peste balizele destinului,
în ștanțe obosite,
fără vervă și dramatism
inutil...

Mărturisire...

Caut printre vise
un cuvânt potrivit
pentru poemul meu...
Mărturisesc că nu găsesc
decât un temperament
de proporții
întortocheate...
Parcă e un suflet blajin
ce se bucură
de tihna senzuală
a unei clipe
fără sfârșit...

Călătorie...

Cu vocea
străpung văzduhul
prin picături
de curcubeu...
Cuvintele aș vrea
să le păstrez în
tăcerea singurătății...

Le pun să danseze
pe portativul speranței...

Cu pași mici
le-ndrept spre
gândul ultimei melodii...

Călătoresc înspre
secretul albastrului-
necuprins...

Chemări...

Ascunzișul multicolor
al unui gând fugar
oscilează între
orgoliu și melancolie...

Se-adapă din legământul
muzical
pe care l-am făcut
cu nostalgia...

Se reclădește
țâșnind în fulgere
pe culmi,
iar în inimă rămân încă
strigăte care dor...
devin chemări
tulburătoare...

Anotimp colorat...

Gândul se scaldă-n lumină,
devenind o făptură
invizibilă...
creează flori de piatră
călite în focul rece-al
coincidenței imaginarului...
E sedus de semnele
unei lumi trecute...

Se transformă într-o
cuceritoare mostră
de idilă
cu nuanțe de
anotimp colorat...

Schiță...

În largul pământului,
în bătaia vântului,
într-o vastă grădină -
spațiu edenic –...

Regăsim complexe prezențe
cu ample viziuni
încrustate în sfera duală
a matricii ancestrale...

E-o schiță făcută
în tuș nemuritor
de mâna ce ne zămislește
pentru-a mărturisi
orizontul întâmplător
și vremelnic
al măștilor ce le purtăm
în apropierea noastră
de cântecul sferelor...

Rugă...

Din lacrimi îmi fac
o scară
către Tine, Doamne!
S-ajung în brațele
îngerilor Tăi...
Să-mi dai aripi,
să pot zbura, în zori,
spre azurul nemărginit
al mângâierii Tale!...

PROZĂ

ALEXANDRA GHEGHI

Până la 16 ani mintea mea a fost un burete însetat care absorbea tot. Apoi a început declinul. M-am tâmpit. Progresiv. Am început să încurc cuvintele. În loc de stabilopod ziceam tripod. Alifiei chinezești îi ziceam „chestia unsuroasă". Chestia unsuroasă nu era mentolată, ci acidulată. A trebuit să învăț totul din nou ca după o amnezie temporară. Uitam zile de naștere, nume de țări și capitale. Doar numerele păreau să mai aibă un sens pentru mintea mea anemiată. Astfel am ajuns la contabilitate. Declararea copilului în registru de nașteri îi ziceam înregimentare. Nu vorbeam metaforic. Făceam sex până îmi suna apa în cap, efectul era pierderea rapidă a cunoștințelor. Probabil e vreo legătură psihologică. Supuram ușor ca o pungă de gaz metan. Nu mai metabolizam corect nici mâncarea. Aveam tot timpul scaune diareice, ajungeam la spital destul de frecvent pentru injectabile, vitamine și rehidratare. Am făcut și un chist hidatic de care m-am operat la 18 ani. Eram nevrotică și pesimistă. Apoi la 19 ani l-am cunoscut pe el. A urmat o perioadă de reabilitare, găsisem antidotul, dragostea romantică. Apoi a urmat copilul. Sentimentele mele renegate s-au localizat tot în trup și m-am îmbolnăvit de de o formă ușoară de diabet zaharat. Boală pe care o am și acum. Unii zic că sarcina e trigger-ul. Nu e nevoie de insulină. Apoi a urmat... m-am îmbolnăvit de hernie hiatală. Din cauza meselor consistente luate după miezul nopții. Am învățat să trăiesc artificial ca un cobai de laborator. Studiat, întreținut pentru o societate experimentală.

Îmi aduc aminte de familia Fundulache. În acea vreme trăiam primitiv, ca o lighioană subpământeană, terorizată de un tată ambițios, dar guvernată de o mamă fără perspectivă. Cei trei frați ai mei, castrați de zbirul familiei, cu o copilărie scoasă la mezat, își trăiau ultimele clipe de nevolnicie. În curând aveau să se transforme în soți și capi de familie. În curând casa noastră se va tranforma din popotă și închisoare federală într-o cazarmă abandonată. În acele vremuri ne făceam vacanțele undeva la țară. Nu ne permiteam luxul de a merge la mare sau la munte, practicam mai mult agroturismul. Totuși, pot spune că acolo unde ne făceam vacanțele nu era un loc chiar atât de urât. Familia Fundulache. Pe Argeș în gios, pe un mal frumos. Casa cu porțile de metal lucios cu canaturile largi pe care putea intra cu ușurință și un autobuz școlar, curtea pietruită cu roci de terasament, întotdeauna lunecoase, udate în permanență cu furtunul pentru a stinge praful, apoi diverse petice de verdeață care răsăreau ca niște oaze din pământul colțuros, butași de trandafiri, volbure și alte flori puchinoase și ele înconjurate de un pietriș mai fin, pieptănat în cele mai fanteziste feluri: cu bucle, cu cărare pe mijloc, diverse motive geometrice care dădeau locului un aer irezistibil de Feng Shui. Casa cu două etaje și podul mansardat era clădită din bârne de lemn, ca o casă de munte. Înăuntru puteai încă mirosi rășina de brad și urcând în pod descopereai mansarda minunată ca o copastie de navă răsturnată, neelectrificată, unde se folosea încă opaițul și lampa cu petrol. Toate astea dădeau locului aerul unui mansion bântuit. Ne cazam în pod, apoi coboram scările în fugă, alergam prin curte, ne propteam de pomii fructiferi căutând tandrețe, frații mei redeveneau apoi niște neghiobi inoportuni, chinuiau câinele păcălindu-l cu bucăți de salam să iasă din cușcă, cu fețele lor negricioase de profeți ai lui Allah se repezeau ca un stol de ciori să se înfrupte din stârvul zilei, sălbatici beligeranți și teroriști minori ai facțiunilor ISIS, copacii pârâiau ca scheletul ruginit al unui turn de apă vechi, când se urcau în ei să culeagă fructele zemoase, apoi tata venea și readucea ordinea, fugeau care încotro cu coada între picioare. Îl mai vedeam seara, pentru cină, când reveneau de pe gârlă. Familia Fundulache era însă fericită să fie deranjată. Eu eram „La naine".

Așa îmi spuneau din cauza înălțimii mele. La început nu știam ce înseamnă, căutam cuvântul în dicționarul românesc. Pentru mine cuvântul avea o rezonanță misterioasă, de origine exotică, arabă sau sanscrită. Îl cazasem undeva între lactanid și alantoină. La naine.

Aventura familiei mele a fost una aproape normală pentru acele vremuri primitive. Înaintând din plaur în plaur cu cizmele de șapte leghe, prin gelatina politică, taică-meu a fost membru a numeroase partide care l-au cadorisit cu locuri de muncă în Primărie. Pornind dintr-un sat din Teleorman ca inginer structurist, ajuns consilier în Ilfov ca mai apoi să fie propus pe listele electorale pentru București, taică-meu a știut să conviețuiască cu toate teoriile și modelele, să dea apă la moară și să își plece spinarea fără să și-o frângă pentru o porție de ciolan. El era un om de acțiune, nu un teoretician. De aceea, a știut întotdeauna să se ferească de excesele liricoide ale propovăduitorilor, de angoasele raziilor de exterminare sistemice, ba chiar a dat cu barda acolo unde nu i-a plăcut și, ca un făcut, nimeni nu s-a supărat pe „Tataie" pentru că tataie era polivalent, prieten de beție și fustangiu notoriu, bașca el le făcea proiecte fără bani pentru căsoaiele lor de neam prost. Apoi, „Tataie", era un bou cu ochi galeși și mâinile fine de pianist și toate secretarele suspinau îndelung după el, chit că erau de aceeași orientare politică sau nu. Nu știu cum a reușit să scape de minciog și de undiță, rămânând cu momeala în burtă, cert este că „Tataie" a supraviețuit și a migrat politic după cum l-a tăiat capul, de la stânga la dreapta și înapoi, și nimeni nu i-a strigat în față „bre, ești oportunist, crăpa-ți-ar fierea în tine!" Ba chiar a crăpat multora pipota de ciudă, căci avea un spirit de observație ascuțit și un monolog acut care băga orice capră behăitoare în sevraj politic și când el se hotăra să schimbe macazul, pulimea din partid îl urma orbește, ca o turmă de oi gata să dea de-a berbeleacul peste parapetul de avertizare, apoi urma procesiunea mastodonților care miroseau profitul și îl purtau prin Alpii circumscripției electorale ca pe Hanibal spre oala de noapte a senatorilor Romei înspăimântate. De aceea se știa, cine vroia să pună laba pe votanți și pe membri de partid nu trebuia decât să se pună bine cu „Tataie", să îi dea ceva de mestecat și el își punea la lucru inteligența psihedelică. Deși mariajul nu i-a ieșit cum trebuie, faptul că produsese patru suflete care trebuiau îmbrăcate, trimise la școală și înălțate spiritual, l-au făcut să se transforme într-o armă redutabilă. Dacă n-ar fi fost cu sufletul hâd în familie, „Tataie" ar fi meritat o efigie de onoare tatuată în amintirile noastre.

Politica este un *creamy fudge bukkake*. Un fel de viol colectiv simbolic în care nimeni nu scăpa cu rușinea intactă. În clipa în care unul dintre fericiții soartei ia drumul de aur și ajunge *au halvet*, alți nenorociți, impregnați până la măduvă de sperma mandatarului, deschid guri flămânde în care taine, secretele și trădările își varsă conținutul cleios și povestea rușinii se oficializează în posturi, favoritisme și protecție. Nimic nu zdruncină aceste demersuri, căci politica este un fel de infern bun pentru fanarioți și osmanlâi, un univers decreștinat, o lume colcăitoare de menade, meduze, harpii și hydre născute dintr-un avort, o antimitologie care își prosternează sufletele la idoli și naște monștrii. Puterea este o plagă, un fel de cancer care se răspândește ca o tuberculoză prin creierele tuturor, subjugă și deformează, mituiește și acaparează. Fiecare sapă groapa altcuiva și faptul că democrația implică alegeri, duce la ruinarea și celor mai firave bune intenții, pentru că viermele trădării își plimbă inelele prin stomacul muribunzilor ca și prin cel al justițiarilor care mai târziu vor deveni noii acoliți și mareșali ai gloriilor locale. Interesele individuale ucid cu răsuflarea lor înveninată floarea fragilă a libertății și oamenii politici se aservesc numai propriilor ambiții, guvernându-se după legile precare ale supraviețuirii și denaturării cu bună știință a evenimentelor. Aceasta mitologie avortată în care întotdeauna vor exista personaje principale și auxiliare, crucificați, buni samariteni, clerici, saltimbanci, eroi ambulanți, detracați și informatori, cu întregul cortegiu de sacrificii

umane și mirungeri electorale, nu va avea niciodată un sfârșit, atâta timp cât oamenii nu vor atinge un nou stadiu de evoluție.

Mi-am făcut rodajul în viață cu răbdare până am ajuns la extravaganța supremă a sufletului. Cota mea de popularitate a atins apogeul, am fost mai dezbătută decât gripă aviară. Sunt doar un om al calamităților studiate. Îmi place să trăiesc contra curentului. Să mă joc cu conceptele. Când pe la 40 de ani voi privi înapoi, mă voi încumeta să vă privesc pe toți ca pe o maculatură de proastă calitate, voi fi cenzorul suprem, editor și copywriter, omul cu mănușa de catifea dar mâna de fier care trăiește din insultă, o viață reziduală dar temeinic clădită și , pe deasupra, un om osândit precoce la „moarte subită" ca în fotbalul american. Voi muri prostită de faimă, ascunsă după un paravan de vorbe goale și gesturi deocheate. Voi evacua acest suflet zurbagiu și turbulent care contemplă zămislirea unei stirpe noi pe caroiajul magnisimei hărți eurocentriste. Dar deocamdată sunt la vârsta delictelor minore. Pruritul cuvintelor, limbarița, excesele lingvistice mă atrag ca lumina unui bec fluturele. Creierul meu higroscopic absoarbe totul ca o sugativă. Lichidez programe Tv, mă transform într-un muzeu al replicilor celebre. În dioramele studiurilor TV stau ca manechinele de ceară din muzeul Madame Tussauds preopinenți jucători de poker ce își aruncă mizele cu talent, își etalează umorile tulburi, dau apă la moară scandalurilor mondene, se transformă în profeți mai ceva ca Nostra. damus și Baba Vanga. Populismul e la cote înalte. O hoașcă psiholoagă cu aspect de centiped, îmbrăcată ca pe centură, declară sus și tare „Dacă iubiți cu adevărat, lăsați-vă liberi partenerii, nu îi sufocați cu tandrețe sau cerințe, cu un comportament absolutist". Mă simt ca iepurele din povestea pentru copii The velveteen rabbit. A stuffed toy. Da. Acum avem rețete pentru tot, suntem ca niște copii puși în țarc, feriți de realitate. Realitatea este o lepădătură, poftiți în utopiile plușate ale noilor monarhi, destrăbălați-vă cu soft porn-ul teoriilor eclectice, gustați din aldămaș, bateți palma, novocaine for the soul....

Poți spune că Osho e mambo jumbo, că „Eat, pray, love" e o carte care atinge doar superficial ontologicul, că Psy-Gangnam Style e un videoclip kitschos. Poți lua alura de om serios înfundat cu capul în lecturi „sănătoase" despre fenomenul Pitești, mișcarea transcedentală sau secte sinucigașe (davidieni, Poarta Raiului, Ordinul Templului Soarelui), francmasoni etc. Apoi dai un google search „mari cărți ale spiritualității universale". Asta am făcut și eu. Am dat acolo peste Lao Ze, Eckhart Tolle, iarăși infamul Osho, Krishnamurti. Și mulți alții de care nu am auzit. Căutând o definiție a spiritualității și citind prezentările acelor cărți, am înțeles că spiritualitatea s-ar putea defini ca un un bun management interior al resurselor și, cum e în trend, un program focusat pe dezvoltare personală. Deci că spirituală e devenirea, drumul, CALEA. Că sărbătoarea lumii ne cheamă să o descoperim în fiecare secundă dacă știm cine suntem. E greu să știi cine ești. După ce ai cojit toate straturile superficiale: societate, educație, trebuie să te umpli cu înțelesuri noi, să asculți vocea ființei. Detonează fundația și pune altceva în loc. Și mi-am zis. Cum, după ce te chinui cu școala, te chinui să faci pe plac familiei, să respecți normele, să fii un cetățean onorabil, totuși nu este de ajuns. Oare îți permiți aceasta reconstrucție personală, e o poveste pentru oricine sau doar pentru boemi și visători și alții ca ei?De ce să renunț la structurile mele care îmi dau siguranță și confort pentru ceva care îmi pare mai curând un ideal irealizabil? Și deși am înțeles efectul de bumerang al societății care îți dă numai dacă și tu îi dai în schimb, chiar dacă am înțeles meschinăria mea de Hagi Tudose și am pufnit în sinea mea ca un arici iritat, totuși... Am încercat să mă localizez în afara mea și să mă privesc ca pe un străin. Sau un intrus. Cu maliție, cu neîncredere. Cât bine produsesem până acum? Cât rău făcusem odată cu acel bine? Eram un om împlinit sau doar mă amăgeam. Ce însemna a fi „spiritual"? Însemna oare a face bani, a citi

materia școlară, a avea prieteni pe care mă pot baza? Însemna a fi acceptat social pe baza meritelor intelectuale? Nimic din astea nu mi s-au părut prea spirituale. Gânduri, idei, reprezentări. Sigur, erau niște produse spirituale artizanale, dacă suntem de acord că spiritul e angrenat în toate activitățile existenței. Erau un cockteil Molotov de origine necunoscută cu care mă plimbam la gardul vieții gata să incendiez pe oricine ar fi vrut să îmi refuze recunoașterea meritelor. Violența mascată în spatele cuvintelor era gata să răbufnească oricând. Și atunci mi-am dat seama. Că uitasem să fiu simplă. Că mă închisesem într-o temniță și aruncasem și cheia. Singura șansă era moartea prototipului. Și renașterea. Și am citit și Osho. Și mi-a plăcut. (Natalie aka MOA)

Din tot acest imbroglio amoros cu Alexandru și Andrew am chivernisit câteva clipe bune pentru Pixar Studios și Marvel Characters. Tin man versus Iron Man. Captain Planet versus Captain America. Ne-am îmbătat cu lichidul din trusa de ajutor Kool Aid, ne-am făcut prișnițe cu cutiuțe de creme pentru că ne apucase ploaia în parcul Cișmigiu și eu tocmai mă uitasem la Little Women, ne-am adăpat în artezienele de lângă Piața Constituției, apoi cu o diaree îngrozitoare ne-am pus unii altora supozitoare gigantice cât niște montgolfiere (să zicem zepeline). Andrew și Alexandru au învățat să mă împartă. Unul îmi vrea mintea, altul trupul și sufletul. Cerere și ofertă. I-am dresat să nu râvnească prea mult. Am ajuns prieteni la cataramă ca tipa și tipii din videoclipul formației Modjo, Lady (hear me tonight). Odată macazul schimbat, percepțiile mi s-au dilatat ca ale unui șaman în transă. Este pentru prima oară când n-am mai evictat fericirea ca pe un chiriaș rău platnic.

Nu toți englezii sunt niște snobi împuțiți. După ce le dai cep, devin chiar niște tipi de gașcă. Andrew a mârâit ca un rotweiller în preajma lui Alexandru. Apoi s-a înțărcat. Probabil l-a și încadrat într-o categorie inferioară: labatronic efeminat cu circumvoluțiuni pipernicite și platfus intelectual. Andrew e doar o pupăză agorafobă cu viziuni pishedelice. Adică vede și ceea ce nu există. Se uită în reluare la seriale ca Millenium și Dosarele X. Slab ca o placă de călcat rufe, îngust ca un surfboard, numai ochii sunt de el, proaspeți precum spirtul medicinal. Ecranul feței lui înguste aducând întrucâtva cu o alună macadamia este incrustat cu un Heise Precision Pressure Gauge cu pinion shaft, un cadran care măsoară presiunea în zona de hazard. Poți citi pe el evoluția detresei personale, începutul zonei de restricție, damage-ul. la toate culorile curcubeului. În traducere hexazecimală. Alexandru îl vede doar un pămpălău circar. Un obsedat de pseudo-rigori care nu se poate impune și atunci acceptă să facă sluj pentru a nu fi mazilit. Așa îl văd eu. Dar băieții până la urmă s-au pus de acord. Femeia este o mâncare pentru zei, gătită de diavoli. Și Dumnezeu a creat bărbatul întâi pentru că întotdeauna există o schiță înaintea operei de artă.

A venit toamna. Grindina ca șrapnelul a bătut florile până le-a culcat la pământ. Mi-am revocat inima ca un membru Opus dei, mi-am mortificat sentimentele cu cilice, apoi am așteptat ca Andrew să revină din Inverness. Iarna a sosit cu ninsori subțiri, de mătreață albicioasă. Tristețea s-a lipit de oraș ca o mască mortuară. Relațiile comerciale au urmat reguli polifonice, apoi dodecafonice, apoi s-au transformat într-o hărmălaie indistinctă. Apoi am fluierat a pagubă, apoi am surzit ca un câine agresat de ultrasunete. Fac o coleașca din tristețea mea și mă duc în bâlci să fac o brumă de avere. Resursele native se subțiază, bătrânețea îmi dă târcoale. Iar eu trebuie să îmi dau licența în februarie. Alma Mater, matroana noastră spirituală ne va extrăda, în sfârșit, vom fi noii emigranți cu pretenții de urbanitate. Vom călători prin intestinele orașului, vom fi dezbinați, mărunțiți, lichefiați, transformați în materii proteice. Vidanjorii vor orbecai după resturile noastre, prin nămolul precipitat în pânză freatică bancară, ne vor cataloga cu o nouă taxonomie. Apoi va începe jupuirea, lecția de taxidermie, împăierea și conservarea.

Căderea frunzelor de eucalipt

Niciodată nu m-am regăsit în motivațiile altora de-a scrie, adesea decretate ca pe niște sentințe, adesea nelăsând loc niciunui răspuns diferit, și țin minte că a existat o vreme îndelungată și indefinită în copilăria mea când m-am simțit, din pricina acelor cuvinte goale, jignit și umilit, însă am continuat să umplu cu scrisul meu strâmb și slut bilete de tramvai, caiete de dictando, foi, cărți și ziare și cu abnegație să le ard apoi în sobă, urmărind fascinat hârtia scorojindu-se și înnegrindu-se și cuvintele creând și mângâind molcom flăcările, într-un dans uneori zvăpăiat, adesea sublim, însă întotdeauna ultim. Și nimic din ce scriam nu mi se părea în acel moment finit până ce nu era devorat de flăcări și de flăcări mistuit, transformat în cenușă și redus la nimic, de parcă acele văpăi jucăușe și pieritoare ar fi eliberat din captivitatea lor cuvintele și le-ar fi ajutat să zboare. Și astfel au trecut ani și luni și săptămâni și zile ploioase ori senine în care, întorcându-mă de la școală, mă opream prin vreun parc ori în gară și, uitându-mă la oamenii ce treceau nepăsători, abătuți și izolați sub povara gândurilor, înșiram cuvinte pe tot ce apucam, cu frenezie și disperare, cât mai multe propoziții, fraze cât mai obscure, cuvinte cât mai clare, în spatele lor întrezărind, intuind, simțind, umbra unei idei cu mult mai mare. În umbra lor simțind și întrezărind umbra ei.

Nu le arătam niciodată nimănui, nimeni nu trebuia să le vadă, să le știe, să le înlănțuie privindu-le și să pângărească gândindu-le, nici măcar eu nu îndrăzneam să le citesc a doua oară, jignit și rușinat fiind din pricina vorbelor acelora ce-mi roiau prin cap: *Cel care scrie pentru cititori sau pentru un public anume nu este un scriitor, ci un impostor* sunau cuvintele acelea atunci temătoare, *dacă nu simți înlăuntrul tău că ai ceva de spus și că nu poți trăi fără nicio zi fără să scrii, atunci e clar că nu ești menit pentru așa ceva,* sunau cuvintele acelea astăzi goale ce pentru prea mult timp au atârnat deasupra mea precum o condamnare peste care am reușit cu greu și după încercări chinuitoare să trec, ignorându-le și acceptându-mi într-un final propriile motivații, egoiste, recunosc, dar în același timp înălțătoare.

Adevărul este că nu scriu și niciodată nu am scris din nevoia de-a spune ceva – prin prisma acestui lucru mai degrabă aș tăcea – ori pentru că n-aș putea trăi fără a înșira cuvinte – nici nu știe omul la câte se poate adapta – ci doar pentru că de când mă știu caut și sper să găsesc pe cineva, pe-o persoană anume, fără chip și fără nume, o persoană care-mi guvernează nopțile și-mi visează uneori – și căreia îi visez uneori – visele. Și astfel am început să public, reținut la început, sângerând cuvinte, apoi tot mai cutezător, cuvintele sângerându-mă pe mine, în fiecare povestire lepădând o parte din gândurile mele, fiecare povestire fiind, în fond, un mesaj pentru tine, aceasta fiind singura modalitate de-a te afla. Sau, mai bine spus, aceasta este singura modalitate pentru ea de-a mă afla, și nici măcar pe mine, ci doar cuvintele pe care le las, aidoma unor urme stacojii, cârmâzii cuvinte ce cearcă, frângându-mă-n silabe, să mă împartă la zile și nopți, la vii indolenți și morți ce urlă, în urma mea, pentru că mă îndoiesc că persoana pe care-o caut s-a născut deja. Sau cel puțin mă îndoiam până să o întâlnesc pe ea.

S-a întâmplat acum o săptămână, într-o miercuri, într-o miercuri ploioasă și friguroasă, ca mai toate zilele petrecute aici, în acest oraș andin și cețos, scufundat adesea în pântecele alburii ale norilor ce se pogoară

mult prea jos, de parcă prin trena lor plângândă s-ar strădui să spele oamenii de păcate sau poate în gânduri să le pătrundă. Era ora nouă seara și mă întorceam, ca de obicei, acasă, iar autobuzul în care mă aflam oprise pentru o clipă în stație, poate că era Flores, sau poate că era Calle 76, când într-un alt Transmilenio trecând în grabă și fără să oprească am zărit-o zâmbind. Apoi Transmilenio în care mă aflam a început să se urnească și să-l ajungă pe celălalt din urmă, iar pentru o vreme cele două autobuze au mers unul în dreptul altuia pe benzile lor dedicate, accelerând tot mai mult, grăbindu-se tot mai mult, printre picurii ce aidoma unor iluzii cădeau, către iluzoriile lor destinații, destinate pentru totdeauna să le rămână înainte, înaintând tot mai repede, rapid lăsând în urma lor, amestecat în fum și praf, un trecut pentru totdeauna pierdut, frânt și uitat, trecând asemenea unor năluci printre mașinile ce se înghesuiau și care de abia înaintau pe benzile lor, și pentru o vreme la fel de îndelungată, pentru un timp la fel de inefabil și de indefinit, am privit-o și m-a privit prin sticla în parte transparentă, în parte mată, până când cele două autobuze, continuând să accelereze în goana lor futilă și nebună, au început să se îndepărteze și să se despartă. Cel în care se afla ea a continuat să meargă înainte, transformându-se-n ceață, transformându-se-n noapte, spre Heroes probabil și probabil spre Autopista Norte, spre nord, spre un nord tot mai rece și mai distant, în timp ce cel în care eu mă aflam a virat lent spre vest, către Polo și Escuela Militar, spre un apus demult stins, însângerat și înfrigurat, cufundat în beznă și în beznă îngropat. Am vrut să cobor la prima stație și să mă întorc, însă brusc am început să mă gândesc la cât de penibil aș fi fost încercând să urmăresc ori să găsesc pe cineva care doar m-a privit, pe cineva care doar mi-a zâmbit. Chiar dacă zâmbetul acela, într-un fel sau altul, mi-a vorbit.

Ajuns acasă, cu toate că mă simțeam obosit, am început iarăși să scriu, activitate care-n ultima vreme căzuse în desuetudine și care, o dată cu apariția ei, fascinantă și totodată trecătoare, a recâștigat brusc în însemnătate, deschizându-mi, atunci gândind o poartă de salvare, ori o condamnare după cum tot mai adesea în ultima vreme simt. Mi-am imaginat că nu contează ce anume scriu ori cum și că atâta timp cât am să o fac, ea o să înțeleagă, așa că, inspirându-mă din această scurtă și întâmplătoare întâlnire, am căutat în grabă să creez o poveste întreagă, însă am adormit înainte de a-i fi găsit istorisirii un sfârșit. Nu vreau și nu pot să o reiau aici, mi-e mintea mult prea plină și inima prea grea de reverberațiile gestului comis, de reverberațiile gestului refuzat și alungat, de alungarea gestului ce reverberează încă-n inima mea, refuzat și pentru totdeauna suspendat în mine, neuitat și neiertat, tot ce este important este că atunci am scris despre o întâlnire, într-o stație de autobuz, întâlnire care s-a materializat în ziua următoare după cum mi-am imaginat. Stația de autobuz era aidoma celei din mintea mea, cu aceeași oameni apatici curgând nepăsători în jurul nostru, cu aceeași ploaie indolentă căzând indiferentă peste noi și, după cum scrisesem cu o seară înainte în povestea mea, ea s-a oprit la câțiva pași de mine și mi-a zâmbit înainte de a dispărea iarăși în mulțimea ce aidoma unor puhoaie ne învăluia îngropându-ne și ne îngropa ignorându-ne. Și asemenea felului în care mi-am imaginat această a doua întrevedere, am rămas nemișcat, prea mirat fiind pentru a mai ști ce ar trebui să fac. Când mi-am revenit, era prea târziu. Dispăruse atât de brusc și atât de neașteptat, nelăsând în urma ei decât un aer inefabil, un aer imposibil de descifrat, tot mai diluat și tot mai afabil, un aer ce zadarnic încerca să-mi aducă aminte de vreun gând ori odor aiurea pierdut prin copilăria mea, astfel încât după doar câteva clipe am început să mă îndoiesc că am văzut-o cu adevărat. Însă atât de puternică mi-era dorința de ipostaziere încât în aceeași seară mi-am continuat povestea,

închipuindu-mi o nouă întrevedere, de această dată având ca decor Monserrat, piscul scăldat de nori din apropiere.

La sfârşitul săptămânii, căutând un pretext, mi-am luat trepiedul şi camera de fotografiat şi îmbărbătat de imaginea ei pe munte m-am căţărat. La poalele sale, întinzându-se dinspre sudest către nordvest pe mai bine de o sută de mii de hectare, Bogota îşi răspândea tentaculele murdare, luminile sale spălăcite părând a cuprinde întreaga zare. Ciudat Bolivar, Usme, Teusauquillo, Salitre, Suba şi alte cartiere cu alte nume, învălmăşite şi zdrobite de blocuri şi case, iar eu undeva departe, captivul unui gând ce ne uneşte şi ne desparte. În jurul meu doar Crişti sluţi din fier şi tablă pe jumătate cufundaţi în întunericul din care cel pe care-l reprezentau se străduise cândva să ne scoată, iar în spatele lor se întrezărea biserica albă, crucea sa ruginită dominând oraşul de la poale. Apatici, oamenii curgeau odată cu venirea nopţii, scoborând muntele şi risipindu-se printre eucalipţii ce-şi întindeau crengile răzleţe spre cerul spălăcit sub care, odată cu ultimele rămăşiţe ale zilei, oamenii dispăreau pierzându-se printre ramurile eucalipţilor solitari, care asemenea unor străjeri tăcuţi înfruntau înserarea.

Pe măsură ce ora întâlnirii noastre, scrisă de mine-n mica mea povestire, se apropia, inima a-nceput să-mi bată tot mai repede şi mai tare, iar când ceasul a bătut de şapte şi ea din noapte s-a-ntrupat, am rămas surprins şi încântat, iar lumea întreagă a rămas undeva departe, un simplu decor de toţi uitat, anodin şi neînsemnat. Însă, pe măsură ce se apropia, însă, pe măsură ce-mi vorbea, spaniola sa asemenea întunericului învăluindu-mă, în sufletul meu a început să încolţească un sentiment de falsitate, de istorie contrafăcută şi gesturi lipsite de veridicitate. Lugubri, eucalipţii se prefăceau că străjuiesc oraşul în timp ce ne vegheau prin miile lor de ochi verzi ca nişte frunze, norii se prelingeau ireal pe cer în vreme ce din cer se cerneau picături atât de mari de apă încât era cu neputinţă să fie neadevărate. Şi fiecare picătură era un cuvânt şi fiecare cuvânt era slut şi strâmb. Imitând aerul electrizant al unei alte zile, vântul sufla cântând un cântec discordant şi fals, cu versuri deja ştiute, cu versuri atât de amăgitoare şi atât de plăcute, când şi când invitând frunzele la dans, doar pentru a le abandona în secunda următoare şi-a le uita în următoarele minute. Fără s-o ascult ştiam tot ce urma să-mi spună, tot prezentul anticipând, dorind, chemând, momentul culminat al povestirii mele, momentul în care avea să mă ia de mână. Însă n-am putut, n-am putut să cred că poate fi şi altceva decât o plăsmuire de-a mea, n-am putut să o urmăresc întrupându-mi gândurile, coborându-se din locul în care stătea, scoborându-se din mintea mea, din idee decăzând în cuvânt, formă fără fond şi front făr' de mormânt, aşa că, fără a-i mai adresa o vorbă, am plecat şi-am dispărut în timp ce ea pentru totdeauna mi-a rămas în minte în acea ultimă ipostază, adresându-mi cele din urmă cuvinte.

Am încercat de atunci de multe ori s-o chem, s-o scriu, s-o ascult. Am încercat de atunci de multe ori să mă mint că nimic din toate acestea nu s-a petrecut cu adevărat, că a fost doar un vis şi că doar în vis mi s-a arătat, însă ştiu prea bine că este o simplă minciună scornită de mine pentru a mă elibera de reverberaţiile gestului ce plutesc în preajma mea, un gest ca o sentinţă care se propagă peste întreaga mea viaţă, adumbrind-o şi conferindu-i o altă importanţă. Iar în cele mai întunecate ore ale mele mă tem ca sentinţa aceea să nu fi fost cumva o condamnare, în timp ce-n orele în care îndrăznesc să tânjesc după lumină găsesc puterea să mă-ntreb unde eşti şi ce faci tu oare.

În aer pluteşte disperarea, iar uneori aerul devine atât de dens încât începe să miroasă a timp şi a frunze de eucalipt. Disperarea pluteşte în aer. Disperarea, căderea şi nebunia.

Triptic din romanul „Cuib de păsări spin, cuib de jocuri nejucate”

Ioan: Să luăm acest motto:

Mijlocul fiecărui proiect de succes arată ca un dezastru. De aceea vorbesc eu de jumătățile inegale. Prima jumătate de drum și a doua jumătate. Prima-i pe plaja cu suflet și a doua jumătate-i spre izvoarele cascadei.

Ziua de astăzi, a Sfinților Arhangheli să-ți fie de-o veșnicie ție și tuturor celor care-și pun aripile zborului prin Marele Tymp al rodadorului. Așa este tema cântecului. Ea-i undeva, la început, și orice început pare o nebunie când realitatea crudă-i din zicerile lui celcarezicecă. Și aici, depinde pe care din ei îl alegi.

Anna se gândește:

M-am bucurat de urarea lui, m-am bucurat că mi-a scris, dar cum pe mine mă rodea faptul că nu știam care vor fi mai departe intențiile lui, bucuria era fragmentată. Undeva, în profunzimile ființei mele credincioase, mă bucuram că pot vorbi cu un om la rându-i profund credincios, cu oarecare tendință de scoatere puțin prea mult în evidență a religiozității și mai ales că dialogam cu un om inteligent, fiind profesor universitar, doctor în matematică, dintr-o generație care a știut ce înseamnă studiul intens, munca pe brânci pentru realizarea profesională. Încet, încet, am aflat despre el, despre familia lui, respectam și respect iubirea sa uriașă pentru soție. Bun. Cum nu-mi place să sap în viața cuiva pentru că pot răni, nu am pus întrebări. Am mers înainte cu ceea ce mi se oferea. Strict cu ceea ce mi se oferea.

Spuneam de acea icoană și pentru că și-a exprimat dorința să caut un sens al acelui simbol, sfera din mâna Sfântului Arhanghel, am pornit căutarea.

Mi-a plăcut în comunicarea noastră faptul că aducea încă de la început teme extrem de frumoase. Iconografia mă fascinează, de simbolurile folosite nu mai spun.

Ioan: - Vezi dincolo de unicorn însemnele din icoană. Vreau și eu să știu chiar acum. În loc să stăm în neputințele zilei, pe urmele integralei cu făina de 7 nule, dăm drumul la bila Arhanghelului Mihail, pe scara muntelui de cretă a Tympului, cu nodurile lui acum și atunci, pe cercul magic al bucuriei, să fie-n binecuvântare după credința ta. Spune-mi ce scrie pe bila Arhanghelului și-n plus... portativul Y-ului, ține-n el taina cântecului.

Anna: - M-am uitat la mai multe icoane ale Sfinților Arhangheli și e diferit simbolul. Una din icoane - dublă - dădea pe sfera unuia dintre sfinți simbolul IO cu bară deasupra și pe sfera celuilalt sfânt, simbolul KO, cu aceeași bară sus. IO știu de unde și de la ce vine, KO nu știu de la ce vine. Mai caut.

Ioan: - Doresc dezvoltarea temei acestei icoane cu mai multe explicații, dacă este posibil. Din partea mea, Anna, – ce nume cu rezonanță – izvor de bucurie-ți doresc prin proba "întru bucurie". Poate-ți pare ciudat, dar icoana aceasta mă interesează, pentru că este un fel de traducere divină a sintagmei mele "am dat drumul la bilă", care se rostogolește-n interiorul meu pe atâtea scări pe care le găsesc în afara mea ca și cum.

Anna: - De fapt drumul la bilă a dat Iisus omenirii întru credință, iubire, adevăr, nu Sfântul Arhanghel Mihail. În unele icoane cu Mântuitorul, în mâna Sa stângă ținea nu Cartea Sfântă ci o sferă. Poate că acea simbolistică iconografică scotea în evidență natura sa divină alături de aura divină din jurul capului. Icoanele ortodoxe cunoscute de mine de mică însă, în imaginea Lui Iisus pun Cartea Sfântă în mâna stângă a Sa.

"În ebraică, Mihail înseamnă „Cine este ca Dumnezeu?" (mi-care, ke-ca, El-divinitate)"

"De asemenea, a fost identificat și cu „Îngerul (Solul) Feței (Prezenței) Domnului" (Isaia 63), cu Solul Legământului (Maleahi 3)"

Am discutat cu un artist plastic care s-a ocupat și de restaurări de icoane și de biserici. Spunea că în icoanele vechi simbolul sferă nu apare. Am acasă în bibliotecă o icoană veche a Sf. Arhangel Mihail de la Biserica Albă din Tulcea (nu mai știu cum se numea exact dar așa i spunea în zona în care locuiau bunicii mei și în plus, bunicul a fost dascăl la acea biserică), în care nu apare sfera. Se pare că este un simbol adăugat de preoți, anume pentru a induce o anumită idee, ceva. Pentru a modifica impactul personalității sfântului asupra maselor de mireni. Probabil că de asta diferă de la o icoană la alta și simbolurile din interiorul sferei, sferelor.

Mai urmăresc. Chiar mă interesează și pe mine ce au vrut preoții sau mai marii bisericilor să impună mirenilor prin acele litere. Sabia este unicul simbol care-l reprezintă pe Arhanghelul Mihail. Ca istorie însă, fiind vorba de comunicare, e bine să aflăm ce au vrut să "comunice", de fapt, impună, clericii.

Ce poate fi mai stabil decât sfera de aur vechi, Sfântul Duh lunecând prin noi și-n jurul nostru mereu, ca o pavăză a spiritelor curate pentru un spirit încă plin de lesturile celor adunate și dăruite de suflet întru zbor, întru bucuria deplină.

Pe fiecare rază sfera de aur vechi prinde muguri de lumină tot mai puternică până când, înveliți complet în ea și absorbiți în esența ei reușim să devenim sau să redevenim ceea ce suntem de fapt, dincolo de coconul cruce în care ne-am născut lăsând pământul să ne definească acțiunile de aici.

Cam așa aș povesti despre sfera de jad fără nici un simbol în paralel cu cea pe care cred din ce în ce mai mult că a fost adăugată Sfântului Mihail în icoanele mai noi.

Pavăză a lumii umane, Sfântul Mihail poartă sabia, poartă privirea pătrunzătoare în care omul regăsește stabilitatea, protecția fundamentului existenței. Nu știu dacă era necesară acea sferă din moment ce se spune că numele Sfântului Mihail înseamnă: "Cel care este ca Dumnezeu." sau "Cine este cel care este ca Dumnezeu?"

Încercare de identificare a Sfântului Arhanghel Mihail cu Iisus este practic această adăugare a sferei. Adăugarea făcută de confesiunile antitrinitare. Sfântul Mihail fiind "Căpetenia oștirilor Domnului", oștiri de îngeri care în mod statornic, slujesc la apărarea și călăuzirea oamenilor.

"Puține confesiuni și-au însușit această identificare nepopulară. Unul din motive este acela că statutul de „înger" ar sugera, mai degrabă, o creatură, ceea ce unele confesiuni antitrinitare chiar afirmă (e.g. Martorii lui Iehova). Dar nu orice teologie care afirmă identitatea lui Mihail cu Christos îl consideră pe Christos un înger. În limbile biblice, termenii care au fost traduși cu „înger", nu se referă la natura ființei, ci la rol / funcție / misiune (מלאך mal'akh = sol, trimis, delegat, ambasador, reprezentant; ἄγγελος ánghelos = sol, vestitor, etc.). De aceea, milioane de creștini (în special Adventiștii de Ziua a Șaptea) acceptă această identificare a lui Mihail cu Christos, păstrând în același timp credința în dumnezeirea deplină a Mântuitorului."

Îmi pare extrem de duplicitară această încercare de identificare a Sfântului Arhanghel Mihail cu Iisus.

Ioan: - Să le dăm un nume. Mihail unu, varianta mea care-i în greacă și sunt inițialele lui Iisus Hristos și Mihail doi, cu semnificațiile date de tine din ebraică. Nu acum și nici aici, ci în casa de pe plajă, liberi și fără părtinire, ca într-o mănăstire, cu singura religie-n iubire-n-iubire-n iubire, că nu eliminarea "sferei" mă interesează, "ci actualitatea ei", așa cum îți spuneam. Eu am dat drumul la bilă cu ani în urmă și dau de ea chiar zilele astea, și unde, într-o icoană! Aici este minunea și bucuria de care tu te îndoiești. Eu sunt pe sensul conexiunilor stabile. Unitatea mea de măsură-i clipa universală.

Anna: Înteleg, dar cum este ceva aplicat și nu născut, acea sferă...

La mine sfera e din jad fără nici un fel de simbol pe ea. Asta este ceea ce se rostogolește de câtiva ani buni din mine prin mine. Acum e din aur vechi și simt cum crește pe măsură ce umple amfora (inima energetică) cu razele ei. Și nu poetizez.

După o vreme scurtă de pauză în comunicare, prinsă fiind cu un interviu, ți-am trimis o rugăciune frumoasă. Era chiar în seara dinainte de Sfântul Nicolae. Ai crezut că am uitat de tine. Nu uitasem deloc.

Ioan: Mulțumesc că ți-ai adus aminte de mine. Fiind seara de Sfântul Nicolae, zic: închide ochii și spune-mi, vezi un ursuleț/ce-a căzut din trenuleț/ într-un simplu globuleț/ zbang-zbang-zbang/ saltă globulețul până când.../ ia ascultă.../ s-a oprit la piciorul patului globulețul? Ridică-l și privește-n el. Spune-mi ce vezi și ce crezi.

Anna: - Nu am uitat de tine deloc. Credeam că ești plecat, sau că ai treburi mult mai importante decât a scrie mesaje către mine. Mă bucur mult că ai scris acum. Să-ți meargă din plin în toate!

[...]

Bila de șapte și rostogolirea ei continuă, Lasă pe pânza bine întinsă urmele unui unu răsucit între moarte și naștere, între naștere și moarte, în fond o moarte continuă a instinctelor, în ceea ce trepiedul lasă să se creadă că ar fi viață.

Urmăresc bila de șapte, gândind la acel unu mereu acum, mereu în punctul în care mă aflu. Trupul așteaptă ultimul punct pentru ca mâine, azi, sau niciodată, să nu mai fiu ce nu sunt.

Urmăresc bila de șapte. Strălucește în vârful coaselor în care un fir de iarbă a prins rădăcini fine. Cândva, acolo, un copac va fremăta iar. Pe coroana lui se vor așterne, pentru fiecare punct al pânzei bine întinse, alte și alte coroane de spini.

Bila de șapte uneori mă sperie. Traiectoria ei adâncește timpului timpanele, iar ecoul pașilor se aud tot mai înfundat.

Rămân. Ascult. Privesc. Tac. Uimesc răsuflarea durerii cu încă o zbatere inutilă.

Biliard absurd cu o singură bilă. Tasul este gândul, celelalte bile sunt prinse prizoniere în ea.

Și câte tuneluri străbatem, desenând abstract cercurile cuvintelor nerostit, sau de câte ori vom rostogoli prin tunelurile de cercuri dorințele, visele toate îngălbenite file în memoria copilului, natural desenat sau abstract printre flori țuguiate pătrate, romburi și stelele cu cinci vârfuri ascunse, înnegrite apoi de furia pământului, sau de calmul existenței. Ca un soare, vântul îmbracă haina seminței vieții, scutură aripile vulturului, într-o semănare continuă fără rod, fără zgomot, totul în tăcerea gropilor în care numai oasele cântă neîntrerupt.

Câte tuneluri ridicăm în noi, apoi lăsăm apele să curgă fără opreliști, artificial reduse la certitudini agățătoarele umbre și noi, printre oglinzile lor, ale noastre.

Tuneluri tuneluri tuneluri și frica natural compusă din noi și necunoașterea pe care o acceptăm prea simplu, prea tăcut, prea târât, prea șoptit, prea...

*

Pe treptele unde soarele nu răzbate, rostirea este grea.

Tu și celălalt armăsar aproape inorog, ea și celelalte frici cu frunțile aproape corn de lună și urletul lupului în vârful coarnelor cerbilor, adunați firimituri de cenușă. Rănile răni intră una în alta se face loc. Atunci când privesc durerea ca pe o păpușă infinit maternă, cumva în ea se ascunde într-un timp fără granițe, paternitatea cuvintelor rămase nerostite, ca săbiile în plin zvâcnet către beregata albă a cuvintelor.

Încerc, tot încerc să eliberez un strigăt, ca un animal de pradă al liniștii.

Sinele întâlnește exteriorul prin interior, la fiecare vocală răsucită spre limba de cremene. Scânteia zace la capăt de drum, când focul de tabără oarba nu-l mai vede și totuși, undeva, pe o pajiște ascunsă el arde neîncetat pe treptele pe care soarele răzbate la răsărit.

Rostirea lunecă odată spre rădăcinile cuvintelor, rostogolește spre cer vocalele, târăște consoanele în lesa scânteii apoi, tăcerea împrăștie deasupra hărții lor tămâia cu fumul ei parfumat, vindecător. Acoperiș de fum lăsat să zburde ca un hotar al versurilor negândite simplu așternute, prin mâna care cântă fără hamuri noduri puncte...

Seara, argintul zilei ridică filele-n vârful felinarului bătrân. Închipuite umbre, cu umbrelele desfăcute, desenează ploi, și-n fiecare ființă crește poemul somnului cu sprânceana ridicată. Întrebările zilei coboară treptele de piatră. Banca din vârful piramidei întrebărilor rămâne goală. Nimeni de gând, nimeni prin vânt, nimeni cu nimeni, prin nimeni pe nimeni...

Comunicarea serii într-un vapor al niciundelui pornește roțile morii de piatră. Se ridică zdrențele buzunarelor fericirii. Sunt așternute blând sau aspru pe aleea visului neîmplinit. Povestea așterne pudra de zahăr, pe marginea paharului de cognac al femeii cu ochi de vânt. O înalță prin conturul unei iluzii până când, cade răvășită în tăria clipei. În ea, în acea clipă, se pierde tot tabloul rațiunii. De acolo pornește fuga inimii prin desișul fără liman al tristeții.

Spune-mi să fug, să las în urma mea pașii fricilor pe aleile timpului netrăit. Înainte merg, înainte de sunetul timpanului răsucit în cuvintele tale. Să aleg. Ce să aleg? Nu pleca.

Spune-mi o singură dată jumătatea adevărului tău. Poate la noapte voi visa umbra gândului pe zidul alb și îmbrățișarea unei iubiri visate demult, de copila cu ochii cărbunelui neatins de înserări.

Spune-mi să rămân, sau lasă-mi umbra ta sub pas, să-i urmez conturul prelung, până când roua îmi va furișa surâsul ei într-o lacrimă de durere. Podeaua o va primi și iarbă se va naște, când vor crește semințele cuvintelor. Altă lume îmi va primi lacrima nouă.

Până atunci, îi ascult bătăile în pântecul așteptării. O ascult. Râd și plâng, într-un timp al orbului. Îmi uimesc rostirea cu încă o tăcere.

Rezistența cuvântului dintâi mă copleșește. Am ridicat în cerul interior crestele muntelui de întrebări. Ca un ocean de gânduri neînțelese, răspunsurile adună firele de nisip. Eu lunec printre ele odată cu algele nesiguranței în care, ca un glob de întuneric trăiesc. Aprind candele alături de semințele lotușilor, împletite rădăcini din care, în clar de lună plină se va naște cântecul lupilor. Aripi de spirit frământ pe coloana verticală a iubirii. Urmez inflexiunile spiralei timpului biologic. Las în urma mea infinite cruci. Din ele, mintea prinde esențele amorțirii într-un pilon al digului, frânt de uraganele interiorului flămând, setos, nesătul de liniște, sătul de frământări inutile.

Aud cum zuruie viața din tine, Ioan, ca un zar al inocenței acelui copil pe care tu știi acum, la vârsta senectuții să îl lași să alerge după zmeul de hârtie al versurilor nescrise, promisiuni de liniște făcute ție, dăruite celor care caută sensul ei, al liniștii autentice interioare.

[...]

Ioan: - Pe vaporul meu vine cine vrea. Echipajul se alege singur. *Rezistă foarte puțini. În mine-i lumina din soare. N-am altă așteptare decât acolo unde las lumina să fie bine primită, să găsească sămânță de încolțit și viață de iubit.*

Știi ce-și dorea Bumburica? Un om cu care să aibă bucuria unei prietenii, apoi a vrut mai mult și-n cele din urmă a dat foc la cutia de tinichea, a pârjolit. Noroc că eu am folosit pietre în loc de nasturi și am ales muntele. Și nu stăteam într-o singură casă. La început a fost casa cu ferestre roșii, apoi casa cu iederă, zoidul alb și multe altele. Și-au fost țările cu poveștile pentru copii. Prima din ele fiind povestea de pe stradela vântului, din care încă nu am ieșit și nici nu am intrat prea bine. Aici am găsit scara casei de la numărul 8, la intersecție cu scările mele. Prima din ele, spre norocul meu, fiind scara lui Escher. Jucam mult șah cu hazardul, cu fumătorul de pipă. Acum am reușit să scap de meteahna asta.

Ți le spun ca să știi, că-s un marinar, un fel de Nemo, cu un vapor pe care l-am construit în Rodador cu ce am moștenit. Am investit în artă și în tineri talentați.

Mă întreba o amică cine sunt și ce-mi doresc, și i-am răspuns că răspunsul e-n faptele mele. Și important nu sunt eu, ci cărările mele. Fiecare din ele cu o parte din mine. Pot spune că sunt de toate din fiecare, însă aleg atât cât să rămân mereu cel ce am fost și orice-ar fi, întru bucurie. Poezii nu mai scriu, decât povești despre a fi și a nu fi. Matematica abstractă o fac pe cât posibil sensibilă și accesibilă, făcând din fiecare noțiune abstractă, o formă concretă cu un voiaj matematic.pe harta Tympului.

Anna: - Flux-reflux în jurul aceleiași pietre. Că este de lună, de jad, cuarț sau piatră obișnuită,este aceeași stare. Mă găsești aici, oricând vei putea lăsa din mâini pietrele.

Ioan: - Sloterism: nu orice tangentă poate fi și asimptotă.

Am învățat din greșelile altora și ce n-am învățat acolo, am reușit să văd că cele mai frumoase învățături și mai trainice, sunt cele din viață.

Ți-am povestit doar un caz din vreo 11 cazuri. De aici, una din lemele gestului: "eu nu găsesc pe nimeni și nimeni nu mă găsește, decât dacă-mi iese din față." Zelkanism: din convergenta punctuală. Nu poți trage o concluzie generală.

(...): când spui unu, trebuie sa fie clar că acolo ai spus și fracțiile și restul pașilor.

Te las să-mi spui, ultima reflecție ce este?

Anna: - Posibil Alexism. În acel unu numit familie, voi pune totul, așa cum am pus și până acum. Rămâne scrisul unică evadare din jungla umanului, pentru a nu mai ajunge să plătesc greșelile altora, care înfurie pe alții. Lovituri pot primi în mod natural din real.

Ioan: - Cu mine să fii cea mai adevărată scriitoare, pe care să nu o dezamăgesc cu acceptarea derizoriului acolo unde templu-i făcut pentru dragostea adevărului viu. Cum să nu-mi trimiți gândul izvorului și izvorul gândului? Ce prietenie avem noi, de mă tratezi cu rețineri și cu corniță-n găoacea melcului? Unde-i bucuria darului? Unde-i lema gestului?

Haide, vino să-ți alung temerile! Pune tâmplele-n palmele mele calde ca plaja-n julie, să-ți dau binecuvântarea Cuvântului care-a încolțit în inima ta. Fă alinierea gândurilor și, ca o legiune romană, dă înaintarea pe plaja cu suflet până la casa cu fântână cu cumpănă, evident ca zidită cu pietrele din zidul alb. Și pe deasupra, spune-mi și-o poveste cu Piața Romană acum.

La poalele muntelui, acolo unde marea și țărmul se iubesc peninsular, darul meu pentru tine-i libertatea. Să te simt că-l întâlnești pe Poet, tu, povestea mea cea nouă.

Anna: - Se deschide cerul. A fost o dimineață întunecată. Soarele-și reintră în drepturi, sper în mai bine. M-am rugat și mă rog în gând neîntrerupt.

Când eram adolescentă, prima mea idee de iubire a fost un actor cu ochii mari și voce caldă, care știa a călări. Urmăream filmele lui de dragul cailor albi. Cei negri îmi inspirau frică.

Uneori plecam de la școală, luam tramvaiul până la Unirii și apoi porneam spre Piața Romană. În imaginația mea debordantă îmi închipuiam că-l voi vedea prin dreptul Teatrului Nottara, pe actorul cu ochii mari, dar aveam bucuria mereu a unui cer (înghesuit printre clădiri ce-i drept) uimitor de frumos. Alteori îi păcăleam pe ai mei că plec la plimbare cu vreo prietenă, dar plecam singură iar și iar. Urmăream același traseu mereu, Unirii-Piața Romană până la coloane și înapoi la tramvai.

O singură dată s-a întâmplat să-l văd pe actorul cu ochii mari. Traseul acela, mai târziu, l-am făcut către spitalul de ochi de multe ori după cele două operații. Îmi plăcea că erau tarabe cu cărți. Adunam din orice bănuți și la fiecare drum îmi cumpăram o carte. În liceu cumpăram literatură și critică literară.

Trandafirul pustiului
...1931...

I. Veidelsel

„...Viața e un pod foarte îngust.
Principalul e să nu te temi..."
(cântec evreiesc)

De la Răstignirea Nazarineanului, Ierusalimul n-a cunoscut o deșteptare atât de matinală. Excepție poate că au făcut perioadele numeroaselor invazii care au avut loc în acest răstimp. Toată lumea voia să fie prezentă la Eveniment. Astfel, când dinspre răsărit se așternu o dungă roșiatică, de parcă cineva în noapte rănise centura bolții, prin fisura de la orizont pătrunse din adâncuri ziua ca o evadare însângerată.

La ora 4.00 dimineața, Tribunalul era arhi-plin. A fost nevoie să intervină poliția pentru a stăvili valul mulțimii care părea nesfârșit. Cu greu, printr-o ușă laterală, s-au strecurat în clădire judecătorii, veniți în ajun din țări îndepărtate.

Nimeni nu se așteptase ca procesul să aibă un asemenea răsunet. În Ierusalim, câteva luni nu s-a vorbit decât despre Cel care va fi sau nu reabilitat...

În ajunul Procesului, doctorul Veidelsel, președintele Tribunalului, unul dintre cei mai de seamă legiuitori evrei, era confuz. Îl derutase mesajul din America al unui văr, care îi poruncea să nu îl reabiliteze pe *vânzătorul de neam.* „Din cauza acestui impostor, purtăm stigmatul anatemei! El a fost acel care a trădat cauza Torei, l-a hulit pe Dumnezeul lui Israel și a profețit ruinarea Templului. A îndrăznit să-și zică Fiul lui Dumnezeu! Dacă era Cel Adevărat, nu-i blestema pe ai săi. Amintește-ți asta și cugetă bine! El a răvășit lumea... Fă tot ce-ți stă în puteri ca să-i fie abolit pentru totdeauna numele din memoria lumii! A sosit momentul și nu trebuie să ratăm această, poate, unică șansă..."

De parcă ar fi atât de simplu să retușezi sau să ștergi memoria lumii, trecând peste ea cu un burete moștenit de la urmașii Atlantidei?! Să fii nebunul care a dat foc marii Biblioteci din Alexandria? Sau cine altul să fii? „În aproape două mii de ani, numele Lui s-a vestit în întreaga lume. Nu este popor pe pământ care să nu fi auzit de învățăturile-I, să nu le fi propovăduit sau renegat și nici limbă sau dialect nu există pe pământ în care să nu i se fi scris și rostit vorbele..." Veidelsel a încercat în fel și chip să-și contrazică vărul, însă zadarnică i-a fost strădania. Acesta avea motivele sale. Apoi, îi cunoștea prea bine caracterul și temperamentul, și originea pe linie paternă: se trăgea din același neam cu Iuda din Keriot, zis Iscarioteanul. Trădarea acestuia i-a scos, pe de o parte, în atenția lumii, iar pe de alta a atras blestemul asupra lor. Din tată-n fiu li s-a zis trădători, vânzători, pui de Iudă! Chiar dacă nu li se spunea fățiș, oricum, vorbele ajunse la urechea lor îi afectau. Și nimeni, de câteva veacuri, nu mai voia să transmită urmașilor, prin nume, faima blestemată a lui Iuda. Istoria însă nu poate modifica numele biblice ale acelora care făptuind doar lucruri demne de laudă, au purtat și ei numele Iuda. Primiseră acest nume până la acea întâmplare memorabilă. Mai apoi, mulți au insistat să-și ia alte prenume, deși esența le-a rămas aceeași.

Astfel, după aproape două milenii, Cel care fusese cunoscut doar în Palestina ajunse pe buzele întregii lumi. Și chiar dacă unii îl repudiau, nu mai putea fi omis din memoria lumii. Căci ea, memoria, rămâne a fi betonată și mai puțin flexibilă, mai consecventă decât

toată istoria fixată în scris. Este acea stâncă-pilon care stăvilește avalanșa, dar care o și poate provoca în cel mai inconsecvent mod și în cel mai neașteptat moment. Altfel nu se întâmpla ca popularitatea Celui respins de ai săi (în modul cel mai brutal, barbar, criminal) să depășească orice limită ce ține de spațiu sau etnie.

Doctorul Veidelsel nu știa (nu-și imagina!) cum va conduce procesul și nici nu-și putea închipui cum va finaliza acesta, care va fi sentința pronunțată. Un lucru însă era cert pentru el: asista, ba mai mult: era implicat în cel mai direct mod într-un caz fără precedent. Nu era un spectator sau un actor oarecare! El, și nu altcineva, urma să diriguiască desfășurarea procesului. De aceea, simțea cu toată ființa că, oricare va fi decizia, aceasta va avea două chipuri cu măști diferite. Prima, dar și a doua, îl va coborî în fața unora, înălțându-l în ochii altora. Pentru un moment, se văzu dinaintea Celui răstignit demult, neînchipuit de demult pentru o viață de om și, totuși, atât de aproape, încât îi simțea respirația. Îl vedea aievea, ca și când asista la acea răstignire blestemată... Țintuit de privirea Celui de pe cruce, încerca să se ferească de privirea-I insistentă, alegea în minte o frază pentru început, un preludiu alocuțiunii sale. Ca și cum de acea frază ar fi depins atât soarta răstignitului, cât și propria-i soartă. În timp ce-și răscolea memoria ca un fur nimerit într-o casă deja devastată, pe fruntea Nazarineanului se rostogoleau picături de sânge, iar pe a sa – broboane de sudoare. Cu greu ieși din starea atemporală de ubicuitate. Își scutură capul pentru a scăpa de tabloul inspirat de hărțuiala imaginației. Niciodată, de când se știa în postură de judecător, nu trăise atât de intens destinul celui condamnat. De cele mai multe ori, se implica în cercetarea cazului în ajun sau pe parcursul procesului. Atât. Acum însă... Orice alternativă i se părea o provocare, o instigare, un risc. Presimțea că decizia luată de el, oricât de logică și aparent corectă ar fi să fie, îi va aduce și laurii gloriei, dar și anatemizarea. Iar ceea ce se va întâmpla în sala de judecată îi va marca întreaga viață. Îi va schimba destinul! Și nu doar pe al său ori pe cel al neamului din care se trage. Trăia senzația ciudată de legătură fluidică, ombilicală cu umanitatea. De el depindea tăierea cordonului ombilical al viitorului acestei lumi. Încerca, precum într-un joc de șah, să prevadă toate variantele. În caz de revoltă, cum va proceda?! Erau pregătite forțe armate suficiente? (O previziune care nu-i aparținea...) Și dacă, dintr-o impulsivitate, dădeau năvală armatele altor state, susținători ai Nazarineanului ori, din contra, acei care tind să-l elimine pe Iisus din mintea oamenilor? Sau... Câte nu se pot întâmpla într-o lume imprevizibilă! Oricum, n-ar fi putut avea soluții pentru toate situațiile posibile. Nu-i rămânea decât să se lase în voia Celui de Sus. Unul și Unicul. Pe semnele pe care i le putea sugera. Însă dacă acestea, fiind manipulate de cealaltă voință, a răului care i se împotrivește Spiritului Suprem, ar fi luat alte chipuri, convertind cugetul omenesc... Cu atât mai mult avea temeiul temerii! Căci, dacă gândurile oamenilor le mai poți intui (și chiar manipula!), pornind de la negarea lor, pe ale Celui care veghează din Necunoscut, niciodată. El fiind misterul care aruncă peste mintea lumii pânzele Sale, țesute în ceața incertitudinii. Pentru prima dată s-a gândit, până la uitare de sine, la existență și la erorile regnului, din care, volens nolens, făcea și el parte. Din acest motiv, nu se odihnise multe nopți. I se părea că îi rămânea treaz cugetul și atunci când aținea. Dar, ciudat, nu simțea oboseală!

Acum, în ajunul Evenimentului, a frunzărit (a câta oară?!) dosarul – cel mai voluminos și mai complicat din întreaga-i carieră! Adunate împreună, toate dosarele care i-au trecut prin mână n-ar fi cântărit probabil cât

cântărea acesta. Ajunsese obsedat de acea stare dedublată de un sentiment straniu care îl îndemna să dea prioritate vorbelor lansate de vărul său din America, dar și de starea care, paradoxal, îi întărea încrederea în nevinovăția Celui condamnat acum aproape două milenii. Nu de el, bineînțeles. Poate nici de Pilat, pentru care încerca, de când aflase ce i s-a întâmplat, un fel de milă, de parcă i-ar fi fost frate geamăn. Acum, chiar era în pielea lui! Trăia aceleași momente de incertitudine ca și Pontius Pilat. Căci și acesta, fără doar și poate, o fi avut clipe de frământare, numai că a ales, până la urmă, partea cea mai simplă, mai personală a situației. S-a spălat pe mâini! De ce? Doar pentru că altfel își pierdea statutul de guvernator al Iudeii? I-a fost frică de fariseii care nu i-ar fi iertat opțiunea și ar fi găsit un motiv compromițător ca să-l trimită acasă înlănțuit. Pe el! Pentru un patrician ambițios cum era Pilat, o revenire, în dezonoare, la Roma ar fi egalat cu decapitarea. Ar fi amintit de câinele-gonaș întors fără pradă în haita flămândă. I s-ar fi agățat, în loc de lauri, toate păcatele neamului său. Întâi de toate, ca fiind nepotul lui Marcus Antonius! Apoi, ar fi fost repudiat de păturile înalte ale societății romane. Nemaivorbind de infatuatul Tiberius și de susținătorii acestuia, care triumfau în taină când un erou era îngenuncheat de imperatorul lor. Trebuiau să domine doar ei! Zișii *optimates,* patricienii partidului aristocrației economice și latifundiare... Putea, firește, să se alieze cu careva dintre adversarii lui Tiberius! Roma se împărțea în două partide: unul care-l susținea pe Tiberius și altul – cel al claselor neafiliate puterii, așa-numiții *populares* (agricultori, meșteșugari, plebea orașelor) – aceștia se făceau a lupta împotriva acaparărilor de pământuri și a taxelor împovărătoare. Printre ei se afla și familia Antonius, adică rubedeniile lui Pilat. Dar nu putea miza pe susținerea acestora. Fiecare își apăra propria piele și interesele personale. Cui i-ar fi păsat de un renegat? Pilat cunoștea prea bine jocurile și legile datorită cărora dominau gloata intitulații inamici ai lui Tiberius. Mai ales atunci când în joc era soarta unui individ străin regulilor lor (fie și cu titlu notoriu!), dar compromis definitiv în ochii adversarilor. Era renegat, fără scrupule sau regrete. Astfel scăpându-i de o bătaie de cap în plus și pe unii, și pe alții. Cine era Pilat pentru un partid sau altul? Un pion ca mulți alții. Sau poate că nu? Era un caz ieșit din comun... Odată *compromiși* de Marcus Antonius, nici unul din cei 600 de senatori n-ar fi ridicat nici măcar degetul cel mic în apărarea lui Pilat, știindu-l descendent al aceleiași familii.

...Iar în cazul în care-i lua apărarea Nazarineanului, alibiul i-ar fi adâncit culpa. Și nu din cauza Lui! Răstignitul nu însemna nimic nici pentru senatori, nici pentru vreun partid, cu atât mai puțin pentru coaliția imperatorului. Altceva ar fi rănit orgoliul majorității patricienilor. Romanii, deși păreau nepăsători când se certau evreii, n-ar fi acceptat nici ca mărul discordiei să nu le aparțină, dar nici să fie în ograda lor. Astfel că preferau și ei să se spele pe mâini în cazul condamnării sau apărării cauzei guvernatorului roman în Iudeea. Sărmanul Pontius Pilat! Cum se vede, n-ar fi avut de câștigat nici după gestul său de a se spăla pe mâini. Nimerise într-o adevărată dilemă, din care n-avea cum să iasă basma curată, păstrându-și statutul de guvernator al uneia dintre provinciile Palestinei. Și dacă fusese voința Altcuiva să-l pună la încercare?...

O altă stare de spirit îi dădea lui Veidelsel încrederea în câștigul de cauză al apărării (adică a lui Iisus), fără a-i cere mare efort ca judecător. Cei care purtau vina pentru moartea Răstignitului nu mai erau, n-aveau cum să se apere, iar stafiile lor n-ar fi îndrăznit să-și facă apariția în sala de judecată de teama prea multor adepți ai Celui condamnat, care au împânzit pământul,

pomenindu-l numele în diferite limbi, în diferite culte și secte.

Când a fost informat că apărarea va fi reprezentată de avocatul Reichwer, considerat unul dintre cei mai aprigi apărători, deveni pe cât de impacientat, pe atât de calm. Reichwer își făcea datoria ca la carte, fără a admite vreun compromis. Era atât de scrupulos încât n-ar fi acceptat să-și apere nici fratele, dacă acesta s-ar fi dovedit culpabil. Era invincibil ca avocat în discursurile și argumentele sale. Nu avea pereche, era un fel de sperietoare pentru oponenți. Prin ce minune fusese numit tocmai el în această postură, Veidelsel nu-și putea explica. Or, și acest detaliu semnificativ îl ducea la gândul că Cineva de foarte Sus dirija acest proces neprevăzut. Firește, nu dădea pe față această liniște, pentru că unul dintre cele două sentimente putea interveni cu agresivitate, brutal, schimbându-i poziția și starea de spirit, nu doar a lui, ci și a apărării. Reichwer, fiind și el evreu, cu siguranță fusese avertizat și amenințat în fel și chip din toate cele patru părți ale lumii. Ca și președintele Tribunalului!

Veidelsel trăia, realmente, ciudata senzație de dedublare: o jumătate din el era de partea Celui demult răstignit, iar o alta își apăra titulatura, stigmatul moștenit prin stră-strămoșul Iscariot. Era acum exact în situația lui Pilat! Ar fi vrut ca noaptea să nu se mai sfârșească, deși părea una din cele mai lungi și nu doar pentru că nu simțea, cu toată oboseala, somnul. Atâtea nopți albe avusese în viață! Dar această noapte avea o semnificație specială. Acum, gândurile îl purtau departe, prea departe, în acele timpuri pe care le cunoștea din auzite, din lecturi, iar evenimentele de cândva îi veneau în minte cu o intensitate apăsătoare, de vulcan care amenință să-și reverse lava din clipă în clipă, pârjolind totul în calea-i. Și memoria...

Posibil, la fel ca și el se frământase și Pilat. Îi reveni fulgerător în minte același gând. Și din nou i se făcu milă de Pontius Pilat, care demult nu mai era, dar care părea să fie undeva pe aproape, urmărindu-l plin de curiozitate, cum va proceda: se va spăla pe mâini sau își va pune în joc propria soartă (dar poate și a întregului neam)? Părea că-l iscodește. Dar poate că o fi având pentru el un sfat bun, o povață?

„Dacă s-ar fi gândit la propria-i piele, ar fi rămas în viață! Nu Pilat. Acel care se dădea drept Fiul lui Dumnezeu. Până la urmă, cine știe dacă și-ar fi confirmat menirea. Sau poate dimpotrivă, și-ar fi infirmat misiunea divină... Dar, pe de altă parte, cum ar fi ajuns vestea despre El până azi? Dacă toate s-ar fi terminat cu bine! Odată schimbat scenariul, care ar fi fost cursul evenimentelor? Cum ar fi arătat omenirea azi?" Astfel, Veidelsel încerca să-și liniștească nervii. Cu disperare alunga gândurile legate de proces, ca pe niște mânji neastâmpărați, gonindu-i în adâncul timpului. Să pască acolo iarba adevărului pe care n-a ars-o uitarea! Aceștia, însă, mânjii călăriți de gânduri, îi aduceau câte un fir de iarbă - fie otrăvită, fie dătătoare de viață. Dar dorința de a scăpa de gândul sâcâitor *ce va fi mâine* era zadarnică...

„Ca să alungi gândurile grele și să chemi liniștea somnului, spune-ți povești!" – așa îl sfătuia mamă-sa când era copil. Și într-adevăr, depănând povești, adormea. Un joc frumos care funcționează la orice vârstă, doar că diferă personajele și scopurile acestora. Mesajul poveștilor e altul...

Acum, la gândul de a-și distrage, adică amăgi!, atenția, îi apăru înaintea ochilor chipul vanitos al lui Baal, zeul canaanienilor. Dacă acesta a existat cu adevărat, el trebuie să fi fost acela care a instigat spiritele fariseilor împotriva Nazarineanului! Prin voința și ambiția sa de zeitate, nu s-ar fi putut împăca cu ideea că a apărut un concurent! Și dacă a procedat ori ba astfel, oricum a pierdut titlul dominant de zeu al naturii.

Veneraţia agricultorilor l-a încurajat să se creadă unic şi atotputernic. Cultivându-i ideea că el, şi nu altă zeitate, le aduce ploaia. Baal însă, dacă avea chef să-şi bată joc de sărmanii oameni, îi trăsnea cu săgeata fulgerului, trimiţându-le furtuni cu nemiluita. Îl flata când i se spunea zeul soarelui şi al cerului! De obicei, se arăta lumii sub chipul unui taur furios, alături de zeiţa Baalath, „Stăpâna", cum prefera să fie numită. Baal o proteja din ambiţie, ea fiind femeia râvnită şi de Markod, vărul lui, un fluşturatic supranumit *stăpân al dansului*, care nu ştia să facă altceva decât să tulbure minţile zeiţelor la fel de uşuratice ca şi el. Şi-i reuşea de minune! Pentru că era chipeş şi mult mai viguros decât un alt verişor din patria filistenilor, zeu în Ecron, Baal-Zebub, primejdiosul împărat şi protector al muştelor, care le inspira tuturor teamă...

Închinătorii naivi credeau că datorită lui Baal, principalul zeu al fertilităţii, pământul dă roade bogate, iar cirezile lor cresc la număr. Practicau ritualic relaţii intime chiar în sanctuare, considerând că astfel promovează rodnicia ţării. Îl îndemnau şi pe zeul ploii să aibă relaţii sexuale sacre cu soţia sa Aşera, pentru a asigura bogăţia recoltelor. În timpul sezonului secetos, se zicea că Baal se retrăgea în adâncurile pământului, întrucât era învins de Mot, zeul secetei şi al morţii. Sosirea ploilor însemna revenirea la putere a zeului Baal şi, odată cu aceasta, trezirea la viaţă a naturii. Admiratorii lui sărbătoreau acest sezon cu orgii în care eliberarea instinctelor nu cunoştea niciun fel de limite. Aşa se explică de ce, aducându-i închinare lui Baal-Peor, izraeliţii au ajuns să aibă relaţii imorale cu fiicele Moabului...

Ciudate fiinţe aceste creaturi, îşi zise Veidelsel. Însă, născocite de mintea omenească, îşi aveau, cum se vede, rostul lor în viaţa de toate zilele...

De ce-şi aminti de aceste personaje mitice acum, când ar fi trebuit să-şi axeze toată atenţia asupra procesului? De ce? Ca să-şi adoarmă, să-şi hipnotizeze mintea sfredelită de prea multă neliniște?! Ori poate că şi zeităţile orgolioase încercau să-i mituiască memoria? Voiau să-i distragă atenţia, ca astfel, prin el, să intervină pentru a-şi recăpăta imunitatea şi forţele de altădată. Puteri date uitării! Acestea se doreau scoase din anonimatul legendei, revigorate şi inoculate în mintea muritorilor. Asta voiau zeităţile (indiferent de neamul care le zămislise). Ele, şi nu altcineva, un impostor (aşa l-o fi calificat zeităţile pe Cel Unic!), să domine lumea pe dinăuntru, prin duhul ei... De ce-i tulburau mintea acum? De ce nu l-au asaltat cu asemenea presupuneri şi ambiţii atunci când avea de pus pe cântarul justiţiei alte cazuri? Sau poate o altă lume – nevăzută, imperceptibilă, îşi croia pârtie (nu întâmplător – acum!) spre lumea văzută de el? Era momentul decisiv şi cel mai prielnic, căci atunci când omul e frământat de grele gânduri, intrările principale, precum şi toate canalele trupului, îi sunt deschise, asemeni gurii însetatului sau vaginului înfierbântat de pasiune al femeii. În starea în care se afla putea fi pătruns uşor, cu aceeaşi măsură, de bine şi de rău...

Auzise şi citise multe despre entităţi străine, îndepărtate şi foarte apropiate, care stăpânesc o realitate dincolo de cea încadrată în vizorul ochiului omenesc. Creează o lume paralelă! Iluzorie pentru unii. Firească pentru alţii... N-a avut timp suficient şi nici n-a găsit de cuviinţă să se consacre acestor bizarerii sau anomalii, cum li se mai spune, deşi, dacă or fi adevărate, din nevăzutul lor pot schimba mersul lucrurilor aici, în lumea Lumii. Se zice că fenomenelor mistice trebuie să te dedai cu toată încrederea şi pasiunea, să le crezi şi atunci ele încep cu adevărat să funcţioneze şi să-ţi modeleze imaginaţia după bunul lor plac. Să te ajute! Ca şi ideea năstruşnică a spiritiştilor care susţin că ar deţine puterea de influenţă asupra viitorului prin mijlocirea celor dispăruţi pentru această lume.

Asemănător pare a fi şi cazul Nazarineanului, care pretinde (de fapt, nu El!) să fie reabilitat, chiar dacă se ştie că e un mort ca toţi morţii. Se ştie?! Dar dacă o fi un nevăzut mai viu decât viii?!

„Toate se întâmplă la timpul potrivit! Dacă le e menit. Adevăruri dintre cele mai şocante pot rămâne tăinuite sau dezvăluite mult prea târziu." Veidelsel întoarse cursorul gândurilor din nou spre Ziua Răstignirii, despre care se vorbea şi se scria de mai bine de un mileniu. Iar la începutul acestui eveniment memorabil se presupune că toate ar fi fost aşa precum sunt în lumea asta croită pe cât de drept, pe atât şi de strâmb. Şi dacă n-ar fi fost o lucrare menită a schimba Omenirea, personajele de mult ar fi fost date uitării. Însă, curios, pe măsură ce omenirea se îndepărta de acea zi de 14 a lui Nisan, a anului 30, când s-ar fi produs, cică, Evenimentul care a marcat memoria Lumii, interesul oamenilor a sporit consternant: **de ce** s-au întâmplat toate şi **cum** de n-a cutezat nimeni să schimbe scenariul? Să nu se fi putut oare? Sau totul a fost programat, stabilit conform voinţei Cuiva? A fost o încercare a firii omeneşti sau... De ce au fost lăsate aceste întrebări, ca şi alte multe, să frământe minţile profanilor şi pe ale luminaţilor, de atâtea sute de ani? Căci oricât ar pătrunde în adâncul lucrurilor şi unii, şi ceilalţi, până la urmă, li se amestecă viziunile cu presupunerile sau îndoielile şi nu mai ştie nimeni care e înţeleptul şi care e profanul. Căci tentative de a retuşa, a omite anumite momente legate de Cel răstignit au existat, există şi, cu siguranţă, vor mai exista. Unii contestă ziua venirii lui Iisus pe lume şi Învierea Lui, alţii presupun că i s-a zis *fiul tâmplarului* din cu totul alte motive - nu pentru că tatăl său Iosif ar fi lucrat lemnul (se spune că pe atunci tâmplăria aproape că nu era cunoscută în Palestina, locuinţele fiind construite din chirpici), ci pentru că sensul metaforic al cuvântului „tâmplar" în literatura talmudică desemnează un om înţelept. Să fie adevărat? De ce nu?! A întâlnit chiar el, Veidelsel, în *Talmudul din Ierusalim* o frază care l-a intrigat: „E ceva ce niciun tâmplar nu poate explica...", fraza ducându-l cu gândul la aceeaşi bănuială. Fapt care l-a îndemnat să citească şi mai atent mesajul lăsat de Marcu (*Marcu* 6,3), unul dintre zişii apostoli, care, referindu-se la primele predici ale Nazarineanului în sinagogă, sugerează ce o fi presupunând ocupaţia de „tâmplar". Cică, lumea care-L ascultase pe tânărul predicator se întreba uluită „De unde-i vine aceasta? Ce înseamnă înţelepciunea care i-a fost dată şi aceste mari minuni care se săvârşesc prin mâinile sale?" La nedumerirea mulţimii, cineva explică într-o formulă metaforică: „Oare nu este acesta tâmplarul?" Altfel spus: nu este El înţeleptul?! Lui Veidelsel îi plăcuse această versiune, mai mult decât cea prin care se susţinea că Iosif, părintele Nazarineanului, ar fi fost tâmplar. Oare putea un fiu de om fără multă carte să ajungă un mare înţelept şi profet? Dar, pe de altă parte, cele mai luminate minţi îşi au originea aproape de rădăcini, sunt de la talpa societăţii. Acestea seamănă cu erupţiile vulcanice (cu energii acumulate de cine ştie cât timp) sau scăpărările siderale – fenomene pentru care niciun exeget, niciun cronicar nu ar avea vreo explicaţie. „Fiţi cu băgare de seamă la copiii cei săraci, căci din rândurile lor răsare învăţătura... Cultura e asemeni luminii!" îşi aminti Veidelsel de exclamaţia unui învăţat, care astfel a explicat principiul iudaic care spune că: o singură lumânare poate aprinde nenumărate altele... Oare aceste spuse nu-l vizau pe Iisus Hristos Nazarineanul?

S-au găsit, bineînţeles, şi denigratori ai profetului răstignit. Aceştia susţin că ar fi fost un ţăran galileean fără pământ, un zilier. Iar câţiva arheologi au adus argumente incredibile în favoarea acestora: precum că nu a existat, în acele timpuri, nicio localitate care să poarte numele Nazareth! Şi atunci, de unde să se fi inspirat evanghelistul Ioan, când

a scris negru pe alb: „Poate ieşi ceva bun din Nazareth...”? (*Ioan* 1,46). Cât de pedanţi şi meticuloşi pot fi (şi sunt!) exegeţii! În loc să pornească în cercetările lor de la deducţie, ei se axează pe negarea faptelor. Unii dintre ei! Depinde, firește, de scopul pe care şi-l propun. Căci, dacă evenimentele legate de Iisus ar fi o întâmplare banală, oricum trebuie să existe o mărturie şi un răspuns. Dar care ar fi mărturia adevărată şi răspunsul clar, când fiecare îşi impune propria versiune? Şi cine ar fi capabil să demonstreze mărturii despre fapte lăsate în texte cifrate, metafore, veridicitatea descoperirii făcute post-factum (descifrând enigmele întâmplărilor descrise ieroglific sau metaforic). Doar El, dacă **a fost** cu adevărat. Şi dacă **este**...

După cele întâmplate, atâţia şi atâţia cărturari, istorici, aventurieri au încercat şi mai încearcă, cu temeritate uneori, cu disperare alteori, să explice, să justifice toate circumstanţele; să modifice, să intervină, de parcă ar putea să mai schimbe ceva din ceea ce a fost. Naivii şi impostorii! Nimeni nu e în stare să retuşeze o clipă, darmite să şteargă din memoria timpului aproape două mii de ani. Oricum, mintea lumii răscoleşte, tatonează (precum o face şi el, Veidelsel, acum); dacă nu s-ar frământa, s-ar autoflagela, neaflându-şi liniştea. N-ar ajuta prezentului să meargă înainte... Numai că mereu îşi face cucuie (omenirea!), lovindu-se cu fruntea de acelaşi zid înălţat între om şi Necunoscut de o mână nepământească.

Veidelsel tresări, amintindu-şi de ciudata întâlnire de acum câteva zile. În biroul lui, îşi făcuse apariţia, pe nepusă masă, fără să fi anunţat şi într-un chip inexplicabil, aproape mistic, o necunoscută. Era o dilemă pentru el această apariţie: cum, prin ce mijloace reuşise femeia să pătrundă în edificiul atât de bine păzit al Tribunalului? Cine dintre angajaţi a riscat s-o introducă, ba să-i mai şi sugereze cum să ajungă la biroul lui, fără a rătăci pe coridoarele lungi şi întortocheate. Şi de ce venise tocmai la el? În aparenţă, nu era o situaţie atât de criptică şi imposibil de dezlegat, dar, fiind în ajunul importantului proces, găsea inoportună apariţia necunoscutei, precum şi probele bizare lăsate de ea. Putea fi o provocare spre a-l deruta, a-l distrage de la esenţial, de la investigaţiile deja încheiate şi bine ordonate. Şi dacă era un semn? Or, niciodată nimeni nu poate şti ce surprize îi pregăteşte soarta. Acestea fiindu-i aruncate ca nişte mreje sau ca nişte zaruri cu multiple feţe...

...**Doamna intră,** se recomandă (nu-i reţinu însă numele!) şi imediat trecu la subiect. Nici mai mult, nici mai puţin, se voia prezentă la proces (!) şi nu pur şi simplu ca spectator. Îl miră, apoi îl supără impertinenţa femeii şi insistenţa ei de a fi inclusă ca „martor” direct în mersul procesului. Voia şi cerea să fie citată ca deţinătoare a unor mărturii de o incontestabilă valoare. Câtă insolenţă! Ar fi trebuit s-o ia de spate şi s-o dea afară, să-i spună ceva, dar... Nu putu! Nu era în stare să reacţioneze adecvat. Părea magnetizat. Făcea tocmai pe dos. Nu se împotrivi, deşi se cuvenea! Îi oferi un scaun, apoi... Apoi, ascultându-i prelegerea, nu mai ştia ce să creadă. Vorbele femeii păreau să-i răscolească cu un fier înroşit propriile gânduri şi frământări. Îi auzea şi acum glasul sonor, frânt de emoţii, franc şi convingător. Oricine ar fi crezut că aducea probe de martor ocular, deşi această supoziţie ar fi fost mai mult decât absurdă. Aberantă chiar. Şi ridicolă. Nici chiar personajele biblice n-au depăşit vârsta de o mie de ani! Adam, Set, Enos, Chenan, Iared au trăit peste 900 de ani. Poate Metusala să fi trăit cel mai mult – 969 de ani şi Noe. Dar toţi aceştia s-au născut înainte de Potop! Atunci longevitatea era un dat firesc. Potopul, după care vârsta omului a fost sfârtecată, a început când Noe avea 600 de ani. Pământul a fost acoperit cu apă 150 de zile, ca să fie spălat, purificat. Aşa, se presupune, s-ar fi întâmplat... Să fi fost oamenii aceştia mai aproape de perfecţiune? Căci Adam fusese creat de

Dumnezeu perfect şi doar păcătuind el a devenit nedesăvârşit, imperfect şi din acest motiv omul a început să îmbătrânească înainte de vârsta care-i fusese sorocită...

Doamna pe care o avea Veidelsel în faţă nu părea nici scoasă din criptă, nici din arhivele vremii. Arăta destul de bine şi nu aducea de la ea a cavou, ci mai curând a parfum foarte proaspăt şi îmbătător, care-i amintea de magnolie. Avea înfăţişare de om viu, şi nu de stafie. I-ar fi dat cel mult 40 de ani. Era destul de agreabilă. Veidelsel o ascultă mai întâi supărat, dar pe măsură ce femeia îi vorbea, deşi nu-i pricepea spusele, îşi dădu seama că ea îl fascinează, el urmărind-o acum cu mare interes. Altceva ce-i rămânea de făcut? Dacă nu era în stare s-o alunge, era obligat să-i suporte monologul. Astfel, printre vorbele femeii, împotrivindu-se voinţei sale de judecător, Veidelsel îşi propuse o relaxare. O soluţie recomandată (şi de psihologi) în cazul în care cineva e supus violenţei (fie şi verbale!).

Femeia avea un fel de magnetism în cuvinte. Vorbele ei aveau nu doar forţa de convingere, ci şi puterea de a linişti. Erau ca un fel de balsam tranchilizant, terapeutic. O atracţie pe care n-o simţise de ani buni, faţă de sexul opus, îi străbătu fiinţa. El, doctorul Veidelsel, niciodată n-a fost misogin! Astăzi era deja un fost fustangiu, ajuns la vârsta cavalerului resemnat. Câţiva ani în urmă, nu i-ar fi scăpat nicio femeie pentru care ar fi simţit ceea ce simţea acum. O asculta aproape fascinat, dar calm! Iar femeia părea că-şi leagă vorbele unele de altele şi mereu de cel din urmă gând. De parcă ar fi înşirat mărgele. Iar privirea ei de culoarea Mediteranei în primăvară nu-l lăsau să clipească. Era magnifică până şi în gesturi!

– **Obiectul meu de studiu** este, s-ar părea, destul de banal: *Creştinismul.* Am cercetat toate izvoarele posibile, pornind de la neamurile mari, puternice, supuse Imperiului Roman, continuând cu altele mai mici, care nu s-au lăsat învinse, unele fiind cucerite cu puţin înainte de căderea imperiului invincibil, mă refer la geto-daci! Aţi auzit, nu mă îndoiesc, de ei, se zice că ar fi fost cel mai puternic popor din Balcani...

– Ştiu, însă.. Veidelsel încercă să intervină, dar femeia îi curmă vorba, poate din teamă de a nu fi oprită şi... dată afară.

– Au scrieri şi monumente mai vechi decât piramidele egiptene...

„Ce vrea de la mine femeia aceasta?", se întreba Veidelsel ascultând vorbele necunoscutei. Dar ceva îl împiedica să o întrerupă, să o alunge, ca să-l lase în pace cu gândurile lui.

– ... Mintea lumii nu doarme!, concluzionă femeia după un lung preludiu. Lucru care mi s-a întâmplat şi mie. Mai bine zis, minţii mele. Inconştientului meu. Vă imaginaţi? Într-o noapte, am visat o femeie. Frumoasă, tandră, cu chip marmorean. Avea ochii afundaţi în orbite şi era îmbrăcată în veşminte oarecum stranii, străine timpului nostru. Purta părul strâns la spate cu un onduleu elegant de o parte a feţei. O pânză violet, vaporoasă o învăluia, cuprinzându-i umerii de culoarea piersicii. Voalul şerpuitor îi învelea coapsele. Vestimentaţie de zeiţă! Mi-au rămas adânc imprimate în memorie trăsăturile şi gesturile ei. Mai puţin vorbele. Prea şoptit le rostea. La început, nici nu le prea dădeam importanţă. O priveam. Îmi părea că aş cunoaşte-o. Puteam şi pot să jur că ne mai întâlnisem, dar unde şi când, nu-mi aminteam. Femeia îmi zise, dar, iarăşi, abia şoptind cuvintele, mai mult sugestiv, aşa cum se transmit mesajele doar în vis: „Dacă m-ar fi ascultat, nu se întâmpla..." Spuse aceste vorbe, unicele reţinute de mine la trezire, apoi dispăru. Eu i-am strigat: „Cine să fi ascultat şi ce înseamnă *nu se întâmpla*?" N-am urmat-o în visul meu şi m-am deşteptat cu nedumerirea pe buze. Fără un răspuns. Trezită de-a binelea, am încercat să vizualizez şi să conturez cu exactitate chipul femeii din vis, să-i suprapun imaginea peste

înfățișarea deghizată a zeiței Ișstar, pe care, nu știu de ce, o am fixată în închipuire ca pe cineva apropiat, ca și cum aș fi cunoscut-o cândva. Mi-am zis: „Ea o fi!" Femeia din vis îmi spusese: „Dacă m-ar fi ascultat..." Cine? Nu puteam ști. Poate se referise la celelalte zeități ale triadei (că și între ele apăreau, știut lucru, disensiuni), poate la muritorii prea siguri de virtuțile lor? Imaginea din visul meu nu se lăsa însă suprapusă pe chipurile acestor zeițe. Deci, era vorba de altcineva! Cu atât mai mult nu putea fi Ișstar! Sau poate că imaginația îmi juca festa? Trebuie să mărturisesc că, la acel moment, înaintasem mult în cercetările mele desfășurate la Est de Marea Mediterană, în Palestina. Căci, deși cercetez istoria creștinătății, pasiunea mea a fost și a rămas antropologia... Ziceam că ajunsesem cu cercetările la Țara Filistenilor, exact în perioada în care aceasta deveni protectorat roman. Adică în 63 î.e.n., imediat după ce Ierusalimul fusese cucerit de Pompei. Pe atunci, romanii erau mult mai îngăduitori, le ofereau vasalilor dreptul de a avea un rege al lor, bineînțeles, nu fără anumite condiții. Trebuiau cumva să-și păstreze dependența față de ei! Iată un astfel de demnitar descoperiră romanii în persoana lui Irod. Acesta, deși era de origine din Idumeea, fugise, din anumite motive, la Roma. Plătind tribut, își găsi acolo refugiu... Dar la ce spun toate astea? Sunt convinsă că-s fapte suficient de cunoscute!

Doctorul Veidelsel respiră ușurat. Femeia părea să-și fi încheiat tirada. Prinse, în sfârșit, un spațiu liber pentru a interveni cu o întrebare.

– Și care ar fi mărturia dumitale, doamnă? Cu ce mă puteți ajuta pe mine și pe...?

Femeia, ca trezită din visare, îl privi lung pe cel din fața ei. Nu părea nici dezamăgită și nici jenată. Scoase din geanta-i, prea mare pentru o doamnă atât de stilată, un maldăr de foi pe care le flutură, fără vreun semn că intenționa să le scape din mână.

– Aceste materialele sunt la fel de valoroase ca și cele mai secrete documente din arhiva Vaticanului. De acolo le am! Cercetam cu totul altceva și am ajuns să le descopăr. Vreau să vă dau asigurări că eu sunt persoana cea mai indicată să particip la procesul care urmează să aibă loc și pe care-l veți conduce. Îmi promiteți să mă ajutați? Pentru că am înțeles, mai bine zis intuiesc, că acest moment va fi trecut sub tăcere. Nu-i așa? (Întreba, dar nu aștepta nici răspunsul, nici confirmarea presupunerilor sale! De fapt, Veidelsel n-avea de unde știi la ce se referă!) Sunt sigură că nu se știe (dar dacă *da*, atunci se tace! De ce?) – despre existența acestor dovezi. Știu, cu siguranță!, chiar dacă le-ați avea, le-ați considera inutile, neimportante sau primejdioase. Inutile, pentru că aparțin unei femei (sunt mărturisirile *uneia*!), iar femeia, precum se știe, întotdeauna a fost ignorată, marginalizată și niciodată nu i s-a dat crezare. Primejdioase, pentru că ele, aceste dovezi, ar schimba mersul procesului...

– Doamnă, îmi dau seama că reprezentați interese feministe și foarte bine! Am tot respectul, dar... În cazul de față, e vorba de un proces, și nu unul oarecare! Acest caz fără precedent se raportează la un Bărbat al cărui nume e pe buzele trăitorilor de pe întreg mapamondul. Înțelegeți? Acum, fie că va ajunge să fie reabilitat, fie că nu, și...

– Va fi condamnat la uitare! Știu, domnul meu, știu! Deși pare imposibil, mi-e teamă că... S-ar putea repeta condamnarea acestui Bărbat, cum îi spuneți. O altă eroare, crimă chiar!, de neiertat! Căci, dacă nu va fi achitat, atunci vina celor care-l judecă acum va fi tot atât de gravă sau char și mai gravă, pentru că, de astă dată, nimănui nu-i va fi iertată implicarea. Credeți-mă! Am intuiție de femeie și aceasta are simțul felinelor...

Zâmbiră ambii.

– Și care ar fi argumentul? Intuiția? Căci... (Fără a-și termina vorba, arătă spre ușă).

– Claudia Pilat! Vă spune ceva acest nume?!

– !?! Pilat din Pont...

– Da, e soția lui! Eu pot să prezint mărturiile ei la proces. Iată-le! Sunt, bineînțeles, doar copiile scrisorilor ei. N-aș fi putut căra aici sulurile de pergament. Adevărul e că nici n-aș fi putut să le sustrag din taina lor. Am doar un singur original, pentru care aș plăti cât se poate de scump, dacă actul sustragerii lui din Biblioteca de la Vatican ar fi descoperit...

Doctorul Veidelsel rămase șocat. Un fior rece l-a strâns în spate. Înțelegea că are în fața sa ceva ieșit din comun. O nebună de legat! O căzută din lună? O vedenie. O stafie? Îl trecură din nou fiori reci, după care o căldură ametitoare. Pentru o clipă se crezu victima unui medium. În ultimul timp, se vorbea peste tot de existența unor asemenea „fenomene" paranormale... Femeia, fără doar și poate, îl hipnotizase! Involuntar, se dădu mai aproape de sertarul în care își păstra pistolul. Necunoscuta îi surprinse gestul, dar nu comentă. Cu un surâs ironic, ea îi întinse maldărul de hârtii pe care le-a scos cu greu din geanta-i enormă. I le împinse aproape cu de-a sila, spunându-i:

– Nu aveam de gând să vi le las, dar simt că trebuie să le încredințez cuiva, altfel șansele achitării vor fi și mai puține sau nu vor exista deloc... Acum totul depinde de dumneata.

Avertismentul necunoscutei i se izbi de frunte. Îl simțea ca pe un foc.

– O cunoașteți pe Claudia Pilat?

Doctorul Veidelsel tresări la rostirea propriilor vorbe. Își dădu seama de inepția întrebării. Prea târziu însă! Cuvintele-i scăpaseră! Femeia nici măcar nu surâse de astă dată. De parcă pentru ea întrebarea avea logică. Se așteptase s-o audă. Semn că nebunia ei nu avea margini. Dădu doar afirmativ din cap și răspunse:

– Cred că da. O cunosc! Mai bine decât a cunoscut-o Pilat... Dacă nu vă supărați, dați-mi puțină apă, vă rog.

Veidelsel ieși în biroul de alături, luă un pahar, îl umplu cu apă și reveni. Să fi lipsit două minute, cel mult, la întoarcere însă, nu găsi pe nimeni în încăpere. Femeia părea că intrase în pământ. Se evaporase! Nu se auzise nici ușa, nu răsunaseră nici pași. Doar aerul păstra acel parfum care-i amintea de magnolie, poate de o floare. Dar ce floare anume, nu putea să-și amintească. Aspirând parfumul răspândit în birou, ca un argument că femeia nu fusese o nălucire, bău cu lăcomie apa, apoi, agitat, chemă grefierul care termina ultimele pregătiri pentru proces. Nu putea să nu o fi văzut pe femeie când a intrat, dar și când a ieșit.

Tânărul își făcu apariția în grabă, frecându-și mâinile prăfuite cu un șervet alb.

– E vreo problemă, domnule Veidelsel?

– Problemă? De ce? Voiam doar să întreb dacă o cunoști pe doamna care a ieșit acum câteva clipe din cabinetul meu.

Grefierul strânse mirat din umeri:

– O femeie? N-am observat pe nimeni!

– O clipă în urmă!

– O clipă în urmă stăteam la masă, n-aș fi putut să n-o observ.

– Nu se poate!

Derutat, grefierul încercă să se justifice:

– Dacă a fost cu zece minute în urmă, atunci eram ieșit... Pot să-l întreb pe gardian...

Nimeni nu văzuse femeia! Revenind în cabinet, Veidelsel nu mai simți mirosul de parfum. Pentru un moment, crezu că a visat. Desigur, visase! Îi juca festa oboseala, gândi el, oftând ușurat, când, deodată, zări risipite pe masă foile lăsate de femeia misterioasă. Acestea păreau că așteaptă să fie frunzărite.

– O cunoașteți pe Claudia Pilat?

– Cred că da... Mai bine decât a cunoscut-o Pilat!

Dau cuvântul și stau jos

De pe unde venise Alecu Nălbaru în sat nu prea mai știa nimeni, s-a însurat, a făcut copii, a rămas îngrijitor la școală sau om de serviciu, cum îi zicea oficial tovarășul, făcea curat, mătura, spărgea lemne, mai ținea locul tovarășului, care mai lipsea și el când era chemat la Centru sau la Raion, la ședințe, ținea locul, nu preda, că nu știa nici pentru el, deși începuse, de când da cu mătura prin clasă, că atât era o singură clasă, să mai priceapă câte ceva, Uniunea Sovietică, cea mai mare prietenă a țării noastre, condusă de părintele drag al tuturor copiilor din lume Iosif Vissarionovici Stalin, Canalul Volga-Don și că așa va fi și pe la noi, la fel ca acolo, colhozuri și vom nimici pe toți cei care nu sunt împreună cu noi, pe dușmanii de clasă, pe chiaburi și pe cei vânduți imperialiștilor aflați în stadiu de putrefacție, ca prunele înainte de a fi făcute țuică la cazanul lui Stan al Pârvului. P-ăsta, pe Stalin, îl știa și el, că stătea atârnat într-un cui pe peretele cu geamuri, pe stânga cum intrai în clasă, lângă alți trei mari conducători ai lumii de gândeau tot timpul, tot acolo atârna și Lenin sau Lelin, că nu-i prea brodea numele nici ăstuia, i se încurca limba în gură, și nici bărboșilor ălorlalți doi, care se uitau la el cum dă cu mătura și dacă șterge bine praful, unuia îi zicea Firfirică Englezu, ăluia cu barba neagră și mai slăbănog, ăluilalt, rotofeiul, numai păr și pe față și pe cap, nu-i putea zice nicicum, învățase însă o poezie, un fel de ghicitoare de la dracii ăștia de copii, o spuneau prin clasă și arătau spre tablourile spânzurate pe peretele cu geamuri, Barbă-Albă, Barbă-Neagră, Barbă-n Cioc, Barbă-Deloc. Așa îi învățase și el, Barbă-Albă era ăla de nu-i putea zice numele, Barbă-Neagră – Firfirică Englezu, Barbă-n Cioc – Lenin și Barbă-Deloc – Stalin, ăștia stăteau bine aci în clasă, la căldură, nu-i ploua, nu-i ningea, nu-i bătea vântul, nu-i ardea soarele, înseamnă că făcuseră bine, de aia erau la loc de cinste, acolo sus, oameni deștepți, ăștia sunt marii gânditori ai lumii, cum zicea tovarășul, gândeau, păi ce să facă altceva, nu ca ăia doi borțoși de pe un afiș lipit de gard, se țineau de gât, Tito și americanul, parcă erau Mermel și cu Turbatu când veneau de la MAT, beți morți, numai că în loc de sticlă ăia din afiș țineau o bardă în mână, din care picura sânge, erau puși pe gard să dea porcii cu rătul și să-i ude câinii, așa erau de jos, păi chiar așa și scria acolo, Jos cu clica de trădători!

Mai greu îi era lui Nălbaru cu tablourile celelalte, de pe peretele de la scăpătat, unde atârnau ai noștri, ăștia erau mai mulți, dar și mai ușor de ținut minte că aveau nume ca pe aci prin sat, Gheorghe, Ana, Vasile, Lisandru, Petre, Ion... Cu ăștia avea mai mult de furcă, îl chema tovarășul, îl punea să se suie pe perete și să-i mute, ba că să-l ducă pe unul mai în față și îl lua pe ăla de la locul lui și îl anina unde rămăsese gol, ba ca să-l dea jos de tot și să-i dea pe toți mai aproape de ăl din față să nu rămână locul gol până se completează Biroul, ba că dă, Alecule, jos pe ăștia doi, d-ici și d-ici, arăta cu degetul pe care și pe care, parcă ar fi fost în pădure și ar fi zis, plimbându-se printre copaci, p-ăsta și p-ăsta să mi-l tai, Alecule, după bunul lui plac și nu după o lege din bătrâni, că trebuie să dai jos tufanul ăl mai bătrân, ori ăl mai bolnav, atins de putregai, ori ăl mai pitic, crescut strâmb ori aplecat într-o parte sau alta, oricum ăla care nu e bun și nu o ține drept în sus, așa o fi și cu ăștia, de unde poți să știi, se gândea el

acolo sus în capul scării, cu ăl de-l dădea jos în mână, așa o fi, părea în etate, om serios, în poză, dar cum o fi el de-adevăratelea?, o fi strâmb, l-o fi atins putregaiul, o fi luat-o în vreo parte, ce mai, asta e, trebuie să-l dea jos, îl dă jos și gata, pădure fără uscătură nu se poate, îi arunca într-o magazie de lemne, nu se știe la ce i-or trebui vreodată, de ce să le dea foc, de ce să-i rupă, nu, dacă într-o zi tovarășul îi zice să-i pună la loc pe toți sau numai pe unul dintre ei, și el i-a pus pe foc, de unde îi mai ia, politica e politică, de ce să intre el la belea, lasă-i să stea aci în magazie, nici nu-i plouă, nici nu-i ninge, e nițel mai frig, nu mai e ca acolo sus pe perete, dar nici ca pe gard nu e. Strânsese niscaiva tablouri, numai bărbați unu și unu, ba chiar și o muiere printre ei, atât avuseseră și ei o muiere și o dăduseră jos și p-aia, cu încă unu Vasile și nu mai știu cum, care deviaseră, așa zicea tovarășul, deviaseră de la linie, ce-o mai fi și aia. În magazie l-a adus într-o zi și pe Barbă-Deloc, asta n-a putut el să înțeleagă, la peretele ăla nu umblase niciodată, ăia erau, știa el bine, cum sunt sfinții din icoane, care atârnă pe peretele de la răsărit, adică e sfânt, e sfânt, domle, ce mai, nu te joci de-a sfântul, că azi e, și mâine nu mai e, l-ai pus în călindar, acolo rămâne, cât o ține pământul, n-ai cum să-l dai jos într-o zi, că s-a descoperit că nu mai e sfânt și că e drac, nu se poate așa ceva, de-aia nu înțelegea Nălbaru cum devine cazul că unu din ăștia de pe peretele de la drum, ăl cu geamuri, care erau niște sfinți într-un anume fel ai comuniștilor, vine și nu mai este sfânt și nu mai crezi în el, îl dai jos după ce a murit și după ce ai dus elevii la mitingul de doliu de la Centru unde a vorbit unu Alfabetu, pe el îl chema Mărinache, dar îi trasase sarcină partidul să facă alfabetizarea, deși nici el nu trecuse pe la școală măcar o zi, el făcea listele cu analfabeții, îi mobiliza și îi aducea dindărăt la școală să le puie tovarășul tocul în mână, eh, ăsta, Alfabetu, a zis la miting așa cum îl învățase un tovarăș de la Raion, bă Mărinache, zici așa, tovarăși, ne-am adunat să cinstim memoria celui mai mare conducător al lumii, părintele nostru drag, așa și pe dincolo, propun să păstrăm un moment de reculegere, dai cuvântul și stai jos. Alfabetu, care era secretar de partid, s-a ridicat în picioare, el și când era în picioare parcă tot jos ședea, și-a dres un pic mustața, a dat cu mâna prin păr, a sorbit din paharul cu apă de pe masă și a zis, tovarăși, ne-am adunat așa și pe dincolo, propun un moment de culegere, dau cuvântul și stau jos... și cum să ajungă un om ca ăsta pentru care se strânge o lume întreagă să plângă, care era părintele nostru, al tuturor, să stea tot acolo unde ținea el lemnele, lasă că mai erau și ăilalți, dar ăștia erau mai mici, poate că chiar el zisese de-acolo de sus să-l dați jos pe cutare și pe cutare, și mai ales pe muierea aia și să atârnați în cui pe cutare și pe cutare, ordinul lui venise din om în om, din oameni cu putere și cu răspundere, în jos, la București și de acolo la Regiune, la Raion, la Centru, la tovarășul și până la urmă la el, la Alecu Nălbaru, care se suia pe scară și îi lua din cui, aninând alții în locul lor. L-a pus în magazie, nu la rând cu ăilalți, ci în fața lor, rezemat de o grămadă de lemne, se uita muierea aia la el, parcă-i spunea ceva, cine știe, de-ale lor, îl certa poate, s-or fi cunoscut pe undeva, demult și acu s-au întâlnit din nou în magazia de lemne a lui Nălbaru.

– *Stupid, nepotrivit, tulburată*! Eşti dulce şi fermecătoare. Încearcă să nu uiţi.

Îndemnul, dar mai ales sintagma *de a fi dulce*, nu-mi cad chiar bine. Cu toate astea, cuvintele parcă murmurate cu glas înăbuşit, studiat, aş zice, trezesc în mine un fel de voluptate pe care abia încep să o conştientizez.

O fi de bine? O fi de rău?

Sunt excesiv de temătoare şi nu cred că asta vreau.

Un strop de cochetărie nu poate face mai mult rău decât tăcerea. Aşa că zâmbesc provocator şi întreb:

– Există o reţetă pentru ca o femeie să rămână *dulce* şi *fermecătoare*?

– Foloseşte doar armele vârstei tale.

– Cam sărac arsenalul de care dispun, dar tot vreau să ştiu: ce-a fost înainte de evenimentul de la Ambasada franceză?

El, după câteva momente de tăcere, fără să slăbească strânsoarea în care-mi prinsese mâna, zise:

– Nimic! Acolo te-am văzut pentru prima oară. Stăteai lângă o coloană de marmoră albă şi păreai uşor plictisită de discursurile interminabile. Te priveam cumva detaşat, fără să simt nevoia de a mă apropia de tine. În timp ce asistenţa aplauda frenetic îndemnul gazdei de a lua act de importanţa evenimentului, ţi-ai îndreptat privirea şi paşii către mine... Aşa am crezut, dar m-am înşelat. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să te urmăresc de departe; treceai de la un tablou la altul şi păreai familiarizată cu astfel de acţiuni, chiar detaşată. Curând, mulţimea te-a prins în mişcarea ei; mersul tău sugera mândrie şi încă ceva ce nu puteam defini. Iată o fată pe care aş vrea s-o îmblânzesc, prea e încrezută, mi-am zis şi...

– Nu eram deloc încrezută; pictorul era şi este un bun prieten, nu avem cum să nu nu-i fiu alături în ziua în care-şi propusese să uimească lumea...

– Dacă spui tu...

– Ce trebuie să facă un prieten în astfel de situaţii? Să privească, să comenteze, să manifeste admiraţie! Toate acestea încercam să le fac şi eu, dar defectul cel mai enervat al meu, ştiu de la prietenii mei, este acela că nu „am nicio fărâmă de diplomaţie". Şi au dreptate. În seara aceea, oricât de mult mi-aş fi dorit, nu puteam să fiu altfel decât sunt. Pictura, pentru mine, este una dintre cele mai complete manifestări de exprimare în artă, iar modul meu de a aprecia acest gen este unul exaltat şi pretenţios fără de măsură: o vreau perfectă... Văd perfecţiunea ca pe o scară cu puţine trepte care pornesc şi se opresc la „ce-mi place mie"...

Egoism?

Paranoia?

Câte puţin din fiecare, dar destul pentru a mă transforma într-o persoană cel puţin ciudată. Deschid o paranteză şi, deşi ştiu că nu mă avantajează, mărturisesc că pot să înot prin ceaţa trăirilor amestecate, lăsând impresia că sunt în căutarea plăcerilor stârnite de evenimentul la care sunt prezentă...

– I-auzi! Sună periculos.

– Ai dreptate! Să nu uiţi...

În aceea seară, cineva sau ceva, poate un micron de nebunie, s-a distrat plasându-mă într-o situaţie ingrată din mai multe motive: venisem la expoziţie singură, iar starea mea de spirit nu-mi permitea luxul de a fi îngăduitoare, politicoasă. Simţeam nevoia de a-mi exprima punctul de vedere fără să apelez la vreun artificiu. Desigur, puteam, fără să mă consider o trădătoare, să nu fac public punctul meu de vedere şi să abordez un pui de surâs tâmp care îmi permite, la limita onorabilităţii, să ies din situaţii pe care nu le stăpânesc, fără să-mi încarc conştiinţa cu vreo vină reală sau închipuită...

Dar, mă aflam în acea locaţie pentru a sta alături de cineva care-mi era drag

și care conta, sau măcar aștepta de la cei apropiați un semn de admirație și, de ce nu, o recunoaștere a meritelor sale.

Și a avut parte de toate acestea.

În deschiderea evenimentului, câțiva critice de artă, la rândul lor valoroși, s-au întrecut în a convinge asistența de valoarea și splendoarea tablourilor ce așteptau cuminți să fie judecate și adjudecate, cerându-ne, în final, să ne lăsăm pradă emoției superioare ce-și are izvorul în artă...

Numai că eu, așa cum am mai spus, în seara aceea, eram dominată mai curând de spiritul unui cârcotaș și m-am trezit despuiată de cămașa rigidă care, de regulă, îmi impune rigori diplomatice.

Pe scurt: artistul, în opinia mea, nu „operase" o selecție riguroasă și „scosese" în lume și câteva lucrări care ar fi trebuit să mai „zacă" într-un colț al atelierului...

În jurul meu forfotea mulțimea: femei și bărbați, tineri și seniori. Privirile lor însufleţite de o flacără, aș zice divină, păreau să le pecetluiască stropul de fericire adus de importanța evenimentului. Și, cum orice *ți se dă* trebuie plătit, toată suflarea se întrecea în a-și exprima admirația.

Mă bucuram pentru amicul meu, pictorul, dar în același timp mă simțeam ciudat: ca o pasăre închisă într-o colivie cu ușa deschisă și care nu avea curajul să-și întindă aripile pentru a se pierde în spațiul infinit al libertății...

Nu aveam forța de a mă alătura „lăudătorilor", dar nici abilitatea de a mă poziționa în afara grupului.

Stupidă stare, stupid modul prin care încercam să fiu obiectivă, dar în același timp și prietenă.

Așa că fac abstracție de avalanșa stârnită de aprecieri făcut prin scurte interjecții și semne de admirație și caut în minte sensul cuvintelor pe care le citisem, într-o revista de specialitate, cu puțin timp înainte de eveniment, și m-am întrebat: am eu dreptul moral de a-l contrazice pe semnatarul cronici?

Nu! Sau da?

Cum nu am capacitatea de a face uz de diplomație, am ales să trec din nouă prin fața fiecărui tablou, să rămân în așteptare, sau să încerc să fiu mai tolerantă cu artistul și mai severă cu mine însămi, să admit că s-ar putea să fie vina mea. Trebuia să încerc să înțeleg ce mi-a plăcut și de ce, să argumentez temeinic motivele pentru care hotărâsem, așa pentru mine, că unele lucrări din expoziție își avea locul în „depozitul" artistului și nu agățate pe pereții unei astfel de locații. Eram derutată, puțin furioasă pe propria-mi judecată, încercând, cu timiditate disperată, să ies onorabil din situația dată... Rezultatul? Tu, poate și alții, observând că mă zbat ca un leu în cușcă, ați gândit că vreau să fac pe interesanta, să atrag atenția, sau, așa cum a-i spus tu, că eram o ființă încrezută... Nu, nu eram nici pe departe așa, eram doar o persoană care căuta prin cotloanele minții, cu insistență, câteva cuvinte politicoase pe care să le adreseze autorului...

* * *

El îmi strânge ușor mâna și continuăm să păşim unul lângă celălalt aproape îmbrățișați.

Abia când ieșim din lanul de grâu, găsește de cuviință să spună:

– Și ai ieșit! În evidență! Participanții la vernisaj te „scanau" fără milă. Te vedeau enigmatică, exotică, incitantă și promițătoare. Eu nu căzusem încă secerat de admirație. Mă intriga puterea privirii tale, un veritabil emițător de fulgere care-ți aducea un aer de mică sălbăticiune pânditoare, dar și periculos de mândră. Am mai observat ceva, ceva mai rar întâlnit: dacă la prima vedere te puteam asemuii cu o fântână de lumină, în clipa următoare te regăseam sub înfățișarea unui vampir devorator de lumină, absorbeai fără efort, instantaneu strălucirea femeilor din apropiere, precum și neliniștea tumultoasă a tablourilor expuse și pe care, după cum ai mărturisit, le înțelegeai și nu le înțelegeai. Așa te-am „judecat".

Și, pentru că eram, la rândul meu singur, am acționat după un plan întocmit la repezeală. Din motive pe care nu ți-le împărtășesc, mă aflam în căutarea unei femei care să mă uimească din prima clipă cu un „ceva special". În opinia mea, frumusețea nu este întotdeauna suficient pentru a cucerii un bărbat, ea se cere acompaniată de o întreagă salbă de ale calități. Tu păreai să deții suficiente elemente demne de luat în seamă: provocatoare, capabilă să-mi trezești un șir întreg de dorințe din cele mai diferite. Îmi dorea să fiu amețit de frumusețe, să fiu uimit clipă de clipă prin o mulțime de stări sufletești și spirituale, să mă simt realmente amenințat de partea cea mai feroce care zace în fiecare femeie... Dacă n-aș fi ce sunt, mi-ar fi plăcut să îmblânzesc animale îndărătnice și periculoase, iar tu păreai să fii...

– Păream? În realitate cum sunt?

Se uită lung la mine, jucăuș, apoi zise râzând ușor:

– Nu ești! Ai să fii așa cum o să te modelez eu!

– *Încearcă*! îl provoc eu în gând.

– Și ce-am mai făcut în ziua aceea?

Ochii lui mă fixau cu îndârjire, aș spune chiar cu brutalitate. Aproape că mi se face frică. Nu am timp și nici puterea să iau atitudine.

– Ai trecut pe lângă mine fără să mă vezi, iar eu, pentru prima oară în viața mea și sper pentru ultima oară, m-am blocat...

– Te-ai „deblocat" urgent și ai golit florăriile din zonă, ai dat de lucru comisionarilor, iar eu m-am trezit, acasă, a doua zi, cu un munte de flori. Nu mi-a plăcut. M-am simțit agresată și ți-am trecut numele la *așa nu*!

– Tipic feminin!

– În plus, am un principiu: îmi cumpăr singură florile...

– Asta se numește cumva suficiență?

– De ce nu independență?

– Nu-mi vine să cred...

– Ba să crezi! îl întrerup eu cu țâfnă.

– Bine! Îmi cer iertare, dar discuția rămâne deschisă și promit că o să golesc, seară de seară, toate florăriile din oraș, obligându-te să renunți de a-ți mai cumpăra singură flori...

– Să nu îndrăznești!

– Ușurel, domnișoară, liberul acces la piața de flori nu poate să fie îngrădit nimănui și nici plăcerea de a dărui flori nu ți-o poate anula cineva. Trăim într-o țară liberă...

– Bine zis *trăim*. Așadar, sunt liberă să-ți interzic!

– Cât de groaznic sună cuvântul „interzis"! Te iert! Sunt un biet îndrăgostit intrat în viața ta. Am o curiozitate, știi cine sunt, ce hram port...

– Poate că da, poate că nu! Uite cum mă obligi să deschid un subiect pe care îl păstram pentru mai târziu... Ascultă! Din clipa în care te-am văzut, am avut senzația că nu erai pentru mine un străin. Trăsăturile chipului, timbrul vocii, unele dintre gesturile tale îmi aduc o suită de imagini neclare care vin spre mine parcă din străfunduri, tulburându-mă, avertizându-mă sau pur și simplu cerându-mi să fiu atentă... Dacă aș putea desluși mesajul, dacă aș reuși să „te aduc" într-o sau dintr-o anume zi... Când, unde, cum? Ajută-mă să rezolv dilema...

– Ești sigură că asta-ți dorești?

Nu! Nici pomeneală!

Nu sunt pregătită.

Consider că am timp suficient.

Am acceptat invitația de a petrece două zile în munți, cum zice El, din cu totul alte motive. Nu pentru a face „săpături". Așa că prefer să ridic din umeri și zic:

– Inexplicabil, parcă ai venit spre mine de niciunde și din toate părțile...

El surâde înțelegător.

(...)

(Fragment din romanul **Eliana. Apus și răsărit de soare în Lumea virtuală**)

Viaţa cere o pasiune

Cineva despică timpul.
Eu amestec trecutul cu prezentul.

M-am trezit la aceeaşi oră nesuferită, haină, aproape meschină, când noaptea se sfârşeşte iar ziua nu se în îndură încă să înceapă.

De la fereastra dormitorului, tot ce pot vedea este un petic îndepărtat de cenuşiu. Soarele nu se ridicase încă. Valea Cernei era învăluită într-un abur de ceaţă. Dealurile înalte, acoperite cu o sumedenie de tufe de mur, zmeur, măceş păreau topite în zare. Cu greu ar putea cineva preciza unde se sfârşeau culmile măgurii şi unde începe piciorul muntelui.

Desenată de lumina dimineţii, ce se impune încet dar sigur pe cerul frământat de toanele unei toamne precoce, umedă şi rece, turla bisericii aruncă o umbră pe geamul ferestrei şi dispare îndată. Scurta apariţie îmi readuse prezentul cu toată încărcătura lui dramatică, dar şi cu nestăvilita-i poftă de mişcare, de implicare în lungul, nesigurul, puternicul, fragilul lanţ al vieţii.

Ceaţa urcă din valea ce pare nemărginită, asemeni cerului de deasupra. Prin această ceaţă trecătorii trec ca nişte umbre strânse în chingi mai mult sau mai puţin elastice, iar feţele lor par nişte discuri de o strălucire mată: prea vii pentru a se lăsa încorporate în masa de ceaţă, dar şi suficient de apatice pentru a încerca o desprindere, o evadare.

Locuitorii oraşului de pe malul drept al Cernei, taciturni din fire, devin mai mohorâţi, mai interiorizaţi, aproape indiferenţi la ce se întâmplă atunci când peste casele lor se abate negura grea, neliniştitoare ce vine de cele mai multe ori împreună cu toamna. Negura persistă zile întregi, pentru ca apoi să dispară, lăsând în locul ei un peisaj nou, mereu altul, plin de culoare şi zbatere, iar zidurile de un maroniu-stacojiu ale vechiului şi straniului nostru conac *Narcisa* capătă o strălucire ciudată ce pare să ia în stăpânire panta dinspre sud a dealului unde pâlcuri de meri şi nuci ale căror fructe lucesc sub puterea unei semnificaţii emblematice.

Aici pământul îşi dăruieşte roadele, dar oamenii locului le culeg cu prudenţă, lăsând din loc în loc, spre vârful pomului, câte ceva din rod. Gestul lor semnifică mai cu seamă prudenţă. Ei nu vor pământul secătuit. Sunt conştienţi că natura nu se lasă subjugată de puterea omului, ea poate fi, uneori, rănită doar de propriile-i forţe nestăpânite.

Rămân în picioare, în faţa ferestrei, ca şi cum revărsarea imaginilor anterioare ar putea să acţioneze aidoma unui terapeut.

Brusc, simt dorinţa de a depăşi pragul neputinţei şi să analizez cu obiectivitate întâmplările care mă aduseseră în situaţia de a mă afla în faţa singurei alternative: evadarea şi izolarea sub protecţia conacul *Narcisa*, care, dacă ţin seama de poveştile în vogă, întreţinute şi, desigur, amplificate de la o generaţie la alta, era şi este bântuit, în nopţile cu lună plină, de duhuri rele.

Aici, de cel puţin trei generaţii, stăpânii conacului veneau şi vin chiar şi astăzi, pentru ceea ce numim „încărcarea bateriilor", pentru meditaţie, pentru a-şi pune în ordine ceea ce tindea să le făcea praf armonia bine construită, atent supravegheată din viaţa familiei lor. Grija şi dragostea cu care priveau la tot ce se întâmpla le-au adus beneficii majore: siguranţă, încredere în sine şi uşurinţa de a conştientiza că fiecare avem dreptul la libertate deplină, loialitatea, sinceritatea, respectul pentru cei care alcătuiau familia, dar şi respectul de sine: legi nescrise. Şi aici fiecare avea libertatea să decidă asupra modului de acţiune. Nu i se cereau explicaţii, nu era privit ca un paria, mai degrabă i se acorda un gen de „protecţie" invizibilă. Desigur, de-a lungul timpului au existat furtuni, situaţii limită, chiar drame. dar întotdeauna „subiectul" era cel care îşi rezolva problemele aşa cum era mai bine pentru el, dar ţinea întotdeauna cont de impactul care ar fi adus vreun prejudiciu sau mâhnire familiei.

Aşadar, am ales să evadez în acest spaţiu pentru a încerca să mă împac cu mine şi cu întreaga lume..., dar şi pentru condiţiile unui confort special: libertatea de a rătăcii pe te miri unde, plimbări cu efect benefic şi imediat, drept bonus erau camere mari,

cu un sporit grad de intimitate, un mod de pregătire de a perfecționa exercițiul de a intrat pe un tărâm unde posibilitatea de a asculta, de a fi ascultat cu multă răbdare, fără compasiune, fără sugerarea vreunui sfat direct sau indirect, erau prioritare.

Aici sper să regăsesc luciditatea şi puterea de a trece peste obstacolele care, la un moment dat, s-au oprit din rostogolirea lor perpetuă chiar la picioarele mele, făcându-mă să mă simt pe marginea prăpastiei; un sentiment incitant, o forţă ciudată, un fel de amestec de trăiri pozitive şi negative, greu de controlat, imposibil de ales.

Iată-mă, aşadar, aici, în acest anotimp crepuscular, când n-ar fi trebuit să plec de-acasă, numai că acea casă nu-mi mai oferea liniştea, iar sentimentul de cămin devenise brusc incomod, potrivnic.

Invitaţia Ivonei de a petrece câteva zile la conac a venit la timp. Mircea, arogându-şi calitatea de purtător de cuvânt al prietenilor noştri, m-a sfătuit să profit de ocazie şi să îmi refac forţele, dar mai ales să-mi regăsesc felul de a fi: serioasă, activă, altruistă şi să mă întorc doar atunci când voi fi mai matură spiritual, mai iertătoare.

Eu, susţin prietenii mei, nu mai am voie să mă comport ca o fetişcană prostuţă. Sunt o femeie cu capul pe umeri şi trecută de vârsta imprudenţelor naive, sunt ceea ce se poate spune o femeie casnică: plătesc impozitele fără să clipesc, mă descurc în bucătărie fără a excela în arta culinară, sunt, atunci când organizez petreceri, o gazdă agreabilă, îmi iau munca în serios, predau lucrările înainte de termenul fixat, încasez salariul şi semnez statul de plată fără să comentez, să negociez sau să-mi exprim nemulţumirea pentru suma derizorie cu care redactorul-şef mă plăteşte pentru munca de secretară, dactilografă, reporter la nevoie şi chiar de curier.

După ce am devenit o persoană publică, trecând peste momentul debutului meu ca scenarist de film cu liniştea şi cu pasul cu care, de ani de zile, îmi îndeplinesc obligaţiile.

Nu mi-am luat un apărător al drepturilor mele de autor, semnez tot ce mi se pune în faţă, nu emit nici un fel de pretenţii legate de stilul sau maniera în care scriu un scenariu, deşi am înţeles că printre cineaşti şi în lumea scriitorilor am făcut valuri.

De ani de zile, prea mulţi, zic eu, am propus şi am impus această personalitate extrem de fadă.

Nu sunt însă de acord cu aceia care consideră că modestia mi se potriveşte cel mai bine şi care cred că după o şedere curativă în această solitudine mă voi aduna şi mă voi întoarce acasă pentru a-mi relua existenţa paşnică, redevenind ceea ce am fost înainte de a comite acea faptă îngrozitoare în opinia prietenilor, doar regretabilă din punctul meu de vedere,

Mă preocupă, până la obsesie, acum.

Îmi sunt datoare să mă lămuresc şi să aşez fiecare lucru la locul lui.

Întorc spatele peisajului cenuşiu de dincolo de fereastră şi contemplu camera; fâşii de tapet în nuanţe de verde împart în pătrate tencuiala tavanului.

În şemineu, focul arde domol...

Covorul şi draperiile au culoarea maro-roşcată a frunzelor de arţar, patul îngust, înalt, cu tăbliile sculptate, o canapea acoperită cu pluş de culoare verzuie mobilau camera.

Într-un colţ, aşezat pe o măsuţă austeră, un televizor.

Cu un gest mecanic, iau telecomanda şi apăs pe unul dintre butoane. Pe ecran defilau în tăcere imagini. Scene dintr-un film se succed cu rapiditate. Protagoniştii se mişcau haotic şi mi se par fantomatici.

Las televizorul deschis şi intru în baie.

Dacă la conac camerele rămăseseră aproape neschimbate vreme de peste cincizeci de ani, băile şi bucătăria suferiseră transformări radicale; vana de o formă neobişnuită, aşezată în mijlocul încăperii, duşurile sofisticate, circulare care puteau să facă valuri şi torente, oglinda ovală ce acoperea un perete întreg, câteva corpuri de iluminat mascate învăluiau totul într-o lumină caldă, primitoare şi relaxantă.

Deschid pe rând robinetele. Apa curge silenţios, susurând ca un cântec de leagăn.

După un sfert de oră de relaxare în apa caldă şi parfumată, deschid ochii. Camera

nu-mi amintea de nimic; era ca și cum o parte din mine rămăsese cufundată în uitarea de sine. Zăbovesc încă vreo câteva clipe în plăcerea inconfundabilă pe care ți-o dă o baie bună, neavând energia, sau poate dorința, să-mi restabilesc poziția verticală în timp și spațiu.

În sufragerie, cineva se mișca de colo-colo în pantofi de casă pe dalele netede și zgomotul tocurilor mă liniștește, trezindu-mi însă nerăbdarea de a mă afla, cât mai grabnic, printre cei ai casei.

Revin în dormitor.

Pe ecranul televizorului se derulau ultimele secvențe ale filmului; un lan de cânepă de un verde de vis unduia elegant, cu mișcări perfecte și ademenitoare.

Mă simt mai puternică, eliberată total de acea permanentă încordare.

Închid televizorul și, pentru a legitima starea de relaxare ce mă cuprinsese, mă așez la măsuța mică de toaletă cu intenția de a-mi ura bună dimineața.

Luciul oglinzii, fidel și mincinos în același timp, îmi întoarse un chip dominat de ochii larg deschiși, cu privirea concentrată, marcată însă de derută; de parcă aș căuta un punct de sprijin.

Nu-mi place ce simt.

Cu un gest repezit îmi scot prosopul înfășurat în jurul capului și încep să-mi perii părul. În mod straniu, în oglindă, deslușesc doar mișcarea amplă a mâinii. *Fiecare dintre noi trăiește două vieți: una adevărată – copilăria – cealaltă falsă. Nimeni nu trebuie să renunțe la iluziile copilăriei...* Cuvintele nu-mi aparțin, le-am preluat de la o prietenă necunoscută, o romancieră norvegiană. Mă simt de parcă aș vrea să ajung cu o întârziere bine calculată la o întâlnire importantă.

Dau năvală în sufragerie.

Aici, Cristina decora un platou cu gustări.

– Bună dimineața, salut eu, se poate bea o cafea bună?

– Orice se poate, doar că regula casei, după cum presupun că știi, este una pentru toți: cafeaua se bea cu întreaga familie. Până atunci ia un pahar cu suc și revino când auzi gongul.

După ce beau sucul, mă îndrept spre bibliotecă, o încăpere situată cu o jumătate de etaj mai sus.

Urc cele șapte trepte, apoi mă bate gândul să renunț, să cobor și să fac o plimbare scurtă în parc.

Rezist tentației.

Încăperea mă întâmpină cu aerul ei rece.

Clipele trec. Timp în care încerc să-mi încarc plămânii și simțurile cu mirosul incitant, atât de specific cărților vechi.

Destul de jos, tavanul alb îmblânzea semiobscuritatea.

Întind brațul spre întrerupător.

Simt sub degete contactul rece al porțelanului, dar nu mă grăbesc. Dau vina pe un obicei vechi, un fel de exercițiu de așteptare.

Răsucesc întrerupătorul.

Cele șapte becuri ale candelabrului, confecționat din trei perechi de coarne de cerb, se aprind.

Cu toate acestea, lumina pare insuficientă.

Perdelele albe, aspre, de dantelă, aveau menirea de a asigura un surplus de protecție, în zilele reci.

Ele puteau să fie trase într-o parte, permițând accesul într-o lojă îngustă, mobilată cu o masă, un scaun, un balansoar, iar în colțul din partea stângă tremurau frunzele unui leandru uriaș.

Aici mă voi retrage pentru un surplus de intimitate ș pentru a găsi calea de întoarce în lumea din care am evadat pentru a-mi reclădi destinul.

Pe masă tronează două topuri de hârtie de scris, un suport pentru pixuri, o scrumieră și o vază în care strălucea enigmatic un superb trandafir galben.

Întorc scaunul și-mi reazem coatele de tăblia mesei, inspir cu voluptate parfumul discret al trandafirului. Instinctiv aduc în față câteva coli de hârtie, deșurubez căpăcelul unui pix și scriu: (...)

(Fragment din romanul **Evadare spre nicăieri**, ediția a II-a – revăzută și adăugită)

Colonada

Lăsară în urmă hotelul. Traversară şoseaua, însoţiţi încă o bucată de drum de ritmurile muzicii, parcă prea săltăreţe, la ora aceea a nopţii, şi dată la maxim, auzindu-se probabil şi-n camerele hotelurilor din apropiere, la „Timiş" şi poate că mai puţin la „Phoenix", ale cărui uşi şi geamuri de termopan mai atenuau câte ceva din intensitatea decibelilor.

— Cam nepotrivit, aprecie, laconic, Gloria. Mă gândesc la toţi bătrânii pe care-i deranjăm, fără ca măcar să ne placă muzica asta.

Iuliu înălţă din umeri. „Cui îi pasă?" zise c-o voce joasă. „Da, aşa-i!", sări Pia, „nu l-aţi văzut pe Bazil ce fiţe făcea?! Cât era de... transpus? Se înfoia ca un păun, dându-i târcoale Violetei care, flatarisită, cu braţele înălţate, îşi sucea încheieturile încărcate cu brăţări. Pe deasupra, juca din buric; de fapt, îşi scutura cărnurile, asta făcea!

Se opri o clipă din mers şi, c-un picior împins uşor înainte, îşi roti, scurt, şoldurile, sugerând un început de „Hula Hoop". Odinioară fusese expertă-n mişcare. Suplă şi afurisită, ambiţioasă şi neobosită îşi întrecea, în recreaţii, fără nicio dificultate, colegele.

— Hai, nu fi rea, o dojeni Iuliu. Fiecare cu plăcerea lui, zise şi-i făcu semn cu ochiul Gloriei. Suntem, cumva, arbitri? Făcea să le stricăm bucuria?

— Nu, desigur, admise Alexandra, aflată cu câţiva paşi înaintea lor. Tocmai de aceea am plecat la plimbare: să aibă loc pe ringul de dans. Şi chiar îmi priieşte, mărturisi înveselită. E o noapte pe gustul meu!

Alături, Radu întinse o mâna şi-o ciupi, uşor, de obraz. Înaintau, când apropiindu-se, când distanţându-se unii de alţii. După ce depăşiră tufele de măceş, ce marcau intrarea în *Parc*, urmară o cărare incertă. Înnodată, pe la mijloc, cu alta şi presărată cu câţiva nuci tineri, crescuţi anapoda. Zăboviră apoi puţin în preajma izvorului emblematic, al cărui nume se lega, conform legendei, de cel al unui localnic — Moş Bizieş. Descoperitor al primei surse de apă „acrişoară" din zonă.

— I-e sete cuiva? întrebă Liana şi arătă cana de pe marginea cimentată a buvetei. Cum nimeni nu răspunse, trecură printre ienuperii înalţi, de Virginia, străjuitori ai aleii care pornea din dreptul clădirii în formă de semilună, a fostelor *Băi Feruginoase*, şi se adâncea în *Parc*, până-n preajma *Cazinoului*.

Ajunseră în dreptul *Colonadei*. Cândva de-o frumuseţe eclatantă, întrecându-le în lungime pe cele din Karlovy Vary şi Baden-Baden, acum aflată într-o vizibilă stare de degradare.

— Riscăm? întrebă Iuliu şi întoarse capul către ceilalţi.

Stătea înaintea intrării. Mai exact, a uneia dintre ele, întrucât coridorul de lemn făcea înconjorul *Parcului* şi avea mai multe intrânduri. O pancartă inscripţionată, bătută peste o scândură transversală, semnala pericolul prăbuşirii schelăriei.

Femeile se apropiară şi făcură cerc în jurul lui. Şovăiau. Noaptea era, însă, destul de luminoasă şi bărbatul îşi reluă îndemnul.

— Cu atenţie, se poate trece, le încurajă. E doar puţin înnorat.

— Aduce c-un loc bântuit, constată, în şoaptă, Gloria, înfiorându-se şi ezitând să păşească pe sub bolta macerată de intemperii. Strecură o mână-n poşetă. Atinse, cu vârfurile degetelor, rotunjimile ispititoare ale câtorva bomboane fine, de ciocolată, învelite-n foiţe subţiri, de staniol. Le adună în palmă, săltându-le uşor. Simţi, pe dată, cum o cuprinde o stare de linişte. Chiar de siguranţă. Le avea la îndemână, îşi spuse mulţumită, şi orice tristeţe, enervare, proastă dispoziţie sau supărare putea fi anihilată,

la nevoie, cu ajutorul lor. Conta foarte mult. Îşi desfăcu degetele, lăsând bomboanele să alunece în căptuşeala moale a poşetei, după care îşi retrase mâna.

Printr-una din gurile ştirbe ale tavanului, luna se arăta fără grabă, ca rostogolită de-o mână leneşă. Difuza o lumină palidă, argintie. O pală de vânt legănă câteva şipci, fără să le desprindă.

— Aşa-i, nici mie nu-mi place, recunoscu şi Pia. E straniu. Parcă ne-ar pândi un pericol nevăzut! Îşi aţinti înspre Alexandra ochii întrebători, ca şi cum ar fi avut nevoie de-o susţinere.

— Ei, nu vă panicaţi! râse încurajator Iuliu, strângând-o pe Gloria de umăr. Cu noi cum rămâne, n-aveţi încredere?

— Oh, ba da, suspină aceasta dezarmată. Totuşi, mai bine să plecăm de aci, propuse şi înlătură, c-o zvâcnire a umărului, mâna bărbatului. Dacă se prăvăleşte peste noi măgăoaia? Nu vezi cât e de şubredă? Adineaori, când a bătut vântul, mi s-a părut c-aud un scârţâit. Da' ce-i, de fapt?! se interesă, c-un soi de exasperare în glas, şi făcu un gest repezit în direcţia *Colonadei*.

— Un culoar de promenadă, o lămuri Radu, înaintând câţiva paşi. Unic! preciză şi ridică, dintr-odată, vocea. Îndreptă o privire fugară către Liana, suficientă ca să-i surprindă înclinarea afirmativă a capului. Da, u-nic, repetă, insistând asupra cuvântului şi încercând, prin intonaţia glasului, să recupereze ceva din strălucirea de odinioară a *Colonadei*, atât de îndoielnică în acele clipe, dacă nu chiar incredibilă.

— Nu exagerezi? se miră Pia. Clătină din cap şi zâmbi neîncrezătoare, aproape sfidându-l.

— Nicidecum.

— Te referi la ruina asta? se minună, la rândul ei, Gloria, împărtăşind scepticismul Piei.

— Trebuie să ştii s-o priveşti!

După ce, la 1796, farmacistul Cechinni, descins din Timişoara, va face întâia analiză a unor izvoare, despre ale căror virtuţi începuse, deja, să se zvonească, opt ani mai târziu, reluând investigaţiile, Ignatz Peltz şi Karol Klapka, medic şi farmacist, îşi vor da girul, vestind că, parte din ele, sunt bune de folosinţă. Atât pentru oameni, cât şi pentru animale. Perseverându-se, în anii următori, vor fi descoperite adevăratele „izvoare tămăduitoare", de către medicul Johann Lindenmayr, care va duce câteva flacoane cu apă, spre examinare, la Viena. Iar rezultatele dovedindu-se încurajatoare, confirmată fiind calitatea pânzei freatice a pământului din zonă, bogată în minerale, în primăvara lui 1811, se va deschide primul sezon balnear al aşezării.

Pe viitor, numărul celor porniţi în căutarea însănătoşirii se va înmulţi, iar vindecările vor fi spectaculoase. Într-atât, încât peste alţi opt ani, recunoscându-se valoarea terapeutică a acelor ape, localitatea va deveni Staţiune. *Şi nu una oarecare. Dăruită, în afara izvoarelor minerale, c-un aer puternic ozonat, va fi socotită un ţinut binecuvântat. Vreme de-un secol, specialişti în horticultură, veniţi din Imperiu, vor desăvârşi* Parcul *imens, de aproape 30 de hectare, care va încorpora* Staţiunea. *Vor selecta, acomodând în solul străin, arbori şi arbuşti diverşi, meniţi să întreţină puritatea aerului şi să adauge un surplus de frumuseţe locului, încât, cu timpul, va ajunge să fie socotit drept o adevărată „perlă" a regiunii. Dacă nu chiar a Europei Centrale.*

Alţi medici şi alţi cercetători vor continua investigaţiile înaintaşilor. În 1829, profesorul Hendrik Sadler, din Viena, va stabili principalele caracteristici ale izvoarelor şi, câţiva ani mai târziu, dr. Gheorghe Ciocârlan, întâiul medic balneolog român, va publica un prim studiu privind efectele curative ale apelor minerale din Buziaş. În anii următori, noi referate, monografii şi articole, prezentate la diverse congrese, vor atesta, de fiecare dată, bogaţia pânzei freatice din zonă, iar anumite documente, păstrate de la 1871, vor menţiona existenţa a opt surse principale de apă: trei pentru băut şi cinci pentru băi. Astfel că, de la un an la altul,

tot mai numeroşi pacienţi vor veni într-aci, atraşi de faima crescândă a Staţiunii.

Şi-n pas cu nevoile oamenilor, se vor construi noi vile şi case de vacanţă. Noi hoteluri şi baze de tratament. Trăsuri şi poştalioane vor asigura transportul zilnic al pasagerilor.

La început, căruţe de lemn. Şaizeci şi şase de cai, adăpostiţi într-un grajd imens, vor fi utilizaţi pentru tractarea acestora. Treptat, vor fi înlocuite de poştalioane, ca în al doilea deceniu al secolului XX să fie construită o linie de cale ferată, care va duce de la gară direct la Băi.

Iar în mijlocul Parcului, *începând cu anul 1874, se va înălţa* Cazinoul. *Înconjurat de palmieri şi arbori exotici, îşi va etala strălucirea, mai cu seamă, în ceasurile înşelătoare ale nopţii, când balurile şi ruleta şi celelalte jocuri de noroc vor reţine protipendada până în zori.*

Adevăratul simbol, însă, al Staţiunii *va fi* Colonada. *Executată, iniţial, de dulgheri austrieci, din lemn traforat, va fi inaugurată un an mai târziu. În final, la capătul câtorva decenii, va înconjura o porţiune amplă din Parc, făcând legătura între* Izvorul Mihai, *hotelurile* „Phoenix" *şi* „Bazar", Izvorul Iosif *şi* Cazinou. *Iar trecerea pe sub cupola-i dantelată dovedindu-se a fi extrem de plăcută, în scurt timp va deveni un spaţiu preferat, de selectă promenadă.*

— Nu exagerez, repetă Radu. Apoi, se apropie de Gloria, uitându-se, pe când înainta, în direcţia unor arbuşti, în spatele cărora se distingeau, verticale şi albe, trunchiurile a două şiruri de platani. Flancau *Aleea Ionilor*. Şi nu departe, după o cotitură, ştia fără să fie nevoit să mai privească, *Parcul* se deschidea dintr-odată, dezvăluind un spaţiu amplu şi luminos, chiar şi la ora aceea târzie. Era înconjurat de corpuri de iluminat şi de bănci, care încercuiau bazinul şi fântâna arteziană din mijlocul lui, ornată cu trei peşti albaştri. Neverosimili. Fiecare, din unghiul său, îndrepta câte o privire posacă spre straturile policrome de flori, sădite în jurul bazinului. Puţin mai îndepărtată, se profila silueta întunecată a *Cazinoului*. La fel, şi aceea a *Chioşcului* destinat să găzduiască fanfarele care, ani în şir, animaseră, cu muzica lor, atmosfera Staţiunii.

— Şezi, o pofti, indicând o bancă, şi închide pleoapele, îi ceru. Ascultă:

După-amiaza, mai târzior, începu a-i zice, aşezându-se lângă ea, după ce focul zilei se va fi domolit, expunându-şi toaletele, doamnele şi domnişoarele se plimbau de-a lungul *Colonadei*. Făceau schimb de ochiade cu ofiţerii chipeşi, mereu prezenţi. Iar fotografii roiau la tot pasul, grăbiţi să nu rateze clipa. Mişunau de colo, colo, spuse şi întinse o mână spre culoar, agitând-o prin aer, pentru a sugera acea vânzoleală neîntreruptă. Erau gata în orice moment să-ţi ofere un „souvenir"! Cu toate că, pe atunci, realizarea unei poze era o treabă cu dichis. Cerea un oarecare timp şi pricepere, căci n-aveau aparate digitale, glumi. Ei, bine, află că nu „şomau". Odată cu lăsarea serii, rosti şi inspiră adânc, umflându-şi plămânii, pentru a slobozi brusc aerul din ei c-un uşor şuierat, pe alei se aprindeau lampioanele iar doamnele şi domnişoarele se retrăgeau să-şi schimbe rochiile, cu altele, mai sofisticate. De seară. În *Parc* se auzeau, până adânc în noapte, valsuri şi arii din opere, revărsate din *Chioşcul Fanfarelor*, în vreme ce dinspre hotelurile şi vilele *Staţiunii*, protipendada sosea cu trăsurile, conduse de vizitii şvabi. Toţi unul şi unul, mustăcioşi şi solemni, ca trşi la xerox, zâmbi, ridicându-se de pe bancă.

Îndreptă, după aceea, o privire cercetătoare înspre ceilalţi, care se apropiaseră de ei, cu paşi silenţioşi, ascultându-i vorbele în tăcere. Priveau în jur, încercând să străpungă întunecimea. Dornici, parcă, să audă zvon de glasuri sau de cântări, însă din direcţia *Cazinoului* şi-a *Chioşcului Fanfarelor* nu răzbea niciun sunet, menit să confirme şi prezenţa altora pe vreuna dintre alei. Doar câteva lătrături estompate şi rare răzbeau dintr-o îndepărtare nedefinită.

— Imaginaţi-vă tabloul întreg, le spuse, cu faţa destinsă într-un zâmbet larg. Începând

cu tropotul vesel al cailor. Şi sclipirea jucăuşă a felinarelor. Şi râsetele amestecate ale ocupanţilor din atelaje, ce răzbeau în afară. Şi destinaţia finală, *Cazinoul:* cu pereţii interiori îmbrăcaţi în oglinzi veneţiene, înalte. Cu jocurile de noroc şi neodihna ruletei. Cu dansul din fiecare seară şi acele şiruri înlănţuite de perechi, reflectate în cristalul oglinzilor. Şi chelnerii în frac, discreţi şi serviabili, purtând pe tăvi paharele subţiri, umplute cu şampanie. Şi tombola de duminică. Şi balurile, numeroase. Şi mulţimea spectacolelor, susţinute de actori şi cântăreţi în vogă. Adesea, în prezenţa autorilor...

— Greu de crezut! exclamă Iuliu.

— Adevărat, îl susţinu Alexandra. Mai ales că acum...

—Parcul era iluminat a giorno, urmă Radu, fără să ia în seamă comentariile, iar pe bănci şedeau cei ale căror venituri nu le permiteau să frecventeze *Cazinoul* şi ascultau muzica. Oricum, veselia şi buna-dispoziţie aparţineau tuturor, pe când spaţiul *Colonadei* era animat de plimbările necontenite ale tinerilor, „prinşi" cu totul de idilele lor.

Un schelălăit prelung de câine, ca un vaier neajutorat, ţâşni de undeva, de pe o alee, urmat de-un şir de lătrături întârâtate. Radu îşi roti ochii în jur, încercând să localizeze direcţia de unde venea zgomotul. Cum însă acesta conteni în scurt timp, renunţă.

— Cam aşa, ca atmosferă şi să vă faceţi, cât de cât, o idee, le spuse în încheiere. Se îndepărtă, păşind agale, ca şi la venire. Părea îngândurat, într-un fel nemulţumit, şi fruntea îi era brăzdată de două cute adânci, orizontale. Mergea cu ochii-n pământ, urmărit de raza subţire şi verticală a lunii, ce cădea peste frunzele arborilor şi se furişa printre ele, proiectându-le umbrele inegale asupra lui, fără ca el să ştie. Se opri lângă Liana. Îşi căută pe urmă zorit, în buzunar, pachetul cu ţigări. Aprinse una.

— Ne-ai convins, dar toate astea *au fost!*

Pia apăsă puţin pe ultimele două cuvinte. Veni lângă ei, depăşindu-i cu câţiva paşi. Examină, în treacăt, chipurile prietenilor, fără să le desluşească prea bine. Privi, apoi, înspre *Cazinou*.

— Ceea ce se vede acum nu se mai potriveşte, constată. Nici măcar nu am remarcat clădirea, mărturisi, şi vocea i se subţie, parcă enervată. Mi s-a părut măruntă, meschină. Pe-o uşă încuiată spânzură un lacăt ruginit, ia priviţi! îi îndemnă, deşi deasupra stă scris „Discotecă". Degeaba! pufni şi ridică din umeri. Totul pare înţepenit de un veac. Am dreptate?

Radu dădu să-i răspundă, însă hămăiturile câinilor se auziră din nou, înteţite, distrăgându-i atenţia.

— Ia te uită! constată Alexandra, răsucindu-se către stânga. Nu suntem singuri! Surâse amuzată.

Din capătul *Aleii Ionilor*, precedaţi de trei căţelandri, neîngrijiţi şi agitaţi, se zăreau cum înaintează două siluete. De fapt, doi bărbaţi care — pe măsură ce se apropiau, cu paşi împleticiţi şi braţele petrecute pe după umeri, alcătuind o fiinţă bizară, sudată parcă într-o frăţie siameză — îşi uneau vocile, reluând un refren al unui cântec în vogă:

— Iubi-bilă! intona cu glas autoritar cel mai înalt dintre ei.

— Iubibilă, îi răspundea, c-un semiton mai jos, amicul.

— Cum ai zis?

— Iubibi-lă!

— Şi mai cum?

— Iu-bi-bi-lă!!! Ce'şti surd?!

Se întrebau, pe rând, clătinându-şi capetele şi întorcându-şi feţele, unul spre altul. Oprindu-se, la răstimpuri, pentru a se suţine. Îşi înnodau atunci şi mai vârtos braţele pe după grumazuri, ca imediat după aceea să-şi reia, revigorată, cântarea, dovedită a nu fi tocmai pe placul căţelimii, ce-şi intensifica lătrăturile.

— Vai, nu pot să cred! izbucni în râs Gloria, pocnindu-şi palmele, consternată. Coco şi Alin! În halul ăsta?!

— Care „hal"? o contră, mai mult ca să o sâcâie, Iuliu. Sunt doar bine-dispuşi. Şi nici măcar nu-s afoni, cum de nu-ţi plac?

Asemenea unei umbre alunecoase, traversând pieziş pavajul aleii, unul dintre câini se furişă până la ei. Hămăi scurt, înălţându-se în două labe şi sprijinindu-se cu cele din faţă de genunchii Piei.

— Piei, javră! strigă aceasta, luată prin surprindere şi sări înapoi c-un pas, dar câinele nu făcu decât să se gudure pe lângă ea, privind-o cu ochi umili.

— I-e foame, spuse Alexandra, aplecându-se. Îl chemă c-un fluierat scurt, aşa cum făcea în copilărie când atrăgea câinii şi ei o urmau supuşi.

Îndată, animalul se rostogoli pe spate, expunându-şi abdomenul cu blană tărcată şi încâlcită — dovadă de supunere şi prietenie.

Gloria scormoni în poşetă şi-i aruncă un biscuit.

— Nu fă asta, o sfătui Radu. Va veni întreaga haită.

— Haită? se miră Alexandra.

— Eh, vorba vine, o lămuri Radu. N-o lua ad litteram.

Absorbiţi, cu totul, de refrenul lor, bărbaţii îi depăşiră, fără să-i bage în seamă.

(Fragment din romanul în pregătire **Stil Diwal**)

Îmi vine să urlu
(Întâmplare adevărată)

De la începutul anului îmi propusesem să merg la C.C. Corte Inglés ca să îmi cumpăr un anume articol de îmbrăcăminte de o marcă renumită pentru calitatea ei, profitând de reducerile sezonului.

Fără motiv lăsam zilele să treacă, până când m-am uitat în dulap și am zis că de fapt nu aș avea nevoie să mi-l cumpăr.

Și, totuși, chiar și așa, mi-am zis să merg azi să îl cumpăr sau să trec să văd ce mai e pe la magazin, deși nu îmi place să merg cumpărături, mi se pare obositor. Mă îmbrăcasem să ies și stăteam pe un scaun cu mintea fără gânduri, fără să privesc la ceas, apoi m-am ridicat automat și am ieșit pe ușă.

În două minute am ajuns la stația de autobuz unde mai erau câteva persoane, printre care mi-au atras atenția o femeie foarte elegantă cu părul roșcat și aranjat, care stătea rezemată de peretele transparent al stației în partea exterioară; o fată ce părea de vreo 12 ani (mai târziu am aflat că avea 15), își ținea haina groasă în mână cu un aer inocent, privind în gol, rezemată de perete în interiorul stației, iar alături de ea, pe bancă, avea rucsacul cu cărți. Ceva mai încolo era un bărbat înalt, destul de înaintat în vârstă și alte câteva persoane ce nu mi-au atras atenția în mod deosebit.

Era în jur de ora 3 a după-amiezii. Părea o zi ca oricare alta. Soarele își strecura razele prin aerul rece de ianuarie.

Mă gândeam să scot cartea pe care o aveam în geantă și să citesc până sosește autobuzul.

În acel moment am auzit niște hohote sinistre și am văzut trupul fetiței scuturat de convulsii. Mă întrebam dacă râde, dacă plânge, dacă nu cumva e nebună sau are epilepsie, dacă nu cumva e drogată.

Mi-am zis repede în gând: „orice ar fi, are nevoie de ajutor" și am făcut câțiva pași ca să îi văd fața. Fata plângea în hohote, însă nimeni nu părea să observe acest fapt.

Atunci m-am apropiat mai mult de ea și am întrebat-o ce a pățit și dacă aș putea să o ajut cu ceva. Lacrimile îi curgeau abundent pe față, iar hohotele au devenit mai puternice, sufocându-i cuvintele care se rostogoleau în silabe ascuțite.

Abia după o vreme, după ce repetase de mai multe ori, am înțeles când a zis „...m-a violat...", am întrebat șocată: „Cine? Când?".

Răspunsul ei a venit repede și disperat: „... acum, chiar acum s-a întâmplat... acum o clipă..."

Nu știu cum mă asculta pentru că aveam impresia că nu mă vede. Avea o privire goală.

Am privit buimăcită în jurul meu și mă întrebam ce se întâmplase cu fata. Nimic din aspectul ei fizic nu părea să îndreptățească cele spuse de ea. Era îmbrăcată tip sport, hainele îi erau curate și avea un aspect îngrijit.

Ce? Cum? Când? întrebările mă loveau cu putere în cap... încercam să înțeleg ce e cu ea.

I-am zis calm: „Te rog, încearcă să te liniștești puțin... și explică-mi... încerc să te ajut... când s-a întâmplat...?"

„Acum o clipă..."

„Unde?"

„...în scara unui bloc (își agita mâinile arătând spre strada din spatele stației de autobuz)... pe aici..."

„Îl cunoști?...

Abia a îngăimat printre hohote și lacrimi:

„Nu... avea un cuțit... m-a amenințat că mă omoară... m-a dus în scara blocului..."

Acum am înțeles. Fata abia când a ajuns în stația de autobuz asimilase ceea ce i se întâmplase. Nu știu cum s-a târât până aici. Nu i-am pus nici o clipă la îndoială spusele. Știam cum se simte o victimă de abuz sexual

și știam și care sunt măsurile care trebuiau luate imediat.

Am încercat să o liniștesc, atât cât am putut.

Am ajutat-o să-și pună haina și am îmbrățișat-o, încurajând-o și încercând să aflu mai multe detalii ca să o pot ajuta. Am întrebat-o despre mama ei, dacă se înțeleg bine, dacă vrea să-i telefonez sau să telefonez la poliție...

Fata încuviința din cap, să sun oriunde, numai să o ajut.

Între timp, femeia cea elegantă s-a apropiat de noi ascultând cu mult interes ce vorbeam, a scos telefonul cu un gest automat, dat fiind că eu încă o țineam pe fată în brațe. Apoi m-a întrebat:

„Unde să sunăm mai întâi, la mama ei sau la poliție?"

„La mama ei", am răspuns. „E minoră... și are nevoie de mama ei înainte de toate..."

Voiam să-i zic să o anunțe fără să o sperie, cumva mai delicat. Dar oare ce cuvinte se pot alege pentru a-i spune unei mame că fiica ei a fost violată?

Oricum, femeia i-a spus direct, fără ocolișuri, ce se întâmplase. Gândul ei era că fetița avea nevoie de ajutor. Apoi a sunat la serviciu și a anunțat că va întârzia.

A rămas lângă noi, privindu-ne: eu țineam fetița în brațe și încercam să o liniștesc. Se lăsase moale în brațele mele, ca și cum eu aș fi fost mama sa. Am sfătuit-o să nu aibă rețineri, să povestească tot ce i s-a întâmplat, că asta o va ajuta să se recupereze.

Am prevenit-o că i se va face o recunoaștere medicală, că așa se procedează în astfel de cazuri.

Mama sa a sosit repede cu mașina, urmată de alte două mașini de poliție. Tremura toată, lacrimile i se adunaseră într-un baraj invizibil pe care numai ea știa cum îl ține, însă tremurul trupului îi trăda suferința, neputința și revolta.

Am lăsat-o să-și îmbrățișeze fiica, îmbrățișarea cea mai tristă pe care am văzut-o vreodată. O îmbrățișare dureroasă, plină de suferință. Aveam în fața ochilor două suflete distruse, distruse de amenințarea unui cuțit pe care îl mânuia un nebun. Un nebun care umblă liber pe străzi.

Am apucat să-i spun: „Trebuie să fii foarte tare, fiica ta are nevoie de tine. Dă-i din puterea ta de mamă. Va trece peste asta, veți trece împreună! Se poate depăși."

Încuviința din cap, însă amândouă tremurau.

Polițiștii au încercat să afle cât mai multe amănunte despre ceea ce s-a întâmplat și despre individ. Le-am spus să o întrebe cu delicatețe despre tot ceea ce vor să afle, până când nu va intra în șoc post-traumatic. Pentru că la un moment dat mintea refuză să asimileze realitatea și atunci blochează amintirile care sunt prea dureroase.

Fata își amintea totul cu o precizie uimitoare, părea că mintea ei revoltată înregistrase toate amănuntele cu precizia unui film, continua să plângă dar răspundea cu claritate la toate întrebările polițiștilor. Părea că luptă din toate puterile să-și recupereze inocența, o inocență care i-a fost smulsă cu atâta sălbăticie. A fost jefuită ziua în amiaza mare, în drum. Jefuită de suflet, jefuită de identitate, jefuită de propria ei voință.

Nu știu câtă vreme am ținut sufletul acesta distrus în brațele mele, dar mi-a fost îndeajuns cât să mă îndolieze pentru multă vreme.

Polițiștii au dus-o împreună cu mama ei la locul tragediei. Trebuia să mai urce o dată pe eșafodul unde o parte din ea fusese ucisă. Trebuia să privească din nou locul acela, să retrăiască drama, ca să fie crezută, trebuia să demonstreze că a fost ucisă.

Apoi trebuia să meargă la spital, să se dezbrace în fața altor necunoscuți care să se constate că cea mai grea umilință pe care o poate simți o femeie, în acest caz, o fetiță care a fost obligată de lama cuțitului unui nebun să fie femeie, ca să i se dea o hârtie cu care se poate denunța crima pe care a trăit-o.

Am ajuns la centrul comercial foarte răvășită. Nu am reușit să cumpăr nimic. Îmi

vine să plâng... Mărturisesc că mi-ar plăcea să fiu o fiară și să-l mutilez pe individul acela așa cum el a mutilat viața acestei fetițe.

Îmi vine să urlu!

A fost o zi de coșmar. O zi oripilantă.

Am văzut o fetiță care lupta din toate puterile, cu un curaj supraomenesc ca să-și recupereze viața mutilată. O fetiță care și-a învins umilința și suferința și a strigat după ajutor și să i se facă dreptate.

Am văzut o mamă distrusă care și-a învins propia durere ca să își ajute fiica.

Specialiștii spun că aceste întâmplări nu se pot depăși, că o victimă de abuz sexual se obișnuiește să trăiască cu asta, că e preferabil să moară decât să suporte consecințele. Există și cazuri, puține, în care victimele abuzurilor sexuale au reușit să-și recapete normalitatea vieții dinainte. Am speranța că vor reuși să treacă curând peste asta.

Dar câte astfel de cazuri ca acesta rămân înmormântate într-o tăcere acoperită de umilință?

În Spania poliția răspunde cu promptitudine la apelurile de acest fel, însă legea nu pedepsește îndeajuns această crimă care se cheamă abuz sexual și care încă se mai confundă cu un act sexual.

* * *

La câteva luni făptașul a fost arestat de poliție, o fiară cu chip de om, după ce mai violase câteva fetițe.

Fetița pe care am ajutat-o în acea zi, grație ajutorului medical și psihologic primit imediat, a început să-și recupereze viața furată.

Mama

Marta privea pe fereastra avionului, însă fără a vedea formele jucăușe ale norilor. Când era mică visa să se joace cu ei.

Ținea strâns în brațe o cutie de carton, cu iluzia unui copil, în timp ce prin fața ochilor săi trecea o înșiruire de amintiri din copilărie, care o aveau în prim-plan pe mama sa. Nu și-o amintea niciodată zâmbind. Buzele sale aveau colțurile încovoiate în jos, și părea că mereu avea un nod greu în gât.

Frumusețea deosebită îi era ascunsă de privirea resemnată a ochilor verzi, care aproape că nu se vedeau de sub pleoapele căzute. Părul-i blond era pieptănat mereu în același fel, adunat într-un coc discret, sub o năframă cu floricele. Muncea fără încetare, fără a se gândi la nimic. Niciodată nu-i spusese o poveste, niciodată nu o auzise cântând.

Își amintea cum o purta mereu în brațe, peste tot, până când s-a născut sora ei, Veronica, pe când ea avea trei ani. Încă de pe atunci Marta trebuia să aibă grijă de sora ei nou-născută, și mai târziu de cealaltă soră, mezina familiei. Cele două surori mai mari mergeau să lucreze la câmp cu tatăl lor. Când Marta a împlinit opt ani, mama ei s-a angajat la o fabrică de cărămizi, la opt kilometri distanță de casă. Așa că ea, aparte de a avea grijă de surorile ei mai mici, trebuia să mai facă și treburile casei.

Mama sa îi spunea mereu cu o voce obosită:

– Marta trebuie să faci asta, trebuie să faci aia.

Mereu acest „trebuie".

Când Marta împlinise șaisprezece ani era deja o bună gospodină. Moștenise toată frumusețea mamei, același păr de culoarea grâului copt, aceeași ochi verzi, însă cu o privire rebelă.

Atunci mama sa i-a zis:

– Marta, trebuie să te gândești la măritiș.

Deși, era obișnuită cu felul de a vorbi al mamei sale, de această dată i s-a părut că o fulgerase în cap. Își adună toate puterile pentru a se împotivi, deși știa că era în van. Vocea i-a răsunat ca o rugăciune:

– Nu, Dumnezeule, eu nu vreau să mă mărit... Mamă, eu vreau să studiez...

– Va trebui să o faci, Marta. Toate femeile se mărită. Nu vreau ca satul să râdă de niciuna din fetele mele. Sora ta, Veronica, vorbește deja cu un fecior. Nu se cuvine să se mărite înaintea ta.

Apoi îi întoarse spatele, continuându-și treburile.

Marta era disperată. Ea nu voia să se mărite, nu voia să aibă copii. Nu voia să aibă aceeași viață ca mama ei, să suporte bețiile și infidelitatea unui bărbat imatur, dar mai ales nu voia să poarte acel nod greu în gât pe care îl aveau toate femeile din sat.

Marta voia să studieze, voia să călătorească, voia să fie liberă.

Trei luni mai târziu, și-a găsit salvarea ce venise din partea mătușii Magdalena, sora tatălui său, care, după ce născuse al doilea copil mort, hotărî să o adopte pe Marta. Mătușa Magdalena, locuia în București, iar Marta era nepoate ei preferată, deoarece era singura care dorea să studieze.

După mutarea în marele oraș, Marta începu să se distanțeze de familia sa de origine, cu atât mai mult cu cât acolo mereu s-a simțit neînțeleasă. Cu ajutorul unchilor săi, a putut să-și împlinească visele și să-și continue viața fără a mai privi în urmă, fără a se mai gândi la mama sa.

În fața ochilor săi a rămas, nemișcată, imaginea mamei sale în sicriu, unde în sfârșit părea să-și fi găsit liniștea. Nodul acela greu din gât părea să fi dispărut, însă chipul său rigid încă mai păstra o urmă de suferință.

După înmormântare, cea mai mică dintre surorile sale i-a dat o cutie, pe care mama sa o păstrase după adopție, într-un sertar al noptierei sale.

Când a deschis cutia, Marta și-a văzut jurnalul, cel pe care îl începuse pe când avea opt ani. Îl deschise și văzu fotografia celei mai bune prietene din copilărie, Laura. O întoarse și citi: „Prietenii sunt familia pe care ți-o alegi. Te iubesc, surioară." Apoi văzu caietul său de poezii, pe care scria: „Vers cu vers". L-a deschis și a citit primul poem pe care îl scrisese în copilărie: „MAMA".

Doamna

Doamna lui Parvenitu este o femeie de 40 de ani și se simte împlinită și fericită.

Și de ce n-ar fi?

Trăiește în Țara Aparențelor, unde totul e posibil. Totul e posibil dacă ai „pile", desigur. Țara aceasta e guvernată de o singură lege: „CE ZICE LUMEA?"

S-a măritat foarte devreme, cu primul bărbat bogat care i-a cerut mâna, Domnul Parvenitu, astfel că a putut să-și construiască o lungă carieră în căsnicie. 22 de ani.

22 de ani?

Ca să ajungi să ai această vechime în căsnicie trebuie să respecți cu pioșenie toate obiceiurile locului, să ai grijă de (re)numele tău și o mulțime de alte calități.

Trebuie să-i faci bărbatului cel puțin doi copii, ca să fii sigură că nu-i va trece niciodată prin cap să părăsească căminul conjugal. Doamna lui Parvenitu i-a făcut. I-a făcut doi băieți. (Chiar dacă, între noi fie spus, Domnului Parvenitu îi cam plac fustele și scapă foarte des de acasă, dar Doamna lui, ca o bună nevastă ce este, i le trece cu vederea.)

În ziua de azi o bună gospodină trebuie să aibă și o profesie. Doamna lui Parvenitu o are, e funcționară la poștă. Dar nu o funcționară oarecare, ci una cu doctorat. Da, ca să fii în rând cu lumea trebuie să ai și doctorat. Iar Doamna lui Parvenitu l-a obținut, și l-a cumpărat.

Doamna lui Parvenitu nu-și cunoaște copiii, pentru că îi îngrijește mama sa, văduvă pensionară. Că tot se plictisea singură, săraca, așa are ocupație.

Doamna lui Parvenitu a asimilat și alte obiceiuri sănătoase: citește zilnic reviste, răsfoiește câte o carte și își notează într-o agendă replici interesante din telenovele, ceea ce îi permite să lege conversații inteligente cu prietenele sale.

Doamna lui Parvenitu nu lipsește niciodată de la slujba duminicală, iar când e hram merge la mănăstire. E foarte important să ieși în societate, să te vadă lumea.

Un alt obicei încântător al Doamnei lui Parvenitu e să cunune și să boteze. Se zice că asta aduce noroc. Și în cazul ei funcționează. Și are deja un convoi de fini botezați și cununați.

Aparențele trebuie păstrate cu sfințenie!

Stampă de Crăciun

Orașele agonizează sub palidele lumini ale ornamentelor de crăciun și asurzitoarele pocnete de petarde, care le-au invadat fără nici o de pietate.

Fațadele magazinelor au adoptat, deodată, avidul aspect al jocurilor automate.

Întreaga populație a fost cuprinsă de epidemia febrei de a cheltui.

Guvernul s-a văzut obligat să declare stare de urgență.

Alunecare

Dimineața își scutură lehamitea umedă peste străzile orașului, încă somnoroase, și peste copacii goi.

Un bărbat de vreo 70 de ani, împinge cu încăpățânare un cărucior de sârmă – din cele care se folosesc în magazine –.

Printre gratiile lui se observă bucăți de metal și alte materiale reciclabile înghesuite peste deziluziile acumulate de o viață.

Ceva mai încolo, în fața unui bar, un grup de tineri fumători își aruncă fumul și amărăciunea asupra trecătorilor îngânduraţi și grăbiți.

Galbenul stins al frunzelor, tatuat pe asfalt, înalță rugăciuni unui dumnezeu ce pare a sălășlui în propria-i uitare.

Introspecție

Mă opresc în fața oglinzii și din profunzimea apelor de cristal mă fixează o privire obosită ce mă îndeamnă să fac un inventar a ceea ce se află sub pielea-mi ridată de dezamăgiri.

Se pare că nu a mai rămas mare lucru: niște principii călcate care erau ale mele, un număr nesfârșit de promisiuni dezordonate și neîmplinite pe care tu le-ai aruncat peste tot, niște pierderi de memorie care strigă disperate după ajutor și un mănunchi de iluzii în spatele unui chip de fecioară fără nume.

Din toate acestea iau doar pricipiile, le scutur de praf, și plec în căutarea mea.

Ziua tatălui

Dintr-o depărtare atât de distorsionată, abia simțită, o rază de amintire pătrunde prin zorii zilei peste clipirea somnoroasă a nopții. Și, peste imensitatea lumii, raza aceasta caută o fisură în sufletul meu, pentru a se cuibări în el.

Îmi înalț privirea peste rutina care umple zilele și mă simt inundată de amintirile duioase ale copilăriei. Această rază mi te-a adus înapoi dintr- o altă lume, învăluit de amintiri fericite, mai viu ca niciodată, atât de viu încât îți simt lumina zâmbetului și, sub privirea ta din altă dimensiune,redevin fetița de odinioară.

Prinsă de mâna ta puternică, mă las condusă spre câmpiile copilăriei mele, aud glasul tău care mă poartă pe tărâmul zânelor și, chiar dacă cunosc pe de rost povestea, știu că de fiecare dată, tu îi adaugi ceva nou pentru a mă captiva... Mâinile tale se joacă de-a v-ați ascunselea în spatele tău, iar când mi se arată sunt pline de florile care îmi plac atât de mult, sau poate îmi aduci miere, sau fructe, sau alte surprize, mereu însoțite de zâmbetul și îmbrățișările tale, și, fiecare surpriză are o istorie proprie pe care tu mi-o împărtășești de fiecare dată...

Înșiruirea amintirilor continuă să umple spațiile goale din sufletul meu, iar ochii se dezlănțuie în valuri de lacrimi, în timp ce raza care mi te-a adus dispare ducând cu ea dulcea ta prezență.

Un fulger neașteptat îmi lasă sufletul descoperit în fața intemperiei dorului.

Întoarcere la copilărie

Aș vrea să mă mai pot pot întoarce în visul florii de cireș, să îmi lipesc privirea de fereastra orizontului, acolo unde magia oricărei clipe poate să deschidă poarta veșniciei. Aș vrea să mai pot hoinări prin anotimpul ploii, să mă ascund în mângâierea picăturilor și să cuprind în zbor curcubeul inocenței mele.

Primăvara

Primăvara coboară zâmbitoare dintr-o floare de cireș, îmi atinge sufletul cu o mângâiere suavă și mă seduce cu înfățișarea-i plină de exuberanță. Nu mă pot împotrivi și mă las furată de zburdălnicia ei spre zbor și visare. Dintr-odată întreaga lume pare mai frumoasă, mai pură și fără de păcat, ca și cum Universul s-ar fi născut în această clipă, care în sublimul ei atinge veșnicia. Mă aplec asupra unui fir de iarbă împodobit cu o picatură strălucitoare de rouă, ce pare a-și susura povestea, o poveste despre rosturi, înțelesuri și tainice trăiri...

Cădere

Sufletul scăldat în pustiu se îmbată cu întuneric și se hrănește cu propria-i sete. Același întuneric își murmură părerile printre fâlfâiri de aripi:

— A fost abuzat, are încrederea slăbită, îi lipsește suflarea...

— Se va face bine! Nu necesită decât un chiuretaj.

Limbajul tăcerii

Există o tăcere care se naște atât de încărcată de ea însăși încât își creează din propria-i greutate combustibilul ce o face să clocotească. E liniștea ce sălășluiește pe tărâmul agitat al sentimentelor mutilate ce caută subiectivismul înfruntărilor.

Și mai există o altă formă de tăcere, cea care răsare din rădăcina cerului și a pământului și e atât de diafană încât cuvântul se sfiește să-i treacă pragul ca să nu-i întine lumina și pacea care o sălășluiesc.

Eliberare

Azi iubirea ta îmi bântuie sufletul cu zvârcoliri muribunde, dar în căutarea ei haotică, niciodată nu va mai reuși să trezească în mine armonioasele acorduri ale fericirii și nici nu va mai putea isca durerea ce se oglindește în lacrimile împietrite din inimă. Azi, sufletul meu rămâne tăcut și închis, rezistând oricarei încercari venite din partea ta de a comunica cu el.

Azi, în sfârsit, am învățat să umplu spațiul acelei clipe când îmi doream cu ardoare să te văd, să te simt, să mă pierd în tine și să mă contopesc cu tine; clipa aceea care părea interminabilă, am învățat să o umplu cu seninatate și pace.

Azi, în sfârșit am învățat să mă bucur de toată fru-museţea lumii mele interioare fără acea dorință nebună de a te vedea și de a mă preocupa pentru tine.

Azi, în sfârșit, am învățat să mă iubesc și să mă respect pe mine însămi, dincolo de dorinta arzătoare de a-ți vedea chipul și privirea ce știe să vrăjească.

Azi, în sfârșit, mă simt liberă, fericită în singuratatea mea, când am evadat din lumea ta plină de meschinărie.

Azi, în sfârșit, am reușit, să zâmbesc după atât de multă risipă de sentimente pe care tu le-ai călcat, fără milă, în picioare.

Azi am hotărât că niciodată sufletul meu nu va mai călca pe cărările ce duc spre lumea ta.

Și, chiar dacă niciodată nu voi uita cât de mult te-am iubit, azi zborul meu se înalță dincolo de toate dimensiunile și semnificatiile lumii tale.

A fuma sau a nu fuma

Ignoranța se plimbă pe stradă
la braț cu impertinența.

Unul nu știe care dintre cele două îl deranțează mai tare când, deodată, se trezește învăluit de un nor imens de fum.

Fumătorul (femeie sau bărbat) exalează fumul în toate părțile și își agită mâna ce susține țigara cu imperativul de care dă dovadă un câine ce urinează pentru a-și marca teritoriul.

Nefumătorii sunt o specie pe cale de dispariție.

Păpuși

Mă numesc Elsa și locuiesc într-o casă mare, cu pereții albi ca hârtia, perfect drepți, mobilier făcut la comandă și covoare scumpe, o cacao cu lapte, cu fir lung, în care talpa piciorului se poate ascunde ușor. Și praful.

Unii o numesc vilă. Eu o văd doar ca pe o casă mult prea mare pentru trei suflete.

— De ce Elsa?

— De ce, ce?

— De ce mi-ai spus Elsa și nu Maria, Marghioala, mai știu eu cum?

— Ce ai? Nu-ți mai convine numele tău? Eu îl găsesc interesant. Nu sună fain?

— Ba da, doar că, de cele mai multe ori, pare neterminat.

— Ok. Am să-ți spun, dar mie îmi place că a ieșit astfel. Taică-tu era euforic când ți-a făcut certificatul de naștere. Trebuia să te numești Elisa, doar că lui atât i-a ieșit pe gură în minutele acelea. Era mândru că are fată. Ai fost un copil dorit. Gândeam că, indiferent ce ar fi, pruncul să fie sănătos. Ai fost cel mai frumos bebeluș. Știu că ai să-mi spui de chestia cu cioara și cu puiul, dar chiar așa era. Ai fost o frumoasă. Și ești.

Mă numesc Elsa și unii spun că sunt o rebelă, alții că am ceva minte, dar și un tupeu fantastic. Am renunțat să le mai spun ce cred eu. Nu-mi bat capul. Demult nu o mai fac, cam de atunci de când mă ascundeam într-un colț de cameră, îmi astupam urechile și așteptam să treacă furtuna. Nu îmi plăcea să îi aud cum urlă unul la altul și își caută vini. Eram prea mică să îi înțeleg, dar mă durea al naibii de tare. Uneori răgeau. Nu exagerez cu nimic. Păreau două animale înfierbântate la vederea roșului. Prea slabă pentru un toreador.

— Tu nu meriți să ai acest copil! țipa mama. Nu meriți nimic! Ești un idiot care nu știe ce pierde!

— Iar tu, o vacă proastă, frustrată și înnebunită de gelozie.

— Divorțez!

— Ce mai aștepți? Hai, valea! Marș la mă-ta, la țară! Te-am făcut cucoană, dar îmi ajunge. Fă ce vrei. Eu, unul, m-am săturat.

*

Mă numesc Elsa. Îmi place să desenez. O fac de mică. Am început mai întâi cu pereții ăia îngrozitor de albi. Am mâzgălit oameni, case mici, foarte mici, cu copii mulți și cu fețele zâmbitoare. Mama înjura printre dinți și spăla cu detergent pereții casei.

Mă zăpăcește albul și acum. Și liniștea. Sunt învățată să adorm în zgomot, mult zgomot. Totul se trage din copilărie. Din anii în care în care tata adormea cu muzica la maximum. Nu am nimic cu manelele. Absolut nimic. Nici ele cu mine. Nici cu oamenii cu cefele groase și cu burțile atârnând jalnic peste curelele de piele de sute de euro. Tata e unul dintre ei. Bișnițar mărunt la început, pierdut în piață printre alții ca el, îngânând din două în două minute: „cupoane, euro, dolari". E mediul lui și eu mă văd mică, puțin mai înaltă decât un ghiveci de flori, lângă tarabele florăreselor, agățată de piciorul său, să nu îl pierd. Scuipă semințe de floarea soarelui și vorbește repede, înjură din când în când, atunci când uită de Elsa. Glume la care ei râd, eu nu îi înțeleg, niciodată nu i-am înțeles.

Și mama așteptându-ne acasă într-o rochie înflorată, ciripind printre oalele cu mâncare. Avem musafiri în fiecare weekend. Nu sunt lăsată niciodată să rămân cu ei. Eventual, sunt obligată să am grijă de alți micuți, în cel mai fericit caz. Sau nefericit. Nici nu mai știu. Cred că e în funcție de starea în care sunt în momentul respectiv. De la o zi la alta părinții mei trec prin transformări

vizibile. Devin mai selectivi, mai rafinați, se cizelează. Muzica ascultată se schimbă, cel puțin în fața celor care ne trec pragul casei. Sunt un copil fericit? De ce nu aș fi? Toți copiii sunt fericiți. E o stare care te însoțește, cel puțin, până la vreo 11 ani, cam așa. Nici nu e nevoie de mult pentru a fi fericit. O păpușă, o ieșire la cofetărie, o rochiță nouă, o vorbă frumoasă, Moșul care e darnic, mă invită în brațele sale, mă lasă să îl trag de barbă, fără să țipe că l-a durut.

*

Mă numesc Elsa. Încep să mă acomodez cu numele meu. E ca dintr-o poveste. Oglinzile arată o fetiță drăguță, brunetă, cu ochii negri, mari, aproape bulbucați, pometi lunguieți și mâini cu degete lungi și subțiri, de pianistă, spune mama atunci când mă alintă. Prințesele sunt blonde, cu ochi albaștri.

— Nu ai văzut tu prințesa potrivită, îmi dă replica femeia și mă strânge la pieptul ei.

Ți-am amintit azi că te iubesc? Ești prințesa mea. Dacă îți spune cineva altceva, o face din răutate sau din invidie.

Tot ce știu este că mama s-a reîntors la școală și că tata a renunțat la șlapii săi caraghioși, la pantalonii scurți și la spartul semințelor în mijlocul pieței. Acum are birou, mai nou, își caută și o secretară. Nici eu nu mai am ocazia să mă agăț de piciorul său și să mă joc cu copiii florăreselor până seara târziu. Schimbarea. E de bine, de rău? Kitsch-urile sunt din ce în ce mai puține, dar există. Mama nu poate renunța la ele. O leagă amintiri. Nici tata nu poate renunța la muzica de doi bani, atunci când vine amețit acasă. Și cât aș fugi în altă cameră, zgomotul și trepidațiile mă urmăresc. Adorm uneori ghemuită la marginea patului, prea mare pentru un suflet de copil speriat. Sunt în camera care mi s-a dat de la un timp, la etajul casei. Ei plănuiesc și amenajarea podului, transformarea lui într-o mansardă. La ce bun?

— Este o rușine să dormi cu mami. De acum, ești fetiță mare. Tu vei dormi aici, cu Greta, iar noi, jos, la parter. Dacă ai nevoie de ceva, mă chemi. Ok?

Cine a hotărât că sunt mare și când? Pentru că mi-e frică uneori de întuneric, iar Greta nu poate vorbi, deși l-am rugat pe Moșul de atâtea ori lucrul acesta. Greta e păpușa mea de cârpă. Am cumpărat-o acum ceva timp de la un târg. Mi-e dragă. E sora mea. Vorbele de jos urcă până la mine. Mă rog să facă o minune Dumnezeu ca tata să nu mai bea, iar mama să nu mai fie tristă. O văd cum plânge ore întregi și uită de mine, uită și de casă. Tata îi reproșează că de când a început facultatea, totul arată ca într-o cocină. Eu îmi strâng hăinuțele. Și jucăriile le ordonez. Așa, poate are mami mai mult timp și pentru mine. Mi-e dor să îmi spună cuvinte frumoase, cum numai ea le găsește, am nevoie să mi se spună că sunt iubită. Uneori, mă amestec în discuțiile lor și nu pare deloc mulțumită. Mă întreabă dacă nu am altceva mai bun de făcut.

Îmi plac costumele lui tati. Arată bine în ele. Îi ascund burta, doar că el nu mă mai lasă să i le șifonez, nu mai pot atârna de piciorul său. Nu e corect! Chiar nu e.

*

Mă numesc Elsa și port după mine un sac de tristeți. Acum, când scriu, am un număr de ani. Mă simt mai bătrână decât arăt. Fericirile? Există, au existat. Nu le neg, le chem, am mare nevoie de ele.

E vară. Suntem toți trei. Am câțiva anișori. Mama mă ține strâns de mână, știu asta pentru că mi-au transpirat palmele. Urcăm un delușor din apropierea orașului. Ea poartă o rochie cu maci. E simplă. Vântul i-o ridică din când în când, descoperindu-i gleznele frumos conturate. Tata o cuprinde. Îmi amintesc totul pentru că am nevoie de aceste lucruri în viața mea, am fost un copil iubit, poate că mai sunt, nu aveam griji, acum am. Îmi amintesc și de garsoniera închiriată, de patul pe care mama îl strângea în grabă, atunci când venea cineva, ca spațiul să pară mai mare, de bucătăria

îngustă, cât o cutie de chibrituri, în care draga de ea gătea, iar tata o tachina doar din dragoste.

— Tu ești Elsa, cel mai drăguț copil. Îți mulțumesc că exiști, îmi șoptea femeia în părul cârlionțat, iar eu îi mulțumeam cu pupicuri. Am învățat că dacă cer mi se dă. Am fost un copil alintat. Aveam zeci de păpuși, una mai frumoasă decât alta, în gândul meu e doar Greta. Îmi amintesc de pătura așezată pe iarba înaltă, de mama fugărind fluturi, de tata alergând cu mine în brațe. Știu ziua aceea. Parcă a fost ieri. Îmi era rău, vărsam mereu. Am vărsat și pe fusta mamei. Îmi era frică de tot ce mi se întâmplă, de medici, de spital, apoi mâna femeii odihnindu-se pe fruntea mea care ardea încă, ochii ei în lacrimi, verdele ăla ce aducea primăvara în casă și liniște în suflet. Când s-a stricat totul? Cine poartă vina? Câte din vini sunt ale mele?

*

— Mamă, ai încredere în mine! Te rog, așează-te! Te rog!

— Ce spun? mă întreabă femeia cu privirea rătăcită. Mă așez acum. Dacă spui tu...

— Repetă după mine: Mă numesc Ilona.

— Mă numesc Ilona, spune vocea șoptită, ușor tremurată.

— Mai tare, mamă! Nu te aude nimeni în afară de mine.

— Mă numesc Ilona! țipă femeia.

— Nici așa. Ok. Spune: Mă numesc Ilona, am 38 de ani și sunt alcoolică.

— De ce îmi faci tu mie asta?

— Nu mă privi pe mine. Privește-te în oglindă, atunci când o spui. Studiază-ți fața, omule! Vorbește hotărât, apăsat! Trebuie să pornim de undeva! M-am săturat să îmi caut vini pe care nu le am. Înțelegi? Să nu plângi! Te rog! Am nevoie să conștientizezi ce se întâmplă cu tine. Să vezi pe ce drum ai luat-o demult. Am nevoie de tine, mamă!

Îmi cuprind mama în brațe.

— Știu, știu, dar nu pot singură.

— Nu ai fost niciodată singură.

— Mă numesc Ilona, am 38 de ani și sunt alcoolică. E bine?

— E un început. Mă numesc Elsa, am 16 ani și sunt aici să te ajut.

Femeia plânge. Privește fără direcție. Oftează. Știe că am dreptate.

— Îți promit, draga mea.

— Fără promisiuni! Am nevoie de fapte. Ai mai promis. Am obosit să văd cum te distrugi zi de zi. Înțelegi? Și eu mor câte puțin lângă tine. E timpul să ne vedem de ale noastre. Plânsul nu ajută la nimic. Nimeni și nicio minune nu îl va face pe Matei altfel. Nimeni! Va trebui să acceptăm tot ce ne-a fost dat. Tu va trebui să îți iei rolul de mamă înapoi, eu... Mai am ceva de copilărit.

*

„Mă numesc Elsa și sunt o păpușă cu mecanismul stricat", așa scriam acum câteva luni. Ceva s-a schimbat între timp. Îmi place să scriu, încerc să mă acomodez cu viața mea și ea cu mine. Mă numesc Elsa și am de gând să îmi salvez mama. Și pe mine. Și pe mine de mine.

Dragă Moşule,

Încă din primele mele rânduri, află că sunt bine, sănătoasă, după cum am precizat într-o altă scrisoare, către confraţii mei, poeţii.

Mi s-a întâmplat zilele acestea să primesc, la rându-mi, o scrisoare, dar dintr-asta modernă, un e-mail.

Clinica de înfrumuseţare X mă anunţa că mi-ai trimis deja darul, moşule, că l-ai lăsat la firma lor, din oraşul meu, Craiova.

Nu mi-a venit să cred: să am atâta noroc, spune şi tu, dintre milioane de copii, de părinţi, de bunici şi de străbunici, tu m-ai ales pe mine, cu un cadou SPECIAL- zece ani de tinereţe!

Aşa scria, moşule, că mi-ai adus zece ani de tinereţe, dacă mă duc pe strada Y, la numărul... dar nici nu mai contează, că au un banner mare, mi s-a explicat ulterior, la telefon, se vede din stradă, de la cinci sute de metri.

Şi, drept să spun, moşule, întâi m-am bucurat... pentru un aşa cadou preţios.

Numai tu aveai puteri magice, numai tu ştiai să întorci timpul.

După aceea, doamna de la telefon (avea o voce de catifea, de mătase naturală, aerial silk) mi-a mai spus că sunt şi nişte costuri de achitat, în funcţie de proceduri, de procedee, de produs...

Oh, moşule, atunci am avut un prim semn de întrebare: ce MOŞ eşti tu, dacă îmi oferi un asemenea cadou scump şi mă pui să plătesc!

Nu se face! Pe cuvântul meu!...

Dar sunt condescendentă, moşule, poate că ai şi tu nişte calcule, nişte priorităţi... toţi avem, prin urmare, te-am înţeles!

Dilema mea este alta: anii , cei zece, de tinereţe, să fie la rând sau pe sărite?...

Dacă anii trebuie să fie la rând, cred că-mi dai înapoi anii mei, nu ai altora, că nu ar s-ar înfileta în trup, eu nu am zece ani frumoşi... nu am şi gata, de ce să te mint, mai bine să facem chetă de ore, de zile, de săptămâni, că lunile sunt deja prea mult!... poate-poate s-ar aduna cei zece ani, deşi nu cred, moşule, chiar nu cred...

Aş risca, din respect pentru ce însemni tu, pentru simbolistica bunătăţii tale nemărginite, prezentându-mă să primesc acest cadou, dar dacă după aceea voi fi dezamăgită, că o să strălucească pielea, precum neonul, întinsă precum elasticul jartelei, în timp ce sufletul rămâne neschimbat?...

La asta nu te-ai gândit, asta nu ţi-a trecut prin cap, moşule: să-mi oferi un suflet care să fie cu zece ani mai tânăr, într-o altă dimensiune, într-o altă conjunctură de viaţă... să-l adun de prin iarbă, când se dă peste cap de bucurie, să-l arăt tuturor, precum Danko, din povestea pe care ne-o spunea cândva profesorul de limba rusă... au dispărut, între timp, din grilă, vreau să zic din aria curriculară, ha-ha-ha, şi el, şi limba lui cu accente grave, apăsate...

Din cauza aceasta, moşule, nu cred că voi veni.

Sunt sigură însă că există atâta lume, care va primi cu braţele deschise cadoul tău.

Eu nu pot!...

Dar îmi eşti tare drag, căci mama mea avea o vorbă, când ne aşezam toţi la masă: *dacă voi vă săturaţi* (se referea la noi, copiii...) *mă satur şieu*; dacă oamenii se bucură, mă bucur şi eu, Moşule!

Barca tocmai a ieșit ca să muște din mare, este atât de frumoasă, draga mea!, mă simt cu adevărat fericit. În fapt, mă sprijin cu o mână de catargul ăsta de brad, deasupra pânzele albe mă năucesc, draga mea, parcă ar cădea peste mine ca niște aripi imense, parcă m-aș pierde ca un tâmpit în neprihănirea lor, în plus, pânzele astea ale mele atrag sirenele, știi, Laura? Nu, nu te supăra, draga mea, doar eu pe tine te iubesc. Barca începe să alerge pe fiecare val, vântul e bun, bate în pupă, împinge bărcuța asta tot mai departe, până cât să atingă linia orizontului. Busola îmi arată Sud-Estul, căutăm așadar sirenele de la Sud-Est de marea asta cu onduleuri sărate. Și scrumbiile de argint, bineînțeles, și pe acelea le căutăm. Da, draga mea, în primul rând scrumbiile.

Tu mă aștepți acum pe țărmul mării și plângi, asta îmi spui? De ce ești geloasă, draga mea? Chiar pe o femeie cu coadă? Da, e frumoasă, așa e. Părul ei lung și cârlionțat atinge podeaua. Brațele ei sunt de zăpadă, pe cap poartă o coroniță de mărgean. Pielea ei e ca laptele, da, chiar așa e, draga mea. Poate că așa e, nu știu, vorbeam și eu, neostoit. Draga mea, te iubesc. Tu ești sirena mea cea pământeană. Cu nimeni nu te-aș înlocui, draga mea. De ce nu ți-am povestit de bărcuța de la Tulcea? Eh, draga mea, asta e o poveste cam lungă. Și nu vreau să se tulbure căpșorul tău plin de zulufi.

Dacă ai fi aici, aș coborî pânzele, te-aș culca pe o pătură, aproape de cală, și te-aș iubi în plin vânt. Apoi am zăcea pur și simplu, așa; adică aproape de epuizare, ca și când am fi prins, sub tălpi, marea aia sărată. Așa te-aș iubi, draga mea. Ca și când am fi dănțuit cu marea aia străvezie sub călcâie. Nu aș iubi niciodată o alta, draga mea. Nici măcar o sirenă cu ochi albaștri, și cu părul lung, până la glezne, care zăpăcește inima pescarilor, făcându-i să se arunce în mare. Însă, poate aș ruga-o să își dea jos coronița aia mică de mărgean, să mi-o arate și mie, să văd, e mai frumoasă decât cea pe care ți-o încropeai tu, odată, din florile de câmp ale întâiului tău paradis... Da, Rupea e, desigur. Nu mă gândeam la Eneea, draga mea. Eneea e doar un vis, așa e. Și i-aș lua, bineînțeles, coronița (înciudat pe chipul acela frumos, de sirena aia cu părul ei lung, care, de lung și de frumos ce e, lovește podeaua aia scorojită, cu miros de pește) și ți-aș aduce-o acasă, drept trofeu. Aș lăsa în pace sirena, pe cuvântul meu, draga mea. Doar știi că eu pe tine te iubesc. Cât sunt eu de pescar. Știi să pregătești scrumbiile? Deja plasa pescărească e plină. Știi, așadar? Dar fructele de mare? Am prins și câteva caracatițe... Nu îți plac caracatițele? Atunci le dau drumul, din nou, ca să „zburătăcească" în mare.

Marea are nevoie de cât mai multe caracatițe, așa e, draga mea. Da, draga mea. Marea chiar are nevoie de caracatițe. Ele îmbrățișează încontinuu apa aia sărată, stârnind onduleuri în mare. Da draga mea, așa e. Și așa, draga mea, m-aș juca cu tine până când, probabil, aș adormi. Cum să nu adorm, draga mea? Așa e, draga mea, eu nu aș dormi niciodată, decât de nebun!

Și totuși, cum să nu recunosc că îmi place la nebunie să mă agăț de picioarele tale frumoase? Adică să îți cuprind amândouă picioarele și să ți le ascund în propriul meu trup. Da, chiar aici pe mare, draga mea nevestică. Chiar aici, în vântul ăsta plin vapori de apă. Doar încerc să fiu puțin poetic, draga mea Laura, însă, după cum vezi, nu îmi iese asta prea bine. Doar mă știi, am sute și sute de cărți, măcar puțină poezie ar fi trebuit să îmi iasă și mie. Măcar din când în când. Adică măcar acum, când chiar mă străduiesc. Și așa e cu picioarele tale, Laura. Aș adormi, de nebun, lângă ele. M-aș agăța de ele până când aș muri. Nu,

draga mea, nu m-ar salva nicio sirenă. Eu nu sunt prinț, ca să mă salveze sirenele, eu sunt doar un simplu pescar. Unul care te iubește mult, Laura. Bine!, bine!, m-ar salva, totuși, cineva. Așa!

De fapt, eu aș fi vrut să pricepi altceva, Laura. Că noi facem foc, nu dragoste... Ca și ploaia, draga mea. Știi cum face ploaia foc? Aruncă un fulger pe cer, și gata e cu focul! Acum înțelegi, Laura? Și-apoi, erosul. Stârnirea asta a sângelui. Cum să o astâmpăr, draga mea, decât avându-te toată, aici, unde marea se joacă, atât de frumos, cu pescărușii... Da, draga mea, sau invers. Adică, acolo unde pescărușii se joacă cu marea. De zăpăcit ce sunt, nici nu mai știu cine cu cine se mai joacă acum. Eu cu tine, tu cu mine, marea cu pescărușii, sau invers, adică pescărușii cu marea. Sau, da. Ce prost pot să fiu! ...Tu cu pescărușii. Așa, draga mea, acum știm cine cu cine se joacă, de fapt. ...Tu cu pescărușii.

Da, draga mea. Pescărușii culeg alge din palmele tale. Nu te ciocănesc, draga mea, cum să te ciocănească? Le culeg frumos, dar frumos, draga mea, ca într-o mică poveste. Pentru că doar în poveste pescărușii se hrănesc cu alge dintr-acelea încâlcite, sau când, Doamne ferește!, mai au și ei câte-o indigestie mică. Le descâlcești tu? Da, draga mea, lor le plac mai ales peștii. Nu te necăji, îi culeg din mare. Pești sunt destui, nu ca algele, nu ai vrea ca algele să împânzească, de nebune, marea întreagă, nu-i așa? Draga mea, să știi că eu chiar te iubesc. Când mă întorc, o să închid bine ferestrele, așa cum tu, de drăguță, mi-ai cerut cu așa o stăruință.

Ca de obicei, al tău, Lulu.

*

— Spune-mi, Marta, însă foarte repede, cât să nu mă învăluiești și să mă zăpăcești cu vreo snoavă plăcută auzului, spune-mi, așadar, cu sinceritate și cu bun simț, dragă prietenă, cu totul fermecătoarea și scumpa mea prietenă, spune-mi, așadar, Marta, sunt eu urât, adică monstruos de urât, sunt eu respingător ori neisprăvit?

— Nu spuneți asta, Lucian. În fapt, toată lumea vă consideră un bărbat minunat. Laura este o femeie mai mult decât fericită să vă aibă ca soț. De asta m-ați chemat?

— Nu de asta, Marta. Mi-a venit așa, un gând. Și tu știi asta cu siguranță, Marta? Adicătelea că aș fi minunat? Ce mult îmi place că nu mă mai domnești, dragă Marta! Când îmi spui Lucian, ori Lulu, pur și simplu, ca și când ai fi cea mai apropiată prietenă a mea, care, crezi tu sau nu, chiar ești!

— Nu vă mai domnesc atunci, Lucian! Vă mulțumesc pentru încrederea deosebită!

— Așa, Marta!

— Pot să vă așez compresa asta ușoară pe frunte? Pare mult prea înfierbântată, domnule! Sper că nu aveți din nou febră, sunteți aprins pe tot corpul, sau cel puțin așa mi se pare. Și Marta își așează din nou palma pe fruntea bărbatului, părându-i-se acum că, cel mai probabil, se înșelase. „Nu, aici nu e vorba de febră, de data asta ați scăpat!", spuse ea, într-un sfârșit, continuând să mângâie ușor, cu blândețe, fruntea bărbatului. „Cât despre dumneavoastră, domnule Lucian, știți, necăjiți pe toată lumea, de parcă ați fi un copil răzgâiat. Nu ascultați niciodată, mai ales când noi vă vrem binele.", îi spuse, mai în glumă, mai în serios, Meteș Marta.

— M-ai făcut să îmi las baltă întrebarea, Marta! Aceasta, de altfel, necesita un răspuns serios. Așadar, spune tu, Marta, cu o sinceritate deplină, e urât Lulu?

— Nu e urât Lulu, domnule Lucian!, îi răspunse Marta râzând, și reuși, în cele din urmă, să așeze compresa umezită pe fruntea, nițel încălzită, a bărbatului. „Domnule, nu vă pare că miroase a busuioc? De parcă am fi într-o biserică, nu alta!"

— Ți se pare, Marta. Doar ți se pare. E o iluzie de-a ta, apărută din cauză că te îngrijești prea mult de mine!, glumi bărbatul. „Parcă ai fi maică-mea uneori, și ea mă îngrija cu atâta ardoare, cât să mă facă să obosesc din asta. Întocmai ca tine

mă îngrijea, anume atunci când eram prea răzgâiat, alteori prea bolnav, ca să mă joc cu soldații mei de plastic, primiți în dar de Crăciun. Știi, imediat mă lua Despina în brațe, și mă rotea prin toată camera, ca să mă facă să râd din toți bojogii mei de copil. Și a fost nevoie de multe ori, adicătelea să aibă grijă de mine, că doar eram, încă de pe atunci, un neastâmpărat și un urât. Un urât, Marta, ăsta am fost. De asta s-a întâmplat ce s-a întâmplat cu sărmana Laura!"

— Ați vorbit acum, cu atâta dragoste, despre doamna Despina! Să nu mă mai așezați, totuși, lângă mama dumneavoastră, domnule! Nu ar fi potrivit. Nu aș merita! Cât despre sărmana Laura, poate e mai bine așa, poate e mai bine că nu suferă, lângă gogoloțul ăsta răzgâiat, pe care, de altfel, îl îndrăgim cu toții!

— Dar am rănit-o pe Laura cu vorbele mele, dragă Marta!

— Nu vă învinovățiți prea tare, domnule Lucian! Așa a fost să fie, atât ați putut! Laura nu vă învinovățește cu nimic. „Îl înțeleg, e bolnav, nici el nu mai poate...", asta mi-a spus ea odată, că v-a iertat, și că vă dorește din tot sufletul să fiți din nou bine, și să vă întoarceți cu bine, înapoi, spre dragostea ei!

— Poate ar trebui să fac *ceva* ca Laura să înțeleagă pe deplin totul. Însă pur și simplu nu știu ce mai pot să fac acum, în ceea ce o privește pe soția mea cea năpăstuită. Poate îmi dai tu un sfat, Marta!

— Nu știu ce sfat să vă dau, domnule Andreescu! Nu vă pot spune, din păcate, nimic. Mă gândesc însă că poate ar fi prea usturător pentru sărmana Laura să rămână, zi de zi, aici, în preajma dumneavoastră, în camera asta amărâtă, care doar ea știe cât de mult suferiți, și cât chin îndurați... Mă scuzați că îndrăznesc să vă vorbesc așa!

— Și eu mă gândesc uneori la asta, dragă Marta! Că Laura ar fi prea năpăstuită ca să vină zilnic aici!

— Să nu vă îngrijorați din pricina Laurei, eu asta vă sfătuiesc acum. Ați rămas același Lucian bun și înțelept, pe care toată lumea îl îndrăgește, același copilandru răzgâiat, pe care îl iubim, parcă dintotdeauna!

— Cât semeni cu Despina, dragă Marta! Pe cuvântul meu! Chiar trebuie să îți spun asta!

— ...

— Marta, mă îmbrățișezi?

— Da, domnule, desigur, dacă asta vreți dumneavoastră! Și îl luă în brațe, așa slăbit cum era, iar compresa de tifon căzu atunci de pe fruntea încreștită a bărbatului.

— Las-o jos, Marta, nu mai e nevoie de ea! Îmi aduci puțin Scotch englezesc, cât pe fundul paharului? Găsești o sticlă plină în bibliotecă. O să îmi înviorezе puțin inima asta bolnăvicioasă...

— Nu e voie, domnule, s-ar supăra Laura!, spuse Marta, mimând, cu palmele, un gest de îngrijorare.

— Ei și tu, Marta! Că ce, Laura trebuie să le știe pe toate? Îți aduci tu aminte de bărcuța mea de la Tulcea? Cea în care mă tot visez hoinărind pe mare, până la Ismir, și apoi și mai departe, până când voi spulbera, cu pânzele ei, odată, linia orizontului? Ei, despre visul ăsta al meu nu am povestit cu nimeni, în afară de tine. Știi tu, Marta, eu, adicătelea domnul locotenent-major Lucian Andreescu, aș fi vrut să fiu, odată, de fapt, un măreț amiral, sau măcar un căpitan de vas, de aș fi fost... Însă eu, în momentul de față, mărturisesc, chiar și cu rolul de marinar m-aș mulțumi. Știi de ce nu i-am spus nimic Laurei, Marta? Nu știi sigur, nu-i așa, Marta? Spune-mi, însă, pur și simplu, pe nume, adică „Lulu", mă simt mai confor-tabil așa...

— Parcă totuși am mai vorbit, totuși, recent, despre asta! Adică despre visele Laurei, și dorințele dumneavoastră de a pleca odată pe mare, cu bărcuța de la Tulcea, domnule Lucian!

— Da, Marta! Marea din visele Laurei! Ăsta e motivul! Nu vreau să o zăpăcesc cu realitatea asta a mea, cu faptul că eu chiar *vreau* să navighez, odată, pe mare. Dar ea mă simte, știi tu, Marta, îmi devoalează cele mai ascunse gânduri și năzuințe!

— Da, chiar așa e, într-adevăr, visele ei marine! Nu înțelegeam eu chiar tot, și pe deplin, acum totul este însă foarte clar. Cert este că nu puteam, și, în continuare, nu pot să mi-o imaginez pe Laura afectată, în vreun fel, de această poveste adevărată. Totuși, eu cred că nu aveți dreptate în ceea ce o privește pe Laura, nu ar fi absolut nicio problemă să afle despre dorințele dumneavoastră!

— Să nu mai vorbim acum despre Laura. Te rog, Marta! Nu cred că ai înțelege toate aspectele întregii chestiuni, este aici ceva ce mă privește doar pe mine și pe soția mea. Marta, în altă ordine de idei, nu mai vorbi, te rog, așa despre tine, despre sufletul tău cel frumos și înțelept. Știi, tu ai o inimă de catifea, adică o inimă scumpă și neprețuită. Te mai rog să te obișnuiești să nu mă mai domnești, adică să îmi spui simplu „Lulu", sau „Lucian", după cum vrei tu. Cred că ți-am spus asta de o mie de ori, Marta. Și tu tot nu înțelegi!

— Eu, o inimă de catifea?, spuse Marta, cu o mirare naivă în glas, neputând parcă să mai priceapă celelalte lucruri rostite acum de locotenent. (...) Să fie adevărat, Lucian? Adică, chiar eu, Meteș Marta?

— Catifeaua asta te dă de gol mai mereu, dragă Marta! Ești simplă ca și pahărelul acesta de sticlă. Catifeaua stă ascunsă în inima ta generoasă, de aceea nu știi tu de ea. Și poate de aceea nu o recunoști, pentru că îți este așezată chiar în inimă, așadar, chiar acolo, înlăuntrul pieptului! Dar catifeaua e acolo, ascunsă, și îți dă înțelepciunea de a trăi și de a simți cu toată noblețea caracteristică persoanelor de factură înaltă. Înțelegi asta, Marta?

— Așadar, de aceea nu o pot vedea? Catifeaua este așezată chiar în inimă?

— Da, de aceea. Chiar acolo este așezată perinița asta de catifea. Drept în inimă. Marta, vezi să nu îi spui Laurei de bărcuța mea cu pânze de la Tulcea, ăsta trebuie să rămână secretul nostru...

— Secretul e secret, domnule Lucian!

— „Lulu", Marta.

— Lulu, atunci, domnule Lucian. Știți, dumneavoastră vorbiți metaforic, exact ca sărmana Laura. Sunteți și dumneavoastră un mânuitor de cuvinte, întocmai ca Laura. Presimt că odată o să ajungeți să navigați cu bărcuța de la Tulcea pe o mare nemaipomenită, exact ca în visele Laurei. Nu știu prea bine de ce spun toate acestea acum. Poate pentru că v-am înțeles, și chiar sunteți un marinar. Poate pentru că chiar dumneavoastră sunteți marinarul din visele Laurei!

(Fragment din romanul
Pasul roșu al zilei, Editura PIM, 2016)

Întâlnirea cu îngerul blond

Era pentru prima dată când vedea un înger.

Un înger blond, care i-a vorbit, cum altfel decât insuflându-i acea stare de bine, de liniște și de pace interioară, așa cum doar aceste ființe de lumină o pot face. Sau cel puțin așa auzise. Or, și mai sigur, citise.

Toate parfumurile din lume se topiseră în respirația sa:

- E în regulă! Totul e în regulă! O să fie bine, totul o să fie foarte bine!... Stai liniștit!...

Cristian încercă să schițeze un zâmbet și-și îndreptă doar cu gândul mâna spre chipul îngerului. Voia să-l atingă și să se convingă că exista, că era acolo, și că mâna lui de abur nu va trece prin aburul chipului său.

Afară, un țipăt disperat, metalic, amplificat de stâncile de care se lovea și care-l trimiteau înapoi, cu mai multă forță speria tot ceea ce-l putea percepe, de la turiștii rătăciți pe vreo potecă de munte și păsările ce tresăreau temătoare, amânând cu o fracțiune de secundă, apoi cu încă alta, zborul, până la ultimul fir de iarbă.

Ambulanța tăia decisă aerul încărcat de durere, gonind pe serpentinele ce coborau dinspre Marele Baraj asemenea unei șopârle urmărite de un dușman nevăzut. Sirena mașinii despica văzduhul care-i făcea loc precum o mulțime de supuși suveranului. Înăuntrul mașinii, trei vieți luptau pentru salvarea unei a patra. Șoferul, un medic și o asistentă, de-o parte, iar de cealaltă, Cristian Anghel.

Cel care a sunat la 112 o fost tânărul pe care Cristian îl rugase să-i facă o fotografie cu propriu-i telefon. Tânărul se plimba prin apropiere împreună cu prietena lui și dintr-o dată s-a trezit aproape somat de un tip aflat undeva spre finalul celei de-a doua tinereți, cam agitat, care i-a pus telefonul în mână, după o rugăminte formală, și l-a grăbit să-i facă o fotografie. Dar, dacă se putea, cât mai repede cu putință, și să prindă în cadru și niște nori de care bărbatul cel zbuciumat spunea că se apropiaseră atât de mult încât îi putea atinge cu mâna.

La ora aceea cerul era senin ca o oglindă ștearsă îndelung cu o bucată de piele de căprioară. Bărbatul se uita însă precipitat în spatele său și-l grăbea pe tânăr, mai repede, mai repede, apasă odată pe tastă, pentru că norii vor întuneca totul în câteva secunde! Și acesta a apăsat, puțin înfricoșat de figura răvășită a bărbatului, care i-a smuls apoi telefonul din mână; fotograful de ocazie și-a luat prietena de mână și s-au îndepărtat în grabă.

După câteva secunde s-a auzit țipătul îngrozit al unei femei, și toți cei din apropiere s-au întors spre ea. Femeia asistase din întâmplare la discuția dintre cei doi bărbați și, de unde până atunci îl privise cu o curiozitate rezervată pe cel ce se dorea fotografiat, acum țipa dând din mâini ca o pasăre împușcată ce încă mai încerca să se împotrivească prăvălirii la pământ. Să sune cineva ca să vină o ambulanță, chemați o ambulanță, domnule!... Și tot arăta cu mâna către lac.

Tânărul care făcuse fotografia îi întorsese deja spatele tipului ciudat și la auzul țipetelor femeii se apropie în fugă de parapet și văzu telefonul așezat cu grijă parcă, spre a fi găsit, pe bordura de beton, iar în valea dinspre lac trupul bărbatului ajuns până în apropierea apei, cu picioarele prinse între zecile de peturi goale. Cum putuse ajunge în acea poziție nu-și putea da seama, pentru că era clar că nu fusese vorba de un act suicidiar. Fiindcă, dacă ar fi vrut s-o facă s-ar fi aruncat pe partea cealaltă, în avalul râului, acolo pe unde apa iese furioasă după ce trece prin turbine, iar reușita ar fi fost sigură mie în sută, având în vedere înălțimea de zeci de metri a barajului. Mai degrabă se întâmplase un accident, poate tipul s-a aplecat cumva,

prea mult şi, luându-l ameţeala, s-o fi dezechilibrat şi a căzut în valea ce ducea, nu prea abrupt, spre luciul apei. A luat telefonul uitat-lăsat pe bordură şi a sunat la numărul unic. Spre surprinderea sa nu a trebuit să dea o mie de amănunte despre „eveniment" – probabil că vocea sa precipitată şi gâtuită de emoţie fusese un argument convingător pentru operatoarea ce luase apelul şi care cu flerul ei înţelesese că nu era vorba de o farsă.

Din Câmpeni şi până la Marele Baraj, în mod obişnuit, se fac vreo 15-20 minute, în regim de viteză mare, dar ambulanţa parcă fusese ascunsă pe undeva prin apropiere, eventual la baza uriaşei construcţii, atât de repede şi-a făcut apariţia. Din ea au descins un bărbat şi o femeie îmbrăcaţi în costumele acelea roşii, care-ţi dau fiori pentru că sunt asociate mereu cu nenorociri mai mari sau mai mici, şi au întrebat din priviri unde e victima. Au făcut-o inutil, pentru că deja câţiva temerari coborâseră spre apă şi îl trăseseră pe bărbat pe mal, dar mai departe nu ştiau ce să facă. Alţi curioşi rămăseseră proţăpiţi sus, pe baraj, aplecându-se cu prudenţă peste balustrada de beton. De unde apăruseră atâţia şi atât de repede nu se putea spune, parcă îi adusese un vânt părelnic.

- Linişteşte-te, zise îngerul blond privindu-l cu ochii săi evident albaştri, care emanau o căldură şi o forţă de convingere ce ar fi putut convinge granitul să se transforme în praf de stele.

Cristian se întrebă ce putea însemna asta, pentru că era foarte calm şi se simţea atât de bine, că i-ar fi plăcut ca acea călătorie să nu se mai termine niciodată, iar maşina în care se afla să meargă aşa, la nesfârşit, nu conta unde.

- Te rog, linişteşte-te, zise din nou îngerul blond, o să fie foarte bine... Totul o să fie foarte bine, vei vedea, te rog să mă crezi. Ştiu foarte bine ce spun...

Îi puse apoi o palmă pe frunte. Nu o simţi, şi abia atunci îşi dădu seama că nu simţea nimic. Nu mai simţea nimic. Încercă să-şi mişte câteva degete de la picioare. Nici vorbă! Făcu acelaşi lucru şi cu degetele de la mâini. La fel. O neputinţă absolută. Nu răspundea nici un nerv. Nu mai avea nici un deget. Nici chiar trup nu mai avea. Se gândi chiar că ar fi putut să zboare. Nu-şi mai simţea decât inima, bătându-i speriată undeva în dreptul gâtului, de parcă ar fi vrut să iasă din el şi să se ducă cine ştie unde. Unde i s-ar fi putut duce inima? se întrebă. Inima ca atare, nicăieri. Viaţa din ea, însă, da. Şi din el, aşijderea. Dar asta ar fi însemnat...

- Nu o să se întâmple aşa ceva, zise îngerul blond.

„Ce nu o să se întâmple?" vru să întrebe Cristian dar îşi dădu seama că nu scosese nici măcar un sunet şi că întrebarea şi-o pusese în gând, aşa că nu avea cum să o audă cineva.

- Ceea ce crezi, ce gândeşti... Dar ţi-am mai zis... Stai liniştit!... O să fie totul bine...

„Ce s-a întâmplat?" întrebă Cristian, deşi îşi dădea seama, ştia că era într-o ambulanţă şi că fusese victima unui eveniment nefericit, dar, despre ce anume era vorba, nu avea idee.

- S-a întâmplat ceea ce trebuia să se întâmple, îi răspunse îngerul blond. Nimic mai mult. Niciodată nu se întâmplă nimic mai mult decât trebuie. Şi nici mai puţin.

Vorbea ciudat, oarecum criptat, neînţeles. Avea, bineînţeles, un glas nepământesc, care, pe de-o parte, îl punea pe gânduri şi-i dădea fiori de nelinişte, iar pe de alta, îi strecura în suflet, paradoxal, un aer de încredere şi siguranţă, Cristian trecând dintr-o stare în alta, mai degrabă cu o linişte neînţeleasă.

Îngerul blond îi zâmbi încurajator, dar şi într-un fel care îl descuraja să mai pună alte întrebări apoi, frumosu-i chip începu să i se destrame, încet, încet, ca un abur apoi dispăru împreună cu întregul trup.

- O să intre-n stop! Mă tem că o să-l pierdem!... aproape că ţipă medicul.

Atât mai auzi Cristian.

(Fragment din vol. II al romanului **Năvala norilor**, în lucru)

Răni și blesteme

TANTI MĂRIUCA MĂ URMĂREȘTE CU BUCURIE ȘI CU MIRARE: Tu ești, maică? Ce să-i spun? Ia stai colea, mai cât'ă lumină, îmi zice. Și eu mă îndepărtez nițel, apoi iar m-apropii: Ce mai faci, mătușă? C-așa îi spuneam. Deși nu-mi era mătușă, ci soacra unchiului meu Ștefan, care a murit și el de-acum, la nici un an de la moartea soției, Dumnezeu să-i ierte... Însă am admirat-o pe femeia asta, am iubit-o ca pe o eroină, fără să i-o pot mărturisi vreodată. Și m-a iubit și ea, nu poți să nu simți lucrurile astea. O mână de femeie trudită de ani, aproape frântă în două. Vorba unchiului: parcă avea un motoraș într-însa. O inimă mare. Trudea de dimineață până seara, prefăcând tot pe ce punea mâna într-o minunăție: mămăliga aurie cu lapte de bivoliță, omleta din douăsprezece ouă cu cârnați păstrați în untură, tocana de vițel sau berbec, cozonacul sau plăcintele. Nicăieri n-am mai gustat bucate ca acelea. Și fiindcă prima oară când am văzut-o (dacă aveam cincisprezece ani), i-am spus *mătușă*, așa a rămas; nu cred că îi displăcea. Făceam parte din lumi diferite. Mai întâi i-a murit soțul, un bărbat puternic, dificil uneori, veteran de război. Pe urmă i-a murit fiica, lăsând în urma-i patru copii, ca apoi, după un an, să-i moară și ginerele. Așa că, după ce m-am așezat și eu la casa mea, la Deva, iar ei la poalele Făgărașului, ne mai întâlneam doar la îngropăciuni. Tanti Măriuca accepta moartea celorlalți cu o cuminţenie sfântă, o blândețe aproape stranie. Mi se părea de-a dreptul ireal: să-ți moară copiii, iar tu să poți vorbi despre asta... Pentru că mi-a vorbit despre toți morții ei. Și-mi spunea cum era bine și cum era rău, că oamenii din ziua de azi au tot mai multe greutăți și parcă era mai greu să trăiești decât în anii războiului, când viața devenise atât de amară. I-a plăcut că la fiecare moarte veneam și rămâneam la priveghi până dimineața. Pentru că la noi așa se face. Ai venit de departe, îmi spunea cuminte; mi se rupea inima când o vedeam. I-a murit soțul, apoi fata, apoi ginerele și ea părea senină, împăcată, convinsă că toate se petrec după vrerea lui Dumnezeu. Și la voi se stă cu mortul? mă întreba. Adică la catolici, la ceangăii unguri de pe valea Cernei, strămutați din Bucovina cu un veac în urmă. I-am spus că da, că era una dintre *obligațiile* noastre fundamentale.

AVEAM JUMĂTATE DIN VÂRSTA unchiului Ștefan și a mătușii, dar ne înțelegeam perfect: când am venit prima dată la ei, la Victoria, împlineam paisprezece, iar ei treizeci. Sunt singur aici, sub munte, îmi spunea unchiul, fratele mai mic al tatei, după ce s-a căsătorit acolo, mai vino și tu în vacanță, mai adu câte o bucățică din lumea de acasă... Avea probleme multe la combinat, dar tot își făcea timp pentru mine. Din Victoria, plecam la Cârțișoara. Acolo gospodăria era mare: bivolițe, porci, oi la stână, la munte. Tot timpul aveam de lucru, dar deseori făceam și baie în râul Bâlea, urcam la lac sau la cascadă. Culegeam bureți. Din livadă adunam tone de mere și pere *zaharoase*, cum le spuneau ei, pentru *răchie*. Când vii, îmi spunea tanti Măriuca, lu' Ștefan îi râd ochii. Ne răsfăța cu bunătăți, era de părere că trebuie să mănânci ca un domn ca să poți munci ca un țăran. Noaptea era rece sub Făgăraș, aer curat. Beam afinată, stăteam la taclale și fumam. Urșii coborau pe valea Bâlii, până aproape de sat. Omorau oi, băgau lumea în sperieți. Erau puternici; unchiul îmi arătase câteva fotografii făcute chiar de el. Într-un an, într-o singură săptămână, o ursoaică bătrână se înrăise într-atât încât

ucisese aproape cinzeci de oi de la stânele de pe munte.

MĂTUȘA A MURIT ÎN SEPTEMBRIE, apoi în iunie, unchiul. Ea făcuse atac cerebral, el infarct. N-aveau cinzeci de ani. Copiii s-au împrăștiat pe la școli, prin țară. S-au căsătorit. Au trecut anii și de câte ori treceam spre Brașov, lăsam o bucată din mine în dreptul Cârțișoarei. Erau acolo, în cimitir, două morminte care îmi aparțineau, cumva, și mie... Întotdeauna am fost grăbit, niciodată nu m-am oprit, să intru în sat, s-o caut pe Măriuca, s-aprind două lumânări în prograđie. Ani la rând n-am apucat să fac *asta*. Este un lucru pe care nu mi-l pot explica acum, cu atât mai puțin ierta. Ultima oară când am fost în sat, în vara în care a murit unchiul, l-au ținut o noapte întreagă la morga spitalului din Victoria. Cineva trebuia să stea de priveghi până dimineața, când veneau legiștii de la Brașov să-i facă autopsia. Până pe la miezul nopții lumea abia începea în curtea spitalului; morga era într-un capăt, la demisol. Un fel de beci în care coborai pe o scară de beton, înăuntru, o masă de fier, un dulap ruginit, o chiuvetă. Câteva geamuri înguste, sparte. După miezul nopții, am rămas doar noi doi: eu și unchiul. Eram un frig cumplit. Păzeam lumânările să nu se stingă, încălzindu-mi degetele la flăcăruia lor; a fost cea mai importantă noapte din viața mea, nu lipsită de durere și de frumusețe. Eu și unchiul, ultima noapte petrecută împreună. Amintindu-ne...

N-AI MAI VENIT LA CÂRȚIȘOARA DE CÂND A MURIT ȘTEFAN, îmi spune acum tanti Măriuca. Au trecut anii... Urc pe munte, îi explic, trec în Argeș. Sunt cu un coleg, e-n curte, afară... Mi-am zis să vin să vă văd. Să trec pe la cimitir, la mătușa și la unchiul. Să pun o lumânare... Începe să plângă ușor. E atât de măruntă, pare atât de ușoară că aș putea-o ridica într-o mână... Eu n-am mai ieșit din curte, îmi spune. Îmi arată picioarele bandajate. Începe să desfacă pansamentul. Picioarele sunt parcă arse, aco-perite de răni, sânge și puroi... Șoptește: Durerile-s așa de mari, că nici nu mai contează... Le am de vreo cinci luni, vara mai merge, e răcoare, dar ce-oi face la iarnă? Dacă n-oi muri... Simt un nod în gât. Nu am cuvinte. E bine c-ai venit. O să vezi: e bine și pentru tine... Mă ia de mână: Pune mâna pe crucile lor și pentru mine... Și simt că mai vrea să-mi spună ceva, parcă-i e teamă că aș putea pleca și nu apucă. M-am dușmănit cu niște oameni, spune. Că ne-au luat din pământ, în vale... Că dacă ai mei sunt morți, cine să aibă grijă, cine să-ți facă dreptate... Careva de-al lor și-a făcut casă acolo... O privesc nedumerit: Și-ți trebuie pământul, bucata aceea? o întreb. Nu, dar era al nost'... Mă strânge de mână. Și am ținut post negru, spune. Am plătit slujbă ș-am pus blestem. Și s-a făcut dreptate: mai întâi a murit el. Și după încă șapte săptămâni, ea. Și-n noaptea aceea m-a căutat în vis să-mi spună că-mi lasă rănile astea... Că numai de două ori în viață am blestemat și eu... O ascult stupefiat și simt că nu mai am aer, că trebuie să ies; parcă am picat într-o altă lume. Aș vrea să aflu când a fost prima oară, dar nu știu cum. Și-acum îți pare rău, nu-i așa? o întreb. Dar nu mai urmărește vorbele mele. Cât timp ești în viață, spune, pân' la urmă trebuie să și mori. Când o mai fi să treci pe-aici, să pui o lumină și pentru mine...

Porniri sinucigașe

Zahara nu ratase niciun concurs de sărutat. Mereu la un pas de podium, niciodată pe. Efortul financiar era, de fiecare dată, însemnat, strîngea fonduri cu multe luni înainte, își amaneta bijuteriile, apela adesea la împrumuturi bancare, chiar și la cămătari. De cîteva ori o executaseră silit, rămăsese fără garsonieră, fără mașină, cămătarii îi sechestraseră cățelul, dar toate astea nu contau. Era hotărîtă să cîștige. Mergea peste tot, indiferent de distanțe și alte obstacole, participase la o competiție chiar în Alaska. Se alesese cu porecla *Kiss & Go*[1], dar nu-i păsa.

Nu ținea legătura cu partenerii de concurs, liber aleși sau din oficiu, deși făcuse multe victime, era frumoasă și plăcută, un titirez de fată, toată numai suflet. Nu se îndrăgostise niciodată de unul anume, nici măcar nu dorise să afle amănunte despre el. Simpli necunoscuți, care dispăreau în peisaj. În ciuda acestei pasiuni mai puțin obișnuite, nu era deloc o fată frivolă, cei care o cunoșteau bine spuneau că este cumințenia în persoană, un om voluntar, corect, pe care te puteai baza. Apropiații nu-i înțelegeau acest hobby, li se părea că vine în totală contradicție cu firea ei. Nici măcar nu intenționa să se mărite, poate atunci ar fi fost un pic mai logic, na, caută și fata un iubit – și unde să-l cunoască, dacă nu iese din casă?! Vremurile s-au schimbat, tinerilor nu le mai plac întîlnirile aranjate, nici cele oarbe nu-i atrag (vezi cîte cazuri de viol, răpire sau chiar crimă arată ăștia la știri!). Serate dansante nu mai există. Timpul s-a comprimat. Cariera a trecut pe primul plan, banii au ajuns singurul scop în viață. Mediul online devine tot mai înșelător și periculos. Calculatorul ține loc de ieșiri în parc, tinerii arată tot mai astenici, mai apatici, chiar ceasul biologic le-a fost serios afectat, ba chiar la unii a stat de tot. Nici banii nu păreau a fi pentru ea un scop în sine, în general îi arunca în toate părțile, mai mult pentru alții, ajuta orice ființă aflată în impas, fără s-o cunoască. Se înflăcăra pentru proiectele altora și își oferea necondiționat serviciile, rugată sau nu. Uneori cumpăra hrană pentru cîinii vagabonzi, îngrășămînt pentru florile din parcuri, bomboane pentru depresivi – și tot așa. Nu știa să spună nu sau să treacă pe lîngă o nenorocire, fără să intervină.

Se zvonea, printre prieteni, că avusese o mare decepție, în urmă cu zece ani, dar Zahara nu le povestea niciodată, nu-i lăsa să intre în sufletul ei. Se apăra printr-o glumă sau rîdea, desenînd prin aer un semn de *care e problema voastră,* iar prietenii renunțau să o descoasă.

De data asta, se anunța un concurs foarte interesant. Recordul mondial era greu de doborît, 58 de ore de sărut continuu. Mă rog, cu foarte mici pauze cerute de fiziologia umană, supravegheate de organizatori la secundă. Taxa de participare, și ea, pe măsură, unde mai pui că distanța era apreciabilă, tocmai la Bora Bora. Trebuia neapărat să contracteze un nou împrumut, chit că nu prea mai avea cu ce să-l gireze.

*

Oare unde am pus legitimația de concurs?! se ener-vează, în sinea ei, Zahara. N-ar răbufni pentru nimic în lume, totul trebuie să fie sub control. Îi dusese de nas pe toți, întreaga viață, dăduse impresia unui om perfect echilibrat – calmitatea în persoană! – dar cine a spus că apele liniștite sunt adînci, mare dreptate a avut! Un vulcan comprimat, etanș sigilat, într-un cîntec de leagăn, asta era Zahara. Un vulcan activ, să ne înțelegem!

Răscolește toată casa, de la debara pînă la bibliotecă – în zadar. E cam împrăștiată, ce-i drept.Gîndul ei stă întotdeauna la lucruri frumoase și mărețe, nu la ordine și disciplină, ha, ha, nu la gospodărie și alte îndeletniciri

1 Sărută și fugi (l. engleză)

banale, cronofage.*De ce să gătești iahnie, cînd poți savura o poezie?!* era deviza ei în viață.

Dădu peste un caiet uitat. Ținea, pe vremea îndrăgostirii ei nebune, un jurnal. Două jurnale, zece jurnale, cine le număra, își așternea mereu gîndurile pe hîrtie, întru limpezire.Era vindecată, desigur, amintirile nu mai aveau putere asupra ei, le privea din afară, ca pe niște obiecte oarecare așezate în rafturi, cu valoare sentimentală dar fără impact nimicitor. De data asta, o trecu un fior straniu. Panica îi cuprinse inima, ca o gheară. Nu era pregătită, Ahile habar n-avea de mica frunză. Una e cînd dai răgaz rațiunii să ridice gardul de sîrmă ghimpată, zidul de beton: da, aici se află un punct nevralgic, o amintire care a însemnat ceva, cîndva, un eveniment covîrșitor al vieții – cînd voi da cu ochii de el, no problem, voi rîde, voi dansa, a fost odată, ca niciodată! Trandafir presat în ierbar. Călduț, cald, aproape fierbinte... bip, bip.Și altceva cînd fulgerul cade peste tine, fără preaviz.Își conștientizase mereu brontofobia (teama de trăsnete, nu de brontozauri, ha, ha), și astfel luptase cu ea. Aplicase aceeași metodă și amintirilor, cu succes, cu mîndria cuceritorului de Everest.

Caietul albastru. Perioada precambriană a iubirii ei. Trăise, pe dinăuntru, o mare poveste. Ireală, poate, crescută din ea însăși, ca o floare minunată care se dezvoltă pe o exoplanetă, fără aer, fără apă, fără minerale în sol, în ciuda oricărei rațiuni. Evoluția nu se amestecase aici. Doar hazardul. Nume de floare avea și mai mult sau mai puțin imaginatul ei iubit: Crinu. Îl alinta în gînd: Lilium candidum – denumirea latinească a crinului, ați înțeles. Cum să nu-ți fie îndeajuns, pentru îndrăgostire?! De existat, omul exista, era un corp solid, un conglomerat de atomi, o ființă pe bază de carbon, ca noi toți – dar nu știa despre el absolut nimic, nici cîți ani are, nici de unde vine, dacă e însurat sau are copii, nu-i cunoștea IQ-ul, profesia, pasiunile. Nici vocea nu i-o auzise vreodată. Nu-i știa culoarea sufletului, mecanismele gîndirii, proporția dintre bun și rău, dintre rațiune și simțire, zodia, modul în care gestionează viața.Numele i-l aflase întîmplător (în măsura în care există și lucruri întîmplătoare pe lume), cînd îl strigase cineva, pe stradă.

În fiecare zi, cînd pleca la școală, îl descoperea, invariabil, la douăzeci de metri în fața ei. Cînd era ceață – și se întîmpla destul de des, acolo, în orașul de pe malul marelui fluviu – i se părea că distanța se micșorează periculos, deși era, probabil, doar o iluzie optică, și se temea ca nu cumva să-l ajungă, să-l atingă, să afle despre ea. Două ființe echidistante într-un univers inconștient. Doar una știe despre existența celeilalte. Avantaj cine?

Mersul lui era o poveste în sine. Semăna cu un urs care dansează. O contradicție a naturii, o cvadratură a cercului, un carusel. Legănat și ferm în același timp, hotărît dar și leneș. Parcă impunea aerului înconjurător să prindă formă, să se lase impregnat, sedus, să danseze odată cu el. În zilele noastre, am fi zis că mergea cu ghete de kangoo-jumps, chit că am masacra astfel toată poezia. Crinu chiar avea o geacă de urs, de urson, maron cu guler galben.Și o eternă geantă de umăr, o combinație năucitoare de verde și orange. Parcă era personajul Toamna într-un tablou de care nu-ți puteai desprinde ochii.

Tîrziu de tot, i-a descoperit profilul, cînd a întors capul, la o trecere de pietoni. Iarăși surpriză totală, fața lui era un amestec imposibil de copilărie și masculinitate, de omul de Cro-Magnon și Macaulay Culkin. Linii dure și curbe dulci, tehnica hașurării, a punctului și a acuarelei, în același timp. Nu-i puteai ghici vîrsta, poate treizeci, dar sigur te-ai fi înșelat.Parcă era harta vîrstelor omului, toate deodată.Timpul se comprimase în el, secole, ere. Putea fi trimis în spațiu, ca o lecție atotcuprinzătoare despre om, pentru extratereștri curioși.

...Și mai tîrziu, privirea. Ochii-tăciune au sfîșiat-o, au subjugat-o definitiv, deși știa, în sinea ei, că nici măcar n-au văzut-o. Apoi mîinile, dar despre mîinile lui ar fi prea multe de povestit și timpul nu ne permite, de la o vreme a devenit foarte pragmatic, doar ne face, succint, rezumatul vieților, neglijent la detalii.

Cel mai ciudat la el era însă maxilarul inferior, de om preistoric, puternic, hotărît, gata să sfîşie o antilopă cu dinţii – îndulcit însă de zîmbetul copilăros. Semăna cu Rahan, personajul din benzi desenate. Zahara cumpăra toate revistele în limba franceză, le traducea, în scris, pe caieţel, îl desena pe Rahan, cu frenezie – apoi îi punea ochelari, îl îmbrăca în geaca de urson şi atunci ai fi jurat că e Lilium candidum al ei! Îi scria scrisori lungi pe care le ascundea sub pat, îi scria şi poezii. Dragă Rahan, dragă Lilium, totuna. Rahan, le fils des âges farouches[2]. *Qui es-tu vraiment, Rahan, un homme ou un esprit du bien?*[3]

A obsedat-o ani de-a rîndul misterul maxilarului inferior, sindromul Rahan, cum îl numea. Intenţiona să urmeze psihologia, apoi antropologia, să-l studieze şi ştiinţific, cîndva. De-a lungul vieţii, au atras-o tot bărbaţii cu tipologia asta, deşi nu s-a mai îndrăgostit niciodată cu adevărat. Nici ei, subiecţii, nu se încadrau exact în tipologie, să fim drepţi. Nimeni nu putea fi ca el, doar simple copii nereuşite. Am uitat să vă spun că Zahara avea cincisprezece ani.

*

În spitalul de endocrinologie a întîlnit multe persoane interesante. Aici se legau prieteniile foarte uşor, nu ca la şcoală. Oamenii îşi spuneau deschis povestea, se confesau, se ofereau drept exemplu personal – sau anti-exemplu, fără reţineri. Parcă erau la şezătoare, la o şedinţă de bilanţ al vieţii, la judecata de apoi. S-a apropiat, simplu şi firesc, de fete de vîrsta ei sau de doamne mature. A fost o inimaginabilă lecţie de viaţă. Clarisa, fata cu înfăţişare de dinozaur. Era tot un sindrom, dar nu-i reţinuse numele. Armina, profa de engleză cu zece tentative de sinucidere la activ, pe motiv că fusese părăsită de toţi iubiţii, ca într-un blestem. Michi, o tînără care avea patruzeci de kilograme în plus şi lupta acerb să le topească. Doamna Vivien, cu tiroida scoasă, care se sufoca în somn. Ea, ce să le spună? Că s-a îndrăgostit de o nălucă în ceaţă şi că a hotărît, cu de la sine putere, că e urîtă şi insignifiantă, şi prin urmare el n-o să o observe niciodată? Şi că singura soluţie posibilă era să se înfometeze, să se topească încet, ca într-un înec lin, în somn?! Nu putea să le spună aşa ceva. Tăcea sau, cel mult, cînd ele insistau, mormăia cu privirea în podea că ea nu are nicio poveste, că a slăbit pe nepusă masă 25 kg, nu se ştie de ce. Nu avea clar în minte dorinţa morţii, nu ar fi recunoscut nici faţă de ea că înfometarea ar fi tot o formă de sinucidere. Anorexia e o boală hoaţă, ţi se insinuează în creier, îl transformă, devine pentru tine o a doua natură, ajungi să crezi că e o stare normală. Epuizarea indusă de ea te aruncă într-o dulce visare, ţi se pare că plutești prin viaţa ta, ca pe un nor, mai trebuie să apară doar îngeraşii!

Au investigat-o în toate felurile, analize, ecografii, RMN. Era, surprinzător, încă sănătoasă. Colegii îi trimiteau, prin părinţii ei, bileţele de încurajare, siropoase şi nostime, desene, ilustrate, mentosane. O iubeau, o admirau, era premianta clasei. O fată fără fiţe însă, care îi lăsa mereu să copieze după caietele ei. Nimeni nu-şi explica notele fabuloase, puterea ei de muncă, în condiţiile date. Arăta ca un băţ umblător. Probabil că învăţătura era un refugiu. Mama îi găsise caietele cu poezii şi jurnalul, sub pat. Luată cu salvarea la spital, cînd leşinase, nu apucase să le ascundă. Fusese, desigur, şocată, bănuise că se întîmplase o dramă în viaţa fiicei ei, voia acum cu tot dinadinsul să afle cine e seducătorul, ticălosul, şi să-i scoată Zaharei gărgăunii din cap. Nu ştia, sărmana mama, că gărgăunii iubirii nu se pot scoate aşa uşor. De fapt, nu te vindeci cu adevărat niciodată.

A doua săptămînă de spitalizare. Tratamente fortifiante. Consiliere psihologică. Tot tacîmul. O fată frumoasă şi deşteaptă care a hotărît să se topească. Puişorul mamei şi al tatei, orice dorinţă îndeplinită instant. Habitat propice dezvoltării armonioase a unui copil. Linişte în familie, succes la şcoală.

2 Rahan, fiul vremurilor sălbatice (l. franceză)

3 Cine eşti tu cu adevărat, Rahan, un om sau un spirit al binelui? (l. franceză)

Niciun factor perturbator, cît de mic. Uluitor! Nimeni nu înțelegea.

Zi de vizită. Curățenie lună în salon. Obiectele personale de ascuns în sertar, repede, repede. Inclusiv cartea lui Ionel Teodoreanu, pe care o citea, în transă. *„Și, pentru că era în mine, aveam impresia că e al meu"*. Profesorul Popa intră cu o grupă întreagă de studenți.Le prezintă fiecare caz în parte.Studenții sunt foarte atenți, unii își notează în carnețel. Zahara a fost nevoită să rămînă numai în chiloței. Niciodată nu îi fusese atît de rușine, nici în fața mamei nu se dezbrăca. A stat așa, expusă, ca o frunză în vînt, cu ochii închiși, să nu vadă că e văzută, minute în șir, care i s-au părut veacuri, pînă i-a venit rîndul. Profesorul a descris cazul ei, anorexie nervoasă, bla, bla, bla, și a conchis, în termeni simpli, parcă anume să priceapă și ea:

– Iată ce-și poate face un om cu mîna lui!

Studenții dădeau din cap dezaprobator, unii cu uimire, alții cu o compasiune vădită. Așa prost nu se simțise niciodată, parcă era un exponat în muzeul ciudățeniilor! Dar s-a întîmplat un lucru inimaginabil: Zahara s-a trezit.

*

Acasă, a recitit, cu detașare, toate caietele. Poezii, jurnale. I se păreau scrise de altcineva. Siropoase, lacrimogene, hilare. Fără punct culminant, fără intrigă, întîmplări sau măcar învățăminte, profunzimi, concluzii salvatoare.Dramolete de mucava. Vorbe în gol! Niciun strop de valoare literară, asta era cert. Sinapsele ei de ironie, de sarcasm, de cinism chiar, s-au trezit. A descoperit că simțul umorului nu murise în ea, nu fusese învins de latura profund dramatică a ființei ei. Ca soarele care răsare în fiecare dimineață, ca viața care învinge mereu. Balanța, zodie duală, auzea ades, fără să fie de acord. A dat foc caietelor, cu un sentiment de mîndrie, de eliberare. Se simțea pasărea Phoenix, croitorașul cel viteaz, zmeul zmeilor. Și a început să scrie poezie adevărată.

Așa a ajuns Zahara scriitoare, din potențialul sclipitor matematician care se prefigura la orizont! Un scriitor nu e, în cele din urmă, decît un zombie – un fost om care a ars din iubire iar acum, la a doua șansă (fiindcă, nu-i așa, trebuie să învățăm din greșeli), alege să povestească despre ea. Atît. Simplu ca bună ziua, ca bonjour! Ca *bonjour, tristesse*![4], zîmbi Zahara în sinea ei.

Scriitoare și sportivă, aproape campioană la sărutat.

*

Bora Bora, tărîm mult visat! Doar o după-amiază la dispoziție, pentru plimbare, a doua zi, dis de dimineață, concursul. Nu avea timp să viziteze ferma de perle, nici Lagoonariumul, puncte de atracție renumite. De dat *ignore* gîndului nepoftit: cum o să-mi achit greu obținuta suplimentare de credit, dacă nu cîștig?! Trebuia să-și facă și exercițiile de respirat, aici nu încăpea discuție.Să fie în formă maximă. O baie, seara tîrziu, în piscina hotelului. Ajunsese aproape un om amfibiu, atît de mult reușea să reziste sub apă. Trăia extazul vieții ei. Dulce trebuie să fie moartea prin asfixie. Prin înec. Prin sărutat... Cînd era aproape de sufocare, în ultimele secunde, avea impresia că trăiește ceva halucinant. Parcă se dedubla, se vedea în afara ei, dar nu copie fidelă, în sincron cu propriile mișcări. Un alter ego rebel, care se amuza, îi făcea în ciudă. Apoi se transforma subit într-un bărbat trist și tandru, suferind. Suferind de sindromul Rahan.

*

Concursul. Zahara poartă ochelari cu lentile foarte închise, nu-și vede aproape deloc partenerul din oficiu. Un contur, și atît. E atentă oarecum doar la gabaritul lui. Pare robust – un exemplar rezistent, să sperăm. Poate de data asta va fi cu noroc, vor doborî recordul. Premiul e consistent, își va achita toate datoriile, își va publica manuscrisele, va pleca pe o insulă pustie! Poate chiar va cumpăra o insulă, cine știe. Auzise că în Grecia sunt multe de vînzare, relativ ieftine. O insulă mică-mică, o bucățică de paradis, doar al ei!

4 Bună ziua, tristețe (l. franceză), titlul unui roman de Françoise Sagan

Da, bărbatul se dovedește viguros, par a fi un cuplu potrivit, chiar dacă a lăsat hazardul să hotărască, a refuzat cu încăpățînare să-și aleagă singură partenerul – dăduse, în atîtea rînduri, greș. Pentru întîia oară, simte un început de emoție, de nod în gît. Apoi un val de căldură îi alunecă prin trup, pînă în vîrful degetelor. O uluiește impulsul ăsta nou, de a-l strînge în brațe, o prinde cu garda jos. Tocmai ea, regina autocontrolului! Se abține cu greu. Doar bătăile inimii nu și le poate controla. Cu ochelarii fumurii și cu ochii strîns închiși, și tot îi simte, parcă, privirea. O privire-tăciune. E absurd. Ba, mai mult, are senzația că aude inima bărbatului, bătînd în același ritm cu a ei. Îi explodează urechile, e la un prag de leșin. Mîna stîngă îi scapă de-a binelea de sub control. Mîngîie maxilarul bărbatului. Linii frînte, bobîrnac simetriei. *Qui es-tu vraiment, Rahan?...* Apoi îi atinge cu toată tandrețea înmagazinată într-o viață de om, chiar așa netrăită, buzele de copil.

Arbitrul anunță că recordul mondial a fost deja depășit de echipa numărul 33, adică a lor. Dar partenerii vor mai mult, mai mult, nu se dezlipesc unul de altul. 65 de ore de sărut continuu, incredibil! Publicul e în delir. Bărbatul o strînge de-a binelea în brațe. Zahara simte cum atinge fundul oceanului. Lumina nu mai ajunge aici, totul e negru, nedefinit, infinit. Da, o senzație unică. Apoi conștientizează, într-o fracțiune de secundă, că insula va fi a ei. Bărbatul o poartă acum pe brațe. Lumea nu mai aplaudă. De parcă asta ar fi important!

Prototipul bărbatului ideal
(lucrare de doctorat cu pretenții)

Pascal e un om, nu un concept. Un bărbat pur și simplu (ei da, și pur, și simplu, în ciuda faptului că are un creier atît de complex!), nu un prototip al perfecțiunii. Și încă – o ființă vie, nu un personaj literar. Nu l-am inventat eu! Atunci, veți spune, strădania mea de a-l prinde în poveste este din față sortită eșecului. Ar arăta ca un animal în cușcă, sau ca un ceainic fierbinte în care nu mai e ceai, ca un munte prins în poză, cu a treia dimensiune furată, ca un sol sărăcit în fosfor, ca mausoleul din Halicarnasus, despre care putem doar presupune că a fost personificarea măreției, cîndva!

Nu am voie să-l idealizez, să îi desenez floricele la butonieră, să îi colorez mai intens ochii verzi (de parcă ar fi posibil!), să-i fac implant de păr, să-i șterg ridurile fine ș.a.m.d. Adevărul științific trebuie musai respectat, chiar dacă are caracter procesual și, la urma urmei, cine-s eu să mă joc cu el de-a modelino (știți, jucăria umplută cu făină pe care toți copiii și-o doreau cîndva)?!

Neliteraturizîndu-l, ar trebui să-l prezint lumii exact cum este, în mărime naturală, cu un manual de folosință minuțios elaborat, fără să uit niciun aspect, fie el de natură tehnică, psihologică sau, de ce nu, estetică, pe înțelesul tuturor. În 3D, full HD, în toate ipostazele posibile – demers care ar dura o viață de om, respectiv viața mea, teoretic mai scurtă decît a lui, eu mai bătrînă fiind și mai predispusă la Alzheimer din cauza structurii de poet, profund autodistructivă și împrăștiată.

Presupunînd că aș lăsa cu limbă de moarte urmașilor mei sarcina de a continua proiectul, ce garanție am că s-ar descurca onorabil, cît de cît?! Le-ar lipsi însuși motorul acțiunii, recte dorința irepresibilă de a-l cunoaște pe Pascal și de a-l arăta, cu orice risc, lumii. Și cînd spun *orice risc,* credeți-mă, nu exagerez deloc, oftez din greu, iau un pumn de calmante, mă strîng în brațe cu putere (covrig, colac, ineluș de vîrcolac!) și mă rog la toți zeii să nu mi-l fure cineva. Chiar dacă nu e al meu, nici în acte, nici în fapte! Ați mai văzut așa paradox?!

Proiectul fiind astfel desființat (nu abandonat în teorie, desigur, poate mă criogenez în anii ce vin, cine știe), mă gîndesc ce să predau mîine, în locul lucrării de doctorat. Niște anexe cred că m-ar salva, pentru o notă de trecere, ce părere aveți? Am auzit că lățimea, adîncimea și temperatura rîului Styx sunt mult exagerate, așa, de kiki, pentru impresie artistică!

Aşadar:

Anexa 1

Test-fulger, absolut legitim în conţinut şi motivaţii:

De ce Pascal nu întreabă niciodată *de ce*?

Răspunsuri posibile:

a) Nu îl interesează;

b) Nu-i trece prin cap să întrebe;

c) Consideră că discreţia este apanajul de bază al gentilomului modern (vezi şi „curiozitatea a omorît pisica");

d) Aşteaptă cuminte o explicaţie, considerînd că e mai incitant aşa;

e) Pentru că ştie.

Fiecare variantă de răspuns poate îmbrăca zeci de nuanţe, desigur, eu le-am prezentat aici cît mai simplist.

Răspunsul e, ştim cu toţii, previzibil: varianta e). Pascal este un telepat desăvîrşit, intuiţia lui depăşeşte normalul – şi e o intuiţie mai degrabă a inimii.

Anexa 2

Vivisecţie în sufletul lui Pascal

Întrucît o abordare holistică ar fi imposibilă, după cum am arătat, voi supune analizei doar un crîmpei din minunata, inepuizabila fiinţă numită Pascal (chiar nemuritoare, aş adăuga, din moment ce eu nu voi mai fi să-l văd trecînd rîul).

– Cine e Vivi, şi la ce secţie activează? mă întreabă candid Mihail Mihailovici, ucenicul meu de care nu pot să scap. Zice că eu sunt pascalul lui, teza lui de doctorat pentru la anul. Mă rog. Gusturi şi gusturi.

Dezinfectez bisturiul cu apă vie, adusă tocmai din povestea *Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte*. L-am mituit pe Chronos pentru asta, să mă pot întoarce în timp. Nu a vrut decît plata în natură – şi am fost nevoită să-i dau la schimb exoscheletul meu din siliciu, exo-inima din plexiglas presat la rece cu talpa de brontozaur, casa-piele din Plumb(uita) etc. L-am păcălit, aşadar, relativ uşor.

Acum, localizarea sufletului e mai grea, pentru că Pascal e tot un suflet. Îmi vine să plîng. Mihail Mihailovici, cu frangleza lui stupidă, îmi observă momentul de panică (mai are şi el sclipiri!) şi se oferă voluntar:

– May I, demoiselle?

Îi trag o palmă zdravănă – şi ar zbura cît colo dacă nu l-ar ţine legat de mine lanţul de ucenic, indestructibil, după canoanele tehnicii actuale.

Trebuie să gîndesc repede, să caut metode noi, neinvazive. Îl strîng în braţe, tare-tare, pînă se trezeşte din anestezie. Îmi aruncă (desigur, cu toată tandreţea posibilă, a.î. verbul a arunca îşi extinde brusc semantica), un te iubesc telepatic. Mihail Mihailovici a rămas cu gura căscată, s-a aşezat, ca tîmpitul, fix pe bisturiu şi, desigur, nu pricepe nimic.

Eu ce am avut de demonstrat, am demonstrat, chiar dacă numai mie. În fond, aplaudacii sunt de formă (vezi şi *Jana nu e moartă, Jana se transformă*), tot nu iau notă de trecere.

Anexa 3

Legislaţie, bibliografie, mulţumiri colaboratorilor oficaţi

În prezentarea mea nu m-am folosit de PowerPoint, Prezi, holograme în timp real sau alte efecte vizuale de top. Pascal nu e proiectabil pe pereţi, nu e, aşa, un peşte în undiţă, cred că v-aţi prins!

De legislaţie nu a fost nevoie, legile iubirii s-au abrogat de pe vremea bunicii, totul ţine acum numai de puterea incendiară a inimii (şi ei, tîmpiţii, nu profită deloc, fie vorba între noi!).

Bibliografia ar fi echivalat cu un sacrilegiu, lucrarea mea e în viu.

Sincere, călduroase (pffff!) mulţumiri ucenicului meu, Mihail Mihailovici, fără lanţul căruia nu aş fi asimilat/apreciat niciodată noţiunea de libertate.

Lucrarea mea nu va beneficia de coperţi cartonate, nu va fi numerotată, legată cu şnur. Aşa cum noi, îndrăgostiţii, vom avea întotdeauna Parisul, aşa şi Înalta Şcoală de Studii Idealiste va avea întotdeauna... lucrarea mea.

Rîdeţi voi, rîdeţi, harapi-albi pe cal,
N-aţi priceput nimic din lucrarea Pascal!

Visul

Motto: *"Aveți și voi un frate*
Mi s-a părut c-aud la geam.
Cu degetul cum, bate.
Dar n-a fost el!... Să-l văd venind,
Aș mai trăi o viață.
E dus și voi muri dorind
Să-l văd o dată-n față."
(George Coșbuc, ***Mama***)

Rugăria, satul acesta despre care nu prea a auzit nimeni, vorba olteanului, un sat mic, pipernicit, cu case albe, bine îngrijite, acoperite în mare parte cu țiglă roșie, este ascuns de privirile curioșilor într-o covată uriașă înconjurată de dealuri domoale. Pe ici pe colo, în coastele lor se mai semețesc ca niște negi pâlcuri de stejari, carpeni sau tei. Sunt urmele unui codru secular ce se întindea pe o arie respectabilă de câteva mii de hectare din Corodești, Florești, Fundu-Văii spre Poienești, Oprișița și Vaslui. Chiar pe mijlocul văii într-o râpă adâncă un pârâiaș de abia gâlgâie în arșița verii, parcă trăgându-și sufletul să nu moară și te întrebi oare cum este posibil ca o freză naturală așa de neînsemnată să poată săpa atât de straşnic în lutul galben, arămiu. Încă și acum se mai zăresc tufe de zmeură, rugi de mure, lăstăriș de corni sau aluni și posibil că de aici s-ar trage și numele satului. Cobor cu mama spre sat pe un drum de pământ, bătătorit de tractoare sau căruțe printre mirişti arse de soare și lanuri de porumb dispuse în linii drepte ca niște plutoane de soldați. Sunt un puști de cinci-șase ani cu căpșorul bălan, tuns aproape de piele. Tata ca întotdeauna își ia în serios meseria de frizer și grav în felul său, dar glumeț, sucește și răsucește mașina franțuzească prin părul meu și mă dichisește cum știe el mai bine. Când scap fug în livadă și plâng. Semăn cu un cârlan proaspăt ieșit de la tuns. Mama îmi mai ia apărarea, așa formal, din când în când.

– Iar l-ai tuns chilug de râd toți copiii de el!

– Nu-i nimic, îi va crește părul des ca peria, iar de copii n-am nicio grijă, nu știi? Gura lumii nici pământul n-o astupă!

Invariabil, episodul se termină mereu în această notă defavorabilă mie. Apoi, la țară cine își bate capul cu moda? La colo o zgâtie de copil de nimeni băgată în seamă! Mă țin aproape de mama, iar ea merge lin pe potecile copilăriei sale, dar cu un pas ferm, hotărât, de țărancă autentică care își știe rostul, cunoaște care îi este destinația înainte de a porni la drum și doar ceva ieșit din comun ar putea-o deruta să ocolească sau în cel mai complicat caz să se întoarcă din cale. Mâine vom merge dis-de-dimineață la târg la Ivănești, iar înnoptând la bunici vom scurta calea la jumătate. Păşim pe un pod de bârne groase de stejar îmbinate cu meșteșug pe ai căror stâlpi de susținere a crescut în voie mușchiul de culoarea smaraldului, dar s-a depus și un strat de mâl galben adus în dezordine de apele umflate ale ploilor de vară. În susul, dar și în josul pârâului adâncitura este umbrită de nuci falnici, dar și de pruni încărcați de poame, susținuți de proptele, plopi cu frunze argintii și tremurătoare, dar și sălcii pletoase care mângâie bulboanele cu sclipiri albăstrii în soarele de august. Este un amestec fascinant de pomi fructiferi nu întotdeauna puși de mâna omului, cu vegetația sălbatică a noului început de lume. Lumina sângerie a asfințitului erupe triumfătoare în frunzișul ce parcă bate în negru și tot de pe aici ne mistuie auzul unduirile încântătoare, dar și fremătătoare ale unei mierle. Privesc dinapoia noastră, iar soarele parcă incendiază vârfurile pădurii Țiioara, dar și culmile dealului dinspre satul vecin. Când intră în sătucul natal mama întotdeauna trece și pe la frații și sora sa. Imediat după ce depășim podul, pe partea stângă dăm pe la moș Iordache, fratele

mamei, sunt niște oameni așa primitori încât ți-i mai mare dragul să-i vezi și să te întreții cu ei. Mătușa Adela ne îmbie cu un platou cu prăjituri de casă, dar în timp ce degustăm, mama îi întreabă cum s-a făcut grâul, ei răspund așa în doi peri, dar porumbul arată bine, la fel și sorica, deși parcă ar mai trebui ploaie. Se schimbă opinii și despre animale, despre prețul legumelor, piață și producția de struguri. În acest timp în lumina darnică a serii de vară îndemnate de ciobani sau de copii și femei trec de la imaș cârduri de oi și capre, iar mai apoi cireada satului. Mugetele vacilor se ridică limpede peste mica așezare și se interferează cu chemările viteilor neînțărcați rămași în curți. Îmi arunc privirea spre zarea îndepărtată unde soarele roșu fiind obosit de atâta umblet pe cupola cerului a alunecat dincolo de vârfurile copacilor și s-a retras la odihnă. Totuși, nu înțeleg cum se face că mâine dimineață el va răsări din partea opusă, din dealul dinspre Lazu. Este o întrebare grea și se pare că răspunsul nu va veni așa de repede. Înserarea se lasă ca o pânză uriașă de catifea fumurie la început, iar apoi devine neagră ca tăciunele, fără a fi știută sau simțită. Cerul se îngustează și devine violet închis, iar aerul îmbâcsit de căldură învăluie pământul trudit îndemnându-l la somn. Ne luăm rămas bun de la gazde și plecăm mai departe. Ajung repede cu mama în partea de miazănoapte a satului, la casa bunicilor și renunțăm să mai trecem în aceeași seară la celelalte rude. Mama știe meșteșugul deschiderii portiței și nestingheriți pătrundem în curtea mare. Un câine alburiu cu o pată mare, neagră pe bot ne latră. Hămăiturile sale sunt rare și răgușite și el pare a fi din timpurile vechi ale bunicilor. Mama îi vorbește, îl alintă ca pe un copil, iar el îmblânzit devine prietenos și se gudură.

– Cunoaște la neam animalul, spune bunica venind bucuroasă în întâmpinarea noastră. La cei 80 de ani își mișcă cu greutate picioarele strâmbe și slabe și merge aplecată de spate, iar mâinile îi stau agățate ca două ramuri de un trunchi de salcie greu încercat de furtunile vieții. Este mărunțică, dar pielea feței este tot întinsă, iar ochii îi are vioi dându-i o anumită prospețime. Susură din ei o lumină caldă, totuși încărcată de suferințe amestecată cu bunătate apostolică. Privindu-i chipul imaginea îți fuge la figurile de maici de pe icoanele din bisericuțele de lemn pe care încă le mai găsim nealterate de patina timpului. În timp ce mă strânge la piept și mă sărută pe creștet îi simt mirosul de busuioc și de pâine coaptă.

– Cine a venit la noi? se aude vocea bunicului.

– Maria, fata noastră cu băiatul cel mai mic, răspunde bunica.

Iar bunicul coboară încet de pe prispa joasă a chilerului, unde curăța de grăunțe un știulete de porumb. Este de statură mijlocie încă drept pentru anii lui, fața de rotunjimea unui harbuz, iar deasupra buzelor se răsfrânge o mustață bine ajustată. Ochii parcă sunt ficși, dar și reci, iar privirea lor devine puțin aspră și intimidează. Neamul acesta al Călănceștilor a fost un neam dârz și drept, neam de răzeși nu s-a încovoiat cu una cu două. Mai târziu am descifrat numele de familie Calancea... drepți și hotărâți, dar și incisivi exact ca o suliță. Acum el vine către mine și mă ridică până la înălțimea ochilor săi.

– Și cum te cheamă, voinicule? mă chestionează el.

– Marinel, îngân eu cam înfricoșat de căutătura lui serioasă.

– Aha, Marin, ai nume de oltean, să știi bre nepoate că nu ne-am prea înghițit noi, moldovenii cu oltenii, mi se par cam înfumurați și ei se cred și deștepți nevoie mare. Dar sunt oameni și oameni și printre ei, vorba ceea, pădure fără uscături nu se poate.

– Lasă băiatul că-l sperii! sare cu gura bunica și atunci sunt eliberat din strânsoare. Bunica ne ia pe după umeri și ne conduce către bucătăria de vară.

– Haideți cu bunica să mâncați, am făcut sarmale în frunză de vie și plăcinte la cuptor, ne ademenește ea. Degeaba protestează mama, ea este în inferioritate, iar bunica suverană pe situație deja aranjează masa.

Îi privesc degetele groase cu noduri, dosul palmelor cu vene groase ca niște râme străvezii, mâinile care au crescut și legănat zece copii și care harnice aliniază ca la armată tacâmurile pe masă peste care a pus o albitură de in. Parcă, în palmele muncite și în degetele nervoase îi freamătă întreaga viață. Dintr-o oală mare de lut ce încă mai forfotește alene pe jarul orbitor al cuptorului bunica ne pune sarmalele, iar de sub un ștergar de bumbac pâine caldă și plăcinte așijderea. În lumina lămpii de petrol aprinse chiar atunci zăresc aburii molateci cum se încolăcesc la gura cuptorului și se răspândesc în văzduh. O aromă divină de pită coaptă chiar de trezit sfinții ne învăluie pe toți și ne dilată nările. Este tare bună mâncare făcută de bunica, mâncarea aceasta are ceva din smerenia, gesturile și dulceața vorbelor acesteia. Apoi bunicul își intră și el în rol și coboară în pivniță de unde se întoarce cu o ulcică de vin roșu. Într-o ceașcă de lut îmi pune și mie de un deget. Încerc să beau, dar gustul acrișor mă pișcă de limbă și nu mă încântă. Vinul îl dau cu palma la o parte și beau o cană cu apă de izvor.

Bunica ne pregătește patul de culcare în camera de curat. Ei, bunicii, își fac culcușul chiar pe prispa lată unde au un mindir căptușit cu paie din recolta acestei veri și se acoperă cu țoale de lână deoarece spre zori se lasă răcoare. Mă încăpățânez să nu dorm în casă și-i spun mamei că vreau afară cu bunicii. Îmi place mult să rămân în natură, să aud somnul mirific al pământului. Mama îmi face hatârul și acceptă. Mă cuibăresc la sânul mamei, iar bunicii se întind încetișor la capetele noastre. Sunt atât de aproape încât le simt căldura trupurilor și mă înfioară respirațiile lor obosite. Privesc buimăcit de mirare plapuma albastru-marin a cerului. Nenumărați aștri, luna, stele sau luceferi îmi fac prietenește cu ochiul. Sub talpa prispei, un greiere neobosit țârâie ca un ceasornic bine reglat, cântându-și parcă singurătatea.

– Marie, am uitat să-ți spun că alaltaieri a trecut pe la noi Petrică, nepotul, și tare ne-am bucurat că l-am văzut!!

– Nu ne-am întâlnit demult, spune mama și în voce i se ghicește regretul. Ce-i mai face familia?

- Bine, bine, fata mea, o aud pe bunica și parcă deodată, glasul ei a devenit uscat, ușor tremurător și o durere ascunsă o gâtuie.

Tăcem și ascultăm sunetele satului, șoaptele nopții, iar apoi un somn profund ne ia în brațe pe toți.

* * *

Nu am întrebat-o pe mama cine este Petrică, fiindcă nu mai auzisem niciodată de el.

Dar să nu credeți că Petrică fiindu-mi verișor este de aceeași vârstă cu mine sau de vârstă mai apropiată. Nu! Nu! Categoric nu!

Despre Petrică am aflat vești mult mai târziu. Pe scurt el este primul nepot al bunicilor mei, de aceeași vârstă cu mama, iar ei doi au copilărit împreună. Tot atunci am aflat că Petrică a rămas orfan de tată de la o vârstă foarte fragedă. Istoria tatălui său și implicit a unchiului meu mi-a povestit-o cu mare har, mama târziu când am început să înțeleg fapte, evenimente istorice, crâmpeie existențiale, într-un cuvânt, când am început să descâlcesc această minune continuă care este viața.

Bunicul meu, Gheorghe Calancea, născut pe la 1890 a participat la operațiunile militare în primul război mondial, luptând cu eroism în bătălia de la Mărășești din vara anului 1917. Pe la 1912 s-a născut primul fiu al soților Gheorghe și Ileana Calancea căruia i-au pus numele bunicului, dar ei părinții îl dezmierdau Ghiță. Mama îmi povestea că atunci când ea l-a cunoscut, Ghiță era deja bărbat în toată legea, un flăcău înalt, drept ca bradul, frumos, cu un talent aproape ieșit din comun în a cânta la vioară. Ghiță s-a căsătorit cu Ileana, o fată frumoasă dintr-un sat vecin, iar rodul dragostei lor aproape adolescentine, a fost Petrică născut în același an, 1934 cu mama mea. În vara anului 1941, când a început războiul, iar generalul Ion Antonescu, conducătorul statului român, a rostit memorabilul ordin „Ostași,

vă ordon, treceți Prutul!" Ghiță Calancea, ca de altfel mulți alți români, a fost mobilizat și a plecat pe front. O perioadă el a corespondat cu familia, însă după un timp de la el nu s-a mai primit nicio veste. Parcă îl înghițise pământul. Familia l-a așteptat să vină șapte-opt ani după terminarea oficială a războiului, nutrind mereu speranța în ajungerea sa acasă, la cei dragi. Încrederea lor era vie întrucât pe ici pe colo, în satul natal sau în alte localități mai apropiate sau mai îndepărtate încă se mai întorceau militari din lagăre chiar după perioade așa de lungi. Bunicul și frații au întrebat în stânga și în dreapta, din om în om sau la comandamentele militare însă, peste tot au întâlnit ridicări din umeri și răspunsuri evazive sau negative. Nimeni nu știa nimic de soarta lui Gheorghe Calancea. Odată cu trecerea timpului speranțele în reîntoarcerea sa ori aflarea veștii despre existența lui se năruiau una câte una asemenea unor castele de nisip nimicite de forța valurilor.

Dar iată că într-o noapte bunica a avut un vis. Se confirmă astfel legătura energetică, telepatică chiar miraculoasă dintre mamă și copil, legătură care se formează în timpul zămislirii în același corp a unei vieți. Secvența din vis era așa: Se făcea o vreme urâtă, de toamnă târzie, cu ceață lăptoasă și rece, chiar cu burniță și vânt tăios. Bunica se nimeri din senin într-un loc străin ce aducea cu o tabără militară, cu arme întregi sau dezmembrate, cu pământ răscolit de obuze, cu care de luptă, tunuri sau căruțe cu răniți sau morți. În acest vaier al durerii și al împărăției lui Hades se auzeau glasuri de oameni care scânceau, înjurau sau implorau ajutorul divinității sau a sanitarului militar, a camaradului care nu era așa de grav rănit și ar mai fi putut salva o altă viață de lângă el. Auzul bunicii a distins niște șoapte mai îndepărtate. Mai întâi stinse ca o părere, apoi murmurul s-a transformat în sunete articulate; "Mamă, mamă sunt aici." Ea, măicuța a început să spere și în același timp să strige cu inima stinsă de durere. "Ghiță, mamă, unde ești?"

Gemete și țipete de durere în jur, rugăciuni și răcnete, vântul care șuiera amarnic și în rest... nimic. După un timp, glasul fiului său a chemat-o din nou: „Mamă, mamă sunt aici." Iar ea îl căuta zadarnic, îl căuta prin zloata aceea rece cu mâinile tremurânde de emoție și nerăbdare, furioasă că nu-l găsește. Arunca, disperată pături, foi de cort sau mantale și vestoane, ce acopereau de frig trupuri ciuntite, unele desfigurate complet ce se zbăteau în ghearele morții, altele reci, cu mâinile înghețate pe patul armelor.

„Mamă sunt aici" a răsărit ca o lumină, glasul fiului iubit. Și aproape de ea într-o căruță pe un braț de paie ude sta lungit cu fața spre cer Ghiță al ei. În locul găvanelor ochilor îi crescuse paie și pleavă. „Doamne, Doamne băiatul meu, ce-ai pățit tu?" a spus ea înfiorată de spaimă la vederea acestei monstruozități. A încercat cu o batistă să-i curețe ochii altădată frumoși, plini de viață, dar el nu a lăsat-o.

„Mamă să nu mă mai așteptați că eu nu mai vin" a spus el cu multă părere de rău. Și deodată s-a răsucit brusc cu spatele la ea și a dispărut ca un fum, iar bunica a sărit drept în picioare, leoarcă de sudoare cu tâmplele înfierbântate și inima zvâcnind ca o vrăbiuță prinsă în căușul palmelor. A urlat de durere și toți ai casei s-au trezit speriați. Plângând, le-a povestit visul și din acel moment pe Ghiță l-au trecut în rândul morților „făcându-i toate cele creștinești."

Cu adevărat Ghiță Calancea nu s-a mai întors niciodată în familie, în satul natal sau pe scurt în viața aceasta.

Iată că în anul de grație 2016 după un amar de ani de la acel vis al bunicii mele am avut uriașa surpriză să-l regăsesc în paginile cărții „Omagiu eroilor județului Vaslui", publicată la editura Sfera Bârlad, pe unchiul meu Gheorghe Calancea în rândul eroilor căzuți la datorie în al doilea război mondial.

Mulțumesc din suflet inimosului și competentului istoric militar col. (rtg.) Constantin Chiper, iubitor de țară, care a adus la lumină pagini memorabile de istorie adevărată ale neamului românesc.

Umbrele iubirii noastre

J'ai vu l'ombre d'un cocher
qui avec l'ombre d'une brosse
frottait l'ombre d'une carosse
Dostoievski

1.

Spre-amiază, de îndată ce soarele a trecut de frontonul înalt al Catedralei, cea mai mare parte dintre umbrele celorlalți s-au și coborât de-a valma în stradă, ca să-și murmure veștile, poveștile, tainele; oferindu-i astfel umbrei lui Sergiu răgazul ca să-și înceapă încă o dată șovăielnicul ei pelerinaj zilnic, dinspre zidul Casei cu Flori, înspre umbra albă-a Mariei pe care spera s-o regăsească întreagă pe peretele cu dantele din sare volatilă, de sub Turnul cu Ceas. „Deoarece pentru noi, umbrele, spunea umbra lui Sergiu, totul depinde de capriciile luminii și de toanele imprevizibile ale anotimpului. Dar, Doamne, tare-aș fi vrut să fiu om!" „O să-ți treacă, când o să mă cunoști mai bine pe mine!", zicea Sergiu, râzând amar.

În piața Turnului cu Ceas, era o Fontana rotundă, cu sirene din bronz, în care oamenii aruncau vreo monedă lustruită ca gheața, ca să se mai întoarcă vreodată pe-acolo, pe sub salcâmii cuminți de la marginea mării. Sergiu, de exemplu, aruncase,rând pe rând, pe-acolo, o groază de bani.

Pe vremea aceea, Sergiu o iubea sincer și frumos pe Maria, dar Maria plecase apoi din oraș, așa cum se-întâmplă mereu printre oamenii care n-au îndeajuns de multe monede, ca să arunce-n fântânile magice-ale lumii adevărate.

Maria plecase ofilită de jale, dar umbra ei albastră rămăsese acolo, pe zid, iar umbra lui Sergiu se îndrăgostise nebunește de umbra Mariei, de la prima vedere, așa cum se întâmplă adesea, până și-n lumea umbrelor. Chiar dacă Sergiu își imagina că Maria cea adevărată, dacă-ar fi știut de toate acestea, ar fi zis, cu fața întoarsă pe umăr: „Îi interzic categoric umbrei tale să se îndrăgostească de umbra mea!"

Pe urmă, venise octombrie cu avalanșele sale învălmășite-ale umbrelor, iar umbra violacee-a Mariei se scufundase, parcă, îngrozită-n pereți. De aceea, umbra lui Sergiu se-aventura zi de zi, înspre Turnul de la fântână, înfruntând haosul în ruină-al norilor și rugându-se cu ochii la ceasul de sus, ca acesta să oprească, o clipă măcar, dezordinea infinită a timpului.

Ultima dată când a ajuns acolo, lui Sergiu i s-a părut că-a venit iarna, pentru că marea respira bolnav, foarte aproape, dincolo de broderia ghimpată-a salcâmilor, iar sarea ei, strecurată în vântul de nord se-așezase pe lucruri ca o promoroacă de-argint. Astfel, umbra neverosimilă-a Mariei se-arătase din nou, pe zid, ca o fotografie nedevelopată. „Nici nu știu, a spus umbra lui Sergiu, cu o palmă de ceață peste ochii de ceață, nici acum nu știu dacă la eterica sa ivire de-a doua, umbra îndelung așteptată-a Mariei era îmbrăcată-n mireasă sau într-un voal funerar! Știu doar că-am văzut o plutire de eșarfe roz-sidefii și că-am simțit o mireasmă estivală de iasomie nocturnă. Pentru că ziua se amestecase cu noaptea, iar anotimpurile cunoscute de noi erau toate deodată... „Cea mai imposibilă definiție a unui sentiment confuz-inefabil", a spus Sergiu, adulmecând înspre umbra de pe zid a Mariei, care-aștepta încă un pas înainte, ca și cum ar fi avut ceva de spus...

2.

Octombrie fiind anotimpul umbrelor, zilnic, era mare învălmășeală de umbre pe treptele cu mozaic și cu porumbei ale

Fântânii din piață. Atât de multe, încât nici nu știu cum reușea fiecare să se regăsească și să se smulgă pe sine dintre tentaculele clocotitoare ale celorlalte

De aceea, umbra lui Sergiu și umbra Mariei au trebuit să aștepte o duminică mai cuminte de la sfârșitul lunii, când un buchet de raze s-a strecurat printre norii de plumb volatil, ca să se desfacă-n toate culorile irizate-ale spectrului, în apa platinată-a Fântânii.

Abia atunci umbra Mariei a îndrăznit să se desprindă de pe peretele ei, de sub Turnul cu Ceas și să coboare palid, șovăielnic în piață, ca să se-așeze lângă umbra lui Sergiu, pe balustrada din lespezi vinete, a Fântânii: „Aici, lângă tine, e bine, e cald și lumea pare un ghem de culori!", așa ar fi șoptit, se pare, umbra Mariei, prin foșnetul cuminte al apei și prin legănarea înceată-a salcâmilor negri. Un sunet sfios de flaut sau de corn englezesc venea de pe mare, plutind peste valuri, iar umbra sidefie a palmei sale din stânga s-a așezat ca o aripă mică pe umărul din stânga, al umbrei lui Sergiu, în vreme ce umbrele umbrelor lor, legănate în apa mierie-a fântânii, păreau languros îmbrățișate prin somn.

Atunci, Sergiu i-a scris Mariei, pe adresa bănuită-a bunicii ei de la Enisala: „Am impresia că până și umbra umbrei mele s-a îndrăgostit de umbra umbrei tale." Iar răspunsul a venit previzibil: „Sunt revoltată de faptul că umbra umbrei tale a îndrăznit să se îndrăgostească de umbra umbrei mele. Dar tot te-aș ruga să mă ții la curent cu evoluția acestei umbre de dragoste."

„Cu toate că noi n-avem niciun viitor, a spus într-o zi umbra lui Sergiu, pentru că noi suntem doar niște întunecimi trecătoare." „Da, a surâs umbra Mariei, dar întunecimile astea sunt tot niște efecte-ale luminii. Ceea ce înseamnă că, la început, noi am fost tot lumină, în fond."

3.

Ziua, nu se petrecea nimic deosebit pentru umbra de pe zid a Mariei, deoarece se vânturau și se întretăiau prea multe umbre prin piață, ca să nu mai vorbim de marea apropiată și de mulțimea ei de umbre îndelung legănate dincolo de sabia de nisip a țărmului. Chiar dacă cel mai cinstit ar fi să spun că nici nu știu dacă umbra Mariei trăia într-un timp ca al nostru, din moment ce orologiul de pe turnul său fără vâtstă se-întorsese de mult, cu fața la zid. Mai ales că prietenul meu, Pictorul de peisaje marine mi-a spus într-o zi, când l-am întrebat de ce nu-și datează tablourile: Culorile și făpturile mele nu sunt din timpul și lumea aceasta și nici nu cred că-ar avea nevoie de mine , ca să fie aici și ca să dea mărturie.

Astfel, într-o noapte cuminte, spre dimineață, probabil, umbra Mariei a auzit un scrâșnet de cretă alunecată pe zid și respirația grea a graficianului care se străduia să-și desăvârșească desenul început sub zodiile nefaste ale constelației Drago. Dar abia după ce primul semicerc al soarelui s-a arătat întreg pe dunga fragilă dintre mare și cer, umbra Mariei a descoperit desenul naiv de pe peretele turnului, la o singură lungime de braț în stânga sa; o arătare din linii de cretă: două în cruce, cu câte trei rămurele în vârfuri, închipuind palmele și două în V răsturnat, pe gheare răsfirate de găină, care trebuie să fi reprezentat picioarele... Abia mai târziu, se pare, venise un alt pictor amator, care hașurase-n albastru partea de sus a acelui unghi deschis, sugerând un fel de fustiță adolescentină, destul de decentă, dacă n-ar fi fost ostentativ de decentă. Ceea ce îl inspirase, probabil, pe un alt desenator de-ăsta grăbit și dedulcit la ispite, care stilizase-n trecere două apetisante mere dolofane și roz, chiar înspre unghiurile de sub liniile brațelor, deturnând radical impersonalitatea candidă și aproape asexuată a începuturilor. Tot astfel, și capul fusese, la început, doar o elipsă continuă, conturată simetric dintr-o singură tușă spontană, de grafician experimentat, dar mai apoi, în cunoștință de cauză, pesemne, venise și coloristul acela nostalgic, care îi tăiase fruntea cu semiluna unui breton auriu, sub care

răsucise doi ochi albaştri şi miraţi, sfârşind prin a-i îmbrăca obrajii în aurora blondă a pletelor. Şi tot el, unul de-ai noştri, se pare, scrisese cu litere roşii, într-un fel de lună roşie care levita transparent deasupra desenului: **MONA ZUZA**.

Şi astfel umbra Mariei a devenit colegă de perete cu Mona Zuza, pe care o cunoştea într-un fel, pentru că panaram-asta făcuse mii de poze pe cercul de piatră-al fântânii, râzând până dincolo de măsele, răsturnată pe braţe şi cu picioarele deschise sub fusta de-o palmă, de parcă ea era fotograful. Alteori, se poza din profil, cu spatele arcuit şi cu sânii gata să-i explodeze sub bluză, ca şi cum ar fi vrut să se vândă cât mai urgent şi cât mai profitabil posibil. De altfel, pe tricourile ei preferate, scria explicit VOULEZ VOUS sau TAKE ME NOW, ceea ce făcea să roşească până şi vrăbiile.

Odată, prin mai, îl pândise pe Sergiu, la întoarcerea acasă şi-l rugase să-i facă o poză luând imediat una dintre poziţiile ei, larg desfăcute spre lume. Iar Maria surprinsese din întâmplare instantaneul acesta şi dispăruse pur şi simplu din peisaj, refuzând orice explicaţie. Dar umbra ei, iată, a rămas tremurândă pe centura de cărămidă a turnului.

4.

Pe Maria am întâlnit-o prima oară în apele de-argint vechi ale unei oglinzi exilate de mult, la capătul unui coridor melancolic, dintr-un muzeu de artă, pe care, în vremea aceea, nu-l mai vizita aproape nimeni. Era într-o zi de vară fierbinte şi orbitoare când, rătăcind pe strada Varga, am zărit uşa larg deschisă a muzeului de artă şi umbra cuminte de-acolo, care mă ispitea înăuntru ca promisiunea unei îmbrăţişări. Vizitasem odi-nioară muzeul acela, cu clasa, în prelungirea unei ore de dirigenţie – memorabilă, iată. Căci ţineam minte încă chipurile de copii ale lui Tonitza, încadrate-n rame subţiri, pe coloanele de susţinerea ale primului etaj unde cu sfială ne-întâmpinaseră acei îngeri-păpuşi, numai ochi şi culoare. Dar acum, acolo, sus, la etaj, se afla un singur vizitator, o domnişorică neverosimilă, îmbrăcată într-un fel de chimono volatil, de prinţesă japoneză. Pe ea n-o întâlnisem încă, dar îi vedeam profilul uimitor, reflectat în oglinda din capătul coridorului. Un cap roz, de copil, şi un gât arcuit de lebădă, plutind solitar în apele translucide ale oglinzii. Îmi plăcea faptul că nu se ştia privită şi modul cum îşi alinta, năsucul cu palma deschisă ca o petală. M-am lipit totuşi instinctiv de perete, când chipul ei s-a arătat întreg în oglindă, cu ochi de un negru intens, dar puţin oblici şi somnoroşi, parcă. Bănuiam, cred, că, în conformitate cu legile reflexiei, dacă eu o vedeam pe ea, era foarte posibil ca şi ea să mă vadă pe mine, ceea ce nu-mi prea convenea, din convingerea că o fată care nu se ştie privită, este de o mie de ori mai frumoasă. Adevărul e că, în semiobscuritatea mută a coridorului, chipul ei decupat în oglinda cu ramă de lemn părea el însuşi un tablou vechi, realizat prin tehnica unei imposibile acuarele-sfumato, aşezată acolo, ca să te întâmpine din orice parte ai fi venit.

De aceea, ceva mai târziu, înspre toamnă, când Sergiu a zărit-o pe fata din oglindă pe o bancă din faţa liceului Euxin, s-a aşezat lângă ea şi i-a spus murmurat: „Cred că te-am mai văzut pe undeva, printr-un tablou cu o lebădă tristă care plutea tot singură-aşa, printr-o oglindă cutremurată de umbre!" „Asta-i cea mai disperată formulă de agăţat pe care-am auzit-o vreodată", a râs ea prin feregeaua despletită a părului.

Pe urmă s-au întâlnit în fiecare zi, ca din întâmplare, în piaţa de sub Turnul cu Ceas, până în ziua în care Mona cu blugii ei decupaţi şi cu tricoul ei sângeriu îl ispitise cu aparatul ei High Spy, de ultimă generaţie. Astfel încât, profitând de ultima vacanţă de vară care tocmai începea, Maria plecase la bunicii săi de la Enisala, ca să evite o discuţie jenantă şi imposibilă.

5.

Camera ascunsă-n spatele ceasului cel mare din Turn era un fel de albă chilie mănăstirească cu contraforturi medievale și cu arcade blând arcuite de la un perete la celălalt, adăpostind în nișa ovoidală din mijloc un pat mai alb și mai moale decât o palmă de înger, unde Maria dormea aproape tot timpul, murmurând și visând. Se-auzeau doar roțile și arcurile ceasului vibrând încordate-n pereți și picătura de cristal sonor a timpului trecând: tic-tac, ding-dong..., pentru că ceasul acela, după cum bine veți fi înțeles deja, măsura ostenit și astmatic numai timpul de-afară, cunoscându-și el mult prea bine propriul timp.

De-aceea, într-o zi fără nume, când Maria-a visat că-a ieșit înfiorată prin ușa oglindă, desenată pe zid, coborând în golful pustiu, printre salcâmii încremeniți în apus, ea a trecut pe lângă fântână ușor aplecată pe-un umăr, ca o elevă nostalgică, venită să-și arunce moneda în apa miraculoasă de-acolo și-a ajuns pe plajă ca o doamnă-n vacanță, cu palma stângă tandru făcută cuib peste palma unei fetițe care-o urma neatent, împletindu-și pașii în dans și-n descântec murmurat pentru sine... În vreme ce, de pe banca dintre salcâmi, o bătrână înrourată și încovoiată de nostalgii târzii se străduia să-i deslușească silueta de var, prin ceața risipită-a melancoliei..., somnolent uimită, probabil , că umbra sa coborâse plutind de pe peretele Turnului, ca să privegheze ea însăși plaja pustie și propriile sale palme de umbre lila, tandru uitate pe umerii doamnei bătrâne, din vis.

6.

Cu timpul, umbra Mariei nu mai putea, decât foarte greu, să facă diferența dintre trecătorii prin piață și umbrele lor de pe ziduri, dar ea putea să distingă și să deosebească din ce în ce mai bine urmele infinite pe care marea le lăsa dimineața pe plajă: scrisori închise-n sticle verzi, ideograme, cuneiforme, milioanele sfere de sticlă-afumată, alfabete cifrate sau numai linii frânte la-întâmplare ca liniile destinului de pe palmele noastre, ca să nu mai vorbim de broderiile înstelate-ale scoicilor.

„Lumea-i plină de semne, indiferent dacă noi le înțelegem sau nu, pentru că, orișicum nu s-a născut încă omul care să fi citit tot ce s-a scris în toate formele posibile, undeva, pe pământ sau în marea Carte din ceruri. Iar eu cred că, dacă-am fi înțeles, de la bun început, că trăim într-o vraiște fluctuantă și perversă, atunci nici n-ar mai trebui să căutăm semnificațiile semnelor. Uite, cel mai mic albatros din ceața aceea de albatroși flămânzi s-a coborât ca o săgeată-a destinului și-a înhățat cel mai mic peștișor din galaxi-aceea de pești, risipită pe valuri. De ce? Adică, de ce tocmai acela, pe-acela și tocmai acum?"

Umbra Mariei șoptea ventriloc fiecare cuvânt, ca și cum ar fi vorbit singură: Nimeni, de pildă, n-ar fi reușit să pătrundă secretele hieroglifelor, dacă un soldat amețit nu s-ar fi împiedicat într-o zi de piatra de la Rosetta. Astfel cum, cu puțin noroc și citit de la stânga la dreaptă, enunțul acela abandonat de valuri pe plaja de astăzi (palimpsestul acela, mă rog), format din buchete de alge ciufulite, scoici fără casă, pietricele și urmele pescărușilor) chiar pare să însemne ceva.

„Dar adevărul adevărat este că eu chiar am văzut cum, citit dinspre nord, acolo chiar scrie sibilinic, dar descifrabil în cele din urmă: MY LIFE IS A TEXT IN PROGRESS, după cum a silabisit triumfător umbra Mariei – cel mai potrivit titlu al acestei povești, după cum mi se pare acum.

PACTUL

– Am un plan! Ascultă bine! i-a spus ea lui Gelu Mazilu pe un ton neutru, după una din partidele de amor mecanice, practice, la care ea adusese relaţia lor.

Da, ştia bine, chiar amărâtu-ăla de soţ al ei era omul căutat! Iată omul! Pentru că el, gândise cu precizie Antonia, nu era doar semnatarul contractului marital, care-i strânsese sub acelaşi acoperiş, în uimirea generală. Era prea puţin, intuise ea încă de atunci. Ar fi fost bizareria întruchipată. Cu el, era sigură de la început, putea încheia oricând, fără sume, un alt contract, invizibil pentru ceilalţi, dar mai straşnic şi mai durabil decât toate formalităţile notariale. Căci el, umilul şi neisprăvitul ei bărbat – ghicise ea – avea în felul lui cel mai intim de a fi, pe care viitoarea soţie îl explorase bine, o predispoziţie în a servi, în a satisface cu duritate şi exactitate cererea cuiva, recunoscut ca superior, în a răsturna, la cerere, starea de fapt a lucrurilor, modul în care ele se află la un moment dat. Toată această înclinaţie rară, întâlnită numai la instrumentul care nu vrea să fie mai mult decât atât, avea nevoie pentru a se declanşa de plata unui preţ pe măsură. Iar fosta ta amoreză era dispusă să-l plătească. Pentru unii, răsplata era derizorie, inferioară, însă pentru el însemna totul, era dorită ca aerul, şi ea consta în faptul simplu de a stăpâni peste lucruri de orice fel, de oriunde, de preferat cât mai amplu desfăşurate, măcar o dată, măcar o clipă. O clipă doar să ordone celorlalţi, era de-ajuns pentru el! O clipită, numai, în care ei să-l urmeze ca oile, să-l aplaude, să-l aduleze, chiar de-ar fi fost doar de formă.

Asta şi dorise Antonia, pe cineva care să se expună, să fie aşa-zis prim-solistul scenei, în vreme ce ea, situată-n umbră, unde se simţea în largul ei, să-şi pună-n aplicare planurile aspre, dar cu rezultate dulci, ale revanşei.

– Ce plan? Ce iese?

Dar lecţia a fost lungă.

Ea a fost încărcată de amănunte, de expuneri şi detalii, de analiza şi descrierea viitoarelor acţiuni, proiectate cu talent rar de o profesoară metodică.

Rămas iniţial cu gura căscată, cu singurul lui ochi întreg sclipindu-i misterios, Gelu Mazilu a recunoscut treptat în soţia sa, până atunci pentru el o oarecare secretară la nişte hoţi şi pungaşi din naştere, un pedagog desăvârşit. Vorbele ei precise nu-i intrau doar în cap, în intelectul lui odihnit, care aştepta bobârnacul primului impuls. Ele-i curgeau direct în sângele lui roşu-închis, aproape brun, învolburându-l ca pe un must în fierbere; ele se strecurau, într-o adevărată operaţiune de cucerire, în toate ţesuturile lui şi-n toată carnea lui ce ardeau de o dorinţă nedesluşită. Recunoştea încântat: femeia brunetă, micuţă, aprigă şi cu ochii scăpărători, din faţa lui, cea care vorbea clar şi definitiv, devenise stăpâna lui! O căutase de mult, obosise chiar să o aştepte, şi iată, ea era la un pas de el, era chiar în culcuşul lui de noapte, ca şi în cuibul lui de zi. A fost fericit să i se supună, deoarece ştia că scopul cerut şi fixat de ea, în ce-l priveşte, putea fi uşor de atins, îi era la îndemână, putea să jure că fusese născut pentru asta. Însă odată cu finalul misiunii sale, aflată sub parafa unui contract nevăzut pentru lumea comună, în canale secrete, pe care numai el era în stare să le posede, voinţa lui uriaşă, ţinută sub obroc, va exploda sclipitor peste istoria cea mare, iar el va inspecta ca un cuceritor respectat această lume bicisnică.

Conform proiecţiei făcută de Antonia în câteva nopţi succesive, în care mădularul lui Gelu, de multe ori mort până atunci, fusese trezit ca prin farmec, se învârtoşase spre surprinderea şi mândria lui – era vremea să pornească împreună pe drumul greu al metamorfozei. Îi unea, cu o forţă demonică, un secret care făcea din ei o singură

persoană, de zeci de ori mai capabilă față de fiecare luat separat, îi făcea învingători, capabili să-și impună propria lege, să cucerească teritorii inaccesibile pentru cei mulți.

– Mai întâi, educația! hotărâse irevocabil Antonia. Este ca temelia unei case. Totul se înalță pe stabilitatea ei.

Ordonată și inspirată, ea a decis facultatea care trebuie să fie urmată de tovarășul ei de drum. Dreptul. Și asta, din două motive, spusese. O dată, pentru că, prin intermediul diplomei, puteau să-și facă un viitor financiar strict privat – se gândise deja la un fel de fundație, pe care însă nu și-o reprezenta concret, atunci –, un refugiu salvator față de miile de brațe ale statului care-i urmăreau, fără îndoială. Și apoi, pentru că deja funcționa în oraș – nu ca în cazul ei care trebuia să meargă periodic la București, să tragă fel de fel de sfori pe la profesori aseiști, pe care totuși reușea de fiecare dată să-i convingă și să-i satisfacă –, deci chiar sub nasul lor, o filială a unei facultăți de drept cu sediul central în București. Aceasta făcea parte dintr-o universitate complexă, cu specializări trebuincioase oricărui român, care creștea și se lățea-n toată România, ca un făt-frumos în sfârșit poposit în sânul poporului. Mai mult, examenele acestei facultăți erau cu desăvârșire democratice. Ele constau dintr-o grilă pe care cursantul, cum va fi și Gelu, o putea completa liniștit acasă, pentru ca apoi, după ce o verifica bine, să o trimită șefului local al cursurilor – la ei, un profesoraș șters, cu mici abateri disciplinare, despre care altminteri știau o mulțime de bazaconii, la nevoie –, în deplină coerență și în totală deschidere.

Planul analitic al Antoniei se întindea pe șase ani. În anul al șaselea, însă, totul ar fi trebuit să fi fost terminat, timpul rămas, de un an, fiind unul de tranziție, despre care încă nu oferise amănunte.

Primul an al proiectului, odată cu înscrierea la facultate, cuprindea procesul anevoios de obișnuire a proapătului cursant, Gelu, cu noul lui traseu educațional. De felul lui, directorul Centrului de Valorificare a Tradiției Populare avea o fire dezordonată, nesupusă niciunei reguli, impulsivă. Conorășenii lui îl tratau ca pe un om de prisos, ca pe un scamator de bâlci, pe care era bine să-l ocolești, dacă țineai la blazonul tău social. Ei bine, venise timpul, îi poruncise Antonia pe un ton egal, calm dar grav, privindu-l sfredelitor, să-și controleze reacțiile barbare, să încerce să le urce în cap, în minte, unde doar să le gândească rece, și nu să le trăiască, asemenea oricărui mameluc. Baza metamorfozei, spunea clar, era fără îndoială creierul. Acolo se cuvenea să fie ascunse, ca într-un seif de preț, cele mai intime țeluri, dar și cele mai spontane gesturi. Orice acțiune, orice mișcare sau atitudine cu bătaie lungă, era obligatoriu să fie puse-n viață doar la un moment dat, după o procesare prealabilă, la momentul prielnic, adică, și nu oricum, și oricând.

– Devălmășia este o etapă pe care o vei lăsa în urmă cu totul. Organizarea și autocontrolul vor fi doicile celei de-a doua ta nașteri...

Ușor de spus, greu de făcut, gândise Gelu Mazilu, îngrijorat, ba chiar puțin îngrozit.

Era o schimbare de umoare grea, profundă, preciza Antonia, bătând cu pumnul ei aprig în masă, fără prea mult zgomot, doar demonstrativ. Era o schimbare bazată pe studiu. Nu, nu-i cerea să stea toată ziua cu nasu-n cărți – nu era atât de utopică, doar! –, însă-i cerea să facă în asemenea fel încât oamenii care-l înconjurau să observe că el luase drumul cărților, al învățăturii. Nu avea importanță cât și ce anume învăța (din partea ei putea, la limită, să nu învețe nimic!) sau ce note lua – deși, își domolea ea glasul, sigură pe sine, era de-a dreptul imposibil să fi luat note mici, în urbea lor! –, importantă era respectarea unei reguli, aceea de a da o fațadă culturală luminoasă chipului prea natural al lui Gelu Mazilu. Altminteri, un defavorizat social de-a dreptul, un inform fizic năpăstuit, scâldat la naștere în mii de ape năclăite, sulfuroase, drept pentru care nimeni nu dădea pe el vreo para chioară, nimeni nu făcea efortul minim să-l țină minte.

În al doilea și în al treilea an, apoi, de la păşirea metodică pe calea cea nouă, fusese rândul ţinutei generale, al hainelor de firmă, al asortării şi al look-ului, cum se numea operaţiunea în minunata lume în care erau pe punctul să intre.

Mai întâi, umbletul soţului ei, simpla lui păşire pe stradă, analizase Antonia, erau prea şleampăte, prea dezlânate, cu picioarele aruncate când în lateral, când oblic, într-o dezordine vecină cu handicapul. La toate astea, ca şi când n-ar fi fost de ajuns, se adăugau căderea în mers a urmărului stâng, faţă de cel drept, producând o imagine evidentă a netutinţei, dar şi încovoierea umerilor în faţă, sub presiunea unei cocoaşe ce părea definitivă. Asemenea ţinută, explica Antonia rece, imperativ, trăda versatilitate, lipsă de caracter, vagabondaj pierzător. Nimeni n-ar fi fost nebun să sentovărăşească, fie şi pentru mize mici, cu un asemenea specimen lipsit de orice credibilitate. Aşa că urmaseră nenumărate şi intense exerciţii de ridicare a umerilor, a capului, de disciplinare a mişcărilor neregulate ale picioarelor, toate supuse unor controale repetate, săptămâni şi luni, sub comanda severă a stăpânei...

– Toţi şi-ar bate joc de-o arătare căpiată ca tine! etichetase ea situaţia din care era musai ca Gelu să iasă cât mai curând. Dar pentru asta era nevoie de voinţă, de perseverenţă, ceea ce soţului ei îi lipsise dintotdeauna. Legea lui fusese doar a plăcerii şi a conjuncturii. Se şi întreba deseori, cuprins de mirare, mai ales noaptea, când lângă el dormea în patul matrimonial, cumva separată de el, intangibila, frumoasa şi năprasnica lui soţie: oare ce-o fi fost în capul ei, când acceptase să-l ia de bărbat?!... oare de ce?!...oare plănuise ea, de-atunci, măreaţa strategie?...

Coafura, de asemenea, o nemulţumea stăruitor pe fosta ta amantă, Constantine. Părul sârmos, răscolit în toate părţile şi prăfos al bărbatului ei, lipsit de o culoare clară, îl făcea cu totul nefrecventabil, îi dădea un aer anonim – în care el însă se simţea ca peştele în apă! –, de milog bun de pus la colţ pe coji de nucă, acolo unde părea că se-nvăţase şi-i era bine!...

Sub ochii atenţi ai proaspetei căpetenii, Gelu Mazilu şi-a însuşit, de voie de nevoie, două soluţii radicale, ambele însoţite obligatoriu de acelaşi ingredient. Una era, vara, aceea a părului tuns scurt, perie. Îngrijit cum se cuvine, el dădea senzaţia sănătoasă de sportiv obişnuit cu performanţa, de om proaspăt, mereu treaz şi gata de acţiune. Cealaltă era pentru anotimpurile reci, când orice om îşi lua măsuri de apărare, iar părul putea fi lăsat să crească, dar era necesar să fie îndreptat spre spate, cu toate onduleurile şi încreţiturile sale supuse ordinii. Oricum, fie că avea imaginea unui sportiv învingător, fie că semăna cu un intelectual chivernisit – cu ochelarii fumurii ascunzându-i singurul ochi, firește! –, părul lui Gelu trebuia, în regim de urgenţă, să prindă culoare, să aibă reflexe vii, fie ele şi întunecate, negre, care să indice prezenţă şi iniţiativă. Briantina fusese soluţia găsită şi impusă de Antonia. Briantina era ingredientul strict necesar, ce urma să fie aplicat cu sfinţenie, fără crâcnire. Ea-i dădea părului, din nuanţele lui cenuşii, nespălat şi şters, o notă de eleganţă construită din voinţă, o caracteristică şocantă, de bună seamă, pentru cei ce-l cunoşteau. Şi pentru că, deşi încă relativ tânăr, neisprăvitul de director cultural începuse brusc să încărunţească, arătând astfel, pentru tot poporul, că timpul deja-l folosise şi-l aruncase ca pe un obiect de unică folosinţă, porunca a venit cu naturalețe. Gelu Mazilu îşi va vopsi părul, săptămânal, într-un negru ca pana corbului, tineresc şi încărcat de forţă.

Desigur că un asemenea conglomerat de măsuri, de reguli, dictate cu metodă, fără reţinere, erau greu de suportat şi de respectat. Aşa se face că, mai ales în al doilea an, Antonia a avut momente în care l-a văzut pe stradă total sustras comenzilor, cu cămaşa ieşită din pantaloni, în anumite locuri, abulic şi ghebos, mereu pus pe harţă cu oricine-i ieşea în cale, cu deosebire dacă acela ar fi fost un mic şef pe undeva. În acea zi însă, oricare-ar fi fost ea, seara, până târziu în noapte, urmau corecţia

– apostrofări, calificări verbale bolovănoase, lovituri la degetele mâinilor cu o riglă din lemn, colțuroasă –, amendarea, chelfăneala pe care bărbatul dedat nevolniciei le accepta fără o vorbă, hipnotizat de pactul încheiat între ei, menit să le aducă un viitor înalt...

Și astfel, cu muncă și chin, zi de zi, lună de lună, elevul a început să se dea pe brazdă, spre mulțumirea profesoarei, s-a obișnuit să nu mai trântească oiștea-n gard, ca de obicei. Încât, pe la începutul anului al treilea părea că devenise alt om: cu pieptul tot timpul înainte, cu umerii retrași în spate, cu capul sus, cu părul negru-negru, din care briantina nu lipsea niciodată...

Locuitorii liniștitului burg, mai cu seamă cei ce-l cunoșteau ca pe un cal breaz, începuseră să-i acorde o oarecare atenție, surprinși de noua înfățișare a lui Mazilu. Părea că vrea și el să între-n rând cu lumea, își spuneau ei, totuși prudenți, căci uitau cu greu ieșirile huliganice și bețiile frecvente cu care-i obișnuise până atunci. Ba, într-un elan generos de împăcare, ca simpli cetățeni educați, mulți îl salutau cu deferență, ceea ce nici nu putea fi vorba în trecutul apropiat și înnegurat.

La începutul anului al treilea ale experimentului, Antonia socotise că era cazul să urce metamorfoza la un alt nivel, chiar dacă de data aceea intrau în ecuație și importante resurse financiare, de care trebuia să facă rost pe orice cale. Scopul scuză mijloacele! – vorbă mare, uriașă, își zicea ea.

Ca urmare, înștiințându-l în treacăt pe Gelu, preocupat de rezervele lui de briantină, dar suficient de apăsat, că în fiecare după-amiază de vineri, cum termina lucrul la primărie, și apoi tot weekend-ul, până duminica seara, ea va fi în București, la profesorul cu care-și dădea licența și cu care pusese la cale o afacere spornică. Atunci când revenea acasă, încărcată de daruri personale – inele, cercei, lănțișoare, haine și, în timp, însemnate teancuri de euro –, toată seara de duminică, prelungită în noaptea de luni, dormea neîntoarsă, ca după un efort gigantic.

Grijuliu, Gelu Mazilu nu făcea niciun zgomot, cât de mic, mergea-n vârful picioarelor și dădea televizorul din sufragerie pe *mut*, pentru orice eventualitate. Bărbatul nu doar că ținea la femeia lui, asta ar fi fost prea puțin. Dar, recunoscător, îi respecta sacrificiul pentru cauză. Nu merita, drăguța de ea, nicio vorbuliță împotrivă sau în doi peri, nicio umbră de protest sau revoltă. Ea era busola care arăta nordul. Ea era chiar nordul. Iar singura reacție bărbătească față de un astfel de sacrificiu complex nu putea fi alta decât supunerea absolută, fără rețineri.

Urmarea muncii neobosite a Antoniei pe lângă profesorul ei salvator, situația financiară a familiei Mazilu nu doar că devenise echilibrată, ci era prin multe locuri prosperă. Conturile și chiar salteaua Antoniei – la care Gelu nu-ndrăznea să umble nici picat cu ceară – erau pline de euro, de lire sterline sau de dolari. Ici și colo, ea mai plasase și franci elvețieni, căci le crescuseră cursul într-un ritm amețitor.

Acela fusese momentul când, mijloacele fiind stabile și potrivite, scopul urma cu necesitate să fie atins. Trecuseră, sub monitorizarea moderat-entuziastă a neobositei femei, la etapa imediat următoare: purtarea treptată, pentru a nu bate la ochi, pentru a lăsa ca gura hulpavă a lumii să se obișnuiască, a hainelor și a încălțămintei de firmă. Haine și încălțăminte personalizate. Deviza era simplă: haina face pe om!

– Fără acest pas, toată munca noastră se duce de râpă! Știi cât mă spetesc pentru asta! avertizase Antonia în fața unui ascultător, de data aceea, mult mai receptiv ca în pașii nătângi ai începutului. Cei care disprețuiesc hainele de firmă sunt niște proști. Clar?

– Foarte clar!

– Haina de firmă, se înflăcăra Antonia, este cheia deschiderii tuturor ușilor! Cum o pui pe tine, cum omul de lângă tine te privește altfel, mai deschis, mai pregătit să intre-n cercul tău... Cu ce-avem, ne permitem! În faza-n care ne aflăm – destul de înaintați în grafic! – trebuie să porți coduri de firme! Și să-ți placă. Clar?

– Foarte clar! O să le port!

– Și o să-ți placă! a poruncit rece Antonia.

– Le port şi-mi place! Ştiu sigur! a promis Gelu Mazilu mecanic, cu credinţa absolută în reuşită. Ochiul lui sănătos îi sticlea pe sub geamurile fumurii ale ochelarilor *Ray Ban*!

Şi urmase procesul complicat al cunoaşterii puzderiilor de firme, ofta ditectoraşul în secret, şi apoi al purtării hainelor şi a încălţămintei cu necesara prestanţă. Era o muncă dificilă, înzorzonată cu nuanţe, cu lumini şi umbre, şi culori.

Elev silitor şi gospodar, bărbatul Mazilu punea mărfurile, aduse din Bucureşti de femeia Mazilu, pe căprării. Un Gant – cam scumpuţ, dar era musai! –, un Armani sofisticat – şi pantofi! –, un Spriengfield care i se părea, nu ştia de ce, mai omenesc, un Gucci aristocrat – iarăşi, şi pantofi minunaţi! –, un Hugo Boss ce-i mersese la inimă, dintr-odată – plus pantofi! –, un Calvin Klein destul de inaccesibil celorlalţi, pentru a se opri sufleteşte, fără să-nţeleagă din nou de ce, la costumele şi cămăşile Bigotti, nişte grozăvii...

Însă ataşamentul lui pentru ademenitoarele firmuliţe a presupus ceva osteneală. Pentru că la început nu reuşea să facă deosebirea faţă de ce purtase până atunci. Nu le vedea decât noutatea şi preţul piperat. Nu le sesiza splendoarea, unicitatea. Le găsea la fel ca toate hainele, la fel ca toate încălţările, de la facerea lumii încoace. Atunci, furia Antoniei se dezlănţuia coplesitor, învingându-l şi convingându-l.

– E o poruncă pe care n-o mai repet! ameninţa femeia, cu un şuierat năprasnic, şerpesc. Le înveţi azi! Îţi plac toate şi le porţi cu distincţie! Atenţie la mine!

– Îmi plac şi le port!

– Cu distincţie!

– Le port cu distincţie! repeta bărbatul Mazilu, supus. Dar în adâncurile fiinţei sale mult încercate simţea cum creştea şi înflorea o făptură nouă, viguroasă şi drăcoasă, care va şterge de pe faţa pământului tot ce i se va opune neinspirat. Va veni şi timpul lui, negreşit! Şi va fi mai mult decât orice altceva, de oricând.

Intrase în rol, îi plăcea rolul şi-l juca până la contopirea totală cu el...

Totuşi, se mai împiedicase la ceva, anume la asortări. Era muncă grea şi-acolo, nebănuită altădată.

– Nu trebuie să porţi mai mult de două culori pe tine, altfel eşti o brezaie!

Lui Gelu i se părea nelalocul ei o astfel de regulă.

– Atenţie la mine! Cureaua, cu pantofii. Şosetele, cu pantofii, nu cu pantalonii! Şi fără şosete albe.

Aici zăbovise şi se încurcase Gelu Mazilu o vreme însemnată, cu toată chelfăneala pe care o primea seara. Lui i se părea mai normal ca şosetele să aibă aceeaşi culoare ca şi pantalonii. Argumenta că aceştia din urmă sunt făcuţi tot din ţesut ca şi nenoricirile de şosete. Nu înţelegea, apoi, de ce şosetele albe erau excluse din combinaţia cu pantofii negri şi pantalonii albi. El argumenta că pantalonii albi se prelungeau firesc în şosetele şi ele albe, cum să fie altfel? În plus, socotea că pârdalnicele de şosete albe erau universale, mergeau la orice, căci albul e alb, e cam universal, aşa-l vedea. De aceea, urmând procedura, podurile palmelor i se umfluseră şi i se înroşiseră îngrijorător, căci femeia-pedagog n-avea milă, n-avea mamă şi n-avea tată când era vorba de menţinerea proiectului în viaţă: mânuia cu dexteritate şi forţă rapidă linia din lemn care cădea năprasnic în palmele bărbatului, atunci când acesta greşea destul de des armonia ţinutei..

Şi efectele metodei nu s-au lăsat prea mult aşteptate. În scurt timp de la aceste accidente de parcurs, pe străzile oraşelului se putea vedea circulând cu regularitate un domn bine, viguros, cu ochelari fumurii cu rame verzi, cu haine parcă făcute pe el, cu încălţăminte domnească. Un bărbat scos ca din cutie!...

Tot în acele zile, săptămâni şi luni de transformări, de renunţări şi schimbări de roluri şi de obiceiuri, în vara celui de-al treilea an al proiectului, Antonia a absolvit facultatea de finanţe. Teza ei de licenţă a fost despre balanţa de plăţi, pe care profesorul ei, Ioan Uşurelu, a notat-o cu un zece dăruit direct din inimă. Şi pentru ca tot şirul de împliniri să capete o temelie şi mai solidă

în acea vară, Ioan Ușurelu fusese numit economist-șef la Banca Națională a României. Se crease o adevărată tradiție. Un întreg lot de profesori aseiști ocupaseră funcții însemnate în interiorul BNR-ului, ceea ce presupunea, se bucura elita politică și civică românească, o adevărată garanție că țara va merge duduind înainte, sub monitorizarea bravilor tehnocrați. De bucurie, Antonia celebrase patru zile în București lovitura de grație dată de Ioan. Își luase concediu o săptămână pentru rezolvarea unor treburi personale urgente, îi motivase primarului. Iar când revenise în măruntul orășel de câmpie, într-o marți seara, adusese cu ea promisiunea-jurământ, obținută în plăcere, și nu în durere, a tutorelui ei ca, după doi-trei ani de zile, când fericita absolventă plănuia să se mute în București, cu Mazilu în cârca ei, firește, să ocupe fie un post de conducere în Ministerul Finanțelor, unde Ioan Ușurelu avea foști colegi și studenți aflați în poziții de conducere influente, fie economistă simplă, la început, într-o structură de viitor a Băncii Naționale. Până atunci, însă, relația cu tutorele ei trebuia folosită cu devotament și cu pasiune, ca și până atunci.

În acele luni de vară, când culegea primele roade palpabile ale sforțărilor ei fără odihnă, Antonia și-a spus că opinteala de fasonare a corpului și a ținutei lui Gelu, supusul ei tovarăș de apartament, se încheiase. Luase hotărârea într-o după-masă nesperat de răcoroasă a unui iulie măsurat, suportabil. Fixată în vârful scărilor primăriei, spre sfârșitul programului, urmărea visătoare, într-una din stările ei de acest fel rare, plimbarea de seară a orășenilor pe bulevardul principal, *Vlad Țepeș*. De acolo, vedea totul ca-n palmă. La un moment dat, atenția-i fusese trezită instantaneu. Îl vedea aievea. Nu se înșela, era chiar el. Era bărbatul bine, de la depărtare părea chiar bărbatul ideal, îmbrăcat sport, simplu, alb cu negru, cu spatele drept, cu părul tuns perie, uns cât trebuia cu briantină pentru a luci în soarele blând al apusului, cu mers ferm și lipsit de rigiditate, mai degrabă un mers elastic, cu ochelari fumurii ce-i ascundea misterios fața bronzată. El trecea agale pe bulevard, calm și integru, primind salutări din dreapta și din stânga, cărora omul le răspundea egal, perfect funcțional.

Urmărindu-și câteva minute creația, cocoțată în vârful scărilor primăriei, femeia minionă acceptase, cu gând limpede și irevocabil, că sosise clipa să se ocupe de ceea ce se chema *inserția socială* a lui Gelu Mazilu într-o structură care-i apăruse cu claritate în minte.

– Am aranjat ca peste două săptămâni să fii numit, apoi confirmat prin alegeri, președintele Sindicatului Funcționarilor Publici din județ. Șeful actual va ieși la pensie într-o săptămână. Te vei bate pentru oamenii tăi! Vreau să-ți aud glasul!

Informația îl năucise în primele secunde pe funcționarul cultural. Dar tot răul spre bine. Urmarea numeroaselor exerciții de ținută și de autocontrol de până atunci, intrase cu ușurință în rolul aspirantului legitim la o așa funcție onorantă pentru oricine. Și-a râs puțin în barbă, mulțumit de sine. În definitiv, deși mâna de fier a Antoniei o simțea pretutindeni, recunoștea smerit, totuși el era actorul principal al marii piese în care juca! El suportase cu încăpățânare și direct toate ostenelile metamorfozei. Cu transpirație, nervi și umilințe de tot soiul. Dar nu era momentul să-și dea bucuria pe față...

– Rădăcinile educației sunt amare, da, da' tocmai pentru ca roadele ei să fie dulci! Să te-nfrupți din ele, boule... Ține minte ce-ți spun și bagă la cap... îl dăscălise Antonia, în felul ei profesoral, iar vorbele acestea, ale cui or fi fost, poate chiar ale ei, deși se-ndoia în mare taină, n-avea să le mai uite. " Rădăcinile educației sunt amare...", își reamintea el din când în când, fiind pe-aproape de înțelesul acelor enigmatice sunete, care-i scăpa însă misterios și lunecos printre sinapsele sale activate, funcționale, cât se putea.

Și iată că venise vremea culegerii roadelor coapte, rumene, care se topeau în gură cu dulceața lor de neegalat!... În doi ani, care vor trece cât ai bate din palme, își va da lucrarea de licență în drept! Era sigur că va

lua nota maximă. De altfel, toate examenele fuseseră trecute cu brio, căci colaborarea cu profesorașul local, aflat pe postul de administrator al filialei, fusese excelentă. După licență i se deschidea în față o mulțime de posibilități. Mai ales că până-atunci își va face un nume la conducerea sindicaliștilor funcționari publici dintr-un județ întreg! Va avea mașină la scară, secretară, subalterni și câte altele... Va învăța repede, din mers – dovedise că era capabil! –, va colabora, desigur, cu structura centrală din București. Dar, se oprise el prudent, întâi și întâi va asculta și va urma sfatul, poate chiar ordinul femeii lângă care, mulțumea lui Dumnezeu, cum se spune, avusese privilegiul să împartă într-un fel aceeași casă, ba chiar același pat... Iar sfatul-poruncă al sclipitoarei brunete venise cu vorbe apăsate, ca săpate în piatră.

– Vei fi omul care mereu și mereu va nega! Vei fi omul negației. Vei da de pământ cu cei sus-puși! Vei spune că simțirea oamenilor este totul, că truda lor este totul, și nu teoriile și promisiunile deșarte...Vei repeta cu convingere și voce ridicată că-ți vei consacra viața lui Dumnezeu, neamului tău de români falnici și marii familii creștine! Pe această bază sfântă, vei striga, vei promite, vei stârni, vei convinge că-ți vei da toată energia pentru apărarea drepturilor celor mulți și năpăstuiți...

Femeia se oprise o clipită, să-și tragă suflarea. Apoi ceruse imperial.

– Repetă esențialul!

Bărbatul se rodase, se obișnuise. Simțea că-i stăpân pe situație.

– Viața mea este numai în mâinile lui Dumnezeu, a neamului meu românesc fără seamăn și a marii familii creștine!

Antonia îl privise fix câteva secunde, mulțumită, ba chiar cu un ușor entuziasm. Și Gelu Mazilu își privise consoarta în liniște, cutezător și mândru.

Cu toate puseele lui secrete de independență în fața tăvălugului de reguli secretate de mintea poate diabolică, poate îngerească, nu se hotărâse, a soției și stăpânei sale, Gelu recunoștea genialitatea noilor ei comenzi.

E simplu, repetase el în gând, traducând în limbajul obișnuit: negarea continuă, adică „jos!"; „Dumnezeu", adică Cel de Sus, e singurul căruia nu-i strigăm „jos!"; "neamul românesc și familia creștină", adică „sus, românii-creștini!", „cei mulți", adică legiunile de oameni una lângă alta, pe care eu le conduc, iar ei mă urmează cu înflăcărare, așa că dacă eu, în nebunia mea, m-aș arunca în marea cea mare, ei ar sări după mine...

Recunoștea în sinea sa că viața lui de până atunci fusese cât se poate de păgână, că-l interesase doar șprițul și cearta oarbă cu oricine se nimerea – se putea spune, totuși, că într-un fel avea ceva experiență în arta sau știința negării, cine mai știe... –, că nu muncise cu adevărat nicio zi în toată viața lui, trăgând chiulul cu o înclinație ieșită din comun. Dar era încă tânăr, se încurajă, la cei treizeci și cinci de ani ai săi, și era sigur că Antonia îi va pune la dispoziție o bibliografie specială, pentru a umple tot ce-i lipsea.

Cu un dar profetic neîndoielnic, deprins de la temuta lui stăpână, cu siguranță, fostul de-acum director cultural, fostul funcționar minuscul descrisese, în linii mari, dar cu precizie milimetrică, următorii doi-trei ani care-i fuseseră hărăziți să-i mai trăiască în acel orășel dispus să-i recunoască, în sfârșit, valoarea.

În cei doi ani, maxim trei, da, cât mai rămăseseră din program, cu ținuta lui impecabilă, cu discursul lui tot mai apăsat și înflăcărat despre hoți, japițe și curve – unele cuvinte tari încă îi scăpau, fiind aspru incriminate de tovarășa de drum –, ceea ce însemna că actualii actori politici și publici – cuvinte noi, învățate din bibliografia primită – deturnaseră țara de la valorile ei sacre: Dumnezeu, neamul românesc și familia creștină, Gelu Mazilu trăia cei mai frumoși ani ai săi. Presa locală, aceea care până atunci, în ocazii marginale, nu-l scosese din calificative ca „flaifușter" sau „pierde-vară", se aliniase în totalitate noului șef sindical. Un singur incident umbrise ascensiunea lui Gelu. Era într-un februarie friguros al anului al patrulea, când din senin explodase bomba: în urma unui control de rutină al Curții de Conturi se constatase o lipsă din gestiunea sindicatului, în valoare de două sute de mii

de lei. Organele statului au fost nevoite să acționeze imediat. Au mers la poliție, pentru declarații, președintele și contabila șefă. Reacționând la secundă, Antonia s-a pus pe treabă cu o viteză nebună. I-a trasat sarcină expresă lui Gelu Mazilu să nu ofere nicio declarație presei. S-a mișcat apoi cu repeziciune pe la diferiți puternici ai zilei, cu chipul ei întunecat, enigmatic și de la o vreme imobil. A dat și niște telefoane, bine țintite la București. În fața presei alertate, Gelu Mazilu a primit permisiunea să facă o declarație scurtă.

– Cred în Dumnezeu, în dreptatea și în justiția românească!

Rezultatul tuturor strădaniilor nu a întârziat să apară. Unul liniștitor pentru familia Mazilu: după două luni de zile de la declanșarea scandalului – timp în care mulți începuseră să bombăne neîncrezători în proaspăta căpetenie a funcționarilor publici –, ancheta poliției s-a deplasat exclusiv către contabila șefă. Curând, ca să nu mai fie pricină de îndoială, în urma unei întâlniri de taină dintre doamna Mazilu și împricinată, aceasta din urmă și-a recunoscut vinovăția cu glas stins...

Iar reabilitarea imaginii maziliene s-a desfășurat cu pași mari, căci șeful sindical, în urma încheierii tărășeniei, nu devenise altceva, în ochii opiniei publice, decât victima colaterală a acțiunii unei hoațe dovedite. La limită, Gelu Mazilu, pentru mulți, avea atributele unui martir, ale unui ins cinstit și patriot, căruia sistemul malefic voise să i se cânte prohodul.

– Nu mor caii când vor câinii!... ricana sindicalistul, cu glas sigur pe sine, în cercuri anume, care-i răspândeau cu ușurință orice vorbuliță.

Doar Antonia, viforoasă și rece, în ultima seară de mai a acelui an greu, acasă, l-a privit ultimativ în singurul lui ochi, atunci tremurător și descoperit, și i-a comandat brutal:

– Să nu mai faci *asta* niciodată! Dar niciodată, fără știința mea! Bestie ordinară și nepricepută...

– Niciodată! Niciodată! Jur pe Dumnezeu și pe mormântul necunoscut al părinților mei!

– Lasă... a fost el oprit cu severitate. Boule și nemernicule, concentrează-te!

Apoi lunile au trecut vesele și luminoase. La sfârșitul celor cinci ani de proiect unic și original, Gelu Mazilu și-a luat licența în drept despre *cutumă și lege pe pământ românesc*, pe care a susținut-o cu aplomb – mulți sindicaliști aflați în sală au aplaudat periodic – și pentru care, firește, a luat notă maximă cu felicitările comisiei și calificativul suprem, *Suma cum laude*. Din acel moment al verii, înaintea familiei Mazilu s-a întins un an de tranziție febril, de așteptare, cu multe contacte ale Antoniei cu Bucureștiul economistului-șef al BNR, competentul profesor Ioan Ușurelu.

Așa se face că în anul următor, într-un iunie încă respirabil – amintește-ți, Constantine: îți luai atunci licența și te aștepta o nuntă discretă.... –, Gelu Mazilu a fost transferat în București pe postul de adjunct al președintelui Sindicatului Național al Funcționarilor Publici. În același timp, se înțelege, Antonia Mazilu ocupa prin concurs o funcție de conducere în Ministerul Finanțelor.

Fericita și meritoasa familie s-a mutat în două săptămâni într-un apartament nounouț, cu patru camere, aflat pe strada Maria Rosetti. Cu o viteză în acțiune remarcabilă, protectorul Antoniei, demnitarul Ușurelu fusese artizanul acestei mutări rapide în centrul capitalei. Ca un bonus meritat din plin de talentata Antonia, aceasta primise exclusiv în nume propriu o garsonieră cochetă și complet utilată în Piața Unirii, acolo unde femeia se retrăgea deseori și lucra, energică și misterioasă, sub ghidajul din umbră al binefăcătorului ei, care primea în schimb toată devoțiunea unei doamne energice și dulci.

Sfârșitul de etapă al acestei povești miraculoase, Constantine, se află undeva în sâmbăta celei de-a treia săptămâni din augustul anului pe care-l cunoști bine.

Dimineața, în jurul orei nouă, protejați în umbra balconului, îmbrăcați lejer, Antonia și Gelu își beau cafeaua cu gesturi lente. Priveau molatec, de la etajul doi, curgerea către Magheru a matinalilor capitalei.

Cu ochii ei albaștri scânteietori, ușor încercănați, cât să-i dea farmec, femeia își privise bărbatul și rostise clar și rar:

– Îl distrugi! Poți s-o faci! Vei fi sprijinit din toate părțile...

Răspunsul bărbatului, cu privirea-i vag fixată pe mișcarea înceată a trecătorilor, a sosit plin de energie:

– Îmi bag pula-n toți maimuțoii și jmecherii Bucureștiului!

Femeia și-a țuguiat doar buzele, mișcând capul într-o parte și-n alta. Ar fi vrut altceva, mai puțin din topor, mai cizelat, care să confirme rezultatele eforturilor ei susținute.

Bărbatul a făcut o mică pauză.

– Le bag în pizda mă-sii pe toate muhaielile României!

Apoi bărbatul a așteptat.

Femeia nu și-a întors capul către el. Dar socotea că omul făcuse un mic progres. Era un început de la care se putea lucra. Și imediat după gândul acesta, ea a dat semnalul relaxării. A întins mâna dreaptă către țigările ei tradiționale, verzi și mentolate, *Virginia Slims*.

(Fragment din romanul **Agonia lui Constantin**)

Nepoveste
– după o idee de import –

A fost odată, ca niciodată...

A fost odată o ființă extraterestră. Care a luat, pentru a-și îndeplini misiunea pe Pământ, formă umană. Ca ființă umană nu avea cum să nu fie una excepțională. Care apar pe lume mai rar decât odată pe secol. Trece, uneori, câte un veac de singurătate a lumii între două apariții, pe Terra, a unor asemenea misionari. Ca povestaș, nu pot ști dacă Melchiade fu întruchiparea profetică a ființei extraterestre din care încerc să fac personaj de poveste. Oricum, creatorul magului a fost un om ales. *Habemus documenta*. Numeroase. De n-ar fi decât scena în care frumoasa Remedios se înalță la cer și ar fi de ajuns.

Știu că am intrat de bună voie și nesilit de nimeni în propria capcană și habar n-am cum voi ieși, dar oricum n-am cum altfel decât trăgându-ma de urechi singur. De ambele de-odată. De cea din stânga, cu care aude Castor, străjuită de Neghiniță și de cea din dreapta, cu care aude Pollux, gardată de Gimminy. Ca să nu se dezechilibreze capul meu pătrat de lemn ciobit, plin cu tărâță. Care conține întreg complexul de vitamine B.

Nu poate ști nimeni care era misiunea extraterestră a trimisului, dar forma umană, în excepționalitatea ei, a jucat nenumărate roluri, acumulând nenumărate cunoștințe, de la tehnica Voodoo la arta șamanilor. Ciudat, eu, povestașul de serviciu, care, pentru a-și îndeplini funcția de cronicar, nu aveam cum să nu fiu scos de ironicul hazard în calea formei umane a ființei extraterestre, m-am mirat puțin că în călătoriile acesteia în lumea de dincolo nu l-a întâlnit niciodată pe cel mai mare șaman, Pythagora. Da, cel care a dăruit umanității conceptul de demonstrație logică. *More geometrico*. Dar ce știu eu despre șamanism? Absolut nimic. Căci personajul meu, ca formă umană, e așa de vast, încât cel mult o faptă a sa poate face obiectul unei singure povești.

Poveste de o simplitate biblică. Deci plină de humor. Una, poate cea mai neînsemnată dintre faptele semănate de-a lungul trecerii prin lumea noastră, își dezvăluie abia acum rostul pentru mine. Forma umană a ființei extraterestre mă provocase, dintru început, la o discuție derutantă despre Iisus – omul. Bază comună a întreg arborelui spiritual abrahamic. N-am realizat, decât la o vreme după ce misionarul extraterestru a decis să abandoneze acea excepțională formă umană, pentru a-și îndeplini necunoscuta misiune, că dialogul ei cu mine și al meu cu ea n-a încetat nici o clipă să se circumscrie aceluiași subiect – Iisus omul. Ba chiar nu m-a tăiat mintea, atunci când mi-a vestit venirea pe lume a unui prunc, că se juca de-a arhanghelul Gavril, păstrând riguros proporțiile. Viziunea asta-mi fu, ăsta e de fapt centrul de greutate al poveștii, transmisă la momentul caclulat... farmaceutic de îngerul meu păzitor. Prin gura *n'importe pas qui*. Știind, el, îngerul, că de zeci de ani am învățat să-i decodific mesajele, implicit să le sesizez ca atare. Și că mă va împinge să scriu povestea cu fix o zi prea târziu.

Astfel am aflat că pruncul cu pricina e și el însemnat. Habar n-am cu ce. Dar că sunt obligat să mai trăiesc cel puțin până-mi va veni rândul să-i transmit, pe calea poveștilor pe care abia trebuie să învăț a le scrie, mărunta cotă de moștenire care va să funcționeze, când nu voi mai fi, ca trigger pentru derularea programului înscris în ceea ce putem numi metaforic, genele lui spirituale.

Poate o să mă întrebați, domnilor președinți, de ce un cronicar a trebuit să fie așa de încet la minte. Elementar, dragii mei doctori watsoni: dacă mintea umană nu și-ar accepta mărginirea ca un *datum* scris în legile naturii, alea prin care Dumnezeu se exprimă, n-ar putea funcționa. Mintea

mea nu mă tăiase dincolo de observaţia că cea mai probabilă formă umană care va continua, la vremea ei, o parte din misiunea extraterestră, e excepţionalul nepot biologic al formei umane din care am încercat, fără să reuşesc, să fac personajul unei poveşti.

Evident, asta nu e o poveste. N-are personaje, n-are intrigă, n-are conflict, n-are epică. Pare doar ecoul unor reflecţii. Dar cui îi pasă? Mie nu.

Balet şi rugby

La prima vedere, două forme de mişcare complet străine. Baletul e artă, e graţie, e muzică în limbajul mişcării, e muzică în limbajul trupului. Blaga spune chiar: "Dansul – un autograf al lui Dumnezeu." Sigur, nu orice dans e balet şi pentru a fi convinşi de asta, tarantela e mai convingătoare decât rock-ul. Pe când, rugby-ul e un soi de luptă de stradă, pigmentată de complicitatea noroiului.

Dar la a doua vedere? E de ajuns ca un regizor cu minim de isteţime să selecteze câteva faze de rugby, să le monteze pe aproape orice muzică, fie ea de balet sau nu, eventual cu încetinitorul şi, să vezi minune, ceea ce rezultă e balet sui generis, în care, o nebănuită varietate de mişcări îşi dezvăluie graţia intrinsecă. Saltul paralel al prinzătorilor, la tuşă, e balet pur. Plonjonul uverturii, după o minge câştigată din grămadă, lansând treisferturile, nu e cu nimic mai puţin balet decât saltul cu şpagat al balerinului. Şi exemplele pot continua. În locul multiplicării lor, deja superflue, să încercăm, mai degrabă, o analiză a acestei surprinzătoare asemănări. Mişcările corporale din jocul de rugby, ca, de altfel, din majoritatea sporturilor, sunt strict utilitare, subsumate unui scop tehnic imediat, bine definit, ca biomecanică. Executarea lor corectă nu poate să nu degaje graţia naturală a corpului uman, atât de armonic. Dar, asemănarea e unilaterală. Rugby-ul are, evident ceva din balet şi credem că am şi demostrat de ce, nu, însă şi invers. Se poate înlocui rugby cu tenis, sau, în proporţii diferenţiate, cu mai toate jocurile sportive, adică acele sporturi în care se confruntă, în cadrul unor reguli, doi indivizi sau două echipe. Toate au câte ceva din balet, din motivele expuse mai sus. Baletul, însă, e o formă de distilare a tuturor acestor mişcări şi a multor altele, din alte activităţi umane, bazate pe mişcare corporală. Asta doar ab initio. Pentru că, probabil, baletul adevărat, în accepţiune actuală, are ca obiect expresia corporală ca un tot, deci o sinteză a sintezei respectivelor mişcări determinate de anume condiţii specifice.

Şi totuşi, dincolo de această succintă relaţionare, care transcende, întrucâtva elementaritatea ideii de "asemănări şi deosebiri", mai e ceva care uneşte aceste două forme ale sublimului uman. Dincolo de faptul, la urma urmei superficial, că sunt două forme de spectacol cu public, dar tocmai de aici izvorând. Sunt două forme de spectacol aproape închise, elitiste, destinate unor segmente de public specific, cunoscător. La fotbal şi la muzică uşoară se pricepe toată lumea. Mai nou şi la politică. La rugby, la balet, ca şi la jazz, sau la challenge-round-ul mondial de şah, nu vin decât "ai lor".

Ce-a zis Blaga despre dans, am amintit. E momentul să alăturăm definiţia dată tenisului de dramaturgul francez Jean Giraudoux: "Un dans trist, la ora ceaiului". Chiar dacă e depăşită, de mai bine de o generaţie. Dintre sutele de vorbe mari despre rugby (mai de mult, îl practicau aproape exclusiv intelectualii), s-ar potrivi, credem, cea a profesorului şi marelui antrenor Bebe Manoileanu: "Rugby-ul te face de două ori mai puternic şi mai drept decât erai. Iar dacă, doamne fereşte, erai poltron, te face de două ori mai puţin poltron" Iată şi revanşa rugby-ului faţă de clipele unice şi înălţătoare pe care le putea oferi puţinilor aleşi, magia din catedrala de la "Bolshoi".

Nimic mai plastic, pentru a ilustra rostul unor atari consideraţii, decât melanjul de balet clasic şi step, oferită de Baryshnikov şi Gregory Hines, în "Nopţile Albe", un film în care baletul devine o formă de luptă a omului pentru libertate.

Înălțimea Sa – Elena

Fără prunci. Elena – singurică, proprietara unui palat și a unei nepoate acum, atât.

Înălțimea Sa – cu pălăria cu boruri largi, trecând pe stradă - inabordabilă, impozantă, cu mers de gazelă.

Ce umbră lasă împrejurul ei. Toți se dau deoparte: femei, bărbați. Pruncușorii din cărucioare se uită uimiți: ce ființă cu corp zvelt, depășind media obișnuitului și cu pălăria care-i ascunde privirea. Dantura integră la vârsta ei – onorabilă, de patru poli, iată!

Se zice că are (a avut!) cei mai mulți amanți.

Blasfemie!?

Când trece ,,pi șentru" e fenomenala Ela, Elena, un fel de împărătească, ca și Olga.

Râde. În râs or fi amintirile iubiților cu pupăturile ei, sub pălăria cu cozoroc mare.

Când cineva îi vorbește de pălăria ei, ea zice că în San Francisco poți purta o pălărie de trei metri și oamenii te admiră, că te exprimi așa pe tine însuți!

Primul soț al Elei era doctor: Simi. L-a iubit. Erau o pereche potrivită. Și el zvelt, ,,vesel și ferice". Dar avea un singur rinichi și n-a rezistat. A pierit după câțiva ani de căsnicie. Potrivează pe toate ,,fronturile": la vorbă și la faptă. Dragostea se lipea, precum marmelada pe pâine. O cununie a impresiilor și a expresiilor.

Își avea vorbele și gesturile dintr-o poveste de dragoste menită să rămână. Dar... asta fuse și se duuuse...

Al doilea soț – Mitică (Dumitru?!) – soț care părea îndrăgostit de Ela. Era inginer în slăvitul și apoi pieritul combinat siderurgic. La scurt timp după căsătoria cu Ela și-a arătat tarele imposibile: se droga! Cu ce, cu nece – asta e! Cum să-l suporți tu, Ela-Elena, împărăteasa încoronată a orașului H.

Și s-a dus el, Mitică, s-a tot dus la fundul vasului, până s-a-necat în propria spută. Hm!

Al treilea soț – Vasi – subțirelul – finuț – greieruș – care cânta la vioară: o încânta. Însă repede terminat. Ghinion. Tu, Ela, fenomenala! cu ochi de cerneală, și corp învelit în negrul denunțător. Norocul dur.

În dragoste n-ai ce face – dacă ești partener, este, dacă nu, s-a dus și dragostea. ,,Numai o singură vară", cum se zice.

Singurătatea zguruie: umeri, față, picioare, numai dantura rămâne și Înălțimea Sa.

În palat toate strălucesc: de la părinți aur, bijuterii, de la iubiți, soți: de toate nimicuri, strălucind peste tot în camere și holuri cuprinzătoare.

Dar unde-i iubirea?! Va mai poposi pe-acolo, prin palat?!

Avea o soră. S-a dus pe alte plaiuri (în Rai?) și finalul ei l-a aflat! Acum chiar e aproape singură.

Nepoata de la o soră e în București. Ela i-a făcut acte pentru Palatul ei și tot ce se află în el.

Timpul se oprește, încetează să mai existe la bătrânețe. Asta e.

Și... Înălțimea Sa c-o bălăbăneală pe scări pică și se rupe.. Nici acum nu umblă pe picioarele ei. Spitalul. Tratamente. Exerciții mii.

La nepoată, nepoata la ea. București – transfer de tinerețe. Ea, nepoata – slujbă – copii, tu, Ela-Elena – la fosta ta Înălțime...

Dor de tot ce-a fost. Și dureri. Cum să descrii suferința? O eviți prin amintiri.

În minte, tot mai des – Primul soț: Simion – un fel de Prinț al ei, ea Ela-Elena, moștenitoarea tronului – Palatului său: un șezlong – comod.

O lectură, încă posibilă, un vis în noapte, în zi – somnolență și...

-mâncăruri – cu pretenții –

-grădina neîngrijită –

-plimbări interzise –

-mâncărime de limbă. Cu cine să povestești?

E o vecină – căreia i-ai vândut cândva un spațiu al curții, o casă anexă etc.

Vecina are grădină pe-acolo, treburi. A ieșit de curând la pensie și merge des la fiica sa la Cluj.

Ce-i poți face Împărătesei care are pretenții, precum titlul ei păstrat, n-are cum să se schimbe acum, n-are cum.

Face morală, indică, stabilește cum se poate rezolva ceva... ehe! Dar nu mai e ce-a fost, așa că...

Doar visele și amintirile uneori o năpădesc. Și durerile care sunt, da, sunt, dar... cât vor mai fi? Cât va mai fi?

„Roata" văduvelor trandafirii nu se mai mișcă... lin - sprintenă, precum era...

Fenomenala Elena, împărăteasa detronată, dormitează. Suferințele n-au nume. Tăcerea e de aur. Vizitele prietenelor tot mai rare.

Și viața în deplinătatea ei i se refuză.

Babet club – mai încheie, nu de tot, dar în mare parte, încă o poveste: o spiță rănită.

Când o „babetă" e rănită și celelalte sunt cu urme ale rănilor!

N-ai cum să uiți bătrânețea cu nevoile ei!

Zeul babetelor le dă, cât de cât, curaj.

Tot ce-a fost rămâne.

Viața oferă de toate.

Ela este încă și face parte din: „Babet club!"-ul văduvelor trandafirii!

(Povestirea aparține unui volum în curs de apariție)

Amalgam

Cap. 4 (fragment)

S-a înserat! Luna deja plecase în căutarea soarelui.

Daniel s-a ridicat încet cu mâinile în buzunare, târșâind picioarele. Făcea pași rari și întârzia momentul plecării cât mai mult. Simțea că nu are unde să se ducă. Se gândi o clipă să meargă la birou sau să cheme vre-un prieten la cină dar își aminti că e sfârșit de săptămână.

Ajuns la mașină, se hotărî cu greu să scoată telefonul din torpedou și după ce ezită o vreme, privind agenda telefonică, sună. Un glas sprințar îl izbi în tâmple

– Bună seara, Daniel! Urmă o clipă de tăcere. Se pierdu! Apoi iar;

– Prințe?

– Da. Lia, bună seara! Sunt undeva pe lângă Piața Victoriei și mă gândeam că nici măcar nu știu unde locuiești. Poate sunt aproape de Regatul Domniei-Tale.

– Probabil am avut momente când ne-am intersectat... Am fost în centru la cumpărături.

– Ce a cumpărat Prințesa? Zaharicale și limonadă?

– Hmmm! Mătăsuri franțuzești și parfumuri mon chery, a spus Lia, chicotind.

Ceața tristeții se risipea încet din sufletul lui Daniel lăsând loc liniștii și gingășiei.

Cu Lia totul părea ușor... Joaca lor îl destindea și îl purta înapoi în timpul studenției.

– Lia, mă gândeam să trimit un paj pentru a te însoți până la Curtea mea dar cred că e mai bine să vin eu să servim un ceai în Salonul tău Roșu și apoi să plecăm în pelerinaj. Ce zici?

– Mergem în Țara Soarelui-Răsare?

– Mergem unde vrea Prințesa.

– În cât timp să fiu gata?

– Trei ore e suficient pentru pudrarea naslui regal?

– Am să încerc, Daniel.

– Ok! Vin să te iau. Sun mai târziu pentru a stabili alte detalii dar în principiu rămâne așa.

Cu un calm nebănuit se alinie lungului șir de mașini care erau pe Bulevardul Ana Ipătescu și conduse lejer spre casă. Funzele copacilor de un verde crud dădeau un aer aparte orașului.Strada părea mai largă și oamenii mai veseli.

Culorile vesele și deschise îți dădeau o senzație de prospețime iar salcâmii erau plini de cercei albi de mireasă și emanau un parfum care te îmbăta. Daniel parcă acum vedea toate toate astea după o lungă absența. Simțea nevoia să lungească plimbarea pe arterele Bucureștiului dar trebuia să ajungă acasă pentru a se pregăti. Trebuia să se transforme într-un prinț ...

Ajuns acasă aruncă cheile la întâmplare și se privi în oglindă atent.

– Halal prinț! Nu putu să nu-și oprească remarca... părul era răvășit, ochii adânciți și tenul palid. Pașii l-au purtat în baie unde a dat drumul robinetelor. Se hotărî să facă o baie lungă și să iasă de acolo un alt Daniel...

Lia, trebuia să își apese pieptul cu mâinile pentru că altfel inima ar fi evadat de la locul ei. Bătea ca o pasăre speriată de zgomotul făcut de pușca unui vânător. Vocea lui Daniel a venit neașteptat... O simțea în străfundurile ei deși convorbirea se terminase de câteva minute.

Deodată evervescența puse stăpânire pe ea. Alergă repede la dulap și împrăștie toate umerașele cu rochii vaporoase de vară pe care nu le purtase de un an.

– Gabrielaaaaaaa! Simțea că minutarul aleargă prea repede pe ecran. O cuprinse panica. Strigă iar;

– Gabrielaaaaaaa! Nu știa ce să facă; Să lase rochiile și să o aducă pe Gabi sau să scormonească după alte veșminte?

– Au dat tătarii năvală?

– Tătarii nu dar prințul lor daaaaa! Vine astă seară!

Îi arată ultimul apel pe telefon dar făcu asta pentru ea; pentru a se convinge că nu visează. Gabriela o cuprinse de umeri și o duse la oglindă.

– Trebuie musai să scoatem o Alteță Regală din tine! O așeză pe scaun și îi creionă ohii verzi apoi îi puse puțină culoare în obraji.

– Trebuie să facem ceva cu părul hotărî ea și pînă să se dezmeticească Lia, aceasta îi franjurase bretonul .

– Lin, trebuie să fii un amestec; jumătate ceea ce ești, nu de alta dar ca să te recunoască prințul, spune Gabriela chicotind și cealaltă, una nouă care să îl năucească, continuă ea.

Lia se uită în oglindă. Oricât se străduia nu putea să vadă femeia de acum ci se vedea în Cișmigiu sub pavilion, udă, în ochii prințului ei. Parcă auzea și acum sunetul ploii...

Gabriela o îmbracă într-o rochie vaporoasă, pastelată, ușor viorie dar ea se simțea dezbrăcată. Obrajii se îmbujoraseră și mâinile stăteau stânjenite pe lângă corp. Auzea doar ecoul vocii care spunea;

– Lin, hai să îți buclez părul ca să prinzi viață. Pari o păpușă în vitrină. Sunetul de apel al telefonului o aduse brusc înapoi.

– Bună seara! Am uitat să îți fur pantoful Prințesă și acum nu am cum să te găsesc.

Se bâlbâi pentu că nu își mai aducea aminte numele străzii. Mintea i se golise și se uită rugător în ochii Gabrielei pentru a fixa un punct de sprijin. Spuse nesigur, precipitat;

– Strada Durau, nr 4

– Pornesc într-acolo! Am să caut pe GPS.

– Strada e în nordul Bucureștiului.

– Pe curând, Domniță!

Gabi dispăru o clipă și se întoarse cu un colier și cercei.

– Uite! Să-ți aducă noroc! Sunt sfințite la mânăstire. Mama mea mi le-a dăruit când aveam optsprezece ani. Se depărtă apoi un pas și o privi atent.

– Mda! Am să dăruiesc prințului niște ochelari de soare să nu observe cât de pierdută ești! Își duse un deget la călcâie și apoi atinse fruntea Liei zicând;

– Cum nu se deoache călcâiul așa să nu te deochi nici tu. Ținea la ritualurile străvechi furate de la bunica ei.

– Un suc de grapefruit ți-ar prinde bine. Se întoarse cu două pahare aburinde. Îi dădu unul Liei și adăugă:

– Să fie într-un ceas bun!

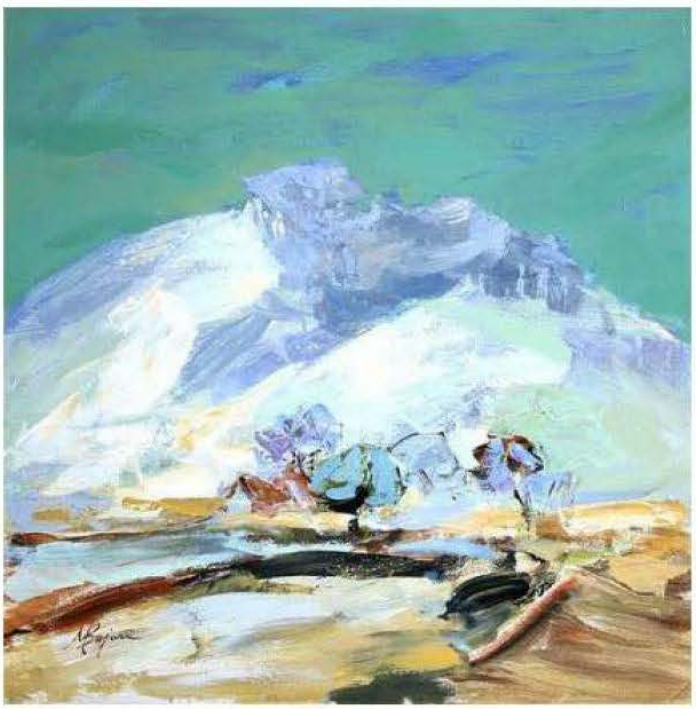

Tehur

lui Teodor Dună

Am mers și în vara asta la mănăstire, pentru a uita de zgomotele orașului și de spaimele mele nocturne. Stareţul îmi rezervă, în fiecare an, o chilie clădită la umbra unor pini. De acum ajung, abia apuc să mă schimb și, fără să-mi desfac bagajele, adorm pe patul din lemn de brad, cu o saltea umplută cu paie de grâu, lavandă, roiniță și flori de mac. Astăzi, după ce m-am trezit, am aflat că bătrânul călugăr Tehur a murit. Fratele Eli, care mi-a adus vestea, mi-a spus că înainte de a trece în lumea dreptților, fratele Tehur a bolborosit ceva de neînțeles, câteva cuvinte despre care stareţul, care nu știe nicio limbă străină, și-a dat cu părerea că ar fi o portugheză medievală sau cam așa ceva. Fratele Eli mi-a arătat și pergamentul pe care fratele Tehur obișnuia să-și scrie rugăciunile înainte de a le rosti. Altminteri le uita. Era omul cel mai lipsit de memorie din câți am cunoscut. De fiecare dată când ajungeam la lăcașul sfânt, trebuia să fac din nou cunoștință cu el. Mă dădeam mereu altcineva, fiind, pe rând, medic, grădinar sau director de editură și având vârste între treizeci și cinci și cincizeci și cinci de ani. Inutilă și copilărească punere la încercare! El se purta cu mine la fel de blând și îmi arăta o față zâmbitoare, brăzdată de riduri adânci și încadrată de o barbă albă și lungă. Fratele Eli pomenea des că, în afara scrisului și cititului, niciun fel de învățătură nu se lipise de Tehur. Fusese învățat să scrie și să citească, cu mare osteneală, de fostul stareţ. Trebuia ca doiul să fie introdus în mintea fratelui Tehur odată cu gâtul gâscanului îngrășat de părintele Pamfil. Zeroul era burta încăpătoare a stareţului, c-ul era potcoava măgarului cu care se aducea apa din vale și e-ul – grebla din grădina de zarzavaturi. Și uite așa, dealurile, vieţuitoarele și pietrele au urcat în capul lui Tehur și au lăsat locul cifrelor și literelor care au început să-și facă de cap. Arbuștii, oamenii și restul lucrurilor au început să se aglomereze pe pergamentul de rugăciuni al bunului nostru frate. Eli spunea că, de fapt, nici n-ar putea fi vorba de rugăciuni. Fratele Tehur se juca, pur și simplu, ca un copil, cu vorbele. Așeza ici un munte, dincolo o capră sau un automobil. El închipuia astefel niște povești care n-aveau început și sfârșit. Stareţul, econom din fire, îi dăduse o singură bucată de pergament pe care Tehur scria la nesfârșit : la scurt timp după scriere, cele caligrafiate acolo se ștergeau de la sine. Exact ca în memoria lui Tehur! Ba nu, greșesc, fiindcă examinată atent, foaia de pergament păstrează urmele textelor anterioare, scrijelite apăsat de fratele Tehur. Dar propoziţiile își schimbă ordinea și poveștile se amestecă între ele. La o primă lectură, eroina ajunge acasă și se dezbracă să facă un duș. La a doua privire, dușul intră pe ușă și eroina iese pentru a se întâlni cu un bărbat care o așteaptă sub scară, cu mâinile în buzunare. La o altă recitire, între eroină și bărbat se interpune un pensionar cu pălărie din paie de orez. Omul se uită pe gaura cheii, în altă zonă a scării și îl spionează pe un chiriaș care citește un ziar. Schimbările se petrec sub ochii mei. În locul unui măceș apare o profeție, iar o ogradă pustie e împinsă discret către margine de o fotografie deocheată. În general, poveștile decurg plăcut. Eroina, care pornise către mall, ajunge la Universitate, unde mărturisește că e bucătăreasă și

zdrobește inima unui african înzestrat precum un armăsar. Tânărul este ospătar într-un restaurant și asistent medical *part-time* la Spitalul Universitar. Brusc, el devine biciul cu care este mânat măgarul mănăstirii. Mă întorc înapoi și dau peste un coș plin cu alune. Unde e fata? Reiau lectura și nu-l mai văd pe bărbatul de culoare. O beție într-o mansardă. Un puști fumând la closet. Preotul mănăstirii ținându-și slujba. Oameni muți, obiecte însuflețite. Cuvinte vii, cuvinte-curcubeu.

Fluturele

Doamna Margareta tocmai a împlinit șaizeci și cinci de ani. E scundă, brunetă, cu o față ca o lună plină. E văduvă de mulți ani și are două fete care au terminat studiile. Una e profesoară la o școală din Militari, cealaltă este contabil la o bancă. Doamna Margareta s-a obișnuit să ghicească viitorul fetelor sale după un anumit semn.

Prima dată s-a întâmplat când stătea de vorbă, în bucătărie, cu Ana, fata vecinilor, studentă la Drept. Vorbeau despre vreme, despre faptul că în piață legumele s-au scumpit din nou și că e greu să mai găsești azi un bărbat căruia să-i acorzi încredere. În momentul acela un fluture alb a venit în zbor și s-a așezat pe rama ferestrei. A doua zi, studenta a fost cerută în căsătorie de un medic, chirurg la Spitalul Universitar.

La fel s-au petrecut lucrurile cu Maria, fata cea mare a doamnei Margareta. Erau în aceeași bucătărie și mama îi făcea fiicei o listă pentru cumpărăturile pe care fata urma să le facă din piață.

– Să nu uiți să iei păstârnac. E foarte important. Păstârnacul dă gust și aromă supei.

– Iau și tarhon?

– Ia și tarhon, că poate înlocui sarea.

Un fluture mare, roșu, s-a oprit pe rama geamului. Doamnei Margareta a început să-i bată mai tare inima. A doua zi Maria a fost cerută în căsătorie de un coleg, profesor de educație fizică.

Cînd la fereastra bucătăriei s-a oprit un fluture galben, a doua fată, Cristina, s-a măritat cu un ofițer.

Acum doamna Margareta e liniștită. Și-a măritat fiicele și trăiește singură în apartamentul de două camere. Săptămânal este vizitată de cele două fete care muncesc mult, dar sunt fericite alături de soții lor. Maria așteaptă un copil.

Doamna Margareta a aprins aragazul să-și încălzească supa și s-a așezat pe scaun. Se simte obosită. Privirile ei se odihnesc în ramurile plopului din fața ferestrei. Și atunci un flutura mare, negru, se așează pe rama ferestrei.

„Vai! se sperie femeia. Ăsta ce-o vrea să-mi spună?"

A doua zi, Cristina, fata mai mică a doamnei Margareta, sună îndelung la ușă, dar nimeni nu veni să-i deschidă. Abia după ce pompierii au spart ușa, au găsit-o pe doamna Margareta stând nemișcată, în fotoliul din fața televizorului, având ochii deschiși și părând că urmărește un film.

Supraveghetorul

(fragment)

18. Solul nedemn

„În ziua rânduită, Diurpaneus fu scos în fața Sfatului, pentru a i se încredința solia pe care trebuia să o ducă la Zamolxis. Înțelepții obiectaseră că Decebal nu este fiul natural al Daciei, dar Duras îi lămurise că din moment ce a fost înfiat de el, este mai dac decât dacii născuți în creierii munților care îi înconjurau.

Îi văzură întâi picioarele zdravene apărând din umbră, apoi pieptul și brațele și atunci toți bătrânii se gândiră în același timp că însuși zeul Derzelas a venit să stea la sfat cu ei. Când însă apăru și chipul tânărului, lumea scoase un auuuuuu! prelung. Fața lui Diurpaneus era o masă informă de carne sângerândă, prin care cu greu își făceau loc să iasă luminile unor ochi ce nici acum nu cunoșteau teama. Obrazul îi era umflat, iar nasul îi fusese zdrobit de-a binelea.

– Așa și pe dincolo să-mi facă mie Zamolxis! Cine a îndrăznit să facă asta? a strigat Duras.

– Mărite rege, așa l-am găsit, a glăsuit unul dintre ibovnicii reginei.

– Lovi-te-ar grindina în fudulii, câine ce ești, fiindcă mă minți! Nu cumva, potăilor, ați avut de împărțit aceeași halcă de carne, iar acesta, fiind legat, a trebuit să suporte răutatea ălorlalte javre lașe?

– Râdea-m-ar copiii cu bucile curului, jur că nu! Nu s-a întâmplat așa ceva! N-a intrat nimeni la el, așa l-am găsit de dimineață. Pesemne că s-a lovit cu capul de podea până ce s-a desfigurat.

– Fura-mi-ar hoții mușchii din curte, dacă nu voi cerceta mai târziu minciunile tale! Acum să urmăm sacra ceremonie!

– Nu, s-a împotrivit plin de hotărâre Marele Preot, ridicându-se în picioare.

– Cum, nu? Am auzit bine? a tunat regele.

– Așa, bine! a răspuns calm Marele Preot. Solul nu e potrivit, fiindcă e vătămat trupește! Dacă îl trimitem așa, îl vom insulta pe Zamolxis, iar El ne va părăsi și toate nenorocirile se vor abate asupra neamului nostru.

Și Duras:

– Nenorocirile ne pasc cam de multișor și e cazul ca El să ne sară în ajutor. Dacă-l trimitem acum pe Diurpaneus e mai bine, căci zeul va înțelege că trecem prin clipe grele. Întindeți-l pe altarul din fața Soarelui și spuneți-i mesajul!

Și Marele Preot:

– Nu!

Și Duras:

– Ba da!

Și Marele Preot:

– Nu, pentru ultima oară!

Și Duras:

– Atunci îl lăsăm să-și revină și îl trimitem mai târziu!

Și Marele Preot:

– Nu! Nici acum, nici altădată!

Și Duras:

– Bun. Atunci îl vom executa mâine dimineață, ca trădător! Acum aduceți-l pe Cacus să-l trimitem la Zamolxis. Nenorocitul m-a mințit și m-a furat!

Se iscă agitație, rumoarea crescu, apoi un ostaș veni în fugă și se aruncă repede cu capul la picioarele regelui.

– Mărite rege, Cacus a fugit azi-noapte cu nevestele sale, cu servitorii necredincioși și cu aurul furat de la Alburnus Maior!"

19. Delas

Delas stătea la o masă, în mansio-ul pustiu, și privea prin ușa deschisă cum vântul învolbura primele frunze ale toamnei. La iarnă, pe aici nu vor mai mișca decât lupii, mistreții și iepurii, se gândi. Nu mai avea încredere în nimeni. Raportase lui Penteleu că Zeul și Piticul dispăruseră primii, dând parcă semnalul unei migrații în masă. Piticul

se întrecuse cu băutura, se fâțâise de acolo-acolo, se strâmbase la muşterii, iar când numitul Derzelas anunţase plecarea, micuţul apucase traista în care se afla manuscrisul şi îl urmase pe însoţitorul său. Delas a mai apucat să copieze prea puţin din preţiosul text.

„Nu i-a fost greu lui Diurpaneus să evadeze. Aula Flavia îl dezlegase chiar la lăsarea serii, când oamenii de la curte se îmbătaseră şi arătau ca nişte lemne verzi, puse la uscat. Duras băuse şi el peste măsură, de supărare că omul său, Cacus, nu numai că îl trădase, ci îi furase o bună parte din tezaur şi aurul extras în ultimul an din mine. Trimisese oameni să îl prindă şi se ruga la Zamolxis să mai apuce ziua când hăitaşii aveau să-l aducă legat fedeleş şi cu averile furate lângă el. Avea de gând să-l jupoaie de viu pe Cacus, să-i presare carnea cu sare şi pe urmă să-l ardă pe un rug mic. Aşadar Aula Flavia intră la Diurpaneus şi îi tăie funiile care îi intraseră în carne. O vreme el nu-şi putu mişca mâinile şi picioarele prin care treceau cohorte de furnici flămânde. Cu o noapte înainte, tot ea intrase la Diurpaneus şi, plângând de furie, îi zdrobise nasul şi obrajii, cu un pietroi colţuros.

După ce se ascunse în pivniţele templului lui Bendis, trecură mai multe zile până ce chipul lui Diurpaneus, oblojit cu ierburi şi fierturi urât mirositoare, începu să-şi revină la normal. Abia când putu fi recunoscut de către cei care îl ştiau, plecă pe calul său, să strângă oştenii într-o nouă armată, pentru a face faţă romanilor care se pregăteau să treacă Danubiul. General era acum Beros, fost tovarăş de arme al tatălui său adoptiv. Diurpaneus se duse direct în tabăra comandantului, care era şi el îngrijorat de mişcările romanilor. Când intră în cortul lui Beros, Diurpaneus era doar un fugar în pericol să fie arestat şi executat. L-a privit în ochi pe general şi acesta a simţit cum pământul Daciei, cu râuri, păduri şi munţi, se deschide ca o gură flămândă şi îl înghite. Când ieşi, Diurpaneus se numea Decebal, era general, comandant al întregii armate. Se spune că fostul comandant, simţind dincotro bate vântul favorabil pentru Dacia şi iubindu-şi mult ţara, a crezut de cuviinţă să se sinucidă, pentru a face loc unuia mai vrednic decât el. Fu găsit cu pieptul străpuns de propria sabie şi toţi cei patru secondanţi ai săi care fuseseră de faţă la întâlnirea cu Diurpaneus jurară că şeful lor şi-a curmat viaţa cu propria mână. A fost floare la ureche pentru Cârn, cum îl numeau acum dacii şi geţii pe Diurpaneus, să adune toate corpurile de armată într-o unică tabără şi să înceapă aprovizionarea acesteia cu hrană şi arme. Îl prinse pe Duras, care nici nu prinsese de veste că a rămas fără ostaşi, şi îl închise într-o cuşcă făcută din ramuri groase de frasin. Abia acum observă Decebal cât de mult îi seamănă Duras şi o bănuială cumplită i se strecură în suflet."

20. Captura

„Văzând că nu va mai rezista în faţa atacului furibund al romanilor, Decebal se gândi să creeze o diversiune. Îl eliberă pe Duras, îi dădu hainele sale şi câţiva soldaţi, îi încredinţă, folosind cinci cai, o parte din tezaurul recuperat de la Cacus şi îl scoase pe o poartă dosnică a cetăţii, spunându-i să fugă cât poate de repede. În schimb el, Decebal, apucă pe un tunel care ducea sub munte şi se făcu nevăzut. Îl luă cu el numai pe Cronicar, un pitic nebun care nu terminase Cartea.

Tiberius Claudius Maximus vedea cu bucurie cum distanţa dintre el, oamenii săi şi regele dac se micşora cu fiecare clipă care trecea. Fugarii dispărură după o cotitură a drumului. Când avu iarăşi şoseaua sub ochi, Maximus îl zări numai pe regele dac, doborât de pe cal, lângă nişte tufişuri. Se

apropie și văzu că dacul avea gâtul tăiat și își dădea sufletul.

– S-a sinucis ca un laș, zise un centurion.

Muribundul deschise ochii și dădu să spună ceva:

– Eu... nu sunt...

Sângele îl înecă.

– Știm. Vrei să spui că nu ești fricos. Poate că ai dreptate. Dar mi-ai făcut-o! Trebuia să te prind viu și m-am ales cu un leș.

Maximus trase sabia și îi reteză cu îndemânare capul și mâna dreaptă.

– După spusele iscoadelor noastre, ăsta ar fi trebuit să aibă nasul zdrobit, zise un centurion.

Maximus se întoarse și se uită urât la el.

– Nu știi cât mint ăia ca să-și justifice banii căpătați? Și nu vezi, pe Jupiter, că ăsta are nasul ca o trompă frântă? Ești orb?

21. Rapoarte

Delas scrise în raportul său:

„Derzelas și Merulas, adică Zeul și Piticul, au dispărut. Voi pleca în munți, în căutarea lor."

Primul urmăritor scrise:

„Delas s-a făcut nevăzut în munți. Poate chiar el este trădătorul, iar Zeul și Piticul sunt invențiile lui. Cum am primit aprobare pentru a-l ucide, vă voi trimite capul și mâna sa dreaptă."

Al doilea urmăritor scrise:

„L-am supravegheat pe urmărit și am văzut că pune ceva la cale împotriva omului de încredere al Înălțimii Voastre. L-am executat și vă trimit capul lui, împreună cu nevrednica sa mână dreaptă."

Al treilea urmăritor scrise:

„S-a dovedit că urmăritul este un ucigaș și un trădător. Vă trimit capul lui."

Al patrulea urmăritor scrise:

„Suspectul este un criminal și l-am decapitat din proprie inițiativă, pe când își făcea nevoile."

Al cincilea urmăritor scrise:

„Vinovatul a fost pedepsit. Vă trimit capul și mădularul său, neobișnuit de gros și de lung."

Al șaselea urmăritor scrise:

„L-am răpus pe bandit. Vă trimit capul lui și banii pe care îi avea asupra sa."

Al șaptelea urmăritor scrise:

„Trădătorul a primit ce i se cuvine. Vă voi aduce chiar eu capul și sulul de piele pe care îl avea asupra lui."

22. Penteleu

Penteleu stătea și se uita la cele două grămezi de lângă el. Una era formată din rapoartele primite de la spionii săi, iar cealaltă era compusă din capetele și mâinile acestora.

– Așa și pe dincolo să-mi facă mie Zamolxis dacă am ce să fac cu gunoaiele astea! Ia spune, se întoarse el către al șaptelea urmăritor, care dintre ăștia ți se pare ție că seamănă cu Delas, calomniatorul și mincinosul care a creat toată diversiunea asta, pentru ca romanii să rămână în curul gol?

– Niciunul, răspunse al șaptelea urmăritor. Mai degrabă aduc eu cu Delas, deși...

– Că bine zici! spuse Penteleu și, scoțând sabia, îi tăie fulgerător capul.

Se aplecă apoi și îi separă de trup mâna dreaptă.

– Tu vei fi trădătorul care i-a asasinat pe guvernatorul și pe procuratorul provinciei și ai pus în primejdie Imperiul. Căpățâna și mâna ta vor ajunge sub ochii Divinului Imperator Aurelianus.

(Din volumul **Supraveghetorul și alte povestiri**, în curs de apariție la Editura Tracus Arte)

În dealul viilor

Vara era pe sfârșite. Pe dealuri și prin vii începuse forfota culesului. Cerul era înalt, lumea largă și învăluită în mierea soarelui de septembrie. Ceva scădea în vibrația amiezii care își pregătea sfârșitul, dar nu și în bucuria și statornicia rânduielilor care sfințeau lumea mea de copil. Mama era acolo, o lăsasem în umbra zilei, în via bunicii . Ea era farul meu călăuzitor. Toate aveau curgerea vie și nesfârșită a unei lumi ce avea încă să mai curgă în basmul nesfârșit al copilăriei mele. Erau acolo toți .Și tata și mătușile și verii mei și fratele cu care am crescut, cu toții străjuind timpul care avea să fie leagănul meu, eternitatea mea de umbre.

Vara nu plecase încă și până să înceapă școala, cu corvezile ei de elev, împins să fie premiant, mai erau niște aventuri de consumat.Mama nu a fost niciodată o femeie foarte afectuoasă, mai degrabă aspră, tăioasă, foarte critică.Nu știu dacă am fost un copil dorit, dat fiindcă mai dăduse viață, cu opt ani inainte de nașterea mea, unui băiat. Dar fragilitatea mea, dependența mea care părea că nu se mai sfârșește niciodată,dovada unor mai slabe posibilități de a face față solicitărilor cu care lumea mă încerca, o înmuia pe mama. Eram fata ei și pentru mine trebuia să mai vânture din dezamăgirile vieții. Pentru mine avea uneori, rar, și cu atât mai de preț, momente când mă ocrotea cu dragoste. Nu plecam departe de ea niciodată .

Toamna așteptam cu înfrigurare culesul viei. Nu era via noastră, ci a bunicii dinspre mamă. Maica, cum îi spuneam noi, nu mai era, dar umbra ei stăruia încă pe locurile ce ne chemau acum.

Cu tot alaiul de verișori, mai mari sau mai mici, mă pregăteam ca pentru o evadare. Știam că treaba propriu-zisă nu stătea pe umerii ei, totul era o stare de neînlocuit cu nimic pentru senzațiile ei.

Mergeam pe potecă și pașii se cufundau adânc în țărâna fierbinte. Roua căzuse de mult de pe iarba grasă și de pe frunzele late și contorsionate de bogăția ciorchinilor crescuți în devălmășie în strânsura aracilor. Soarele ardea deja deasupra. Pe o parte a drumului se desfășurau viile aliniate ca și când pământul ar fi fost pieptănat cu un pieptăne rar care lăsa cărări adânci pe coama dealului. Pe partea opusă, viile erau mai rare. Între ele se lăfăiau pajiști cu iarbă grasă și lastărișuri bogate care coborau direct în apa mlăștinoasă a bălții formate de pârâul Gologan.

Strugurii îi culegeam cu ochii și-i gustam cu fiecare viță nouă pe care o începeam pentru că ni se păreau mai parfumați, mai plini, mai apoși și plini de sevă. Îi mâncam fără să-i spălăm, amestecați cu pământ și cu poftele noastre. Treburile se făceau pe îndelete, respectând toate obiceiurile celor mari, iar noi copiii participam la tot cu bucurie. Când ne plictiseam de cules, ăi mari ne trimiteau să rezolvăm alte treburi. Unul din băieții mai mari bătea nucul din mijlocul viei, iar noi ceilalți le culegeam în panere. Altă dată, tot în jurul nucului pregăteam masa, așternând direct pe pământ pături, velințe, peste care așezam ștergare pe care tăiam pâinea, desfăceam pachetele cu mâncare și până să ne așezăm la masă încingeam și-o bătaie cu boabe de struguri – cei mari îi necăjeau pe cei mici cu tot felul de porecle și tot așa... Până se strângeau ăi mari, se spălau din bidoanele cu apă lăsate la soare, tocmai bine aveam timp să ne împăcăm, ca ei să nu intervină în certurile noastre. De fapt așa voiau cei mai mari, căci noi, eu și cu verișoara mai mică, singurele fete, aveam tot timpul tendința pârâtului.

Mâncarea la câmp avea un gust special. Mâncam de rupeam, ne umflam burțile primii și după, până să termine ceilalți și să-și facă siesta, făceam întreceri. Întreceri care

urcă mai repede şi mai sus în nuc, unde nu mă băgam, că eram tare fricoasă şi nu mai încercasem experienţa asta, sau întreceri la alergat pe poteca care despărţea via bunicii de cea a vecinilor de tarla. Aşa se face că într-una din aceste încercări, în aplauzele tuturor, l-am învins, din poziţie de outsider, pe verişorul cu un an mai mare decât mine. Nu eram mai bună, dar aveam ambiţie şi mai târziu am dovedit că am păstrat mai multe resurse interioare decât el. Trăiam totul cu intensitate şi asta oprea timpul în loc şi-mi înflăcăra imaginaţia.

Eram foarte fricoasă, uşor de speriat, dădeam înapoi de la orice nu mai încercasem şi aşa am rămas până în ziua de astăzi . Într-una din zile mama m-a trimis s-o caut pe tanti Miţa care avea via nu departe, pe partea cu lacul. N-am plecat singură, că-mi era frică pe drum şi-am cărat-o şi pe Carmen, care , mai mică fiind, plângea din orice, trebuia să am grijă de nevoile ei. Tanti Miţa avea vie mai multă şi avea nevoie de oameni la cules. Mama o ajuta când putea, din omenie. Era o femeie de-o bunătate fără sfârşit. Mi-o dovedise de câte ori păşisem în bătătura ei plină de toate orătăniile, inclusiv din acelea pe care eu nu le aveam acasă şi de care mi-era frică: cai, vaci câini mari şi lăţoşi, gânsaci care te urmăreau ameninţător prin toată curtea şi eu aveam tendinţa ca atunci când eram mică să mă ascund în spatele protector al mamei.

Mi-era frică să nu mă rătăcesc, să nu-mi iasă vreo vacă în cale, dar nu puteam s-o dezamăgesc pe mama. Aşa că mi-am făcut curaj. Am ajuns, trăgând-o de mână pe Carmen, la locul cu pricina. În vie nu se vedea nimeni sau erau deja în capătul celălalt, dar nu se auzeau voci, zgomote, nu se vedea vreo căruţă în care s-ar fi cules strugurii. Am intrat în vie. După puţin timp mi-a venit ideea s-o iau pe alături, prin hăţişul de pomi şi ierburi, de unde aş fi putut să văd ce se întâmplă în capătul celălalt al viei lu' tanti Miţa. Păşind temătoare, în liniştea lăsată de frica ce ne cuprinsese pe amândouă, am auzit zgomotul făcut de lanţ şi respiraţia largă, grea, de vită care amuşinează în aer. Am întors capul, deja pierdută, şi-am văzut la câţiva paşi un animal curios, care întindea botul umed din care se prelingeau bale subţiri. Am încremenit. Nu aveam nici o ieşire. Priveam în ochii umezi şi mari ai animalului şi aveam impresia că o să mor de frică.

Nu ştiu cât a durat. La un moment dat am văzut venind un tânăr care ne descoperise căutându-şi vaca care trebuia priponită. Mi-era ruşine. Băiatul era şi el puţin încurcat, poate amuzat de frica mea. Am spus ceva, cred, nu mai ştiu, oricum am realizat că era nepotul lu' tanti Miţa, pe care-l ştiam vag, dar niciodată nu ne întâlnisem faţă în faţă.

Parcă niciodată nu stătusem atât de aproape de un băiat. Era drăguţ şi era mai mare decât mine. Ceva mă înfiora uşor, ca o atingere abia simţită. Uitasem de vacă, dar nu uitasem de frică. Într-un târziu am început să vorbim. Nu ştiu cine a început primul. Am vorbit destul de mult, amândoi, şi îmi amintesc bucuria pe care mi-o dădea faptul că, deşi era mai mare, mă lua în seamă, nu aşa cum făcea frate-meu şi ceilalţi, existam, nu era doar politicos sau, mă rog , era altfel decât băieţii mai mari pe care-i ştiam eu. Ne-a dus până aproape de baltă. Am văzut toată întinderea de apă pe care o acopereau sălciile şi copacii crescuţi în devălmăşie în jur şi în care vitele îşi ostoiau setea. Era ca o altă lume, lumea lui, pe care mi-o împărtăşea şi mie.

Tanti Miţa terminase via cu o zi în urmă şi mama n-a mai trebuit s-o ajute. Au trecut câţiva ani.

Nu ne-am mai văzut. În anul în care a împlinit 18 ani băiatul ăla a murit. S-a înecat în lacul adânc din dealul viilor. În amintirea mea a rămas ca o boare ce te atinge uşor într-o după amiază târzie de toamnă.

Trecerea dintre ani

Lumina îngâna întunericul a început, a sfârşit de zi, asta n-aveai cum să realizezi... Era un timp înnodat în spaimă şi buimăceală în care Lia se trezi ca după un cutremur în urma căruia încerci să pui cap la cap lucrurile care ţi-au mai rămas. Nu era noapte, dar nici zi şi

rătăcită se îndepărta pe un drum. Drumul, suspendat intre început și sfârșit, era singura certitudine. Lia recunoscu străduța desfundată care ducea, prin spatele curților, la cimitir.

Se trezi căscând ochii prin curțile oamenilor. Vedea copacii scheletici, străjuind un timp mort de mult. Lia nu știa dacă e copil sau om bătrân și dacă timpul este cel trăit în prezenr sau cel țesut de amintirele sale .

Drumul se subția, ieșea în față, parcă era un tunel pe care n-ai fi putut decât să mergi înainte. Nu mai putea privi înapoi. Toate se îngustau, o presau, fiind obligată să ia act de prezența lor. Vedea casele dezmembrate, cu lucrurile la vedere, cu pereții deschiși, gata să înghită o întreagă lume lipsită de sens. Totul în interiorul lor era întors pe dos. Dezordinea și zădărnicia puseseră stăpânire peste tot. Lucrurile începeau să se miște și ea înregistra cu mintea încețoșată scene din copilărie. Ca-ntr-un caleidoscop acestea se amestecau cu întâmplări trăite acum. Recunoștea personaje. Rița-țiganca cu fata ei, trăgând cu spor saci plini de lucruri culese de prin casele care se perindau prin fața ochilor ei, și femeia cu părul murdar, trecându-i peste coapse, care spăla absorbită, în ape murdare, prești, cârpe, lucruri amestecate... Era chiar fascinată de zoaiele ei și-i urmărea mișcările. Respira aerul de compromis tacit dintre ea și oamenii care păreau a-i cunoaște existența. Era un soi de complicitate amestecată cu promiscuitatea faptului că, de ce-i privea cu mai multă curiozitate, oamenii ăștia se aratau mai implicați în intâmplările ei, mai predispuși să-i dezvăluie o altă față a lor, noi înțelesuri care-i scăpau la fel de repede, precum le și percepea. Trăia sentimentul că totul trebuie petrecut pâna la capăt, că lucrurile pot duce undeva. Mai rămânea să se caute pe acest drum, să afle ceva despre ea, acum când toate i se derulau într-o altă logică.

x x x

Se trezise mai târziu decât și-ar fi dorit, obosită și nemulțumită că toată ziua o să fie pe fugă.

Timpul era marea ei problemă, nu reușea să și-l facă aliat. Își aminti că promisese mătușii c-o va duce la cimitir. Era penultima zi a anului și lumea se pregătea să treacă în noul an. Pășind în liniștea albă a cimitirului, pe aleea ce duce spre cele două cruci, își aminti drumul din vis.

Naşterea fântânii

De-atâta căldură nimic nu mai mişcă. Doar o prigorie săgetează cerul sticlos în căutarea unei legendare picături de apă. Fata Morgana îşi face numărul, în timp ce casele, haturile dintre movilă şi pădurea Generalului dansează lasciv, apărând şi dispărând, ici-colo, când-şi-când, sub o altă formă.

...„Valea... Capu'... Dealu'"... Coşul de nuiele, prin mâne-rele căruia a fost trecut şi legat zdravăn un crucioi de căruţă, susţinut de un odgon gros de patru deşte apare, pentru a câta oară, la rasul pământului. De odgon trag patru, cinci bărbaţi, goi până-n brâu, de pe care sudoarea curge-n valuri. Unul e chiar stăpânul fântânii, nea Gheorghe a lu' Grimbir, de pe şoseaua ce duce la Gineral, căruia i-a sărit în ajutor mai mulţi vecini, pădureni: nea Gheorghe Negru, nea Ştefan Stefănache, Popici, moş Alexandru Mutu, nea Tudorache Matei, nenea Onu. Pădurenii, gospodari ai Mărtineştiului, cărora Râmnicul le-a înghiţit casele, iar acum îşi durau acareturi noi în coasta pădurii Proca Mică făceau clacă, se întrajutorau, aşa cum obişnuiau de-o viaţă. Noi, copiii, pe lângă ei, călăream timpul, jucându-ne pe movila de pământ care, de la coş la coş creştea căpătând o culoare din ce în ce mai spre galben. N-or fi ei chiar edecarii de pe Volga ai lui Repin, decişi să tragă la mal un ditamai şlep, îmi spuneam eu, dar, vânjoşi de Proca Mică tot sunt.

„Valea!" – strigă din groapă fântânarul, semn că odgonul bine ancorat într-o macara trebuie coborât cu atenţie. „Capu'!" – i se răspunse din buza puţului, semn că cel de jos trebuie să fie atent, să nu-i scape coşul în cap. „ Dealu!" - e următoarea comandă pe care cei ce sapă în căutarea apei o folosesc, dând de veste celor de sus că trebuie să-şi ia treaba în serios. Acum, când cel de jos nu se mai zăreşte, comunicarea e ceva mai grea. Trebuie să ridici vocea, răspicat, precis, cu urechile pâlnie la ce spune cel care sapă. Nu-l cunosc, dar, după voce ghicesc meseriaşul din el. E impunător chiar: ce zice el de-acolo, din adâncuri e sfânt. Ce mai, e deasupra tuturor! „ Dealu'!" În locul coşului se prinde el. Se trage cu forţă, nu glumă. E căldură afară, un august de sfârşenie, dar el umblă acoperit cu pufoaica. Acolo jos e frig. Cere şi aprinde o mărăşească, îsi dezleagă brâul, aruncă de pe el haina grea şi udă şi îşi şterge meticulos sudoarea rece de pe frunte. Între timp, se pregăteşte schimbul. Să se fi săpat vreo zece metri, dar aici in coasta pădurii apa nu se lasă prinsă cu una-cu-două. Ceva mai către nea Vasile Stan e o altă fântână cu cumpănă. Ajutăm şi noi aducând de acolo, spetindu-ne, o găleată ochi cu apă rece şi limpede. Mă apucă fiorii, gândind la cât mai au de tras oamenii ăştia până la luciul apei. „Hai!". Şi iar „valea - capu - dealu'".

Şi iar se schimbă pufoaicele. Numai noi, cei de la suprafaţă, suntem aceiaşi, îndurând acelaşi soare crunt şi neiertător .

Amurgeşte, s-a săpat cam jumătate, mama Sanda pune de mămaligă, în timp ce căutătorii de apă, după ce au astupat gura fântânii să nu dea vreo lighioană în ea, se spală de noroi, ştergându-se cu sârg în aşteptarea unui ţoi cu tărie. Aşa e de când lumea, aşa-i şi la noi în sat: o fântână nu se ridică în doi. Vin vecinii, vin neamurile, vine naşu, vine finu', n-ai încotro, aşa e scris. Fântânarul, un meseriaş din Bogza e suveran şi la suprafaţă. Dă ordine, face ordine. Îi place, se vede treaba, să fie ascultat, dar şi eu mă bucur, atunci când, curios din fire, după ce-l întreb de când sapă la fântâni, îmi răspunse că, de-ar pune cap la cap fântânile pe care le-a „înălţat" în ultimii douăşcinci de ani, de când s-a apucat de meseria asta, ar ajunge la Băleşti, cale de vreo zece kilometri. A săpat fântâni peste tot: aici, la noi în Mărtineşti a început pe uliţa bisericii la Chinează, apoi, pe şosea, la tata-naşu Bondrea, la moş Andrei Staicu, la nea Dobre

Matei, la Paşalău, la Chetreanca, a dat cotu' la uliţa morii săpând fântâni la nea Nică Matei, la nea Dumitru Sandu şi la moş Stan, la nenea Petrea Matei, la nea Petrea Buzatu, la nea Ion Staicu. Rămâne cu dumicatul în gură atunci când îl întreb despre cum va fi apa aici. Sigur pe el, de parcă-şi înfipsese gura în nămol, răspunde „Bună, altfel cum. Şi limpede!" „Bine, bine, îl jărăghii eu, dar sunt şi fântâni rele?" Intrigat de curajul meu îmi răspunse în doi peri, parcă disculpându-se: „Nu e vina mea. E a omului. Dacă omu-i rău pe din-untru... Dar Gheorghe e om bun. Nici o grijă, are apă bună".

Lucrul se reia a doua zi, în zori. Din cei de ieri, unii au plecat la rosturile lor. Azi au venit să dea o mână de ajutor nea Goică, văru Gheorghe Gheorghiţă, nea Ionică a lu' moş Bădică, cumătru' Vasile. Forţe proaspete. „Valea - capu - dealu!". Poruncile se mai succed de câteva zeci de ori, pământul adunat acum e mai mâlos, mai greu. Iar noi suntem tot mai nerăbdători. La un pas de apă, fântânarul cere o sticlă cu apă. Îi este sete. I se trimite o sticlă cu vin rece. Şi un pahar. Aşa e rânduiala. Acum se scoate nămol cu apă, oamenii trag şi mai greu la odgon, neluând în seamă bătăturile aspre de la degete. „Valea!" . „Capu'" - şi ne aşteptam la comanda următoare, „Dealu'". În loc de „dealu'" auzim un prelung răstit: „Liniştee!" Cei care nu ştiam despre ce-i vorba înghe-ţarăm cu sudoarea pe noi. Cei mai de-o vârstă aplecară urechile, aşteptând, calm. În jur, o linişte ca-n biserică la popa Zisu. Dupa câteva secunde, care ni s-au părut o veşnicie, un clipocit înfundat, dar distinct, o prăvălire uşoară de mal, o ţâşnire a apei ca o curgere de streaşină pe o ploaie bogată şi cuminte. Asta şi era! „Apă! Am dat de apă!" – răsună din adâncuri . „Ai văzut ? - îmi spune nea Goică, luminat la faţă – i-a ghicit ogodu', e ca atunci când fată o vacă sau când un miel vine pe lume, e aşa, ca o uşurare". „Sau, de ce nu, ca atunci când o mamă se linişteşte după chinurile facerii, ducându-şi pruncul la sân – îmi zic în gând. Un prunc botezat cu apă vie dintr-o fântână care nu va seca niciodată".

Dar greul facerii nu s-a sfârşit încă. Găleţile iau acum locul coşurilor. În prima, apar, triumfătoare, sticla şi paha-rul. Apa din sticlă e murdară, dar toţi o plimbăm de la unul la altul, minunându-ne de bunătatea apei. Fântânarul e acum în apă până la brâu, şi-a tras cizme pescăreşti, şi-a schimbat pufoaica asudată. E tras şi el la suprafaţă, preţ de o ţigară. Jos nu prea e aer. Şi nici timp. Se coboară tuburile, tuburi din beton care susţin pereţii si menţin izvorul curat şi nesecat. Patru, cinci tuburi se lasă la apă. Se sapă sub ele şi pe lângă ele, fixându-le, mai apoi, cu un meşteşug numai de el ştiut, dobândit de-a lungul anilor.

„Dealu'!" E ultimul „deal" pe care-l comandă fântâ-narul. E ud până la piele, năduşit, grăbit. Se schimbă repede, să nu-l tragă vreun curent, montează apoi tubul de deasupra, îl cimentuieşte, după care, rotindu-şi privirea către noi, mă chemă la el şi-mi comandă: „Tot te văd că dai roată p'aci. Ia pune tu mâna pe cuiul ăsta până nu se întăreşte cimentuiala şi încrustează, să vadă lumea şi să vină să-şi potolească setea la această «fântână ridicată prin grija lui Dumnezeu, de noi, Sanda şi Gheorghe Ioniţă, zis a lu' Grimbir, în luna lu' august 1960»".

Dialog între ciocan şi nicovală

Aţâţat de cântecul de jelanie al nicovalei, lăsam de multe ori joaca, o tăiam pe *linia colectivului*, coteam la stânga pe lângă treierătoare şi mă opream direct în fierărie, fără a scoate o vorbă. Mă uitam năuc cum bucata aia de fier înroşit ajunge ca o plămadă în mâinile butucănoase ale lui nea Silică, fierarul satului. Când dădea cu ochii de mine, lua o cârpă curăţică din buzunar, îşi ştergea fruntea, aprindea o mărăşească de la un tăciune prins cu cleştele, îşi dezgolea pieptu-i ca de taur, apoi mă lua la scuturat: „Ai venit, nepoate?" „Cum vezi". „Hai, ia-o de coadă, treci la treabă". Treaba de care-i vorba era să trag la foale. Îmi ştia interesul. Aşa pipernicit cum eram, mă opinteam, cu limba scoasă, trăgând de lanţul care acţiona burduful. Oboseam repede. Din zgura luminoasă în care eu suflasem aer, scotea un alt fier înroşit. Îl apuca de un capăt cu cleştele, apoi îl altoia, icnind, cu un ciocan, croind o altă potcoavă.

Pe mutește, îl așteptam cu cleștele în mână să termine. Apucam potcoava de un colț și o aruncam într-o teică cu apă înnegrită. Gata, îmi făcusem damblaua!...

...Cu toate că au trecut ani mulți de-atunci, de nea Silică Batog mă împiedic de el în amintiri ori de câte ori în nări îmi pătrunde miros de mangal încins. Avea fierăria lui, în curtea ceapeului, unde toată herghelia de cai a Mărtineștiului se lăsa potcovită de mâinile lui aspre și dibace. Conductorii trăgeau căruțele sub nucii uriași dinspre nea Codin Marcu, *dihămau* caii, îi legau de stanoage și așteptau, în ordine, să le vină rândul. Fierăria – o încăpere întunecoasă, unde nea Silică era și slugă și împărat. Pe un perete, împânzit cu chiroane de doișpe atârnau fel de fel de scule, cărora doar el le știa rostul: cherpedine, cuțitoaie, sfredele, compas, ciocane, dălți. Pe alt perete se înălța vatra cu foalele scârțiind și suflând bătrânește, peste care se așternuse un strat de praf de cărbune, gros de două dește. În mijloc trona o nicovală lucitoare, cu un zăngănit pe care-l recunoșteam tocmai de la poarta ceapeului.

După mulți ani, sosit într-un concediu acasă, la părinți, am trecut și pe la poarta lui nea Silică, cu gând să-i dau binețe. Știam că, acum, mai la bătrânețe, își trăsese fierăria, cât mai rămăsese din ea, acasă, pe malul gârlei.

...Mi-am aruncat privirea peste gard. Prin ușile larg deschise ale fierăriei zării foalele și vatra – reci, încreme-nite. Jos, pe pământul sufocat de zgură, trona nicovala. Mi s-a părut mută, ruginită, fără de suflet. Bat în poartă. Poarta este închisă, *la trei nasturi*, ziua, probabil, doar zăvorul de la mijloc fiind tras. Îmi răspunse un puști, nepot de-al lui nea Silică, bănuii eu. Se duse să-l cheme. Un bătrânel sprijinindu-se într-un toiag de cătină, ce-și aruncase pe umeri o bundă jerpelită, iar pe cap își înfundase o căciulă roasă, cândva brumărie – atât mai rămăsese din nea Silică. După ce-și aprinse o *națională*, horcăind din toți bojocii, mă luă în primire, cântărindu-mă din priviri. Nici n-apucai să-i spun că sunt băiatul lui Ionel Matei, leatul lui, cu care a făcut premilitara împreună, că mă și repezi. Oi fi fiind de la fisc, de la percepție, gândii eu cu mintea lui. Cum să-i explic că sunt gazetar și că vreau să scriu despre o meserie pe ducă? Degeaba i-am băgat sub nas legitimația mea de ziarist, că el trase și zăvorul de sus, aruncându-mi, în doi peri, că, oi fi fiind eu băiat bun, dar *n-am ce scri* despre el. Nepoliticos, am insistat, întrebându-l câți ani are. Șapteșcinci, îmi răspunse, ca din pod, dar, *n-ai ce scri,* că, de la zece ani, tot prin fum și fiare. Ce rost are să-ți spun de unde am furat meseria? De la un moș de-al meu din Gologanu, potcoveam cai, niște armăsari grozavi. Câteodată mă sculam în crucea nopții și aprindeam mangalul, plecau geambașii cu caii după ce le înfășurau copitele în obiele, ce știam eu despre cum se furau caii? Dar, *n-ai ce scri.* Când m-am însurat, am tras aici, pe malul gârlii. Herghelii de cai am potcovit. Suflau foalele zi și noapte, focul mocnea, iar eu moțăiam pe vatră. Mai reparam o munușă, o osie, un butuc, o roată, Dar, *n-ai ce scri*, măi băiete, alea erau vremurile, pe oamenii care veneau la ușa mea îi cunoșteam după cai. Acuma, *n-ai ce scri*, măi, tată, *(hopa, s-a mai îmbunat nea Silică!),* te văd că ești om bun și cu carte, da *n-ai ce scri*, zău! Și caii s-au înrăit, nu numai oamenii. Lovesc, mușcă, prind năravuri. M-am rablagit, mi-e greu. Vezi, *(nu vedeam, n-aveam cum),* n-am nici măcar un dram de mangal. *(mă așteptam să desferece poarta).* Am acolo un fund de sac cu ciocănei de porumb. Foalele sunt vechi, ferfeniță, ca și bojocii mei, le-am furat de la nemți, din gară de la Sihlea, pe când se retrăgeau în pașpatru. Dar, fără mangal, trag din greu la ele. Să-ți spun cât mă miluiește lumea pe o potcoveală? Îți spun, că, și-așa, *n-ai ce scri*, iau puțin taică, mă mai înțeleg cu oamenii pe-un ciur de mălai sau ceva legumă, nici ei n-au de unde. *(Harșt! Deschise zăvorul de jos).* Eu n-am de unde cumpăra o bucată de potcoviță. Dacă aici, în Mărtinești mi-a furat vreunul meseria? Păi, ar fi Lică fecioru-miu ăla micu, da tre` să mă țin de capul lui, *n-ai ce scri,* tăiculiță, fără tragere de inimă și palme bătucite nu scot om din el. Da, băiete, ce stai la poartă *(trase și ultimul zăvor),* intră, hai, poftește în potcovărie, că, și-așa, *n-ai ce scrie*.

Acasă, la Fănuș

Sub toată valea nu e apă cum e la fântâna lui Ursea din marginea Ibrianului. Nu prea adâncă, cu vână gâlgâind șuvoi de parcă cineva ar înțepa sistematic bășica udului pământului. Dimineață, dar mai cu seamă la lăsatul soarelui, îi vezi pe gradiștenі, creștini privați de apă bună, ținând rând la apă ca la moară la Șuțu. Unii cu butoaie, alții cu bidoane sau alte ciuble se grăbesc să-și facă loc pe malul de beton turnat la picioarele fântânii. Din primele găleți scoase, oamenii își adapă mai întâi caii, după o regulă sfântă apoi își ostoiesc și ei setea, doborâți după încă o zi de foc.

Așa cum e și cea de astăzi sau de ieri sau de-astă toamnă încoace, de când Dumnezeu și-a-ntors fața de la pământ. Ori de când, în mersul lor știut, norii s-au zăpăcit, pierzându-și direcția, nemaiîmpiedicându-se de ăi patru nuci ai lui Bocioacă din Valea lui Dirivici ori de perdeaua de plopi din Crestata din care n-au mai rămas acum decât niște buturugi sufocate de bozii.

Singure, prigoriile, sfidând arșița, își respectă programul zilnic, trimițând din înalturi țipete mute.

Azi e sărbătoare, e Ziua Sfinților Împărați Constantin și a mamei sale, Elena, iar la fântână s-a adunat o mulțime de gradiștenі și ibrieni. Au scos icoanele de pe pereții din răsărit ai caselor, au pus butoaiele-n căruțe și au plecat să-și dea întâlnire aici, unde preoții bisericilor predică întru ploaie. Cu apă sfințită au pornit peste câmpuri, miruind pământul și implorând cerul să-și dezgațe baierele.

N-a plouat pe Gradiștea, e lumea rea, zic bătrânii, abia acum încearcă s-o dreagă, așa e când nu respecți sfânta duminică. Toate se usucă, de-i grâu ori porumb, pepeni sau arpagic, totul țipă de sete.

...Așa țipa pământul și-n `46, caută să-și aducă aminte mama Paraschiva. Stă întinsă pe pat, cu pernă mare din fulgi la cap, cerându-și iertare că nu poate să se ridice. Are amețeală, azi-noapte n-a putut închide un ochi. Toată noaptea a sfârâit candela. Au vegheat-o nora și nepotul de la Suceava. Și băiatul Fănuș, care o privește dintr-o poză mare, înrămată, prinsă-n ținte pe perete, mai sus de carafta patului. Ține în brațe o fetiță, e chiar nepoata mamei Paraschiva. Ce i-o mai fi făcând băiatul ? Cam de multișor nu i-a mai călcat pragul. Mai data trecută a venit cu un doctor, a consultat-o, i-a dat medicamente, dar ce nu i-a adus băiatul mamei! A zis că vine zilele acestea, mama Paraschiva îl așteaptă, căci ea, la cei optzecișidoi de ani ai ei, simte că nu mai poate. „Să-i dați telefon, mamă, vă rog din suflet, poate o încerca să lase și el treburile lui și să vină măcar pentru o jumătate de zi ". Mama Paraschiva e bolnavă. De i-ar veni băiatul, s-ar mai înzdrăveni. Pe ceilalți îi are aici, în Gradiștea, pe lângă casă. Fata e profesoară tocmai la Suceava, iar Fănuș e la casa lui, în București. Îl așteaptă să vină din clipă-n clipă, să-l simtă cum trage zăvorul la poartă așa cum o făcea când se întorcea de la școală de la Galați.

Nu vreau s-o mai obosesc pe mama Paraschiva. S-a bucurat că m-a văzut, oaspeții îi dau putere. În casa ei n-au intrat decât oameni cu gânduri curate și cu inimi deschise. Ne luăm rămas-bun, sărutându-i dreapta, iar dumneaei sărutându-mi fruntea. Preț de câteva clipe nu-mi dă drumul la mâini. Îmi mai spune : „Să-i dai telefon lui Fănuș, să-i spui să vie. Mi-a zis mie nepotul că a auzit la radio cum că ar fi pățit nu știu ce și de-aia nu mai trece pe la Brăila. Să-i spui că nu de-asta sunt eu bolnavă. Fănuș al meu e Fănuș. Îl aștept".

...Pe Gradiștea nu plouă. Cum ar putea să se pornească ploile când Fănuș, printr-o semnătură personală a decretat această parte a Câmpiei Brăilei pol al secetei din România ? Izlazul, în prag de Rusalii e negru, vitele se întorc hămesite acasă, trăgând la ieslele pline cu lujani sfarogiți. Lucerna se usucă pe picioare, fasolea a îmbătrânit de pitică, sfecla nici ea n-a reușit să scoată capul din bolovani. Iar oamenii, în credința și pornirea lor, nu pot fi întorși de la prașila porumbului. Merg să-i facă și să-și facă datoria. Pe marginea șanțurilor, bivolițele țiganilor zbiară a foame. Prigoriile, ca într-un asalt final, își mai fac, încă odată, numărul.

...Singur, pelinul, sfidător și triumfător ca Fănuș se înalță verde, clopoțind a nemurire.

ATELIER CRITIC

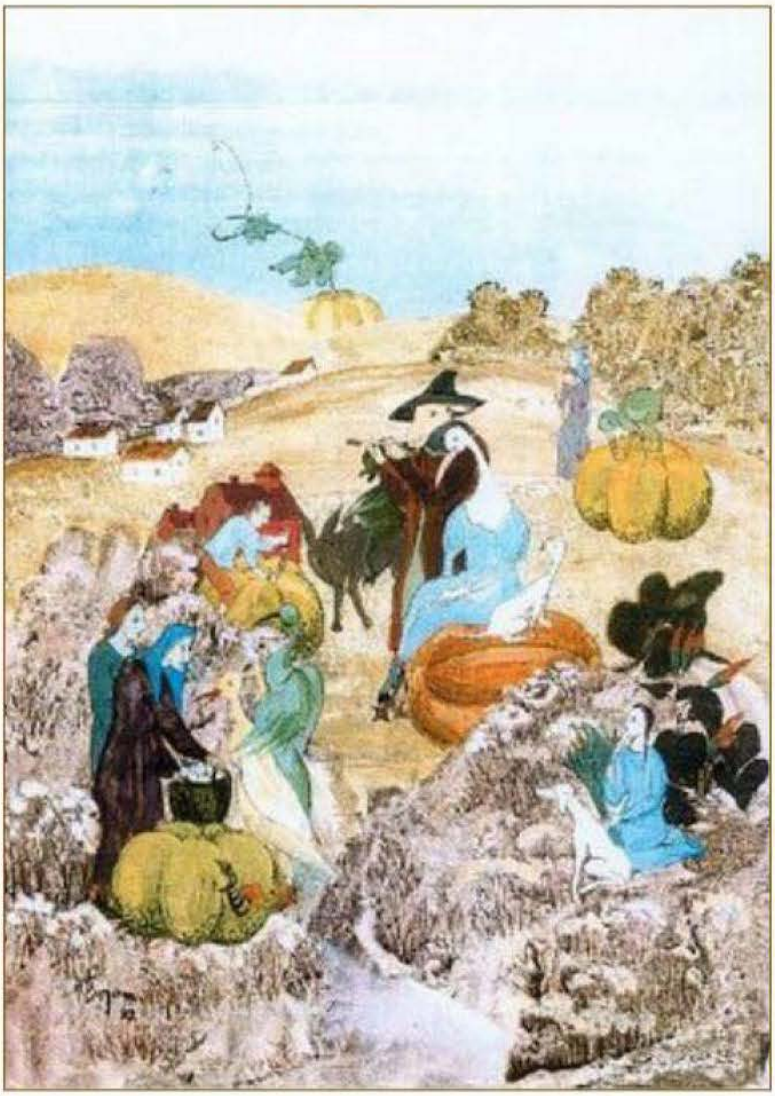

Paul Eugen Banciu și romanul antropologic

Cu o vizibilă bucurie a scrisului, vădind o irepresibilă vitalitate creatoare, Paul Eugen Banciu (n. 1943) a erupt romanesc, paradoxal, într-un moment fast al prozei scurte, având în spate o îndelungă experiență gazetărească. În cazul lui, prozator vânos, aproape „clasicizat" (de vreme ce i s-au consacrat, deja, două monografii, sub semnăturile lui Dorin Murariu și a Danei Nicoleta Popescu), putem vorbi, îndreptățit, despre un destin împlinit. Romanele sale, numeroase, sunt uriașe panouri epice, de impresionantă arhitectură narativă, cu deschidere simbolică și sugestii mitice, sondând arhaicitatea și venerând codul moral, pritocite îndelung și redactate febril. Sunt creatori care, în *căutare* fiind, „bâjbâie în toate direcțiile", cum recunoștea, de pildă, Mircea Cărtărescu, acest „proces orb" fiind fecundat și deviat de numeroase întâmplări, lecturi, întâlniri etc. Astfel de „deturnări" sunt excluse în cazul lui Banciu. El poartă, mental, întreaga desfășurare epică, elaborată meticulos, fișată și etapizată, urmată cu fidelitate; „totul există în mine", declară ferm prozatorul, așteptând doar clipa prielnică, punând la lucru experiența de gazetar și cea filmică (fiind ispitit de regizorat, având școala scenaristicii) pe suportul încrederii, de nimic zdruncinată, în vocația scrisului. Și fructificând, desigur, o dublă profesionalizare: cea filosofică și cea artistică, nutrită de lecturi bogate, metabolizate.

Cei care au poposit asupra romanelor sale (repetăm: un prozator harnic, cu har, colecționând numeroase premii) au remarcat, deopotrivă, abilitatea compozițională și verva narativă. Prin ritm editorial și palmares, Paul Eugen Banciu, fidel romanului și realității, impune. El are, indiscutabil, mentalitate de profesionist, desfășoară mari proiecte, crede în cicluri și sisteme, cărțile sale vădind o „structură controlată", în mișcare, „recucerind" realul. Să observăm imediat că acest apetit pentru concret nu e străin de savoarea erudiției. Fără a propune o proză uscată, cărțile mai vechi păcătuiau, credem, prin sofisticare; nu atât grație personajelor filosofarde ori parantezelor eseistice, cât complicațiilor de construcție, parabolizând excesiv și îngreunând, astfel, lectura. Cu *Somonul roșu* (*Hestia*, 2004) efortul de simplificare a scriiturii devenea vizibil. Trecut prin experiența de scenarist, Paul Eugen Banciu și-a limpezit, în timp, stilul și câștigurile sunt evidente. Să ne amintim că obsesia elementarului, acea umanitate frustă, stăpânită de un inflexibil cod moral, o lume primară trăind în arhaicitate, sub semnul spațiului închis, eliberând fertile sugestii mitice erau reperele prozei pe care, la începuturi, o practica Paul Eugen Banciu. Structural, el este un povestitor; împrejurarea se cuvine comentată câtă vreme devitalizarea povestirii a marcat șuvoiul experimentelor prozaistice. El nu se aliniază prozei artiste, excesiv calofilă, nici celei a documentului, dar e mai apropiat, totuși, primei. A debutat matur, cu un roman premiat (*Casa Ursei Mari*, Editura *Dacia*, 1978) urmat, la scurtă vreme, de *Reciful* (*Facla*, 1979), dovedind o remarcabilă mobilitate stilistică și tematică. Fiindcă amintitele apariții înseamnă două cărți diferite, insinuând ipoteza (verificată) unor trudnice exerciții de sertar, pregătitoare.

O cronică pitorească, o dezrădăcinare și o întemeiere la interferența timpului mitic cu cel real, mustind de concretitudine era *Casa Ursei Mari*, roman-povestire cu un erou (femeia voluntară), în atmosfera baladescă care supradimensionează și metaforizează realitatea diurnă, banalul cotidian. *Reciful* păstra forța poematică a scrisului lui Paul Eugen Banciu, deconspirând o laborioasă strategie: tehnica compunerii învederează o construcție dificilă, prin montajul ingenios al unor fișe existențiale.

Ce aducea nou *Sărbătorile* (1981), al treilea roman al său, apărut la Editura *Albatros*? Romanul impunea ideea de ciclu, fiind scris parcă în prelungirea *Recifului*; ținutul Burnei devenea, indiscutabil, proprietatea literară a lui Eugen Banciu. Autorul decupează un sat (Ciulpău) ai cărui oieri străbat lumea și sparg claustrarea unei umanități pătimașe, prinsă în chingile moralei austere. Privirea e, însă, din interior, parcă de pe un pridvor arhaic, asistând la zbaterile istoriei, la senzaționalul povestirilor unor mari familii prinse în încrengătura neamurilor, acolo unde „pachetul ăsta de oameni a ajuns să fie un singur neam". Romanul confirmă știința autorului de a manevra marile simboluri, intrând fără precauții, direct, în ritmul lent al lumii închise a muntelui.

Zigguratul (1982), poate mai mult decât precedentele apariții, evidențiază tehnica narativă (fiind un roman „terasat", părăsind structura polipieră), beneficiind chiar de un „plan"; furat de schema compozițională și ambalând mașinăria barocă, naratorul pare învins de constructor. Arborescența și încărcătura epică, alternanțele și discontinuitățile asigură *Zigguratului* o compoziție sofisticată, de epică circulară; prozatorul e jovial, scrie relaxat. Oricum, *Zigguratul* se citea mai ușor iar personajele se mișcau cu lejeritate, „libere" în spațiul de joc dintre real și imaginar. Nu era vorba de un realism brut, deși în paginile cărții pulsează viața și se simte foșnetul evenimentelor. Mai degrabă schelăria mitologică servește unei demonstrații inverse: degradarea mitului prin evidențierea decalajului dintre mit și realitate. Cartea este, deopotrivă, simbolică și ironică. Poate fi citită și ca o replică la *Sărbătorile*, întărind ipoteza ciclului; dar e discutabil că *Zigguratul* ar marca saltul spre mit, cum s-a spus. Descifrarea simbolurilor, a metaforei tutelare poate fi făcută, dar nu credem că forța cărții rezidă, reductiv, în nivelul simbolic. Crescută în umbra mitică, parabola *Zigguratului* luminează cucerirea realului; cartea e inițiatică, eroul ei – un tânăr gazetar, preluând elemente autobiografice – descoperă lumea, în confruntarea frumoaselor și coloratelor teorii cu palpitul vieții. Ea pune în discuție problema mijloacelor, a responsabilității pe terenul cultului puterii și alpinismului social, lupta degradând relațiile amicale. Inserturile levantine trimit la lecțiile istoriei, vădind zădărnicia „sentimentului creșterii".

Nu se poate spune că Paul Eugen Banciu s-ar fi închinat oportunismului tematic. Romanele sale traversează medii felurite, într-un spațiu pe care scriitorul s-a fixat și care-i aparține, recognoscibil în ontologia imaginarului. *Recifu*l era un roman al cetății; Burna, „mic centru al lumii" devenea „eroul" cărții, vorbind de autarhia burgului-recif, „copie nereușită a lumii". În același univers „așezat", pus sub stăpânirea legii morale, *Sărbătorile* – ca roman al grupului social, trăind drama pierderii identității – circumscrie conflictul dintre datină și modernitate. Personajele au consistență arhetipală, dar romanul se scufundă în concret, nu trăiește sub faldurile unor idei care l-ar goli de viață. Ordinea cutumiară reprezentată de Mogu este violentată de modernismul agresiv, ispitit de putere, ipostaziat de Petru Urvan, zis și „Străinul". Romanul se consumă tot ca o parabolă a puterii, angajând un timp defunct și personaje-relicvă, evoluând în cadre mitice. Fiindcă, la Paul Eugen Banciu, marea poftă de scris, acel regim prolific (observat de Laurențiu Ulici, chiar la debut) se revarsă într-un *context mitic*. Narațiunea curge despletită și amenință strânsa logică epică; dar încâlceala e voită, autorul domină, de regulă, această aglomerare de întâmplări colorate, stăpânind tehnica montajului. În laboratorul său, la înalta temperatură a ficționalizării, obsedat de terifianta senzație a „ultimei cărți", el recucerește mereu realul, propunându-ne *un spațiu recognoscibil*.

Întrebarea dacă Paul Eugen Banciu este povestitor sau constructor s-a pus chiar la start; ridicând-o, ne împotmolim într-o falsă dilemă. Prozatorul e, categoric, și una și alta. Are apetitul „dunărenilor", descinși dintr-o „țară magnifică de povestitori", înclinând înspre stufozitate și inserturi lirice, pe de o parte; dar și grijă pentru arhitectura narativă, pe de altă parte, asimilând formulele moderne, vădind subtilități de construcție și

obligând, în limbajul lui U. Eco, la *o lectură rizomică*. Altfel spus, volumele sale sunt grele, *polisemice*. Ele ne reîntorc la originile arheale, ne invită într-o *altă lume* și pot fi descifrate într-un context paradigmatic. Pe bună dreptate, Radu Cernătescu observa, într-un subtil comentariu, că romanul *Casa de piatră* (*Excelsior*, 1995) se dorea soteriologic, propunând o călătorie expiatoare; protagoniștii se tămăduiesc prin amintire. Cum viața și arhetipalul coexistă în „rețeta" prozatorului, ispita soteriologică are câmp larg de defășurare manevrând *bibleme*; iar epicul desfoliat se decantează în straturi de semnificații. Drept consecință, cărțile sale nu se citesc ușor. Nici *Noaptea strigoilor* (1996), nici *Demonul discret* (tot în 1996) nu se abat de la regulă. „Piticul" Matei, „omul cu sufletul mort", a plecat *definitiv* din „nenorocita aia de Burnă habsburgică". Dar el, „stăpân" peste Piața Florilor, nu crede niciodată în ceea ce vede. Vânătoarea de semnificații, excesul de rafinament, frenezia imagistică, intarsiile livrești împovărează textul.

Atent construit, bine ritmat, *Somonul roșu*, impregnat de experiențele biografice se leapădă, spuneam, de complicațiile „tehnice". Trecut prin *școala scenaristicii*, Paul Eugen Banciu a făcut pasul decisiv în acest efort de râvnită simplificare. Răscolit de amintiri, temător și nesigur, un bărbat divorțat, rătăcit în noua lume (suntem la trei ani de la Revoluție), Ștefan Itu, profesor universitar la Timișoara încearcă o evadare în orașul copilăriei (Sibiu). Este un singuratic, cu capul în nori (așa îl vede tumultoasa Sanda, o prietenă de altădată, acum încurcată cu Wolfi, un amant tinerel, calculatorist în București). Iar fiica ei, Grațiela, „preluând" musafirul îl consideră „un om straniu", cu viață de sihastru, bătând „de nebun" munții pentru a ieși „din lume". Pentru Ștefan, un ins cu multe spitalizări, un „exemplu de supraviețuire", starea de conservare a ființei este *singurătatea*. El pare a-și dori destinul somonului roșu (pește din Oregon), ispitit de „drumul abulic" spre începuturi, în *tăurile* de unde a pornit marea călătorie. Sunt, dincolo de epicul alert, pagini fermecătoare de jurnal, autorul fiind un încercat montagnard. De fapt, profesorul fuge de sine, încearcă să-și descopere „cealaltă viață"; o viață ascunsă pe care o cercetează (studiind actele externărilor) și ocrotitoarea Magda, doctorița care nu-l putea înțelege. Un cuplu care nu rezistă, care se destramă deoarece Grațiela îi stârnește pofta de a trăi. Înstrăinat, așadar, revenit în orașul copilăriei, învăluit în „bolul de sticlă", dascălul își reîncarcă sufletul răvășit, ieșind din singurătate. Grațiela reprezintă o „restanță de tinerețe". *Somonul roșu* rămâne o frumoasă poveste de dragoste (tomnatică), un roman agreabil în care Paul Eugen Banciu își simplifică scriitura pe tipar hollywoodian, fără a plăti tribut lejerității problematice.

Odată cu *Singurătatea luminii*, roman ivit la editura timișoreană *Antrophos* (2012), Banciu istovește o „temă întrezărită" (nota, percutant, Dana Nicoleta Popescu) și încheie un (alt) ciclu, adunând sub acolada *Traversării cercului* șapte titluri! Nu e vorba doar de *utopia naturii*, explicabilă la un vechi montagnard, dovedindu-și și calitățile de *ghid*, știind prea bine că „muntele schimbă omul". Pe bună dreptate, Paul Aretzu avertiza că *Singurătatea luminii* „nu este un roman al unui hobby". Deslușim în această carte de o frumusețe stranie un destin tragic, însoțind, firește, un om al muntelui (*Călăuza*), purtând aura meditației existențiale, încifrând și deschizând sacralizante paliere de receptare. O lectură aptă de a sesiza, din unghi simbolologic, varii piste exegetice, în tentativa de a îmbrățișa celestul și șansa iluminării. Carte a pelerinajelor (prin rememorare), *Singurătatea luminii* aparține unui om al muntelui (*Călăuza*), pentru care ascensiunea („blândul purgatoriu") și scrisul (prin care viața devine imagine) îi oferă, terapeutic, șansa replierii în fața unei lumi opresive; el „se împacă de minune cu singurătatea", muntele fiind „ceva fără oameni", procurând trăiri speciale.

De o invidiabilă rezistență și mereu cu poftă de scris, în pofida unor afecțiuni care i-au ruinat trupul, Paul Eugen Banciu gândește, probabil, deja la un alt ciclu. Prozator fără vacanțe, mereu în priză, autorul se dovedește un *profesionist* de cursă lungă.

Gheorghe Schwartz, un prozator infatigabil

Prins în „proiecte de anduranță", cum observase Ioan Holban, ofuscat că nu e luat în seamă pe cât ar merita, Gheorghe Schwartz (n. 1945), psiholog de meserie (defectologie), trudind, decenii bune, prin școli speciale, a erupt romanesc odată cu *Martorul* (1972), după ce, cu trei ani înainte, debutase cu proză scurtă în *Familia*. Atât romanul pomenit, cât și volumul ce i-a urmat, colectând mici povestiri (*Ucenicul vrăjitor*, 1976), au fost văzute, cu destulă reticență, doar cărți „de pregătire", chiar dacă un examen atent ar fi indicat, fără tăgadă, „rețeta", conjugând, cu pigment ironic / autoironic, documentul cu virtuozitatea fantastă. *Martorul* aducea în scenă „un himerist", pe sucitul doctor Poolo, ins fricos, asaltat de bizarerii, cu mintea scindată, inapt pentru viața reală; trăind, compensativ, în imaginație și purtând o vină confuză, urmărit de consecințele unei declarații (vizându-l pe Marius Gruia). Dar romanul se așează în *matca lugojeană* și, prin efortul reconstitutiv al unor protagoniști, pasionați de „istoriile" așezării, definește „un stil de existență" (cf. C. Ungureanu), un specific al locului. Care, negreșit, va fi dezvoltat în ceea ce critica a numit „ciclul lugojean", reunind, sub acolada unui părelnic realism social, patru titluri: *Pietrele* (1978), *A treia zi* (1980), *Spitalul* (1981), *Om și lege* (1987).

Reunind 11 volume, publicate între 1988 și 2013, ciclul *Cei o sută*, descurajant ca „monstru romanesc", se vădește o colecție de povestiri recuperând sentimentul de continuitate, încercând o cronică a Istoriei omenirii. Cele o sută de biografii, „din tată în fiu", presupun o călătorie în timp și o vagă documentare (în sensul controlabilului sever); sunt „personaje deduse" (cf. Ioan Holban), purtând un număr și umplând de viață inconștientul colectiv; fără ele, ne încredințează Scribul, întâmplările ar refuza „să se succeadă firesc". Or, succesivele „reîncarnări" prilejuiesc, prin reinvenție, recuperarea vestigiilor unei „ereditați pierdute". Amator de istorii secrete, fascinat de spiritul medieval, Gheorghe Schwartz topește, în acest impozant ciclu, personaje, tehnici, formule literare etc., închipuind o „babilonie narativă" (cf. M. Iovănel) în *lupta cu timpul*. Din păcate, această „mare izbândă" a prozei noastre contemporane, așa cum ne asigura Ioan Holban, n-a trezit un interes pe măsură; comentariile, semnalând cu zgârcenie anumite titluri, nu s-au încumetat să cuprindă întregul. Evident, seria romanescă *Cei o sută*, vestită cu aplomb în 1988, anunța un proiect ambițios și spectaculos. Pe care, iată, tenacele prozator, ingenios și exotic, depănând, sub pretext genealogic, biografii fantasmatice, cu un teribil efort documentaristic, a reușit să-l împlinească. În fond, ne anunța cel dispus să refacă „lanțul seminției" plonjând în fabulosul epic, „doar o sută de generații ne despart de cucerirea Babylonului de către Cyrus". Iar *Scribul* lui Gh. Schwartz, „rătăcit în Istorie", scutit de „menirea de a interpreta", știe că „omenirea pare să se fi dezvoltat din spuma poveștii". Ficționarul Gh. Schwartz e mânat, totuși, de un demon al exactității, pricină pentru care invocă, justificativ, calcule calendaristice, întâmplări disparate într-o ordine probabilă. Omul e o „za neînsemnată" în acest șir, încât, plonjând în epoci de altădată, prozatorul – departe de aerul muzeal – cultivă stranietatea și transferul de identitate. Consacrat în spațiul prozei prin „ciclul lugojan", Gh. Schwartz a devenit un nume important al frontului romanesc. Din păcate, așa cum se întâmplă deseori pentru cei trăitori în „provincie", *vizibilitatea* sa e în suferință.

Autorul este, neîndoielnic, un gurmand cultural. Inte-ligent, combativ, revendicativ, scriind în răspăr, cu fibră de polemist, iubind exotismul și ludismul, el face naveta între real și fantastic. Colțos, cu o ironie mușcătoare (care nu macină în gol), romancierul are o mare forță de absorbție și teribile ambiții de constructor.

Cei o sută, reconfigurând chiar întregul unei creații, probând ambiția monumentalului prin acest „drum în urcare", a fost, din fericire, un ciclu dus la capăt. Fiind un constructor, spuneam, Gheorghe Schwartz avea toate atuurile în mână. Mai mult, om de bibliotecă, receptiv la varii formule narative, harnic și ambițios, privind amuzat lărmuiala vieții literare, Gheorghe Schwartz combină drepturile ficțiunii cu lectura ironică. Am zice că riscurile prozei stau tocmai în inteligența uneori nestrunită a romancierului. Acuza de neverosimilitate s-a rostit și ea privea, cu deosebire, gestul de a sacrifica textul în favoarea subtextului.

S-ar părea că „vocalizele" lui Schwartz, anunțate de *Enigmele infinite. Vocalize în Do major* (2014), deschid un alt ciclu, configurând – prin fragmentarism – „un puzzle neașteptat". Și *Hotarele istorice. Vocalize în Re minor* (2015) închipuie „o elegie tragică" (coerentă), propulsându-l pe Julius Zimberlan ca agent de legătură într-un epic pulverizat, trimițând la situații reale: cazul poporului vandan trăind *în două țări*, despărțite, ca ruptură definitivă, de un gard de sârmă electrificată. Plus pledoaria de a anula „hotarele ridicate între noi" (țări, localități, indivizi). În fine, „vocalizele în Mi minor" din *Justiția suverană sau adevăratul Tratat de Drept Procedural* (2016) confirmă că avem în Gh. Schwartz un iscusit și neobosit „tehnician", culegând aici „pilde edificatoare", asortate cu un umor aproape cinic. Sunt „pauze de respirație", suntem preveniți, înainte ca bravul autor să plonjeze *în marele roman*. Dar fiind „doar autor", fără agent literar, drămuindu-și timpul dăruit scrisului, devine agent de marketing; și ne recomandă, spre lectură și folosință, propriu-i Tratat de drept, deoarece în *Vremea de Aur* „viața se va muta în sălile tribunalelor". Acolo unde maestrul Ludovic L. pierde toate procesele, încasând onorarii fabuloase. Închisoarea devine loc de creație, toată lumea, aflăm, „se exprimă prin plagiate", istoria noastră culturală fiind un „nesfârșit palimpsest", invitând la rapt și cerând „eliminarea subiectivității umane". Altfel spus, aprecierile (valorizante) ar intra în categoria „activităților ilicite". *Insula Zu* (2016), suspectată de *linearitate*, este, la rându-i, o proză „cu program" (observa Ovidiu Pecican); visătorul Radu V. Pop, asemeni altor eroi ai prozelor lui Schwartz (Zimberlan & Co.), fluturând proiecte himerice, vrea să salveze lumea și sufletele printr-o nouă *robinsoniadă* în contextul „noii migrațiuni a popoarelor". Insula Zu poate fi un refugiu pentru un ins cu solitudinea „întipărită" și cu identități multiple (adică Radu Robin Roby Boy), trăind într-un continuum ACUM, cercetând puhoiul de oameni, un „sinistru cortegiu", îndreptându-se *spre și prin* o insulă inexistentă. Robin Roby Boy, cunoscut drept Radu / Răducu (Radu V. Pop) la „vârsta mică", a avut parte, mergând la cinematograf, de „experiența vieții"; descoperirea acelui mirific ostrov filmat a fost o experiență esențială, întâmplarea care „i-a colorat destinul", Radu devenind – pe *insula sa* – și Robin, și Roby Boy; încât Insula Zu (așa botezată), „capricioasă ca o femeie", *i-a intrat în sânge*, oferindu-i o recluziune voluntară, ca scenariu imaginativ, scutindu-l de orice probleme. Fiindcă Robin, tolănit în șezlong, bând socată și privind în gol, cădea într-o dulce melancolie. Reveria devenea însă, în ochii lui Roby Boy, *lene*, deși, gândind, Robin își anula fericirea posibilă. Romanul adună, conform rețetei, o colecție de bizarerii, vădind imagismul debordant al prozatorului, cu trimiteri transparente la realitățile „la zi". Cum ar fi, de pildă, invocata perioadă a „marilor migrații", acele roiuri de ambarcațiuni, un cortegiu al disperaților, apropiindu-se de Insulă. Fără a o vedea, deoarece era nevoie de *organ* pentru a percepe Insula Zu, o insulă scutită de orice probleme. Chiar dacă Radu ar fi vrut să accepte valul de imigranți, în timp ce pentru Robin ea rămâne un teritoriu exclusiv, un *refugiu*, „de parcă n-ar exista". Trăind, fiecare, în lumi diferite, sub masca unor identități multiple, ca personaj scindat, eroul lui Schwartz se oferă unui examen psihanalitic.

Să nu uităm că psihologul Gheorghe Schwartz, la curent cu achizițiile în domeniu, are în palmares și câteva cărți de specialitate, de la *Filosofia comportamentului* (2002) la *Psihologia transversală* (2003), trecând la analiza intruziunilor politicului în media (*Politica și presa*, 2001). Esențial, el, mânat de un demon ghiduș, autoironic (vezi și *Paranoia Schwartz*, 1999), ispitit de scriitura albă și fabulație (excedând firescul), iubind detectivistica (pentru „a lămuri" miraculosul caleidoscopic și inexplicabilul), practică „tehnica labirintului" și ne îmbie, băsmuitor-divagant, cu elan demiurgic, într-un Castel secretos. Paradoxal, prolificul ficționar Schwartz se închină marotei exactității, de „portanță științifică", mimând o seriozitate ocultă, conjugând, într-un proiect personal, de anvergură, fluxul narativ, de regim „epopeic", cu proza scurtă / scurtissimă, pe suport parabolic. El trăiește, în toate manifestările sale, debordant imagistic (inclusiv pe *Facebook*); or, bucuria și frenezia scrisului, iscând abundență, întreținând *criza de supraproducție*, a speriat, bănuim, falanga comentatorilor, tentați de gândul dezerțiunii. Ceea ce, din păcate, chiar s-a întâmplat, puțini comentatori (fideli, însă) încumetându-se să-l însoțească.

Poetul val și „Poteca de vorbe"

Cine a răsfoit, amuzându-se, *Commedia dei media* (*Princeps Edit*, 2007), o carte „vie și nostalgică" cum ne asigura, cu îndreptățire, prefațatorul (adică, Liviu Antonesei), se va fi convins iute că semnatarul ei, nimeni altul decât Valentin Talpalaru, un „pașnic consumator de cultură", flanând prin „diabeticul târg al Ieșilor", dedat la asemenea exerciții civice (execuții?), voind – aflăm – deparazitarea instituțiilor din „dulcele târg", are *năravul iscoditului*. Și, evident, potențe prozastice, izbitoare în *nucleele narative* risipite de „slujbașul cultural". O memorialistică îmbietoare, așadar (a se vedea serialul dedicat *str. Măicuța* din Tg. Frumos, din care s-a înfruptat romanesc), cu drumuri peste Prut sau în Ucraina, cu evenimente iașiote și pelerinaje cenacliere, reabilitându-și faima de student rebel, când (sfielnic, totuși), dedulcindu-se la atmosfera boemă, intra în lumea bună a „capitalei culturii". Capitală care, constată d-sa cu revoltă și nostalgie, a fost „bătută" de sibieni... Și acum de timișoreni.

Poetul Val a aflat demultișor că prozatorul cu același nume, scufundându-se voluptuos în *zeama narativă*, „îi dă la gioale". O fi și Valentin Talpalaru un poet căruia „nu-i ajunge lumea", am putea comenta (malițioși fiind). Nici vorbă, Valentin Talpalaru are simț epic și apetit jurnalistic, se ciocnește zilnic de literatori, cunoaște vânzoleala din lumea culturală (atinsă de grafomanie și megalomanie), dar nu afișează pretenția de a se înscrie printre bravii liricoizi ai nației. Dimpotrivă, discreția îi rezervă o marginalitate asumată și o tăcere nedreaptă, de care nu pare a se văicări. Străin de *ismele* care bântuie, debutat (după câte știm) de Magda Ursache în *Cronica* (1974), el intra pe piața literară cu un volum scos la Botoșani (*Întoarcerea menestrelului*, 1979), repudiat acum. Ignorându-și până și generația, refuzând confortul alinierii, poetul rătăcește, însingurat, pe o *potecă de vorbe* și ne propune o „dâră de cuvinte". Traficând ispite, vâslind iubiri, căutând cuvântul mărturisitor, înscenând petreceri postume, „cel cald încă", asaltat de interogații, mărșăluiește pe „un drum de întrebări" are o presimțire care îi dă târcoale. Moartea pândește, nisipul „susură" în clepsidră, un *dincolo* (invocat obsesiv) îl cheamă „cu dangăt de clopot". Sângele are „pași de lup", dar timpul „rupe lacom carnea zilei". Încât, un *cântec negru* pare a vesti retragerea „într-un uter definitiv". Oricum, și amintirile, cu „pași otrăviți", „se vor târî / în uterul timpului".

Descoperim aici o temă devoalată și în *Liniștea vânatului* (*Junimea*, 2005), un (alt) fals tratat de vânătoare. Fiindcă anunțata „sărbătoare a glontelui" nu este o poveste cinegetică. Cuvântul rămâne „o rană fără

margini" iar timpul, departe de a fi mirabil, acționează nemilos, imun la perspectiva edenizării: „timpul le crește pe față / ca o barbă". Deși poetul nu are instinct de proprietar iar erosul nu „funcționează" ca relație de putere (expunând posesiv ființa apropiată ca jinduit trofeu), mărturisirile din *Acordorul de semne* (Editura *Junimea*, 2006) ne pun în gardă: „Fără tine nu voi putea trece dincolo / cu toată bunăvoință / celor ce-mi fac pod de spinări. / Tu ții cu o mână lumânarea / cu cealaltă îmi depeni singurătatea, / iar eu aplaud, așezat comod / în pielea călăului / chiar la execuția mea. / Vezi, sunt imun și la nemurire!" (v. *Imun*).

Vânătoarea despre care, obsesiv-delicat, vorbește Valentin Talpalaru este, simplificând relația, ruina la care, fatalmente, ne supune timpul devastator în curgerea-i nemiloasă. Nu o partidă cinegetică sub ambalaj metaforic precum, să zicem, la Constantin Mateescu în *Marea hăituială*, unde vânatul e chiar creatorul neînregimentat, căzut din grațiile cârmuirii, oricare ar fi ea. Și nici „luxul morții" (Cristian Tudor Popescu), ci, pur și simplu, *așteptarea*. Fiindcă, ne avertizează poetul, „nimeni nu se naște cu totul viu" iar moartea „e la îndemâna oricui". Încât, îmbrățișat de noapte ca „singura haină bună", contemplând „resturile furajate ale / melancoliei", cel cu *vina de viață* își struneș-te deprimarea, durerea, poate și frica, cum nota undeva Magda Ursache. Avem de-a face cu un tragic filtrat, estompat, așteptând „neștiuta caleașcă". Și sperând, fie și cu mască mortuară, în „dezlegarea la cuvânt". Ceea ce ar însemna, izbăvitor, o nouă naștere.

Cu tentă rememorativă, cu rafinate aluzii livrești, cinstind „încăpățânarea" de a fi viu, *Acordorul de semne* ocrotea tăcerea cuvintelor. În „labirintul de lut", înstrunând arma-vioară și pensând, uneori, rime ghidușe, poetul – străin, deopotrivă, de boema famelică sau de insurgența junilor, practicând kilerismul cultural într-o lume grăbită și ipocrită, de un consumerism de-șănțat – ne invită să căutăm tocmai tăcerea. Or, cuvintele sunt „pansamente pentru tăcere" (vezi *Liniștea vânatului*, IV). Și, în aceeași măsură, îngânând un „cântec mut", un avertisment deloc tenebros. Cel care scrie „cu cele cinci lumânări / ale mâinii" (vezi *Billet doux*) și ne oferă „o clepsidră umplută cu fum", descoperă, de fapt, vai, *deșertăciunea*, acel „ghem de vocale de lut": „La prima oră, acordorul de liniște / vine din spatele cuvintelor / care chicotesc și se înghesuie / în cortegiul funerar al zilei. / El confundă trotuarul / cu claviatura unei constelații banale / peste care își picură clipele / fără carne, fără viziuni, / cu tristețea ușor machiată și / ca și cum s-ar jena / să te țină de braț, / șchioapătă câțiva pași mai în spate" (v. *Acordorul de liniște*). În totul, *Acordorul de semne* a fost un volum trecut, pe nedrept, sub tăcere. Poezia lui Valentin Talpalaru, de o înșelătoare simplitate (cum avertiza Theodor Codreanu) și de o târzie (oarecum) revelație, își surdinizează efectele. Iar poetul, răbduriu, așteaptă: „Cum, nu vezi / rana pe care o sap / cu răbdare de castor?" (v. *De la capăt*).

Interviuri până la un punct (2017) îi confirmă faima de om iscoditor, umblând cu „reportofonul la bandulieră". Ne întâlnim cu Mitzura Arghezi, cea care, asumându-și *povara numelui*, risipește – în dialogul purtat la Tg. Jiu – câteva prejudecăți care au făcut carieră. Marele poet, aflăm, „nu a vândut personal fructele livezii" iar detenția de la Tg. Jiu însemna, de fapt, o protecție, câtă vreme, în urma publicării pamfletului *Baroane*!, nemții l-ar fi vrut extrădat. Nu putea lipsi mesagerul Basarabiei, provincie devenită un „cobai al Istoriei", academicia-nul Mihai Cimpoi, cu bunătatea-i funciară și calmu-i maiestuos; sau bucovineanul ubicuitar Vasile Tărâțeanu, încrezător, totuși, în falanga tânără, împărtășindu-ne gânduri amare în legătură cu soarta limbii. Prezent la Botoșani, la Festivalul național de poezie „Mihai Eminescu", Dinu Flămând, încoronat acolo, constata mâhnit că „nu suntem așa

cum am vrea să fim"; și îndeamnă la recitirea lui Eminescu. Bucurându-se, la rându-i, de acest „Nobel autohton", Dorin Tudoran recunoaște *fractura infernală*, intervenită în 1985, când, presat de autorități, a părăsit „colivia". Sunt chemați la rampă Varujan Vosganian, un orator „dăruit", cum zice Val, „eliberat" după *Cartea șoaptelor* sau tandemul Shaul Carmel / Adi Cristi, într-o spumoasă confruntare lirică. Vine și Spiridon Vangheli, cu celebrul Guguță, doritor a poposi și la Iași, dar și rafinatul poet Arcadie Suceveanu, proaspăt uns (la ora interviului) președinte al breslei, „aterizând", cu noua sa echipă, în viesparul scriitoricesc.

Om umblat, Val al nostru, pornit pe urmele lui Nichita, ajunge la Struga și, în compania lui Gjorge Nanov, președintele Macedoniei, reconstituie aura festivalului; sau îl provoacă pe „siamezul" lui Nichita, faimosul Adam Puslojić, cu „vârtejul" său de cărți, reviste, xeroxuri. În fine, despre soarta românilor din Serbia discută cu Bojko Stankovici, invitat – prin inimoasa Areta Moșu – de *Astra* ieșeană, pentru a găsi „soluții". Eugen Stroe, fiul lui N. Stroe, reînvie perioada de glorie a teatrului de revistă, oferindu-ne volumul *Stroe și Vasilache. Aplauze.* Iar Tudorel Dima deplânge *ruptura* dintre literatură și filosofie, în timp ce impetuosul N. Breban se luptă cu ceata demolatorilor, iscând, se știe, o sângeroasă cruciadă a revizuirilor. Pentru ca, în final, să ne împărtășim din liniștea interioară (cucerită) a cărturarului Constantin Ciopraga, un adevărat *homo humanus*.

Noua ispravă editorială a lui Valentin Talpalaru, harnic „om de radio", cel care semnează, în *Convorbiri literare*, „comPresa Revistelor" și, inevitabil, se îndeletnicește cu cetitul presei, procură, la lectură, într-o lume grăbi-tă și ipocrită, șansa înțelepțirii. Fără a uita, desigur, că avem de-a face cu un important poet, încă neprețuit pe cât ar merita. Ca dovadă, fără a propune un popas bilanțier, severa antologie *Cu amurgul în lesă* (Editura *Junimea*, 2013), adunând 101 poeme sau îngrijind antologia *Din poezia vinului* (2011), selectând, cu gust sigur, din creațiile altor împătimiți. Plus studiul doctoral despre *Academia de la Suceava și Schola latină de la Cotnari* (2010), „reabilitând" un proiect cultural european din Moldova secolului al XVI-lea. Până la *Poemele Deltei. Rodion* (2016), inițiativă epopeică, în 25 de cântece, închinată bunului Rodion, ca personaj alegoric, cel care, căutând drumul spre oameni (ca Salvator), „știe să umble pe ape". Bănuim că „peștele Domnului" își va continua aventura lirică în magica lume a Deltei („mama Deltă"), găsind *scara* pe care urcă sufletele bălților; adică *urcarea la cer*, „cu sufletul în palme", părăsind „raiul" de apă și sălcii. Închipuind *drumul cunoașterii*, de la Geneză la Apocalipsă, cum observase sagacele Ioan Holban.

Capabil de alte mari surprize, polivalentul Valentin Talpalaru este mereu în priză.

Ion Brad, la senectute

În descendență pillatiană, cultivând „o specie rară" (adică *poeme într-un vers*), Ion Brad, „aplecat peste întrebările vieții" (cum mărturisește), s-a încumetat a aduna, în placheta *Cocoarele, în ultimul lor zbor* (Editura *Tracus Arte*, București, 2015), „poezia de senectute". Fiindcă, introspectiv, însoțind „tristețea de pe urmă", *cocoarele* lui Ion Brad vestesc, cu presimțiri funeste, plecarea *dincolo*. Pornind chiar de la titlu, folosind *un lexic adecvat*, observa Ilie Rad, astfel de versuri ascund și un teribil efort sintetic, vizând un lirism concentrat, palpând esențele. Auzind „cocoarele plecând", poetul, „plutind ca un ghețar", invocă singurătatea, frigul, tăcerea; adică, inevitabil, „căderea care vine". Între o disperare grea și înțeleapta acceptare, ieșind din „peștera nopților", nădăjduiește a câștiga seninătatea, deși, „cenușa-n noi mocnește". Iar peniță-i, cu „cioc de foc", risipind „fum de jertfă", așterne versuri memorabile (1285 de poeme esențializate, după socoteala lui Eugen

Simion), supuse unei mecanici implacabile a destinului. Este, negreșit, un *lirism rezumativ*, de iz aforistic, împăcând, în registru meditativ, sub veghea rațiunii poetizante, duioșia și tristețea calmă, potolind trăirile anxioase. Sub deviza „un ochi în inimă să ai", poetul se vrea un „paznic bătrân la tinere primejdii", purtând „șoapta nerostitului cuvânt". Generos, curios, prietenos, mereu elegant, refuzând orice răfuieli, Ion Brad, acum drămuindu-și energiile, invocă raiul pierdut al copilăriei, Blajul ca spațiu mitic al românismului și cheamă cuvintele „la judecată". El nu vrea să le vadă *murind* și înțelege, pe urmele lui Blaga, că poetul poate fi un „mântuitor al cuvintelor". Încât aceste *axiome poetice* procură, într-adevăr, un îndelung „răsfăț liric", nota H. Bădescu.

Privind retrospectiv, Ion Brad prezintă, la ora bilanțului, să recunoaștem, un impresionant palmares. Intra în arenă cu balada *Cincisutistul* (1952), dezvoltând, inevitabil, temele-standard ale epocii. Absolventul Facultății de Filologie din Cluj (1948-1952) a avut „norocul" de a nu fi urmat *Școala de literatură*, precizând, peste ani, parcă în numele generației: „toți ne-am născut în iarnă, ca poeți". Secretar al Filialei Cluj a U.S. (1953-1955), în relații reci cu *steliștii* (foștii colegi de la *Almanah*), beneficiind în junețe de „ghidajul" unui critic-amic (Dumitru Micu, un „cicerone ispirat"), poetul se va dezvălui într-o memorialistică abundentă și onestă, confirmând titlul unui volum de tinerețe, *Cu sufletul deschis* (1954). Încât Aurel Rău, comentând volumele de convorbiri, va observa că, ajuns „la anii de prudență sau zgârcenii", Ion Brad intra acribios „în stufărișul timpului" și nu lasă nimic deoparte, făcând figura unui arhivar zelos. Mai cu seamă că avea „antene în culisele Puterii" și „relații apropiate cu actanți de prim plan ai regimului comunist".

El debutase în revista *Gând tineresc* (Alba Iulia, 1947) cu poema *Te-am visat...* și, adus „la Centru" (1955), bucureștenizat, „nomenclaturist" la 24 de ani, cu sprijinul lui Pavel Țugui și Virgil Trofin, va avea înalte funcții culturale, sociale și politice, îngemănând (zic adversarii) ardelenismul bucolic cu un „tenace carierism", făcând – recunoștea – din cărțile proletcultiste „scuturi de apărare". „Angajat", așadar, rulând motive recurente, cu retorismul aferent, evocând trecutul (rusticitatea), se dorea exponențial: „Eu prind în ritmuri pulsul tuturora". Într-o *Ars poetica* ne asigura că, „trimis din viitor", aduce glasul celor de altădată, adresându-se Lumii *cu sufletul deschis*. Or, Sufletul, „ca pământul de greu", se încărcase, fatalmente, cu motive ardelenești, sigilând destinul unui poet de o clasicitate stranie, sobru și fecund, îndatorat neotradiționalismului, zice D. Micu. „Satul sînt eu", va clama Ion Brad (v. *Cuvânt de țărână*), recunoscând că, în „hamul zilei" fiind, era într-o înfrigurată și tematoare așteptare: „Tremur. Te-aștept. Mai vii cândva, Poezie?" Înfeudat temelor de actualitate, Ion Brad s-a vrut un bard al epocii (*Cu timpul meu* era chiar titlul unui volum, apărut în 1958), desprinderea („dezbărarea") de canoanele realismului socialist realizându-se „foarte greu, foarte încet". Marian Popa vedea în Ion Brad „un fotograf de partid", firește, nu unicul. El urmează stereotipurile biografice ale generației, proiectate pe fundalul luptei de clasă și vigilențelor ideologice, respectând bătătorita schemă propagandistică. Unii au descoperit în Ion Brad glasul unui „autohtonist ruraloid", cu o biografie cosmetizată, aparținând unei generații pierdute, hiperproductivă. Onest, cel trecut prin școlile Blajului și Filologia clujeană, va mărturisi: „Am încărunțit printre steaguri, / ostaș uitat pe câmpul de luptă". Dincolo de îndrumări și exigențe, trecut prin frământări și pericole, tânărul poet, „frecat" la UTM de însuși Ceaușescu, și el tânăr, își oferea *cărți-scut*. Țara era o „mireasă cu plete verzi de pădure" iar tema satului, miracolul vieții, orizontul infantil concubinau cu rețetarul dogmatic. Încât G. Călinescu, acceptând că ideologia (noastră) e propice poeziei

(v. *Contemporanul*, 20 februarie 1959) va scrie ferm: „mai presus de tematică, pun unghiul de vedere din care e privită materia".

Or, unghiul de vedere este al unui *meditativ*, adâncit benefic în baia clasicismului elen. *Orga de mesteceni* (1970) vestea ruptura, înscriind lirismul lui Ion Brad, prin decantare și concizie, pe vectorul reflexivității (v. *Templul dinafară*) și infiltrării thanaticului (*Cartea zodiilor*, 1982). O jubilantă implicare timpurie și apoi binevenita „redresare" (cf. M. Zaciu) ar proba o traiectorie sinuoasă, aflând, însă, *cheia supraviețuirii* pe suportul tradiționalismului transilvan. *Rădăcinile cerului* (1989), incluzând și *Primele* (1945-1948) a rămas în librării, constată încântat autorul, și după '89, fiind „fără bube". Acum, bătrân și obosit, poetul (n. 8 noiembrie 1929, la Pănade-Alba) va rememora „un rai pierdut", încercând să reînvie trecutul, acea „nălucă fierbinte din pruncie". O adorație calmă, molcomită, cu inflexiuni grave confirmă statornicia unor motive, înrădăcinate în ethosul țărănesc; dar și ardența unor sentimente, învăluite de un melos elegiac (case-năluci, satul „mutat în țintirim", ruga din Pănade), vorbind, de fapt, despre *o absență*.

Provocat, „gospodărește", la un dialog-maraton, „din primăvară până-n toamnă" (aprilie-octombrie 2013) de Ilie Rad (v. *Convorbiri cu Ion Brad*, Editura *Eikon*, 2013), un spirit riguros-scormonitor, Ion Brad, poate și din „inerție diplomatică", având tihna nuanțărilor, nu părăsește tonul echilibrat, încercând a (se) judeca cu obiectivitate. Cu pasiune de arhivar, reluând – inevitabil – secvențe risipite în alte (numeroase) volume de memorialistică, poetul răspunde pe larg, stufos chiar, epistolelor profesorului clujean. Rezultă o convorbire doldora de informații, purtată de doi ardeleni serioși, cu tabieturi, încercând a lămuri chestiuni litigioase încă. Memorialistul nu se dezminte. Străbătând o epocă dificilă, plină de contradicții, biruind dificultăți, cu funcții înalte de la 24 de ani, el trece în revistă, fără „ascunzișuri", păcatele de altădată. Vrea *o nouă limpezire* și, „persecutat" de paranteze, își răsfrânge seninătatea în, recunoaște, „răspunsuri lăbărțate". Împrăștie, fără economie, superlative, invocă, ca greco-catolic „fervent", umbrele chinuite dintr-un trecut încețoșat, oferă, pe latură documentară, informații prețioase, repetitive. A avut, mărturisește, „norocul trist" de a fi în preajma unor mari spirite. Protocolar, cumpănindu-și, pe îndelete, răspunsurile, el sacrifică spontaneitatea, s-a observat. Această lungă convorbire, „pe hârtie", un dialog „la distanță", așadar, prin corespondență, cade, după unele voci, în „obezitate discursivă"; rezultă *un Jurnal sedentar*, „fastidios", de „o planturoasă monotonie" (cf. Alexandru Dumitriu), refuzând dialogul *face to face*, cu reprize „mai sprintene". Dincolo de asemenea observații, Alexandru Dumitriu realizând, la rându-i, reamintim, un interviu cu Ion Brad (v. *Plăcut sau neplăcut adevărul*, 2009, făcut „ca la carte", ne anunța Cosmin Ciotloș), conlocutorii, prin întrebările țintite ale lui Ilie Rad, aduc la suprafață mărturii de reținut, luminând cotloanele Istoriei culturale: campania împotriva lui G. Călinescu, gloria proletcultistă a unor condeieri, ulterior trecuți (salvați?) prin „năpârlire" (cazul Dan Deșliu), întâlnirea cu Arghezi, era Beniuc și debarcarea celui ce dovedise „tandrețe moscovită", eroicul eminescolog Perpessicius, lupta matadorilor (E. Barbu & Co.) cu *iudeo-comuniștii* de la *Gazeta literară*, cazul lui G. Mărgărit, cel „strălucitor în replici", încercând a disloca și cele două teze „prestabilite" în legătură cu moartea lui Labiș. Sunt strecurate, în treacăt, și observații malițioase: despre poetul-moșier Dinescu, despre cuplul parizian (ca „scriitori orali"), cronica dublă a lui N. Manolescu la *Cordovanii* (criticul reușind „să o dreagă din mers") etc. În totul, însă, Ion Brad rămâne un om al echilibrului, de o deplină civilitate, nevizitat de ispita disculpărilor; un om „al datoriei, sarcinilor și ședințelor", oferind, ca înalt funcționar, informații *din interior*, detalii necunoscute sau ignorate.

Cu o memorie fabuloasă, gospodărindu-și posteritatea, „fără dușmani adevărați", cum ne încredințează, poetul și-a livrat bucuros amintirile. Știe, după spusa lui Pindar, că „veacul, în rostogolirea zilelor, schimbă soarta noastră". Locuind într-o *Toamnă clasică* (titlul unui volum din 2004), reprezentând „tipul genetic" al ardeleanului (cf. Gh. Grigurcu), își dorește, bănuim, să se înfățișeze cu o severă antologie („cât mai severă posibil"), culegând, „din prea multele volume de versuri" risipite, ceea ce speră să reziste în confruntarea cu nemilosul timp. Dându-și osteneala „de-a nu le lăsa pe toate vraiște", evoluând benefic, de la precarul retorism agitatoric, cerut de autoritățile comanditare la sobrietatea prozodică, printr-o repliere greoaie, pe făgașe proprii. *De la Pănade la Blaj*, volum apărut, în 2014, la editura blăjeană *Buna Vestire* ar putea fi o astfel de tentativă, reținând din bogata-i recoltă lirică doar 75 poeme. După cum, cel plecat din satul lui Cipariu, chiar dacă „ochiul cunoașterii clipește obosit", nu ezită a-și oferi, prin lecturi atente și comentarii excesiv binevoitoare, bucuria de a poposi asupra cărților colegilor de breaslă. Om al dialogului, acest împătimit al scrisului referă despre *Cărțile prietenilor mei* (Editura *Anamarol*, 2014), ieșind din carcasa ego-ului și risipind, cu generozitate, aprecieri; sau formulând, cu tact diplomatic, rezerve catifelate, chiar dacă titlul ar trezi oarece îndoieli privind „veridicitatea" sentințelor. Un proaspăt diptic, ivit tot la *Anamarol*, *Alte cărți ale prietenilor mei* (2016), păstrează aceeași seninătate, cumva detașată dar încrezătoare în coexistența valorilor, Ion Brad apărând, ca *om vechi*, *epistolaritatea*, amenințată, se știe, în societatea mediatică. Dezvăluind „comorile unui prieten tânăr" (e vorba de George Corbu-junior, mare colecționar de autografe și cărți rare), ne oferă prețioase adnotări, „deconspirând" „ceva din aceste taine" și evocând relațiile pe care le-a avut, de-a lungul timpului, cu multe dintre personalitățile „care figurează în colecția Juniorului" (v. volumul apărut la Editura *Muzeul Literaturii Române*, 2016). Ion Brad, ca „regizor" al pomenitului volum, cinstind bibliofilia, această „pasiune misterioasă, aproape ocultă", cum recunoaște George Corbu-junior, se dovedește – nota Eugen Simion, prefațatorul cărții – „un memorialist blajin", doldora de informații, alegând „partea frumoasă a lucrurilor".

În fine, poetul, cercetând marea și angoasanta temă a timpului, copleșit de tristețe, nu intră în panică metafizică. *Poemele într-un vers* trădează, evident, o sensibilitate crepusculară, exploatând, sub pecetea nostalgiei, largi posibilități de sugestie. Sau cum ne avertizase însuși Ion Pillat, scrijelind „un vers în scrum de ani": „Un singur nai, dar câte ecouri în păduri". Rămânând încrezător, adică, în truda cititorilor, *descifrând* tâlcurile încapsulate în versuri care „se izolau de la sine". E drept, *cocorii* lui Pillat anunțau posibilitatea renașterii („Cocorii țipă. Gheața din suflet mi se sparge": v. *Sfârșit de iarnă*); *cocoarele* lui Ion Brad vâslesc, sub povara amintirilor, „în ultimul lor zbor"...

Ontologie complementară... sau despre metafizica regretelor

Într-un fel de „cuvânt înainte", vorbind despre Distopie ca o lume a tăcerii, a visului alb „în care se adăpostesc tot felul de vieţuitoare-gânduri", Mihaela Claudia Condrat spune: „Numai privind dystopic am văzut întregul din lume şi din mine. Doar că, pentru curajul acesta, a trebuit să mă purific, pas cu pas, să mă retrag din cuvinte. Nu m-am putut apropia de această lume dystopică decât depărtându-mă de mine însămi, lăsând să rupă din mine tăcerea, suferinţa şi durerea." (Mihaela Claudia Condrat – *Distopia, câteva exerciţii de înnebunit frumos*, Ed. Limes, Cluj, 2014)

Cartea de poeme este împărţită în trei părţi, „în spatele dimineţii timpul care întârzie", „insomnii emigrante şi contraste suprarealiste" şi „distopia, arta înnebunirii", întregul conţinut putând fi încadrat, şi după sugestiile poetei, între suprarealism şi (post-... vag) modernism: al doilea poem se intitulează „mâine postmodernist", fiind mai degrabă o promisiune: „caută-mă mâine/ ne vom întâlni la colţ/ vom petrece îmbrăţişaţi eternitatea/ ca şi cum viitorul ar deveni/ prizonierul palmelor noastre/ vom povesti necuvinte/ ne vom trăi iubirea postmodernist/ în metaimagini/ fie ca ele să se transforme/ în plinătăţi/ de iubire de dor de lumină" (p. 10)

„Prizoniera nimănui", Mihaela Claudia Condrat (născută la 27 octombrie 1978 în Harghita, doctor în filologie cu teza „Imaginar religios şi structuri theopoetice", din 2010 locuind în Germania, la Tübingen), este... îndatorată unor teme filosofico-religioase, precum Timpul, Fericirea („fericire/ cu mâinile noastre te-am strivit/ cu ele te-am alungat/ din ceas/ în timp), Sacrul (raportat la Profan, evident), Iubirea, Despărţirea, Cosmogonia...

Volumul chiar aşa începe, cu un „chip murind": „îţi privesc chipul murind în mintea mea/ neliniştea că ai putea să nu mai fii/ îmi provoacă tristeţe// şi aş vrea să fie ziuă până în noapte/ şi noaptea să fie o continuă zi/ dar cum ar fi cu putinţă/ să trişăm moartea când iubim"...

Între Bacovia şi Poe, poate şi Hölderlin, dacă tot am adus vorba de Tübingen (mai târziu este şi referire la Celan!), poeta poate declara: „locuiesc în două abisuri/ fără culoare/ inima mi-e străină de mine/ mă vizitează corbi plumburii/ greul e prea dens/ ca zgura oraşului la amiază/ în abisul durerii/ locuiesc/ în casa melancoliei/ nimănui/ sunt prizonieră" (p. 13)...

Din luminile unui Nord relativ, se poate apela şi la spiritul lui Van Gogh, dovedindu-se, şi nu numai aici, că, totuşi, poezia sa are culori, chiar dacă „în agonie" (dar să nu uităm ce înseamnă „agonie", luptă!): „mi s-a pierdut o ureche/ cum am lăsat o privire/ nepictată// dor mi se face violet/ cu degetele ţi-aş vorbi cu verde/ cu ochii încărcaţi de albastru/ numai să ştiu/ că nu îmi vei lua/ zâmbetul curcubeului" (p. 20)

Cu monocromia se mai joacă şi într-un „alfabet..." (p. 42), chiar dacă pe pagina următoare, dar şi la p. 46, apar şi ceva măşti de carnaval!

Tensiunea întru care trăieşte poate fi definită (liric) astfel: „câteodată gândul mă urăşte/ cu o forţă cu care/ m-ar putea iubi/ dar sunt sigur// şi doar moartea o simt/ mai puternică în mine/ o moarte înrudită/ cu păcatul de-a privi/ cireşi scuturaţi" (p. 23)... Arta poetică ar putea fi un poem precum „Babilon" (negăsire a cuvintelor, bâjbâire a imaginilor meta, a semnelor, a gândurilor, ideilor, a rugăciunilor), care se încheie astfel: „până la urmă bunul Dumnezeu/ tot va pleca urechea la zgomotul/ unui deget prins între cuţite" (p. 25)! Într-o stare de spirit inchizitorială, poate avea viziunea... vorbirii

unei limbi vrăjite, a unei limbi vrăjitoare, care o stăpânește (p. 48)!

Mă refeream mai devreme și la... cosmogonie! Chiar există un poem astfel intitulat, aproape de finalul primului grupaj, interesantă propunere hermeneutică, dincolo de orice timp și spațiu: „o fecioară torcând/ fusul timpului/ palmele ei pământul/ mișcă/ din părul despletit/ s-au țesut lumile/ din sânii ei/ a curs lapte hrănitor/ copacii toți înverzind/ afară iarna timpurind// trupul și-a pus/ stavilă în fața ploii/ lacrimile ei/ au îmbucurat semănătorii// o fecioară ca o mamă/ devenindă/ și născândă de copii/ dacă vedeți/ să nu o ispitiți/ lăsați-o să toarcă mai departe/ lumile noastre și lumile ce vor veni" (p. 26-27)!

Precum se observă, ludic-nichitstănesciană, poeta se raportează însă și la Eminescu, și la Blaga, dar și la Ionesco, precum se observă clar-asumativ în textul „Drame moderne" (din al doilea grupaj!): „moartea începe de la brâu în jos/ în diaspora tricoloră/ s-a dus Eminescu s-a dus și Blaga/ și Nichita s-a dus/ Ionesco a fost furat cu tot cu scaune/ rinocerita a cuprins toate-ncheieturile// cornul din frunte s-a transformat în balaur/ balaurul bântuie luncile și pădurile/ Feți-Frumoșii și-au luat lumea-n cap/ Elenele Cosânzene s-au tunat/ Sfântul Petru s-a mutat la sat// și-a făcut o biserică universală/ în care vorbește despre-al patrulea cântat/ cei plecați sunt uitați/ cei veniți sunt jigniți/ cei care spun sunt marginalizați/ cei care fac sunt crucificați// cei care mint servesc la bară" (p. 37)

Supra-realist sau nu, Mihaela Claudia Condrat satirizează, ba și critică societatea contemporană, de emigranți sau nu neapărat, sărind și în apărarea condiției poetului (au și ei nevoie de dinți!, de hrană, igienă, dar sunt obligați să aștepte „sentințe de la un patron/ și indicații de la o vânzătoare la mall")! Poemul „drame de emigrant", dacă vi-l imaginați cântat de Ada Milea, ar putea fi un imn al acestei categorii umane: „când plecăm nu lăsăm dramele/ legate de casă de glie de masă// vin încăpățânate cu noi/ ca măgarii după convoi// le bați să meargă acasă/ ele mai tare te-apasă// înveți să le-njuri pe-o limbă străină/ abia atunci se potolesc în surdină// vai însă de-acela care/ nu știe să-njure mai tare" (p. 38). „Duo carnavelesc" este oarecum apogeul... analizei pamflet-lirice („detractare, delapidare, defrișare cine te minte/ epilare definitivă smuls gene, unghii, idealuri, vise" ș.a.m.d., p. 46-47), Salvador Dali putând fi perceput ca un fel de mântuitor venind călare nu pe un asin, ci pe un elefant cu picioare subțiri, unde sfânta fecioară are de înfruntat balauri pentru care nu s-a mai născut nici un sfânt Gheorghe!

Desigur, în lumea globalizării (aici Germania!), „delirul e un mod/ de a-ți colora cotidianul/ în cămin tânăr fiind/ foarte tânăr// dimineața sorbi frunze/ vorbești cu scaunele închiriate/ stai în bucătăria comună" și acolo ai de-a face cu americanul, turcul, chinezul, și concluzionezi, în final de „insomnii emigrante" (titlu de poem): „eu nu mai știu în ce limbă se poate/ să nu mai fie dureros și numai așa/ mai mult printre noapte/ scap de încă o zi de așa-nu-se-mai-poate" (p. 55)...

Tristețea și durerea sunt două personaje lirice care predau exerciții de înnebunire, care știu, de pildă, că „nu există magicieni" (p. 58), că poeții sunt și ei niște clovni, că-s „prea puține mame pe lumea aceasta/ prea puține pământuri/ prea puțini nori/ și mai puțini sori"...

Abstracționismul-maelstrom care o absoarbe din când în când pe autoare nu te înnebunește (totuși!), există un „necesar de-nnebunit" (p. 69) din care silabisești... ontologia complementară (celor consacrate, cu toată aluzia cinefilă): „timpul a devenit o necesitate/ ființa este o trebuință/ împlinită pe-o parte// câte vieți avem cu-adevărat/ cu câte ne luptăm/ cine trăiește astăzi de ce și din vina cui// văd «das Leben der Anderen»/ câteodată trăiesc nu ca un eu/ ci ca și cum aș fi un tu/ înstrăinat de mine în mine lângă/ nu văd ce nu mai înnebunește/ ca un țipăt sângerează în mine această vedere/ spărgând liniștea generației mele// (...)//

dacă ceilalți nu ar fi fost nebuni/ noi cum am mai fi trăit astăzi"!

Finalul (cărții-ființă), lipsit aproape total de speranță, este aproape un răspuns-continuare la filmul lui Bella Tarr, „Calul din Torino" (este și un poem, „calul torinez", p. 82-83), se locuiește tăcerea cosmică, aproape cosmologică, dacă nu cosmogonică, un „dubito" maiestuos (p. 72) se ridică precum un „cântec de lebădă" (p. 84-85): „vremea rugăciunii nu a încetat/ cântecu-mi e doar demonizat/ de iubire de tine// mă izbesc de statornicia-ți/ ca de-un zid crescut peste noapte/ până la cer/ gândul alunecă șerpuind spre tine/ la orice adiere de vânt/ nu mai am aer// mi-e frică să merg mai departe/ am mâncat aguridă la sfatul/ celor mai buni prieteni/ ca Adam am fost de docilă și naivă// gândurile sunt păzite de un zmeu/ buzduganul a rămas la Dumnezeu/ nici măcar n-am încercat să-l mai ridic/ a mia a câta oară// (...) nu văd nu simt sunt searbădă// duhul orbirii și-al muțeniei/ mă învăluie ca un cântec de lebădă", un „necrolog" prefațează „ultimul cânt", „distopia de ieri cu un deget pe mâine": „soarele ca un sac de nisip/ lumina se vinde la bucată/ pe coridoarele spitalelor/ muribunzii se plimbă cu moartea în spate/ singura îndeletnicire visată/ scrijelesc sicrie de cristal/ viața asta trebuie să înceapă/ de-adevărat odată cu moartea/ din dreptul inimii// alerg prin noaptea de ieri să prind/ trenul luminii de mâine" (p. 90-91)....

Transmiterea senzației de strepezire a dinților ființei („dinții sunt de-mprumutate/ și toate din noi se frâng în afară", p. 88) când mușcă din mărul ori agurida începutului de eternitate este greu de realizat, Mihaela Claudia Condrat reușește un miracol lirico-ontologic, poeta „este" („a fi cum cer alții să fii/ mai puțin sau mai mult/ a fi o părere un gând/ a fi înnebunind/ a fi spic tremurând/ a fi pentru ceva/ sau împotrivă/ a fi în sus sau în jos// a nu mai fi// a nu fi prieten/ a nu fi laș/ a nu fi nu/ a nu fi da/ a nu fi părere/ a nu fi pe jumătate/ sau pe de-a-ntregul/ a nu fi sus sau jos/ a nu fi trădător/ sau vorbă deșartă/ a nu fi judecător/ a nu fi în viață/ nici în moarte// a fi între nimic/ și nimic" (p. 72-73)), este și un Toma la feminin („nu-nviem ca Lazăr din mormânt/ dar ne prindem cu iubirea legământ/ că odată vom fi izgoniți în veșnicie", p. 74), perspectiva zen o ademenește pentru o ceremonie a ceaiului de început veșnic de lume, se poate ruga pentru „vocea mamei", o voce care tămăduiește „la nesfârșit, fără urmă, fără limite", o mamă care poate fi oricine dintre noi, învățând iubirea regretelor și catharsisul ce va să vină... Nirvanic sau nu!

Geo Galetaru – Un poet al amplelor deschideri

Poezia lui Geo Galetaru este marcată de o sensibilitate aparte, de un alt fel de a privi. Există mulţi observatori ai lumii aşa-zis materiale. Unul o priveşte prin binoclu, bucurându-se de apropierea depărtării, altul o studiează printr-o lupă, fascinat de imaginea mărită a universului apropiat, în aparenţă.

Cum privim şi reuşim să descriem ceea ce vedem ţine nu numai de structura noastră omenească, profund subiectivă, datorată modului în care am fost construiţi ci şi de ce am reuşit să acumulăm prin experienţele anterioare.

În *Fericirea ca o dimineaţă ploioasă* (Editura Limes, 2016) Geo Galetaru începe prin a ne transmite gustul „cireşelor amare": „nu l-am mai simţit din îndepărtata mea copilărie." Era firesc ca volum să se deschidă prin următoarele gânduri transcrise, cu acelaşi gust amar: „Aş fi vrut să vorbesc, dar pădurile veneau dintr-o depărtare luxuriantă, nişte poveşti înverzind oglinzile după care alergai când erai copil". (*Anotimpul*)

Tema oglinzii, obsedantă în literatura engleză, (să ne gândim doar la Lewis Carroll, împreună cu Alice a lui) a pătruns şi în poezia românească, într-un fel oarecum diferit. Să ne gândim ce reprezintă, în fapt, o oglindă: un simplu geam, ori un cristal, argintat pe spate, reflectând lumina şi imaginea celui care se priveşte-n ea. Ce vrea el să vadă? Cum arată, văzându-se pe sine? Ştia demult acest lucru, nu era necesară o verificare; multe se împletesc şi se amestecă, îndoindu-se: „Să nu uiţi. Pisica dispare lent din / raza ta vizuală. O întrepătrundere / întâmplătoare." (*Nimic mai mult*)

Funcţia esenţială a oglinzii este diferită de concepţia comună: o poartă deschisă spre alt spaţiu. Nu ştiu daca mai bun, dar cred că este complet diferit.

Poezia lui Goe Galetaru este diferită si ea de majoritatea scrierii contemporane. E un alt mod de a percepe lumea. Sensibilitatea, atenţia spre amănunt, scotocirea detaliilor camuflate se amestecă de la sine, într-un întreg uimitor.

Pendulând între adevăr şi spaţii deschise „Cădeau pereţi/în stânga şi în dreapta, ca nişte/ gladiatori învinşi de o fericire ocultă" (*Aş putea spune*), cel obsedat de timp pentru ca „nimic nu rămâne în urmă", se gândeşte la „dealul care alunecă sub cer". Peste toate pluteşte „memoria de ieri şi plânge". Plânsul, o temă obsedantă, nu poate elibera: „limitele nu spun nimic", „cineva plânge şi şterge lumina de pe inima celui plecat" (*Cineva plânge*). În *Nu a venit nimeni* este scris că „numerele s-au dus în cer. [...] Cercul s-a închis". În afara dimensiunii spaţiale, poezia lui Geo Galetaru este marcată de timpul năprasnic, de neoprit: „minutul se deteriorează, o fiinţă de aer". (*Un punct minuscul*)

Prin spaţiu şi timp se amestecă eroticul: „Invincibilă trece ea./Aduce o perfecţiune rece". (*În locul acela*). Nu este suficient: „tiptil va veni singuratatea". (*Ora străină*)

Revenind la tema oglinzilor, definite prin noi atribute, de la culoare („de albastru") spre o „iversibilă aromă", omul descris „este viu şi infatigabil/ sub jertfa/ târzie".

O „idolatrie mută" amestecă „păianjeni la / apogeu,/ oglinzile –/ totul" (*Oglinzile, totul*). Dacă „memoria e o minge incandescentă, un sertar/ cu lucruri scăpate de sub control" (*Chiar aşa*), limbajul nu ex-primă pe deplin trăirile conştiinţei: „Despre asta/ nu vorbeşte nimeni./ Substanţe şi verbe,/ un amalgam graţios/ care amână alunecarea în somn." (*Cu plânsul*). Somnul este o soluţie aparentă: nu determină nimic, e o pseudo evadare din realul chinuitor. Alunecarea în singurătatea fiinţei duce la rezolvarea problemei: „Un alibi perfect/ mă va ajuta să ocolesc/ uliţa strâmtă şi alunecoasă/ pe care s-a rătăcit sufletul" (*Un alibi perfect*).

Anatomia și disecția poeziei presupun analizarea trupului, deja trecut în altă dimensiune. A trupului poetic. Fiziologia încearcă să ne lămurească asupra modului prin care funcționează întregul mecanism, psihologia clasică descrie ce se petrece în interiorul conștiinței.

Toate aceste moduri de a privi, nu numai lumea, ci indeosebi omul, sunt reductibile și limitative. Important este de unde le privești: de pe *Malul celălalt*, unde există „doar pământul ca o pasăre ascunsă-n auz" spre același pământ „ca o săgeată în cearcănul zilei, de unde se vede/ malul celălalt". Din stabilitatea acestei dimensiuni răsare o dublă viziune asupra limbajului („fie ca toți să privească flacăra/ aceleiași silabe" - *Fie ca inima ta*) și asupra spațiului văzut ca o „despărțire de limitele obscure" (*Ceea ce rămâne în urmă*).

Poezia lui Geo Galetaru nu se reduce la expresia unui har primit, fără îndoială esențial. Ea include foarte multă muncă și o profundă meditație asupra omului. Toate se leagă, prin același har care marchează o întreagă existență dedicată poeziei.

Suflete amestecate

Ladislau Daradici este un romantic modern. În romanul *Orașul sufletelor amestecate*, București: Editura eLiteratura, 2015, abordează cu mult curaj destinul unor oameni ai vremurilor pe care le trăim. Atent la detalii, la mediul în care trăiesc personajele, la relațiile dintre ele, scriitorul pune accentul pe sufletele lor. Sufletele sunt cu adevărat importante. Un roman în care acțiunea se împletește cu poezia, cu fiorul. În vremurile acestea de tranziție, oamenii pot să-și piardă sufletele, sensul vieții.

Personaje principale sunt Maria și József, un bărbat și o femeie. Maturi, prinși în plasa întâmplărilor neprevăzute care blochează suflete. Maria, asistentă medicală, el, șoferul de pe ambulanța spitalului. O echipă apăsată de sarcinile de serviciu, de boli personale, de singurătate. Singurătatea este elementul care le modelează mintea, sufletele, timpul. Acțiunea se petrece la Hunedoara, aproape de lacul Cinciș, un loc misterios și afectat de mituri. Lacul este un personaj în sine, o lume. Lacul este oglinda oamenilor și a cetății. Hunedoara este un oraș monoindustrial, cu legende. Lacul ademenește istoria și destinul oamenilor. Lacul este oglinda cerului...

Viața ar fi putut fi liniștită pentru personaje, dar nu a fost așa. Maria își pierde fiul, Alexandru, care se înecă în lacul flămând. Acest eveniment marchează viața femeii, efectele sunt fulgerate. Își pierde soțul, familia este afectată, își pierde identitatea. Este lucrul cel mai cumplit pentru o femeie. Ea nu va ști încotro va ajunge. Trauma o copleșește. Capabilă să se dedice meseriei și celor aflați în nevoie ca urmare a multor accidente care pot apărarea în viața oamenilor, ea nu mai poate face lucruri normale pentru sine. Activitatea de pe salvarea spitalului îi fură și timpul. Nu mai poate iubi, se însingurează, are accese de retragere din realitate, memoria se încarcă de plumbul durerii. Memoria este singura comoară. Reface în mintea-i viața și destinul fiului pierdut. Dialogul ei cu lacul, personaj flămând de suflete, este tensionat. Își dorește fiul înapoi, dorința este un miraj neacoperit de puterea apelor. Dorește să-i recupereze trupul pentru a-l îngropa după datină.

Ladislau Daradici redă legenda lacului Cinciș în episoade bine structurate, totul intră în istorie și în mit. Lacul a înghițit multe suflete, biserica, sate, cimitire. Sufletele din adânc strigă după cele din oraș. Lacul alimentează cu apa necesară orașul, întreprinderile. Vremurile se schimbă, activitatea industrială scade, apa strigă spre oameni istorii zilnice. Este un permanent dialog între lac și oraș, un dialog special, limbajul este straniu, înțeles de cei care suferă. Conductele poartă mesajul cu țipete și lamentații. Maria este prinsă în capcana monstrului care i-a răpit fiul și bărbatul, care i-a înnegrit sufletul. Există vase comunicante secrete între oraș, lac, oameni, istorie.

Întâlnirea cu József este una care-i schimbă planul vieții. Bărbatul, cu răbdare, depășindu-și tarele singurătății, o readuce la viață. Îi redă identitatea furată.

Refugiul în natură, excursiile făcute împreună, visele, micile gesturi care au efecte mari, toate o scot pe Maria din zona apocalipsei personale. Dragostea, mai ales dragostea, declanșează un proces de schimbare profundă. Ea se reîntoarce la viața pierdută.

Autorul prezintă cu atenție și căldură dragostea unor oameni maturi care-și regăsesc ritmul pierdut în fața destinului implacabil. Daradici cunoaște bine zona, descrie peisajele, orașele pe unde călătoresc ea și el în căutarea vieții pierdute. Din momentul în care ei își reintră în ritmul normal al vieții prin relații integre, lumea se reface din mii

de elemente, se recompune întregul. Viața este recâștigată cu toate continentele ei. Narațiunea curge lin și precis.

Biserici, sate, cimitire aflate în adâncul apelor lacului Cinciș formează o lume care a fost, prezentă prin oglindire, prin reflecție în viața oamenilor care continuă să trăiască. Sunt zone în care imaginarul depășește limitele realului, textul devine poem. Scriitorul nu se ascunde, lasă în plină lumină aceste paliere: realul, fantasticul, lacul, moartea, dragostea. Mitul se împletește cu suferința. O suferință mută uneori. Când femeia și bărbatul se întâlnesc în propria lor legendă, lucrurile se simplifică prin miracolul dragostei care acoperă toate. Sufletele se amestecă. În modul acesta ele se apropie, dar își mențin și identitatea, își păstrează intacte energiile. Singurătatea este depășită. Maria va căuta să-și găsească fiul pierdut în moarte, dragostea o duce pe drumul corect. La final, Daradici are câteva precizări legate de roman.

„Cât timp am lucrat la *Orașul...*, am urcat de câteva ori la lacul Cinciș din Munții Poiana Ruscăi. Ultima oară, într-o sâmbătă, la începutul lui decembrie; a fost atâta soare și vreme atât de caldă, încât am dus un scaun pliant pe mal și am rămas acolo ore bune, observând lacul, cei câțiva pescari dintr-un golf apropiat și scriind pagină după pagină într-un caiet, cu creionul. Povestea satelor, bisericilor și cimitirelor de pe fundul lacului este reală, o serie de alte aspecte ținând de fantastic. Cu toate acestea, în această fază, povestea mi se pare mai veridică decât realitatea care m-a inspirat" (p. 226).

Lupta lacului nemilos cu orașul este redată cu atenție. „Țevile huruiră din nou; era ca un blestem. Tot orașul se plângea, se întâmplau atâtea, zilnic câte o conductă înfundată sau spartă, apa inundând subsolurile, scurgându-se pe străzi, izvoare limpezi răbufnind din asfalt și beton peste noapte, transformându-se în pâraie. Se spune că instalațiile ar fi de vină, vechi de o jumătate de secol, fierul și fonta ruginind și plesnind; dacă până și metalul, te întrebai, ce pretenții să mai ai de la un om de carne, de la un fir de viață cât o rază de stea, cât o ață? (p. 17)"

Căutarea fiului pierdut a captat-o pe Maria, viața ei era urzicată de întrebări fără răspuns în viața reală.

„Deseori se întreba ce fel de om ar fi fost Alexandru, ce fel de lucruri i-ar fi plăcut, unde s-ar fi regăsit. De când era mic, ar fi vrut să stea doar afară și dacă ieșea din oraș, la lac, la munte sau chiar și numai la marginea orașului, până la pădure, era în culmea fericirii" (pp. 69-70).

Scriitorul descrie cu răbdare, tandrețe, bucurie, farmec nașterea iubirii între cei doi. Este o dragoste de oameni maturi, compusă din mii de istorii, de gesturi, de cuvinte spuse sau subînțelese, din tăceri și mărturii. Din momentul în care femeia își mărturisește singurătatea și slăbiciunile sufletește, sentimentele se declanșează cu frumusețe și farmec. Daradici sesizează momentul de cotitură în viața oamenilor. „Și deschise ușa debaralei, arătându-i locul ei de refugiu și de spaimă în care, când simțea că își pierde mințile, suporta teroarea, asaltul rece al limacșilor, într-un ultim gest disperat de neputință, sinucidere spirituală și autoflagelare... De autoexil..." (p. 168). Mărturia se eliberează de tensiuni, este o spovedanie târzie în fața unui om care o întâmpină cu multă căldură, simplitate și bucurie.

Ca asistentă medicală, alături de József, Maria a ajutat oameni în nevoie, accidentați, oameni la limita fizică a existenței. Însângerați, cu mintea rătăcită, cu trupul acoperit de răni, cu viața pâlpâind în corp. A făcut-o cu dăruire, cu pasiune. Nu se putea ajuta pe ea. Rănile spirituale sunt mai profunde, se vindecă foarte greu, prin oameni care pot dărui iubire. Daradici prinde esența, lasă textul să curgă, povestește simplu, cu o energie discretă și cu multă pasiune.

„Vara se scurgea ca un poem și Maria simțea cum devine tot mai dependentă de omul ei. Căci așa-i spunea József, *omul* ei, iar ea, *femeia* lui" (p. 210).

Femeia și bărbatul se întâlnesc, formează întregul, povestea capătă consistență, poemul crește și cuvintele se schimbă în viață. Sufletele se amestecă...

Daradici definește filmul acesta: „Este un roman al căutării, al recuperării sinelui de către doi oameni însinguraţi, prinși într-o încrâncenare aproape imposibilă de a salva vieți. Paradoxal, până la un anumit punct, ceea ce izbutesc ei să facă atât de bine pentru alții, nu reușesc și pentru ei înșiși" (p. 226).

La începutul romanului aflăm date despre scriitor, Ladislau Daradici este prozator, poet, critic literar, fin observator al fenomenului literar actual. Profesor dedicat, el prezintă modelul de scriitor al cetății, implicat în multiple activități. Cărțile sale, enumerate pe scurt, ne descoperă lumea unui scriitor profund atașat valorilor clasice, artei, culturii, fenomenului social complex în care lumea s-a trezit la final de epocă. A fost inclus în antologia celor mai frumoase proze ale anului (2014, Editura Adenium). La final, precizările autorului au menirea de a contura atmosfera romanului, atenția acordată dramelor speciale în care oamenii pot cădea fără voia lor: „...e o rostire sinceră în simplitate și care spune poate mai mult decât ar fi permis despre autorul ei" (p. 227).

Rentabilă e, totuși, poezia...

Ioan Evu realizează în volumul de versuri *Înger de rezervă*, (Editura Paralela 45, 2016, Colecția Biblioteca românească – poezie), o scurtă panoramă a creației sale la sfârșit de epocă. Poet ancorat în zona poeziei cu mesaj, cu ritm interior și rimă, cu muzicalitate și țipăt, ajuns la maturitate, are concluzii finale despre viață și artă.

Atmosfera dominantă este de aceea a epuizării resurselor personale și a resurselor lumii. E nevoie de încă un înger pentru a ne apăra de neant. Îngerul păzitor e depășit, a căzut în genunchi împreună cu poemul. Temele poeziei sale rămân aceleași: iubirea, natura, singurătatea, paradoxul lumii moderne, stranietatea. Dumnezeu este invocat cu pasiune, este invitat la un cântec discret și melancolic.

Volumul este alcătuit din două părți, aparent cu teme distincte, dar unitar prin compoziție.

- *Înger de rezervă;*
- *Calendar fără duminici (Exerciții de uitare).*

Materia volumului devoalează un poet care își caută un loc în marele joc secret: *Poemul în care voi muri! Despre ce tace poemul...*

Idei și teme profunde se desfășoară în fața cititorului: văzduh și cuvinte, lacrima verticală, poezie și pâine, gongul spart, decor părăsit, poem căzut în genunchi, calendar fără duminici, poem frânt, spre țara nevermore... Este o realitatea crudă acceptată de poet, o realitate care-l erodează. Fără iubire timpul a ieșit din sărbătoare, Dumnezeu a părăsit lumea, un pustiu fără de ieșire, o lume fără duminici. Sinceritatea poetului este evidentă, poezia suferă, întreg universul poetic se arcuiește, energiile s-au topit...

> Despre toate acestea poemul tău
> ar fi putut să tacă dar uite
> cum te ia târfa de viață la întrebări
> într-o dimineață oarecare
> când descoperi în oglindă
> un chip ostenit amintind vag de tine
> (*Neutrino*, p. 7).

Din poeme descoperim o tablă a fericirii care se dizolvă, o fericire scurtă și paradoxală, greu de prins în cadru, o fericire spartă la poalele muntelui. Chiar și credința și-a epuizat dimensiunile, individul s-a topit în lungul șir al celor care merg pe jos prin istorie:

> erai în tine în același timp și înafara ta
> un ce indefinibil prăbușit
> în hăul dintre larvă și nimfă
> întemnițat în carcasa oaselor tale cărunte
> și liber totdeodată ca un nenăscut
> levitând deasupra imensului

ocean amniotic
în așteptarea celuilalt mileniu
(*Neutrino*, p. 10).

Speranța se ivește din miracolul poeziei care face lumea frumoasă, fericirea devine posibilă doar prin valențele artei care armonizează omul cu universul. Un ritual secret, înțeles de poet și redat ca un imn, o religie a suferinței:

Și-n viforul acest neiertător
mai lasă-mi totuși dreapta care scrie
iar de va fi într-un poem să mor
fă-mi Doamne învierea poezie!
(*Poemul în care voi muri*, p. 12).

Pasiunea poetului izbucnește dincolo de peisajul imediat, el cunoaște drumul spre aspre lumini.

Un poem paradigmă pentru cititor, un Dumnezeu care își arată luminile eterne, care a trasat regula simplă, de bază, o temă dominantă a volumului:

În ziua a șaptea ostenit fiind
Tatăl Ceresc a ațipit
preț de-o secundă cât o mie de ani.

S-a deșteptat din somn
și a semnat cel mai frumos poem
care s-a scris vreodată.

Acel poem avea un singur vers:

Lumină.

Și s-a făcut deodată
deși soarele era de mult pe cer
exact acolo unde El îl așezase
(*A șaptea zi*, p. 13).

În spatele tristeții, a angoasei există un optimism bine temperat. Sunt metafore, viziuni, dorințe, cântec, puls în venele timpului. Duminica de început se întâlnește cu sărbătoarea de final în plină lumină!

Sufletul este un curcubeu troienit, un ochi lucid deschis în zare, fericire abstractă, cuvinte de oțel care pot răzbuna poetul, fructul tainei neîncepute, o lume în care își duc veacul traficanții de îngeri, oglinzi mincinoase, amurg împresurat de zei, o clipă care ar putea dăinui o veșnicie, niciodată adio...

Poetul face un salt peste timp, poezia este singura posibilitate rentabilă într-o lume „fardată cu monezi":

Rentabilă e totuși poezia.
Cum ai dormi cu tâmpla
pe-o lamă de cuțit
ca un bătrân canar
îndrăgostit de colivia
în care de un secol
văzduhul a murit.
Rentabilă e totuși poezia.
(*Poezie și pâine*, p. 29).

Poetul precum gladiatorul, cu tâmpla pe o lamă de cuțit!

Sentimentul împărtășirii cu cei apropiați este copleșitor, un cântec profund și eliberator se ivește în zicerile lui Ioan Evu, o puritate nădăjduită, o salvare care se coboară din cuvinte, astfel ele au puterea care schimbă timpurile, schimbă ființa:

Femeie ia copilul meu
curat ca roua pe morminte
să-l auzim pe Dumnezeu
cum se pogoară în cuvinte
(*Bocet*, p. 37).

Sunt poeme atinse de aripa îngerului, poetul prinde muzica universului, ritmul acela unic din care se nasc miracole. El rămâne fidel acelei poezii care vine de departe, din marile tragedii, din marile epopei, din mituri neepuizate, din istorii care au marcat oameni și anotimpuri. Lecturile din marile cărți ale istoriei, tumultul care a schimbat colectivități, tensiuni care au purificat ființa, toate pulsează în acest volum, Ioan Evu se depărtează de experimentele facile, de focurile de artificii. Își asumă, pe lângă sinceritate, responsabilitatea de a spune adevărul acela care doare. A scris despre cărțile multor poeți, a făcut-o cu empatie, cu bucurie, convins că este un slujitor umil al poeziei române. Lecturile i-au marcat viziunea.

A doua parte a volumului, așa cum o mărturisește, este un exercițiu de uitare, o depărtare de iubirea reală și iluzorie simultan și sinergic, de motorul care a pus în mișcare întreaga scenă pe care se desfășoară poezia cu toate miracolele ei. Sunt iubiri care se devoră reciproc, o femeie străină plânge în oglindă, o mișcare între real și iluzoriu, femeia care iubește – rana care vindecă bărbatul de eternitate, un veac de singurătate în așteptarea ei, prinsă în cântecul bărbatului rănit de singurătate, bolnav de moarte sub ploaia ostilă. Timpul fără iubire trebuie ucis... Un poem fără sfârșit, un poem pentru un regat, strigă poetul îndrăgostit, ieșit afară din anotimp și din cântec. „Dar vine iar dimineața de luni/ și viața trece rânjind mai departe/ cu sau fără sentimente cu sau fără noi (*Totuși viața*, p. 54).

Bărbatul se joacă în plină singurătate cu imagini vechi, cu iubiri topite, cu doruri care nu vor mai veni. Este un joc asumat, o perioadă brutal dispărută, o eternitate fără de ieșire.

Numai poetul a șoptit pentru sine:
aceea nu era o femeie
ci însăși tandrețea.
Și chiar în clipa următoare
s-a prefăcut într-un mesteacăn.
Însă nimeni n-a observat
schimbarea nici măcar el poetul mesteacăn
(*Poetul mesteacăn*, p. 60).

O nouă călătorie se arată, spre o țară unică, nicicând visată, nicicând închipuită, un drum fără întoarcere, ieșirea prin locul de scăpare a istoriei:

În noaptea asta voi pleca
spre nicăieri spre undeva
nu mai fi tristă doamna mea
ai grijă să nu uit ceva
(*Spre țara nevermore*, p. 67).

Dincolo de stările inevitabile care macină ființa, Ioan Evu rămâne același poet pasionat, adept al poeziei care cântă în ninsoare, al poemului care poate deschide uși, un poet special, remarcat de critica literară ca un scriitor original, preocupat de valoarea poeziei sale, iubitor de poeți singuri și speciali și care știe să pună mesajul în gura poemului, depășindu-și limitele și dezamăgirea.

Eugen Dorcescu: Bătrînul, avatarul, arhi-amintirea, fericirea...

Doamna Mirela-Ioana Borchin, conferențiar universitar doctor la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara, este specializată în Lingvistica generală, Limba română contemporană, Semiotică și Pragmatică, cu strălucite realizări recente în Hermeneutică. Era invitabil, opera lui Eugen Dorcescu, poet din Timișoara, poet român, să-i atragă atenția. Convorbirile avute cu dânsul în perioada anilor 2015-2016 i-au consolidat convingerea că există un metalimbaj al operei cunoscutului poet. O întâlnire necesară pentru literatura română, efectele ei sunt pozitive din punctul de vedere al istoricului literar.

Interviul apare ca abordare practică în domeniul lingvisticii aplicate, o noutate în sfera literaturii contemporane din România. Dialogul are ceva viu, incitant, radiază mister și certitudine simultan. Sunt condensate mai multe genuri: interviul, eseul, monografia, laboratorul poetului sub arcadele luminii. Cartea este structurată în mai multe capitole, sunt abordate mai multe teme, concepte literare și, mai ales, reguli de viață. O viață specială dedicată literaturii profunde, acolo unde se declanșează miracolul. Eugen Dorcescu este un poet original, un poet care a lăsat o amprentă asupra faliei de timp impresionante, cinci zeci de ani de creație. Punctul de plecare a fost antologia poetului, *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*, carte apărută la Timișoara: Editura Eurostampa, 2015 și din alte surse menționate în cartea prezentă, intitulată *Etern, într-o eternă noapte-zi* (Mirela-Ioana Borchin, *Etern, într-o eternă noapte-zi. Eseu hermeneutic*

în dialog cu Poetul Eugen Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2016). Un titlu profund, la limita spațiu-timp-viață-moarte-abis. Fericirea este tema din spatele demersului, acea fericire specială generată de relația artistului cu Dumnezeu. Cartea are o notă explicativă din partea autoarei și o prefață de Iulian Chivu. Cuprinsul lucrării indică faptul că analiza depășește limitele obișnuite ale hermeneuticii. De la algoritmul avatarului la beatitudine și spirit, de la forma poetică la asocierea cu marile religii. Firul cărții abordează libertatea poetului (ce temă!), receptarea operei, *arhi-amintirea*, aspecte legate de semiotică, despre Shunyata și, evident, despre Bătrân, personajul central al operei lui Eugen Dorcescu. Iulian Chivu, în prefață, explică cititorului tablourile acestei cărți, o face sincer, cu pasiune, atent la mesaj, la fenomenul complex al poeziei. Dânsul reține: „Așadar, se poate spune că Mirela-Ioan Borchin, prin aceste dialoguri-interviuri, realizează cea mai bună exegeză de până acum a operei lui Eugen Dorcescu, iar, dincolo de aceste puține adnotări pe marginea cărții, cred că întoarcerea la opera cunoscutului poet timișorean și european înseamnă nu numai confirmare, ci și o înnoită bucurie estetică..." (p. 19).

Cititorul cunoscător și serios va aprecia cartea ca un timp al bucuriei spirituale. Dialogul dintre specialist și poet declanșează multe idei, teme, contrateme, relații dintre poet și opera sa în contextul mai larg al relațiilor cu divinitatea și oamenii vremii sale. Eugen Dorcescu nu este un artist închis în turnul de fildeș, el te invită în piața centrală, este ghid într-o călătorie inițiatică, te prezintă Bătrânului, îți arată prezența abisului ca un moment de înfrângere a morții.

Cine înțelege, se bucură de *poetomul* care vine cu lupul pe umeri... *Bătrânul* învingător în pustiul vremii...

Mirela-Ioana Borchin știe să întrebe, este și asta o artă, Eugen Dorcescu are mereu replică, explică, devoalează lucruri de la facerea lumii, din continentul poeziei sărbătoare. El acceptă jocul subtil, are la rându-i întrebări care explică, are răspunsuri care cer întrebări.

Sunt selectate pentru exemplificare poeme de o înaltă ținută estetică, poeme cu mesaj și semne.

Despre avatar, Eugen Dorcescu declară: „Avatarurile sunt prezente pe tot traseul poeziei mele, încă de la debut. Nicio clipă, niciuna măcar, fie zi, fie noapte, nu m-am «distins» și nu mă «disting de propriul arheu» și de avataruri".

Fără o cultură solidă, fără cunoștințe de teologie biblică, de hermeneutică, de apologetică și istorie literară, e greu să înțelegi care sunt limitele creației pentru un artist autentic. Deși este clar în exprimare, poetul provoacă mereu cititorul și autoarea curioasă, reclamă forțarea limitelor cunoașterii... Gânduri exprimate inițial în limbile vechi: ebraică, apoi greaca veche, arameică etc. Poetul le-a preluat, actualizat și a generat miracolul poeziei care rămâne poezie prin frumusețea diamantelor din versete alese de cei doi pentru ediția de față...

Vorbind despre libertate, mai ales despre libertatea poetului, Eugen Dorcescu afirmă: „Eu nu sunt nici teolog, nici filozof, eu sunt poet. Nu lovesc absolut deloc în niciun principiu. Religia poate fi înțeleasă și ca spațiu spiritual unde trăirea mistică, esențializarea raporturilor dintre conștiința individuală, definită, și conștiința universală, interferează cultura. Trăirile mistice sunt foarte asemănătoare, cvasi-identice. Religiile pot fi, și sunt, diferite" (p. 72).

Despre Bătrân, ca personaj al devenirii istorice și al scânteii divine, avem o mărturie profundă: „Bătrânul este omul ce și-a depășit avatarurile și arheul; și e pe cale să devină un iluminat. Poate chiar este un iluminat. Se află, viu fiind, în procesul transferului de conștiință. Are revelația faptului că el este conștiință, temporar individuală, și aspiră a deveni totuna cu *conștiința universală – vacuitatea*. Bătrânul este o încarnare a nou-eului subiectiv. N-a mai rămas niciun dram de egoism în el..." (p. 119).

Mirela-Ioana Borchin îi spune poetului: „V-ați arătat lumii, în conjuncturi publice, ca profesionist în literatură – cerebral, instruit, cu acces la religie și spiritualitate, ca om de cultură, asiduu cititor, eseist și traducător din franceză și din spaniolă, și, îndeosebi, ca Poet – care se identifică cu Bătrânul, cu Sfinxul, cu lupul, cu cavalerul, cu trubadurul. V-ați retras din viața publică în poezie – în thanatica Dumneavoastră oglindă... Într-o poezie metafizică..." (p. 143).

Lectura unei astfel de cărți este o sărbătoare a spiritului care învie peste materia brută a zilei, din brazda unui timp atroce.

Linia de sosire

Ajuns la linia de sosire a poemelor sale, Geo Galetaru, harnic, atent și bucuros, ne propune volumul de versuri intitulat chiar *Linia de sosire,* apărut la Editura TIM, Reșița, 2016.

Geo Galetaru este un poet matur, cu un stil propriu, inconfundabil în literatura română, cu volume solide și un om implicat în viața literară prin revista „Sintagme literare" și alte proiecte culturale organizate în localitatea Dudeștii Noi, jud. Timiș. Este un luptător, un om plin de căldură și generos. Aceste calități sunt mai rar etalate în lumea culturală actuală unde predomină interesele de marketing literar în dauna calității actului de cultură.

Volumul este interesant, linia poetică de ținută, poemele rezistă în fața timpului prin limbaj, teme, idei, prin curajul de a vedea suprafața ascunsă a fenomenelor, prin „democrația" metaforei...

Cartea este consolidată pe mai multe paliere:

- *Tehnica umbrei*
- *Linia de sosire*
- *Ceea ce se numește altfel*
- *Scrisori neexpediate*

Titlurile sunt semnificative și devoalează lumea poetului, *daimonul* care-l însoțește, capacitatea de evaluare a vieții, puterea de a vedea dincolo de aparențe, relațiile cu oameni și fapte care continuă de „cealaltă parte a zidului"...

Temele poetului sunt serioase, fapte și lucruri aparent simple intră în sfera poemului, în viața acestuia. Anotimpuri în oraș, cuvintele care au rămas, tehnica umbrei, desigur, vântul ca un trup, semne în viața reală, distanța trufașă, capriciile care dinamizează timpul, piticul verde, ar fi o lumină în toate...

Geo Galetaru este onest cu poezia sa, cu cititorii, vede o altă lumină, detalii exasperante, un triumf al memoriei (!). Nu refuză momentele dificile, ploaia neagră, acceptă că ochiul călătorește, că obiectele vorbesc, că există arenele frigului (!)... Are ceva de spus, ceva de transmis, sunt epistole care au rămas neexpediate, parabole, mituri, desene fragile și tablouri rezistente în acidul epocii.

Linia de sosire este un poem în care viața este o cursă lungă, unul aleargă, dar mai este cineva care va ajunge înaintea omului, cineva discret, rămâne decizia de a alege între „mine și mine", un alter-ego mereu pregătit să ajungă primul...

Ar trebui să mă sincronizez
și eu cu cineva,
Cu ceva.
Să trec în vârful picioarelor
prin fața bătrânilor cu
monoclu.
Să evit dizgrația celor predispuși
la sinucidere.
Mai am un veac de trăit și încă nu știu
Unde începe teroarea bunului simț
Și unde sfârșește ridicolul mersului
pe sârmă
(*Linia de sosire,* p. 32).

Dramatică stare în poemul *Scrisori neexpediate,* se simte tensiune vieții și a morții, a faptului că sunt lucruri neterminate care rămân nespuse, cineva umblă cu un chibrit prins în mână și dă foc pereților, copacilor, păsărilor, un final riguros. În casa cu ferestre albastre există „viața cade în genunchi și privește pe gaura cheii" (p. 93),

poetul declară că dorește să ajungă la capătul scrisorii. Omul este scris și scrie pe coaja timpului, are ceva de spus esențial, dar vine cineva cu un chibrit aprins în mână...

Misterul este bine prins în versuri:

Un gest salvează lumina
Când mâinile învață
Să tacă

Un anotimp al
Memoriei victorioase

Fratele meu
Învață din mers
Tehnica umbrei
(*Tehnica umbrei*, p. 14).

Poetul ne îndeamnă să acceptăm „Mersul pe cioburi cu fața spre steaua polară" (p. 65), o știință a speranței, a energiilor spirituale menite să ne transporte în alt timp, în altă epocă, depășind greutățile. O idee pentru liceeni fără complexe care joacă altceva...

În pădurea de versuri, imagini, metafore și acuarele, Geo Galetaru ne oferă un banchet de viziuni: *Lacrima unui fluture clatină imperii și singurătăți* (p. 33); *În cer poveștile au ochii închiși* (p. 36); *...viața are peșteri frumoase* (p. 45); *De departe sosește îmblânzitorul de voci* (p. 51); *Și ce costă speranța cu care privim/ peste umărul vecinului decapitat?* (p. 64); *în rana oglinzii în utopia forfotitoare* (p. 81); *supraviețuirea noastră depinde/ de cuvinte de pământul așternut/ peste ele* (p. 91) etc.

Poetul a renunțat la semnele grafiei clasice, acceptând ritualul postmodern din solidaritate cu poeții care așteptă scrisori de la cineva. Mesajul său este bine articulat, are știința vieții care biruie timpurile precare. Discret, are curajul de a-și asuma o poeziei curată, bazată pe onestitate și pe experiența vieții trăite cu bucurie în mijlocul tragediilor. Cititorul va avea surpriza de descoperi o poezie valabilă, bine ancorată în viața trăită.

Linia de sosire demonstrează că există o dimensiune în care *eu-ul* va fi biruitor prin puterea de a trece dincolo de zid... Unele idei se repetă, forțat de rigoarea stilului său, poetul notează mereu că există cineva, un mister bine armonizat cu mersul pe sârmă, cu banalul de fiecare zi care consolidează marile drame, marile mituri...

Ionel Bota în postfață notează: „Poetul îmbracă în fiecare zi mantia de catifea rasată a autorului care-și respectă vocația, care are un program al său, care asumă tot ceea ce magiile propriilor risipiri oferă dinamicilor culturii..." (*Măști, caligrafii, parabole*, p. 94).

Geo Galetarul afirmă că în viața reală nu e niciodată așa, ajungi să le știi pe toate, chiar și mersul pe sârmă, există un dulap pentru idoli și păsări... În viața reală e un hoț de bijuterii, intră în casă și se așează la pian... (*În viața reală*, p. 80).

Dan Ciupureanu
Construcţia apoi escalada unei ipostaze parametamorfice

Curajos voit magnetismul ca temeinică irascibilitate a materiei, dublat fiind de coloristica divers trecută peste timp a însăşi vieţuirii în spaţii deopotrivă largi şi restrânse, dar niciodată potrivnice firii obişnuite cu zbuciumul lu-crurilor şi aceluia al lucrărilor câteodată venite de la sine, alteori însă forţate de negândite împrejurări, întotdeauna empatizând uman.

Nu e deloc puţin lucru să îţi asumi declarativ şi să îţi mai şi susţii claritatea ideatică: **„Liderul grupei mici de la grădiniţa de stat nr. 2”**, acea postură de la palpabil la hipnotic, cu îndrăzneala caracteristică neîmprejmuită de (pre)concepte, care se vede cu ochiul liber la **Dan Ciupureanu**.

Pe generoasa pajişte poetică se pot afla de toate felurile, într-o corecţie adusă realului prin ghionturi ghintuite până în prăsele cu (auto)ironie de invidiat, împărţită pretutindeni chiar însuşi şi chiar Creatorului... „pe şantierul unde lucrez nu fac nimic/ o şopârlă merge pe mână/ *uite cum te escaladez numai în trei picioare/ în week-end am fost şi o maimuţă/ freacă-te pe burtă în timp ce te baţi în cap/ colegii tăi vor dansa mambo cu sculele în braţe* (Tatăl nostru carele eşti în Ceruri, cară-mi şi mie plasele)” (***am fost o maimuţă***).

Întrepătrunderea imagistică poate merge până în straturi extrem de profunde, acelea de care dacă te apropii rişti să rămâi o vreme mental întemniţat într-o organică formă de pseudoreal cinism autoprovocat şi proiectat, poate fi el şi inerent firii poetului, astfel se ajunge la o categorică puternică transfigurare... „iulia este îngrijorată pentru apa-i din corp/ când era fetiţă a asistat la zeci de înecuri/ avea o coală de hârtie pe care desena expresiile decedaţilor/ organele din corpul ei nu au expresie/ fapt pentru care bea câte două picături de apă pe zi/ apoi iulia scoate o hârtie şi desenează (*Când eram mică, am căzut de pe bara de bătut covoare şi/ mi-am rupt mâna. Când m-am uitat în sus, cerul era acelaşi)*” (***iulia desenează***).

Acesta nu este deloc un exerciţiu, mare atenţie! De-a dreptul flagrant poetic aş putea spune şi, de ce nu, hai s-o zic... „într-o noapte roxana visa că părinţii ei sunt părinţii ei/ că locuiesc departe într-o căsuţă suspendată într-un copac/ printre frunze roşii roxana s-a trezit speriată/ şi a fugit orbeşte în camera părinţilor/ erau foarte înalţi şi nu mai semănau cu ea/ roxana s-a întristat şi a deschis geamul să se uite la stele/ apoi i-a acoperit cu părul ei şaten (*Într-o galaxie, merii înfloriseră. Un vierme escalada un zid de ceară portocaliu*)” (***visul roxanei***).

Tabloul se ţese de la sine în poveste sau povestea respiră din tablou... Parada tonurilor impecabil alese pentru a se lega între ele nelăsând nicicând lăuntricul la întâmplare, asta ar fi îndeobşte de înţeles. Iar mai departe, îndreptăţite valenţe vin să completeze jocul iniţiatic al minţii cu forme şi conţinut fără tăgadă şi neîntârziat...

Era ceva vorbire despre (auto)ironie; păi iat-o într-o exemplificare fecundă: „foarte tânăr locuiam în românia/ lucram în craiova la fabrica de mobilă/ băieţii din cartier erau mult mai săraci/ cu banii câştigaţi după o lună de muncă/ mă duceam cu taxiul la serviciu (*Cel mai mult îmi plăcea când se împingea cu toată greutatea în/ mine, intra ca un tanc într-o mlaştină aproape uscată*)” (**locuiam**). Cine, atunci, de ce..., contează doar cum.

E o destul de dificilă, deşi pare mai bunăoară transparentă, împletire între trăitul, programaticul şi evident imaginativul. Astfel, poezia lui Dan Ciupureanu are tendinţa de a trezi nervul, ceea ce în termeni absolut fireşti înseamnă benefică excitare nervoasă; un fel de provocare căreia instinctiv nu îi faci faţă decât acceptând-o spre parcurgere şi meditaţie.

Adriana Tomoni
Întregirea *Iubirii* prin însăşi

Limpede adică explicit venit din adunarea unor gânduri măsurate în mai multe clipe de la uşor fragezi la suficient complicate, altfel decât de obicei obişnuit. O înălţare exact la marginea unor coborâri inevitabil omeneşti care se întâmplă la absolut toţi trăitorii. Ar fi tot ce se poate o reinventare lirică apoteotic stilistică fixată pe aceleaşi coordonate ale sufletului, ca să nu zic mai mult drept o reînviere a simţurilor în completitudinea lor.

Când spui astfel: „Doamne!/ Nu lăsa ca aripile cocorilor să zgârie cerul/ .../ Gândul meu, Doamne,/ nu vreau să răstignească suflete./ Cuvântul meu, nu vreau să fie durere./ Drumul meu, ţine-l drept, Doamne,/ să nu trebuiască îngerii să-mi facă semne..." (**Doamne**).

De fapt şi în sine are loc delimitarea de lucrurile comune, în timp ce te străduieşti să găseşti esenţa care trebuie. Ştiind foarte bine că perfectitudinea n-ai cum s-o ai, te duci îndeadins deloc şovăielnic acolo unde şi pentru ce eşti pe lumea asta.

De ceva nepreaştiindu-se de ce, păsările au straniul obicei de *a zgâria cerul*. Oamenii se înlănţuie în jurul cerului şi să nu-i dea drumul nici dacă să fie altul în locul lui.

A gând de la gândire poate părea forţat timp în care firesc fiind. Atunci când gândul acela făcut verb e să fie unul bun, nimic rău n-ar trebui să se întâmple.

Ideea este una singură, după deloc mirarea ci mai degrabă ajungerea până-n convingerea biblică, acolo unde se vorbeşte despre *„Calea, Adevărul, Viaţa"*. Aici tocmai aici se poate petrece întregirea fiinţei ştiute cu Unul Aşteptat Dumnezeu.

Întâlnesc o nevinovată posibilă şi explicabilă intimidare, referitoare la îngerii care după străduinţa lor altceva n-ar avea nicidecum de făcut decât să îngerească...; dar poate nici să nu fie aşa, pentru că poeta **Adriana Tomoni** se află într-o comunicare nebănuit de frumoasă cu acea amprentă de existenţial care evident prin prismele sensibilului de unde nu e deloc greu să atingă umărul *Divinităţii*.

Acestea ar fi zise când **„Desculţi prin sentimente"**. Un singur poem suficient de puternic atât cât să poată cuprinde ample rezoluţii ar trebui să fie de ajuns ca un vârf de lance rar întâlnit.

Cât despre **„Întinde-mi mâinile ca altădat'"** nu ar fi de ajuns coala subţire pe care ne străduim să fim îndeobşte greu de înţeles, mai ales atunci când e vorba despre iubire în transparenţa ei de la subtil la nemaiştiut pentru ca mai apoi la adânc înclinarea spre adânc de absolut.

Nu sunt eu în măsură neapărat dacă este vorba despre un pur erotism sau despre unul anume vegetal unde frunza poate iubi floarea, ori mai curând intuitivul marchează componenta de foc a vieţii. Cert este însă: „Să prinzi iubirea în cuvânt, e ca şi cum ai vrea/ Să ţii nemărginirea în căuş de palme./ .../ Fără iubire rămânem doar lut/ Şi în furtuni, uşor ne spală ploaia,/ Cu sufletul pustiu şi mut,/ Flori neculese-n Himalaya." (**Iubirea**).

Întotdeauna când am provocat iubirea sau iubirea m-a provocat pe mine, a fost vorba despre speranţă şi mergere mai departe. Altfel de a fi o constrângere din necesitate, ci mai degrabă o modalitate de redare a libertăţii prin ea însăşi, altfel spus forma perfect biologică dimpreună cu semantică prin care ne regăsim spre redobândire existenţa, este cel mai grozav lucru care ne-a fost dat vreodată.

Tot ce se poate ca în *cuvânt* să se afle magia, fără a exclude însă realul completat cu imagine şi formă care vin să în acest oniric limbaj al însuşi sufletului.

Să nu-mi spună cineva că *nemărginirea* nu există! Vreme ce fiind în fapt însuşirea deplină a dimensiunilor dusă într-o extrapolare greu de cuantificat. Avem de ales între starea fizică neconcludentă doar pentru că

așa vrea, și interiorizarea adeseori deși nu întotdeauna împlinită prin exteriorizare, care poate fi multiplă cât o fi, însă unică printr-un complex de împrejurări din care logica dacă se retrage înseamnă că face foarte bine.

Pe măsură ce o descopăr pe Adriana Tomoni în permanența ei poetică, nu înseamnă doar că aș fi ajuns cândva în incredibila *Himalaya*, ci într-un fel de la logaritmic cu anvergură certă în exponențial, că vreau imediat dar chiar imediat să ajung în acele superbe înfățișări provenite din tumult al încercărilor vieții. Iar de la ceea ce tocmai spuneam și până la o posibilă *Hiperboreea*, nici nu ar fi mult la efectiva ajungere în cea mai curată împlinire.

Daniel Mariș

Oscilație justificată și necesară într-un teren minat

În ciudată lume am fost aruncați, nu că nu ar fi frumoasă viața în sine dar atâtea intersecții după ce atâtea curbe, încât ajungi să crezi că ar putea fi un drum dezafectat. Între început și eventual nu neapărat sfârșit stă întotdeauna inevitabilul, cine crede că are o baghetă magică una din aceea cu care să înduplece soarta pentru a privi spre certitudini, ei bine se înșeală amarnic.

Atunci când vremurile sunt incerte, începi în diverse neașteptate feluri și direcții să te cutremuri, iar dacă ai o viziune ceva mai departe de gardul timpului imediat poți emite chiar **„Profeții despre vremurile fricii"**. În această zonă a gândirii și a exprimării se află **Daniel Mariș**. El trecând ușor ca într-un natural salt continuu de la un fenomen la altul, toate acestea făcând parte dintr-un sistem larg, uneori absolut firesc iar alteori revolut.

Fie că avem parte de etalarea unui **„Miraj"**: „Nu e decât prăpastia/ îmbrăcată într-un halat alb// arlechinul/ uitat pe un tăiș de sabie// pe de o parte colbul/ privindu-mă obosit și mirat.", ori chiar aflăm cum e să fii de-a dreptul **„Orb în deșert"**: „În toropeala deșertului/ visele devin mai rarefiate/ decât spiritul oazei/ prevestind/ desfătarea aerului/ în așteptarea/ pașilor caligrafiați/ de orb".

În ambele ipostaze, esența trăirii este asemănătoare, iar unitatea limbajului poetic este un mijloc autentic de amplificare. Dezorientarea inerentă situațiilor de acest fel și până la urmă neputința se traduc în sintagme care nu au nevoie de o doză multiplă și nici multivalentă de interpretabilitate.

Portretistică certă sau voit confuză, dintr-o înverșunare ideatică asumată, senzația care domină acest construct cu multe posibilități de manifestare, un fel de cameleon meta înspre extrafizic produs subconștient... „Lângă lanul cu grâu/ somnul meu/ șarpele care înfulecă/ blestemul cetii/ cu ochi acri/ printre cercurile întinse pe zgură// cuiele/ întorcându-se-nspăimântate/ în mâinile din care au ieșit" (**Peisaj cu Van Gogh**); „Pisicile stau să moară/ ca niște schije// banderolele clipelor ploioase/ pregătesc visul pentru celălalt mal/ nostalgie ce nu moare în spital" (**Peisaj dogmatic**).

Mult mai amplă descriptivată introspecție în care elemente fundamentale se intersectează, se învăluie, până la urmă se reunesc într-o întregire majusculă... **„Lecția despre apus"**: „așa mângâie apa/ pietrele/ la apusul soarelui/ mestecă avar/ la plimbarea în cerc/ fulgii vânați de păsări/ cum se ghemuiesc pe bordură/ copii jucându-se de-a războiul/ lângă lascivul Franz Kafka/ în această tăiere de neanturi/ aproape zdrelite/ de care zodiile/ sunt atât de flâmânde/ aici Dumnezeul cetii/ își camuflează lașitățile/ și rictusul amar/ se întrupează în spirit/ ca o voce nevolnică/ răsună profeția/ fericiți cei cărora/ nu li se întâmplă nimic."

Metamorfoza așteptată nu întârzie să apară odată ce poetul se reautodefinește din temelii, găsind calea fără ezitare, aceea

în care întrebările ajung determinând deloc prefigurate răspunsuri, înlocuindu-se grele încercările printr-**„O pradă aproape târzie”**: „Lăsasem iluziile la marginea lumii/ străinul cu inima puţin deplasată/ printre crucile din floarea soarelui/ avea venele umplute cu argint viu/ oase spălate din aur masiv/ doar carnea părea ca de plumb înfricoşată/ ţipau mamele de băieţi/ vei spune că mă vei aştepta/ până îmi va creşte gaura glonţului în palme/ mi se face greaţă/ acum când ştiu/ de ce zeii sunt lăsaţi să moară singuri/ tot întrebându-mă cum să despart/ de această lume pământească”.

Departe de a trage concluzii decât îndrăznind impresia unor clipe de lectură decis conturate după propria-mi percepţie, aş dori să propun ca memorabil: „Dacă ar fi să ne închipuim/ cerul în pământ/ şi viceversa?/ nu-i aşa/ că roua/ care se ridică la cer/ ar ploua/ cu lacrimile îngerilor?” (**Viceversa**). Veţi veni pe acest tărâm liric şi veţi vedea...

Ioan Evu

Deopotrivă tonuri grave şi tonuri înalte

Mai multe lucruri pe lumea asta nu au leac, pentru că nu trebuie să aibă. Însăşi importanţa lor este dată de măsura tumultului adunat în sine pregătit pentru explozie benefică. Romantismul adus în frumosul extrem, acel colţ al sufletului intangibil la orice altceva decât cel mult trecător. Revolta drept capacitatea notabilă ca fiind intrinsecă firii nepremeditată absolut deloc şi deopotrivă insolubilă în vreo altă formulă de manifestare fie ea aleatorie sau programată.

În arealul ştiut de multă vreme, nici vorbă de surprize interpuse nici de iniţiative bruşte oricare ar fi ele, ci doar de continuitate superbă şi categorică. Nu e nevoie de mai mult decât să ştii, să vrei şi să poţi firește. Înţelegerea poeziei lui **Ioan Evu** este la îndemână cu toate cheile şi cifrurile de la culoarele ei cât de complicate. Dorinţă sublimând în iubire îţi trebuie pentru deslușirea trăirilor, precum mersul stelelor.

Poetul îmbrăcând pregătit conştient netemător mantia înaripată pregătită pentru **„Înger de rezervă”**, se regăseşte cu întreaga fiinţă în esenţa-i încrustată pe propria-i tâmplă ca în templu. Îşi asumă credinţa şi o exprimă prin prisma cea mai clară... „În ziua a şaptea ostenit fiind/ Tatăl Ceresc a aţipit/ preţ de-o secundă cât o mie de ani.// S-a deşteptat din somn/ şi a semnat cel mai frumos poem/ care s-a scris vreodată.// Acel poem avea un singur vers:/ Lumină.// Şi s-a făcut deodată/ deşi soarele era de mult pe cer/ exact acolo unde El îşi aşezase.” (**A şaptea zi**). Unde e poetul aici ? el e întocmai sâmburele viu din care devine posibilă apropierea caracteristicii umane de sfinţenie până aproape de dumnezeire.

Luând în considerare întâmplându-se viaţa unui poet care aduce cu sine sentimente cine ştie din care adânc, cu suflul înalt pentru a le împărtăşi cu semenii... „Aceste zgomote/ cum se depun/ pe limba clopotelor/ ca un colb/ cum într-o zi un străin/ va intra în cetate/ fără să bată la poartă/ uşor va păşi/ dar ca o piele de tobă/ va tuna caldarâmul/ şi cum cu mâinile lui/ va apuca el frânghia/ frânghia de care atârnă/ ciudatele clopotele/ am visat/ şi lac de sudoare/ am sărit la fereastră:/ un stol de vrăbii guralive/ ciugulea firimituri/ din pâinea dimineţii/ aburindă.” (**Caldarâmul cu vrăbii**).

Întreaga rezonanţă a lui ieri, azi, mâine se recompune grav ca la moment de răscruce dar apărând subtil astfel cum se face trecerea prin timp pe negândite, pe nesimţite, dar şi pe nerăsuflate. Aş zice că este vizată la o scară mai largă chiar istoria cât o fi dumneaei de greu de construit în sine fără a fi deloc excluse dificultăţi pur pragmatice, luând drept posibil matematic spectrul de la un cap la altul, diferenţial, integral, matricial; de fapt, emoţional! Într-un fericit dez-

nodământ, lumea merge mai departe conjunctural fericit în cât se poate de frumos și curat.

Printr-o inspirată paradigmă, Ioan Evu retrăiește în vreme ce recompune elementul median existenței sale, vital acesta dovedindu-se într-atât încât poate amenda în spirit poetic orânduirea îndeobște omologată, prin firescul personal... „Dragostea ta/ e o zi de duminică/ ce pentru mine/ nu a existat niciodată.// De-atâta vreme/ în calendarul inimii mele/ în locul zilei a șaptea/ e o pagină lipsă.// Poate în săptămâna/ ce vine Dumnezeu/ îmi va dărui/ o duminică numai a mea." (**Calendar fără duminici**).

Oarecum conclusiv, cât se poate de obiectiv pe seama subiectivului, stările deloc simple sunt conjugate prin lirismul de excepție care conduce prin melodic la un buchet de trăiri ample, într-o efervescență covârșitoare. Este harul.

Octavian Mihalcea

Neașteptate iluminări de după grele umbre

Neostenit incurs în eul întotdeauna atent și motivat, către un inevitabil amplu excurs spre externalizarea trăirilor în spațiul generos al universalității. Discurs punctual, concentrat, axat pe concluzii prezentate drept infailibile, după ce trecând prin plan definitoriu ori chiar axiomatic o largă percepție asupra vieții și a cele care o înconjoară. Poate fi considerat un demers ermetic precum și deschis, însă nicidecum inert dimpotrivă dinamic prin trecerea dintr-o problematică existențială în alta, consecutivitatea nepresupunând întotdeauna legături inerente.

În **„Umbra de fier", Octavian Mihalcea** propune o altfel de abordare a realului, prin prisma unui propriu deci și asumat exotism ideatic și de formă. Aș spune că în fond poetica sa aceea cunoscută și impusă, este adusă într-o altă stare de agregare, însoțită de un fin eufemism filosofal, noul chiar imprevizibilul surprinzând la tot pasul, fără a frapa sau contraria cu orice preț.

Poate este mai puțin important cum și-a ales scriitorul temele, sau ele au venit de la sine într-un confort deplin. Sunt **„Noi învăluiri"**, în sensul recompunerii justificate, cu fermitate a celor deja cunoscute deja scrise și rescrise de la arhetipal la profan... „Taina reevaluării plutitoare înspre deja clasice nume ce au atins praful. O inconfundabilă piesă transpusă actual. Noi învăluiri, alte puneri în scenă. Ar putea fi șarm, ton imnic, subtilitate. Prăbușire în istoria ochiului fundamental mărit." Păstrarea energiilor în vie complexitatea lor, având continuitate nu însă și repetabilitate, devine din start o condiție obligatorie pentru întreg parcursul.

Într-o fericită sclipire, nicidecum formală ci de un adânc înțeles, aflăm ceea ce poate ar fi trebui să fi știut, dar nefiind încă exprimat... „Prea multe închipuiri false cern scrisorile despre eliberare. Schițe întunecate. Poate schițele pericolului. Sfârșitul trist nu înseamnă ceva. Va învinge noaptea paradoxului, cumva contondentă. Unde se înmulțește solitudinea, arde izbăvirea fostelor promisiuni. Adeseori vom fi mulți. Lumini cutremurând inimi." (**Despre eliberare**).

Cât despre inevitabil, sunt perfect de acord că nu trebuie a avea sfială, ci o atitudine bine concepută, consolidată în timp și desigur declarată... „Moartea nu poate fi influențată. Nici tea-ma de ea. Cumplită energie a zeilor. Se descarcă furii peste patimi, mânii revenite la orlgini, cu neputință de uitat. Prizonieri din afară spre interior, amintim mormintele sufletului. Captivitate strânsă la piept. Doar șamanii dansează frenetic lângă Apolo cel prea părăsit sub Lună." (**Captivitate**).

Ciclicitatea universului este cunoscută, demonstrată cel puțin prin prisme mate-

matice și fizice. De aceea și avem cel puțin aparent limite, mergând într-acolo pentru că e singura direcție, dar neuitând de șansa contrapusă rersponsabilității de revenire în cu totul alte conjuncturi, pentru că linearitatea e doar concept pur teoretic, orice-am face spațiul și timpul dansează pe complicate curbe.

Doar că e frumos și de dorit să vorbim despre aceste pretinse limite, care de multe ori ne îndeamnă spre sublimare lăuntrică... „Cele mult prea vechi. Desigur iubirea, bine știută desprindere, adâncă aflare tot către limită. Suntem aproape apele... Plecări mai departe. Ritm la marginea lumii." (**Tot către limită**).

Sunt doar câteva succinte considerații pe marginea unei scrieri evoluate, pentru că, dacă ar fi vorba de cuprindere, atunci întreaga carte ar trebui tratată ca atare, în consecință, ceea ce probabil ar lăsa loc de un studiu, o eventuală carte despre o carte... Cititorului căreia îi revine plăcerea de a trage concluziile care se cuvin!

Nichita Danilov

Tainică, deopotrivă răspicată, dragostea în înțelesul pur

Atunci când țara în înțelesul categoric ți se găsește întocmai cuibărită în inimă, altfel spus o necesară forță de sprijin, în identitate de netăgăduit, e foarte greu să-ți petreci măcar și prin gând în paralel cu sublimarea o ipotetică suferință sau pierdere. Totuși se întâmplă încât nu ai ce-i face, nu e nimeni de vină decât viața care ne azvârle cum crede de cuviință, sau de ce nu am fi noi aceia care nu am reglat bine bătăile vremurilor și pășirile prin locuirile noastre. Oricum ar fi, covârșirea ne poate duce într-o singură direcție: aceea a înțelegerii urmate de recunoașterea smerită sau după caz revoltată.

Nichita Danilov își asumă legile firii nelăsând însă deoparte întrebările și un mănunchi de posibile răspunsuri, în timp ce **„Recviem pentru țara pierdută"** este întruparea poetică absolut justificată și ideal conturată precum imaginea îndelung țesută a îndoielilor asupra contrariilor sinelui aceluia hotărât să meargă mai departe cu inerenta tristețe dar cu speranța unei întoarceri pe dos a falsei conjuncturi pe care suntem obișnuiți să o numim acceptabilă realitate.

Poetul nu se lasă nicidecum învins în generosul spirit, el spune într-un amplu epopeic, ceea ce trebuie spus. Nu putem ști dacă este vorba despre nelegiuirea în care se îmbracă istoria pornită întru totul și toatele, sau de faptul inechitabil împlinit al deocamdatei sorți. Dar de spus... „Căram pumni de pământ dintr-o țară în alta,/ le vărsam în grămăjoare mai mari/ și mai mici în piața publică./ Cu ochii ațintiți la cer, ne rugam în fața steagurilor/ mereu coborîte în bernă/ la morții noștri rătăciți în cer/ să coboare din nou pe pământ,/ sfințind țărîna pe care le-o așterneam la picioare.// Scormoneam mereu sub trunchiurile copacilor,/ brazi și molizi, și stejari cu coroana arzîndă:/ le pipăiam cu buricul degetelor rădăcinile/ ca pe niște frînghii, ca pe niște artere/ (sau ca pe niște corzi de harpă la care trebuia să cîntăm)/ stăteam cu urechea ciulită la foșnetul frunzelor/ și la cîntecul păsărilor pitulate printre crengi;/ priveam luna și semnele zodiacale,/ Calea lactee încrustată/ în palmele noastre bătătorite de muncă;/ odată cu pământul aduceam/ și firele de iarbă răsărite pe cîmp,/ norii îi mutam dintr-un loc în altul, și vîntul;/ număram totul – fiecare pumn de pământ/ trecut dintr-o parte în alta a graniței/ îl consemnam aliniindu-l frumos în coloanele unui catastif/ deschis la o pagină moartă..." (**Recviem pentru țara pierdută**). Întreagă destăinuirea în larg explicit ar putea cu siguranță constitui împrejurarea de la care să pornească un studiu despre demnitate, omenie și nedreptăți câteodată putând a fi

depășite alteori doar suportate...

Revenind la prea-plinul liric cu care ne-a obișnuit Nichita Danilov, putem descoperi construcția ideatică aceea care definește înlăuntrul său atent la mângâierile precum la zgârieturile existențiale ce vin din afară pentru a-și aduce firescul/nefirescul în formula ce acumulează stări de neprevăzut. Apropierea umană este unică, reinventabilă și niciodată repetabilă. Departe de mine să am ceva de explicitat, ci doar de reprodus: „Și am văzut casele omului/ risipite ca niște cochilii de scoici/ jupuite de carne/ pe malul nisipos al rîului./ Le-am cules în palme,/ am sădit cîte o flacără/ înlăuntrul lor și apoi le-am așezat/ din nou la locul lor pe străzi./ Îngenuncheat lîngă semafor/ am văzut pîlpîind/ în dreptul ferestrelor/ cîte un chip omenesc, cîte un suflet." (**Ferestre**).

Descompunerea sau dimpotrivă întregirea de la esență dinspre cuneiform până la ordinea firească a sinelui... „Camera mea era compusă/ din mai multe camere/ ușa din mai multe uși/ umbra din mai multe umbre/ mîna din mai multe mîini..." (**Chipul sublim**). Pentru a găsi rostul, împrejurarea și explicația acelei existențe aparente la care nu renunțăm chiar dacă nu ajunge la înaltul visurilor noastre... „Drumul până la pragul casei tale/ l-am pavat cu versete din Dante,/ dar și cu cele zece porunci,/ precum și cu alte precepte morale/ pe care iată, acum,/ învîrtind un set de chei între degete,/ ca pe un șirag scump de mătănii, le călcăm în picioare" (**Prag**).

Întreaga încrengătură a universului care ne privește direct prin noi înșine se destăinuie cât se poate de relevant într-o logică practic imposibil de contestat, cu atât mai mult cu cât nu se întrevede altceva elementar de pus înainte, între sau după... „Pietrele mergeau după pietre;/ fiecare piatră ținea în mână o altă piatră,/ când ajungeau în dreptul focului aprins,/ despicau pietrele în două./ De o parte puneau viscerele de bărbat,/ de cealaltă pe cele de femeie,/ după care își înălțau fața spre cer, rugându-se la luna plină..." (**Pietre**).

Relativitatea nu ar putea fi concepută fără contrarii, cât de dificilă ar fi conjunctura aceasta; iar Nichita Danilov deschide din primul pas calea pasului următor, întocmai unde și când și cum e mai feroce însuși conceptul existenței... „Trec mereu granița dintre/ lucruri și umbre/ alunec dincolo de văzut și nevăzut/ și mă întorc înapoi în lumină.// Convins că eternitatea/ încape la fel de bine/ într-o clipă ca și într-un veac,/ îmi simt sufletul apăsat/ de o tristețe de moarte." (**Lucruri și umbre**).

Poet al lumilor acelora știute și neștiute, însuși/însăși al celor paralele trecând prin lăuntrul lor fără copleșire nici spaimă ci doar cu fericirea trecerii în sine; de la țări îngemănate, la lumi posibile pe atât de incredibile pe cât de neoprit.

Constantin Stancu

Sursa și reflexia imaginii îmbrăcate în idee

Se face o zi de binevenită liniște dar una lucrătoare prin deschiderea chingilor cerurilor, iar pământul cât de furnică în univers, e lăsat să respire în voie. Incurs, excurs, parcurs și recurs înspre definirea esenței. Lucrurile nemijlocite în gândire poartă în sine aripa subtilă care să le facă veșnice. Dacă ne spune *Cartea Sfântă* cum la început a fost *Cuvântul*, acesta nu a fost deloc conjunctural cum nici fabricat vreodată ci subfiind deopotrivă cu subînțeles.

Se deschide prima așteptată poartă, aceea a luminii. Acea entitate care nu are dimensiuni decât alegorice, interpretarea fizică având loc doar ca mijloc de raportare la umila realitate în fața adevărului intrinsec. Întocmai cum spune **Constantin Stancu** în **„Etemenanki" (*Ultima săptămână*)**.

În fapt, nevoia de *Argument* aduce după sine în calcul nu concretul concept în sensul

de desigur, ci **„Memoria luminii”,** care e altceva, da: „Lumina își păstrează memoria,/ nimic nu se pierde în valul ei,/ nimic nu se câștigă în laptele ei./ E lumina care își aduce aminte de/ începuturile lumii și de obsesiile tale oranj sau mov,/ de insomniile galbene în care se odihnesc gutui...” Curat detașat de intenția idealizării, aflăm acel precis perpetuu care face legătura între idee și substanță. Deși teoria undă-corpuscul ar fi visul matematic, deci încă neexistând, pare-se că o împrejurare fericită ne poate aduce aproape. E scăparea din relativitate? Posibil: „..Lumina este aceeași ieri, azi și mâine,/ în prezența ei lumea se face încăpătoare,/ cuvintele dau rădăcini subțiri și/ vocale discrete de clorofilă...” Atitudinea este una peisagistică, pașii către gândirea ei prielnică, sunt de o culoare anume, nu contează care dar venită din largul potrivitul spectru, imaculată: „...Lumina cuprinde totul,/ prinde în coroana ei soarele miriapod și/ piatra pe care s-au scris cele zece porunci.” Deîndată ce atinsă într-o întâmplătoare fulgurare, credința vine tiptil dar hotărât din dorința binelui. Într-un fascicul miraculos: „Lumina are degete delicate de brumă,/ ne atinge trupurile imperfecte și/ ne prefacem în sfinți,/ dar nu vedem asta.// Lumina înflorește în brațele lui Dumnezeu/ ca un buchet de floarea soarelui imens...” Și totuși, unde încremenește lumina, dacă chiar e voie – în valori greu de descifrat și niciodată de reprodus: „Prin timp lasă urme:/ urechea lui Van Gogh,/ capul lui Caravaggio,/ oul din care a fugit Brâncuși,/ formulele neînțelese în care s-au pierdut/ oamenii de știință într-o eternitate relativă,/ sau vitraliul pictat din marile catedrale/ în care se zbat vrăbii cu aripi de diamant...”

Acesta pe care am încercat să-l radiografiez, este dincolo de început, un poem drept pilon pentru ceea ce se întâmplă mai departe. Cu **„Turnul Babel”, „Semn într-o lume de fosfor”, „Ultima săptămână”, „Stare de veghe”**, mersul cărții devine unul șuierător, e o dezlănțuire cum ar fi o locomotivă independentă de vreun tren, prin acele viaducte fragmentate de tunele, din munți.

Ar fi mult notabil, dar perfect aici văd cum se reordonează lumea: „Brusc, Dumnezeu trimite iarba/ să acopere nimicurile zilei:/ piroanele, trestia subțire, picăturile de sânge,/ ștergarul alb,/ lemnul din care se fac mereu cruci și/ juguri pentru animale...// ... și iarba este atât de fragedă/ pentru că nu-i pasă de noi,/ suntem muritori în uniforme de aer,// ea se înalță spre cer nemuritoare și/ duce ficatul nostru în gura ei verde...” **(Gura ierbii).**

Astfel de justa/contrapunere, în descriptivitatea clară, ar fi fost interzisă prin diverse epoci. Acum, ea deschide orizonturi. Toate, luminoase! De aceea, nu ocoliți nicidecum poetul, pentru că vă poate arăta frumusețea însăși a înțelesului!

Irina Lucia Mihalca şi Luntrea visului ei din... O mie de vieţi şi-o nouă viaţă – impresii de cititor –

Pe internet, poeţii noştri domină oceanul virtual hotărnicit între ţărmurile limbii române, observă cel ce s-a născut în spaţiul carpato-danubiano-pontic. Prozatorii au şi ei culoarele lor de navigare, dar mereu sub rezerva discriminării, în raport cu poeţii. În era vehiculului Google, contemplatorii nu mai au timp să urmărească parcursul lung al prozei, fie şi dacă autorul îşi postează pe rând secvenţele romanului sau ale nuvelei, perceptibile ca unităţi de sine stătătoare. „Timpul e bani", remarcă „filozoful" pragmatic al prezentului. Un poem-două pe zi, treacă-meargă. Dar o proză... e cronofagă. Poate de aceea s-au înmulţit poeţii! Ba nu! Ştim (de la Alecsandri încoace) că la români poeţii nu se înmulţesc, ci se nasc necondiţionat ca poeţi: „Românul s-a născut poet", recunoaşte bardul de la Mircești. Ei însă, poeţii, vin pe lume doar cu germenele poetic, urmând ca acesta să încolţească, să crească, mai mult sau mai puţin. Cel care certifică „geneza" poetului român, confirmă şi paradigmă evoluţiei: „E unul care cântă mai dulce decât mine?/ Cu-atât mai bine ţării, şi lui cu-atât mai bine./ Apuce înainte s-ajungă cât de sus./ La răsăritu-i falnic se-nchină-al meu apus".

Aşadar, poeţi între poeţi. Avem de ales. Eu, unul între cei care scrutează de pe ţărm întinderile virtuale spre a repera luntrele şi... „bărcuţele" cu vise plutitoare, le trag la mal pe cele care au matricea lirică compatibilă cu eul meu tomnatic. Am o vârstă la care mă feresc să aleg oferte de visuri amăgitoare, cele care mă întorc în timpul cel fără aşteptări. Caut, de preferinţă, poeţi, aceşti călători cu luntre, căci velierele, vapoarele ar fi mai potrivite să-i legene în valuri pe prozatori, cei care îşi asumă, între alte aventuri, şi întâlnirile cu piraţii sau cu aizbergurile.

Şi apropo de teme, recunosc, nu sunt complet imun la cântecul de sirenă. Graţie acestei vulnerabilităţi am descoperit-o pe Irina Lucia Mihalca, o poetă care scrie poeme lungi şi cu substanţă, parcă jucând rolul Şeherezadei dintr-o povestea a celor „O mie şi una de nopţi". Cum s-ar zice, adaptând la real, cititorul poemelor Irinei, captivat de lungimea şi farmecul poemelor sale, îşi amână apetenţa pentru reprobabilul din cotidian (cu un asemenea „vicleşug" şi-a salvat viaţa Şeherezada, ultima fecioară ce urma a fi sacrificată de regele oriental Shahryar). Desigur, orice analogie implică şi diferenţe specific. La ele voi încerca să mă refer sumar în cele ce urmează, pornind de la concreteţea palpabilă, adică de la volumul Irinei Lucia Mihalca „Dincolo de luntrea visului".

Ştiind că-i preţuiesc versurile, autoarea a încercat să-mi facă o surpriză, adică să-mi trimită acasă acest volum de poeme al dânsei, dar intermediarul desemnat să o facă, direct de la tipografie, nu a dat curs operaţiunii. Iniţiatoarea generosului gest care mă avea că destinatar aştepta confirmarea primirii coletului şi efectul surprizei. Cum reacţia beneficiarului întârzia, plana asupra lui anatema ingratului. Abia după ce donatoarea s-a edificat asupra incidentului, avea să fiu absolvit de presupusa impoliteţe. Desigur, ca să-şi desăvârşească frumosul gest, autoarea cu pricina mi-a pus personal la poştă volumul pe seama căruia eu încasam prezumtiva amendă. Acum, absolvit de povara „nerecunoscătorului" şi mai ales dăruit cu privilegiul unor momente sublime de lectură, voi încerca un gest de mulţumire, îndrăznind un exerciţiu de comunicare a impresiilor de cititor – desigur nu ar trebui să precizez pentru „cititor" atributul „comun", căci numaidecât se va deduce asta.

Am să încep prin a aprecia frumusețea și temeinicia operei celor care au îmbrăcat filele cărții în catifelata haină de sărbătoare – anume, coperta. Un bleu degrade, în consens cu titlul (imensitatea spațiului de plutire pentru „luntrea visului"), luntrea și chipul angelic al visătoarei, „centrul de interes" al scenei. Manșetele copertei conțin, discret, un text de referință asupra poetei, semnat de scriitorul Geo Galetaru, o sinteză biografică și enumerarea premiilor aferente concursurilor literare care au premiat-o. Pe cine să laud concret aici? Laurii ar trebui să aparțină Editurii „Mușatina" din Roman, al cărei editor e distinsa doamnă Emilia Țuțuianu, gazda celor care beneficiază cu generozitate de spațiul virtual al site-ului cultural „Melidonium".

Cu privire la substanța cărții, respectiv poemele Irinei, aceasta e, firește, ceea ce a rezultat din osmoza la care a participat imaginația și sentimentele poetei, e ceea ce a permis să se amestece, în ambele sensuri, peretele despărțitor dintre cele două atribute ale creatorului: creierul și inima. Există o „chimie" a creației lirice care implică, într-un raport misterios, cele două entități ale ființei creatoare. Aflarea lor într-o colaborare „consensuală" în actul nașterii poeziei e constatată, cu umor hâtru, de poetul basarabean Grigore Vieru („fratele lui Eminescu", cum îl numește poetul Nicolae Dabija): „poezia este secretul creierului, scăpat pe gura inimii".

Demersurile lirice ale Irinei Lucia Mihalca sunt ample, elaborate în structuri libere, despovărate de canoanele prozodiei clasice, urmând (majoritatea) un fir relativ lung, axa care orientează „povestea" poetică. Metafore, parabole, construcții alegorice în formule lirice care absorb simțurile trăirilor aflate, în cazul poetului, într-o „rațională dereglare" (Rimbaud), rezultând din asta edificii literare care ne relevă „arhitectura imagistică" a visurilor sale poetice. Narațiune versificată, texte aparent prozaice însă profund lirice în plămada lor, construcții absolvite de norme structurale, despre care se spune că au totuși viziunea lor axiologică.

Irina Lucia Mihalca și-a ales „luntrea" ca vehicul simbolic al periplurilor sale pe întinderile care prefigurează necuprinsul prospecțiunii ființei umane, imensitatea lumii, a universului absorbit de om, receptorul lucid al cosmosului, dar, invariabil, un absorbant subiectiv, deci original. Dacă eul biologic privește lumea în paradigme gata construite, dându-i înțelesuri standardizate, lumea eului poetic e personalizată, e doar imaginea poetică a celui care o vede prin propria percepție, grație „ochiului al treilea" (Nicolae Dabija) sau „ochiul vederii de dincolo de vedere" (Irina Lucia Mihalca), un filtru propriu, atașat ființei lirice. Ceea ce înseamnă că lumea poetică e divizată în „lumi", fiecare poet având-și lumea sa distinctă.

Dar cum ar putea recepta cititorul Irinei Lucia Mihalca lumea ei personală din „Dincolo de luntrea visului", dacă nu seamănă cu niciuna dintre celelalte lumi poetice? Nicicum altfel decât cu fascinație, cu înțelesuri și neînțelesuri, cu mirări și întrebări, desigur, și cu certitudini asupra unor contururi de tărâmuri imaginare rezultate din aventura spiritului care le-a creat. Hermeneutica e totuși la îndemâna călătorului în lumea lirică a Irinei Lucia Mihalca. Poemele dânsei sunt fie trăiri accesibile chiar la prima lectură („Plâng copacii", „Aliterația timpului", „Culegătoare de stele", „Adâncul mării", „Tu... Eu", „Refugiu în lumina unui zamber"), fie structuri complexe, eminamente încărcate de coduri și imagini ale căror asamblări în întregul prefigurat de poem lasă cititorului impresia că are, la rându-i, de întregit un puzzle („Să deschidem Cartea 7", „Sincope temporale", „Exodul cuvintelor", „Cine ești Tu, cine este Ea?", „Ekphrasis, miniatură în mantia unui înger").

După unii opinenți în materie, poezia care merită citită, e cea care te motivează emoțional, astfel încât să ajungi a citi pasionat până la ultimul vers. După alții, poezia, cea de azi mai ales, nu trebuie să-ți atingă în mare măsură corzile inimii, cât mai ales să-ți provoace mintea, zona

fantezistă a ei. Citind poemele Irinei, simt ambele tipuri de beneficii. Eu sunt format, în exercițiul meu de cititor de literatură, de lirica poeților clasici, dar de la o vreme, grație cyberspațiului, descopăr fascinat stilurile novatoare și universurile variate ale poeziei prezentului așa-zis postmodernist – și o regăsesc în aceste ipostaze și pe Irina Mihalca. Mă retrag în cochilie doar când dau peste teme care frizează teribilismul abscons, spre vulgar. Bineînțeles, nimic din această deformare nu se află în poemele Irinei Lucia Mihalca, ea fiind contraponderea acestor abateri așa-zis estetice, e chiar îngerul cu misia de a purifica zona întinată a poeziei timpului nostru.

Poemele Irinei sunt balsam pentru inima rănită, sunt răspunsuri (dacă nu, măcar alean) pentru mintea zdruncinată de marile nedumeriri, sunt invitații seducătoare la a ne asocia poetei la visare. Deși luntrea sa e de presupus că ar avea o anume fargilitate feminină, vehiculul visurilor ei are garantată flotabilitatea, e în bună relație cu legea lui Arhimede.

Pentru cei ce vor o lămurire asupra stării poetice a Irinei, asupra catalizatorului care-i grăbește reacția lirică, care îi declanșează nevoia de a scrie, un impuls perpetuu, volumul are inserat un poem-eseu explicit, „Și dincolo de neființă". Și aflăm, ca o confesiune, despre efervescența trăirilor sale – emoții, dureri, bucurii, tristeți, fericiri, singurătăți care „ard, bântuie, tulbură, strigă, țâșnesc". Că poetă e dominată de un „acum" și un „aici", timpul și spațiul permanentei sale ființări. Spațiul nu e doar cel concret, ci și cel mistic, în care, până la transcendere, omul îl prefigurează de jos, îl sondează cu propriile întrebări și ipotetice răspunsuri. Iar cele două repere fundamentale ale existenței (spațiul și timpul) sunt în poemele Irinei într-o relație biunivocă: „Din coroana soarelui orbitor/ suntem boabe aurii risipite la vale,/ ne răsfiram,/ ne împrăștiem, plutim/ ne rostogolim în palmele timpului/ și spațiului necuprins..." („Două clipe, mai mult decât una")

Poemele Irinei Lucia Mihalca includ teme fundamentale, substanță din care se naște poezia, una amintindu-mi de o viziune a lui M. Sadoveanu, marele poet în proză, în care, ca un responsabil lucid față de soarta Universului, întrezărea „vânturile sfârșitului", vremea când „va cădea uriașa noastră uzină" („Cântecul ciocârliei"). Probabil că se va întâmpla asta cândva, așa cum a prefigurat și Irina Lucia Mihalca – și ea, cu privilegiul gândului neadormit – în poemul „O imensă sferă carbonizată într-o prăpastie": "Se stinse treptat, mistuit,/ tăcut, spre veșnicie, într-o sinistră noapte./ O imensă sfera carbonizată într-o prăpastie!// Toți plecaseră./ Doar eu, cimitir în suflet,/ doar eu, lacrimă în agonia Soarelui,/ doar eu, plângând stingerea Soarelui din vis./ O imensă sfera carbonizată într-o prăpastie!"

Poeta care mi-a oferit prilejul acestei coparticipări spirituale, cu diferențele de rigoare, este profund interesată de tainele trecerii prin viață, cercetându-le cu mijloacele intuiției poetice. Poezia ei se apropie de extazul mistic, are melos și substanță psalmică. Iată cum interpretează poeta condiția umană, în poemul „Iubind acum vei Înțelege Cerul și Infernul": „Prin naștere suntem torțe ce ard, sortite morții,/ un interval de timp în unități de viață,/ finite pulsații în algoritmul cosmic./ Tapiserii de gânduri, convulsii, certitudini,/ șir nesfârșit de țărmuri, risipiri în văzduh./ Între virtuți și greșeli, doar moartea ce-și șterge urmele, fără drept de recurs,/ viitoare bătăi de inimă,/ în ritm diferit, vieți trăite în număr egal de pulsuri". În finalul poemului, avem îndemnul poetei de a ne asuma experiența noastră particulară de viețuitor: „Învinge-ți tristețea, ridică-ți privirea,/ timpul e singurul dar ce-ți aparține,/ iubind acum vei înțelege Cerul și Infernul!"

Irina Lucia Mihalca nu e o visătoare solitară, nu e singură în luntre, căci își asumă comuniunea, e mereu însoțită, gramatical, de persoana a II-a singular sau plural, ori se însumează persoanei I plural. Când e însoțită de persoană a II-a masculin, ea prefigurează perechea primordială, cea de după izgonirea

din Paradis, după săvârșirea păcatului care a consacrat suferința și moartea, când s-a născut puterea omului de a privi în sine și în afara lui: „Tu...Eu,/ poem nocturn plutind într-un vis,/ fără a ști cum lacrima mea te-ar reda întreg, iar moartea ar mirosi a salcie,/ mereu prea devreme,/ mereu prea târziu" („Tu... Eu"). Când își asumă pluralul, în care se include, constată autoritar pentru ceilalți, în numele lor: „Suntem spectatori și actori ai istoriei,/ Suntem litere,/ simboluri,/ texte divine în care ni se scrie destinul./ Totul se derulează ca-ntr-un vis,/ ca într-o sferă de cristal./ Aici trăim în lumea umbrelor."

Remarc în poemele din volumul „Dincolo de luntrea visului", expresii stilistice relevante pentru anvergura sa poetică: „vuetul veșniciei", „centură de timpuri prin spațiu", „clepsidra visului unui alt vis", „ochiul dintre lumi", „vitraliul privirii", „țesătura inimii topite"... Iar numeroase construcții sintactice extrase din context par, dacă nu cumva chiar sunt, conciziuni memorabile, sentințe aforistice: „Trandafirul luminii nu înflorește în somn". („Povestea celor o mie de vieți și o nouă viață"); „Stăpânește, Omule/ fiara din tine, vei regăsi culoarea armoniei" („Șarpele din sufletul tău"); „Nu s-a pierdut, s-a rătăcit,/ dar această rătăcire e mai tristă ca pierderea" („Ekphrasis, miniaturi în mantia unui înger"); „În casa gândului, fiecare unitate ne cere o nouă trinitate" („Lacrima din abisul durerii").

Eșantionul de particularități relevat aici de cititorul Irinei Lucia Mihalca e ca o biată picătură în raport cu marea cea care prefigurează imensitatea spațiului imaginativ al poetei, e doar încropirea grăbită a unei fulgurații de admirație. E, categoric, expresia involuntară a disproporției dintre ce oferă poetul și ce îi revine, din trocul realizat cu acel care a primit Darul. Poetul pare a fi pierdantul. Dar dintotdeauna se întâmplă asta, căci logica acestei situații e deja un postulat: răsplata poetului e inclusă în actul dăruirii sale.

Deși încă nu are o consacrare „oficială" din partea forurilor scriitoricești (încă nu e membră a USR sau a LSR), poeta Irina Lucia Mihalca e confirmată de premiile sale literare. Concursurile care au avut-o competitoare i-au scos în evidență remarcabila sa fibră lirică. De altfel însăși cititorii săi, contabilizați de statisticile site-urilor literare, o statuează printre poeții a căror artă literară oferă cititorului un liman de popas în rătăcirile lui cotidiene, spre a se purifica de zgura vieții sociale, „producția" celor care și-au pierdut atributul dragostei de semen. Poetul e mereu imun la o asemenea denaturare. Confirmă asta și Irina Lucia Mihalca, prin substanțialitatea poemelor sale, versuri care corespund rigorilor artei poetice, definiției pe care, spre exemplu, o dă poeziei Ioana Ieronim: „Poezia e cea mai complexă formă de expresie a unei limbi".

Preafericit, Poetul... Despre debutul lui Ion Pop în poezie

Poetul este omul tuturor anotimpurilor. Textul erasmian elogiind pe Thomas More, „vir omnium horarum", deschidea câteva premise spiritului universal în marele spectacol al ideii. Numai poezia facilitează dialogul circumscrierilor supervizând capitolul confluențelor dar și al nuanțelor.

Problema sursei universaliilor, a marilor translații devine sărbătoare și elogiu în volumul lui Ion Pop, *Propunere pentru o fântână*. Redactorul acestui debut era Elis Bușneag și cartea (București, Editura pentru Literatură, 1966, 104 p.) impresiona prin poeme izbutite, la umbra marilor idei, prin maniera dezvoltării punctelor de impact artistic, lucrând în combustiile versului semnele arhaicului, ale inițiaticului și reflexiile modern/moderniste ale uni eu estetizant „fabricând" configurările propriilor corelări. Lirica lui Ion Pop, aidoma „cuvântului începător" arghezian arată, chiar din acest volum, fundamentări active ale unei insolite direcții, de purificare a impresivului, de re-gândire a arhitecturii cognitive a poemului. Pentru Ion Pop, poezia înseamnă materialitate vizuală, reformă a sentimentului. Dar și discurs devoluant, *povestind* ideea, monografiind-o: *„De unde veniți voi, oglinzi, pe pereții mei,/ Deasupra, sub mine, în dreapta și-n stânga,/ Înainte și-n spatele meu,/ Ai cu ochi își trec prin ziduri lacrima/ Și încăperea mi-o încețoșează? (...)"* (*Oglinzile*, p. 89) Avem un imaginar extensiv configurând o ciudată anatomie a sensului. Discursul, însă, e unul direct, eul liric se autocontemplă, e un eu radical, coordonativ, cu metafora supusă disecției, într-o elegie deprimant-autumnală: *„Sunt eu, cel îndrăgit de voi, oglinzi,/ Ce bat la uși și sunt primit de mine,/ În oasele și-n carnea mea, când bicele/ Moi, de sânge, mă apără de muște,/ Sunt eu, cel care strig și m-aud bine,/ Sunt cel care privesc și mă scufund/ În ochii mei, până ce dau de moarte,/ Frumos și teafăr, într-o pace-ntreagă,/ În trupul meu, supus și împărat.// Dar ascultând cum strașnic pumn se-ncheagă-n/ Mâna mea dreaptă, de tâlhar drept."* (*Oglinzile*, p. 90-91)

Mișcându-se între simbolici ale realului și exigențele reabilitării poeziei române din vremea generației „luptei cu inerția", lirica lui Ion Pop va propune, mereu, puncte de plecare. Poemul său este intuitiv, miza este re-descoperirea lumii, adorațiile eului urmează ideilor arhetipice. O ciudată *mistică* a materialității, sporește vitalitatea apollinică din magma versului, viața este un *peisaj* eminamente ludic. Undeva, tema ferestrei, pe care o găsim și în următoarele volume, sugerează ireversibilul și *ordinea* emoției restaurate, între experimental și real: *„Lung e drumul, de la o vreme, lung,/ Și tu mergând, mergând,/ Când pe o parte și pe alta, atente, ferestrele.// Treci drept printre ele, cum se cuvine,/ Sprijinit de atâtea priviri și cuvinte,/ Sângele tău asemenea unui plop tremurător își părăsește/ Frunzele-n toamna dinapoia ta,/ Peceți pe un testament necontenit (...)"* (*Ferestre*, p. 75-76)

Ispitele hedoniste sunt subjugate, fatal, reflexivului, modalitatea re-spiritualizării elementarului adeverind, cel mai adesea, că poemele au personalitate. O estetică a tranzitoriului e însoțitoare concilierilor într-o poezie de atitudine și prerogative ale obiectivării proiecțiilor egotice. Sensibilitatea, însă, e de-romantizată, instrumentalizată. În *La marginea mării*, dedicată lui Mihai Eminescu, armoniile lumii sunt recesive în norma unității, *unul* regăsit în întocmirile lucrurilor. Statuia, motivul statuii, reprezintă alegoria-metaforă în spațiul *vizualizat* al „mării-plânse", peisaj în transcendent: *„Iată privești spre ape, către statuie-apoi,/ La câte vremuri*

au căzut într-ânsa,/ Și-ai crede că din ochii amândoi/ Ai bronzului sonor e marea plânsă,// Ori, poate că – dovadă de dragoste tăcută –/ Prinsă-ntr-un țărm pe care n-a îndrăznit să-l soarbă,/ (Căci focul, apa, viața și moartea se-mprumută)// Un ochi e marea, teafăr, lângă statuia oarbă." (*La marginea mării*, p. 24)

Un instinct eliberator domină lirica lui Ion Pop, o restructurare a intuitivului duce experiența eului în frenezie activă. Melancolia devine un agent reactiv, o insolită „eflorescență", un paradox, o subsecvență în substanța imagistică. Poezia caută sursele profunde, absolutul, alternativele eului liric sunt inițieri varii într-un fel de teorie personală a contemplării ideilor. Există mereu un refugiu în idee, pare a conchide preafericitul poetul. Litera, cuvântul sunt, astfel, succedaneele unei mântuiri. Într-un poem, *Pașii*, spațiul este demitizat, aproape denudat de semnificații, idealitatea devine imperativul, o particularizare a somptuosului din lucruri și din afara lor. Descinderea, dincolo și dincoace de vis, întreține flacăra provocării ca într-o necontenită bucurie (estetică) a re-creării *mesajului* lumii: *„E undeva în lume o încăpere,/ O anticameră, o sală de așteptare,/ Ai căror pereți sunt plini de uși./ Închise de câte-un custode,/ Spre celelalte două încăperi./ Odată, cineva, s-a întmplat să întârzie/ Și n-a mai putut iniția/ Și-a trebuit să aștepte mult și bine (...)"* (*Pașii*, p. 62-63)

Poezia lui Ion Pop își trăiește propriile ritmări, are propria mentalitate. O plăcere obsesivă a convenției hrănește un imaginar al ireverenței romantice tonifiind dominanta alegoric-impresivă. Dar nu o de-compoziție poate restaura valorile ordinii cuvintelor-imagini cât o întreagă semantică a temporalului, generativă, referențială, gravitând într-o cromatică patinată de aporiile ființei. În *Turnul cu ceas*, de pildă, timpul *dobândește* „formă", veșmânt mitopoetic într-un bine regizat claustru al transorizontalității. Melodia destrămării vremurilor e o parafrază a convertirilor eului, o revendicare sfidătoare a paradisului pierdut: *„Peste ruine, ceasul zvâcnea din minutare/ Și le mai odihnea din loc în loc./ Timpul curgea în lucruri curgătoare – /Abastru-n ape, verde în plante, roșu-n foc// În ceas mai nimereau, din întâmplare,/ Secundele care aveau noroc."* (*Turnul cu ceas*, p. 37) *În alt poem, reprezentativ pentru statura valorică a autorului, spectacolul blazării, ireconciliabil, grav, „închide" discursul în perimetrul derizIunii mimate, „hoitul duminical"*. Ceremonia temei generatoare, denunțarea calofilului se derulează compensator, ca despodobire de priorități. Enunțul, însăși, e o armă a de-constructivului: *„Păsări plutesc în zbor triunghiular/ Pe cerul blestemat cu drepte linii./ Sparge-le, vânt! Tu, soare, dă-mi măcar/ Umila umbră a rușinii// Spaimă de-a fi prea cuminte!/ Din când în când, trimite-un neiertător șacal,/ Să scoată dintre trupurile sfinte/ Frumosul, putred hoit duminical."* (*Seceta*, p. 70)

În *morfologia* liricii lui Ion Pop, eliberarea estetică marchează o revoltă a configurării idealului. O meditație continuă provoacă polifoniile unui realism decodat în determinante. Una dintre ele, evidențiind anticipator dtaliile unui traseu original în poezia românească, ar putea fi această hermeneutică a unui hedonism de obsesiv-radicale purificări de mesaj până la starea de postulat, de poem-semnificare și până la condiționalul unui sistem al *gramaticii* poeziei.

Între joc și tragic. Un spectacol al devoțiunilor în lirica Denissei Huzum

În cafeneaua literaturii române, atât de aglomerată astăzi, poți sta la un taifas util, discret sau pe simezele freamătului dintotdeauna al vieții, fără dichisul improvizațiilor, cu poezia Denissei Huzum, autoare licențiată incontestabil în lirică, voce decisă, dar originală într-o promoție care învață încă de la cărțile debutului să poarte masca

eliberatoare a identității valorice. *Oglinda neagră a Minei D* (Timișoara, Editura Eurostampa, 2015, 106 p., o altă inițiativă în cadrul lăudabilului program ProCultura al unei comune timișene, Dudeștii Noi, în care trăiește poetul Geo Galetaru) este o carte îndrăzneață, convocând la partide dulci-amare de vânători regale landourile invitatelor în crinolină ori cupeurile unor domni descinși din tablourile pictorilor romantici, dragostea și ura, lumina și întunericul, adânca senzualitate și dramatismul devoțiunilor. Poți fi deodată captivat de luxurianța discursului, ca și de vernisarea unei călătorii sentimentale, insidioase, parcă, în orice caz abrupte în decența unui spectacol al sinelui.

Armonii și contraste mimează normativele unor „îndreptare" despre eticheta protocolului din anticamera oglinzii. Poemele evocă anvergura levitației în timpurile revelației, narcisismul funciar exhibă în generalitatea mistuitoare, metafora e un răsfăț la purtător, declinând stăpânirea prolixului și a evanescenței. Caligrafia vieții se brodează în jurul unui protest în care eul intuițiilor severe descifrează „profeții", imaginarul „im-provizează" statuia unei paradigme, iar vizionarismul anamorfotic încrustează în „negrul" parabolei aluzia megalomană a tinereții perpetue. Iubirea este, de pildă, configurarea orgoliului, decalcul plagierii (oglindirii!) straniului ornamentând ontologiile privirii în marile erezii ale ruinelor ființei rebele: *„pe marginea pudică ne temem/ jocul iubirii este doar o prelungire a cărnii/ durerea care vrea să fie vie/ zgârie/ noaptea leneșă ca o pisică supraponderală/ mestecăm fulgi de zăpadă/ uneori mai trecem unul prin altul numai cu unghiile/ mereu se întunecă toate/ peste barba ta ninge devreme/ îmi ascund vulnerabilitatea sub halatul de catifea/ sub apă/ întinzi venele cu degetele/ te privesc îndepărtat/ toate țipetele mele au rămas în altă casă/ habar n-am de ce (...)"* (*ne trag cuvintele deoparte*, p. 70).

E o ciudată mentalitate a convenționalului în această poezie, un lirism prizat mereu contra timpului. Blazonul deriziunii se împlinește în dihotomiile elementarului. Acolada protestantismului acestei lirici înfățișează, sub rictusul focalizării, imanența unei melancolii crepusculare, o durere surdă (doar „vocale" oglindind disidiul eului distilat în partajul agresiunilor organicului), o disjuncție radicală proferând pecetluirea nostalgiei-matrice. Tema condiționalului e atașată, astfel, re-energizărilor, regenerărilor, gândul este poemul, dragostea, coerența identitară: *„când arunc toate gândurile// nu privesc/ înainte sau după// vor trezi pe cineva/ semn că undeva pământul se schimbă// karma// cu gura pustie mă ține departe// pe piept/ un țipăt cu gust de inimă"* (*e ora aceea*, p. 16). „Totul este poezie" (titlul unui poem), eul debarasează tenace scena spectacolului, întru fantazarea marelui *exist*, sfărâmarea oglinzii repune sub semnul tainei magia linearității temporalului, lumea-succesiune evocă eleganța grațioasă a unui joc.

Între joc și tragic, spectacolul poeziei, pe care-l regizează Denisse Huzum, evidențiază un autor amenințând la modul serios, cu această carte, să deschidă porțile unei cariere lirice fulminante.

Tectonici, adesea ciudate... Însemnări despre poezia lui Raul Sebastian Baz

În poezia de azi, foarte mulți autori au izbândit doar dacă au avut, cum s-ar spune, intuiția unor mecanisme de stimulare. Civilizația se grăbește, în zodia culturilor hibride au loc tectonici adesea ciudate unde amorul ori pitorescul captivant al geografiilor ființei acoperă interesul firesc pentru alte (obligatorii) teme din proiectele poetului contemporan. Alții, destui, încă eșuează pe facebook, confundând postările cu ieșirea editorială într-o arenă în care, mai degrabă, noile variante de snobism falsifică percepția. Nota bene, însă: avem și autori care, mai ales, știu să evite capcanele, să dialogheze, fără alt intermediar decât valoarea, cu lumea cititorilor, excelând incontestabil în

depășirea mai multor *baraje*, între care cel al lașității criticului, uneori duplicitar oportunist în policentricitatea care ne dă ghes aproape tuturor în această confuză țară. Cu un stil autentic și coerent-reflexiv în datele sale, cu o poezie care mușcă vârtos din realitatea acestui evenimențial ireconciliabil, vine în literatura de azi Raul Sebastian Baz. El a beneficiat, la al treilea său titlu, de șansele oferite de comunitatea timișeană din Dudeștii Noi și de Programul Pro Cultura, publicând volumul *Cartea pedepsirii* (Timișoara, Editura Eurostampa, 2015, 106 p.), cronică a devoratorului de real, cum spuneam.

E un plan de adâncime în aceste explorări sagace alternând cu spectacolul sapiențial prin care eul auctorial triumfă irepresibil în opțiunea tuturor demitizărilor. Imaginarul acestei lirici captează energiile emoționale și precauțiile discursului, mai degrabă decât autocenzura, consolidând/ energizând, instinctul generic, potențialul magiilor scrisului. Undeva, voința abil mascată a fictivizării imprimă, cu aluzii la un ludic totemic, idealitatea sintagmatică a inițierii în natura covârșitoarelor simbolici. Motivul *cireșului* (în fapt un motivem) e succedaneul euforiilor primordialului, „povestea" altfel expusă, a „tinereții fără bătrânețe". Decodarea urmează restorurilor unei dihotomii. Omul e emfaza, dublul propriilor vanități; natura – chipul unității. De-retorizarea relativului naște, însă, promisiunea lumii re-generate: *„(...) Oh, bătrâne cireș, i-am răspuns întorcându-mă pe partea cealaltă/ daroare-n sufletul meu cine va veni să desțelenească?/ Cine va curăța cu cuțitul de foc solzii păcatelor mele de neiertat,/ cine va tăia lanțurile grele ale remușcărilor necurmate/ și cine va sparge o bortă în zidul înalt pân'la cer al dorințelor/ neîmplinite pe care le port după mine?// Tu însuți fă toate astea, a zis cireșul, îți stă în putere,/ nu-ți trebuie decât puțină hotărâre ca să pornești din loc./ Mergi dimineață și pregătește-mi terenul, ca să pot oferi/ un spectacol pe cinste, apoi o să te-ajut să ieși și tu la lumină:/ drept mulțumire-ți voi aduce anul acesta/ cele mai dulci, mai parfumate și mai cărnoase cireșe/ pe care le-am zămislit vreodată/ în lunga mea viață."* (*Spectacolul cireșului*, p. 85).

Poezia lui Raul Sebastian Baz este mai degrabă o atitudine, sinteza unui optimism explicit, incitare și surprinzătoare deschidere, lirica aceasta instaurează dar și restaurează, are orgoliul reformator al boemului și are darul de a reconverti proiecte, nu neneagă experiențe anterioare dar vrea să investigheze în felul său, laborios-incitant, seducțiile vechii romanțe. În acest fel, eul devine un partizan al de-convenționalizării: *„Mâine e vineri,/ aigrijă că vin gunoierii./ Ia o pungă din cele pentru resturi/ și scoate inima mea la poartă./ Vezi că e tot acolo, în spatele chiuvetei,/ unde ai aruncat-o a doua zi/ după ce ne-am jurat că vom fi împreună/ la bine și la greu./ A stat vie, a naibii, toți anii ăștia.../ chiar mă gândeam că s-o fi uscat/ ca inimile mumiilor/ dar văd că încă se ține bine. (...)"* (*Centaur*, p. 31) i Realul indigest (nici un drum spre desăvârșire nu este drept) așterne printre rafalele vieții noi proiecte, simboluri eteroclite, sintetizează în impactul (gureș!) al unor *încântări*, tragicul asigură pretextul altor resurse. Deghizamentele și înscenările împărtășesc o față morală și o față ludică poemelor. Nimic indirect, totul e simplu, seducătoare simplitate. Și fireștile întretăieri cu fatalitatea. Eul cotrobăie cuprinsul vast al lumii, memoria vinovată devine un truism. Dar instrumentarul metaforei („firea ascunsă a lucrurilor") păstrează la limita de sus toate evanescențele, discursul liric e o amplă mizăestetică, râvna majoră a eului auctorial edifică poemul: *„Întâi m-am însingurat până am început să văd/ firea ascunsă a lucrurilor –/ zig-zaguri rapide, cuante/ de suferință pură.// Mi-am adâncit apoi solitudinea,/ până mi s-au arătat cele nemateriale/ cum ar fi oglindirea,/ ori negarea negației.// Tot mai în singurătate zăvorându-mă,/ în cele din urmă,/ am ajuns atât de aproape încât/ am văzut moartea trebăluind/ precum o*

bunicuță care întinde aluatul." (*Aluatul*, p. 66)

Poetul pare, schimbând nuanțele interpretării, umblând „generaționist" *flower-power* întârziat în indiscernabilul realității noastre. Poemul său „povestește", aclamă, se dezice (ab-zice), are drept vectori ai instantaneelor indecisul/ indeterminatul și relativul, dar montările sale sunt autonomii heracleitice conotând, în cazul textelor, impresia de fotografii mișcate. Dincolo de toate astea, însă, poezia lui Raul Sebastian Baz reprezintă tocmai prin autenticul ei cea mai perfectă armătură axiologică pentru un autor despre care suntem siguri că vom mai auzi multe lucruri bune în continuare.

Despre o „monografie" a sentimentelor. Poezia Ralucăi Oana Ciceu

Cu un titlu-precept, *Zburalda* Ralucăi Oana Ciceu, cu grafica autoarei (Timișoara, Editura Eurostampa, 2015, 76 p.) este o carte în care inițiaticul – oricât de ciudată ar părea prezența motivului în lirica de azi, bântuită de stafia tuturor vanităților chiar ocolindu-se valoarea – face casă bună cu temele dezrobirilor de melancolia păguboasă, de romanța fără de rezonanță a demitizării cotidianului. Așadar, cu elanurile proteiforme gata să-i livreze eului dezvăluirile noii identități, autoarea aceasta știe, deja, să ia distanță față de moda interogațiilor triste și să noteze despre *exasperările* proprii într-un manifest aproape agresiv al ființei, cu oroarea jucată a frivolităților și agasând, constant, iluzoriul ordinii amăgitor-decise în mireasma fiecărei zile.

Chirurgia poemului Ralucăi Oana Ciceu ajută introspecțiilor comentatorului într-un mediu boem polarizant iar stilul, chiar dacă în aparență apăsat-vulgar, este vulnerat în tectonicile ludicului grav și într-o restaurare imuabilă a lumii. Denunțul acestor calofilii tăcute ar putea fi interpretat ca narcisism. Dar astfel de maculări caustice ale realității alătură, de fiecare dată, contrapunctul ironic. Un eu tolerant, totuși, îngăduie invazia resorbțiilor realului, pe ruinele jubilației, echilibrul interior edifică sensuri metafizice și un sofism *virginal*, „pictând" metaforic, între clopotul reveriilor și acela al clipei prezente, sunetul. Ciudatul topos, undeva, devine pândă a absolutului dar starea de beatitudine e stinsă, iarăși constant, de fiitivizarea aceluiași generic panoramat, lumea de frământări firești și de înfăptuiri uneori nefirești: *„Există un loc în lume unde stelele se culeg cu mâna goală,/ soarele nu pleacă/ și diminețile nu zbiară,/ anii nu obosesc,/ iar ploaia e un actor care face pauze lungi./ Unde genunchii privesc din mai multe unghiuri/ și picioarele nu ratează pasul./ Unde pieptul iese în față/ ca un sol ce anunță pacea dintre rotund și colț./ Acolo, urechile oscilează între muzică și meditație,/ iar ochii fac înconjurul lumii de două ori/ până clipesc o singură dată./ E locul din lume unde luna plină se construiește/ cu orice găsim/ prin buzunarele de sub piele."* (*Un loc în lume*, p. 39).

N-ai putea spune că și această carte e o revelație recentă și un alt succes al programului Pro Cultura Dudeștii Noi dacă nu ai și nu simți că o bucurie artistică este negreșit această carte, o demonstrație cuceritoare a unei atitudini lirice originale. Colocvialul devine retușul spontaneității, explorările subtile ale realului țin de un principiu heterogonic, autoarea își monografiază sentimentele, investighează *„corespondențele dintre lumi."* Visul e reproducerea realității, realitatea e efectul persiflării imaginarului. Eul debil, acum, se lasă înrolat de inocențe și formalism, buchisește aluviunile realului dar lunecarea de planuri înseamnă poezie, originală, vibrând în propria-i actualitate: *„stau cu ochii închiși/ joc rolul/ încărcat/ rouă pe marginea frunzei/ îți este sete/ bucăți de parte femeiască/ stau gata să te domolească/ despre noi și despre cealaltă lume/ vezi alături// am tendința de a juca multe chipuri/niciodată pe al meu// suntem copii de interior/ alegem pasărea*

care ne omoară/ actul acesta e o centrifugă/ ne răsucește și apoi ne taie mărunt" (*multe chipuri*, p. 30).

Impetuoasă, chiar și în starea de para-aforism din finalul volumului, lirica Ralucăi Oana Ciceu reabilitează, inerent, mitul autorului rostindu-și patetic-dramatic prozodia destinului sub ecuația sincerității. Poemele acestea aduc în prim-plan încă una din tinerele voci autentice ale prezentului literar de la noi.

Poezia, privilegiul „numirii" lucrurilor. Alte însemnări despre lirica Alinei Marieta Ion

Un spectacol seducător, pe care-l întreține o anume disciplină a discursului și multă luciditate, ne oferă volumul *Mărgele de nisip* (Timișoara, Editura Eurostampa, 2016, 84 p., cu o copertă a Andradei Suciu și apărut în cadrul proiectului Pro Cultura, Dudeștii Noi), Alina Marieta Ion arătând, deja, că urmează un traseu sigur, după debutul galantoniilor și al drăgălășeniei zburdalnice, revolta sufocant-crudă a unui eu distilat atunci doar de schimbările de nuanță. Acum, numai farmecul acestor dez-investiri mai jalonează, ca teme solide ale reflecției, solemnizările aceluiași eu, evadând din mimata paraginã a tabloului baroc în realul ispititor de ofertant pentru poetul care știe să transforme jocurile puterii, sub crusta alchimiilor vizionare, în magii ale re-print-ului candorii, vernisate odată cu viața (*„Începi să arunci/ din lucruri,/ de care te ții/ legat de întâmplare/ atunci când rămâi/ cu puținul din tineri"*), mereu în reconstrucție.

În noua carte, Alina Marieta Ion continuă tema examinărilor cotidianului frust, ceremonial supus configurărilor eului într-un magic atipic în care poemul, insolit depozitar al memoriei, se află în mod constant sub incidența categorialului. Nevoia de mister e obliterată oarecum derutant, o încântare neîntreruptă a ființei care scrie (*„speranța se va învăța mereu/și în furtuna inimii"*) devine regulă imanentă. Chiar și *moartea* melancoliei se răscumpără, realul este *înțelesul* privilegiat al „arhitecturii" aerului, eul misionar va avea prioritatea sarcinilor empirice. Un vizionarism oniric/onirizant, fără dispensă romanțioasă, întregește semnele individualității în recurențe ale „deschiderilor" spre armoniile lumii *perfecte*: *„legile iubirii vin din profunzimi albastre/ în fascinația noului stă taina uitării/ noi suntem mai mult decât scoatem/ nu oricui i se poate năzări starea de bine sau starea de rău/ bunul simț este simțirea binelui gratuit/ reflectarea celuilalt în tine îți amintește cine mai ești/ orice creator are o motivare perfectă"* (*Șapte gânduri de rezervă*, p. 30).

Între eul păstrând privilegiul numirii lucrurilor (și imaginilor) și lume trebuie să existe o relație specifică precum într-un insolit discurs negativ despre aporiile ființei în circuitul subsecvențelor și care-și denunțează existența ca pe o rațiune „adâncă" (*„ne-am născut ca numere cu nume"*), fictivizare a tuturor deghizamentelor. O dată cu noi își re-descoperă funcțiile și lumea, temele ei sunt aceste *derivate* ale interpretării limitei. Abia atunci, în capcana propriilor inocențe, discursul eului dobândește statutul de întemeietor al căii generative, actul inițiatic fiind poemul, lumea-unitate, revizitată, negociată, inevitabilă: *„Noi toți știm că universul/ are reguli cunoscute,/ dar lumea noastră mică/ este, surprinzător,/ miezul uitării./ Ecuațiile își pierd sensul,/ membrana ei embrionară,/ infinită și-ngustă/ se lasă înfășurată/ în alte lumi singulare.// Aici simți fără spaimă/ infinitul/ și ai sentimentul peșterii-boltă."* (*Nominalism*, p. 11)

Volumul acesta, spectacol estetic original, detensionând senzorialul ca însoțitor al „ecartamentului" realului suspendat în *visul definitiv* numit poezie, prevestește augurii unei binevenite re-energizări în discursul liric, purtând marca Alina Marieta Ion. Și noi credem în coerențele și succesiunea acestor „supraviețuiri". Restul e *tăcere* dar numai pentru a putea „auzi" poemul inițiindu-ne în descifrarea lumii.

Faun răsfoind „manualul de iubit poezia". Noile poeme ale Anei Pop Sârbu

Confortabil instalată, în ultima vreme, pe unul din locurile din față ale listei celor mai importante autoare între femininele poeziei românești, Ana Pop Sîrbu își jalonează, valoric, prin apariții editoriale remarcabile, etapele acestui traseu artistic triumfal. Autoarea aceasta și-a câștigat, firesc, foarte mulți fani și cititori așteptându-i, cel mai adesea împătimiți de dragostea pentru poezie, miracolul cărților. Salutându-i cu netrucat entuziasm ieșirile în spațiul public, adulând-o, respectând-o, iubind-o și iubind lirica aceasta direct-confesivă, poeme ale limbajului concret, articulări ale inefabilului în ludicul unei experiențe artistice care a determinat, în cele din urmă, maturizarea. Recenta carte, *Eudemonie* (Timișoara, Editura David Press Print, 2016, 168 p.), în lecțiune bilingvă, română și engleză, cu postfața (mai mult explicând strategia minunatelor echivalențe) traducătoarei Aba-Carina Pârlog, coperta și ilustrațiile inconfundabilului plastician Béla Szakáts, la echipa aceasta aureolată alăturându-se Daniela Florian și Loredana Bradea, vrea să „inventarieze" dispersia existențială, să-i evoce ritualului ireversibilului o unitate miraculoasă, a iubirii de după „moartea efigiei supreme" (o dedicație, așadar, în postumitatea mamei autoarei, Eleonora), fiind o proiecție izbutită și originală a unei stări de spirit.

Desigur, nu există un flux unic al discursului dar o tensiune *integrală* a spiritului implică marile inițieri iar limpiditatea e decantată în semnul unificator al spectacolului poematic. Același discurs evocă arcanele unui vizionarism ceremonios (*„Cu peniță însăilez un vis"*) dar sedimentările realului țin mai degrabă de restaurarea fiorului thanatic într-o meditație neliniștitoare, timp în ființă și ființă în datul senzorial. În vreme ce fizionomii ale subtilului ca strategie de rafinare a imaginarului, particularizează un onirism pulsând într-un provocat/programat „delir" al caligrafierii lirice. Recursul la imagismul *stării ideilor*, „stare de poezie" supunând realul lentei resorbții, generează mai multe „acte" ale aceluiași spectacol de traversare, prin neutralizare, a instanței simili-livrești. De aceea, lirica Anei Pop Sîrbu are teme de adâncime, izomorfe (*„Soarele se face ghindă/ Nevăzută,/ Ca închipuirea,/ Împrejmuind viața/ Cu fire fragile."*), alteori patetic-solemne și de configurare aproape sofistă, sub semnul interogativului, a universalului. Patosul autentic, neconcesiv, subjugă, anulându-le aproape brutal – o grațioasă „rebeliune" lirică, altminteri – ademeniri, subversiv sugerate, ale unui manierism frivol, am zice chiar joycean, încă din prima secțiune a cărții, *Exercițiul amânării*. Evenimentul existențial e convertit la fascinație iar concretul-senzorial tiraniei metaforei. Cultul imaginii, am mai spune, dobândește o binemeritată statuie și un anotimp elegantissim al poeziei va fi radiografiat până la contopirea cu stări subliminale. Dar nota imediatului restituie o altfel de realitate a universului obiectual, marelui, insolitului spectacol: *„Priveliștea e inertă./ Gesturi tocite,/ Cineva mărunțește eșarfe,/ Fardează amnezia./ Vântul de duminică se întețește./ Aștepți altă priveliște,/ Exersezi amânarea./ Întinzi masca./ Pupile obosite./ Pui capul în palme,/ Asculți sufletul Căii Lactee."* (*Cu capul în palme*, p. 32).

Sub presiunea aceleiași realități fugoase („recele palid" al grotescului mimetic sucombă și el într-o ironie melancolică), caligrafia dezolării, ca „diversiune" aproximând, doar, livrescul, e gestul de îngroșare a *înfățișărilor* afectivului. Ciclul al doilea, *Peisaj barcelonez*, pare a isca o arhitecturare (obstinatul arhi-text; adică, da: sinceritatea discursului) asemeni invocării construcției dedalice (*„Nici un zgomot pe crusta mării./ Corăbii, plute, fiord,/ Fosforescentă încântare./ Porunca e a vântului soldat."*), radica-

lizare a viziunii. Și nimic epigonic ori artificios în aura poetizantă a acestui tragic-elegiac discurs. Doar o blândă-așezată „crispare", intimizând nu numai experiențe anamnetice surprinse sub straturile temporalului/ temporalității ori revitalizându-se în „raza memoriei". Totul, vrea să mai sugereze eul auctorial, chiar deschiderea spre cosmos, e descifrabil în decantările poeziei, sărbătoare a tuturor simbolicilor lumii, precum inconfundabila factură metapoetică, secunda, concretul împlinit în mitologia fără egal a spectacolului: *„Eram copilă când sticlea/ Secunda de la apus,/ Nearăându-mi calea./ Era grea ca o lespede neagră."* (*Secunda*, p. 46)

Structurarea viziunii ține de alt rafinament formal, marile neliniști apollinice (*„Nevăzut de nimeni,/ Închis, apăsător/ Ochiul din față/ Scrijelea nașterea mea."*) impregnează cu satiul spectacular impactul ideal-real. Infuzia de ritual va impune un fast special încărcăturii imagistice. Eul contemplativ, în cea de-a treia secțiune a cărții, *Călătoria*, se păstrează în partea reperului prim, cuvântul, adorațiile eului sunt depozitate în arhivele memoriei, dragostea rămâne caligrafia ine. fabilului fandând sub unitatea timpului un crepuscular împurpurat. Indeterminare sugerată dar și reper ontologic într-un halou de emoții și senzorial, expresionism dus până la limita ermetismului, gata să oculteze revelația, numai poemul rămâne, astfel, singurul remediu al ființei vulnerabile: *„La marginea unei păduri stau și te aștept./ Tăblia cerului e o nimica toată/ Pe lângă inima ta. O neliniște de pini, în jur./ Plângi șoptit pentru mine./ Poemul se-nalță la cer insistent./ Nu mai ai memorie, doar cuvintele,/ Care taie ca o foarfecă absența."* (*Tăblia cerului*, p. 130).

Supliciul insolitului, o temă oarecum goetheană prelevând întreg instrumentarul simbolic, e și el convertit hieratic. Poezia Anei Pop Sîrbu trăiește, cu fiecare carte, acea regăsire de sine (*„Dimineața, amiaza și seara/ Se lovesc de tine./ Îți este îngăduit doar văzduhul."*), obsesivă la modul pozitiv dar nu stranie, subtilă dar nu „diversionistă", grațios-discretă dar nu elegie fadă. În avanscenă, eul urmează „sensul" identificării, elimină calpul, recheamă amintirile trecutului scufundat în alt anotimp, împacă în memoria ființei reverberări și proiecții, pulverizează convenționalul în ideograme, caută un ton fundamental punctului și contrapunctului. Această dinamică aluvionară nu se lasă, însă, măcinată de retorici ale solitudinii, un fel de reverie în delir supravegheat edifică, mereu, refugii circumscrierilor. Până și fluxul materiei, luminiscența organicului, arată în cazul acestei lirici un eu al jocului perspectivic ofertând ca pe o galantă paredră a mitului Cărții, un insolit și autentic „manual de iubit poezia": *„Numai lumina va fi pasăre pe un drum./ Vei vedea regate, milă, frontiere, semne./ Noaptea îți va mângâia părul,/ Heleșteele vor deveni mai adânci,/ Flacăra se va agăța de vânt./ Îți vei odihni fruntea de propria-mi oboseală."* (*Flacăra*, p. 122)

Poezie a reinvestirilor imaginarului în diacronia delicatelor inferențe – autoarea noastră știe foarte bine că *totul* literaturii se află în cititor, tema dragă lui Jean-Paul Sartre, dar și în text, cum spunea, cândva, W. Iser –, lirica Anei Pop Sârbu propune în ultima vreme un nume util configurărilor axiologice în cultura noastră de după 1990. Erudiție, rigoare, spectacol, această poezie a reușit, de la debut, să fie mereu conectată la dinamicile scrisului literar, setată și pe protecția proprie împotriva atâtor „viruși" fals antamați cultural în maladiva societate românească. De altfel, tocmai în această societate românească a grafomanilor veleitari și a promovării falselor valori, personalitatea Anei Pop Sîrbu, de la debut imună la grobianismul pervertirilor, e un bun exemplu de taumaturg spiritual și un model pe care să-l urmeze inocența creatorilor mai tineri. Fiindcă *Eudemonie*, recenta apariție editorială, nu ar fi singurul argument că ne aflăm în fața unui nume important al poeziei românești postbelice.

Lumea ca un carnaval „precar" sau deposedarea de măști a realului. Despre debutul lui Cornelius Drăgan

Foarte rar îmi provoacă entuziasme, fie ele cât de reținute, debuturile ultimilor ani. Dar mai găsești și argumente care nu lasă loc îndoielii că, uneori, se mai întâmplă și minuni. Tânărul Cornelius Drăgan, care a adunat destule premii la concursuri literare, cel mai important fiind obținut în iunie 2016 la concursul național „Porni Luceafărul...", îmi reține atenția și, desigur, curiozitatea de a ști cum mai stă literatura noastră la capitolul poezie. Cartea sa, cu un titlu ce suprapune oferta unei viziuni lirice personale tonusului convulsiv, dă o straşnică scatoalcă mai ales acelora grăbiți să „inoveze" înainte de a confirma. Or, poetul acesta confirmă chiar cu volumul de-acum, *Mușcătura fluturelui japonez* (cu o prefață de Ioan Hoilban, Iași, Editura Junimea, 118 p.), evidențiind un poet veritabil și o energie vitalistă „rebelă" a discursului realului, fără tipare preconcepute, abrupt în sensul pozitiv al rafinerilor și *afinităților* lirice (*„cu palma pot cuprinde/ cel mai des crâmpeie/ de suflete moarte"*), cultivând un expresionism al dislocărilor, adorații copleșitoare ale unui eu aglutinant în patetismul explicitării atitudinilor, himeroid acompaniind proiectul.

Secțiunile cărții indică o conștiință interogativă, o cesiune lucidității constructive, când deriva lumii e contrapusă privirii dezabuzate, când demitizările, glosând univocitatea sensului și tragicul perisabilului, dezvoltă ipostaze și măști într-un evenimențial în care doar prospețimi senzoriale, elanuri ale destrămării și euforicul temperat de idealitatea marcată dens-crepuscular aspiră să evoce *materialității* „ierarhii" cosmice. Arhitectură a poemului par să fie sugestiile eului livrate unei consistențe oniric/onirizante a stărilor ființei, conturează *gnomon*-ul angoasant al unor ludice neliniști. Prima secvență, *Acustic (peretele interior)*, e o „descifrare" discretă a „contaminărilor" ritualice. Eul auctorial e „virusat" de emoții grave, de experiențele-reper sugerând premoniții (dispersia elegiacului) ale destrămării, crepuscularitate în revers, sub semnul „iconic" al adorației fără sfârșit: *„nu știam că/ adâncimea doare/ până când/ punctul devine/ plămân al durerii/ iubito/ știai că până și/ zborul are/ neputințele sale?"* (*nu știam că*, p. 23)

Explorarea atentă a acestei poezii ne apro-pie de impresia decantării experienței ludice într-o parabolă a solitudinilor eului. Chiar dacă avem, uneori exprimată declarativ, o detașare melancolică de uimirile candid-confesivului, gesticulația blând-euforică dă brusc în clocot (*„virez cu pantoful ros/ de* atâția ani/ *greșit la dreapta/ mă împleticesc și cad/ așa cum m-am născut/* desculț și singur") dar se re-edifică, mereu, ca spațiu al purității. În ciclul al doilea, *Acustic (peretele exterior)*, imaginarul efuziunilor e temperat de eul spectator, după ce actorul înscenărilor paradiziace dinaintea tandrelor deposedări ale măștilor realului își joacă la perfecție rolul. Sunt, împreună aceste reinvestiri de miracol, marșul fantezist-ludic într-o ceremonie, cumva eudemonică, particularizând un coșmaresc al neprihănirii întru tainele inițialei inocențe (*„mă dor/ crâncen tâmplele iubirii/ de parcă aș naște/ mă silesc să adorm/ poate uit/ poate* o uit"), ajung să devină „conspectele" restaurate ale aceluiași real resorbit într-un microcosm himeric. Carnaval precar, lumea; doar poemul, ca și dragostea, aduce însufleția magică: *„taie diametral apusul/ eu sunt marcat/ de fata cu părul blond// cândva am fost un domn/ cu papion la gât/ și o curtam/* cândva am zis/ *dar* nu acum/ *azi sunt* la Phoenix/ *cu toți bețivanii/ dezleg cuvintele lor încrucișate/ ieșite printre dinții îngălbeniți/ de bere de țigări/ din pielea roșiatic ridată/ din porii lor obosiți/ de atâtea căutări/ fata cu părul blond/ îmi face discret cu mâna// eu/ cu ochii/ împăienjeniți de fum/ clipesc des aidoma/ unui vis/ din copilărie"* (*linia zidului*, p. 53)

O efemeridă a eliberărilor, visul, devine toposul „rănit" între exuberanțele meditației. Sub crusta imperativului, unda de ironie se transformă, când și când, în glazurat atașament iar secvența a treia a cărții, *Mușcătura fluturelui japonez*, duce candoarea confesiunii în extremism de-retorizat, devorator al unor minunate efecte bufe, șarjă firească la un poet talentat precum autorul cărții, poate doar bonomia fiind livrescă. Alteori, un imaginar arcadian, conotând tema dominantă (*„ea s-a izbit de mine și mi-a cerut să o iert/ sunt o minoră și te supun păcatului/ sunt dulce, coaptă și te urmez/ oriunde"*), consolator al disperării tragice, însoțește naufragiul „edenului profan", reclamă insolitului limitele tensionale. Fiindcă insemnele temporalului revarsă frustețe și eul caligrafiază disjuncțiile artificiosului umiliației asumate în miza rostirii solemn-ironice. Din acest claustru al textului, eul saturat de reverberările festinului liric propune la modul *excepțional* (*y compris*), lectura textului-lume din perspectiva seducțiilor convenționalului. Aliaje ale grației și plenitudinii trăirii, ireverențioase ori doar cuminți decupaje de „citate" din agonizantul real, poemele sunt, iarăși adesea, seismograful unor stări de spirit. Până și aleatoriul este eveniment, experiență a unui eveniment, notație căreia îi stau bine și culorile nostalgiei. Altminteri, șocul antiromanței e evident iar „crispările", virate ironic-jucăuș, completează lecția de supraviețuiri într-un registru cenzurat doar de mitul (*modern*) transcriptibil: *„cele mai multe femei/ sunt de plastic// mă silesc să nu adorm/ taică-miu proorocește/ sfârșitul unui regim// plouă mărunt// cerul pare uneori parșiv/ am condamnări/ definitive pe trup –/ operații pe coapse/ cicatrici// dovezi clare/ că încă/ nu m-am pierdut/ în atâta pustietate"* (*am 33 de ani*, p. 70)

Abia în *Dual*, ciclul ultim al cărții, sensibilitatea cenzurată, însoțitoarea reîntronării inocenței, asigură discursului liric o respirație a în-cântării pure. Marja elanurilor orfice se disipează acum, femeia revelațiilor eterice se întrupează în ardoare și diafan, spațiul *secetos* al contemplației va fi reordonat. Alte fervori, alte ritmuri, alte confirmări ale voinței de armonie în contra „curentului" oracularelor solemnizări ale erosului „titular", elegia orgoliului hoplit (*„la ușa apartamentului ei făcu-/ sem pelerinaj/ eram roșii toți bărbații/ la ochii nesatisfăcuți părăsiți/ adio/ draga noastră Ludmila/ adio și bun/ rămas/ acolo unde te-ai dus sperăm/ să fii ca și aici/ atât de fericită"*) prefațează un curios-incitant manierism al imaginii, angajează rafinarea unei atitudinii de rebel regizor al stihiilor „temelor generatoare". *Mușcătura fluturelui japonez* este o carte împlinită iar autorul ei, Cornelius Drăgan, o promisiune certă că încep a se ivi, din sastisirea unor promoții – mai fără voga ecourilor reverberate în triumfuri – și adevăratele valori. Tânărul acesta, care vine de la Moldova, nu mai bate la porțile consacrării fiindcă acestea îl așteptau, deja, larg deschise.

Ontofaniile sau metafora utopiei decadente. Din nou despre poezia lui Cristian-Paul Mozoru

Între dramele cotidianului, ca o umbră mântuitoare, vocea poetului clamează implacabilul treptelor propriei înluminări iar aceasta e viața, aceasta e arta, una din „nunțile clipei" barbiene, sevrajul sincerității imanente a sufletului candid. *La Porțile Timpului. Poemele Danei* (București, Editura Mantaua lui Gogol, 2014, 56 p.) e cartea unui poet pentru care arabescul suprarealist pare a convoca la un construct ideatic inefabilul proiecțiilor în „tainice" structuri atemporale. Fiindcă la tânărul Cristian-Paul Mozoru, poezia căruia explorează cu majuscule ființa senzorialului, „comedia lumii" dar și lumea dramei galante, simbolici conciliatoare („rămasă viață a timpului homeric") și fanta reversibilului, totul se revendică utopiei decadente.

Cele trei cicluri ale cărții evaluează, în fapt, circumscrieri sincretice ale unor topografii sentimentale, enunță o experiență originală a scrisului compulsiv și a eului liric condus nu de instincte ci de voința de reintegrare într-un real fisurat sugerând o reverberație de sensuri, un continuum dintr-un plan secund de semnificație. În prima secțiune, care are titlul cărții, emoția pură este vehiculul neliniștii, cumva o redistribuire a limbajului gotic al imaginarului, întreținând o ardere extatică: *„Am adormit la malul apei.../ M-au acoperit stelele,/ Mi-au cântat valurile,/ Am visat adâncurile.../ Nu m-am mai trezit.../ Am renăscut"* (p. 17).

De fapt, cu poezia lui Cristian-Paul Mozoru asistăm la rafinate deghizamente în chiar euforia subiacentă a unui vitraliu de simțuri, senzații și memorie activă, toate fiind probe ale inițierii. Înecat în iremediabil, eul liric re-face, re-scrie mitul labirintului, compensând reveria, „focalizând" integrarea efasată, „reverberația" de sensuri, o insolită adulmecare a metaforei. Secțiunea a doua, *În umbra Trecerii*, evocă alegoria trecerii dar și experiența spirituală a ființei traversând probele inițierii. Condiția vegetativă, desprinderea de materie, convergența conotațiilor seamănă cu izomorfismul finalurilor apoteotice ale corului antic și mereu, treaptă cu treaptă, inițierea e a planului regresiv-digresiv, inexorabilul intervenției active a unui tip de fantastic, prolog-epilog-înălțare. Astfel de abordări „analogice" par a aplica un ciudat maniheism profan iar sufletul și conștiința eului stau sub semnul terifiant al narcozei spectacolului chiar dacă, nu de puține ori, ne aflăm în situația de mitologie camuflată: *„Frunzele își fumegau gândurile/ trecând ușor peste norii impuși/ Deasupra sticlei de vin, sparte,/ Din care strugurii își croiau singur drum/ În prelungirea degetelor/ Asemeni sângelui lui Christ.../ ...din care natura își trăgea solitară sevele/ Până în adâncul inimii de copil/ Unde inocența nu a reușit/ La timpul ei/ Să își creeze înțeles/ Făcând loc acoperământului de iarbă/ Și dăinuire în timp"* (p. 27).

Altminteri, *Cartea Dăinuirii* e cea de-a treia secțiune a cărții, această curată ontofanie în care livrescul rămâne un mesaj palid, contestația calofilului ține de scenariul simbolic al „răzvrătirilor" fantasticului iar măștile lumești subjugă inițialul, primordialul. Mesagerul – un liric tiranizat de vis, organizându-și „taina" prin coridoarele interioare ale temei fundament, timpul privilegiat – e un sceptic al îndoielii și poetul nostru salută eternitatea și lumina edenică. Dar experiența nu e apollinică iar abolirea limitelor transformă eului liric în personaj inițiat: *„Ca valul, de stâncă,/ Spargă-se zorile/ În Dimineața-de-Apoi/ Până ce râuri de cunoaștere/ Vor invada văzduhul/ ca hoardele barbare,/ Vremuri timpurii."* (p. 47)

Poezia din această carte îl aduce pe autorul ei într-un tărâm privilegiat. Sunt destule lucruri bune în volumul lui Cristian-Paul Mozoru și asupra acestei lirici merită să zăbovim și cu alt prilej editorial.

Mitologii estetice. Imageria „ornamentului bine temperat" în poezia Marianei Bojan

Un parcurs liric excepțional, presărat cu aprecieri firești și elogii la fiecare apariție editorială, definește traseul Marianei Bojan. Ion Pop nota entuziast despre suavitatea feminină, uimirea candidă, jocul copilăresc și latura ludică a echinoxistei noastre. O carieră marcând, cu adevărat, devoțiunea pentru poezie, am zice noi, riscând să vorbim prea des în acest text despre o conduită scriitoricească la superlativ. *Elegie pentru ultimul crâng* (Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976, 52 p., redactor de carte fiindu-i poetul rarissim Vasile Igna), așează întreg farmecul poemelor între nivelul estetic și imageria ornamentului bine temperat. Asta pentru că fundamentarea acestui discurs pleacă din parfumul mimetismelor clasice dar atașamentele sunt, în fapt, tărăgănări delicate ale unei modernități (*„în neteda-mi creștere/*

Lipsește ecoul./ Firea-mi cuminte/ Gătită de libere vise/ Așteaptă măreția.") transcrise cu aplomb rebel, coeziunile neîngăduind alte mișcări lezante. Adevărata strălucire a acestei poezii e, deci, spectacolul iar curajul reprezentației nu va fi decât o „inducție" de litificare a euforiilor. Puterea hipnotică a versului, precum în *Pisicile* (dedicată lui Leonid Dimov) are un sens acaparant, cuceritor, un revers interior al reverenței în fața vieții, într-un curat, deliberat, principiu simfonid: *„Pisicile sticloase prin unghere/ Vânzând semințe dulci de mamifere,/ Le-am întâlnit în parcuri labirint/ Pe garduri, sub tulpini de hiacint/ Purtând minciuni vâscoase la soroace/ Pe bețișoare afrodisiace.../ Pe străzile cu gust de găinușă/ Amor profan în jupă de păpușă/ Pisicile cu mii de sacrificii/ Au descuiat grădina cu delicii"* (*Pisicile*, p. 38).

Simțul detaliului emoțional este foarte puternic la această poetă, piruetele de exuberanță ostentativă au un sens tragic, refugiul *magic* se organizează doar acolo, în câmpul ideatic-emoțional, în „frigul" lăuntric. Un fantezism condițional (*„Leii de zăpadă s-au bătut în cer/ Fluieră gardiștii-n pâlnii lungi de ceață,/ Florăreasă creață, poduri care pier/ Îndurând cu ciudă saltimbanci de gheață"*) pune o aură specială poeziei, dar miraculosul e supus „fluidizării" materiei, ritmul și rima întreține ritualul iar spectacolul legitimant se desfășoară între reverberații arhivând baladescul între glorioasele capturi: *„Prin Univers trecu un baladin/ Înșelător ca ochiul cucuvelei,/ Aluneca pe zdrențe plumburii/ Cu sufletul cusut în pălării// Întru visare gingașului domn/ Pentru Eden croind cortină sură/ Îi amuți descântecul în gură/ Și cu urechea nu mai vru să știe.// Sărmană prematură alchimie/ Ce greu e faldul bâlciului ascuns/ Și poate numai cornul nopții crede/ Că baladinul trebuia străpuns"* (*Trecu un baladin*, p. 10)

La Mariana Bojan, cuvântul desțelenitor și inițiator are și un rol de ctitor într-un edificiu al fachirului intuițiilor. Eul auctorial se lasă cuprins de febra călătoriei în vegetal, câmpul de iradiere purtând amprenta unui spirit pannesc (*„Pan în casa originară se-nchide/ Pe lămpi au ancorat efemeride"*) consternat de configurările temporalului, dar totul rămâne corupt de melancolie și de nostalgia fără leac a ieșirii din timp. O lectură traumatică despre viață poate fi omul îndoielilor, omul conexiunilor agonizante și al camuflatelor disperări. În *Jilțul*, frumusețea privilegiază tocmai pantomima vieții iar fantasmele ilusiilor-îngeri pot avea alte mize, ascunse sub elanuri paradisiace deși încărcătura tragică anesteziază tocmai povara acestei nostalgii: *„Lângă podgorii Marta cea zurlie/ o lanternă uriașă de hârtie/ În pragul Carnavalului... așteaptă/ Să-și rătăcească zeul mintea dreaptă// Să-mpartă frumusețe și iubire/ Între livezi pe jgheabul cel subțire./ După răchiți, țiganii de la prund/ Sug oase vegetale și le-ascund// Acele locuri mie mi se-arată/ Într-o lumină râncedă, sărată;/ În jilțul rupt, îmbătrânită geme/ O muză fugărită multă vreme."* (*Jilțul*, p. 44)

Zodia marilor co-incidențe amăgește episoadele blindării interioare. Naturalul e în plină apocastază (*„Plâng ciutele-n mătase cenușie/ Ori câinii vântu-l tăvălesc pe stele (...)*), asimilările eului seamănă cu utopia amantului etern, adresând interogații active lumii ca și când parcurgem etapa epiclezei liturgice. Și suferința poate fi îndulcită, cum și fericirea poate deveni potrivnică, precum în efortul teotropic al isihastului: *„Tinere lucrător tulburat de dragoste/ Când începi munca/ Nu știi niciodată dacă vin/ Sau pleacă lăstunii/ Răsturnați în bărcile umede/ Desigur ești începător/ Ai un tată mahmur/ Și-o mamă gingașă./ Privește prin parcuri s-au adunat fete/ Ca albine pe-o cană cu zmeură./ Minune ce ieftine-s fructele/ În cea mai frumoasă zi a vieții."* (*Tinere lucrător*, p. 33)

Reintegrarea în lumea fizică rămâne și ea una din frumoasele „povești". Euforia erotică, disipând meta-corporalul imaginarului, al solitudinii, între asceză și senzualitate, arată cu totul altceva: că setea de materie nu o pot alina bucuriile lumii. Doar poezia deține incantația limpezimii, ca pe un crez

anihilând abisul tenebrelor (*„Ci fost-a o tăcere stăpânită/ De-apăsătoare patimi de-a cuprinde/ Azi, unde planta mistuia oraşul/ Doar câinele şi sufletu-mi se vinde"*), evocând o continuă levitaţie a eului căutând euritmiile tocmai în centrul tuturor disperărilor. Ritualul „pierde", însă, statutele repetabilului, teluricul e, totuşi, corespondentul privirii malefice. *Ordinea* metafizică devine crochiul evocând un stil etnografic; amintirea/memoria e speranţă, însă, miracol: *„De dor păsările nimicesc o stafie/ Milă a inimii... un bătrân o veghează./ Gândacii cad din înaltele visuri Magdalena/ Părul tău e plâns de copil în amiază./ Am pierdut urma corpului tău în amurg/ Deşi cunosc aceste locuri ca-n palmă./ Mesele răsturnate ale zilei de ieri/ Par o nesfârşită pădure de ecouri."* (*Gândacii cad...*, p. 49). Mariana Bojan rămâne arhitecta delicată a unei mitologii estetice, în zona unei idealităţi a desfătării depline *în trupul* captivităţii inefabilului, cuvântul.

Un reformator al poeziei române

Una din constantele tematice ale poeziei echinoxistului Adrian Popescu este miracolul spectacolului de lumină irizând un imaginar al barocului târziu. Fascinaţia devenită obsesie, salvare din inerenţa regresiunilor clipei pentru un artist desăvârşit, înlocuia, astfel, tot ce ar fi însemnat recuzita unui neoromantic iar poetul şi-a consumat voluptăţile „zidindu-şi" arhipelagul de semne sub *împovărarea* binecuvântată a credinţei în om şi umanitate, în paradisul provizoriu, această lume care ne-a fost dată.

Înşurubat în fascinatoriu şi în devoţiuni discret-senzoriale rămâne poetul şi în volumul *Drumul strâmt* (Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001, 88 p.), carte marcând vibraţiile unui suflet franciscan trudind cu răbdare benedictină la soclul unei *luminatio* într-o lume a păcătoşilor care suntem, de decrepitudine şi fals-confesiv, în care graba prestigiului naşte mulţi monştri, inclusiv în cultură. Lirica lui Adrian Popescu aparţine unui reformator al poeziei române, reprezintă o reacţie concretă la mimetismele conjuncturalilor dinainte de '90, reprezintă varianta poemului-magie ilustrat cu deosebire de poeţii formaţi în atmosfera inconfundabilă a grupării de la „Echinox"-ul clujean. Suferinţă şi expiere, poezia trăieşte, moare şi renaşte în pendulările spiritului, în convulsiunile eului triumfal ori resemnat, în suprematismele individualizării rostirii. Imagismul melancolic postotalitar însoţeşte ori augmentează fluenţele desfăşurărilor ceremonioase ca stări de spirit şi autenticism prefigurat în ecuaţia religie-artă. În vers sunt absorbite, reconvertite în stanţe prime, adulaţii şi jubilaţii, imagismul baroc/barochizant se află mereu în priză, sub semnul imperativului, nostalgiile chiar sunt disimulate ca instinct imagistic: *„Vânător de imagini, da, asta am fost, strecurându-mă,/ prin parcuri de la marginea oraşului să găsesc minunea/ unei privelişti neobişnuite, case vechi cu sparte ferestre,/ depozite şi terasamente, vagoane unde se locuieşte,/ ca într-un război perpetuu, când eşti mereu gata de drum. (...)"* (*Vânător de imagini*, p. 56) Dezinhibat candid, poetul *iluminează* sensuri pentru sine şi pentru ceilalţi, este adeptul bucuriilor radicale, un hipersensibil ameninţat doar de trecerea inefabil-inexorabilului timp, trăind din plin un exil interior, asumat uneori cu forţa primirii/acceptării experienţei mistice: *„(...) Pretutindeni căutăm un gust de proaspăt şi arhaic,/ de nebunie şi inocenţă. Cu mâinile lacome, cum aş fi vrut/ să mângâie, desfăcute, coroana de miere a Necunoscutei/ locuind în/ suburbii... Să fur fructe, dintr-o grădină părăsită, sălbăticită.// Vânător de imagini, cum alţii caută (o, vicii mărunte şi plăceri stranii), în lumea largă, culorile violente, sau blânde, ale/ timbrelor!/ Peneturi, oameni iluştri, inventatori, regi şi profeţi străluces/ pe petecul vioi de hârtie zimţată! (...)"*. Jocurile discursului liric par a fi remanenţe din exerciţiile conştiinţei goetheene, mult învingătoare, amăgind în parabolă

alternativa afectivității, cu o forță amintind de expresioniști: *„(...) O, imaginile mele, asemenea timbrelor,/ făceau să călătorească, dintr-o țară în alta,/ și dintr-o margine-n alta de Ocean,/ mesajul inefabil, vestea de moarte/ ori de naștere fericită."* Disocierile, într-un imaginar dens, distilat, țin de mirajul exotic, de proiecțiile insurgentului reformator pe canavaua mai vechiului debutant care atunci era, mai ales, un melancolic-vizionar. Ritmările de azi, ale reflexivului constructor de idei, însă, între poezie și autobiografie, se întâmplă la nivelul unei mișcări insurgente tocmai în arhitectura imaginii și a imaginarului. Astfel, peisajul exotic se iscă din resurecția de limbaj structural, definind dinamici ale contemplației dar și egotica bucurie a privirii: *„Pe crusta pâinii de casă și pe glazura prăjiturii,/ pe fructe și pe frunzele pădurii de la Mont Noir, / pe ferestrele Margueritei, care privește cum dispare / spre Ypres Zenon Alchimistul, pe tufișurile care/ flanchează „Drumul Hiacinților" și pe steagurile breslelor/ am descoperit un fel de lac, de peliculă stranie/ care le face strălucitoare, ca într-un tablou cu natură/ moartă al unui pictor flamand./ Să fi găsit el din întâmplare/ această rețetă de conservare a efemerului?// Sub coajă sucul gata să țâșnească, sub spuză flacăra./ Ca hohotul de plâns sub masca fericirii."* (*Lacul flamand*, p. 9)

Viziune corporalizată, lirica lui Adrian Popescu rămâne consecventă proiectului mai vechi, remarcat în *Umbria*, de pildă, al angajărilor imaginarului pe traseul unui energetism al feericului. Puterea, viața, trecutul și viitorul lumii fi-va poezia, pare a spune poetul. El este inclement și nonconformist tocmai fiindcă refuză gregarul existenței. De aceea impresivul ființei, calitatea eului liric de a reface statutul tuturor seducțiilor și a le transforma în elemente de identificare *culturală* a unui text, mediază ritualul scrisului, alegorizează tema centrității într-o poezie care pare că acuză impactul mitologizării continue. Nu o anarhie a formelor cât o provocare a codului imagistic relevă mișcarea centripetă a simbolurilor în poezia lui Adrian Popescu: *„Sunt seri, vara, când îți ajunge gălăgia copiilor dintr-o curte/ interioară/ când nu te mai întrebi de ce mierlele n-au mai venit primăvara/ asta,/ să țopăie pe dale și să se certe gureșe cu motanul vecinilor, pentru întâietatea asupra acoperișului și a frunzișului de nuc,/ scrii când nu dorești nimic asemenea zeilor și de aceea te/ bucuri de tot, când imanența se preface în transcendență, apa în vin,/ bucuria de a fi un ins anonim, departe de iluzia celor puternici. (...)"* (*Sunt seri, vara*, p. 45)

Un teritoriu exclusiv al poeziei idealizate, utopia lirică purtând marca Adrian Popescu fundamentează un nume și o operă în istoria literaturii române de ieri și de-acum.

Petru Poantă și scenariul cărții-fanion

Nu doar un utilitar al scriitorului de birou este *Dicționarul de poeți* (Cluj-Napoca, Fundația Culturală Forum, 1998, 220 p.), volumul semnat de marele spirit volitiv al „Echinox"-ului dintotdeauna, Petru Poantă. Cu supraintitulația *Caietul cu poeți. III* și subtitlul *Clujul contemporan*, cartea aceasta poate însemna, după mai vechea încercare de panoramare din 1996, *Caietul cu poeți*, apărută la Editura Mesagerul din Cluj-Napoca (204 p.), un model de voință strategică, o demonstrație a ceea ce trebuie să reprezinte o finalitate sub aspectul pledoariei pragmatice pentru sinteza valorizatoare. În ciuda încărcăturii de informație, nimic nu este arid aici, după cum nici ireductibil. Dar am identificat un plus de vigoare față de, să zicem, dicționarele propriu-zise, greoaie, îmbâcsite, doldora de materie lenească, cum s-ar exprima criticul-dandy.

Fiind o reprezentație culturală, o *expoziție* a perso-nalităților liricii clujene de ieri și de astăzi, *Dicționarul de poeți* nu poate avea nici început și nici sfârșit. El pune în temă, provoacă, arată întrucât dimensionările utopiilor noastre zilnice pot sugera un soi de *ars combinatoria* între analiză, teorie, rațio-

nament și opinie. Personajul principal este el, poetul emancipărilor spiritului, exploratorul pătimaș-reflexiv, proprietarul melancoliilor definitive din solemnizările clipei de inspirație. Cartea, o carte-fanion, e scrisă în stilul unui neoclasicism structural, cum ne-a mai obișnuit criticul clujean, cu inserții evaluative și pasaje biografice, informație documentar-statistică dar și scurte comentarii și interpretări. El nu și-a propus să ne dădăcească exclusivist, nici să fim părtașii unui infern al didacticismelor severe. De aceea universitarii fac casă bună cu debutanții, poeții *en vogue* cu poetaștrii, nu există conflictualități acerbe între fișele unui poet care e și savant, pe deasupra, cu biografia săracă a celui întârziind pe masa de operații a destinului nemilos. Astfel, de la reificările în metafizica sinelui, din creația lui Radu Săplăcan, Alexandru Hălmăgeanu și Ion Mureșan la elementarismele instinctualității din lirica unor Teohar Mihadaș, Valeriu Anania ori Aurel Rău, tranzițiile sunt monitorizate ca joc al textului/subtextului în câmpul sintagmaticei continuității. Poezia fascinatoriului iremediabil a lui Ion Pop, deconstructul funciar din creația lui Vasile Igna, actantul orfismului mimat din textele lui Ion Cristofor sunt urmărite în ipostaza tuturor reinvestirilor de ceremonial autoreflexiv. Sub marca notațiilor din vastul cotidian, lirica lui Adrian Popescu e incizată radical în legătură cu emoțiile ființei cristologice, poemul lui Bazil Gruia îi oferă criticului antologator imaginea unui „recenzent" al agrestului în nuanța constructivă, poezia semnată de Al. Căprariu schematizează *încântarea* ca descoperire a sensurilor înalte ale vieții. În cazul lui Baconsky, pare a sugera criticul nostru, poemul marchează supremul elogiu iar la Ion Cocora inculcarea tiparului melancoliei ca metodă a celebrării necontenite a ființei lirice reabilita, ca și în cazul lui Dan Damaschin, Dorin Serghie și Aurel Șorobetea planul interior al unui energetism sufletesc prin care s-au exprimat cu forță artistică mai ales generațiile postbelice. Sunt în atenția antologatorului și poeții gesticulației sentimentale elaborate, de la Teofil Răchițeanu, Aurel Rău și Victor Felea la Ion Arcaș, Ion Brad și Irimie Negoiță. În proces de examinare valorizantă, opinia lui Petru Poantă vizează și radiografierea analitică. Poeții reașezărilor imaginarului, precum Ioan Pavel Azap, Adrian Mihai Bumb, Ionuț Țene, Daniel Moșoiu, Ioan Negru, Luminița Urs, dar lista e mult mai lungă, firește, sunt și întemeietorii noilor ritmuri și ai trăirii substanțializate. Nuanțele anticipând indecisul extremelor modern/postmoderne din versurile lui Valentin Tașcu, Vasile Sav, Virgil Nistor, Cornel Udrea, confesivul și simbolica privirii din poemele semnate de Doina Cetea, Horia Bădescu, Petre Bucșa, Sabin Gherman, Miron Scorobete, Al. Florin Țene sau extazul barochizant din textele unor Flavia Teoc, Viana Șerban, Augustin Pop, Ion Noja, Mircea Muthu, Virgil Leon, Mircea Goga, Dumitru Cerna, Virgil Bulat, Eta Boeriu adâncesc falia recluziunilor melancolice, acentuând impresiile plăcut surprinse despre un impresionism al liricii ardelene postbelice.

Nimic disimulat în paginile cărții, așadar, totul fiind de o delicatețe a discursului critic fără exhibiționismele solidarității de loc, de breaslă și de ce nu, de coterii, cuib și gașcă șamd. Criticul e un spirit sensibil la facerile/prefacerile din literatura contemporană lui și nouă, el știe că se află într-un paradis și erudiția lui trebuie să consune cu discernământul selectivității și obiectivitatea unui comentator corect, cinstit al fenomenului. Criticul este un cititor dar și un scriitor despre destine care au edificat literatura în marele oraș din Transilvania postbelică. Mariana Bojan și Marta Petreu sunt cele mai importante nume ale femininelor literelor noastre, urmate îndeaproape de Ruxandra Cesereanu, Ana Hompot, regenerescențele unui gotic al formei mediate sunt urmărite la veteranii Virgil Bulat, Domițian Cesereanu, Iustin Ceuca ori Constantin Cubleșan, în poezia lui Dimitrie Danciu, Ion Istrate, Iosif Moruțan, Virgil Nistor, D. R. Popescu, George Savu, Octavian

Gr. Zegreanu, Dorel Vişan. Tiraniile eului ascetic definesc solemnizările previzibililor *logicieni* ai scrisului liric, altminteri valoroşi echinoxişti Virgil Mihaiu, Ioan Milea, Alexander Baumgarten, Ştefan Melancu, Augustin Pop, Adrian Suciu iar la Minerva Chira, Mircea Opriţă, Dora Pavel şi Luminiţa Urs virtuţile spectaculare devin laturi exponenţiale într-o poezie a mizelor depurificării.

Volumul lui Petru Poantă marchează şi expresia unei atitudini culturale într-un spaţiu, cel românesc, supus tuturor agresiunilor, după 1989, dar mai ales pericolelor *dezalfabetizării* celor cândva *alfabetizaţi*. Un critic înţelept, corect până peste toate în ipostaza înţelepciunii sale, Petru Poantă arată şi prin această altă carte a sa că nu s-a supus şi nu se supune nici astăzi decât criteriilor valorii. El ştie foarte bine că, de dincolo de vremurile capricioase, chipul criticului şi al autorului privesc îngemănate cum, dincoace, necontenita cavalcadă a ordinii lucrurilor se desăvârşeşte în dialectica incoruptibilă a experienţelor literaturii, potenţând, edificând, fundamentând fapta scrisului autentic, lucrarea artistului adevărat care operă este.

Cuvântul, lumina, iubirea sau configurările unui ritual. Antologia lirică a Adrianei Weimer

Scrisul Adrianei Weimer, am mai spus-o, fi poezi, fie proză ori publicistică, reprezintă resorrtul intim al volutelor de candoare, de ingenioase sofisme, de ludic al fiinţei care se alintă în preajma cuvântului precum în preajma unui iubit irevocabil pe soclul unde l-a instalat autoarea aceasta. Cuvântul e prilej de neîntreruptă adoraţie, cauză şi efect al tuturor întâmplărilor, el manevrează cortina dintre lumi, este vestea bună ori disperarea, începutul şi sfârşitul. Era, deci, firesc ca o antologie să-şi propună o tematică a epifaniilor discrete, a luxului speranţei, a voinţei destinului implicit.

Poeziile au o structurare coerentă, pe cinci secţiuni, însumează la un mod simbolic un anume tip de rflex, facturarea acestui interesant univers liric dându-i, firesc, cărţii, o bună vizibilitate, însemnând că valoarea unor poeme emoţionează decisiv. *Cuvântul din cuvânt* (Timişoara, Editura Eurostampa, 2017, 300 p.) te trimite cu gândul la un moment insolit, de lectură a poemelor pe scările unei catedrale imaginare şi cu un public foarte atent la caligrafiile eului liric, cu mesajul elegant-delicat, cu imagini minunate, bogate în nuanţe. Lectura aceea trebuie că este componenta unui gest de mărturisire caldă: eul liric e un eu devoţional, scrie cu profunzime estetică originală, interpretează idealitatea, fiindcă poemul este intrare/ieşire în/din vis, e o zvârcolire şi o nelinişte generală înlăuntrul fiinţei.

De la debut, partitura poetei a fost dominată de poemul concentrat, în timbralitatea chimvalului ademenind descifrările agogice ale minţii dar şi supleţea sentimentului de dragoste pregătit pe tipsia sacrelor daruri. *Un cer de cuvinte* e primul ciclu, poemele selectate, câteva traduse în mai multe limbi, risacând propriile dezvoltări dramatice. Fascinantă mi se pare virtuozitatea prin care eul liric pare a induce luminii configurarea majestuoasă a unui ritual (*„Din albul străzii,/ prin ninsoarea de gânduri/ dintr-un ochi de fereastră,/ într-un ochi de cuvânt/ s-a deschis,/ din afară înăuntru,/lumina."*), un imaginar volatil-grafios retuşează gracilitatea unui discurs elaborat. Cuvintele sunt nuanţe, înţelesuri, ele fac parte dintr-un angrenaj componistic, sunt factice determinări într-un evenimenţial forjat charismatic, al poemului care doar în aşezarea interioară îşi exprimă vivacitatea, în tăcerea obiectelor, cum s-ar spune. Iar cunoaşterea profundă a partiturii vine tocmai de aici, de la repertorialul tăcerii, al absenţei. Proiecţia eului e, deci, sensibil condiţionată. Dar poemul, starea de poezie, va fi reglatorul aşteptatei restructurări. Totul are ca finalitate, totuşi, nu sensul ci versiuni ale sensului: *„Aştepţi un semn/ de viaţă ori de moarte,/*

de iubire ori de nepăsare,/ de aducere-aminte ori de uitare.// Aștepți în tăcere un semn/ și răspunsul tăcerii/ te cuprinde și doare/și însăși tăcerea așteaptă un semn/ de tine ori de fiecare." (*Un semn*, p. 27)

Eleganța notației e barocă, are un calm aproape absolut, sugestiile echilibrului stau sub auspicii entuziaste. Expresia lirică nu are ambiguizări ludice iar secțiunea a doua, *Drumuri în noi*, inventariază și teme mitologice; numai că tocmai o mitologie a iubirii radicalizează enunțul. Scenografia aceasta nu e deloc calchiată, vizionarismul sensului subînțeles fiind despodobit doar de câmpul semantic al edulcorărilor în strai romantic. În acest fel, criza de identitate e depășită, sub cupola poemului cuvântul irizează combustiile infinitului. Cuvântul clădește și mărturisește: *„Bucuria de-a scrie,/ de-a vedea în cuvânt/ și suflet și gând.// Bucuria de-a vedea/ cu ochii din noi/cuvântul-altoi.// Și încă lumină/deschisă spre cer:/ cuvântul-mister."* (*Cuvântul*, p. 97). Or, eul liric plusează în același câmp semantic incandescențe, „eliberări" metafizice (*„Cât să iubim/ într-o singură clipă?"*) iar în ciclul al treilea, intitulat *Profund*, constructul liric devine exprimare a unui spectacol captivant de reiterări ale genezei pe tema dragostei absolute: *„De-ți vei închide ochii,/ de-ți vei muta privirea,/ picătură întreagă-ți voi curge pe chip,/ strivită, limpede, curată/mult prea singură eu."* (*Strop de iubire*, p. 128). Poezia este asumare totală și senină, în-ființare, liniște-lumină dar iubirea ne ajută să nu sucombăm în vanitatea aspirației infinitului. E absolutul, Infinita iubire, titlul celui de-al patrulea ciclu, lecție de poezie reatașând ca pe o sărbătoare supremă toate afilierile simbolice ale luminii: *„În lumină/ umbra cuvântului prindee contur,/ cum omul își poartă umbra/ în viață.// Din lumină/ spre lumină/ cuvântul prinde viață."* (*În lumină*, p. 177)

Atrăgătoare prin densitate metaforică, poezia Adrianei Weimer, chiar dacă antologiei de-acum îi lipsește criteriul pluralității tematice, marșează sub polenizarea fericită a aceleiași tematici, adeverind statutul eului auctorial de slujbaș al destinului. Lumina este motivul deplinei inventarieri a spiritului creativ/creator în aceeași măsură. Foarte multe aderențe ale imaginarului liric devin proprii consonanțe într-un puzzle răsărind în neliniștea dintre „două gânduri" ca proiect interferând în simetriile ființei o ciudată sofiologie a infinitului. *Clipa-infinit* e cea de-a cincea secțiune a cărții. Abordările eului liric ambiționează descifrări ale survolului idealității („Seninul de-acum/are lumină de îngeri"), raportări la marele, implacabil verdict. Model stilistic insolit aici, lumina e și deecideentul „manipulator" al angrenajului de sensibilitate, întreține un discurs exploratoriu despre marea taină a cuvântului de a înălța, de a ne înălța. Cu un cv final util, cu o perspectivare bibliografică asupra poeziei Adrianei Weimer, cartea aceasta e un prim argument că nevoia de bilanț antologic trebuie să fie o realitate stringentă peentru orice autor care se respectă.

Spectacolul imaginarului liric între modern și tradiție. Poezia lui Ion Căliman

Lumea postmodernității, civilizația din vasta computerland, e una autistă, dacă raportăm mirajul recentissim al elanurilor omului la tradiție, adică la ceea ce el nu mai vede cu ochi atenți și cu mintea interesată ori nu mai vede chiar deloc. Omul nu mai revizitează trecutul decât ca istoric al unei îndeletniciri *privacy*, nu mai vrea să renunțe la schimbarea, fără întoarceri, tradiția devine din ce în ce mai mult zgura inutilă, amorful amintirilor, *umbratilis vita*. Numai poetul și poezia, mereu o perspectivă sincronică asupra lumii și asupra omului, pot să modifice lectura întrematoare a lumii și să mai orienteze destinația reiterărilor spre tradiție, spre ieri, spre rădăcini.

Un poet însuflețit de spectacolul cuvintelor în veșmântul lor autentic, imaculat, Ion

Căliman, se ambiționează să rămână un intuitiv într-o vreme în care colocvialitatea în lirică dă în clocot parșiv și de-construiește, mimând poemul sau favorizând „ascensiunea" unor triste nulități. Poezia lui Ion Căliman nu vrea să accepte în nici un fel strânsoarea sterilizantă a experienței postmoderniste. Volumul *Amiaza cuvintelor* (Timișoara, Editura Eurostampa, 2017, 124 p., cu o copertă a Danielei Cădărean și apărut în cadrul generosului program Pro Cultura al administrației locale din Dudeștii Noi, Timiș) păstrează în aceeași notă de clasicitate seducția unei lecturi tonice, axul central în construirea discursului fiind omul, umanitatea, cotidianul decanonizat. Poezia este inefabilul, la clivajele sentimentalismului cu categoria esteticului (*„Tu aluneci ca o boare,/ tot mai lungă-ți este umbra,/ în ulciorul cu răcoare/ crește-ncet tăcerea, sumbra..."*), viața este o desțelenire continuă a semanticilor ființei, decupajele din real devin proprii operatori axiologici într-un fel de hermeneutică a revizitării arhaității. Fiindcă, fatalmente, dar la modul respirației lirice fericit-entuziaste, poezia lui Ion Căliman nu-și ascunde relația directă cu filonul poporal. Ba chiar acest aspect conferă vitalități și altor convertiri la limbajele modernității poeziei: *„Mă frământ în dans de-otavă,/ numai zarișteа-i bolnavă;// Trece-n verde ca-ntr-o zburdă,/ strigă iarba, coasa-i surdă...// Mă aplec în ochi de rouă,/ stelele îmi par că plouă,// Parcă-s ochii mei în picuri/ furișați peste nimicuri...// Peste smaltul care ține/ cele două vămi în sine;// Vino, iarbă, să mă prinzi/ din străbunele colinzi..."* (*Vino, iarbă*, p. 82).

Ritmul și rima impun expirarea unor aridități, alerta e guvernată jovial-grav, dar spectacolul imaginarului, scos din regulile ritualului sec, e un fel de joaca-jocului, dezvoltând „competențele" eului auctorial. Dorul e, deci, veșmânt identitar, el „arhivează" etosul, mută centrul discursului pe memorabil, devine pur și simplu concept al mirabilului savuros: *„Dumnezeu, oare, mă-nvață/ ori cu sine mă răsfață?/.../// Sau din creanga mea de rod/ se înfruptă și dă plod?!.../// Doamne, este doar o știre/ despre vorba mea-n nuntire!.../// Că de-ar fi și despre gând,/ oasele ar căra pe rând;// Șoapte vămuindu-se,/frunze dăruindu-se; // Glezne înverzindu-mă,/ noapte înnegrin-du-mă.../// Iară eu, de când mă știu, /doru-mi-i de dorul viu.../// Iată-mă-s:/ răscruce mi-s, / creangă mi-s,/ce zis-am mi-s!..."* (*Dor viu*, p. 58-59).

Dar dispersia elementelor e controlată (despre echilibrul interior notează pe copertă și Geo Galetaru), iar primenirea ființei e revanșa eului liric de a da contur blazonului emoțiilor. Undeva intuim un stihial al „miturilor" convergenței. Ludicul generează o ciudată filotimie, dar același eu artist supervizează „eliberări", supraviețuiri, convertiri. Metafora coabitează cu discursul iar apelul constant la fondul, forma și parfumul liricii poporale iscă în pancrațiul literelor jarul nimbului, „arderea de tot": *„De subțire ce mă aflu/ și de tulbure ce sunt/ mi se face zarea dungă,/ tălpile înghit pământ.../// În albastra răstignire/ rug de aripi mi se dă,/ focul stoarce în potire/ gălbenare putredă.../// Și de după jar de frunte,/ mai încet, mai clipocind,/ vine iarba să înfrunte/ timpul lut amirosind..."* (*De după jar*, p. 29).

Poetul acesta trebuie citit ori de câte ori el ne oferă noile-i apariții editoriale.

Elisabeta Boţan ia pulsul conştiinţei umane în „Egometrie”

Elisabeta Boţan, poetă românсă şi traducătoare a numeroşi poeţi contemporani în spaniolă, s-a născut la Năsăud, judeţul Bistriţa-Năsăud. În anul 2002 îşi stabileşte reşedinţa în Alcalá de Henares, (Madrid, Spania). De atunci, prin cuvintele lui Mircea Petean, editorul care a semnat textul de pe coperta cărţii: «Elisabeta Boţan contribuie în chip salutar şi substanţial la fundamentarea unui dialog cultural autentic între cultura română şi cea hispanică».

Prin munca sa de traducere creează o adevărată punte culturală între România şi Spania, – dat fiind că traduce poeţi din ambele ţări, în ambele limbi –; un important legat ce continuă să crească şi prin intermediul căruia se poate constata starea bună a sănătăţii poetice a celor două naţiuni.

Volumul de poezii „Dimensiones” (Editorial Seleer, 2012) este o lucrare ce abordează iubirea şi experienţele umane, anterior acestuia, „Egometrie”, un volum publicat bilingv (română/spaniolă) cu marca editorială Limes, în colecţia Arca.

Alegerea titlului cărţii continuă să mă entuziasmeze, „Egometrie”, un neologism sugestiv ce rezultă din schimbarea ordinii primelor două litere al cuvântului „geometrie”. Dacă prin geometrie înţelegem o ştiinţă care studiază lungimile, ariile şi volumele corpurilor, prin „egometrie” putem intui că autoarea transferă, prin intermediul cuvintelor, această pretenţie matematică, la măsurarea şi ponderarea egoului, această invariabilă magnitudine a conştiinţei umane.

Daniel Montoly (Montecristi, Republica Dominicană, 1968), semnează prologul concis al cărţii. În textul menţionat, poetul arată cu certitudine câteva trăsături fragmentate în argumentul şi caracteristicile trasate de autoare. *Fenomenologie existenţială, incursiune psihologică, metafizică şi emoţională*, sunt câţiva dintre termenii pe care Montoly îi foloseşte pentru a-l introduce pe cititor în universul autoarei. La fel de remarcabile mi se par şi versurile pe care le subliniază pentru a-şi susţine comentariul: *Paşii îmi îngenunchează de atâta rătăcit prin propria mea geometrie// Drumul tumultuos se luminează când capătă forma spiralei*. Ceea ne previne în privinţa acestei dualităţi scenice şi lingvistice între geometrie şi conştiinţă, în care cuvântul «abis» poate căpăta morfología labirintului (*cicatrici fosilizate*).

Provocarea poetică a Elisabetei Boţan se prezintă ca o reuşită a poemelor scrise în vers liber care nu au nevoie să fie structurate în capitole, dat fiind că fluiditatea şi diferitele nuanţe ale versului depăşesc această trecere a râului vieţii în care conştiinţa înfruntă curenţii haosului, al iraţionalităţii timpului, iar unica sa tablă de salvare este amintirea, reflexia şi iubirea, trei unelte sau arme care în universul poetei se unesc cu corpul cuvântului.

În primul poem al cărţii este prezent conceptul zborului: *Zborul se reînnoadă ca să se înalţe prin cuvânt*. La fel şi spirala: libertatea, eroul şi conflictul său. Şi, este curios cum aceste elemente apar din nou în ultimul poem: *[...] – în filigranele care îmi răscumpără frumuseţea spiralei.// [...]unde cântul se înalţă cu aripi de rugă.* Poate că fără să vrea, poeta ajunge la finalul intensei sale călătorii şi recunoaşte acest scenariu, dat fiind că a fost punctul său de pornire, totuşi, senzaţia sa e triumfală, pentru că a înlocuit teama şi nesiguranţa de la început cu un aer invicibil de speranţă: *Scara ce îmi poartă paşii răniţi şi desculţi/ spre catedrala copilăriei mele. // [...]– şi-n (re)descoperirea relicvelor de colb acoperite/ alunec însetată în izvorul inocenţei* –.

Această întoarcere la inocenţă, situată în regatul copilăriei este un recurs romantic,

teatral, dacă se dorește, încheierea acestui volum de poezii, și, în plus, face aluzie la procesul ciclic al vieții, invită la schimbarea perspectivei și la reconfigurarea propriei noastre conștiințe. Orgoliul, această inflamație a egoului care distruge și ne pregătește calea spre alte afecțiuni, dus la dimensiunea gramaticală a scrierii nu este altceva decât un ego lipicios și cleios. În textele poveștilor, cântecelor, poeziilor, romanelor, întâlnim metastaza egoului, în oricare profunzime a artei, în orice formă și epocă. În fața acestui fapt incontestabil, poeta pătrunde în propriul său eu subteran și observă această tendință ce se perpetuează poate dintr-o supraviețuire descontrolată: *Marea își leagănă neliniștea în oglinda nemărginirii sale. / Cerul își sprijină greutatea pe propriul său orizont. / Omul se hrănește cu abisurile sufletului său.*

În plus, poeta înțelege — și nu justifică— resorturile imperfecțiunii umane, așa cum a făcut și Ana Blandiana, o altă compatrioată a sa, poetă foarte cunoscută, în ciuda tuturor lucrurilor, concepe poetul ca pe un martor al timpului său, iar poezia ca o formă de rezistență morală*: Îmi adun pustiul, neputințele/ și îngenunchierile/ și mi le fac început de drum.*

În poemul „Szomna" poeta dedică aceste versuri unei fetițe de etnie romă cu același nume, care s-a sinucis pentru că părinții săi nu au lăsat-o să studieze: *Copilă rebelă/ fiica luminii și a întunericului/ numele tău a rămas crucificat/ între paradis și infern.* Faptul că ființa umană se retroalimentează cu propriile sale emoții nu trebuie să ne facă să acceptăm nedreptatea ca făcând parte din regulile jocului. Și o parte din victorie constă în nonconformitate.

Stilul liric al Elisabetei Boțan, se situează între romantismul Denisei Comănescu și existențialismul Elenei Liliana Popescu, cu amprenta autoarei ce cuprinde diverse nuanțe: reducere, limbaj simplu și clar, ton melancolic, dar mai ales, o recunoaștere în care iubirea este culminația personală, pe care în afara faptului că a conceput-o ca pe un colac de salvare, unitate de măsură și de referință, prin care dimensionează ființa umană și pe ea însăși în lume.

Sub pielea mea, - pironite în carne -/ fosilele săru-tărilor tale/ dăruite pe altarul asfințiturilor/ într-o excursie de duminică/ pe crestele norilor. Profunzimea sentimentală din versurile autoarei atinge cote înalte de emoție. Poetica sa se înscrie în simbolismul cultivat de poezia românească, un simbolism, care la rândul său, a fost influențat — înainte de război — de tradiția franceză, tendință ce persistă în diversele sale forme.

Poezia românească s-a văzut obligată să renască și să se reconstruiască în decada anilor șaizeci. Nu trebuie uitat că timp de un deceniu, mai exact, între 1948 și 1958, poezia românească e aproape inexistentă din causa brutalei intromisiuni politice în spațiul literar. Un fapt tragic, fără îndoială, din calea regimurilor totalitare — ca cel comunist, în acest caz — încearcă să se impună, de asemenea, în cel mai delicat segment al culturii, lirica sa. Și încă ceva: în ciuda acestor aspecte negative, poezia românească a fost de multe ori considerată de cei care o scriau cât și de admiratorii săi, unicul mod de supraviețuire a acestor vremuri.

Cunoscând istoria contemporană a României, putem afirma că istoria poeților săi și a poeziei sale este o istorie de supraviețuire și de libertate. Elisabeta Boțan, cu cele două cărți ale sale publicate și o listă de nenumărate traduceri făcute de ea, contribuie la expansiunea unei culturi care — ca multe altele — a fost cencezurată și lăsată într-un plan secundar pentru că nu apartine unei limbi anglo-saxone care, după cum știm cu toții, este de mare interes (ca număr) pentru actualele târguri ale scrierii.

(Articol publicat în „Revista de Letras",
supliment cultural al cunoscutului ziar
„La Vanguardia" din Spania;
Elisabeta Boțan, **Egometrie – Egometría**
[română spaniolă], Editura Limes, 2016)

Despre tinerețea perpetuă a rostirii

An de an, Raisa Boiangiu își revigorează spiritul, într-o aplecare tot mai voluptuoasă către liric și ludic, volumul *Poeme cu dichisuri* (Editura Polidava, Deva, 2013) stând mărturie în acest sens. Deși se adresează adulților, versu-i e premeditat naiv-inocent, fie că grăiește despre credință sau creație, fie despre copilărie ori dragoste. De altfel, este cea de-a doua carte de stihuri a romancierei după *Dizarmonii: de la tinerețe pân' la bătrânețe*, volum publicat cu cinci ani în urmă; ideea pare mai cernută, mai cristalizată, însă algoritmul rămâne același.

În *Poeme cu dichisuri*, titlurile sunt structurate tematic, în cuprins, pe șapte secțiuni (în interior lucrarea nu conține aceste delimitări): *Dintotdeauna am scris (I), Împrumut pentru o clipă (II), Imaginile-mi țin cald (III), De dragoste (IV), Adolescențe (V), Seniorii în vacanță (VI)*, respectiv, *Dichisuri (VII)*.

Din cea dintâi secțiune, cea dedicată scrisului, nu putea lipsi crezul artistic al Raisei Boiangiu, creația reprezentând pentru poetă o dimensiune implicită a existenței, constantă a unui destin început cu multe decenii în urmă pe malul Nistrului (scriind pe nisip „cu degetele făcute evantai"), continuând la Chișinău (scriind „pe tăbliță"), trecând apoi Prutul pe podul de la Ungheni (ca lumea „de dincolo și de dincoace" să se unească în ochii-i), purtând-o prin București (într-un azil de măicuțe) și, într-un final, pe meleagurile hunedorene. Scrisul devine, astfel, o mirare a ființării dar și o mărturie a celor trăite, săvârșindu-se în numele acelorași înaintași: „Și cu dorul amorțit de așteptare/ și azi și azi/ și scrisul pavăză neuitării/ și scrisul uimire că mai sunt/ și scrisul buricul pământului/ de care mă țin să nu pic în hăuri/ de cutremure, de tornade, de poluări./ Cimitirele-amfore din care culeg viață/ ca să pot scrie în numele vostru/ – străbuni ai mei –/ Și eu cu voi/ curând" (*Dintotdeauna am scris*).

Lirica Raisei Boiangiu este o delicată măsură a omenescului, a gândului animat de suflet și a sufletului înfiorat de viață, manifestare firească de slove curate și inteligente. Alcătuirea poetică nu vizează sensuri metafizice, semnificații absconse, poeta nepropunându-și să ne ofere substraturile complexe ale unei filozofii existențiale personale. Deslușim în poemele din volum o seninătate de invidiat și o bucurie a adevărului rostit într-o desăvârșită simplitate, ca într-un joc inocent de adolescenți. Dăscălița de limba română se simte ca o zână fermecată trăind în imperiul cuvintelor; patima rostirii devine bucuria existenței, o adevărată beție a jocului de concepte, doar pe alocuri lăsând să se bănuiască în urma-i un destin prigonit și dezmoștenit: „Lumea e o lume pipăibilă/ cu privirea, cu buricele degetelor,/ cu pieptul doritor, cu picioarele/ mărșăluind pe mapamond" (*Pipăi spațiul cu zâmbetul*) sau: „Sunt singură și deloc ocrotită/ oriunde m-aș afla,/ pierd zilnic neuroni/ și devin particulă/ zemuită de trecerea vremii" (*Sunt o persoană fără adăpost*).

În poezie „nu poți să plângi", declară poeta, versurile fiind, mai degrabă, niște „unduiri ale sfâșierilor", lacrima oprindu-se „pe buza ochiului/ și-apoi se retrage/ speriată de-al său curaj". Există, desigur, și o alternativă materializată în aceste miniaturi *„cu dichisuri"* ale autoarei: „De ce plânsul în poezie,/ de ce oful și dorul într-o expirare/ de rupere de nori? Mai degrabă/ cer siniliu, soare resfirat, polen/ al infinitului." Într-un poem este reluat motivul fluturelui atras de „lampa scrisului", în altul, decojind un măr, poeta îl descoperă pe Dumnezeu: „Decojesc un măr/ și Dumnezeu

e în mine/ – pretutindeni –/ și eu sunt/ cu El./ Și Dumnezeu e al meu/ și eu sunt în credința/ Lui – cu El – în mine/ și-n afară/ și-n copiii mei născuți/ întru El/ și-n nepoții ce-au/ venit pe lume/ și vor mai veni/ prin El – cu el/ și mă uit la mărul decojit/ dat mie/ și-l înghit/ felii-felii/ feliate bucăți de viață/ întru Dumnezeu" (*Decojesc un măr*).

Desigur, poeta nu putea să nu dedice un poem lecturilor sale (vezi poemul *Înfiorată ea citea*). Pretutindeni, deslușim ecouri din Creangă, Dostoievski, Proust sau Tolstoi. Într-un poem, nașterea poeziei este explicată plastic, cât se poate de palpabil: „Întind un gând/ într-o fărâmă de creier/ și poezia pitită răsare./ Îi iau poamele coapte,/ le storc./ Prindeți-i sucul, aromați-vă cu ea,/ n-o poluați cu tina zilnică,/ doar inefabilul ei rămâne,/ nu bâlbâiala numărării banilor,/ care nicicând nu ne satisface pe deplin" (*Întind un gând*).

Nu putea lipsi, din acest exercițiu liric revigorant, o așa-zisă *lecție de poezie*, poeta nedezmințindu-și vocația didactică. Însă registrul e diferit de-acum, doamna profesoară e ieșită la pensie și își permite și răstimpuri de satisfacție personală: „Acum îngurgitez un ceai cu cereale./ După dejun vă voi mai spune/ câte ceva despre poezie". Mesajul e subtil, căci poezia își are întotdeauna originea dintr-o *țară de stânga*, adică a inimii: „Mai vreți sau ați înghițit destul/ și vă e teamă de indigestie?/ Stângace fiind vă ofer/ înscrisul meu cu stânga./ Țara de unde vin e a inimii/ ea e în stânga, nu?"Soarta poeților se asemănă cu cea a cărților. Poetul e un melc ferecat în cochilia sa de calcar, sfârșind zdrobit de o mașinărie de lux, în toiul unor țipete elegante (*Poetul-melc*), în poemul *În preajma mea pieziș*, pe rafturi, în „haine ponosite", poeții răstigniți așteptând „re-investirea în soarele bunăvoinței", în mașina salubrității nemaifiind loc pentru atâtea cărți de care nu mai are nevoie nimeni.

Poemul Raisei Boiangiu este nesofisticat, inventiv și hazliu pe alocuri, cu o încărcătură eterogenă de erudiție. De cele mai multe ori i se adresează, retoric, unui interlocutor imaginar, vorbindu-i despre copaci cu rădăcini în cer, crescând înspre noi într-un timp rotunjit, despre Eminescu, Haydn, Mesia ori Cascada Niagara, Shakespeare, Bacovia ori apostolul Andrei, demonstrându-și la tot pasul abilitățile lexicale, prin rime interioare, aliterații și asonanțe purtătoare de subtilități semantice („vioara mă frânge/ mă fărâmițează/ bucăți-bucățele/ cu luciu lăcrimos" sau „nu pot să te pierd/ pe tine din mine –/ copilărie./ Nu pot să te pierd pe tine/ din mine plai stră-bun,/ bun de pus pe rană"). În esență, poeta nu se îndepărtează de proza lirică și autobiografică din romane, în *Poemele cu dichisuri* existând numeroase repere autobiografice, note existențiale, amintiri, ca în poemul *Satul meu pe-un dâmb*, în care apar peste douăzeci de nume de părinți, bunici și unchi, verișori și vecini („Satul meu pe-un dâmb,/ cu Nistrul în vale,/ cu bâtul Teodor și mâca Stenapida,/ cu câinele Dick și teotea./ Maria Vasilievna și Ivan Teodorovici –/ unchiul./ Și toți vecinii mei – seară bună!").

O secțiune este rezervată poemelor cu temă religioasă (*Împrumut pentru o clipă*), motivele biblice apărând pe parcursul volumului. În privința poveștilor „de dragoste", acestea sunt ale noastre, ale tuturor („povestea mea, povestea ta, povestea lor"), fie că e vorba de cele trăite, fie de celebrele modele ale literaturii universale la care se face referire (Tristan și Isolda, Siegfried și Brunhilda, Romeo și Julieta). Gândurile sunt frumoase și sincere, imaginile diafane, neostentative, Raisa Boiangiu pledând pentru o dragoste mai degrabă a privirilor, a vorbelor și a gesturilor, titlurile poemelor fiind relevante în acest sens: *Ochii tăi mă privesc, Câte-mi spui tu cu vorbele tale, Brațul tău ocrotitor, E iubirea aceea care vine, Dansezi cu mine* etc.

Dragostea e când frumusețe („Ce frumusețe e pe dinăuntru la tine/ te simt numai auzindu-te"), când amintire („Batista pe care mi-ai dăruit-o/ o păstrez și acum") ori durere și teamă („Nu muri, te rog eu,/ nu muri în

mine,/ nu muri în tine"). În pofida anilor (să nu uităm că poeta a împlinit optzeci de ani), spiritul rămâne tânăr însă, sufletul veşnic adolescent: „Sunt adolescenta care-am fost./ Sunt copilița cu oase în relief –/ statuie –/ refuz sărutul, implantarea sexului./ Visez la iubiri volatile,/ cuceriri în dans, plăcerea vorbei,/ ca o pasăre care prin ciripire/ se multiplică" (*Sunt adolescenta care-am fost).*

„Pipăi spațiul și zâmbesc" mărturisește Raisa Boiangiu într-un alt poem, „îmi pipăi zâmbetul – povară, însoțitor de-o viață./ Îmi pipăi obrazul vesel înălțat,/ cu pecetea pe care i-o pune zâmbetul,/ exercițiu benefic al pipăirii./ Pipăi spațiul cu zâmbetul,/ care se lipește de lucruri și le dă Viață/ mișcare, îndelungă lucrare –/ Zâmbetul."

Poate că este exact ceea ce ne rămâne la un moment dat, la capăt de drum, dincolo de tumultul vieții, dincolo de amăgiri și singurătăți. O încrezătoare demonstrație de tinerețe a spiritului, pentru noi toți, prin această carte a unei doamne care a supraviețuit deportării și dictaturilor, pierzând tot ce poate pierde un om, dar nu și speranța, credința în Dumnezeu și în scrisul său, zâmbindu-ne cu neprefăcută inocență dindărătul poemelor sale, aceste pilde de învățătură despre oameni și lucruri, dragoste, viață și moarte...

Între iubire și gând, poemul...

În 2016, Scrisul Românesc publica volumul *Trepte spre azi,* semnat de Lia-Dana Bălan, după ce, în urmă cu un an, tânăra poeta obținuse premiul „Alexandru Macedonski – *Prima Verba*" pentru debut, acordat de aceeași editură (și fundație) craioveană.

Pentru Lia-Dana Bălan poezia e o *întâmplare* aleasă, miraculoasă și dureroasă în același timp, aidoma tinereții înseși. Impregnat de fiorul iubirii, versul ei se încheagă dintr-un joc semnificativ și o mirare perpetuă în raport cu spectacolul lumesc al orelor, zilelor și anotimpurilor. Prin intermediul creației, poeta caută să desluşească și să-și asume înțelesurile vieții, cu bucurii și izbânzi, dar și nedumeriri și deziluzii, sub semnul primelor (și cu atât mai dureroaselor) sângerări.

În acest fel, poezia Liei Dana Bălan se configurează ca o manifestare a gândului și a sufletului deopotrivă, proiecție prin excelență a plenitudinii ființei: „Cerneala îmi picură/ gândul pe foaie/ Tu te ridici pe vârfuri/ încercând să-mi/ ajungi la inimă.// Roșie e haina ce-o poartă cuvântul,/ când urme lași/ în poezia vieții mele." (*Scriu*).

Delicat și sincer, versul își păstrează inocența juvenilă, gestul poetic nefiind alterat de influențele (deseori minimalizatoare și artificioase) ale postmodernismului. Nefiind adepta construcțiilor poematice impunătoare, cele aproape optzeci de lucrări din volumul *Trepte spre azi* par mai degrabă fulguiri, licăriri de cuget și fărâme de suflet, ca zbaterea aripilor unui fluture ori ivirea, în lumina zorilor, a unui mugur de mesteacăn (de la poalele Parângului).

Iubirea și creația sunt, de departe, temele de bază ale cărții.

În poemele de dragoste, există o raportare lucidă la persoana bărbatului, când apropiere, precauție ori distanțare, o perpetuă încercare de înțelegere a ființei celuilalt, dar și a propriei alcătuiri, a propriului destin, când cu o bucurie sinceră, când cu o inocență adumbrită de tristețe, între teama de singurătate și speranță, bucurie ori derută.

Pentru a se împlini, sufletele-pereche se contopesc – „Te-am sădit/ înăuntrul ființei mele./ Ai răsărit/ odată cu soarele,/ aducând mireasma/ unei noi dimineți" (*O nouă dimineață*) –, părând două pânze gemene realizate de același artist: „Ochiul meu/ e ochiul tău./ Prezenți în/ același univers,/ suntem pictați/ de aceeași mână" (*De aceeași mână*).

Puterea dragostei paralizează gândul și voința tinerei, în același timp transformându-i viața într-un *cântec* (precum în *Dovadă de iubire):* „Zadarnic tac eu/ când tu mă/ faci țipăt./ Pe-un sunet/ alerg împinsă/ de tine.// Cântec/ mi-e fuga,/ Iubire respir./ Iar cerul se scurge/ prin irișI." În timp, înstrăinarea

dintre cei doi (precum un amurg revărsat peste „dorințe îngălbenite") va adumbri totul, făcând loc presimțirii timpurii a morții: „Iubitule?!.../ Iubitule?!-mi răspunde/ ecoul singurătății mele./ În mână strângeam/ cu putere.../ cenușa." (*Cenușa*).

Desigur, această înstrăinare se va răsfrânge, inevitabil, și asupra universului din jur: „Ai rostit cuvântul/ ce a-ntunecat/ văzduhul./ Un zâmbet fad/ colorează noaptea./ Thanatos râde./ Plouă peste/ iubirea noastră" (*Plouă*); sau: „Natura s-a albăstrit/ sub apăsarea cerului,/ așa cum eu m-am/ înnegrit sub apăsarea/ tălpilor tale oarbe" (*Apăsare*).

Izvodite pe un fond experiențial, poemele-reflecții din volum se încarcă de note existențiale: „Stau adesea și mă întreb:/ cum ar fi viața mea fără poezie?/ Îmi imaginez c-ar fi asemenea/ unui deșert,/ ars de sete,/ lipsit de speranță și bucurie" (*Poezia*).

Și chiar dacă această cale (de la cauză la efect) pare cea mai la îndemână, transfigurarea evidentului în simbol și metaforă va fi de neevitat, treptat, limbajul explicit lăsând tot mai mult loc sugestiei, logica poetică îndepărtându-se tot mai mult de limbajul denotativ. În această ipostază, pentru Lia-Dana Bălan poezia (devenită certitudine) înseamnă *explorare* și *experimentare*. A iubirii, a perfecțiunii. A „glasului ființei", la urma urmei, dar mai ales a luminii (în contrast cu *întunericul* existențial): „Pașii mei lasă urme negre,/ gândurile mă dor./ Vreau să văd lumina,/ să o cânt,/ să o simt,/ să o ascult" (*Vreau să văd lumina*); „Vreau să învăț/ să Te văd cu ochii închiși/ să caut lumina/ în întuneric" (*Rugă*); sau „Se rupe carnea/ vreau să se termine totul/ e întuneric și vreau lumină/ un zgomot mă înnebunește/ vreau liniște/ țes dureros un vis." (*Vreau lumină*).

Ingenioase sunt analogiile vizând starea sinelui și metamorfozarea naturii, poeta tălmăcindu-și trăirile prin simboluri/ motive ale momentelor zilei, anotimpurilor ori fenomenelor naturii: „mi se scurge seara/ de pe frunte/ pe tâmple,/ prin picioare curg orele", „plouă-n suflet", iar pe geamuri „picură tina", memoriile sunt *zugrăvite* „în culori de primăvară", „cugetul dansează" între culorile serii, iar fulgii cad „precum clipele,/ precum anii". Pe alocuri, această raportare eu-univers înconjurător se încarcă de note bacoviene: „Plouă-n spasm molatic,/ plouă pân' la saturație./ Timpului i s-a/ dizolvat conturul./ Ploua și-n actul de creație?" (*De toamnă*) sau „Afară e frig, ca și-n vis,/ a-nghețat zarea" (*Frig*). Impasul existențial persistând, deseori se traduce prin teamă și derută: „Zeci de răspunsuri/ sclipesc în neant./ Port umbre de/ vise uitate;/ mi-s umerii grei/ și-mi tremură pașii./ Drumul nu-l știu,/ dar am pornit pe unul./ Am coate însângerate-n/ încercarea de a-l croi./ Zeci de răspunsuri/ sclipesc în neant" (*Vise uitate*).

Starea poetică răzbate prin versuri sensibile: „sunt un ceas/ în palma/ timpului" (*Ceas*), „liniștea sărută/ un copil rătăcit/ între gânduri reci/ de piatră (*Copilul din mine*), „revărs făptură/ peste tot,/ uit de mine" (*Revărsare*). Scrisul devine un liant indispensabil între lume și poetă, între ea și iubitul ei, între mirări și tainele pe care le întâlnește în universul efervescent, nelipsit de durere, al tinereții sale. Călăuzitor, actul de creație reprezintă o a doua *naștere*, lăuntrică, devenind permanență: „Scrisul se așterne pe/ treptele existenței mele./ Dintre pete,/ se naște, umil,/ un poet" (*Naștere unui poet).*

Dincolo de fondul ideatic, asumându-și această *cale* a împlinirii prin poem, Lia-Dana Bălan ne demonstrează că a deprins în totalitate lecțiile stilisticii și ale prozodiei. Metafora e plastică („Eu și tu.../ Două lacrimi/ ce cad/ pe-aceeași palmă"), dar întâlnim și repetiția („ziua de azi/ este ziua posibilei primăveri,/ este ziua bucuriei,/ este ziua dăruirii"), precum și interogațiile retorice: „Cum de încape/ toată marea în/ ochii tăi?" (*Cum de...*); „Cum aș putea, Doamne,/.../ să îți strig Mulțumesc?" (*Mulțumesc*). Alături de oximoron („alergi în întuneric/ căutând/ lumina"), nu lipsește enumerația („Sunt apă

pe drumul/ de flori și de zâmbet,/ de umbră/ și soare") ori comparația elaborată („în fața mea/ arzi în fiecare seară/ ca o lumină de veghe în/ negura gândurilor").

Există în cartea tinerei câteva poeme-miniaturi, amintind de haiku (fără a se înscrie însă, neapărat, în rigorile acestei specii): „Nu pot să uit/ mirosul înțepător/ al copilăriei mele" (*Persistență*), „M-am agățat/ de-o idee./ Am hrănit-o/ cu ființa mea" (*Povestea visului*) sau „Te rog să nu mai/ tragi de nervii mei./ Sunt destul de întinși" (*Rugăminte*).

Lia-Dana Bălan este, așadar, o poetă a iubirii, a sincerității, a lucidității existențiale. Gestul său liric tinde să se configureze într-un singur poem, devenind jurnalul liric al unui spirit curat, neliniștit, rănit uneori, ahtiat după puritate și frumusețe. Desigur, la orizont se ivesc și primele trădări și deziluzii. În timp, dacă toate acestea vor izbuti să se coaguleze într-o mitologie lirică personală, poeta își va înscrie definitiv drumul sub semnul, pe cât de râvnit, pe atât de neiertător, al Poeziei. În această etapă, devotamentul poetei pentru poezie și dragoste este de admirat, cum o dovedește și acest mic poem impresionând prin limpezime (și simplitate): „Iubim/ cum se topește/ sufletul/ în arșița dorului,/ cum iubirea/ ne poartă/ în dansul/ senzual/ al ielelor./ Iubim/ a muri/ prin iubire" (*Iubim*).

Închei cu *Gând și iubire*, poem relevant pentru dimensiunea dual a liricii Liei-Dana Bălan: „Alerg spre o zi.../ Zbor îmi e fuga,/ colorez lumina./ În drum/ se-așează Fortuna./ Leg trudă/ de lacrimi,/ mă leg de/ un gând.../ gând îmi e viața,/ gând și iubire./ Iubire de gând".

Vlad Teodor Petcu, *Tenebre lirice*, Editura Astralis, 2017 (debut editorial)

Cînd clasicul și modernul găsesc proporția ideală de coabitare în cuvînt, cînd metafora și ideile profunde conlucrează la cote maxime, rezultatul nu poate fi decît spectaculos. Așa ni se relevă poezia tînărului Vlad Teodor Petcu, surprinzătoare, inedită, gata să satisfacă și cele mai rafinate, cele mai elevate gusturi. Deloc facil, fără a fi însă ermetic, stilul său amintește întrucîtva de Ion Barbu sau de poeziile în limba spargă ale Ninei Cassian, prin sonoritate, cel puțin, deoarece el nu inventează cuvinte, cum ar părea la o primă vedere, doar redă timpului prezent arhaisme de mult uitate sau cuvinte rare, conducînd limbajul poetic pe un făgaș deloc bătătorit. Dicționarul adăugat la finalul cărții este un instrument util cititorului, în acest sens.

Fără a se teme de consecințe, departe de orice canon sau curent literar, Vlad Teodor Petcu devine astfel un temerar. El scrie fără să aștepte confirmări, asumîndu-și total rolul de poet sincer, într-o lume în care compromisul literar devine tot mai prezent. Mereu îngrijit, ca fond și formă, scrisul său atrage și intrigă, te poartă într-o lume onirică și lucidă în același timp, îndemnîndu-te la introspecții, fascinîndu-te instantaneu. Muzicalitate și sens, talent nativ – dar și trudă întru continuă perfecționare, cerebralitate dar și suflet, maturitate și prospețime, deopotrivă.

Încă din prima poezie din volum, *Plimbare urbană,* autorul ne introduce în atmosfera tenebrelor sale lirice:

Destinația e o timidă filă de poveste,
Sfâșiată odisee de a fost ce nu mai este:
Răceala s-afundă amical
în al zorilor soros ocean,
Iar condeiul peregrinează
spre tenebra senzuală
Ce-l cheamă s-o însoțească
pe vecie și un an.

Această atmosferă sumbră, grea, a urbei se insinuează în sufletele oamenilor, devine apăsătoare și dureroasă. L-aș numi pe Vlad un fel de Poe al românilor; aparent în contradicție cu tinerețea sa, cu înfățișarea solară și zîmbetul mereu prezent pe buze, cu marea sa disponibilitate sufletească și înaltul simț al prieteniei, Vlad ne demonstrează că niciodată nu poți ști cu adevărat ce este în sufletul unui om – sau, mai degrabă, ce găsește poezia în sufletul lui, ce scoate la iveală – și mă întreb dacă poți pune vreodată semnul egal între om și poet – întrebare la care nu am reușit să-mi răspund niciodată. Poate că actul creției este cel mai imprevizibil lucru din lume, cel mai tare psihanalist, cel mai bun formator al ființei – sau reformator!, astfel încît să nu te poți cunoaște niciodată pe deplin, să-ți rămînă mereu ceva nou de descoperit în tine! Tenebrele lirice sunt de fapt tenebre de suflet, adîncuri noi de explorat – iată și o dovadă, în poemul

Mesaje

În timp ce grotescul grațios
se intrigă gnomic,
Imaginația dă interviu
spre a accede legendarul gotic,
Idila se improvizează invocând
imnuri inedite,
Izvorul istoriilor este cuprins
în magii mistuite.

Mărșăluind printre memorii
de muritori abandonate,
Meditez la mesaje știute
dar încă neaflate...

Muzei i se adresează astfel:

Tenebrei mele

Abandonată ești în abisul luminat
al vremurilor
Muză haotică și desfrâu inocent
al animei mele;
Un diamant șlefuit și îmbrățișat
în luciul tenebrelor
Ce îmi îmbiba venele în sânge de iele.

Divină zeiță ce ca un sucub
ființa mi-ai posedat
De ce mă aduci jertfă spectrelor
exorciste subit?
Dantela lichefiată a cărnii tale, miasma
ce m-a îmbălsămat,
Azi m-au lăsat... adânc în mine zaci tu
ca un suvenir ciobit.

Printre atîtea tenebre, corbi, cavouri, obscurități și pietre funerare își face locul, chiar dacă timid, și umorul, ca de pildă în:

Lipscani colț cu Polul Nord

O bântuire criptată în rune pe mausoleul
unui nefros rebord
Pe alee un trubadur înfruntă
eterul nimfei strunind un octacord

Vântul hain biciuie rațiunea
cu slovele unui ocult acord
La o terasă barbară miedul antic
este savurat alături de un verde lord

Silueta ta gotică pășește în umbra-mi
precum crucișătorul într-un fiord
Cu sărutări de gheață străpungi
molecule putezite de cord
Și beata-ți radiație îmi pângărește
infinitul cu aburi de rutherford

Jertfește-mă pe altarul zeițelor mele
hulpave drept un neprihănit hereford
Abandonează-mi carnea despletită
în templul lor haotic
din Lipscani colț cu Polul Nord

Sau în

Broscuța amorezată

A fost odată în întuneric
Un meleag îndepărtat
Pe vremea când nu dăinuia feeric
Și monștrii purtau războaie neîncetat.

Aici în plină putere subliminală
Era stăpână broscuța canibală.
Ea se agita stresată
Și deloc nu dormea
Muncea cu febrilitate imaculată
Până se credea cucuvea.

Într-o zi cu multe fulgere pe cer
Apăru ca scos din fiola cu eter
Venind de pe un deal umbrit
Din cavoul răsărit
Micul zombi-purceluș.

– Ia spune delicatese mică,
Ai urechi de pluș
Ce aromă te aduce în ușă
La mai tânăra mătușă?
Spuse broscuța voioasă
Cu ochi mari, sticloși
Și zâmbi cu dinți tăioși.

O altă asemenea pseudo-fabulă tenebros-delicioasă, care se citește pe nerăsuflate, este și *Broscuța și pisoiașul*.

Vlad Teodor Petcu e maestru și în acrostihuri – de fapt, nicio formă a poeziei în vers clasic nu îi este străină – și își permite să experimenteze din plin, folosind însă mijloace moderne de expresie, figuri de stil de mare impact. În asta constă de fapt magia lui.

Un debut mai mult decît promițător, un poet al cărui traseu va fi cu siguranță unul fulminant! Îi dorim succesul și recunoașterea pe care le merită!

O dorință de împlinit

Ieșit, aproape în totalitate, de sub zodia „Licențioase"-lor, și facem referire, evident, la titlul unuia dintre volumele sale anterioare de poezii, Liviu Vișan vine cu o puternică declarație de purificare, prin „Tarot cu icoane".

Încă din titlu, autorul ne pregătește pentru un voiaj în forță, printr-o lume în care opune două laturi ale spiritualității, cu un curaj demn de invidiat.

În privința contrastului, atât de puternic marcat și marcant, dintre „tarot" și „icoane", lucrurile sunt bine definite, prin extensie, sub asistența antonimelor clasice, alb și negru. Exemplul se află în poemul *Inimă tânără*, care se închide între cele două extreme; primul vers: „când mirele își pune cămașa albă", iar ultimul: „când se taie beregata smolită a vinului nou", smolit înlocuind negrul.

Pentru ca, mai departe, în poezia *Eterul și zăngănitul recipientelor*, contrastul să vină din perechea argint-alpaca, primul, un metal de o valoare superioară, iar cel de al doilea un simplu înlocuitor; ca și în exemplul de mai înainte, în primul vers: „pocalul de argint", apoi în penultimul vers, de această dată, al penultimei strofe: „botezând cerul gurii de alpaca [...]", trecerea de la una la cealaltă făcându-se prin: „cristal", „cupru", „cobalt", „pământ" și „absint", fiecărui material în parte dedicându-i-se câte o strofă, ca pentru o anume personalizare.

Argintul despre care vorbeam, ca și albul, la care vom mai reveni ulterior, devine tot o unealtă a purificării: „pocalul de argint/ al împărtășaniei să-l punem/ drept căpătâi//" (*Eterul și zăngănitul recipientelor*); asta ca să nu mergem mai departe și să-i spunem, cumva, exorcizare personală.

Stațiunăm puțin pentru a observa alternanța de elemente spirituale și elemente biblice, puse în opoziție. Văzute astfel, într-o primă instanță. Fiindcă cei doi termeni, „tarot" și „icoane", pot fi evaluați chiar și în complementaritatea lor, într-o viziune mai elastică, globalizatoare, aceasta depinzând, subliniem, de punctul de referință din care se privesc lucrurile.

Iată, așadar, cum în mijlocul volumului, în poemul *Tarot*, de o mare semnificație, de altfel, Liviu Vișan își exprimă punctul său de vedere: „ca să trăiască/ poetul vinde iluzii/ dureros de ieftin", cu o tentă socială, aducându-ne aminte de un vers anterior: „ce tristă e viața omului de la țară ajuns la oraș" (*Poet la oraș*); vers care închide în el toată zbaterea; toate acele frământări din care se nasc poeziile acestea atât de profunde, într-o tăcere atât de adâncă: „vino în spațiul nemăsurat al tăcerii" (*Poem uitat*), în care poetul exersează continuu tema poemului. Pentru ca, la un moment dat, să erupă precum un vulcan: „poezia e o târfă care te scoală noaptea" (*Poem sexual*), aducându-ne aminte de „Licențioase", dar revenindu-și apoi, din nou, prin contrast, deoarece „nici fetele mari/ nu calcă ciorchinii de lacrimi/ ai strugurilor" (*Perfuzii*). O nouă opoziție puternică, cea dintre „târfă" și „fetele mari", expusă cu o „sfântă cruzime" (*Hemoragia clipei*), cu însăși suferința celui care nu-și află locul printre griurile orașului.

Și totuși, aici, poemul vine ca o vindecare sau, mai degrabă, ca o dorință de tămăduire sufletească, pentru că poetul știe că poezia îi curge prin vene: „litere nesățioase te vor devora încet/ cu cerneală de sânge" (*Poem uitat*), folosindu-i toate simțurile trupului. Ne servește drept model poemul *Bătrâna curtezană*, unde le găsim exprimate pe toate.

Ceea ce este și mai interesant descoperim în poezia *Cadran*, unde surprindem expuse, din nou, simțurile, mai puțin auzul,

accentuându-se, așadar, necesitatea tăcerii, stare prescrisă anume și în alte poeme, cum semnalam mai devreme.

Despre arhitectura poeziilor, putem spune că alcătui-rea formală a lor, în acest volum, prezintă, în cea mai mare parte, două tipuri de așezare a versurilor. Primul este reprezentat de poezii compuse din două, trei sau patru catrene, uneori ultima strofă având un singur vers și deținând, cumva, reflexii formale clasice, chiar dacă rima și ritmul lipsesc. Al doilea tip se arată ca o apă curgătoare, fără întreruperi, versurile fiind foarte scurte, în general, și compuse din două-trei cuvinte. Însă cel mai important lucru de menționat ar fi lipsa semnelor de punctuație, care implică un exercițiu intuitiv al cititorului, oferind, prin urmare, în același timp, și o mare libertate, atât a exprimării poetice, cât și a înțelegerii, care nu suferă din cauza acestei absențe.

Și, așa cum promisesem, revenim acum la alb, cel care străbate, de la un capăt la celălalt, întregul volum, în prima și în ultima poezie aflându-se în plin trupul poemelor: „în pieptul iernii/ sclipitoare lamă de ghilotină/ doar liliacul alb" (*Cântec de tăcere*), precum o inimă albă, inima purificată a creatorului lor, care, fără pată, în final, e „pusă pe un platou alb" (*Festin*).

Așadar, atmosfera generală a volumului „Tarot cu icoane" se află sub aripa nostalgiei, pigmentată, pe alocuri, cu răzvrătiri. Totuși, nu este una întunecată și, prin urmare, nu lasă o povară grea pe umerii cititorilor, expediția aceasta în universul poetic fiind foarte bine racordată la titlul său și la tema principală, însăși poemul, scris pe fondul purificării spirituale.

Prin urmare, cu acești pași bine evaluați, poetul Liviu Vișan dovedește adevărate calități de explorator al unor noi spații poematice, pe care le predefinește în volumul curent. Acest lucru ne îndreptățește să așteptăm cu bucurie extensii în exprimare, construcție și simbolistică, în buna obișnuință a operei sale de până acum.

Realitatea criptată a jurnalului intim

Certitudinea schimbării ne apare ca evidentă în momentul în care ne putem raporta la niște repere clare. Or, în cazul unui autor, acest lucru se poate face studiindu-i opera și comparându-i fiecare producție cu celelalte.

Oportunitatea unei astfel de abordări, edificatoare și esențializante, ni se oferă în cazul citirii și, de ce să nu fim exacți, analizării unei alte cărți, a treia, pentru cronicar, din cele șase volume de poezii publicate de Octavian Mihalcea.

Prin urmare, ne oprim, de această dată, asupra volumului intitulat „Epicriza", care a fost publicat în urmă cu șase ani, respectiv în anul 2011.

Obișnuiți deja cu amplitudinea valorificării mesajului poetic, în cazul lui Octavian Mihalcea, în această carte ni se dezvăluie cel mai bine personalitatea autorului său. Chiar dacă nu e nicidecum o dezgolire, nu ne pare deloc de mirare tendința transformării unui jurnal personal într-o carte de poeme. Bineînțeles, în cazul fericit al purtării armelor necesare realizării acestui demers.

Magnetismul tratării de către autor a genului liric învăluie, în „Epicriza", pendularea între real și abstract, într-o tendință de refuz a primului. Fără să dea semne de forțare, ci, născându-se, pur și simplu, natural, cursul este urmat într-un ritm propriu, puternic și îndrăzneț, așa cum ne-a obișnuit, deja, poetul.

Situația este, astfel, diferită de cea a volumului „Umbra de fier", care iese din zona realului și în care gradul de abstractizare și cel de încifrare ating un nivel foarte înalt și permit multe interpretări și posibilități de abordare.

Ca atare, „Epicriza" premerge „Umbra de fier", nu numai cronologic vorbind, ci părând a fi o formulă inițială a celui de-al doilea menționat, formulă din care poetul a eliminat ulterior *tot ceea ce nu mai era necesar*. Am avut tendința să spunem *ceea*

ce era de prisos, însă nu ar fi fost tocmai potrivit. Chiar dacă cele două exprimări par similare, la prima vedere, acel „mai", din prima, revelează exact diferența: „Epicriza" reprezintă pasul dinainte, necesar evolutiv, volumului „Umbra de fier".

Lăsând deschisă ideea anterioară, pentru a se mai trage și alte concluzii din acest paralelism, ne pregătim, în sfârșit, pentru o incursiune în spectrul interior al cărții propuse în al treilea paragraf.

Cu aceeași siguranță în etalarea stilului său atât de personal, poetul ascunde printre rânduri iubirea. Arderile sunt aparent disipate, chiar voalate sub „aburul inspirației" (*Pe malul stâng*); poate din pudoare sau, mai degrabă, dintr-o filosofie de viață care presupune intimitatea așa cum ar trebui trăită: personal.

Și poate tocmai de aceea, continuă printr-o dispoziție spre obnubilare, întunericul, cu sclipiri stelare, „Vede lumina stelelor prăbușite pe maluri stinse." (*Zeu numărând*) sau solare, „Vechiul soare a fost uitat, mă știu toamna și vocea nouă, răni așteptate." (*Tablou*), fiind cel care-i poate ascunde intențiile. Și totuși, dezvăluie puțin, „La începutul unei nopți lirice [...]" (*Ceasul*), că este vorba despre „Doi, mereu doi [...]" (*În ciuda aerului*).

De altfel, ne-am așteptat la intercalări de simboluri, marcaje sau coduri ajutătoare în descifrarea mesajului, în buna cunoaștere a volumului „Umbra de fier", unde răspândea, fără parcimonie, sem-nale ajutătoare.

Așadar, în „Epicri-za", sensul abscons este la o valoare la care se poate tradu-ce printr-o obscuritate oarecum voită și nu neapărat greu de înțe-les.

Pentru că autorul nu caută, cu tot dinadinsul, să fie original și autentic. Ci este. Nu construiește o lume misterioasă și insalubră pentru a atrage atenția. Rămâne misterios prin însăși esența sa; personalitatea sa. Prospețimea creației sale vine din înălțimile la care își destinde spiritul, acolo unde „Era multă ceață după revenire, ca în poveștile demitizate." (*Șueta*).

Într-o astfel de lume descoperă femeia, „Hai să alegem seducția!" (*Comori*) sau „Dreptatea esteticii intuiește trupul de femeie." (*Portret*), cu realism, „Soarele dimineții rupe pașii în colțuri îndoielnice, odată cu aburul, după exemplul nevestei" (*Unghiul se clatină*), dar și fără a o coborî cu totul de pe piedestal, fiindcă „[...] în față apare virtutea cariatidelor." (*Virtutea cariatidelor*). Și toate acestea în imagini de sânge și foc, în definitiv, de viață și iubire, deoarece există „cineva care mă iubește pentru ceea ce nu sunt" (*Sămânța*), iar „buzele aprinse încremenesc" (*Sâmbătă*) în „patima focului" (*Cerc fără durere*).

Dansul unei astfel de iubiri, marcată de „părăsiri și interziceri" (*Urmă și floare de roșu pe timp de iarnă*), dar și precum „două răsuciri limpezi" (*Pericol de moarte*), este ca o definiție a valului: „Urcarea, coborârea sunt încercări zburate [...]" (*În mijlocul cerului*) ale celor două trupuri înlănțuite; zăpada stingând adeseori focul inimii, pentru că, evident, „cerul torid trebuia să ningă" (*O limbă moartă*).

Iată, aici, și o excepțională declarație de dragoste ce își pune pecetea cu atâta simplitate, dar și cu multă măiestrie: „Când trăiam fără tine aprindeam focul" (*Sămânța*)!

Numai că îndoiala, „Oare lava o să îmbrace minunatele interese?" (*Comori*), nehotărârea, „Rolul vine, revine..." (*Magia malurilor subterane*) sau temerile într-o „Nocturnă a fricii" (*Licantropica*), toate acele schimbări, care amplifică sau care descresc emoțiile în fața iubirii, se redescoperă în acest eșafodaj construit, cu asiduitate, conștiență și forță auctorială, și realizat în ideea susținerii celor care trec prin astfel de suferințe, „Află-ți sufletul și scrie pe întuneric! Ajută." (*Scrisul pe întuneric*); ca pentru un final nefericit, în pregătirea lui.

Totul fără derapaje, într-o construcție bine strunită, într-o prezentare cerebrală, cu o mică doză de cartezianism, care nu face decât să realizeze din fiecare poem un întreg, oferind și personalitate acestora, într-un volum dens și foarte bine închegat.

Căci, titlurile poeziilor sunt – pentru o mai bună receptare a ideii – repetate la final, în multe cazuri. Dar numai atâtea cât să nu pară totul redundant şi să nu creeze aşteptări. De aceea, în anumite exemple, fie titlul apare înainte de final, împletit între cuvintele ce pregătesc sfârşitul poemului, „Apropii încet *sămânţa* altui răsărit." (*Sămânţa*), fie intercalat, undeva în interiorul poemului,„Aprofundat *mister pentru mister*. Spirala penetrează regnul [...]" (*Mister pentru mister*) sau poetul găseşte o formulă care să amintească titlul la sfârşit, „A nins deasupra unui turn înecat în *marea ta necunoscută*." (*Marea ta necunoscută*).

Şi, cu toată această structură bine conturată, instituie nesiguranţa; cumva, dorinţa de a nu mai face pasul spre iubire, dacă „doza letală de iubire" (*Monolog*) nu e îndeajuns. Teama atingerii abisului îl face să rămână în defensivă, cultivând existenţa marginii, „Malul nostru are lumină" (*Zeu numărând*), sau rămânând la „buza craterului" (*Iris*).

Însă ceea ce ne frapează, de fiecare dată, la volumele de poezii scrise de Octavian Mihalcea, este faptul că la orice trecere printre poemele sale, prin substanţa lor de o deosebită consistenţă, descoperim alte şi alte sensuri, alte idei, pe care am dori să le dezvoltăm, şi alte nuanţe, pe care nu dorim să le pierdem din vedere. Aşa că, lăsăm, din nou, deschisă poarta spre noi revelaţii, bucurându-ne, încă o dată, că am avut ocazia să plonjăm cu sufletul în universul său magic.

NICOLAE BOGHIAN

Luminozităţi diafane

Fractalul de pe coperta cărţii lui George David (*Deliricatese şi spleendori*, ed. Ardealul, Târgu Mureş, 2015) îţi sugerează să compari poezia cu starea de extaz a păsării ce-şi risipeşte trilurile în secrete şi magice chemări. Poezia îşi alege nuanţele infuzând cuvintele cu tensiuni acumulate în timp şi le slobozeşte apoi în câmpul vast al interpretării iradiante. Pasărea îşi dezlănţuie pasiunea cântecului săvârşind un ceremonial spectaculos, dar invariabil. Ceea ce le aseamănă ar putea fi imprevizibilitatea tonurilor. O notaţie aparent neînsemnată, atinsă de flama unei asocieri surprinzătoare, rupe curgerea expresiei poetice şi o sparge în reflexii scânteietoare. Tonurile devin extazieri ale gândului, ale culorii şi ale sunetului, ale luminii şi ale tuturor transparenţelor. Din ele irumpe magia expresivă, acea combinaţie inefabilă ce face din poezie *un lux al imaginaţiei* (Jean-Marie Guyau).

Versurile lui George David pun în valoare mirajul contrastelor din care poezia îşi extrage esenţa. Nimic mai armonic – vrea să spună poetul – decât dizarmonia dintre transparenţă şi opacitate, dintre ce se arată vederii cu claritate şi ascunzişurile labirintice dintre construcţie şi deconstrucţie: *să dormi cu gura deschisă:/poate că-ntr-o noapte/vei inhala/o pasăre//să nu dormi cu gura deschisă, /deoarece ar putea să te abandoneze/ cuvintele //să calci pe zăpadă/ numai dacă ai/tălpile curate/să nu calci pe zăpadă/şi nici pe iarbă, /ci numai pe aer// să dormi, /poate vei visa iele. . .* (Poetului, poveţe).

Poemele au o transparenţă diafană şi o vibraţie translucidă – o combinaţie de flux şi reflux contemplativ – din care tot ceea ce iese la suprafaţa luminii se hrăneşte, din adânc, cu modulaţii incantatorii: *a intra în somn/ca într-o groapă comună/ acoperită de o pleoapă//învelit doar în/ giulgiul sărac al retinei, /cea care abia acum/se dezlănţuie spre/înăuntrul tău//şi*

poarta irisului/ ferecată în urma ta, obligat să fii pradă/nălucilor spăimântos de reale/, și strigătul tău/care nu mai răzbește/până afară, ci reverberează, /se amplifică, /te strivește (Somn) Însuși instrumentul vederii, cel care contemplă imaginea și o reflectă în reprezentarea semnificantă este la rândul său o sursă a luminozității diafane: *ochiul – sferă vie/plutind(graniță fluidă)/între afară și înăuntru//mamă a frumuseții//dăruitor de verde pentru iarbă, /mângâietor cu-albastru către cer//mai mare al urechii, degetului, miresmei//el, cel mai cuprinzător/aproape încape întregul/și-l tălmăcește-n/fugare/ ideograme* (Ochi).

Diafanul este și o transformare a imaginii noetice, dându-i acesteia posibilitatea de a deveni idee: *noi nu putem fi decât doi/și încă ceva, plutind peste noi:/o ființă fără ochi, fără nume, /veșnic fără vreo pereche anume// cu ea respirăm, în ea respirăm, /inevitabil, tandru, dorit blăstăm, /temelie a totul, de-apostol venerată, /îmbrăcându-ne ca într-o ploaie curată//ea ne naște fiii mereu, / nicidecum sfânt pântecele tău, /nicidecum aprig sângele meu//putem s-o iubim, putem s-o hulim, /numai fără să-ncercăm s-o numim* (A treia ipostază). Astfel imaginea diafană devine semnificație și rezonanță a sensului. George David insistă *în mod fructuos asupra nașterii sentimentului delicat,* care își are corespondentul în chiar fragilitatea ființei ce se întoarce spre frumos și spre lumină. Poemele de forță ale volumului sunt cele care, evocând inefabilul dar și senzualul curat al iubirii, fac să transpară cu limpezime *delicatețele* acestui sentiment: *de obicei, un fir de iarbă/e doar atât:un fir de iarbă//dar ce este el//atunci când se gătește/cu o perlă de rouă?/sau cu o insectă/ca o broșă cu ochi vii?//la fel ai putea zice/că o iubită/e doar atât:o iubită//dar nu poți spune asta, /ea umblă întotdeauna/învești mântată în visele tale, /în dorințele tale, /ea poartă mereu/ bijuteriile atributelor tale/altfel n-ar mai fi/o iubită. . .* (Supremația ierbii). În același registru se înscriu și poemele de notație, unde observarea lucrurilor insignifiante este un act la fel de tensionat emoțional ca și descoperirea unor fenomene tulburătoare: *aș merge pe un drum de țară/(sau de seară)/ mereu spre soare-apune, când și când odihnindu-mă/pe iarba de demult//mi-aș răcori gândul/sub unda imobilă/din capătul drumului/apele neîntoarse/ar curge peste mine, /spălându-mă de umbra-mi/complet și etern//în pace aș merge, /liniștit acum, fără grabă/pe calea pustie/spre asfințit, / spre lumea molcomă/a crepusculului/tot mai încet mișcându-mă. . .* (Drum de țară).

Poetul simte imaginea ca pe o sursă a luminozității ce deschide afectivitatea la fel cum soarele desface petalele unei flori. Și tocmai imaginile aparent nespectaculoase operează o transformare insesizabilă a receptivității, prin posibilitatea deschiderii neașteptate a surselor ce combustionează pentru desprinderea de gravitația inexpresivității. Din păcate George David nu fructifică îndeajuns acest avantaj, devenind în a doua parte a volumului prea descriptiv și uneori derutant în menținerea echilibrului stilistic. Rămân însă notabile intențiile ironic-introspective și sondarea unor teritorii cam secetoase pentru *delicatesele sale.*

Este însă de așteptat ca după acest volum, în mare măsură menționabil, să revină asupra revalorificării avantajului de a fi depășit bariera poeziei rebarbative ce domină piața literară.

OCTAVIAN MIHALCEA

Spre vămi ideale

Debutul lui Aurel Ivan, cu volumul *Arlechin de iarbă (Societatea Scriitorilor Militari, București, 2016)*, dezvăluie o stare tributară eclectismului, concretizată prin intermediul unor succesiuni de imagini și motive ce ne reţin atenţia datorită, nu de puţine ori, ineditului acestora. Metamorfozele își extrag esența din complexul teritoriu al sensurilor multiple, cu toată bogăția creatoare care decurge natural. Pot fi detectate unele tușe neoromantice, acute accente flamboaiante, ceea ce conferă textelor poetice o vădită tendință ascensională, luxuriantă și intens picturală. Este o invazie a lumilor ce își caută un loc privilegiat. Iubirea veghează ființa acestui joc asumat de Aurel Ivan.

Adeseori, traseele se întrepătrund, lăsând impresii fulgurante, atingeri care atrag doar prin ele însele. Ideatica dezmărginirii marchează aproape fiecare poezie a cărţii. Misterul va potența intensitatea căutărilor: "taci!.../ transparența lucrurilor/ e înșelătoare/ sevă pulsând peste mare/ neîndoielnic/ e timpul/ în umbra nopților/ ce ne-adulmecă uitarea/ mai departe zarea/ apoi altele/ și altele/ ce nu se lasă îmbrățișate/ pentru început/ nici într-o părere/ pentru o durere/ cu ochii/ cu pleoapele/ sau măcar cu șoaptele". Mutatis mutandis, din loc în loc, poetul trăiește experiența "amurgului violet", element poetic eternizat de poezia lui George Bacovia. Fluidele consonează cel mai bine cu interiorul artistic și poartă spre vămi ideale metaforele lui Aurel Ivan. Sub ochii noștri iau naștere felurite spații himerice. Remarcabile prezențe livrești dau consistență tematicii evazioniste, petrecută eminamente în circumstanțe mutabile.

Atmosfera volumului e caracterizată de o foarte accentuată paradigmă onirică. Fascinația motivului lagunar atinge înalte niveluri ale visului, parcă pentru a certifica siguranța desprinderilor, a marilor plecări: "Uriașe gondole durate în piatră,/ albastre astrale armuri,/ Sub văluri de ceață ușor se preling/ și câinii lagunei tot latră.//Tenebrele nopții tăcute ascund/ tăciunii speranței în lumea tăcerii,/ cavalcade de aștri urcă spre poli,/ și râdem sub masca durerii./ În micul port mai fulguie sorii,/ frunze albastre bolnave,/ mă caută frigul, iubito, și vino/ spre toamnă când cocorii pleacă." Potențialitatea luminii, omniprezentă, susține încercările existențiale proprii poetului. Absolut notabile unele sintagme, ceea ce ne îndreaptă spre o voce auctorială aparent surprinzătoare, în fond stăpânind mijloace estetice impresionante. Ființarea lunară conferă un ton aparte, misterios, poeziilor lui Aurel Ivan.

Printr-un binevenit *Argument*, în prologul cărții, poetul Liviu Vișan esențializează: "Există între stările sufletești transferate cuvintelor, printr-un fel de magie, o tensiune care dă sens idealurilor, care conferă un puls ridicat vieții. Vocea poetului este foarte distinctă, inconfundabilă, are un timbru personal, ca o iscălitură în aer".

Poeta Gabriela Ana Balan – *Ana, cu lacrimi de regină*

„Cea mai mare fericire,
după aceea de a iubi,
e să-ţi mărturiseşti iubirea."
(Gide, „Jurnal")

A apărut o nouă carte de versuri a poetei Gabriela Ana Balan, „Moartea trece pe tuşă", Editura Art Creativ, Colecţia Regal, cu o prefaţă succintă: „Reinventare prin consecvenţă, la braţ cu năstruşnicia" semnată de Daniel Marian.

Poeta scrie „Despre ea" ca despre sine, ea fiind mereu alta, aceeaşi fiinţă, în alte ipostaze: „Iubitul mă întreabă mirat/ De ce în fiecare noapte/ Îi aduc altă femeie în pat" („Despre ea").

Femeia-poetă poate fi „regină", „zeiţă", „Doamna unui singur vis" dar şi o bunicuţă cu două inimi care-şi iubeşte nepoţelul ei, Valentino, românește și italienește: „Valentino, voi boteza fiecare floare din grădină/ Cu numele tău"; „Valentino, battezzerò ogni fiore/ del giardino, con il tuo nome" („Scrisoare pentru Valentino", „Leterra per Valentino", treducere în limba italiană Denisa Balan).

Nimic din ceea ce este uman nu-i este străin poetei Gabriela Ana Balan („Homo sum, humani nihil a me alienum puto").

Ea iubeşte lumea, viaţa cu toate ale ei şi scrie despre „lume, lucruri, idei, sentimente" fiindcă, după cum singură mărturiseşte, „Sunt ale mele". Ea iubeşte, întocmai ca „poetul luminii", „şi ochi, şi flori, şi buze şi morminte".

S-a tot vorbit despre seninătatea mioritică în faţa morţii.

Femeia însă, care prin darul său dumnezeiesc dă viaţă, neagă moartea şi se teme de ea. Ştim că într-o baladă până la urmă eroul moare; în balada Gabrielei Ana Balan moartea, eroina principală, este aceea care trece pe tuşă: „Hei, noi nu murim când vreţi voi!/ Nu mai suntem un popor de oi!/ Strigătul meu, zăngănit de catuşe!/ Moartea trece pe tuşă".

După Orpheu, Eminescu şi Bacovia care au fost în infern, poeta mărturiseşte uşurată: „M-am întors din iad!", din iadul existenţial pentru a trece în purgatoriul cuvintelor din care se nasc poeziile.

Remarcabil este simţul obiectiv, ludic, lucid, subtil, ironic, satiric ori de cte ori autoarea-şi aduce aminte de infernul societăţii româneşti actuale: „Nu voi spune curat că m-am măritat/ cu un virus de spital primit în dar/ de la patria mea, patria ta, patria noastră./ Vraciul ungurean şi cu cel vrâncean/ mări diluară de sute de ori dezinfectanţii/ din spitale şi se îmbogăţiră,/ nu contează câţi muriră!/ Am avut nuntaşi, medici,/ profesori universitari/ cu tarife mari, n-a fost să mor/ în câmp de mohor/ am trecut în zbor prin cabinete particulare/ prin farmacii fără reţete compensate/ cu inutilul carnet de asigurat în buzunare". („Baladă. Moartea trece pe tuşă").

Un alt act acuzator virulent la adresa răilor şi relelor care bântuie lumea românească a zilelor noastre: „În Parlament plouă cu pomeni electorale/ Aleşii votează legi în delir./ Curând pruncii născuţi vor cotiza/ La pensiile lor suplimentare./ Dacă nu cumva vor muri în spitale..." („Baladă. Plouă peste toată ţara").

M-am întrebat de ce poezia Gabrielei Ana Balan se citeşte cu plăcere sporită? Pentru că foloseşte aceleaşi cuvinte, ca mijloc de comunicare între oameni, dar o face cu artă şi cu un ton şăgalnic, sintagmele şi imaginile artistice fiind inedite: „Poeziei mele i-a crescut măseaua de minte" (un misogin s-ar întreba: Dar creşte şi la femei?), „Poetul nu mai cade din tramvai", vers ce amintete de moartea genialului poet Nicolae Labşi, ucis de oraul tentacular; „Din iubire, din moarte/ Mă ntorc de fiecare dată într-o carte".

Cu ochii minții, poeta și-l imaginează pe unul dintre cititorii ei care, „cu firmituri din sufletul meu", „Pe urmă s-a așezat la birou/ A început să citească/ Întâi cuminte, apoi cu patimă,/ Poezii din cartea mea./ Acum descoperea norul/ Zborul/ Dorul..."

Scrisă în vers alb dar și în dulcele stil clasic, poezia Gabrielei Ana Balan este cerebrală, lucidă, ludică uneori, modernă, sensibilă, ușor sentimentală, cu teme și idei dintr-un evantai larg și un registru stilistic pe măsură.

Tema dominantă o reprezintă actul creației, poetul fiind „sclavul cuvintelor" iar poezia inima care îl ține în viață.

Dintre numeroasele simboluri întîlnite: muntele, șarpele, calul, ochiul, lebăda, ne oprim o clipă asupra oglinzii: „Văd o carte deschisă pe masă/ văd oglinda, sunt încă frumoasă" („În altă zi, m-a lăsat acasă"). Oglinda respectă „Adevărul, sinceritatea, conținutul inimii și al conștiinței" (conform „Dicționarului de simboluri", Editura Artemis, București 1994). „Tema sufletului considerat o oglindă a fost schițată de Platon și Plotin și venerată în mod deosebit de către Sfântul Atanasie și de către Grigorie din Nysa". Omul, în calitatea sa de oglindă, se spune în continuare, reflectă frumusețea sau urâțenia.

Concluzia poetei privindu-se în oglindă că încă este frumoasă ne dovedește faptul că frumosul uman trece în cel artistic întocmai ca-n principiul vaselor comunicante. Ce este frumos și lui Dumnezeu îi place:

„Dacă vreodată, peste ani, vei citi/ Această scrisoare în românește/ O să știm că Dumnezeu/ Există și ne iubește" („Scrisoare pentru Valentino").

Marele nostru poet Tudor Arghezi îl vedea pe Dumnezeu ca pe „izvorul meu și cântecele mele": eu îl văd pe Dumnezeu cu o carte în mână:

În ceruri nalte, bunul Dumnezeu
Eu știu că nu se plictisește
Că-n tronul său de stele-l văd mereu
Cum încontinuu citește.

Iertați-mă, preacredincioși părinți,
C-așa-l văd eu: cu o carte-n mână
Înconjurat de cetele de sfinți
Citește în limba română.
(„Lacrimă de rouă", de Petruș Andrei)

E timpul însă să ascultăm, în tăcere, rugămintea poetei: „Citește-mi poezia și taci/ Zidește-mă în strigăt/ Ana ta, cu lacrimi de regină/ Semnez pe inimă,/ De nu m-ai uita..." („Ana, cu lacrimi de regină")

Te citim și nu te uităm Gabriela Ana Balan pentru că noi credem în poezia ta „trăită și scrisă".

RAUL CONSTANTINESCU

O rostire – răzuire/ autodescifrare continuu deschisă a palimpsestului interior

Apărut la ***Editura Eurostampa*** din Timișoara în anul 2013, într-o elegantă realizare tipografică, volumul de versuri „**Memoria fulgerului**", 120 pagini, semnat de polifonicul și învăluitul în aură de har, poetul Geo Galetaru, cel vizitat de fulgerul sacru al rostirii cuvântului primordial, este incitant prin tensiunea debordantă chiar din titlu, metaforă sugerând multiple semnificații și conotații corespondente într-o lectură deschisă. „Memoria fulgerului", titlul volumului, sugerează printre multiplele sensuri, revigorarea uitatelor arcane ale memoriei ascendenților din generațiile anterioare înscrise în codul genetic din negura timpurilor, pentru a elibera confesiunea orfică a poetului, care-și descoperă identitățile succesive asemeni scrisurilor suprapuse ale

unui palimpsest, pe care-l citește și recitește continuu, conștient că autocunoașterea nu sfârșește nicicând, luptându-se astfel cu sinele transfigurat în cuvântul-fulger, care să-i lumineze „marea trecere" întru eternul mister din care venim și în care ne întoarcem în clipa cea veșnică a bilanțului.

Volumul, structurat în trei secțiuni: I.*„Solilocviu"*, II. *Poate că viața"* și III. *„O calmă beatitudine"*, se constituie ca un amplu monolog al sondării eului ancestral de unde smulge florile tainelor uitate, de unde îi apar orfice epifanii ale vieții arhetipale, omniprezente permanențe lirice ale vieții omului trăind în vitrege și *sărace timpuri*, după cum spunea Hölderlin, sublimat în poetice decantări. După DEX, prin „solilocviu" se înțelege „1. Vorbire cu sine însuși, monolog. 2. Scriere cu caracter de monolog." În secțiunea întâi, astfel intitulată, monologul interior al poetului în singurătate se rostește motivat întru explorarea sinelui, întemeindu-se pe socraticul „Nosce te ipsum!", care continuă și se adâncește toată viața. Printr-o stranie coincidență, numele său predestinat, „Galetaru", sugerează implicit condiția existențială a poetului ca „fântânar" al Castaliei, care scoate din adâncuri apa magică vie – sorginte a vieții și înțelepciunii – la lumina cunoașterii artistice prin cuvânt. În acest context, ca un dat imediat al subconștientului, intuiția poetului prefigurează entitățile misterioase prin care trece eul liric spre cunoașterea de sine cât mai aprofundată, până la capăt.

În poezia „Un crâng întunecat", care deschide volumul, poetul – entitate dedublată – se simte privit ca sub lupă și supravegheat de către cineva străin și necunoscut: „cineva trece prin preajma ta și te privește/ cineva îmbrăcat într-un abur strălucitor/ cine ești îl întrebi în gând dar gândul/ se pierde în aerul din jur ca un fulger resemnat..." (p.7). Ca o interogație mută, aici se relevă o primă conotație a metaforei *fulger*, ca gând al poetului confruntat cu *necunoscutul* necruțător care-l controlează, pregătindu-se poate să îl ia în primire: „un crâng întunecat este pupila acelui străin/ care trece prin preajma ta și te privește".

Simțindu-se mereu observat de nevăzuții îngeri veghetori-privitori, sinele/gândul nu poate pătrunde în trans-cendent și se resemnează, întors la cotidianul perisabil, neprimind răspunsuri la întrebările sale îndreptățite, dar retorice. Textul poeziei „E bine spui tu" concretizează monologul interior ca un dialog imaginar între persoana întâi și persoana a doua, între eul liric intuitiv și alter ego-ul său, conștiința sa lucidă în momentul marii înfățișări, „când inima păsării se-oprește în zbor/ și îngerii/ mai vin să îți spună pe nume" (p. 8). În poezia „Bref" poetul lucid declară cu fermitate că nu face compromisuri cu oportunitățile la care recurg cei dintre parantezele husserliene, cei apteri și orbiți de inconștiența lor care nu știu „... unde locuiește pasărea paradisului/ și cine împinge speranța pe două roți/ către piscul acela amar/ care strălucește sub nori invizibili" (p.9).

Poetul Geo Galetaru își sondează, prin „răzuirea" și descifrarea straturilor scrise pe palimpsestul interior, universul necunoscut și imprevizibil, alunecos și mereu schimbător, aidoma unor nisipuri mișcătoare – zona crepusculară a unor experiențe existențiale inedite, de unde ca de sub radical din minus unu smulge avatarii imaginarului din alte dimensiuni insurmontabile comodității autoîncântate ieftin a sufletului ce „se vinde lucrurilor din jur cu aceeași/ dragoste și nepăsare a pietrelor"(p. 8).

Angrenând un limbaj poetic sugestiv și elevat, poetul ni se prezintă în toată bogăția și polivalența metaforelor debordante, care surprind sinestezic și inefabil realul caleidoscopic mereu în mișcare prin „alt timp altă memorie" spre „o imuabilitate/ tristă indiferentă la intemperiile/ sufletului .../ și tu vei fi în/ mijlocul lor acolo în umbra/ tunetului care-ți devastează/ tinerețea ..." (p.10), tehnica ingambamentului potențând

gradarea intensității lirice culminante.

Suita de nouă poeme „Vei spune și vei muri" se constituie ca o originală *ars poetica* în derularea simbolicei sfere de aur, captându-i muzica sunetului pur sugerat de „greierul" ce apare asemenea unei pete pe palimpsestul necruțător al nopții – „exil repudiat/ de instanțele visului" (p. 11), artă poetică a unui nou orfeu în fața styxului, cerând binecuvântarea fratelui – umbră de dincolo care stăpânește echilibrul existențial, pentru ființarea întru „sintaxa nemuririi", știindu-se pândit de spiritul tutelar al peșterii unde sub pietrele râului heraclitic se ascund comorile/vocale, ca să nu se trezească intempestiv fiara pe marele șah al omenirii.

Tragismul existenței este asumat de poetul secolului XXI odată cu încifratul alfabet al păsării-liră, poemul, încă înainte de naștere, acolo „unde moartea are nume de floare", (p.14), conștient că în labirintul marelui mister *al lui a fi pentru a cunoaște și a se autocunoaște* rătăcește „pe cărările templului" în timpurile apocaliptice ale îngerului care veghează lumea în care doar întunericul nopții poate ascunde trupul perisabil, supus legii morții, sugerând originare afinități cu eminescianul gând. „... vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi." În imaginarul dialog/monolog cu *alter ego*-ul său, fratele siamez, poetul se identifică a fi cel predestinat a spune și a muri: „vei spune și vei muri/ cuvintele sunt gloanțele destinului/ fluturi orbi luminând întunericul/ în numele sintaxei nevăzute și atroce" (p. 15). În sibilinice formulări se rostesc aici și acum răspunsurile-ecouri din platonica peșteră a vieții înaintea imperturbabilei tăceri. Răspunsul salvator s-ar vrea glas de vânt, șoaptă în veghea amară a scribului „patinând pe pielea orbitoare a vocalei" (p. 16,17, 18). Fântânarul rostirii creatoare este într-o permanentă căutare a „cuvântului magic" care să-l apere de ispita autonarcisismului insidios insuflat de „fiara apocaliptică": „ești atât de frumos" (p.18). Răspunsul așteptat se estompează vag în clepsidrele vântului ce spulberă totul în neant ca „sunetul aseptic al unei priviri de departe/ de parcă ar împietri îngeri în pupilele tale", fiind „numele unei tandre ferocități" (p.19). Existența dramatică a poetului, de autosondare a zonelor abisale proprii prin citirea și descifrarea datului vieții, se concretizează liric prin detectarea măștii care locuiește în sufletul umbrei, fiind iluminat prin „labirintul flăcării"de către conștiința tragică a celui care își „citește viața ca pe o carte/ (... ca pe propria moarte)"(„Cine-și citește viața", p. 23).

Nostalgia paradisiacei copilării, adierea culminației singurătății depășind efemer iluzia fericirii, explorarea cuantică a clipei veșnice, ademenind „cuvântul/ la marginea vieții și a morții", cuvântul – „mierla albastră din vis,/ rigoarea miresmei/ ca un pumnal de zăpadă în zori" ori „simetria himerei" sunt doar câteva din temele, motivele, imaginile-metafore și simboluri frecvente în mod original și sensibil la poetul scormonitor prin furnicarul de taine și *neînțelese înțelesuri.* Situat în zona interzisă a necunoscutului etern, poetul așteaptă lucid fulgerul „toamnei târzii" ca o premoniție a morții în tranșeea de veghe a luptei vieții și cunoașterii de sine prin cuvinte. Astfel, mereu în linia întâi a frontului cunoașterii poetice, autorul simte *nevăzutul* cu care comunică prin gesturile și semnele unui cod demult uitat. Bântuit de angoasele unui timp în derivă, Geo Galetaru, în continuă introspecție asemeni lui Carl Gustav Jung, provoacă și consemnează ce-i spune „umbra" – fiara care își înfige ghearele „adânc în inima zilei" („Rămâi îmi spune umbra", p. 32).

Aici și acum, în vitrege vremi ale derutei și confuziei tuturor valorilor umane, poetului dedublat îi apare cerul negru, populat cu semne impudice, sub care viața și poezia îl asediază ca o pedeapsă a trădării cuvintelor culese de fratele său geamăn, spiritul, încât aducerea inimii în palme pare a sta sub semnul improbabilității. Se intensifică sentimentul timpului – fluviu

trist pe malul căruia poetul, similar lui Rilke, aude curgând vântul peste pleoape de îngeri și, deși dominat de neant, se simte spiritul prezentului etern anihilant al realului în derivă din „ritualul neîmplinit al amiezii./ aceeași fastă alunecare în gol" („Aceste dovezi ale neantului", p. 37).

Poezia lui Geo Galetaru excelează printr-un vizionarism propriu al labirintului din inima cuvântului viu, pulsatoriu de trăiri ambigue, stări inefabile, afecte, idei, imagini, precum și sentimentul insațiabilei căutări în imaginar și al descifrării misterului existențial. Poetul trăiește în alte dimensiuni, într-o lume a precarității și iluziei, a suspendării realului în irealitate „despicându-se înlăuntru ca o falie târzie." („Ca o falie târzie", p. 56).

În poemul „Solilocviu" poetul apare ca un etern adam numind și renumind cele ce sunt ca într-o cumplită pedeapsă continuă, ca o ultimă încercare de salvare în fața morții „... cu gândul/ la cele ce se zămislesc, ...", în pofida vidului triumfător de pe buzele care-l acceptă ca pe o implacabilă sentință.

În ciclul al doilea, „Poate că viața", lupta cu dispariția, cu aneantizarea cuvintelor erodate de uitare și timp, se poate duce prin viața de excepție a conștiinței poetice imune și vigilente, a spiritului lucid care renunță la seducția efemerei plăceri și la festivismul vanităților cotropitoare anihilante. Programatic, poetul are viziunea unei alte comunicări poetice neîntrerupte, a unor noi principii estetice și a unei veritabile scări axiologice a operelor literare autentice.

Ultimul ciclu, „O calmă beatitudine", reia accentuat *motivul vieții* în care se caută „rațiuni insondabile" pentru a descoperi brusc „un alt adevăr/ viața cu sincopele ei întâmplătoare" spre o lină lumină și calmă beatitudine în momentul suprem al iluminării *marii treceri* în misterul din care am venit și în care ne întoarcem, încheind ciclul vital/ spiritual întru slava vieții poetice, arcadie nemuritoare prin cuvintele eternizate în cronica akashică, viață/memorie/amintire, care se pierd aparent în zarea depărtării, dar vor dăinui: „cuvintele acestea îți vor hotărî soarta:/ vei muri și vei învia la umbra lor,/ vei trece pe malul celălalt liniștit și împăcat" („O calmă beatitudine", p. 98).

O viziune transcendentă a unei lumi edenice se întrevede în poemul „Dintr-odată cuvintele", poetului apărându-i niște actanți senini, reprezentanți ai dinastiei cerului, cu semințe incandescente în pupile, care ca adevărați apărători ai luminii și armoniei „își urmează drumul sfâșiind pânza neputinței/ căci ei au știut dintotdeauna mireasma și culoarea clipei/ de parcă ar fi venit dintr-o carte ciudată și atotștiutoare/ și dintr-odată cuvintele lor au însemnat totul" („Dintr-odată cuvintele", p. 101).

Titluri ca „Flash cotidian", „Același miez orbitor", „Ca și cum", „Sămânța răsărind", „Doar mireasma", „Țipătul fiarei", „Să vorbim despre moarte" etc. rămân în memoria cititorului iubitor de poezie, precum penetrante lumini de fulger. Iată ca argument densul poem „Ca și cum":

„resurecția memoriei, semnalele ei orbitoare/ în această tăcere indestructibilă, până când/ la capătul gândului fără gând: nimicul/explodând în porii dimineții./ caroua. ca spicul,/ vedem rănile nevăzute, orizonturile/ cu chip de cenușă. ne vom supune/ acelorași vieți ce fug din calea istoriei,/ și cad în genune./ ca și cum ca și cum ca și cum/ splendoarea se naște din flăcări și scrum" (p. 108).

Am privit doar printr-o fantă în plurivocul, originalul și fascinantul univers poetic al sensibilului poet care ni se dăruiește cu tot ce are mai profund și mai frumos, cu inima în palmă, al omului plin de har care sfințește locul aici și acum, cu poezii, romane, cronici, reviste și fericite evenimente culturale remarcabile în minunatul Banat spiritual și în primul rând în luminata comună Dudeștii Noi, unde ca profesor și animator cultural arde continuu, oficiind ascendent pe altarul poeziei și artei literare.

Cu sufletul întins în zăpadă

Să te înalți femeie din scrisul tău, să ai aceeași vârstă cu râul, să consideri scrisul drept rugăciune – iată câteva coordonate ale artei poetice propuse de Mihaela Aionesei în recentul său volum, „Zodia palmelor tale". Dezvăluind ceea ce este profund și cast în iubire, „cuvintele pe care și le scriu/ nu dor și nici nu strigă/ sunt lumânări care veghează/ splendoarea mâinilor împreunate/ eu lor mă-nchin/ și simt cum urcă în mine/ un fir de busuioc/ și unul de lumină" („icoana sufletului meu"). Cu răbdare, risipă și îmblânzire de ninsori, poemele decantează neliniștile, topesc partea întunecată a sentimentelor, pentru ca, din adânc, de acolo unde „o gheară în umbră și spaimă/ umblă cu sabia scoasă din teacă", din acel „sălaș pentru singurătate" să izbucnească, pură și clară, o nouă viziune a sentimentelor: „cuvintele mele se aruncă spre lună/ să-și spele în stele ochiul de lut/ apoi se întorc într-o ploaie măruntă/ să îmbrace în lumină adâncul/ acestui necunoscut/ ce sapă-n mine ca în piatră/ să mă aflu/ să te cânt" („altfel de poem").

Mihaela Aionesei stăpânește tehnica metaforei, iar poemele pe care le scrie sunt, de cele mai multe ori, în totalitate, o expresie metaforică a dorului, sau a stării de plutire, sau a căutării, sau a nevoii de atingere: „mi-e dor să văd cum umbli/ treierând ninsorile/ cu mângâierile și șoapta/ atât de adânc și greu/ că nu mă pot întoarce/ nicicând la toamna/ care-am fost" („beatitudine"). Stările de exaltare sunt urmate de tihnă meditativă, apoi vine revelația, căci a iubi, par a spune poemele, înseamnă să te apropii de Dumnezeu, prin omul iubit: „nici un bărbat nu mi-a surpat zidurile/ niciunul n-a îndrăznit să mă arunce/ în fântâna din mine/ în adâncul ei mă văd cum scot/ pentru poeme/ apă vie/ și-n fiecare seară/ îți mulțumesc în rugăciuni/ că-mi ești/ lumină lină" („revelație").

Erotismul feminin este sugerat cu decență, clocotul fierbinte și mundan se simte în textura metaforică, dar există întotdeauna *un văl de purpură și aur*, cum ar spune Poetul nepereche, care transfigurează magma realului și-o transferă într-un imaginar celest: „din lăuntrul tău stelele luminau zidul/ al meu căzuse la o intersecție înainte să te întâlnesc/ și n-am mai fost în stare să-l iau în spinare/ eram ușoară și simplă/ ca o boare care repetă la nesfârșit dansul/ surprins de întâmplare// umărului meu stâng îi crescuse o aripă/ în prelungirea ei te sprijineai atât de blând" („întâmplare").

„Și-am rămas datoare cu luna de pe deal" („înfrigurare"), mărturisește poeta într-un monolog liric adresat; cel iubit, ca mirele din „Cântarea cântărilor", este dăruit cu miresme, cu voluptatea rostirii, este invocat cu înfrigurare atunci când lipsește, este așteptat să modifice conturul realității: „să vii încet.../ să vezi cum am umplut/ cu lacrimi țarcul/ copilăriei tale// din fiecare bob/ se va ridica zâmbitor/ un înger pregătit/ pentru îmbrățișare/ să nu te temi/ sunt daruri rare/ doruri/ pentru toți anii..." („pentru toți anii..."). Dragostea este o întâmplare și „Tot ce-i întâmplător e acoperit de divinitate", cum bine spune acest moto ales de Mihaela Aionesei din Aristotel; dragostea vine pe furiș, neprogramată, și poate să-ți schimbe lumea și sensul ei, ea depășește cercul de lut și tinde spre integrarea în cosmicitate: „cuvintele mele se aruncă spre lună/ să-și spele în stele ochiul de lut".

Poeții din generația mai tânără, obișnuiți cu explorarea banalului, a cotidianului, cu fragmentarea și exprimarea nudă a propriei realități, în numele *autenticismului*, rareori folosesc interogația retorică, punctuația subiectivă și voalarea unei stări prin reprezentarea ei simbolică. Mihaela Aionesei

preia lecţia expresioniştilor şi o transpune în limbaj modern, demersul ei neocolind acea „spiritualizare lăuntrică" de care se făcea „vinovat" şi Lucian Blaga: „de nu-i iubire,/ de ce în mine se ciocnesc/ cu atâta patimă scântei de stele?/ de ce în scorburi de pământ mă ascund/ şi îndrăznesc numai în zarva ploilor/ pe nume să te strig/ în timp ce de la tâmplă până în călcâie/ doar tu îmi creşti..." („ecou prelungit").

Forţa vitală a sentimentului şi a expresiei lui poetice vine din cer, din apă, din foc şi din pământ, din acele elemente stihiale/ primordiale la care făceau trimitere şi poezia lui Blaga, şi poezia lui Trakl şi poezia atâtor artişti care încercau să cunoască lumea din perspectivă emoţională personală: „pământul duduie de amintiri/ de parcă cineva ar fi aprins jarul/ pe care-l ţin strâns de-atâta vreme/ într-o cruce" („e martie în lume").

Pendulând între terestru şi celest, renunţând la cromatică şi preferând un decor fragmentat, spiritualizat, luminat de arderea lăuntrică, poemele Mihaelei Aionesei au sinceritate şi prospeţime, poate pentru că vin dintr-o trăire autentică a stării de har: „e iarnă, e prima iarnă în care nu stau/ cu sufletul întins în zăpadă/ ci în dragostea care inundă cerul şi pământul/ în carnea ei e cald/ ca în aburul unui staul plin de oi/ în sângele ei cineva cântă/ leru-i, Doamne, leru-i ler" („colivia de nisip").

VIRGINIA CHIRIAC

Vergil Matei, despre recuperarea unei lumi şi a unei vârste

Vergil Matei, cunoscutul gazetar din Brăila, îndrăgostit iremediabil de magia cuvântului scris, a publicat de curând volumul cu caracter memorialistic „Acasă la Mărtineşti" (Ed. Lucas, Brăila, 2016, 227 pg.), animat de speranţa captării acelui suflu unic, inconfundabil ca experienţă şi valoare ontică, ce aparţine copilăriei.

Lucrarea propune un model inedit de ficţionalizare a vibraţiilor intime, la ecourile unui topos matriceal, devenit printr-o interferenţă destinală aleatorie o parte din însăşi fiinţa autorului. Fantezia peripatetică a autorului desfide rigori şi canoane epice restrictive, făcând loc impetuozităţii revărsărilor aluvionare de mărturii, impresii şi experienţe de viaţă (trăită nemijlocit sau povestită de alţii), ordonate de coerenţa integratoare a unui suflet rămas captiv într-o lume ce-şi trăieşte gloria de altădată, între paginile cărţii. În opinia Domniei sale, a-ţi descoperi rădăcinile constituie un gest de recuperare a esenţei perene intrinseci propriei identităţi şi mai înseamnă, în cele din urmă, a accede la nemurire. Declamaţia narativă evoluează printre numeroasele mărturii şi amintiri, arhivate de funcţia memorizatoare a locurilor, peste care s-au aşezat din vremuri demult apuse, urmele trecerii înaintaşilor.

Timpul evocării se dilată fabulos, într-o suprapunere de planuri care intersectează clipa cu eternitatea, armonizând elementul biografic particular, cu eternul general al colectivităţii umane, în numele căreia vorbeşte autorul. Greu de încadrat în tiparele aprioric prestabilite ale unei anumite specii, nu cred că greşim numind acest complex eşafodaj compoziţional, roman de factură modernă, având în vedere numeroasele paliere care-i furnizează substanţă şi legitimitate în acest sens: intertextualitatea, cursul sinuos al tramei narative, opţiunea pentru componenta auto-biografică şi autoreflexivă, eliberarea totală a fanteziei creatoare sau valorificarea resurselor limbajului familiar, cu miză pentru exprimarea sinceră, directă, realistă. Materia epică polimorfă dezvoltă o flexibilitate uluitoare pentru adevăratele tururi de forţă

printre motive, teme și idei, afiliate capriciilor unui flux narativ, subtil consonant cu mișcările sufletului, care „se regăsește în raport de supremă intimitate cu totalul și într-un schimb reciproc de taine și relevări cu acesta".

Structura proteică a descrierii coagulează într-un nucleu narativ de maximă densitate, un amalgam de genuri și formule stilistice, care traversează de la un capăt la altul scrierea memorialistică, autoreferențială sau notația monografică obiectivată de exactitatea datelor, sfârșind cu însemnările reporterului de investigație. Textul, de-o intensitate ideatică uluitoare, transcende realitatea concretă a planului referențial, validat de veridicitatea datelor, desființând granița subțire dintre convenție și reconstituire, printr-o complementaritate echilibrată de informații, mărturii și născociri pe parcursul acestui năucitor periplu, printre vârstele interioare ale unei lumi înscrise pe axa timpului, între fragmentarul cotidian și orizontul nelimitat al mitologicului. Sedus de ideea recuperării începuturilor fabuloase ale ființării localității, Vergil Matei forează cu asiduitate, în adâncimile substratului arhaic, pentru o mai bună și mai dreaptă înțelegere a prezentului, în virtutea unei dialectici determinative pentru logica ordonatoare de înlănțuire a faptelor, de la cauză, la efect. Inventivitatea narativă așează punți mișcătoare peste lumi dispărute, redimensionând și reconstituind istoria, dintr-o perspectivă auctorială relativizată de implicarea afectivă profundă a eului narativ. Așa aflăm că prin „Mărtinești au trecut nori grei, la care s-a adăugat și urgia războaielor. N-aveam de unde ști, pe vremea copilăriei noastre fără de griji, că întinsura dintre Orășanu și Pădurea Gineralului a fost teatru de bătălie". Peste evocările acestea teribile, despre o lume aspră, statuată pe legile dure ale supraviețuirii prin actul de impunere fizică, plutește ca un abur de lumină emoția din sufletul cald al colportorilor și izvoditorilor de basne pe seama trecutului, pentru că, până la urmă, „așa se scrie istoria! Trăind-o ! Și povestind-o nepoților, spre aducere-aminte, așa cum încercăm să facem și noi".

Îndrăgostit de coloritul, lumina și sonoritățile spațiului în care se încadrează lumea sa, scriitorul părăsește adesea cadrul narației propriu-zise, pentru un intermezzo descriptiv. Încărcătura metaforică a cuvântului sporește forța sugestivă a imaginilor, înscrise în simbolistica generală a tablourilor de natură, care devin o sinteză vie a legăturii totale către nemărginirea cosmică a existenței telurice: „Plopul este, fără doar și poate, pentru fiecare dintre noi, cei din Mărtinești, copacul cel mai. Sigur, eu știu că un anume copac, ditr-un alt loc, poate să se înalțe la cer cu câteva zeci de metri mai mult decât plopul nostru. Dar acela este un simplu copac, un simplu arbore. Asta pentru că numai în plopul nostru, atât soarele, cât și luna își pot împleti pletele de argint subțiri, uitând parcă să-și mai ia la revedere".

Paginile dedicate amintirilor se înscriu pe linia tradițională a genialului reprezentant al genului, marele povestitor Ion Creangă, prin savoarea limbajului cu rezonanțe neaoșe, prin umor și inventivitate epică. Într-o scenă memorabilă dintr-o vreme de demult, rămasă în umbra trecutului, sunt evocate cu nostalgie și înfiorare lirică, întâmplări cu tâlc legate de o iarnă fabuloasă, cu nămeții cât casa. Este o imagine revelatoare pentru punctul terminus, de maximă afirmare și dezvoltare a acestei așezări umane, învecinată în spiritualitate cu mitul și poezia.

Întors peste ani, pe meleagurile copilăriei, naratorul străbate la pas ulițele satului, îndurerat de spectacolul jalnic și degradant al indiferenței și neputinței oamenilor.

„Ou sont les neiges d`antan" poate deveni leitmotivul care însoțește istoria particulară a unei „creșteri și descreșteri", cu valențe semnificative prin generalizarea și raportarea ei la sensul și evoluția noastră ca nație.

ESEU

Cartea surâsului
jurnalul unui drum lăuntric
(fragmente)

Înduioșătoare această delicată sforțare a Theresei de Avilla în tendința ei de a dărui, de a împărtăși ce a *aflat:* glasul firav al unei aflări, în fond, a unei *revelații transverbale*, pe care ea încearcă totuși să ne-o „împărtășească". Spre deosebire însă de paradigma lumânării, în genuina logodnă spirituală nu mai este așa:

Însă aici este ca și cum o apă din cer cade într-un râu ori într-un izvor, unde totul nu este decât apă. Astfel încât nici nu poți deosebi nici separa, care e acum apa râului și care, apa căzută din cer; ori este, ca și cum un firicel de apă ar curge în mare, din care prin nici un mijloc nu mai poate fi separată; ori iarăși, ca într-o cameră cu două ferestre, prin care cade o lumină puternică: deși pătrunde separat, totul devine o singură lumină. (Morados del Castillo interior)

Și rostirea concludentă a lui Meister Eckhart din Tractate și Predici: *Dacă sufletului îi este menit a vedea pe dumnezeu, atunci nu are voie să se aștepte la a vedea un Lucru în timp;fiindcă atâta vreme cât sufletul este conștient de Timp, de Spațiu, ori de o închipuire de acest soi, nu poate niciodată cunoaște pe dumnezeu.*

Mult îi mai datorează lui Meister Eckhart, atât Hegel, cât și Heidegger – spre a numi doar pe aceștia. Și nu atât, ideatic, cât – mai ales Heidegger –, îndeosebi lingvistic. Și asta la un om care a trăit și predicat în secolul al 13-lea. Pe drept cuvânt poate fi considerat cel mai genial și inspirat om al nemților: în orice caz, este cel mai trecut sub tăcere ... „profet" în Țara lui. Prea mult îndrăgesc ei acel *Vernunft* și *System*, precum și „lucrul temeinic și sistematic". Mitul și chipul Filosofului German în lume este indestructibil și ținut la mare rang. Iar ei îl apără cu orice preț ... În schimb, un om de talia lui D.T Suzuki îl ține la mare cinste pe Eckhart. În rând cu cei mai mari maeștri ai ... zen-ului. Într-o carte uluitoare, Suzuki pune pe aceeași pagină rostiri din Zen, din Eckhart și din Hristos, tulburător de asemănătoare prin încărcătura lor reflexivă (în fond, praguri verbale, injunctive, dinspre care e posibilă *aflarea transverbală*).

Iată, tot Eckhart: *în această percepere tăcută și fără de formă nu se vede dumnezeirea, căci ești dumnezeirea; o recunoști din lăuntru drept sentiment de sine și nu din afară ca obiect. Unul, martorul, nu este de văzut, fiindcă este văzătorul. Tot ce este vizibil este obiect, lucru finit, ori făptură, imagine, noțiune ori viziune – și tocmai aceasta **nu** suntem.*

Și apoi, Ramana Maharshi, marele Înțelept al Indiei din epoca trecută: *Sinele este cunoscut fiecăruia, însă nu limpede. Fiind-ul este sinele. „Eu sunt" este numele lui dumnezeu. Nici o altă definiție a lui dumnezeu nu este atât de reușită, ca în acel loc din Biblie, unde se spune: EU SUNT CEL CE SUNT. Fiind-ul Absolut este, ceea ce este – este sinele. Este dumnezeu. În recunoașterea Sinelui este recunoscut dumnezeu. Într-adevăr, dumnezeu nu este altceva decât Sinele.* (Talks with Ramana Maharshi)

Iar aici, tot Maharshi presupune dumnezeirea: *creația are loc prin întreaga dumnezeire, care se împarte în dumnezeu și natură; în aceasta stare este doar Fiind-ul. Acolo nu mai este nici un tu, nici un eu, nici un el: nici prezent, nici trecut, nici viitor. Este dincolo de timp și spațiu și de nerostit. Este mereu acolo* – (Talks with Ramana Maharshi)

În Fiind-ul transcendent și absolut, Platon descoperă temeiul acestei lumi, reliefând astfel necesitatea și valoarea acestor trecătoare forme ale lumii: absolutul este într-adevăr absolut, când devine creator.

Plotin urmașul lui Platon a armonizat mai apoi două tendințe: a condamnat atât

preamărirea doar a unui *Aici*, cât și doar a unui *Dincolo* (dualismul tuturor dualismelor), prefigurând un *Întreg* al armoniei, un lanț viu al Ființării.

„Adevărata lume" nu e nici Aici, nici Dincolo. Ea nu poate fi descrisă. Doar „aflată".

Golul, atât de rău înțeles, nu este vid, ci continuu, fără de sutură, prezent concomitent în toate, esența a toate.

Plotin: *fiecare parte a universului e nesfârșită*..

Dumnezeul lui Platon, atât Aici cât și Dincolo, și cel al lui Aristotel, doar Dincolo, vor întemeia secole de-a rândul două tendințe diametral opuse: afirmarea lumii și fuga de lume.

Și asta în ciuda faptului că Augustin a așezat cu mult înainte *lăuntricitatea* în centru: Drumul spre ultima realitate nu este extern, ci lăuntric. Lăsându-te în tine, te eliberezi de tine.

Starea actuală a lumii e dominată de Phobos (teama).

O teamă care apare atunci când doar te înalți și te cuprinde teama că cele „joase" te vor contamina. Eros fără Agape, în fond. Transcendența fără cuprindere. Ei sunt gata să distrugă lumea spre a ajunge acolo în țara făgăduinței.

> La fel de destructivă însă este și cea a „coborâtorilor" thanatici, care în tendința lor de cuprindere a tuturor celor joase, ignoră înaltul.
>
> Distrug lumea fiindcă e singura lume pe care o *au*.

Aurobindo: *transformarea spirituală culminează într-o permanentă înălțare dinspre conștiința joasă spre cea înaltă, urmată de o permanentă coborâre a firii înalte în cea joasă.*

Augustin face o declarație definitivă și extrem de importantă în acest context derulator al *aflării*: faptul că pura conștientizare a gândului: nu cred în dumnezeu, *este* deja dumnezeu.

Credința ori îndoiala în dumnezeu, ambele îl presupun pe dumnezeu.

Universul ca holarhie.

Unele tomuri filosofice, mai ales cele axate în primul rând pe „coborâre", adică pe negarea categorică a miturilor, prin crearea de sisteme, ca rezultat al utilizării exacerbate a rațiunii, (și firește și dintr-un *phobos* subteran: angoasa morții), trezesc o mâhnire de zloată, când nu e frig, nu ninge, ci mâzguie, ca într-o prelungă convalescență a iernii, tinzând, ca și omul contemporan, să-și piardă treptat din acuitate.

> E o lipsă, o incapacitate de iubire în ele. Seamănă cu niște sarcofage sacre și te lasă deodată sleit. Într-adevăr, cel mai greu, însă și cel mai derizoriu lucru, este pesemne să filosofezi asupra iubirii. Mai toți au ocolit acest subiect la predecesorii „vizitați" de ei.

Singurul act care ne-ar putea scoate din impas.

Să înveți a iubi: de „ridicolul"acesta s-au ferit și se feresc toți „raționaliștii": pesemne ar fi desființat din capul locului acel atât de jinduit „progres", pe care îl tot așează ei ca și cap de afiș. Deformare monstruoasă, prin unilateralizare. Încercând să „pompeze" infinitul într-o circumferință. Există însă progres în iubire?

> Marele paradox și totodată eșecul lor îl constituie faptul (pe care doar cei unduiți de lubire îl cunosc deplin), că Plictisul nu se alungă prin angrenarea galopantă în rațiune. Dimpotrivă, el sporește și se întărește lăuntric ca umbră. Amânat doar. Mereu combătut prin formele tot mai sporite, mai obsesive ale unei rațiuni cuprinse de amoc, ca în crizele de abstinență. Plictisul este prima treapta înaintea lui *noche oscura*....
>
> Numai Iubirea face ca el să fie cu totul mistuit: fiecare trăire, percepție, este Plină, fremătător de Vie; trăirea în clipă a exorcizat teama.
>
> Iubirea e astfel și trăire deplină în Clipă.

Iată, până și utilitaristul Bentham: *există între aceste, ale mele pagini, una singură, în care iubirea de aproapele să fi fost uitată,*

chiar și pentru o clipă? Arătați-mi-o și această mâna va fi prima, care o va smulge.

Novalis într-o scrisoare către Friedrich Schlegel: *nu știu dacă ți-am scris despre iubitul meu Plotin. Din Tiedemann am învățat să îl cunosc pe acest, pentru mine, filosof înnăscut – și m-am speriat aproape de asemănarea lui cu Fichte și Kant - și de asemănarea lui în idei cu ei. Este mai pe potriva inimii mele decât amândoi.*

Același lucru se simte evident și la Schelling, iar influența acestuia a fost enormă. Nu numai asupra lui Hegel. Schelling a fost prieten cu Hölderlin, Goethe, Schiller și cu cei doi frați Schlegel. L-a influențat evident pe Schleiermacher. Astfel, el a influențat o întreagă linie de gânditori, atât pe Schopenhauer, Nieztsche până la Bergson, cât și prin ei pe Heidegger, Sartre și Whitehead. Și nu doar prin denotarea efectului nelimitat al spiritului.

Dacă am putea păstra calea intuiției fără de a o întrerupe prin încercarea fatală a etichetării ei noționale. Unde am ajunge oare?

Intuiția: o înlesnire de Cale printr-o anume frecvență a luminii?

Transfigurarea intuiției, de la un anume punct, în iluminare?

Golul este formă. O întrețesere continuă fără nici o sutură. El înspăimântă, fiindcă este gândit prin prisma timpului.

Toate lucrurile finite sunt contradictorii, zice Hegel.

Firește: finitul înseamnă în primul rând o contrazicerea a infinitului și astfel o *contrazicere lăuntrică*..

Tocmai din această contrazicere se naște tendința uniunii cu ceva mai înalt.

Starea de *instabilitate* a holonului.

(Matematica devine contradictorie în sine, dacă nu se află în continuă expansiune.)

Fiecare deține o astfel de „tensiune", înnăscută se pare, manifestată prin „rătăcirile" individuale ale fiecăruia, ca manifestări ale unei posibile de-tensionări.

Oare să fie atunci *golul*, cel ce în cele din urmă mântuie totul?

Intuiesc că da. Nagarjuna: *cealaltă lume este mereu această lume*.

Dacă Schelling et. Co ar fi cunoscut practicile și metodele Zen-ului (mai ales, *revelația golului*, spre care tind și în fața căruia se opresc toate demersurile acestor filosofi germani și ale altor filosofi europeni), istoria culturii vestice ar fi fost alta. Și încă ceva: se vede clar că nu l-au citit cu mare pătrundere nici pe Eckhart, unde acest lucru apare mereu, deosebit de pregnant, chiar dacă prin paradigme ori sintagme „confuze".

Iluzia unui *eu* este în strânsă dependență cu timpul și moartea: gânditorul, nu conștiința, este sortit morții. Acest gânditor a tot pălăvrăgit despre dumnezeu, inteligență universală, conștiință cosmică, iubire etc. Însă a continuat să distrugă, să ucidă și să se comporte haotic. Și acest lucru nu atât din rea-voință, ci mai ales din cauza caracterului tridimensional al gândirii, ce blochează aflarea de către gânditor a acelei „realități", de care tot vorbește de secole. Abolirea eu-ului, mistuirea gânditorului, eliberează o energie fluentă.

Ea poartă însemnul iubirii.

Meister Eckhart: *în tot universul, nimic nu este atât de asemănător lui dumnezeu ca liniștea.*

Anguttara: *intenția (fapta premeditată) este kharma.*

(cel ce își exercită mâna în odaie, înainte de a-și spinteca dușmanul cu sabia - din evanghelii ...)

Există persoane care, prin pura lor prezență tăcută, emană armonie, ordine, iubire, limpezime. În stare de a transfigura haoticul inter-individual într-un domeniu etic. Totul „palpabil", însă inexplicabil (cu cât ne apropiem de un adevăr, cu atât se îndepărtează el de noi – ca în teoria indeterminării a lui Heisenberg). Și aceasta, fiindcă aducem mereu cu noi o încărcătură duală, în orice experiență.

Să te delimitezi, considerându-te un fuior de ceață.

Însă acest fuior de ceață nu există independent de aerul din jur.

David Bohm: *individul este ca și muntele, ori un scaun, o manifestare a unei energii mai adânci, a unei ordini mai adânci, a unei realități ne-manifeste. Și această concordă cu fizica mai mult decât orice altă concepție pe care o cunosc.*

Rădăcinile problemelor noastre se găsesc în mod paradoxal în **ne-manifestabil**. Dinspre acest ne-manifestabil se determină și reînnoirile unei naturi, care se înfiripă și se stinge în manifestabil.

Novalis, în prelungirea vechilor texte, afirmă același lucru: vizibilul este un invizibil ridicat la rangul de taină.

Ne-manifestabilul ca matrice.

(Ce sens au, și la ce bun toate acestea. Acum și în Lumea Aceasta?

Din orice unghi s-ar porni, se ajunge în cele din urmă la un miez. Și acest miez este compasiunea, iubirea, ca formă a unei energii subtile, prin care se instaurează „ca de la sine", o anume etică, inerentă acestei Aflări.)

Augustin: *iubește și fă ce vrei.*

Așadar, mai departe:

Ne putem deci întoarce din însingurarea fertilă, din nou în lume, spre a depune prin pura noastră prezență mărturie a acestei transfigurări/metanoia personale. Spre a nu fi Aici și Acum ... oricum. Firește, pe de altă parte, oricare altul, care a pășit pragul morții, știe mai mult decât cel mai înzestrat om al planetei: suntem însă aidoma copiilor, care apropiindu-se de pragul adolescenței, manifestă un interes tăinuit, ascuns, față de misterul sexual, încercând să îl adulmece dinspre ne-pârguirea lor. Uitând faptul că vor ajunge să îl cunoască *la timpul potrivit*. Și astfel, *pierd* o parte esențială din *unicul farmec al copilăriei*.

Într-adevăr, ca și apa, *nu ne „înălțăm" însă decât picătură cu picătură*.

Unul după altul. Dar imboldul, dacă este, trebuie urmat, fiindcă altfel o boală ori un accident/incident ne vor oferi oricum *timpul* (pe care mereu l-am amânat ori „omorât"), de a reflecta la noi înșine.

Doamne, în fond suntem cu toții responsabili de Tot și de toate câte se petrec pe pământ. Ele se răsfrâng în mai mare ori mai mică proporție – potrivit unei rezonanțe/configurări individuale „pe măsură"–, în fiecare din noi. Ne pătrund ca niște unde, începând să formeze în noi legături, structuri. Pentru cine bat clopotele ... Efectul fluturelui ...

Cât de tare trebuie să ne sporim atenția în fiecare clipă...

Doar ea poate menține ***o integritate***.

Aplicând principiul, nu atât holografic (ce ar presupune mai ales un static), ci o *holomișcare*, se poate spune că fiecare clipă conține în ea întregul timp.

Fiecare aspect al timpului, fiecare clipă, par să existe mereu pretutindeni.

Limbii, sistemului conceptual, structurii gândirii le este inerent faptul de a nu ne înțelege pe noi și universul în genere prin modalități holistice. Holografice.

E nevoie de un alt limbaj, Un limbaj al instantaneității de comunicare*; transverbal*.

Un limbaj holistic? Se pare că spre această abolire (în care se găsește principalul inconvenient al rătăcirilor noastre) a limbajului, în sensul înlocuirii lui cu un altul mai eficient, ne-dual, se îndreaptă oarecum și un anume aspect al evoluției.

Poezia realizează în acest sens o relație holografică cu o cultură, cu o epocă, cu un spectru al vieții. Aflarea mistică pare să fie o formă totală a vederii holistice, care prin prisma personală pătrunde ordinea „pliată" a universului.

Intuiția pare a avea întâietate (chiar în ne-conștientizarea ei concomitentă actului)

Acest clipe „goale", în care ea / se „pipăie" instantaneu întregul, un întreg complex de structuri.

Nu putem ști ce a „trăit" un mistic. Trebuie să parcurgem noi înșine actul aflării. Nu poți scuti pe nimeni de drum. Însă orice ar fi „aflat" misticul – și mai ales în sensul: dacă mă întrebi nu știu, dacă nu

mă întrebi, știu – cert este că fiecare din ei aduce cu sine o pleiadă de atribute ale unei genuine schimbări (metanoia): umanul, iubirea, blândețea, toleranța, compasiunea, comuniunea, smerenia, transparența. Toate acestea impunând o *etică spontană*. Nici unul din acești mistici, despre care îndeobște se vorbește eufemistic, cu condescendență, ba chiar cu o anume depreciere și cu un anume dispreț, *nu și-a impus voința asupra altora, nu a dorit să stăpânească ori să asupreasca pe nimeni:* un model uman, pilduitor de existență. Ori **acesta este lucrul esențial**. Dincolo de Revelațiile mistice, care sunt din nou cercetate (și anume, mai ales de fizicieni și de științele naturii, descoperindu-se concordanțe uimitoare între ele).

El impune ca punct de plecare la fiecare, indiferent de gradul său evolutiv, **atenția** sporită, *grija și băgarea de seamă*, îndreptate mai ales asupra propriei persoane în fiecare clipă.

Aceasta *trudă* ar trebui să fie cultivată, dezvoltată de la cele mai fragede vârste și cu precădere în școală. Fiindcă o școală, care implantează doar cunoștințe *încurajând competiția și concurența*, nu creează decât niște mutilați, ducând la o extensie a urii, avidității, invidiei.

David Bohm: *după părerea mea însemnătatea pozitivă a misticii zace în faptul că această cauză primă a existenței noastre este un mister, o constatare, pe care și Einstein a acceptat-o. Tot el a fost acela care a spus odată că tocmai tainicul ar conferi frumusețe. După părerea mea, drept mistic, ar fi de desemnat o persoană, care a avut într-adevăr o* experiență nemijlocită cu misterul, *o experiență, care transcende posibilitatea descrierii ei. Problema pentru ceilalți oameni este de a pricepe ce ar putea însemna aceasta.*

(o afirmație simplă, *modestă*, aproape „necenzurată" a unui celebru și important *om de știință*: dacă am pune-o în analogie cu o afirmație asemănătoare în esență a unui *scriitor*, mereu obsedat de importanța și „rolul" său, mereu îngrijorat de a se exprima cât mai „memorabil" cu putință: ce deosebire esențială, în fond de *nivel al conștiinței* între cei doi ... și poate – de ce nu – și de smerenie, nu-i așa?.)

Și reacția unui fizician german bătrân de la Harvard, concentrându-se a înțelege întrebările preopinentului de dialog, apropo de cazul Ted Kacsynski: *Realitatea? Unde este realitatea? Unde e asta?*

Toate acestea îmi amintesc în mod straniu, de reacția tipică a unor intelectuali francezi în fața spontanului și a „riscului", pe care-l implică el. Spre a evita o confruntare onestă cu unele subiecte, se refugiază în reacțiile de respingere a aroganței și ironiei. Aceeași reacție se poate observa și la unii „intelectuali centralizați" ai marilor aglomerări urbane de la noi, axată în general pe replica: ce, bă, te dai grande?

Două angoase adânc înrădăcinate la ambele tabere: *a nu te face de râs* (teama de ridicol, predominând în orice situație) și, în prelungirea acesteia, *bagatelizarea*, luarea în derâdere (mișțoul, zeflemeaua), ca reacție de apărare. Rezultatul: trecerea rafinată sub tăcere, ba chiar ostracizarea, alungarea *corpului străin*. Genuinul este un risc prea mare ... Ca urmare se practică în mare taină (deși toată lumea știe ...) plagiatul. La mare modă în zilele de azi.

La fiecare se poate observa, dacă privești extrem de atent, în rare momente, nu atât fiorul, ca o firavă umbră, a unui *déjà vu*,, cât mai ales al unui *deja*, tulbure presimțit. O presimțire amânată și ignorată vreme de-o viață: bănuiala că în fond se pliază unui rol de mult stabilit. Cu mult înainte de înfățișarea lui pe pământ.

Miles Davis. Se plimbă pe scenă căutând. În fond *așteptând a fi găsit; să* îl ... găsească pe el sunetul. *Sound*-ul acela al lui inconfundabil. Nimic premeditat. „Risc" total. Nu știe – în afara unor structuri de bază –, ce îl așteaptă în următorul moment.

Acest mers de animal de rasă. Pe scenă. Neliniștea această reținută,

încordată de leopard, spre a nu-i scăpa nici o nuanță. Și dintr-odată această sincronizare *ca de la sine* între ei. Sunetul se desfășoară în voie. Se desprinde parcă dinspre o apă misterioasă. Bătând înspre un mal îndepărtat. Pare un ecou ce străpunge aerul pur al unei dimineți cețoase. Lent irizate de soare. Și vine sub mereu alte înfățișări, alte înfiripări spiralate. Chipul lui Miles poartă reflexul de silex al înfrângerilor transformate în ceea ce s-ar putea numi „încă un pas".

Într-un interviu declară că a avut momente de neînchipuită neputință... și nu s-a mai atins vreme de cinci ani de instrumentul său. La un asemenea muzician și artist, o eternitate a iadului ... după care i-au trebuit *trei ani* spre a-și regăsi sunetul ...

Însă el s-a reîntors. *But he came back ... the sound ...* (extraordinară afirmație!) ... *The perfect sound,* mai zice el cu vocea aceea răgușită, tulburătoare ... *I hear this sound ... and a voice,* mai zice, relatând cu o rară smerenie, despre plimbările lui solitare pe malul lacului său preferat ... Asta este. Așchii de vorbe. În rest, a-ți urma, netulburat de nici o părere, de nici un considerent extern, Calea ...

O operă de artă pare a fi cu atât mai valoroasă, mai ... profundă, cu cât se înfiripă dinspre un nivel lăuntric mai ... adânc.

Când Borges își închipuia universul ca o uriașă bibliotecă, se referea nu doar la carte, la cărți. Înclin să cred, azi, că se gândea la faptul că întreaga lume, întreaga natură e o *bibliotecă vie,* pe ale cărei rafturi în etaje și terase ascendente și descendente zac *semnele*, pe care azi în suficiența hybris-ului nostru, nu le mai putem descifra.

Iluzia, maya, conferă și iluzia întâmplătorului și a haosului. Înlăturând vălul, dai peste ordini, pe care încă nu le putem cuprinde.

Omul nu se mulțumește doar a înțelege, a pătrunde lucrurile, fenomenele. Îl bântuie mai ales controlul, intervenția și ghesul stăpânirii, al transformării (ca act hegemonic) al lumii și al naturii.

Mai întâi râd ca fetițele. Apoi, mai târziu, râd cu unduiri de sex. *Îmi place de el: mă face să râd.* Firește, râsul relaxează sfincterele, *deschide*. Este o deschidere. Și alungă temporar teama și grijile, conferind un intermezzo al siguranței, adăpostului.

După cum animalele își marchează teritoriul prin jeturi de urină, tot astfel omul își marchează micul imperiu, fiecare cum și cu ce poate: prin utilizarea obiectivată a lui **a avea**. Unde domină **a fi**, granițele se mistuie.

Cât de fatal la un scriitor: să își marcheze teritoriul prin propriile cărți ...

Răul, o acțiune limitată doar de veșnica lui revenire.

Binele, mai mult o stare. Cel mult, o făptuire de *maximă discreție*. (mâna ta stânga, dreapta ce face să nu știe ...)

Hermes Trismegistos (se presupune că ar fi identic cu zeul egiptean al înțelepciunii, Toth): enunță în principiul al treilea al legităților hermetice: tot ce există se găsește în stare permanentă de vibrație. Afirmație atestată azi de fizica cuantică. Ne găsim așadar într-o mare de câmpuri în vibrație. Vibrăm și întâmpinăm continuu vibrații.

> Potrivit legii rezonanței aceste vibrații determină reacții în lumea înconjurătoare: pare că astfel ne determinăm în fiecare clipă, viitorul.

Un grup de muzicieni, de exemplu, intră în rezonanță pe parcurs și la un moment dat are loc *sincronizarea* lor. Această sincronizare se asemănă mult cu modelele de unde ale creierului în momentul unei meditații adânci. *Transmițând iubire, se va întâmpina iubire.*

(Mulți vor citi poate aceste propoziții, însă câți oare se vor opri spre a se interoga nu atât asupra valabilității ori non-valabilității lor, cât mai ales spre a-și acorda din plin timpul necesar spre a se lăsa pătrunși de propriul adânc, dacă a fost doar ușor atins de aceste rostiri?)

Experiențele bio-feed-back din ultima vreme au scos la iveală un lucru extraordinar: într-una din aceste experiențe, subiecții au învățat să-și declanșeze la început funcțiuni organice: puls, temperatură, tensiune etc. După ce acest lucru a reușit deplin, ei au fost rugați ca prin aceeași metodă să pună în funcțiune prin puterea gândului butonul de declanșare al imaginii unui televizor.

La puțină vreme după această reușită experiență, unul din subiecții experimentului a decedat. EEG-ul nu mai denota nici o activitate a creierului. Și totuși semnalul de declanșare al televizorului a apărut.

Concluziile experimentatorilor, Delpasse Jaques și W.J. Amsyck: conștiința nu este așadar legată de corp și există și mai departe laolaltă cu amintirile, cunoștințele și trăirile înmagazinate ...

Medicul Yan Xin: supertalent parapsihologic din China. În prezența și sub observația severă a mai mulți experți și fizicieni de marcă a reușit un experiment uluitor: a reușit să influențeze, de la o depărtate de peste 10.000 km, viteza de descompunere a atomilor radioactivi, transmițându-și pur și simplu fluxul energiei mentale la locul experimentului.

(În știința actuală, disocierea radioactivă este consi-derată a fi un fenomen întâmplător și de neinfluențat fizic ori chimic ...

De asemenea, a apucat cu ambele mâini o sursă electrică de 150 de volți ...

Mai mult, i-a reușit să mărească și să diminueze tensiunea electrică a sursei (între mâinile sale experimentatorii au măsurat o rezistență cu mii de Ohmi mai mare decât la omul obișnuit.)

Să poți prin practicarea Quigongului, însoțit de o concentrare mentală ieșită din comun, să schimbi ADN-ul dintr-o celulă (cum a făcut-o într-un alt experiment Yan Xin), explică multe din vindecările miraculoase de-a lungul vremurilor.

Cum decurge un experiment depinde de *starea / atitudinea de așteptare* (la ce se așteaptă în fond subiectul în momentul în care începe experimentul). Conștiința observatoare alcătuiește cu obiectul observat *o unitate*, iar rezultatul este până la un anumit grad oglindirea *convingerii mentale* a celui ce întreprinde experimentul. Acest lucru este valabil însă la toată lumea ...

Convingerile, închipuirile și așteptările creează „lume". Schimbându-ne așadar „mentalitatea", convingerile, schimbăm prin urmare și „realitatea".

Pentru cine cunoaște principiul dintre cauză și efect, știe că așa ceva ca *întâmplarea/întâmplătorul* nu există. Doar concordanțe. Potrivit legii rezonanței.

Culegem ce semănăm ...

Institutul HeartMath din California: s-a descoperit că numitul câmp electromagnetic *al inimii* emană de cinci mii de ori mai multă energie, decât undele de energie transmise *de creier.* (Ceea ce emană din inimă este în armonie și concordanță cu Ființarea Absolută.)

Ben Gurion: *cine nu crede în minuni, nu este un realist.*

(Augustin: *minunile nu au loc în contradicție cu natura, ci în contradicție cu ceea ce știm despre natură.)*

Masaru Emoto, reputat om de știință japonez: „apa are o conștiință". A ajuns la această constatare prin fotografiile sale revoluționare ale cristalelor de apă. Apa trăiește și se schimbă prin influența sentimentelor, cuvintelor și muzicii ...

Experiențele de fotografiere a cristalelor izolate, după o metodă specială de înghețare a apei, demonstrează că apa preia și înmagazinează informații din mediul înconjurător, schimbându-se în mod corespunzător.

Structura cristalului (era parcă și titlul unui film al lui Vajda ...) oglindește vibrațiile armonice ori dizarmonice ale mediului. Sub influența muzicii lui Bach, de exemplu, apar cristale de o frumusețe nemaivăzută ... Pe când la „muzica", de genul Heavy-Metal, apăreau formațiuni haotice, distruse ...

Lucrul cel mai uimitor: la fiecare gen de muzică, cristalele aveau o formă deosebită, specială. La un cântec de iubire, de exemplu, se forma un cristal de forma inimii..

Reacţiile la cuvinte: acelaşi efect. Potrivit mesajului afectiv.

(*cine e omul acesta de porunceşte apei, domolind-o?)*

Aceeaşi splendoare o aveau şi cristalele apei tămăduitoare din Lourdes, analizate tot de echipa de cercetare a lui Emoto.

> Corpul uman constă în mare parte din apă. Oare ce efect au atunci asupra ei /lui sentimentele noastre în fiecare clipă?
>
> În India se ştia de altfel de milenii: sufletul bucătăresei „impregnează" mâncarea pe care o găteşte ...

Revin la evenimentul din 11 septembrie 2001.

Cercetătorii de la Princeton au trezit la viaţă un proiect: *global consciousness project*.

Întrebarea lor: dacă există o conştiinţă colectivă a omenirii, este ea în stare a influenţa rezultatele generatoarelor incidentale? Ce vor înregistra computerele?

Au fost astfel răspândite în întreaga lume câteva zeci de generatoare incidentale. Acestea realizează zi şi noapte prin calculatoare specializate un şir de zero-uri şi de unu-uri, care să nu fie influenţabile la nimic, în afara poate a conştiinţei umane.

Datele sunt colectate mai apoi la Princeton, unde se realizează o curbă grafică a decurgerii şi sunt comparate cu linia, care ar fi de aşteptat la un rezultat pur incidental (doar acele derogări de la incidental, care apar *în mai multe regiuni în acelaşi timp*, sunt considerate demne de a fi valorificate).

Evenimentul din 11 septembrie a dus la o înregistrare interesantă: calculatoarele au produs deodată şiruri de *cifre ordonate*, care derogau evident de la rezultatul incidental aşteptat. Oare unda emoţională universală să fi unit astfel conştiinţa oamenilor, încât să fi influenţat calculatoarele?

Pe lângă alte evenimente înregistrate, cu rezultate asemănătoare (cutremure, jocuri olimpic, anul nou etc.), acest eveniment din septembrie a provocat cele mai mari schimbări vreodată înregistrate.

Şi mai interesant însă este faptul că anumiţi cercetători de la Princeton, analizând aceste date, au ajuns la concluzia că populaţia lumii a dus ea însăşi prin *convingerile ei negative* la acest eveniment: curbele s-au înregistrat cu 4 ore înaintea evenimentului catastrofal, de parcă populaţia lumii *ar fi ştiut înainte* de acest lucru. Cercetătorii americani au lansat ipoteza că aceste cauze s-ar fi aflat în... viitor. După ei, *toate variaţiile posibile ale viitorului există concomitent*. Ele pot fi comparate cu mărfurile puse la dispoziţie de un uriaş magazin universal: păşind în el dorim a cumpăra ceva anume. Din mărfurile expuse alegem doar pe acelea care corespund dorinţei noastre.

Tot astfel şi jocul dintre prezent şi viitor: suntem înconjuraţi de o matrice invizibilă, care conţine totalitatea evenimentelor posibile în viitor. Se realizează aşadar doar acea variantă, care intră în rezonanţă cu prezentul, o variantă *atrasă* deci *de acest prezent*. Toate celelalte variante au loc, însă în universuri paralele, potrivit teoriilor fizicii cuantice.

> Lucrul cel mai interesant însă: energia nu se pierde. Ea se adună, se comasează undeva. Teama şi atitudinea negativă a numeroşi oameni (alimentate de agresivitatea generală din lume: războaie, măceluri, asasinate, televiziune, jocuri pe calculator etc.) formează o *aură colectivă, ce atârnă ca o negură peste o grupă ori naţiune*.
>
> O singură persoană cu atitudine total agresivă şi destructivă poate face o legătură cu această masă de energie (prin rezonanţă), declanşând o catastrofă.
>
> ConcluziA este mereu aceeaşi: *cu toţii suntem răspunzători de ceea ce se întâmplă.*

Viitorul nu este o *problemă electivă*, ci mai ales una a *conștiinței colective*.

Einstein: *timpul nu este deloc, dar chiar deloc, ceea ce pare a fi. El nu decurge doar într-o singură direcție și viitorul există concomitent cu trecutul.*

Nu există nimic mai esențial decât pacea / armonia lăuntrică. Toți o caută în fond... în felul lor. Prin rătăcirea lor individuală și colectivă. Majoritatea însă prin *A Făptui*, nu prin *A Fi*. Sentimentul de a fi *Una cu tine însuți și cu lumea*. Atotidentificare.

Acest sentiment născut din compasiune, iubire și bucurie, care sporește cuantumul de energie vitală. Nimic nu este mai important decât acest lucru. Prin această întreţesere universală a toți și a toate, ce facem pentru noi, facem în fond pentru toată lumea.

Aici trebuie subliniat un lucru, îndeobște extrem de greu de acceptat, de înțeles:

Mila nu ajută pe nimeni. Dimpotrivă. Se produce doar o cufundare în durere, tristețe.

Teamă și furie. Ne pierdem astfel balanța lăuntrică. Reacția inconștientă la unele eveni-mente dureroase în lume – în mod paradoxal – ne desparte de unitatea cu ființarea: se creează un câmp morfogenetic al durerii și suferinței. În fond, *întărim contururile unei stări generale*. Astfel, deschidem poarta tocmai acestor evenimente, pe care le deplângem. La fel, *consolarea*. Consolând pe cineva nu facem decât să îl menținem în starea aceasta a lui, demnă de... milă.

Compasiunea în schimb este calea de a privi direct faptele, fără a simți furie, teamă ori *dorințe vindicative* (care doar măresc marja râului în lume, consolidându-l în fond), știind că orice sentință și etichetare valorică în bun și rău duc prin dualismul lor la ruperea de unitate.

Compasiune: să accepți o situație așa cum este ea, fără a emite sentințe: rămâi astfel centrat în sine și capabil de acțiune. Este extrem de greu de acceptat, de înțeles acest lucru, care pe loc declanșează dezaprobarea, ba chiar furia (fapt, care iarăși denotă că se atinge un nerv sensibil...), și care în cele din urmă este rezultatul îndelung al unei educații milenare, preamărind „eroicul", răzbunarea necesară, „mânia justificată", în fine, victoria cu orice preț a celor „buni" asupra celor răi ...Care erau însă cei buni și care cei răi în războiul de exterminare a indienilor americani?

Compasiunea nu se confundă cu nepăsarea, cu inactivismul. Dimpotrivă. Doar prin compasiune rămâi Una cu toți și, mai ales, doar pe baza păcii lăuntrice poți acționa: *motivația și calitatea acțiunii* sunt însă cu totul altele.

Privită din miezul unei păci lăuntrice, *lumea e așa cum este*. Abia atunci se înțelege faptul că unul ori celălalt se află pe orbita rătăcirii lor necesare, spre a-și găsi din nou Calea, pe care unii au găsit-o deja. Altminteri, e ca și cum te-ar revolta unul ori altul dintre colegii de clasă, care nu fac față unei ori altei probleme. Lumea e o diversitate, în care fiecare se află în *timpul și la nivelului lui momentan*, „rătăcit" *în labirintul lui momentan, purtând în el propria lui moarte* ...

Samana Dhyani Ywahoo: *hai, să recunoaștem frumusețea în noi înșine și în alții. Când ne vom întâlni, întâmpina, să ne privim în ochi, să auzim bătaia inimii celuilalt, să vorbim de bine despre noi și ceilalți, să știm a fi conștienți că ne găsim în procesul unei schimbări.*

Mantia de bronz a personajelor. Timpul și fantezia

O mostră de venerație aproape mistică a textului va fi romanul Frumoșii nebuni ai marilor orașe.[1] Din căutarea polarităților, efort în cursul căruia intuiția și reflexia stau mereu la pândă și mereu în contradicție, a retultat o sinteză epică pătrunzătoare, o carte ale cărei sugestii vin din metafizica ideii și sfârșesc într-un realism extatic. Goana după mituri, din proza scurtă, a încetat, vânătoarea după realitatea funambulescă începe, visul dionisiac a tălmăcit apollinic, sfârșește, acum, în voință de epic. Într-o ordine reversibilă a lucrurilor, personajele simt fatalitatea, retrăiesc spaimele metafizice sub semnul empatiei generatoare a magiei textului, își recunosc umanul condiționărilor traductibile. Mitul, „fragment din știința semnului", cum zice Barthes[2] este pulverizat acum în singura formă tranzitorie a cunoașterii: experiența realului. Cum „cugetarea n-ar putea exista fără fantezie", opinia esteților, de la Croce încoace[3], impresia de totalitate incumbă prozatorului restructurarea propriei doctrine epice: degradarea lumii poate fi anihilată prin ficțiunea conștientă a autorului[4].

Problema simetriei, pe fondul epicizării marilor teme morale ale lumii, nu este, desigur, o idee preconceptă, omul (ființa interioară), natura și jocurile fatalității își corespund, în sensul existenței concilierile concurează cu tentativele eliberării eului din chingile tiraniei societale, omul abstract, sastisit de capcanele bunurilor materiale vrea să redobândească, prin restituirea nostalgiei vieții, prerogativele conștiinței inalterabile. Gloria va fiu a ideii și nu cucerirea lumii obiectivată în concepte și ideologiii, fiindcă omul este rațional prin sine și mai puțin pentru sine. Datele acestei antropologii fizice sunt proiectate, prin viața bulversată în realism funambulesc a personajelor. Reproșurile în privința așa-zisei lipse de unitate a cărții[5] vin, așadar, dintr-o percepție grăbită a dialecticii psihologiei umane față cu ideea autorului de a răsturna raportul de forțe în favoarea unei morale eudemoniste (plăcerea, ca fundament etic dar și visul social, altul decât visul colectiv, ostracizat).

Personajele nu au un scop, nota artificială a existenței lor în planul vieții sociale a celorlalți e înlocuită cu violentarea aproape haotică a propriei fantezii, știind că datul social este limitat iar sentimentul uman este profund și etern: *„/Raminţki/* - Ce întrebare! Și ce concluzie stupidă! Elaborez greu, căci viața nu merge în fiecare moment în picioare, cade, merge și de-a bușilea, e rea, arțăgoasă, nesuferită, mincinoasă, plină de praf, tăvălită prin gunoaie...Doamne, Dumnezeule, dar într-o zi o vezi din nou atât de fragedă și duioasă, ca un iad ieșit dintr-un râu. Și-atunci, te-ntrebi, sau numai o parte a sufletului crede că se-ntreabă: unde sunt gunoaiele? Sau au fost ele? Când viața e frumoasă și cu mult mai năprsanică decât în clipele ei murdare. Mergi, respiri, suspini, rupi o frunză – și ești mai puternic decât Dumnezeu. Viața e mai apocaliptică decât moartea. Nașterea este ignorantă și inocentă, dar moartea este numai ignorantă...Merg cu voi, însă nu azi, mâine..."[6]

Frumoșii nebuni sunt eroi analitici, experimentând, prin povestea destinului lor, opinia că „vorbirea înseamnă o operație a spiritului"[7], ei înșiși spirite demontate în raport cu spiritul vremurilor pe care-l înțeleg dar dau impresia că nu și-l asumă. Norma lor tipologică este culoarea ca o răsfrângere a falsei armonii interne în individualitatea socialului. De altfel, câteva interpretări critice la proza lui Fănuș Neagu recunosc această calitate a personajelor de a inventa lumii imaginare[8] de a trăi în cheia unei senzorialități violente[9], mărturisind „destructurarea repezită a societății în vremea obsedantului deceniu."[10]

Note:

1. F. NEAGU, *Frumoșii nebuni ai marilor orașe, (fals tratat despre iubire)*, ediție definitivă nevarietur, București, Editura Eminescu, 1991, 192 p.: prima ediție, continuând ciclul *Țara hoților de cai*, a apărut în 1976

2. Cf. R. BARTHES, *Mitul în zilele noastre; mitul ca semn semiologic*, în volumul R. BARTHES, *Mitologii*, traducere, prefață și note de M. Carpov, Iași, Institutul European, 1997, p. 237

3. B. CROCE, *Lirismul și totalitatea artei*, traducere de H. Blazian, introducere de T. Vianu, București, Editura Adevărul, s. a., p. 93

4. Vezi R. G. ȚEPOSU, *Fănuș Neagu*, în volumul *Scriitori români*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1973, p. 326

5. M. UNGHEANU, *Fănuș Neagu: Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, în „Luceafărul", XIX, nr. 12 (775), 20 martie, 1976, p. 2

6. F. NEAGU, *op. cit.*, p. 22

7. Cf. AL. ROSETTI, *Filosofia cuvântului*, București, Editura Minerva, 1989, p. 12

8. M. UNGHEANU, *op. cit.*, *loc. cit.*

9. C. SORESCU, *Fănuș Neagu într-o fotografie serioasă*, în SLAST, VIII, nr. 27 (354), sâmbătă, 9 iulie, 1988, p. 9

10. *Ibidem*

Pasărea albastră din sicomor

Motto:

În fiecare ins reverberează
trilul ancestral al păsării albastre.

Străbatem câmpia timpului aidoma melcilor, purtând nevăzutul din noi ca pe o cochilie alcătuită dintr-o stranie magmă, din care, ieșind, trăim fascinanta metamorfoză a păsării Phoënix.

Pe necuprinsul de lut și lumină (conștient sau instinctiv) căutăm firul eliptic al verdelui transcendent.

Călătorim, umăr lângă umăr, melci aroganți și sperjuri, moluște cabotine reacționând la incantații gregare, purtându-ne în spinare locuințele (uneori insalubre, alteori opulente), înaintăm fără tihnă și fără popas, animați de aceeași chemare (și totuși alta) mereu.

Împrejur iarba crește tot mai înaltă și tot mai deasă, parcă mai tenebroasă, camuflând, înăbușind mult-căutatul fir.

Șarpele se plimbă cu nonșalanță prin verdele lumii. Iarba dă în copt. Se apropie vremea. Vremea de cosit.

„Melc nătâng, melc nătâng", poți, totuși, pricepe că tăișul ascuțit al coasei și pe tine te amenință. Firul eliptic nu se arată, mersul tău e din ce în ce mai încet, mai haotic.

Din răstimp în răstimp, te oprești la cișmele de rouă, ieși din cochilie și bei cu nesaț. Și, cât ești tu de moluscă, tot ai puterea de a pricepe că aceste cișmele au și ele un făurar (de ce nu chiar străjerul elipsoidalului fir?).

Asaltat de-ntrebări, treci mai departe fără să știi măcar în ce timp ai ajuns. Poate e vremea odihnei, mersul tău fiind, în ăst caz, rătăcit. Într-o aversă descoperi că înaltul e mult mai înalt decât firul de iarbă...

Te cuprinde frica (speriat, te ascunzi în cochilie). Sus-ul e atât de departe... Atârnat de firul tău, va trebui să-l urci neclintit, să înduri cu stoicism și vântul, și grindina.

În această tulburare, un gând te alină: privind spațiul survolat de păsări, înțelegi că se poate, că și tu ai calea înaltului tău. Te-avânți în necunoscut, cazi, în cădere suferi, te cuprinde tristețea...

Păsările au aripi – îți spui îmboldit de neîncredere. Și, cerul e împânzit de păsări multicolore, cu aripi ascuțite sau largi, cu pliscuri multiforme.

Înlăuntrul tău vibrează o taină, un tremolo ancestral ce-ți reconfigurează miezul. De sub carcasa rugoasă a lumesculuí tău mijește mugurul unei cosmice ființe. Acum nu te mai miri, nu te mai sperii, acum știi: văzduhul e pavoazat cu nenumărate păsări, dar tu o cauți pe cea de albastru.

De negăsire, boleşti. Ai vrea să te lepezi de mersul tău, să afli o cale mai demnă decât cățăratul pe firul de iarbă...

Acum ai certitudinea că doar o astfel de cale certifică zenitul împânzit de aripi. Ai înțeles – în fine – că, aflat în stadiul de moluscă, e imposibil să ajungi la porțile nesfârșitei lumini.

Acesta e drumul lepădării de sine, e drumul arătat de PASĂREA ALBASTRĂ. „Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine." (Luca: 9/23)

Odată cu năzuința întru metamorfozare, chingile lăuntrului se desfac în largi evantaie de viață: vrei să te-aduni, te întorci în trecutul latențelor tale, căutând prin toate ungherele.

Dar pasărea nu e chip s-o zărești. Îți dai seama că, pe atunci, cerul tău era foarte aproape de sol și opac.

Iată-te cu prietenii tăi adolescenți peste creștetul tău, mii de aripi - toate albastre. Vrei să le-atingi, să le îmbrățișezi... Îți strigi bucuria pe străzi, alergând cu ochii închiși... Deschizi ochii întru desfătare și constați cu stupoare că niciuna dintre păsări nu e cea Albastră. E ceva de ne-nțeles în zborul acesta – îți spui, aruncându-ți privirea (pentru prima oară) înspre pendulă și pleci, destul de contrariat, dar cu mult mai atent la detalii.

Îţi spui, resemnat, că a fost o iluzie optică şi că negreşit o vei întâlni într-o zi.

Ogorul omenirii îşi schimbă necontenit semănătura, semințele (chiar dacă flori de-o vară) poartă în nectarul lor lumina, sunt fecundate de veşnicie şi, totuşi, par efemere. Deasupra ogorului fâlfâie stoluri de aripi ce se hrănesc cu o galactică mană.

Te înfrupţi din nelinişte, de n-ar fi acest fâlfâit...

Îţi spui: voi zbura! Dar aripa ţi-o izbeşti de perete, îţi lipeşti urechea de el, ai senzaţia că fâlfâitul răzbate de dincolo de zid. În timpane-ţi sună un tril. Numai PASĂREA ALBASTRĂ (îţi spui) poate cânta cu un astfel de viers. Îmbrăţişezi „obstacolul" cugetând la o modalitate de a ajunge dincolo. Escaladarea zidului ar fi o nechibzuinţă, a-l clinti - nu e chip... Strigi cu înfrigurare: PASĂRE ALBASTRĂ!... PA-SĂ-RE!!!... Neputincios, te apleci la temelia zidului, îţi pui tâmplele în palme, cotrobăind prin toate striaţiile: trebuie să existe o cheie de boltă! O erupţie îţi dezghioacă gândurile, lava te pătrunde până la ultimul por, zidul se năruie.

Lumea are o altă configuraţie. Cerul e senin şi cu mult mai aproape. Mergi buimăcit ca după un somn lung într-un aşternut străin. De-a dreapta şi de-a stânga glasurile parcă-ţi vorbesc într-o limbă necunoscută şi totuşi neasemuit de frumoasă... Auzi vorbindu-se despre Fântâna din Sihar, despre apa Siloamului, despre Nunta din Cana. Te bucuri împreună cu ei.

De oareunde răsună vorbele: „Iată, vine Mirele, ieşiţi întru întâmpinarea Lui!" (Matei: 25/4). Te amesteci printre nuntaşi şi auzi tot mai clar mirabilul cântec:

„Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este împărăţia cerurilor.

Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul.

Fericiţi cei flămânzi şi însetaţi de dreptate, că aceia se vor sătura.

Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.

Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este îm-părăţia cerurilor.

Fericiţi veţi fi când pentru Mine vă vor prigoni pe voi şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră.

Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, căci plata voastră multă este în ceruri." (Matei: 15/3-12)

Ce nemaisimţită emoţie, ce minunat viers!...

Dar pasărea e tot nevăzută...

Marşul continuă, ritmul e din ce în ce mai alert. În urmă rămân şi tundra banalelor ocupaţii, şi stepa satis-facţiilor cu chipuri de kitsch, şi luxurianta vegetaţie a lucrurilor inutile. Din vreme-n vreme, se-aude cântat de cocoşi, nu se ştie niciodată pentru cine cântă cocoşul. El are darul de a vesti zorii; pe el l-a ales Domnul ca martor al nestatorniciei omeneşti – după Matei, cap. 26.

Ademenit de glasul sprinţar al pământeanului vestitor, ajungi pe un drum lăturalnic, nu mai ştii exact încotro mergi şi nici când ai pornit. În învălmăşeală te simţi asaltat de tâlhari ce te jefuiesc de toată agoniseala inimii şi abia lăsându-te viu. Apare braţul salvator. Acela ce a turnat vin şi untdelemn peste răni – după Luca: 10/25-37. Neînchipuită tămăduire! Inefabilul doctor te poartă ca într-un zbor. Făptura convalescentă se ridică în trepte: mai sus de nepăsare, de neaducere-aminte, de tristeţe, de urât, mai sus de înaltul mărginit.

Coasta ta e împunsă de suliţa zădărniciei. Te întrebi privind înapoi: Ce a zămislit răgazul meu? Ce au văzut ochii mei? Ce a făptuit braţul meu? Ce a vestit glasul meu? Încotro pasul meu?

Inutil să-ţi răspunzi. Pentru a o face, trebuie să te naşti din nou. „Adevăr, adevăr îţi spun, de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu." (Ev. Ioan: 3/5). Îţi aminteşti de chemarea la nuntă.

Un val de nădejde îţi umezeşte sufletul: vei alerga la apa Iordanului, îţi vei spăla trupul şi hainele, îţi vei unge faţa. Astfel

primenit, te vei simți mai puțin rușinat. După îmbăiere, lumea din jur este mai curată.

Te amesteci din nou printre oameni, dar inima ta are acum un alt ritm, prin retina ta curge o nouă lumină. Ai învățat să folosești busola. Știi sigur că te îndrepți către Răsărit.

Prin furnicarul de oameni răzbate un murmur. Cineva glăsuiește: „Pe-aici va trece! Chiar prin locul acesta, pe drumul acesta!... Astăzi va trece!"

O nemaiîntâmplată emoție te desprinde din glodul în care erai frământat. Descoperi, că te afli prea jos. Deasupra ta planează orgoliul, egoismul, neîncrederea; înaintea ta stau tufele trufiei, buruienile individualismului. Printre ele se înalță, falnic, SICOMORUL. Șansa mea – SICOMORUL! – exclami și, adunându-ți puterile, urci pe una dintre ramuri. Ai neclintita convingere că MAGNIFICUL TRIL sună pentru tine: „... grăbește-te și coboară, că astăzi în casa ta trebuie să rămân!" (Luca: 19/5)

Din adâncul tău țâșnesc râuri de uimire, încredere și nădejde. Îngenunchezi lângă tulpina sicomorului și taci ca-ntr-un urlet. Deșertul vorbelor tale e acum o fântână de liniște. Peste creștetul tău plonjează acum DIAFANELE ARIPI. Astăzi nu mai vrei să-i vezi chipul; îți este de-ajuns că ai înțeles: A FOST, ESTE, VA FI...

Un timp infinit născut din ascultare

Moto:
Fiecare ființă este o măsură distinctă pe portativul universului.

Muzica stelelor, simfonia universului de mult nu mai sunt etichetate drept extravaganțe metaforice, fantezii metafizice.

Influența muzicii asupra vieţuitoarelor este susținută în nenumărate lucrări cu caracter științific prin care se relevă cum o anumită muzică accelerează sau stagnează ritmul de creștere al plantelor ori determină modificări în comportamentul animalelor.

În ceea ce îl privește pe om, s-a constatat că efectele muzicii asupra psihicului sunt de-a dreptul uimitoare: o serie de afecțiuni psihice și de altă natură (metabolică, endocrină) sunt tratate prin meloterapie, obținându-se rezultate notabile.

Efectele fascinante ale muzicii ne poartă gândul înspre momentul în care „Dumnezeu a suflat peste om suflare de viață și s-a făcut omul întru suflet viu." Facerea: 1/6

Există în noi un „ce" care ne incită să credem că atunci, la Facere, acela care deține diapazonul ARMONIEI SUPREME l-a înzestrat pe om cu o SINE-PARTITURĂ ce poartă pecetea SUBLIMULUI TON. Pe această mistică partitură rezonează: văzutul și nevăzutul, diafanul și profanul.

Solfegii de gând inserate în gama trăirilor se inscrip-ționează în note distincte: pianopianissimo, alegro-andante. Emoții-arpegii ating, rând pe rând, corzile inimii. Oameni-harpe, oameni-viori, oameni-mandoline-viole-contrabasuri: suntem cu toții creația NEASEMUITULUI LUTIER. În codul nostru genetic se află implementat cosmicul ritm.

Suflete-menuet-tango sau vals dănțuim pe podiumul lumii purtându-ne fiecare cutia cu rezonanță a firii. Ne alăturăm, succedându-ne, note ale sideralei cantate. Natura reverberează în noi nestăvilitele-i ritmuri. Inefabile tonuri transcend prin sinapsele noastre, nevăzutul din noi conectat la natură distinge într-ale naturii sublima măsură.

Toată alcătuirea poartă cu ea apostila ARMONIEI SUPREME. Aceasta e taina indestructibilei legături a omului cu natura.

În structura umană vibrează un magic arcuș; el este puntea între lăuntru-simțire și afară-senzație. El descifrează partitura luminii transformând-o în note de suflet.

Cântecul apei a înlocuit voalul metaforei cu mantia în sclipiri de azur în nemuritoare sonorități: DUNĂREA ALBASTRĂ, VLTAVA, VALURILE DUNĂRII, create de Ceaikovski, Bedřich Smetana, Iosif Ivanovici – sfere ale căror inimi s-au adăpat la izvoare de har.

Muzica stă ascunsă printre ale nopții tenebre; ea se descoperă (doar) acelora care privesc lumea cu inima. Ne-a convins de aceasta, în ale sale NOCTURNE, Chopin. Beethoven a descifrat muzica înaltelor sfere, lăsându-ne nouă o tulburătoare SONATĂ a LUNII.

O lucidă sobrietate (de sorginte serafică) transcende mădularele noastre în acorduri de: Bach, Şostakovici, Stravinski sau Mahler. O incomensurabilă liniște se cuibărește în noi ascultând AVE MARIA de Fr. Schubert, ORATORIUL lui Haendel. Oare nu sunt, acestea, negrăite mostre din celestele muzici? Şi ce siderale arpegii răsar din ANOTIMPURILE lui Vivaldi, APPASSIONATA lui Beethoven, din compoziţiile lui Brahms, din PRELUDIUL LA UNISON al lui George Enescu!...

Trăim irepetabile clipe în care nu mai contează dacă viaţa e muzică ori muzica este viaţă!

Cât de răscolitor sună BALADA lui Ciprian Porumbescu interpretată pe una din faimoasele viori făurite de lutieri ale căror nume au traversat secole: STRADIVARI, GUARNIERI!

Dirijorul Ionel Perlea (a cărui baghetă a vrăjit inimi şi a condus printre meandre de sunet şi ritm pe oricine voia să-l urmeze) afirma în conferinţele sale că „muzica este matematică, filozofie, literatură, istorie, dar, mai presus de orice, muzica este iubire."

Muzica este matematică pentru că la interpretarea şi compunerea ei este nevoie de o anume rigoare (succesiunea măsurilor gamelor fiind inflexibilă). Dincolo de note, game, măsuri este percepţia umană. Tălmăcirea fiecărui semiton presupune o formă de filozofie lăuntrică.

Suntem, în acelaşi timp, combatanţi ai incomensura-bilei orchestre şi interpreţi ai propriilor partituri. Pentru ca orchestra să sune armonios, are nevoie de braţul ferm al unui dirijor abil. Nu întotdeauna orchestra umanităţii a avut la pupitru dirijori potriviţi. De aceea, terestrele acorduri (de-a lungul timpului) au sunat strident (uneori), alteori distorsionat.

Muzica este istorie: nenumărate pagini evocă scene, evenimente, personalităţi prezente pe portativul istoriei lumii.

Muzica este iubire: generozitatea ei fiind inexprima-bilă, vibraţia muzicii transcende prin nemărginirea iubirii.

Iubirea şi muzica descind din inefabil; niciuna dintre ele nu are nevoie de tălmaci. Prin muzică, inimile noastre devin portative astrale, omul gustând din nemărginire într-o feerică înlănţuire. Linia orizontului nostru se deschide într-o desfăşurare de trăiri, de culori, de semnificaţii, pe ale căror falduri urcăm, şi urcăm...

„Reinventăm" liniştea ascultând Rahmaninov, Schumann, Şostakovici, Mussorgski, (poate) Ravel.

Ne unim frenezia cu Mozart, Stravinski şi Boccherini. Ne rezemăm oboseala pe acorduri de Bach, Wagner, Sibelius sau ne lăsăm purtaţi de ritmurile lui Piazzolla.

Cu aceeaşi inimă ascultăm RECVIEM de Mozart şi DANSUL SĂBIILOR, creat de Haciaturian (dar nu cu aceeaşi vibraţie).

Şi, totuşi, există o constantă: aceasta este bucuria ascultării, care bucurie e la fel de întreagă chiar dacă preferinţele noastre se schimbă. Este şi aceasta o faţetă a complexităţii muzicii, coroborată cu versatilul din noi.

Din imemoriale timpuri muzica a fost socotită sursă de delectare (primenire) a spiritului. Anticii aezi (care animau festinurile de la înaltele curţi) erau consideraţi protejaţi de Euterpe.

În Vechiul Testament este semnalată (în nenumărate rânduri) prezenţa muzicii. Ea, muzica, marchează momentele de bucurie: trecerea Mării Roşii, victoriile asupra păgânilor în drumul spre Israel (pământ al făgăduinţei), dar şi momente tragice, ca în Psalmul 136 - ducerea în robie a poporului evreu.

O mostră de meloterapie este consemnată în Cartea I a Regilor, cap. 16/23 : David (vestitul rege de mai târziu al poporului iudeu) reuşea, prin acordurile harpei sale, să calmeze crizele de sufocare de care suferea Saul (regele de atunci al evreilor).

George Enescu, prin măiestrul său arcuş, alina suferinţa răniţilor în prima conflagraţie mondială în urma căreia s-a născut România Mare.

Incontestabil, există o mistică legătură între ritmul muzicii şi ritmul inimii; mai bine zis: o reflectare, în forul lăuntrului nostru, a vieţii prin muzică. Există o conexiune între sunet (ca muzică) şi VIUL din om.

În dorința lor de a transpune pe note diafanul, oamenii au creat muzici, dar și instrumente, adică mijloace de exprimare a muzicii.

Ca și în celelalte arte, muzica a parcurs, în evoluția sa, epoci, curente, concepte. Prim urmare, și instrumentele au cunoscut mode, concepte, tehnici.

Astăzi, muzica este redată prin varii mijloace. În multe cazuri, instrumente clasice – precum orga, pianul, chitara – sunt înlocuite cu „străinepoatele" lor de ultimă generație, cu armonii „ajustate" digital. De aici și strania metamorfoză a muzicii.

Tot mai puțini oameni par a fi dispuși a sacrifica tot (timp, plăceri pământene) pentru a împlini o vocație. Este, aceasta, o asumare a talanților. Acești semeni ai noștri au nimburile zămislite din cânt.

Acestora, INEGALABILUL DIRIJOR le-a descoperit chipul spectral al muzicii. Numele lor: Dinu Lipatti, Clara Haskill, Arthur Rubinstein, Richard Clayderman, Christian Zacharias, Horia Mihail, Dan Grigore, Ion Voicu, Alexandru Tomescu ori Gabriel Croitoru.

Dar cine poate rămâne nesimțitor ascultând flautul fermecat al lui Ioan Bogdan Ștefănescu?

Sunt, acestea, câteva nume ce, prin trudă și har, au purtat spiritul muzicii ca pe o incandescentă ștafetă, împlinind binecuvântata conexiune: Dumnezeu – compozitor – interpret.

Chiar dacă aceste note (notări) nu sunt ale unui specialist într-ale muzicii, nu am putea sfârși excursul nostru printre arpegii fără să amintim de împreună-lucrarea evidențiată pregnant în spectacolele de operă.

Un spectacol de operă îngemănează, ca într-un mozaic al simțirilor, esența reverberată prin sunet. Instrumente și voci tălmăcesc pentru oameni serafice note, heruvice stări. Compozitori, libretiști, regizori, artizani ai decorurilor, instrumentiști și soliști – cu toții apostoli ai muzicii, propovăduitori ai armoniei, ai frumosului, ai bucuriei revelate prin artă. Dincolo de frunțile lor, pe cerul deschis, scapără muguri de angelice glasuri purtate de galactice nimburi.

Da! Muzica este: liniște, bucurie, speranță ce poartă în sine măsura, intervalul, proporția.

Dacă am avea înțelepciunea de a descifra muzica noastră intimă, poate pe ogorul din noi ar înflori și ar crește zenit.

TRISTAN ȘI ISOLDA, TRAVIATA, RIGOLETTO, OTHELLO, CARMEN, BOEMA – crâmpeie de lume, fante spre cer. Wagner, Verdi, Bizet, Puccini – doar câteva nume de aprozi ai înaltelor sfere.

Câte stele cântătoare s-au aprins pe bolta omenirii în urma acestor spectacole!...

O spuză de astre solare încântă auzul lăuntric; de aceea ar fi nedreaptă o scurtă enumerare. Străbatem infinitul învăluiți de muzici purtând aureola desăvârșitei vibrații. Și, în marșul nostru tot mai alert (din ce în ce mai des), ne pierdem ritmul.

Preferințele noastre devin tot mai anoste, filonul muzicii create astăzi parcă și-a pierdut consistența. Epoci și gusturi, muzici și timpane, zone, ritmuri și o întrebare: mai știu oamenii să asculte muzică? Este comunicarea dintre oamenii zilelor noastre, într-adevăr, ASCULTARE?

A asculta înseamnă a rezona, a face să rodească pe claviatura sinelui tău sunetul cu spic de lumină. Suntem, fiecare, semitonuri ale aproapelui nostru, cu inimile ațintite spre perpetuul Acord.

Ascultarea invocă răbdare, nevoia de a înțelege și, mai ales, dorința de a cunoaște. Muzica amalgamează în gamele ei linia temperamentală a creatorului și este amprentată de interpret; astfel, impactul asupra ascultătorului poate fi unul de moment. Să luam această incertitudine ca pe un argument întru ascultare!

Muzica autentică are în sâmburii ei SCĂPĂRAREA-ACORD, cea din care crește Văpaia prefacerii. Este SCĂPĂRAREA aceasta prefigurarea unui TIMP INFINIT născut din ASCULTARE?

INTERVIU

ION CRISTOFOR

ÎN DIALOG CU
ADELA RACHI

Scrii în ce limbă vrei şi tot în ea eşti şi vei rămâne singur

Poeta **Adela Rachi** (**Luminita Adela Rachi**) s-a născut la 21 Iunie, 1974, la Arad. A copilărit, alături de cei doi fraţi ai săi, în satul Aluniş, judeţul Arad, iar de la vârsta scolară a locuit pe strada Octavian Goga, în centrul Aradului. Se va muta la Cluj, unde a absolvit Liceul Gheorghe Şincai, secţia Filologie-Istorie.

După absolvirea Facultăţii de Drept din Cluj-Napoca a lucrat ca jurist în cadrul administraţiei localedin Timişoara.Din 2003 locuieşte la Chicago şi lucrează în domeniul juridic la o companie internaţională. E căsătorită cu Dan şi are două fetiţe, Alexia-Ioana şi Anna-Louisa. A debutat în 2014 în revistele *Itaca* (Dublin) şi *Acolada* (Satu Mare). Debut editorial în 2015 cu volumul *Deşertul albastru*, în colecţia *"Gheorghe Gricurcu vă recomand"* (Editura Pleiade, Satu Mare). Pregăteşte unal doilea volum de poezii, *Lumina altor oraşe*.

- Aţi ales calea exilului, o alegere dureroasă pentru orice om,cu atât mai mult pentru un scriitor. Când aţi părăsit, de fapt, România şi în care circumstanţe?

- Rămân ferm convinsă că nu alegem noi, nici familia în care ne naştem, nici ţara în care trăim, nici măcar textele pe care le scriem. Toate mi-au fost dăruite, şi-mi place să spun că şi fetiţele mele mi-au fost date de Dumnezeu cu câţiva ani în urmă. Împreună cu soţul meu n-avem decât o uriaşa responsabilitate să le creştem povestindu-le despre lumea asta, atât cât ne pricepem noi, restul e chiar minor. Plecarea mea în America. Povestea e drăguţă. V-o spun dacă este loc aici. Dan, soţul meu, e român, stabilit cu familia lui aici din 1979. Când era student la arte plastice, fratele tatălui meu a adus din ţară câteva zeci de tablouri ale unor pictori români din Timişoara pentru o expoziţie cu vânzare în Springfield, Missouri. Dan s-a ocupat de expoziţie.Din vorbă în vorbă a luat cunoştinţă de familia unchiului meu, inclusiv de mine. Pe vremea aceea eu eram juristă în administraţia locală din Timişoara. M-a văzut într-o poză, am corespondat pentru o vreme, apoi a venit în România şi la scurt timp ne-am căsătorit. Aşa am ajuns eu în Chicago. Aveam 27 de ani. Încă nu-mi vine să cred că am părăsit România în urmă cu 15 ani. Timpul chiar e obraznic.

- Ce înseamnă pentru un scriitor să trăiască în exil?

Nu ştiu ce e să fii scriitor nicăieri, nici acasă nici în exil. Ştiu ce înseamnă să fii cititor, şi ce fel de bucurii îţi pot aduce cărţile.

- În biografia oricărui scriitor,perioada formării intelectuale, a studiilor şi a lecturilor este importantă. Ce vă aduceţi aminte despre această etapă?

Acum o săptămâna, un amic mi-a trimis în format pdf Jurnalul lui Jeni Acterian. Nu mi-a plăcut, aşadar nu l-am dus până la sfârşit. Dar mi-am dat seama că şi eu am avut un noroc uriaş cu fraţii mei. Fratele mare era cu 2 ani înaintea mea la Liceul Dimitrie Tichindeal din Arad (Peda, cum îi spuneam pe scurt). Am avut şansa să avem nişte dascăli extraordinari, de istorie, de literatură română, de literatură universală, religie. Fiindcă prea des şi prea mult se uită, am să le dau numele aici: Ilinca, Dragomir, Bogdan, Lupu, etc. Când am intrat la liceu, profesorii îmi dădeau credit deja datorită fratelui meu

care era briliant. Tu eşti sora lui Mărcuş? Da. Bine. Nu l-am văzut niciodată învăţând pe fratele meu. Doar citind.Prietenii lui citeau şi discutau filosofie şi literatură, de câteva ori pe săptămâna se întruneau la noi acasă. Când li se făcea foame eu le pregăteam tot felul de bunătăţi aduse de la bunicii noştri din Aluniş, un sat din apropierea Aradului. Ţin minte că aveam un magnetofon, ascultam muzică clasică, dar şi Sandra. Învârtindu-mă tot printre ei m-am pus şi mai tare pe citit. Să ştiu şi eu despre ce se vorbea, că uneori îmi părea că vorbesc în chinezeşte. Mama ne lăsa în pace. Citeam cât ne poftea inima.Locuiam într-o casă situată în centrul Aradului, foarte aproape de Biblioteca Judeţeană, pe aceeaşi stradă cu sediul hornarilor. Ce noroc! Tata ne supraveghea foarte strict, ţin minte că într-o zi m-a căutat, să vadă el la ce "biblioteca" eram. A intrat în sala de lectură, s-a apropiat tiptil şi a tras cu ochiul la copertă. S-a dus liniştit şi nu m-a mai căutat de-atunci prin biblioteci. În ultimul an de liceu ne-am mutat la Cluj, unde am absolvit liceul Gh. Şincai. La facultate iar am avut parte de nişte profesori extraordinari, Cătineanu, Codoban, etc. Am luat şi de la ei cât am putut de mult. Dar de scris n-a fost momentul, decât mulţi ani după, când eram deja în America.

- Cum v-aţi apropiat de literatură?

- În casa bunicilor am avut o copilărie de vis. Şi grea dar şi frumoasă. Era mult de lucru, nu era de joacă tot timpul.Ajutam la toate în gospodărie, ne trimiteau cu vacile departe înspre dealurile Zabraniului.Acolo citeam în voie, timpul era la mâna noastră, de multe ori ne întorceam acasă fără animale, absorbiţi de lectură nu luaserăm în seamă când au fugit vacile în cucuruzul Colectivului.Eram certaţi, dar niciodată bătuţi pentru asta. Iarna era şi mai fain, aveam timp berechet de citit poveştile cu muschetari şi contese. Odată porniţi pe drumul ăsta, nu mai era cale de întoarcere.

- Cum v-aţi acomodat cu noua viaţă, cea din exil?

- Bunica mea era o femeie straşnică.E în multe dintre poeziile mele, mai ales în cartea aflată în lucru. Îmi plăcea să o numesc Margaret Thatcher a Alunişului. Am moştenit de la ea câteva ambiţii, dar am moştenit şi din timiditatea mamei. De când am venit în America am lucrat tot felul de joburi: la o casa de bătrâni, la o grădiniţă, la o firmă de contabilitate, la un mall, la un cabinet de avocatură, apoi la câteva firme la departamentele lor juridice. Engleza o ştiam destul de bine, acasă ascultam zilnic radio BBC, şi citeam direct în engleză. Nu a fost zi să nu-mi fie dor de România. N-a fost o zi să nu-mi fie dor de bunicii mei, de părinţi, de fraţi, de verişori, şi de străzile oraşelor pe unde am trăit.Asta îmi lipseşte enorm aici. Nu ne plimbăm pe străzi, totul e în viteza maşinii.În unele părţi nici nu sunt trotuare.

- Sunt mulţi scriitori care îşi părăsesc limba maternă şi încearcă să se impună în cultura ţării de adopţie. Dumneavoastră aţi ales să scrieţi în româneşte. Cum se explică această alegere?

- Nu aş putea scrie decât în joacă ceva în engleză.E prea străină sufletului meu. Dacă aş scrie proză ar fi altă treabă, dar poezie...

- Care sunt publicaţiile culturale cu care aţi colaborat?

- Mi-au apărut grupaje de poezii în revistele *Itaca* din Dublin, *Acolada*, Satu Mare şi *Confesiuni Literare,* Târgu Jiu, precum şi pe bloguri şi site-uri literare. Însă cel mai mult am colaborat cu facebook-ul, unde am postat majoritatea textelor mele.

- Cărei generaţii literare aparţineţi, cu cine dintre scriitorii români aveţi afinităţi?

- Am început să scriu texte sub influenţa lui Marin Sorescu. N-am cum să-i enumăr pe toţi aici, dar pot da câteva nume de autori pe care i-aş luat cu mine pe o insulă părăsită: Blaga, Arghezi, Nichita, Gh. Pituţ, Doinaş, Blandiana, Angela Marinescu, Radu Ulmeanu, Nichita Danilov, Aurel Dumitraşcu, Ivănescu, Virgil Mazilescu, Coşovei etc. Şi n-aş fi atât de repezită încât să plec fără Eminescu şi Minulescu, nu?

- Cum apreciaţi activitatea culturală a diverselor asociaţii din Diaspora, cu care dintre ele colaboraţi?

- Non-existente. Ducem copiii la şcoală duminicală, preotul şi soţia lui sunt dedicaţi, copiii poartă câteodată, la sărbători, costume populare, merg la serbări, recită şi cântă româneşte, încercam să ţinem tradiţia, dar cam atât. Activitate culturală aici? Poate în New York, dar în Chicago nu se întâmplă nimic. Sunt aici de 15 ani şi n-am participat la o lansare de carte, ori la o seară de poezie, nimic, absolut nimic. A, ba da, mai vin cântăreţi de muzică populară şi uşoară din ţară, dar toţi cântă la un bar-restaurant patronat de un sârb. Şi se tot aud poveşti cum îi păcăleşte la bani şi alte şmecherii balcanice. Am fost la câteva piese de teatru puse în scenă de nişte harnici actori stabiliţi în Chicago, dar şi aia s-a făcut pe cheltuiala şi munca lor. Nu au spaţiu, nu au bani, nu au timp, nu sunt sprijiniţi. Ultima piesă de teatru a fost pusă în scenă la biserică, tot prin sprijinul preotului Ursache. Nimănui din Consulat nu cred că-i pasă să încura-jeze sau să îi sprijine pe cei care scriu în limba română. Scrii în ce limbă vrei şi tot în ea eşti şi vei rămâne singur.

- Ce legături mai păstraţi cu ţara de origine?

- FB a făcut treaba asta mult mai uşoară. Acasă am toată familia, aici nu am decât o verişoară la vreo 2 ore distanţă şi, bineînţeles familia soţului. Ai mei sunt toţi în ţara, cei doi fraţi cu familiile lor, tata, verişorii, prietenii. Mama a locuit cu mine până anul trecut, când s-a dus să locuiască în ceruri.

- Cum vedeţi, din SUA, evoluţia societăţii româneşti actuale?

- Dezastruos.Odată eram implicată, vorbeam cu prietenii, mergeam la vot etc. Acum e o dezamăgire totală. Dar de ce rămânem noi mereu fără opţiuni??

- Vânturi istorice bat azi din toate direcţiile asupra României. Ce credeţi că ar trebui să întreprindă clasa politică actuală pentru a asigura un viitor demn naţiunii noastre?

- Un singur lucru, care e capital. Mereu am spus asta şi când mă aflam în ţară. Oamenii se supun legilor, mai mult de frică. Aşa e şi aici. Dacă îţi pierzi permisul de conducere eşti ca un om mort, nu te poţi duce la job, nu-ţi poţi între-ţine familia. Doar şi mie îmi place să conduc la viteză mare. Dar dacă mă prinde? Până când nu se lucrează la schimba-rea Codului Penal în România, în sensul aplicării pedepselor severe pentru faptele grave de corupţie, mită, furt, viol, crimă etc. ţara nu are nicio şansă. Dacă legile erau altele, teama era alta, Iliescu era în închisoare de mulţi ani, nu trăgea încă sforile. Regele ar fi fost unde îi era locul, în România, ca rege, nu ca simplu vizitator. Multe ar fi putut fi cu adevărat minunate, dar n-a fost să fie. Până nu încep oamenii să se teamă, nu e nicio şansă. Nu numai în România. Şi mai e ceva: o bancă, un stâlp, casa scărilor etc. Acestea sunt la îndemâna fiecărui român. Să zicem că renunţi la un pachet de ţigări, la o bere, cumperi o cutie de vopsea şi vopseşti banca aia toată julită, pe lângă care treci zilnic, sau orice altceva care te deranjează. Vecinul tău o să te vadă şi poate va zice "ce dobitoc!", dar dacă zice: "fac şi eu ca ăsta!" Şi aşa, până nici nu ştii, ai schimbat ceva. Când cineva îmbrânceş-te în tramvai o persoană, când încearcă să-i fure din poşetă, dacă te ridici şi zici ceva ai putea fi scuipat, ai putea fi chiar lovit, dar mai e o şansă ca un copil care se uită la reacţia ta să reţină asta pentru restul vieţii şi să-şi doresasca să fie mai bun, să schimbe şi el, la rându-i, ceva.

- Ce cărţi pregătiţi, ce proiecte stau pe masa dvs. de scriitor?

- Nu mă consider scriitor. Am scris o plachetă de versuri, la 40 de ani. Am încheiat a doua plachetă, "Lumina altor oraşe". Nu m-am hotărât dacă o să mai public ceva în România sau nu. Lumea scriitoricească m-a întristat peste măsură, reacţiile unor scriitori şi frustrările unor "profesionişti" nu pot decât să-ţi aducă multă, multă tristeţe. Dar procesul ăsta, al scrisului, al transcrierii, mi-a adus o bucurie pe care nu ştiu cum să o numesc în cuvinte. Poate am lăsat-o să se simtă printre rândurile cărţii. Poate nu.

IONEL BOTA

UN INTERVIU CU SCRIITORUL LIVIU IOAN STOICIU

„Condiția scriitorului în România e precară. Probabil suntem tot pe ultimul loc în Europa la nivelul de trai al scriitorului"

Un nume cu distincție originală prin axiologia operei sale între scriitorii noștri afirmați în jurul anului 1980, Liviu Ioan Stoiciu are de multă vreme o panoplie de triumfuri binemeritate. Traseul acestor lauri care încoronează un spirit de o nuanță activă în cetatea literară, dar și un personaj cu un civism extrem de ancorat în cotidianul românesc , include, la o evaluare succintă, între multe alte distincții, premiul pentru debut în poezie al Uniunii Scriitorilor din România, pentru volumul său, *La fanion*, 1980, Premiul Eminescu al Academiei Române, 1996, Meritul Cultural în grad de ofițer, 2004, premiul pentru dramaturgie al USR, 2005, premiul pentru cel mai valoros roman (în cadrul Colocviilor romanului românesc contemporan, Alba Iulia, 2015). La Editura Paralela 45, în 2016, apar două volume incluzând poezia lui Liviu Ioan Stoiciu. Autor remarcabil între personalitățile care nu mimează deloc, ci chiar doresc și propun proiecte pragmatice pentru însănătoșirea moral-axiologică a culturii române, a literaturii naționale, scriitorul ne-a oferit recent șansa unui dialog al cărui miez face obiectul acestui interviu pentru revista „Sintagme Literare".

Ionel Bota: *Trăind un fel de blestem al locului, cu orizonturi și tendințe răsturnate, cu proiecte mai mult teoretizate, parcă niciodată aplicate și mai mereu ratate, apoi aceste ingrat-periculoase deconstrucții în „vid" care pun fundamente greșite dinamicii ciudate a axiologiilor, fiindcă se inventează periodic clasamente și se mimează în draci spiritul de competiție, literatura noastră a ajuns să reprezinte contextul propriului „context". Mai e ceva de făcut sau există o medicație specială (fie și antistress, dar antidepresivul s-a...decanonizat!), care ne-ar salva de la sucombare în acest original marasm românesc?*

Liviu Ioan Stoiciu: Neașteptată vedere în negru. Sunteți nu numai poet, ci și critic și istoric literar respectat și nu pot decât să fiu îngrijorat că aveți o asemenea perspectivă asupra literaturii române. Sunteți și teoretician și cercetător, chiar aveți viziunea unei catastrofe asupra literaturii contemporane, eventual numai postcomuniste? Înseamnă vă vedeți mult mai departe decât văd criticii și teoreticienii noștri care contează azi. Nici măcar tinerii critici patronați de Eugen Simion și filialele Academiei nu sunt atât de pesimiști. Probabil că aveți stacheta prea ridicată sau comparați viața literară de la noi cu aceea de la vecinii dumneavoastră de la o aruncătură de băț, sârbi, care au premiați Nobel (ceea ce noi nu avem). Sau sunteți dezamăgit de „dezmărginirile" și de relativizările postmodernismului... Observ că e o adevărată revoltă împotriva producțiilor literare promovate azi la noi. Sunteți un echinoxist care nu dați doi bani pe poezia optzecistă, nouămiistă, douămiistă? Am văzut un alt revoltat acum, Virgil Diaconu, care desființează tot ce s-a scris din anii 1980 încoace, convins că micșorarea rolului metaforei în conținutul versurilor și a rolului calofiliei și manierismului de tip șaptezecist a îngropat poezia română. Că modelele

în poezie au rămas la Nichita Stănescu. Nu cumva e o chestiune restrictivă de receptare, plină de prejudecăți? Nu vi se pare un argument faptul că poeții talentații din anii 80 și urmașii lor au scris cum au scris autentic, natural, „de la sine, cum le-a venit" și că există o evoluție subterană a poeziei, care nu poate fi bătută în cuie? Dacă nouă nu ne place, înseamnă că e prost? Mă refer la reproșurile sentențioase ale lui Virgil Diaconu, limitate la propriul gust critic. Personal, nu văd dezastrul pe care dumneavoastră îl deplângeți. În definitiv, așa e mersul lumii, caracteristicile postmodernismului sunt valabile în toate domeniile, în bine sau în rău. Sigur, literatura română n-a reușit nici azi să intre în literatura universală, ne premiem scriitorii veterani care nu mai contează pentru cititorul de azi și minimalizăm valoarea noilor veniți — asta înseamnă că ne complăcem într-o fundătură? Suntem în plin marasm literar? Aveți această impresie. După cum știți, fiecare scriitor scrie pentru el (să se salveze existențial; dacă are norocul să fie receptat critic, e fericit), nu pentru literatura română „la general". Personal sunt îngrijorat de indiferența noilor scriitori apăruți față de soarta literaturii române, care sunt pregătiți mai degrabă să o îngroape. Faptul că ei ignoră literatura scrisă până la Revoluție spune deja totul. Vor dispărea fizic apostolii grilei critice estetice (tip N. Manolescu) și se va alege praful, amatorismul ne va duce în deriziune literatura. Eu, la 67 de ani, sunt bucuros că n-o să apuc sfârșitul istoriei literare la noi...

Ionel Bota: *Lumea bună, la noi, e cea omnipotentă, butada cu „pâinea și cuțitul" nu mai dă bine,* tunul *infam-odios al aranjamentelor din culisele unui spectacol prost regizat, dar care nu poate nici el „rupe" lanțul slăbiciunilor și* tancul *aroganței apărând falsele solidarități și ocrotind somnul pe sponci al nevertebratelor atrase de cocleala inflației de premii, diplome, lauri falși, definesc încă un teritoriu labil pentru cine se încumetă să priceapă care este cu adevărat starea culturii române, starea literaturii române, astăzi. Liviu Ioan Stoiciu, putem să trăim în realitatea ca substitut sau în realitatea pur și simplu, cu bune și rele, dar cu posibilitatea de a repara solidar ceea ce se mai poate repara? Și-a pierdut rostul și scopurile literatura autentică?*

Liviu Ioan Stoiciu: Sunt în continuare impresionat de ochiul dumneavoastră critic, de o exigență și intransigență ieșite din comun. Provincia bănățeană, deschisă către Occident, vă ține în gardă. Până la urmă totul se poate reduce la viața particulară a fiecăruia dintre noi — scriem autentic? Dacă avem semne critice că o facem, putem continua liniștiți, „pentru sufletul nostru". Fiecare e „altceva", are altă stea în frunte. Că ne revoltă receptarea publică? Suntem nedreptățiți de juriile atâtor premii care se acordă în viața literară românească, pe plan local sau național? Dimensiunea zădărniciei ne-o determinăm fiecare... În lumea literară e imposibil de mulțumit fiecare, e de la sine înțeles, de la USR (de la conducerea centrală și de la cele 20 de filiale ale sale) așteptăm marea cu sarea, sunt favorizați cei cu funcții fiindcă ei sunt la „putere" și pot controla jocul. Sunt scriitori care au inventat reviste literare ale lor, anume să contraatace, să egalizeze drepturile la acest gen de existență literară care implică onoruri... Mai nou au apărut contestatarii autorității actualului președinte al USR și ai modelului său de a recepta public literatura română, s-a produs chiar o ruptură la nivel „instituțional" (a apărut o dublură a USR, a celor intitulați „reformiști"), deja se merge în paralel, promovările se fac prin excludere în ambele sensuri, scriitorul de rând (care stă în banca lui, retras) n-are decât de păgubit. Așa cum arată acum scriitorimea română, cu tendințe contradictorii, în mișcare, te poate neliniști, dacă te simți implicat, sunt plăci subterane care se încalecă și provoacă mici-mari cutremure. Dar la masa ta de scris USR nu are nici o relevanță, ești tu și cu Dumnezeul din tine — nu trebuie decât să te străduiești să pui la punct o operă autentică. Că partea instituționalizată a USR nu te servește și nu

eşti receptat critic la adevărata valoare, e şi o chestiune de noroc. Eu sunt resemnat în acest sens, dacă nu reuşesc să ocup un loc de frunte, înseamnă că atât mi s-a dat, atât mi-a fost scris, nu merit mai mult.

Ionel Bota: *Mi-aduc aminte debutul tău, odinioară. Eu socot debutul lui LIS ciclul acela fastuos-oniric din caietul debutanţilor Albatrosului, pe 1978. În redacţia „Echinoxului", după obişnuita şedinţă de pregătire a numărului nou, Ion Pop îmi aducea un exemplar din carte fără a bănui nici marele meu dasacăl că voi zăbovi ceva mai atent şi foarte motivat pe ciclul „Cantonul 248". Anterior acelui moment al întâlnirii cu poezia ta, o revelaţie de astă dată intermediată de Radu Săplăcan, era şi „Balans" din caietul anului 1977. Ieşind eu din paranteza acestui elan al rememorărilor, observ cu tristeţe că acum este şi multă, foarte multă ambiguizare a opiniilor, cu idei furtunos expuse la aplauze, azi, şi negate rapid mâine de aceiaşi preopinenţi, obişnuiţi în ultima vreme să constate, nu să şi vină cu idei novatoare/salvatoare. E drept că nici odinioară, ieşirea din matcă, din matca rutinei, nu era salutată cu entuziasmul cuvenit, numai că atunci, evidenţele, dacă nu erau fictivizate cu sloganul politic, obţineau doar schimbarea locului pe raftul din arhivele memoriei. Cum ar trebui să arate adevăratele întâmpinări ale valorilor tinere – aici nu mă gândesc doar la cronicile dedicate debutanţilor - în literatura română?*

Liviu Ioan Stoiciu: Frumoasă „expunere de motive", mulţumesc pentru vorbele bune incluse (legate de cele două cicluri cu care am debutat editorial în două „Caiete ale debutanţilor" — 1977 şi 1978). Observ că aveţi nostalgia poeziei din anii 70, ani în care eu am debutat şi în reviste literare şi cu spiritul căreia m-am confundat. Normal ar fi fost să fiu receptat ca şaptezecist (sunt de vârsta lui Mircea Dinescu), dar n-a fost cazul, cu cartea mea „La fanion" din 1980 am prins trenul optzecist (fără să fiu vreodată conştient de existenţa lui, distant), radicalizat. Eram suprasaturat de modelul de poezie manierist-metaforizant şaptezecist, am reuşit să evadez de sub tirania lui, iluzionându-mă că am găsit o cale a mea (care avea să se numească „optzecistă")... Am scris dintotdeauna numai spontan, m-am lăsat în voia scrisului, dacă pot să spun aşa. Am fost receptat ca o curiozitate, cred că şi azi sunt în această postură. Fiecare carte a mea a fost construită pe alt calapod (arzând etape la masa de scris). Cum ar trebui să fie întâmpinate valorile tinere de azi? Nu se poate compara cu întâmpinarea din tinereţea noastră, s-au schimbat toate datele „problemei". Critica de întâmpinare a suferit, cei care o mai fac nu sunt convinşi de utilitatea ei. Ar fi trebuit să apară o *literatură de piaţă* după Revoluţie, aveţi senzaţia că a apărut? Dacă da, atunci e explicabil de ce contează aplauzele găştii din care faci parte (ca tânăr poet) şi like-urile primite pe Facebook, decât o cronică literară într-o revistă de tradiţie de la noi. Calitatea cărţii, dacă are succes de piaţă, are şi valoare estetică (singura care omologhează)? Fără o susţinere critică, o carte şi un autor tânăr nu intră în conştiinţa literaturii de la noi. Nu mai pun la socoteală că noii veniţi nu sunt interesaţi de „părerea" scriitorilor consacraţi, nu pun bază decât în sensibilitatea celor de o vârstă cu ei. De data asta eu sunt cel care nu crede în viitorul literaturii române — odată ce tinerii s-au regrupat separat de scriitorii consacraţi şi nu cred în valoarea estetică.

Ionel Bota: *Se conturează şi mai adânc gravaminele apelor ubicue într-o cultură, a noastră, atinsă grav în dinamicile ei de condiţionările antiperformante care vin din zona economicului. Or, dragă Liviu Ioan Stoiciu, aş fi vrut să planific o realitate în care să derulăm dialogul nostru. Dar până şi enunţurile estetice sunt, iarăşi teoretic (teoria ca teoria), decalibrate şi teama tuturor celor care mai cred în destinul de prestigiu al literaturii noastre între cele europene este că nu vom atinge cu propriile înţelesuri nuanţele acestui „locus pericundus" din existenţa pe care, e adevărat în ce ne priveşte, noi am decis să ne-o aşezăm şi*

să ne-o gospodărim sub semnul literei, al cuvântului. Dincolo, mereu, de hegemoniile clipei, viața scriitorului nu e, totuși, ficțiune, este chiar viață, iar sărăcia, opintelile pecuniare nu sunt scorneală imaginară, ci mormane de griji ale existenței individului într-o societate a tuturor confuziilor. Așadar, între înălțarea *în planul materiei și* înălțarea *în planul material al vieții de zi cu zi, ce e de făcut, ce mai putem face pentru pustiul de bine al scriitorului?*

Liviu Ioan Stoiciu: Condiția scriitorului în România e precară. Probabil suntem tot pe ultimul loc în Europa la nivelul de trai al scriitorului. În plan profesional, nu știu dacă e vreun scriitor care să trăiască din scris (poate Mircea Cărtărescu, care câștigă premii și în străinătate de zeci de mii de euro; dar și el, atunci când nu e cu burse în străinătate, e profesor la Litere la București, îi place să se răsfețe). Toți scriitorii își câștigă sau și-au câștigat existența de la un loc de muncă sau dintr-o pensie, scriitorul român scrie „printre picături". Azi scriitorii tineri îndeosebi sunt angajați în universități și filiale ale Academiei, în audiovizual, la redacții de reviste literare, e un avantaj, sunt la „locul potrivit". Unii scriitori care au împlinit 60 de ani sunt ajutați cu o indemnizație de merit, de o bursă în străinătate. Din nefericire, în România nu există nici agentul literar, care să-i preia din îndatoririle stresante și păguboase de a publica o carte și a-i face reclamă, a o vinde. Scriitorul român n-are parte de drepturi de autor decât la nivel simbolic (firește, cu excepțiile de rigoare, vedetele, scriitorii de succes se pot lăuda cu câștiguri care nu sunt de neglijat). Într-o țară în care cărțile (și revistele literare care ar putea să te promoveze) au tiraj minim, la ce să te aștepți? Nu avem nici cultul citirii e-book, nici nu avem acces la Amazon.com, de exemplu, să ne lăudăm că am rupt gura cititorilor de limbă română plecați din țară, emigrați... Eu n-am câștigat de la Revoluție bani pe cărțile publicate, din contră, eu am cumpărat sute de exemplare să pot să le dau la prieteni. Pentru unul ca mine, obișnuit cu puțin, nu mai e nimic de făcut, conștient că sunt un nimeni pentru un librar sau un cititor de pe stradă. M-am bucurat că am scris o carte și că am publicat-o, restul... Nu sunt făcut pentru a fi vizibil, îmi place să stau ascuns, retras, caut cu orice preț însingurarea. Nu sunt nici un scriitor „sociabil", nici nu stau prin cârciumă să-mi fac prieteni. Au un avantaj scriitorii care apar la emisiuni televizate și care sunt în manualele școlare și în cursurile studențești. „Pustiul de bine al scriitorului" ar fi să aibă cititori...

Ionel Bota: *În ciuda etanșeizării, nu întotdeauna firești, a revistelor de tradiție din literatura noastră, provincia vine cu o contribuție a ei, utilă în dinamicile culturii de azi. Foarte multe reviste, apărute de la primele numere prin elanurile grupărilor locale de scriitori, de intelectuali, ajung să aspire, iar unele chiar cu mult succes și foarte motivat axiologic, la statutul de reviste cu personalitate aparte, repede încadrabile competiției ideilor în plan național. Cum se disjunge matricea fictivă a perioadei pe care o trăim, totuși, din perspectiva acestui fenomen al multiplicării titlurilor de publicații la noi, când destui colegi ai noștri vorbesc, doldora de prejudecăți „centralizatoare", despre interfața unui entuziasm steril?*

Liviu Ioan Stoiciu: Revistele literare sau de cultură apărute în țară (dar și la București) dau de gol în primul rând personalitatea accentuată a celui ce o fondează și conduce, el pune o revistă la dispoziție scriitorilor și asta e numai de lăudat. Acum avem reviste de nișă și reviste reprezentative (scoase tot pe bani publici, unele prin primării și consilii județene, altele prin lege, prin Ministerul Culturii, puține prin sponsori particulari), adică avem reviste pentru tot spectrul scriitoricesc, nu rămâne nici un scriitor pe dinafară, dacă dorește să publice. Așa cum avem mii de edituri. Avem și ligi de scriitori și asociații, ar trebui să fie o armonie de invidiat în lumea scriitoricească de la noi. Revistele USR au pretenția că impun numai valorile care contează în literatura română, iar revistele „de nișă, de echilibru", sunt

acuzate că promovează valori de toată mâna. E complicat. Din rândurile mediocrității ies de regulă marii scriitori, fiecare are un timp al lui, unii ies la vârf, alții rămân la mijloc, alții coboară. Provincia a dat marii scriitori la București. Eu o tot repet, mă mulțumesc și cu un vers genial al unui poet. Le rămân îndatorat și revistelor de nișă, care-mi cer colaborări, știind că am acolo colegi de valoare, dar care nu s-au evidențiat la centru dintr-un motiv sau altul (e și o chestiune de destin, până la urmă).

Ionel Bota: *Fiind, totuși, găzduiți în paginile unei interesante publicații din provincia culturală românească, eu l-aș ruga pe Poetul Liviu Ioan Stoiciu să se adreseze de-acum, în finalul dialogului nostru, cititorilor revistei „Sintagme Literare".*

Liviu Ioan Stoiciu: O revistă binevenită, dată de mine mereu de exemplu, apărând într-o localitate de care eu n-aș fi știut niciodată că există, Dudeștii Noi (jos pălăria în fața consiliului local de aici și a primarului), cu zeci, sute de semnături adunate în timp (nu numai în revistă, ci și în almanahul anual), inclusiv de poeți necunoscuți mie, îi citesc senin cu curiozitate. Plus prozatori și eseiști. Și recenzenți. Unii au calitate, alții... Ionel Bota e cultivat. Nu pot decât să-l felicit și îmbrățișez pe Geo Galetaru pentru generozitatea și bunăvoința arătate, editând *Sintagme literare* (revista intră în opera lui). Altfel, îmi exprim rezerva și aici că autorii sunt publicați după prenume (computerul îi consemnează mai ușor așa) și că scriitorii consacrați nu sunt evidențiați, ei trebuie să fie modele pentru cei ce publică pentru prima oară în revistă sau o carte (și mai ales pentru cititorii revistei, care e bine să fie ajutați să discearnă; totuși, valorile literare se impun în timp, ele merită „locul de onoare"). Revista ar câștiga în greutate dacă ar avea conică literară permanentizată, semnată de un cunoscut critic. Apoi, un interviu e întotdeauna binevenit (la o revistă a revistelor n-ai ce altceva să citezi, decât un răspuns al celui intervievat, dacă e memorabil).

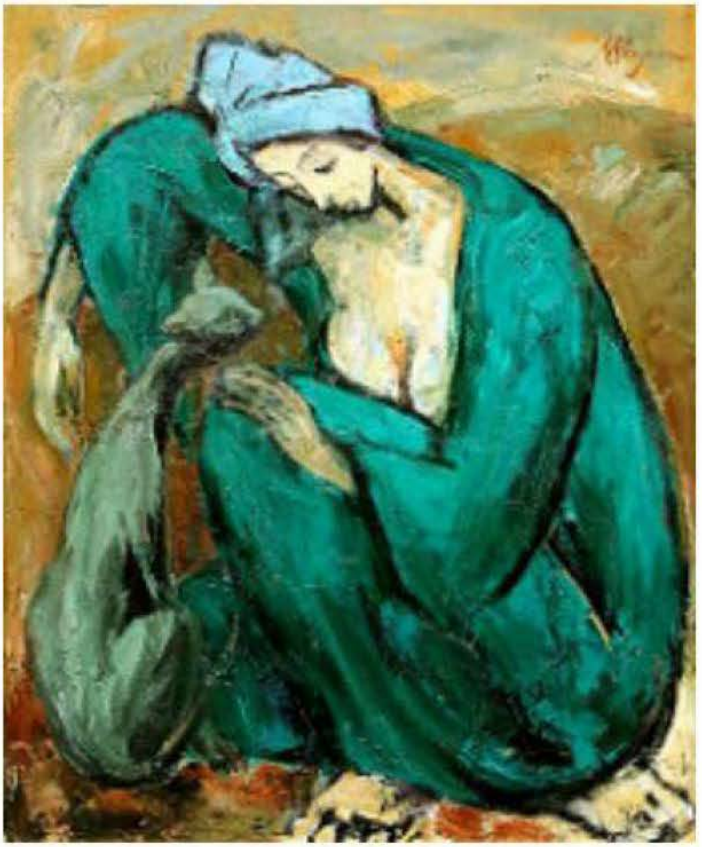

LUCIAN VASILESCU

ÎN DIALOG CU
un cristian

● *un cristian*: Alte asemănări/ deosebiri între odinioară și acum?

● *Lucian Vasilescu*: Deosebirea esențială este că, acum, nici viitorul nu mai e ce-a fost...

Astăzi, din păcate, exercițiile de generozitate sunt pe cale de dispariție. În lume, în lumea românească și în lumea literară, de asemenea. Cu ceva vreme în urmă, lucrurile stăteau altfel. Uite, de pildă, în 1990, pe când lucram la Luceafărul și făceam naveta la Ploiești, Mircea Nedelciu mi-a făcut rost de o cămăruță, la mansarda blocului în care locuia, în Piața Lahovary. Mai mică decât cuvântul mică, ajungeai la ea după ce urcai la ultimul etaj și străbăteai și terasa-acoperiș a blocului. Acolo am locuit vreun an, dar nu singur, ci cu Pop, care era și el, pe vremea aia, homeless. Pe cât de mititică era încăperea noastră, pe atâta de frumos a fost anul acela.

Mai apoi, am locuit cam zece ani într-o garsonieră de pe lângă Hala Traian, pe Ștefan Mihăileanu, aproape de strada Plantelor, unde a fost sanatoriul în care s-a prăpădit Eminescu. Pot spune că garsoniera aia, care chiar mi-a fost cămin, mi-a fost făcută cadou de Eugen Suciu. Locuința era proprietatea fostului ICRAL, dar era dată în folosință Uniunii Scriitorilor. Lui Suciu (ca multor alți scriitori) Uniunea (în mandatul Dinescu) îi repartizase un apartament în zona Pieței Coșbuc. Firește, trebuia să renunțe la garsoniera de pe Mihăileanu, doar că n-a predat-o, pur și simplu, ci a umblat pe unde știa el că trebuie și a făcut în așa fel, încât Uniunea să-mi repartizeze mie fosta lui garsonieră. Ceea ce s-a și întâmplat, din fericire pentru mine. Ce-mi datora mie Nedelciu? Nimic, firește. Dar Suciu? Tot nimic. Asta se numește generozitate gratuită – o specie de comportament amenințată astăzi cu extincția.

Mi-am mai amintit ceva. În 1997 aveam publicate trei cărți de poezie. Nu mai știu în ce context, cineva m-a prezentat profesorului Romul Munteanu. Firește că am fost bucuros să-l cunosc pe fostul director al editurii Univers (vreme de 20 de ani, până în 1989) și profesor de literatură comparată. Omul era o legendă. Amabil, profesorul mi-a spus c-ar fi interesat să mă citească. Cum n-aveam la mine nicio carte, am convenit să ne întâlnim peste câteva zile, când avea să susțină o conferință la Muzeul Literaturii. Așa am și făcut: ne-am revăzut și i-am dat cărțile pe care însăilasem câteva dedicații emoționate. Faptul că ditamai Romul Munteanu se arătase interesat de cărțile mele îmi era de ajuns. Dar, peste vreo două lunui, profesorul a publicat un ditamai textul în Luceafărul (care, pe vremea aceea, apărea săptămânal, în format mare). Era o cronică-sinteză a celor trei cărți pe care i le dădusem – se numea „Lucian Vasilescu și teritoriile poeziei". O cronică aplicată (nu era de mirare) și elogioasă. M-a făcut fericit. Cu ce-mi era mie dator profesorul? Cu nimic. De ce a scris despre cărțile unui om pe care-l văzuse doar de două ori, vreme de câteva minute? Din aceeași generozitate gratuită. Peste ani, într-o seară, la defuncta terasă a defunctului Muzeu al Literaturii, l-am reîntâlnit pe profesorul Munteanu: venise însoțit, deja orbise. Mi-am dat seama că

nu-l mai văzusem de când îi dădusem cărţile despre care scrisese şi că, mai rău de-atât, nici măcar nu-i mulţumisem pentru cronică. M-am dus la masa dânsului, m-am prezentat, îşi aducea aminte de mine, i-am spus că am venit să plătesc o veche datorie, şi anume să-i mulţumesc. A zâmbit, fără să mă privească, şi mi-a răspuns: „Mi-a făcut plăcere. Vă doresc succes!" Asta a fost ultima dintre cele doar trei întâlniri pe care le-am avut cu Romul Munteanu.

Chiar dacă nu respectă cronologia, aş vrea să-ţi mai povestesc o întâmplare. Cândva, pe la jumătatea anilor '80, într-o zi liberă (fusesem noaptea „ofiţer de serviciu" la rafinăria unde lucram) am dat o fugă la Bucureşti să mă întâlnesc cu Daniel Bănulescu, să mai punem ţara la cale. În acelaşi nobil scop, Bănulescu îl invitase şi pe Paul Vinicius. Fiecare dintre noi avea la el mai multe manuscrise şi ceva mai puţini bani. Din manuscrise am citit la o terasă, iar banii i-am investit, cu înţelepciune, în bere. La un moment dat, Bănulescu a spus că, deşi nu putem publica, e musai, totuşi, să ne facem cunoscuţi. Să facem în aşa fel, încât notabilităţile literare ale vremii să afle de existenţa noastră. Cum eram foarte aproape de sediul (astăzi inexistent) al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti (actualmente defunctă şi ea), am hotărât să-i facem o vizită preşedintelui organizaţiei cu pricina, anume lui Constantin Ţoiu. Am ajuns la sediu, am urcat hotărâţi cele câteva trepte, am deschis o uşă, încă una şi am intrat la secretariat. Am salu-tat politicos, ne-am prezentat şi am spus că dorim o întrevedere cu domnul Ţoiu. Răspunsul a venit politicos, dar ferm: „Nu se poate!" Cu genul ăsta de răspuns eram destul de obişnuiţi pe vremea aia şi nu ne mai descurajam cu una cu două. Am ieşit din clădire şi, când să coborâm treptele către poartă, o pală de vânt a mişcat perdeaua de la ferestrele deschise ale încăperii în dreptul căreia ne aflam. Şi ce să vezi? La birou şedea, singur-singurel, fumând din pipă, însuşi Constantin Ţoiu. Fără să mai stăm nicio clipă pe gânduri, am escaladat sportiv fereastra şi iată-ne în faţa personajului la care ni se interzisese, cu câteva clipe înainte, accesul. Dintre rotocoalele de fum aromat s-a auzit vocea preşedintelui ASB, care ne-a invitat, cât se poate de natural, să ne aşezăm. Părea că felul în care ne făcuserăm apariţia nu l-a surprins deloc. Ne-am aşezat, ne-am prezentat, i-am spus ce şi cum cu vizita noastră, am mai vorbit de una, de alta (lui Ţoiu tocmai îi apăruse romanul „Obligado"), cred c-am stat aproape un ceas. Nu ne-am întins mai mult decât se cuvenea, am mulţumit pentru ospitalitate, prozatorul ne-a mulţumit pentru vizită, ne-a întins fiecăruia dintre noi mâna şi, deşi puteam ieşi pe unde intraserăm, pe fereastră adică, am preferat să ieşim pe uşă, prin secretariat, doar aşa, de-ai naibii, ca să vedem ce faţă face secretara care ne interzisese să-l întâlnim pe preşedintele ASB. Ce-am vrut să spun cu asta? „Trecute vieţi de doamne şi domniţe", asta am vrut să spun.

un cristian: Pentru că zicând nouăzecism zici implicit Cristian Popescu şi Ioan Es. Pop, şi pentru că aţi fost multă vreme în preajma lui Pop, poate că cel mai bun prieten al lui (cel puţin aşa lasă Pop să se înţeleagă), aţi putea să dezlegaţi misterul acelui Es pe care Pop îl păstrează cu străşnicie? Vine Es. Pop de la PopEs(cu) sau e doar o speculaţie?

Lucian Vasilescu: S-au adunat, în timp, o mulţime de lucruri pe care le ştiu despre o mulţime de oameni. Întâmplările vieţilor noastre au făcut în aşa fel încât să ştiu o mulţime de lucruri despre Pop. Am lucrat umăr la umăr ani de zile, am băut cot la cot (de nu puţine ori), am dormit în acelaşi pat (şi poate am şi visat) împreună o vreme. Dar mie îmi plac mai degrabă întrebările decât răspunsurile. De unde vine Es.? N-ar fi păcat să stricăm o aşa frumoasă întrebare cu un răspuns?

un cristian: A existat o vizită-n Ieud, la ani distanță după ieșirea lui Pop din acea fundătură care-avea să genereze o carte zguduitoare. Pop mi-a povestit că teribilul „Aici viața se bea și moartea se uită" a fost scris în cămăruța în care ați locuit împreună, într-un weekend în care erați plecat la Ploiești și Pop a rămas singur. Cum s-a văzut din afară plânsul crâșmarului? Mai ales că bolnavul de Ieud nu se sfiește să afirme că: „Vasilescu scrie uneori de parcă ce-a scris e lucrat direct în Paradis. Dar el zice că acolo e doar un sanatoriu, nimic mai mult, și că ne aflăm, și unul și altul, pe veci îngropați aici sub cer".

Lucian Vasilescu: Se prea poate ca Pop să fi scris versul ăsta cutremurător în cămăruța noastră din Lahovary. Se prea poate să-l fi scris când eram eu dus la Ploiești... Din nopțile pe care le-am petrecut știu că Pop nu prea avea astâmpăr după lăsarea întunericului, astfel încât dimineața aduna de pe jos o mulțime de hârtiuțe pe care scrisese câte ceva și le netezea cu palma; pe cele mai multe le arunca, pe unele le păstra. Se vede treaba că a păstrat hârtiuța cu „Aici viața se bea și moartea se uită". Și bine-a făcut.

Am fost împreună cu Pop în Maramureș prin 2004, cred. Eu aveam de făcut un fotoreportaj pentru revista „Descoperă" și l-am rugat, el fiind cumva de-al locului, să mă însoțească, să-mi fie de ajutor. Am fost, e drept, și la Ieud: mai întâi am mers, așa cum se cuvine, la biserică (e monument pe lista UNESCO), apoi am vizitat atelierul unui meșter fierar și potcovar, care încă aprindea focul cu cremenea și-l întețea cu foale și abia apoi am poposit la cârciuma din sat, pe care Pop a găsit-o neschimbată. Atât de neschimbată, încât și cârciumarul pe care-l știa el de pe la 1985 era același. De cum am intrat în locantă, cârciumarul l-a fixat pe Pop și nu l-a slăbit din priviri nici când ne-am luat berile și ne-am dus la o masă. La o vreme, Pop s-a ridicat și s-a dus să-i înfrunte privirea și să regleze chestiunea. Stăteau față în față, despărțiți doar de un soi de troacă de tinichea unde, în apă, printre spărturi de gheață, se răcoreau berile. „Nu mă mai cunoști, nu-i așa?" – l-a întrebat Pop. „Nu! Da' te știu!" – a venit răspunsul. „Sunt Pop, profesorul". Atunci cârciumarul, copleșit probabil de amintiri, a mugit, era ditamai omul, și odată cu mugetul i-au izvorât și lacrimile. Ca să le ascundă, pentru că, nu-i așa, nu se cuvine ca un ditamai omul să lăcrimeze ca o muiere, cârciumarul și-a cufundat capul în troaca cu gheață și cu sticle de bere. Așa a fost.

un cristian: Dacă Mircea Martin și-a asumat rolul de coordonator de Cenaclu, Laurențiu Ulici a coordonat Festivalul de poezie de la Sighetul Marmației, un festival aparte pentru generația '90 (mă încăpățânez să cred că se poate vorbi despre o generație '90). Ce alte „mărci" se pot identifica în „manualul de literatură" nouăzecist?

Lucian Vasilescu: Mă bucur că amintești de cei doi oameni – Mircea Martin și Laurențiu Ulici și de cele două instituții pe care le-au patronat – Cenaclul Universitas și Festivalul de Poezie de la Sighetul Marmației. Cenaclul a fost un laborator unde textele erau supuse unor probe de exigență extremă, iar Festivalul era un loc unde autorilor acelor texte care treceau proba Cenaclului li se îndesa în rani bastonul de mareșal. Erau locuri unde se făceau pariuri pe texte și pariuri pe autori. Nu puține dintre aceste pariuri s-au dovedit a fi câștigătoare. Marca nouăzecistă poate fi identificată în unitatea unei diversități despre care depun mărturie cărți cât să umple o bibliotecă.

Regret imens că domnul Laurențiu Ulici nu ne mai este prin preajmă: merita cu asupra de măsură bucuria de a-și vedea răsplătite generozitatea și grija pe care ne-a purtat-o vreme de mai bine de douăzeci de ani.

(Din volumul: Lucian Vasilescu, ***Sunt cel mai bun poet din acest spital***)

MARIN IFRIM

ÎN DIALOG CU
ANA MARIA GÎBU

M.I.: Dragă Ana Maria, ai avut o intrare impetuoasă în lumea literară. Ai debutat la o vârstă la care alţii nu ştiu nici măcar tabla înmulţirii sau vreun vers al vreunui poet clasic. Cum ai descoperit poezia, cine te-a îndrumat spre ea?

A.M.G.: Mulţumesc foarte mult că v-aţi gândit la mine şi că îmi oferiţi posibilitatea să povestesc de când zburd pe câmpul poeziei, printre oamenii care au cuvintele mereu la purtător, poeţii!

Pot spune că am descoperit poezia dintr-o... joacă. Mă jucam "de-a rimele" de când eram la grădiniţă. Mai târziu, prin clasa a doua, doamna învăţătoare ne-a dat ca temă (sau mai degrabă ca o provocare, aş zice eu acum!) să scriem o poezie de maxim două strofe. Şi am scris. Am scris vreo trei. Au fost publicate în revista şcolii. La acea vreme învăţam pe de rost poezii, fie pentru serbări, fie pentru a-l impresiona pe Moş Crăciun, iar numele Mihai Eminescu mă ducea cu gândul la poezia „Somnoroase păsărele", care-mi părea cea mai frumoasă poezie existentă, sau la lacul cu nuferi pe care-l vizitasem de multe ori.

Nu mai ţin minte dacă mi-a fost uşor sau am avut dificultăţi în a scrie acea temă pentru şcoală, dar îmi aduc aminte clar că am fost apreciată, iar colegii m-au aplaudat. M-am simţit extraordinar! După o discuţie cu doamna învăţătoare, părinţii m-au încurajat să merg pe această cale şi să scriu poezii. De asemenea, tot ei m-au îndemnat să citesc cât mai mult, să-mi dezvolt limbajul şi, foarte important, să fiu mândră de munca mea. Adevăratul descoperitor în ale poeziei a fost poetul George Filip, care în urma jurizării unui concurs mi-a trimis un mesaj prin care mă anunţa: "tu trebuie să scrii poezii, că poţi". Şi de atunci a început marea aventură în lumea minunată, dar întortocheată a poeziei.

M.I.: De asemenea, în doar câţiva ani ai publicat cât nu publică alţii în zeci de ani. Mă refer la cărţi, nu la publicistica din reviste. De unde timp suficient pentru literatură ?

A.M.G.: Literatura nu este numai un hobby cu care îmi ocup timpul liber, este şi o pasiune pentru care îmi găsesc mereu timp. Nu mi-a părut niciodată rău atunci când am lăsat calculatorul pentru a citi o carte, o revistă, un articol, sau pentru a corecta o poezie. Inspiraţia nu este trecută în orar, nu soseşte la o apăsare de buton, ea vine la ce oră poftește, iar eu o primesc cu braţele deschise, cu creionul şi caietul pregătite, care-mi stau mereu la îndemână. Îmi găsesc timp pentru a scrie, inspiraţia de moment fiind ca şi foamea, persistă o vreme, iar când este ignorată prea mult timp, dispare!

M.I.: Ce cărţi de căpătâi crezi că ţi-au insuflat pasiunea scrisului şi a cititului?

A.M.G.: Sinceră să fiu, au fost multe cărţi care m-au marcat, care mi-au dat acel dor de a citi, majoritatea făcând parte din categoria fantasy, SF, horror. Poate de aceea majoritatea scrierilor mele au o tentă fantastică, ireală. Fiecare carte citită m-a marcat în felul ei, mi-a brăzdat sufletul cu sentimente diferite, unele necunoscute încă. Îmi găsesc liniştea sufletească în acest gen de cărţi, în poveşti care nu se vor materializa poate niciodată în lumea noastră. Îmi place să citesc şi despre Holocaust. Una dintre cărţile citite cu referire la acest eveniment este cartea Tatianei De Rosnay, „Se numea Sarah". Această carte m-a învăţat să privesc lumea altfel, să recunosc că există nedreptăţi mai mari decât banalităţile pentru care mă

consum zilnic. De asemenea, am fost, sunt și voi fi mereu impresionată de poeziile lui Ion Minulescu. Pot spune că acest poet și poeziile sale sunt ca o adevărată icoană pentru mine.

M.I.: Ai participat la multe concursuri literare. Îți plac asemenea competiții?

A.M.G.: Da, îmi plac foarte mult concursurile, din mai multe motive. În primul rând câștig experiență. Sunt o evaluare și autoevaluare de care eu am nevoie. În altă ordine de idei, prin aceste competiții am cunoscut foarte mulți oameni minunați, unii dintre ei devenindu-mi cei mai buni și dragi prieteni. Și dumneavoastră știți asta. Competițiile de acest gen mă ambiționează, îmi dau posibilitatea să înțeleg unde și cât am de muncă, pentru a-mi îmbunătăți scrisul, indiferent de ce premiu am luat.

M.I.: Părinții sunt de acord cu această pasiune a ta, se bucură de evoluția ta ?

A.M.G.: Părinții mei m-au încurajat mereu să scriu. Mi-au citit și mi-au apreciat munca, m-au susținut atât financiar, cât și moral. M-au însoțit oriunde am plecat prin țară la diferite evenimente cu specific literar, fie la festivități de premiere, fie la lansări de carte, fie la ședințe de cenaclu. Fără ei probabil n-aș fi scris, n-aș fi scris atât (nu știu exact cum ar fi fost și nici nu vreau să-mi imaginez), n-aș fi publicat și n-aș fi avut încredere în mine. Lor le datorez ceea ce sunt acum. Pentru asta le mulțumesc din tot sufetul!

M.I.: Cred că ai ales partea bună a rolului literaturii, adică literatura ți-a adus prieteni pentru toată viața. Cum te simți când știi că undeva, oriunde, sunt ființe care se gândesc la tine, suflete cu care comunici?

A.M.G.: Sunt atât de fericită! Sunt un copil bogat! Bogăția mea sunt prietenii răspândiți în toate colțurile țării și o parte prin diferite colțuri ale lumii. Dar indiferent unde sunt, eu îi simt mereu aproape. Am foarte mulți prieteni cu care comunic, care mă ajută să mă dezvolt, literar vorbind. Ce bucurie mai mare pot avea decât atunci când prietenii vin și sunt alături de mine , la diferite acțiuni, așa cum au fost la Buzău, București, Eforie Nord, Onești!!! Este minunat! Și când vă gândiți că majoritatea lor nu sunt de aceeași vârstă cu mine, sau sunt cu doi-trei ani mai mari! Este dumnezeiesc de frumos! Pe toți îi iubesc, îi prețuiesc, îi port în suflet și mă gândesc la ei cu mare drag. Îmi este dor mereu de ei, iar întâlnirile „în carne și oase" , chiar dacă sunt destul de rare și scurte, mă bucură enorm.

M.I.: Ai avut vreodată sentimentul că există și oameni care te pot invidia sau chiar te invidiază ?

A.M.G.: Nu prea înțeleg noțiunea de „invidie". Spun eu, nu ar trebui să mă invidieze nimeni. Fiecare are talentul său. Loc sub soare avem toți. Nu stă nimeni pe locul altuia, suntem doar unul lângă altul. Toți suntem speciali. Într-o lume normală, din punctul meu de vedere, trebuie să ne bucurăm de reușitele celor din jur și să ne întristăm când sunt la necaz. Să ne ajutăm, să facem bine, iar dacă nu se poate măcar să nu fim răi și egoiști.

M.I.: După absolvirea liceului încotro ai vrea să-ți direcționezi viața, ce profesie crezi că ți-ar aduce satisfacțiile dorite?

A.M.G.: După absolvirea liceului aș vrea să urmez facultatea de litere, cu un master într-un domeniu care să nu mă depărteze de scris. Aș vrea să lucrez la o editură, să am editura mea, să fiu traducător, să am o revistă! Astfel nu numai că aș fi în contact permanent cu literatura, dar aș avea destul timp să și scriu. Nu aș vrea să mă „rup" , să mă abat de la acest drum pe care am pornit, niciodată.

M.I.: Ce planuri literare ai în perioada imediat următoare ?

A.M.G.: Nu știu dacă le pot numi planuri, dar lucrez la al doilea roman, scriu poezii pentru un nou volum , deja este cam la jumătate, și mi-aș dori să public o plachetă cu haiku-uri.

UNIVERSALIA

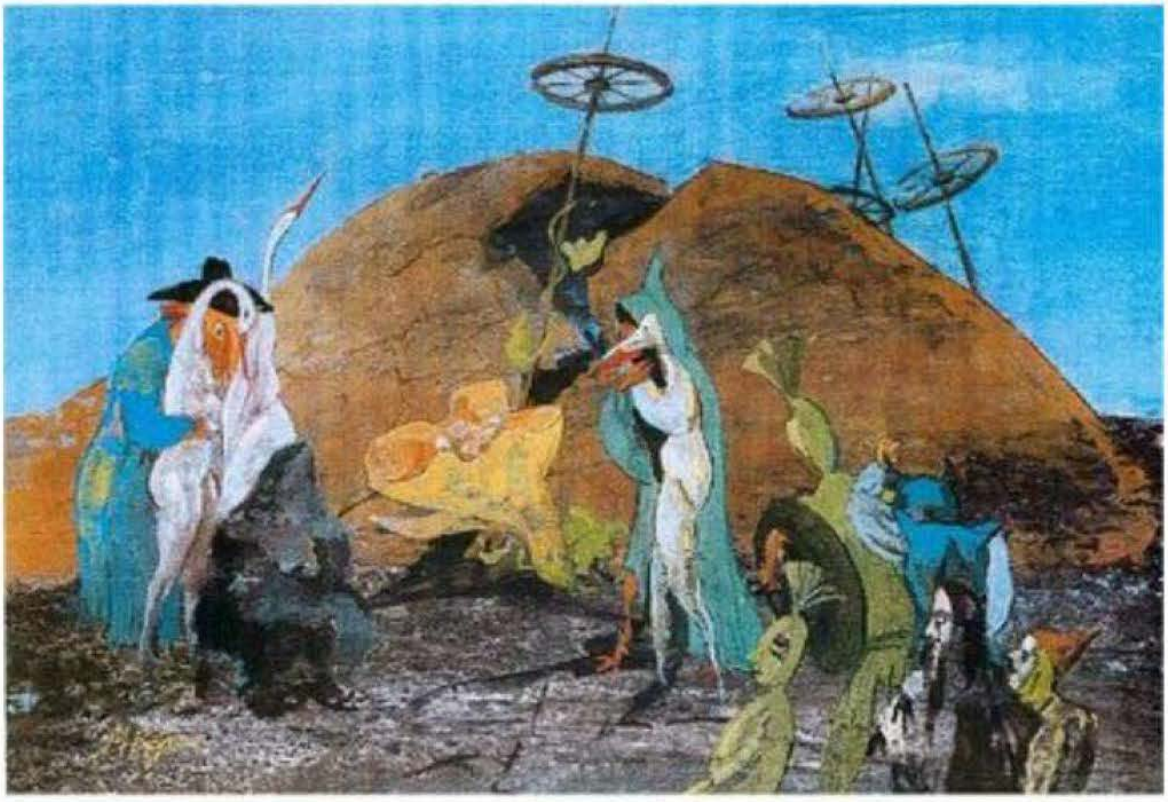

Am iubit două femei

Am vrut o femeie
blondă cu fustă de mireasă
trezit în viaţă
precum spicele grâului
când se rostogolesc
pe stâncă gravură
scriind relicte.
Am vrut o femeie
pe faţă avea un semn
în sprâncene ţinea povara
suferinţelor mortale
în mână strângea
destinul pelasgilor
istorie parcată-n mitologie.
Am vrut încă o femeie
cercetare în adânc
ne-am încununat
pe altarul-mbrăţişării
cearceaful alb
precum voalul miresei
mi l-ai furat fără milă.
Te-am iubit femeie
precum zăpada crestele
ca apa binecuvântată a izvoarelor
pe perna noastră
am cusut în vis
ochii mei,
pe veci te iubesc
femeie!
Încă nu ţi-am spus
eşti cea mai frumoasă mare
amintirile le păstrăm
cu emblema Katiushei
croşetată-n trandafiri.
Încă nu-ţi am spus
ai cei mai frumoşi copii
cu suflet i-am simţit
în lumina pelasgiană
urmele le-am lăsat.
Încă nu ţi-am spus
ai cel mai dulce cuvânt
pentru tine am
cea mai înflăcărată iubire
încă nu ţi-am spus-o...
Aştept să-mi scrii
scrisoarea ta
în stâncă o voi păstra
ca hotarul între pământ şi mare
care au călcat pe visul cel alb
săpat cu secole de-a rândul.
Aştept să-mi scrii
cu norii negri
curcubeului i-am dat culorile
frumuseţea ta
s-o lumineze în poveste
o scrisoare aştept
aştept să-mi scrii!

Focul pleoapelor

Lani:... câte secole am călărit
pe cărările ursului în peştere de marmură
în muntele uscat flori am semănat
Hava:... erau ore, minute
nu erau secole trecute
pe valurile stâncoase
pe luna am atins-o cu mâini legate
ne-au alintat ochii verzi
Lani:... tremură amintirile-n pleoapă
adâncul oceanului cu vârtejul apelor
în sertarele noastre renaşte soarele
Hava:... am crescut stejari şi pini
cu extaza vânturilor în grădina noastră
Lani mi-ai furat visul divin cu mireasma
trandafirilor care-n suflet exploda.
Lani: Hava, imnul l-ai cântat
cu harpa cenuşii
Moisiu lăuda Bătălia Kosovei
Lani scrisoare scria în „haimet" din Bonn
Aga Ymeri dezvelea calul
în polenul bujorilor
Amanetul a fost furat
de adierea primăvăratecă

(Traducere de **Baki Ymeri**)

Permisuțu'

În 1933, în Bagheria, existau zece mașini, una era a principesei de Trabia, alta a principesei Valguarnera, a treia a familiei profesorului Cirincione, altele ale unor moșieri și burghezi cu dare de mână, a zecea era a lui Ignazio: o decapotabilă de culoare galben ocru. Ignazio angajase un șofer (Graniti).

Pe atunci, șoferul era considerat așa cum este văzut astăzi un astronaut. Înconjurat de o aură de mister, era ceva între mag și om de știință. Trebuia să fie și un expert în mecanică, fiindcă în cele mai multe localități nu prea găseai nimic de felul trebuitor în caz de forță majoră.

Ignazio se slujea de mașină ca să se miște prin toată Sicilia. Îmi povestea că nici în timpuri vechi nu era lesne să fii la volan. Chiar de treceau puține mașini, șleaurile erau pline de turme, de șiruri de care și de măgari rătăcitori. Noaptea, era și mai greu de condus, deoarece țăranii circulau aproape toți fără felinar la căruță. Vara, drumurile erau numai colb și, iarna, erau adevărate mlaștini.

Căile de acces străbătute de Ignazio erau dintre cele mai rele. Mergea să guste și să comande cantități de brânză în satele de munte, drumurile fiind pline de capcane, dincolo de hoți.

Imediat după război, Ignazio își scoase permisuțu'. Așa-i zicea el. Și se făcu stăpân pe volaaan.

Din câte am auzit și din ceea ce am văzut eu însumi, Ignazio la volan a fost cel mai mare norocos din lume, întrucât a făptuit lucruri ce-ar îndrepta și cârlionții unui african.

La Vicența, în 1945, circulând pe un drum periferic, la o curbă, a pus o frână atât de brusc, încât mașina începu să i se rotească iute de tot exact ca un titirez. O femeie care văzuse toată scena leșină. Când se opri automobilul, Ignazio dădu fuga să-i dea primul ajutor.

Într-o zi, un amic din Pietra îmi povesti cum îl invitase Ignazio să meagă la țară să culeagă smochine și-l făcuse a vedea șobolani în pătrățele. Ignazio se așezase la volanul Fiatului său 127 și pornise pe corso Baldassare. La intrarea pe drumul național, traversă în mare viteză șoseaua foarte circulată. Prietenul din Pietra, cu ochii mai să-i sară din orbite, răcni:

– Poete, stop!

– Da' de ce? Am trecut peste șoseaua națională?

El o traversase întotdeauna astfel și niciodată nu pățise nimic.

Într-o zi, niște săteni asistaseră la o scenă parcă desprinsă din filmele anilor '30. Pe un drum de țară, unde erau lucrări în curs, câteva camioane descărcau de zor grămezi de pietriș. Rulând rapid, mașina lui Ignazio făcu un salt voinicesc, depăși o moviliță, câteva pietre îi făcură țăndări parbrizul, iar, la a doua grămadă, automobilul se opri cu îndărătnicie, făcând zgomot.

Țăranii care culegeau lămîi alergară în ajutorul său. Când deschiseră portiera, cu uimire îl văzură pe Ignazio culegându-și calm de pe haine cioburile. Înainte ca oamenii să deschidă gura, le spuse:

– Nu-i nimic, nu-i nimic.

– Încă mai conduceți? De-ați ști ce spaimă am tras?

Ignazio îi salută și plecă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic grav.

Într-o după-amiază, eram la pas pe Corso Umberto, când auzii un claxon alarmat și alarmant: era Ignazio la volan și-mi făcu semn să urc:

– Hai cu mine că merg la Giancarlo.

– Bine, dar lasă-mă să conduc eu.

– Nu-ți face probleme, că merg încet și pe drumul acela nu e trafic.

Abia suit, porni în viteză maximă. Automobilul se zgudui zdravăn, pentru că el apăsa cu râvnă acceleratorul și fricțiunea; eu mă trezii proiectat înainte, de era să sparg parbrizul cu fruntea. Strigai panicat:

– Stai în partea dreaptă! însă el circula tot pe latura stângă a drumului. Ignazio, ți-ai luat examenul de conducere la Londra? vrusei să aflu, nebăgat în seamă, desigur.

Mai, mai că atingeam razant mașini, pietoni, motorul scotea foc, deoarece el prefera viteza a doua, cu pedala zdravăn apăsată. Mă năpădi groaza:

– Ignazio, oprește, lasă-mă să conduc eu!

Își continuă cursa, ieșind în afara orașului, când, la o răspântie, strigai:

– Oprește!

Încetini, se uită în dreapta și în stânga, după care acceleră iar. Nu apucasem a-i spune până la capăt că venea spre noi o camionetă, fără ca Ignazio să mă audă, bineînțeles. Conducătorul camionetei inscripționate cu denumirea firmei făcu un miracol: frână în ultimul moment, coti năpraznic, ieși pe marginea drumului, oprind-se pe pajiște. Ignazio nu observase nimic. Mie mi se blocase gâtlejul de spaimă. După câteva secunde, îngăimai, apoi continuând pe ton ridicat:

– Ignazio! Oprește! Stai!

– De ce? Cine e?

– Cum? N-ai văzut camioneta încărcată ce a trecut razant și a ieșit în afara carosabilului?

Șoferul camionetei ținea brațul stâng în afara ferestrei și avea degetele din mijloc îndoite. De la distanță, nu deslușeam ce zbiară, dar nu era greu a-mi imagina. Din cauza frânării făcute *in extremis*, cam jumătate din lăzi se prăvăliseră, iar drumul era plin cu lămîi ce se rostogoleau.

– Ignazio, crezi că pe bietul om l-a lovit paralizia la brațul stâng?

Apropiindu-ne, omul de vârstă mijlocie se opri din zbierat și lăsă brațul să-i atârne cu degetele nesemnificând nimic, fiindcă-l recunoscuse pe Ignazio. Stăpânindu-și cu greu mânia, rosti cu voce îndulcită politicos:

– Oh, poete, Dumneavoastră erați la volan?

— Îmi cer scuze, îmi bătea soarele în ochi și nu te-am văzut, oricum nu-i nimic, nu-i nimic. Chiar acum, eu și pictorul Pulèo îți dăm o mână de ajutor să aranjezi lăzile.

Apoi, Ignazio îl asigură pe ton părintesc:

– Eu îi cunoșteam pe tatăl tău, pe bunicul tău, oameni de treabă erau. Acușica îți dăruiesc o carte cu dedicație.

Se duse vioi la mașină să ia cartea, moment în care omul vru să știe:

– Dar sunteți cu adevărat curajos Dumneavoastră? Ori poate nu-l știți bine pe poet, fiindcă e chiar foarte greu de găsit un localnic din Bagheria, care să accepte să urce lângă el în mașină...

Eu nu știusem până atunci că Ignazio era celebru și ca automobilist. Convorbirea se întrerupse la sosirea lui Ignazio, care-l întrebă:

– Tu porți numele bunicului tău?

Omul coborî privirea tăcut. Ignazio se uită în jur, ca pentru a-și chema inspirația și scrise: *„Lui Giovanni Di Salvo care ne-a salvat viața, Ignazio Buttitta și Carlo Pulèo recunoscători pentru o viață"*.

În timp ce el citea dedicația cu intonația și gesticulația potrivită, eu dădui fuga și mă instalai la volan.

(Traducere de **Viorica Bălteanu**)

CARMEN CAMACHO

COPIL ŞI TITIREZ/ NIÑO Y TROMPO

Dresorul de melci al lui Rafael Pérez
Estrada (1) numără fără odihnă
capetele din turma pe care-o păzește
printre iederi. Astă-seară acordoarea
de talângi va găsi, cu o lovitură bine
țintită, cea mai frumoasă undă dintre
ultrasunete. Păstorul cu păr creț își
propune să urmărească cursa fluturilor
lui Gerion (2), cu aripi elicoidale și
gigantici ochi verzi. Melcul e sătul
de cât zgomot al mării i-a intrat în
casă. Renumitul arhitect expune pe
căminul lui fosila unui nufăr. Bătrâna
împletitoare de lanțuri ADN tocmai a
avut un vis ciudat. Cameleonul oprește
cu coada-i cursul râului. Am în gât
o poftă caleidoscopică. Mă acuplez
singură.

Dumneata, da, dumneata, care-ai văzut
la teve acel documentar despre
forma galaxiilor și ai auzit vorbindu-se
despre dansul dervișului, dumneata,
care păstrezi în pivniță planurile
acoperișului, care, undeva, într-un
loc uitat, vei fi ținând zbârnelul și
cordeluța, dumneata, care cunoști cea
mai frumoasă distanță dintre două
puncte, care cunoști setea noastră,

te rog, fă ceva.

---

(1) Rafael Pérez Estrada – poet și prozator spaniol (1934-2000)

(2) Gerion – personaj din mitologia greacă, monstru uriaș, fiu al lui Crisaor și al Calirroei, care avea trei trupuri și tot atâtea capete. Potrivit unei legende, atunci când se afla pe moarte, iubita sa, Alana, era atât de deznădăjduită, încât nu se mai putea opri din plâns; ca s-o consoleze, Gerion i-a cerut să privească frumusețea naturii din jur. La vederea fluturilor, Alana s-a liniștit.

PERONUL 21/ ANDÉN 21

(Piața Armelor, Sevilla)

Cine se simte confortabil
în stațiile de autobuz
nu se simte bine în aeroporturi.
Chestiune de clasă.
Jorge RIECHMANN

Femeia care-așteaptă așezată pe-o bancă
de pe peron nu citește ora de pe ceasul
pe care-l poartă la mână: o privește
numai.
Un amant sedus îi trimite un sms iubitei.
Ajunge la mine.
La toaletă escrocul probează un nou chip
în fața oglinzii.
Ei sărută o blondă cu buze teșite.
Mamele și mirii ce-și iau rămas bun pe
peron se simt ispitiți să interpreteze
scena de film în care alergi afară, prinzi
trenul cu aburi și-ți dai mâna, prin
ploaie și prin cristal, cu delicata copilă.
Muzică.
De pe peron, la fereastră: acesta e
singurul loc din lume în care tristețea
ține capul sus.
Deodată, simt insuportabila dorință de
a avea pe cineva care să mă iubească.
Frumos sau urât, oricare-ar fi să fie:
cineva care să mă iubească.
Cei ce se uită la mine știu că scriu despre
ei și se sperie mai abitir decât ar face-o
dacă, în loc de creion, aș ține-n mână
un revolver.
Șoferul verifică documentele și mustră
călătorul deoarece a încălcat nu știu ce
normă. „Scuze, n-am știut...” – spune
pasagerul. „Fiindcă trebuie să știi totul”
– ripostează cel foarte ignorant.
Soarele, care știe că e duminică, trudește
în slujba ei.
Visez linte.

(Traducere de **George Nina Elian**)

CÉSAR CURIEL

Timpul

„Ori oglinda aceasta îmbătrânește
ori ceea ce văd e un delir...”
Oscar Hanh

M-am uitat de fereastră în propia-mi mirare,
am văzut un bătrân ce scria
și înaintea lui mai era unul care plângea.
Ca o lovitură, a venit îndoiala
năpustindu-se asupra viselor mele
de himeră rănită,
simțeam cum îmi fuge pământul
de sub picioare
văzând în oglindire tulburea
culoare argintie ce îmi zugrăvise
toate poftele;
inima îmi palpita
deasupra unei impure esențe de scaieți
naufragând între iubiri și amintiri
pe care timpul le acoperă de praf
însă niciodată nu le uită.

Eros

Totul e tăcere mai puțin gura ta
cea care îmi trezește în zori
privirea din trup.
Totul e nimic, și zicând nimic
moartea vine cu distanța ei
ca să-și aducă visele famelice.
Trupul tău e totul
pentru că în pântecele tău se află
sanctuarul celor o mie de fluturi
care sunt viața
când mângâierea cu dreptul ei solemn
face din noapte complicea nebuniei mele
când te posed.
Buzele tale sunt ploaia măruntă
ce iese ca o susurare pe care o plăsmuiești
peste membrul meu
făcând din asta o întâmplare
cu umbre vagi formate
din trupurile noastre.
Totul e distanța ce se scurtează cu amintiri
pentru că fie care amintire e simțire
respirația încă în viață,
în viața mea,
tu ești ceea ce îmi doresc cel mai mult.

Litere prin praf

Eu nu înțeleg de reguli și false cuvinte,
viața e un dar pe care
încă nu l-am desfăcut
între inimile furate și altele
ce nu le-am cunoscut,
ochii mei au pus paranteze în ochii tăi
cu ai mei
într-o zi viața îmi va cere socoteală
pentru ceea ce, fără să vreau am distrus
și-mi vor fi diminețile o turbare de plânsete
pe care fără îndoială le voi scrie în poeme,
literele acelea vor rămâne acolo
pe care timpul în deteriorare le va acoperi,
unde praful se așează la vremea lui
el e domnul și singurul stăpân.

Poemul XIX

Mor!
Sub cerneala ce dezbracă noaptea
sfâșiind liniștea copacilor
ce cad adormiți

sunt aceiași ce cheamă
ambarul ochilor tăi
sub lumina diafană care rupe ceața
cea care se ascunde în întuneric
și îți păstrează chipul.

E imposibil să ascunzi atâta frumusețe
când sublimă și nudă te înalți
în nostalgiile mele
în nopțile complice viselor mele
tu mă săruți.

(Traducere de **Elisabeta Boțan**)

DANIEL MONTOLY

Limita se desprinde

Se desprinde
ochiul fără limite dacă îl pun
în ultima ei privire
pe care mi-o amintesc.
Astăzi cea care mă privește
e o altă femeie
vocea ei nu se oprește
cu ceasul, și nici cu cântecul
cocoșilor
legănându-se în echinoxuri
de gâturi nocturne
căutând joaca în răspunsurile mele
cu cărțile uitării
în alte limbi.

Dacă vreodată

Dacă vreodată
peste noi înșine va cădea din nou
strălucirea picioarelor sale
intensificând fiecare noapte
extenuată, și ea
care abia visează famelice vise
lamentări de fond
naufragiat de fracasări
transformate în călăreți
fără aventuri,
va trăi mulțimi de amiezi
fără nopți cu dinți,
la marginea invocărilor
bând fără încetare
sorbituri de lumină.

Sărutul femeii păianjen

Când am introdus limba
i-am simțit dinții de câine
mușcându-mi inima.
Am vrut să o dau la o parte
însă privirea sa brutală
a pus stăpânire pe picioarele mele
reducându-mă la o grămadă de oase
în trupul-mi chinuit
de demonii bătrâneții.
M-am resemnat
să fiu devorat de cuvintele ei
ea captivată de uimire
a refuzat să mă mănânce. Nu știu cum
ochii mi s-au umplut de nori atât de albaștri
ca penele păsărilor onirice
care îi împodobeau pletele
de femeie cu păr lung și bogat.

Spiritul muntelui

Acum nimeni nu mai vorbește
în dialectul acela al păsărilor magice
ale căror pene de fulgere
își făceau cuib
în ochiul vulcanilor morți
fii ai bătrânului ieri din munți.
A fost condamnat la ostracism
de cei care au cedat
cu supunere voința duhului
care îi hrănea cu teama,
calmând ura
acelei cărți de fantasme.
Și s-au auzit strigăte
împotrivă din ținuturile cenușii.
Au fost victimele torturii
începute de aer,
cu mâinile lor albastre amputate,
cu trupurile lor palide,
muscați de dinții câinilor roșii
au fost găsiți dezmembrați
în stomacul norilor
cu cuvântul despărțirii
pe buze, susținând
ultimul sunet
cu gâtlejurile lor de gheață.

(Traducere de **Elisabeta Boțan**)

DAVID BAZO GALÁN

Recviem de umbre

Îmi place să mă uit cum zboară
berzele în noapte:
sunt precum fantasmele
care, obosite de a-şi face simţite
lanţurile de tristeţe,
se vor imola tăcerii lunii.
Uneori,
când umbra neonului mi se face eternă,
îmi e de ajuns să privesc acoperişurile
şi, cum motanul îşi caută orele acolo,
să uit, poate, că dorm
pe tăişul glasului ce mi se stinge.

Implozie

Buze de vânt peste hăuri silenţioase
cu gust de vin de cuvinte
în uraganele mâinilor mele.
Sunt vocea care amuţeşte în pulsaţiile
tuturor sufletelor din lume.
Dacă mă priveşti în ochi,
unde sirene muribunde îşi găsesc sfârşitul,
poate că îmi vei găsi speranţa,
poate că vei găsi doar uitarea
sau amintirile mele.

Idolatri

Şi continuăm să facem idoli din nimic,
ca şi cum un interminabil joben
ne-ar şterge lacrimile.

Gol

Plăcut miroşi numai dacă
o mie de oglinzi
îţi repetă prostiile fără încetare.
N-ai fost niciodată ecoul vocii tale
sub soarele lui "eu voi fi", doar o tăcere
care îmi îngheaţă fiecare vers în mâini.

Oracole

Suntem lună de sare peste eterul
inconştient,
o mângâiere de negură dureroasă,
o zvâcnire de nisip nesăbuit
în ochii slabi ai vieţii.
Vântul se dezbracă când ne trezim
în negurile nufărului corupt
şi tremurări de soare rupt în fâşii.
Există vise în urma pe care copacii
au lăsat-o pe chipul tău
în mâinile mele.

Spirala

Clopotele au bătut peste ţinutul pustiu
în timp ce rădăcinile celebrau
o urgie de oase şi de cenuşă.

În templul lui Yarilo

Amintirea sibilelor în urzeli dureroase.
Urmele lor,
pleoape căzute şi aventuri,
se risipesc cu prima lumină a zorilor.
Exită vâsc pe aşternuturile cerului.
Stelele au tăcut
în cântul de durere al vitejiei tale,
violenţa noastră.

Silenţiu peste silenţiu

Silenţiu peste silenţiu.
Din leagănul ramurilor tale
tristeţile cu gust de gutuie fâlfâiesc
peste adieri de cafea.
Cenuşile
se înroşesc când merele cad
în valurile copilăreşti care repetă
că silenţiul va arde peste silenţiu.

(Traducere de **Elisabeta Boţan**)

ELIZABETH CAROLINA MUÑOZ FLORES

Corabie în derivă/ Barco a la deriva

Plouă cu cenuși împrăștiate-n nesfârșitul
văzduh al uitării.
Dor rănile ce putrezesc încet-încet din
pricina disprețului tău.
Îmi lipsește aerul, simt că viața mea
atârnă de un fir.
Dac-ai putea pentr-o clipă să-mi vezi
chipul, ți-ai da seama că nu există spa-
țiu pentru mine în această croazieră
a timpului.
Nu voi uita nicicând lungile ore în care mă
plimbam cu tine, înghețata pe care-am
împărțit-o în piață, săruturile-acelea
pătimașe pe care ți le-am furat în timp
ce dormeai, mângâierile-acelea ce
se jucau pe pielea mea, trezindu-mi
instinctul sălbatic din care numai
cu tine mă-nfruptam.
Azi-noapte am visat că veneai în ospeție
la mine-n dormitor, ți-am simțit
mireasma în care mă pierdeam,
buzele roșii, pielea de scorțișoară,
bătăile inimii păreau să devină mai
repezi în timp ce te-apropiai și exact în
clipa-n care buzele mele se pregăteau
să le roadă pe-ale tale m-am trezit din
acea vrajă.
Nici nu pot călători cu tine mai mult decât
îndrăznești din clipele în care dorm
și somnul însuși îmi dăruiește câteva
minute să te iubesc, să te sărut și să
te am.
Nu știu unde ești, unde te-ai dus, nu știu
care sunt bra-țele-acelea care astăzi îți
dau adăpost, sunt doar sigur că dacă
viața mi-ar da ocazia să te-ntâlnesc
în drumul meu din nou, m-aș agăța
de brațele tale și nu ți-aș mai da
drumul, chiar de-ar fi să străbat pe
jos aceste cărări, și desculț aș face-o,
aș da valoare timpului, aș dezarma
turbulențele unui oftat și-aș rămâne
acolo, în liniștea apelor, alături de tine,
pentru vecie...

Utopia dragostei/ Utopía de amor

Adorm sunetele, peste culmi se odihnesc
muzele, singuratice și tăcute.
Lumina se estompează, umbra din
penumbre amenință
să izbucnească în plâns.
Rimele se sfărâmă, făcând pulbere versul
acela îndrăgostit.
Privirile se pierd în valurile iubirii eterne.
Farmecul e nesigur atunci când caut
adevărul în hăul tainelor.
Ploaia rară străbate cerul sterp în
căutarea casei tale.

Sărutul uscat a hotărât să se
cuibărească-n alt trup,
în vreme ce ale mele se sting ofilite de
dispreț.
Noaptea-ți șoptește numele, iar dorințele
muribunde-ale patimii freamătă.
Suspinele pierdute slăbesc în goliciunea
dorințelor mele lacome de mângâieri,
setoase de sărutările tale.
Merg alergând alături dragostea ta și a
mea, căutând punctul final de-ntâlnire
și, cu cât te depărtezi, cu atât am mai
multă nevoie de tine.
De te va-ntâlni pe undeva, vântu-ți va
povesti că mă hrănesc din utopia
dragostei tale.

(Traducere de **Costel Drejoi**)

FRANCESCA LAVINIA FERRARI

Te-aștept de cealaltă parte a ușii/ T'aspetto dall'altra parte della porta

unde cerul e chiar albastru

iar lanțurile sunt inele ce
plutesc în voie

unde bucuria absenței greutății
e lumină de dăruit

iar cântul păsărilor
e tril lăuntric.

În lumea asta cu susu-n jos

în care gândul se crapă și se deschide
revărsând nectar

iar ființa se-arată fără teamă
în toată goliciunea-i

eu te aștept.

Acolo unde aripile sunt o dată
pentru totdeauna metaforele
cele mai nimerite

Avioanele-au înnebunit/ Gli aerei sono impazziti

iar nasul încearcă să urmeze
tainicul desen

al dârelor chimice

În balconul gol/ Sul balcone spoglio

stau îmbrăcată-n roșu.

Iarba încă vie de pe câmp
ți-nfășură pasul

cu un brâu arămiu.

Închipuie-ți un măr copt
printre ramuri negre și negură

[Să mă las în voia.../ Abbandonarmi...]

Să mă las în voia
mâinilor tale
acoperite de panseluțe
să redevin embrion
de lumină pentru-a sărbători
un strop de iubire

Aș vrea să dansez
în gâtlejul vântului să zbor cât mai sus
pierzând în ceața amintirilor
cheful pentru ziua de mâine.
Acum nu trăiesc
nu există o oră pe care s-o oprești
ca să m-aștepți

Prezintă-mi apa unei bălțoace/ Presentami l'acqua d'una pozzanghera

și spune-mi dacă sunt eu
luna în creștere care se vede-n ea

și pare un taur furios
împotriva pământului

Eu n-am nevoie de tine/ Io non ho bisogno di te

tu n-ai nevoie de mine
pentru-a sta în picioare

dar așa independenți

și uniți doi câte doi
sau câte zece

suntem lucrul de care lumea are nevoie

(Traducere de **Costel Drejoi**)

GANI S. PLLANA

Aşteptare

Deseori în tăcere se aşteaptă
gândurile,
se încurcă,
şi, după fire,
orice curge cu timpul,

iar timpul fuge
conform legilor sale,

continuă cu obiceiul său,
iar noi aşteptăm, aşteptând...

Strălucire

În tăcere,
fugă după fugă,
respiraţiile se înmulţeau,
umbrele păreau tulburi.

Din nou tăcere,
mişcarea pleoapelor se-ngreunează,
inima gâfâie,
întinderea mâinilor se eliberează.

Începe claritatea,
două inimi se-mpreunează,
cerul se deschide,
mii de stele strălucesc.

Mama mea doarme liniştită

A fugit prea repede din această lume,
mi-a lăsat amanet multe cuvinte,
i-au ieşit toate,
ea doarme liniştită în veşnicie.

Mi-au spus
că fusese nobilă,
mi-au spus
că a iubit adevărul,

Mi-au spus
că fusese vitează,
mi-au spus că
m-a iubit mult,

Mi-au spus
că m-a legănat în inimă,
mi-au spus că
mi-a cântat cântecele de leagăn.

Mi-au spus că
m-a sărutat pe frunte,
mi-au spus că
prea mult m-a binecuvântat.

Mi-a spus că
a iubit pe toţi copiii lumii.

Diseară scriu

Mai e timp
când vroiam să scriu,
a devenit un timp lung,
din acea zi...

De ce scriu diseară,
nu întreba,
îţi spun singur.

Vreau să mă descarc
dintr-o duhoare de cuvinte,
care îmi stoarce sufletul.

Scriu,
fiindcă vreau să dau tot duhul.
Această scrisoare va veni
în mâinele dumnevoastră cam târziu...

De ce ai fugit?
De ce te-ai topit?
Mi-ai spus că mă vrei cu inimă,
te-ai înşelat rău,
te-ai orbit după orice.
Nu ştii cum diseară,
mă înduioşez diseară scriindu-te...

(Traducere de **Baki Ymeri**)

GIOVANNA FRENE

[Definiție] / [Definizione]

Numim moarte acea condiție
prin care amintirea cuiva
aflat încă în viață ni se pare
absolut fără rost.

(Mutare)

I.

[se suprapun, uneori par
să coincidă, se proiectează... /
si sovrappongono, sembrano
a tratti coincidere, si proiettano...]

se suprapun, uneori par să coincidă,
se proiectează
treptat, se curbează în toată perfecțiunea
cărămizi de fum, greșeli
puse-n seama altcuiva
pentru-a nu fi ale noastre, prăbușite
din pricina înălțimii, și umflate.
plouă negru, curbat.
dar nu e așa.

II.

[de neînchipuit primejdia mocirlei,
nu vorbești despre asta.../
inimmaginabile il pericolo del fango,
non se ne parli...]

de neînchipuit primejdia mocirlei,
nu vorbești despre asta.
ai nevoie de-o hartă, materialul uscat,
ca să te ții după
cea din fața ta dacă e iute de picior,
încă și mai iute urma
dacă desenează dinainte falsa
coincidență, care
numără, se suprapune, pare să coincidă,
nu plouă, dar niciodată nu e așa.

III.

[se suprapun ca separare firească
și schimbătoare.../
si sovrappongono come separazione
naturale e mutabile...]

se suprapun ca separare firească
și schimbătoare,
profită de separare separând, dar totul
deja s-a-ntâmplat:
fractură măsură numai fractură,
circumscrisă întregului caldarâm
numind putere ruina vremii. plouă.
sau nu plouă. dacă harta orașului e harta
lumii, dacă rădăcina
e dușmana rădăcinii, ce e.

IV.

[pentru ca dușmanul să-ncolțească-n
dușman, pe timpul nopții
se schimbă unul cu altul.../
perché nemico germogli a nemico,
di notte si sostituisce...]

pentru ca dușmanul să-ncolțească
în dușman, pe timpul nopții
se schimbă unul cu altul,
se-nalță-n văzduh precum aburul, se ivește
în chip de-ntunecat cavaler
ce merge călare
pe sine însuși: fabrică bine cel ce fabrică
la urmă, profitând
de schimbarea de acțiune, scopul
nu se schimbă nicicând,
dacă plouă,
dacă dumnezeu vrea, dar nu plouă, nu,
dar pământul
nu e salvat, hârtia e desfigurată

(Traducere de **George Nina Elian**)

GREOGORIO MUELAS BERMÚDEZ

Lampedusa

Pe țărm
resturile naufragiului
și cântecul ascuțit
al sirenelor.

Speranța se sufocă
înaintea liniștii sepulcrale,
zeci de priviri neajutorate
în fața îmbrățișării mortale a valurilor.

Acum doar palida reflexie
al atâtor vise rupte de foame,
război și mizerie.

Iubire demon

Când dorința se face stăruitoare rană
Acolo unde sângerează virtutea
publică pentru a fi un viciu privat.
Tremurul buzei, carne, iubire demon...

Învinuit de ceea ce nu se poate spune,
condiția
amantului neobrăzat în delirul său,
care prea mult privește, atinge și sărută.
Sunt orele de noapte ale ofenselor

acolo unde degetele se fac bolduri,
și unde negarea este interzisă.
Este regatul excesului, fundamentul

cearșafurilor calde, al culpei
nebune. E treaba marchizilor,
a consulilor Sodomei și Gomorei.

Nimicul

Lui Antonio Praena

Cufundare în nimic:
deșert de cenușă
unde setea se arde,
zid de tenebre,
ce orbește privirea,
timp de neîntoarcere
unde totul se sfârșește.

Schubert Park

Atunci se făcuse liniștea.
Era într-o zi de martie, în Viena,
anul o mie opt sute douăzeci și șapte.

Ludwig van era la pian
Compunându-și a zecea simfonie,
când nimicul i-a spus la ureche:
muzica s-a terminat.

Și aceste ultime măsuri,
s-au pierdut în noapte
ca o odă a tristeții.

Acum se acultă doar allegroul
vântului ce clatină chiparoșii
din Schubert Park.

Timp mort

E treaba oamenilor fără suflet
să se uite cum timpul trece fără rost
pe când visele lor îi preced
și umbrele lor întunecate îi răsplătesc

E treaba arhitecților
de castele de cărți de joc și de nisip
în voia valurilor și a vântului,
căci nu există adăpost să rețină
nici dig care să oprească
scurgerea firească a orelor.

Doar timpul ne judecă dojenitor,
căci el e vârtejul prin care orele
și zilele, anii și erele
se aruncă în cel mai complet nimic.

Și totul e timp mort,
timp nou-născându-se,
murind din nou în fiecare clipă,
să ne-adaptăm băitãile inimii la căderea lui,
lumina lui e umbra noastră,
ritmul său la viața noastră.

(Traducere de **Elisabeta Boțan**)

HEBERTO DE SYSMO

Pagină cheie

Propolis de cerneală
cel ce scalzi această pagină de umbră,
azi mă topesc în tine.
Onestitatea ta mă insultă;
refugiul acestui mizerabil nonconformist.
Îmi explorează conștiința și rostește
numele vântului.
Paginile mele sunt universul,
pagina mea, lumea mea,
pagina-trup.
Glasul meu își sângerează
nesfârșita angoasă,
eul meu caută pagina pătată
cu sângele celui pe care-l înlocuiesc.
Ce eu se răscumpără, ce voce, ce pagină,
a acestei părelnice ființe
ce nu se mai găsește?
Pagina e barca,
e vela și oceanul,
ea e cea care adăpostește
aceste nenumărate pleonasme.

Izomer incalculabil

Traiul de cealaltă parte a poemului,
în nestatornica țară a făgăduinței
— acest regat utopic de legendă —
pe care aed și trubadur
îl cântă și-l visează,
trebuie să fie atât de greu ca traiul
fără poezie.

Traiul în reversul poemului,
cântarea uscăciunii și a decadenței,
prin cristal
contemplarea vestirii grotescului;
e devalorizarea persoanei și a artei ,
sărbătorirea pe ascuns
a autismului Frumuseții.

Trandafirul călcat în picioare pe trotuar

Lui Blaz Muñoz

subtil testamentul trandafirului
își risipește tenebrosul discurs
peste uliginosul amfiteatru,
arzător, cadavru-i rafinat
nu încetează să însemne frumusețe
printre lucruri.
Petalele-i pătate vopsesc
cu roșu carmin întunecatul trotuar,
și sufletul său parfumat se înalță
pierzându-se printre mirosuri
pestilente.
Vața lui este o armonie teoretică,
moartea sa, o expresie teleologică,
drama de a exista e în mâinile sale
consagrare teodicee.
Mesajul trandafirului este iubire,
cântecul cu un singur picior al
miresmei.

Răsărit în chiparosul vrăbiilor

Noaptea trece, iubire, și eu gol,
contemplu în ghemul cărnii tale
cât de mizerabil sunt, și frumusețea.
Contemplu în tulul minunatei coapse
lumina zdrențuită de mângâiere,
îmbucătura rafinată de foame.
Noaptea trece, iubire, și eu blestem,
clipele rămase dintr-un timp greșit,
blestem extraordinarul la eternitate;
să te iubesc mereu,
și binecuvântez mirajul visării
să nu se lumineze de ziuă.
Noaptea trece, iubire și nimeni nu știe
de această rană de neînlăturat
ce ne unește.

(Traducere de **Elisabeta Boțan**)

JOSÉ SARRIA

Sodoma

Nici măcar Lot nu și-a putut închipui
că foarte adânc în lăuntrul acelui sfinx
continua să freamăte o inimă
atât de liberă căreia nu i-a putut
pune căpăstru
încăpățânarea unui Dumnezeu
străin bătăilor ei.
Din când în când se spune că ochii lui
privesc spre Sodoma
printre aşchiile cristaline
de sare, încercând să salveze
aducerile-aminte ale celor care,
astăzi cenușă, ieri
au fost propriul lui sânge,
săruturile, nebunia-i nemărginită.

Sudul/ El Sur

Lui Julio Martínez Mesanza,
Mohamed Doggui,
Rafael Morales și Diego Valverde

Acelea au fost zile
fericite, când veselia
ţimbalului, lăutei și tamburinelor
se-mpreuna cu parfumul
mirodeniilor și mentei,
cu profilul fetelor
de lângă potecuța găinilor,
cu lumina ce se stinge
față-n față cu-albastrul unei mări
ce scaldă golful Cartaginei.

Acelea au fost zile
pline de noroc,
când am crezut că atingem
eternitatea și ne-am simțit
eroii vieților noastre;
zile când era de ajuns
plăcerea unui ceai cu semințe de pin
pe vreo terasă
din Sidi Bou Said.
Atunci era
atât de ușor să cucerim lumea
și să savurăm
gustul de dafin
al propriei noastre existențe!

În zilele-acelea Sudul
nu era un punct
pe itinerariul de pe hărți.
Sudul era fericirea
inimii mele călărind
pe-azuriul porților
din Sidi Bou Said
în vreme ce galbena mireasmă
a lămâilor vestea
triumful vieții.

Heralzii negri/ Los heraldos negros

Fotograful Fernando García Arévalo găsește pe coastele Cádizului (în urma naufragiului unei lotci) cadavrul unui tânăr. Îi localizează trupul după sunetul neîntrerupt al telefonului mobil.

„În viață sunt, uneori, lovituri atât de puternice... Nu știu!
Lovituri aidoma urii lui Dumnezeu.../...
Or fi, poate, mânjii unor barbari Attila
sau heralzii negri pe care ni-i trimite
Moartea." *(César Vallejo)*

De mai mulți ani,
în amurg, Aixa, plină de-o nemărginită
răbdare, se-așază
în poarta casei
ca și când ar primi vești de la copii.

Ascultă doar tăcerea, heralzii
negri pe care-i trimite Moartea.

Aidoma unui harpon sinucigaș,
tăcerea se-nfige în coasta ei
și, deși rezistă, la fel ca o balenă,
în fiece seară presimte
tot mai aproape loviturile
ce-o vor face să sucombe.

De ceva vreme Aixa nu mai așteaptă
minunea, ci doar
ca cineva să răspundă la chemările ei.

(Traducere de **George Nina Elian**)

PAOLO MARIA ROCCO

(De pe acoperişurile caselor din oraş au înclinat.../ Dai tetti delle case di città si è propensi...)

De pe acoperişurile caselor
din oraş au înclinat
să creadă că răul de înălţime nu merită
o pauză de reflecţie, că totul nu e în golul
inimii de nepătruns. Ca şi aerul
ce nu-ncetează
să-şi tragă sufletul şi uneori
hotărăşte să se-nvârtă
printre antene, te văd suptă de gudron
că te caţări pe cabluri să vezi
dup-aceea asfaltul
dacă place şi astfel succesiunea
ameţitoare de ambuscade: sunt
nenumărate cocoaşele
de care suntem înconjuraţi,
iar la viteze nebune
suprafeţe convexe, din toate părţile.

Priveşti dealurile. Se dezlănţuie-n ochi
belvederea
necruţătoare, nepotrivită mişcării
rapide precum măştii senile
vastitatea necunoscută.
Nu se poate urbaniza,
ai spus, inima pe dinăuntru
aşa cum e purtată
la vedere, se-ntoarce-asupra lui însuşi
gândul că re-ncepe să greşească.
Eu vedeam
cerul duşman şi iarăşi pe deasupra teoriilor
armoniei perfecte îmi închipui
că tu acum îi descoperi
în mijlocul aleii pe tinerii străzii
înviorând doar c-o privire fustele fetelor

(Iată limbile ce se iau la-ntrecere, iată marea.../ Ecco le lingue che competono, ecco il mare...)

Iată limbile ce se iau la-ntrecere, iată marea
de foc, iată se-nalţă coloane de fum.
Un carusel
de flăcări începe, şi de molii. (Abia te
deslușesc
înlănţuită de puşca ta. Eu nu-l car
pe câinele
meu dincolo de curte). De unde poate veni
suspectul care suntem într-un fel solidar
şi-mpreună
duşmani la cataramă în izolare. E firesc
să izbucnească străluciri de flăcări
pe pereţii caselor,

prin urmare

nu e-ntâmplător că solidul gudron
se alterează acum,

aşa cum e,
modelat de căldură pe străzi.
Nu ne poate păcăli vestea
viitoarei furtuni, nu e nicio
ameninţare de ploaie
aici jos care să ne-ngrozească,
nu-i niciun motiv în cer
sau pe pământ în fine care să alarmeze.
(Nici măcar nu-nţeleg tresărirea
ce investighează, pe margine,
intrarea sa nesigură
în acest eveniment). Animalul?:
stă nemişcat încât face
între bariere el însuşi pe cadavrul

(Traducere de: **George Nina Elian**)

PIERGIORGIO VITI

[Se pierde printre paginile teletextului.../ Si perde tra le pagine del televideo...]

Se pierde printre paginile teletextului
și un film vechi datând din anii șaptezeci,
pe urmă cu degetele
învârte un stilou.
Ar vrea să doarmă, dar nu poate,
ar vrea să fumeze, dar nu poate
nici măcar asta s-o facă,
poate doar să parcurgă o rubrică
în care numerele de telefon
îi aduc aminte de-o vreme
și de-o viață de-altădată:
în serile de vară de la Vespa
faleza părea
coborâtă din lună,
apoi fetele se vârau sub pleduri
și deja știau ce-au de făcut.
Erau ani de autostop
și bilete neplătite,
de brichete și coituri la grămadă,
apoi, după ce făceau dragoste
pe după stânci sau prin vestiare,
scriau „for ever" pe nisip
înainte ca valul
să-și facă datoria.
Acum însă, portarul de noapte
e-aici, singur,
să-nregistreze sosirile și plecările
și-și spune povești
ca să nu-nchidă ochii.
Dar, în cele din urmă, adoarme
întotdeauna,
aproximativ în zori,
când întâile amortizoare
inaugurează dimineața
și glasuri fără chip
se-aleargă pe stradă
ca și cum ar fi și ele în lăuntrul
unui vis
din care nu știu
și nu pot să iasă.

[Nu-ți bați capul din cale-afară.../ Non te ne importa molto...]

Nu-ți bați capul din cale-afară
să vinzi dispozitive ce transformă
și purifică apa,
pe tine, vânzător într-un mall
care te plimbi nervos
și umpli cu scrisori căsuțele goale
ale unei grile de cuvinte încrucișate.

Mesteci gumă, îți faci de lucru
c-un celular
și nu oprești niciodată pe nimeni,
nu vrei să vorbești cu nimeni,
ți se rupe de procentele de vânzări,
de contracte,
ți se rupe de premierile pe unitate,
de plățile anticipate.

În fond, ai vrea să fii
în orice altă parte:
la mare, de exemplu,
să privești valurile ce fleșcăie
bikinii milanezelor,
sau la Giorgio, să iei un aperitiv
cu un piesă pop în fundal
și c-un ziar pe care să-l răsfoiești
în tihnă.

Nu, nu meriți asta,
vânzător într-un mall,
pari un Crist pătimind pe cruce
și cu ochii, cu ochii pierduți
printre rafturi goale

de vitrine încă în pregătire.

(Traducere de **George Nina Elian**)

SOFÍA RODRÍGUEZ GARCÍA

Rugăminte

Înfățișează-mi dimineața
sub umbrele dalei,
du-mă spre corzile viorii pictate,
destramă trei fraze roșii
cu căldura pardoselii
lasă candela tremurătoare
să ți se sufoce în piele.

Nu-mi da indicații,
sudoarea îmi acoperă loviturile trupului,
copitele îți lungesc tentaculele
și zborul ți se încarcă de motoare cu ace

Ce importă dacă mă împodobește
trădarea?
Aduce adieri ce mă îndeamnă spre tine
Și minciuna te spoiește?
vântul întunecat nu e lamentarea ta
nici o taină în delir

Poate că aici- în marea mea de valuri
atât de șovăielnice –
puțina înțelepciune te nesocotește
cerc depărtat într-o parașută de sarcasme
îți salvează privirea cu o îmbrățișare rece

Furie de poeți

Poetul duce dorul departe
distanța sufocată.
Nu o vrea pe țărmurile sale,
bufon în proprii săi papuci
destin cu arome de sare

În rugul său
aruncă picioare de rac cu numele ei
și repetă cu gingășie:
suge sângele
insidioasă femeie ce vopsești în vocabula-ți
balconul tristeților
amăgitoare sirenă,
fie ca o aromă-născocire
să te aromatizeze cu floarea-soarelui
să te ducă departe,
desfătare blestemată a ochilor

Cu o lacrimă de vene
își dă furia poetică
cu pumnii strânși
își îmbrățișează fluidele căzute

poetul îi scrie visând

îmbătat de țipetele sale,
cu o hienă de râuri în gâtul său,
cu umbrela-i de soare de țepi triști
așezat în scaunu-i acoperit de ochi

Ea nu-i va sta pe umerii
cu sângele suicid și sedus

Letal

Scapă-mă de râsete absurde
săruturi dulci și texte biciuitoare
Tâlhărește
mușcăturile sufletului.

Când vei putea strigă-mi demonii
pe care îi îmbrățișăm cu râvnă

Trage-mi hainele de mâna a doua
copleșește-mă ca să te văd
ajută-mă ca pe-o bolnavă terminală
acestui bun sfârșit ce vrea
să mai nădăjduiască în tine

Fă din lume
restul golului
porul jăratecului
irosirea care ne învăluie
toate astea la recurența
la care ajungem

(Traducere de **Elisabeta Boțan**)

VAHBI MIFTARI

Poveste despre lucrurile din jurul nostru

Trăiam înconjurat de iarbă deasă
Şi mă gândeam că lumea este
un tufiş multicolor

Din care se poate înfrunza mii de fluturi
Care lansează săgeţi colorate
Răspândindu-le pe cerul aspru

Nimeni nu ştie ce avea în minte
Ca şi cum ar desena mii de cerculeţe
Şi ar crea poziţia mea

In timp ce-ntr-o zi m-am întâlnit
cu mine-ntr-o oglindă
Curajul de a nu fi fugătorul cotidianului
Care m-a convins că închinarea
spre viaţă costă

Şi astăzi când văd vise
îmi-e frică să-mi placă
Iar reîntoarcerea lor poate fi dificilă

Între timp tu ai găsit modelul
în figura celuilat
În suferinţa lui de a cunoaşte
mai bine omenirea

Oricum acum sunt convins
Că apropierea deschide calea fanteziei

Care ne identifică impenetrabil
cu înfăţişarea din oglindă
Şi cu modelul pe care l-am căutat în viaţă

Sunt convins definitiv
Că toate aprecierile trăiesc în noi

Că vom găsi ceea ce ne-a fost pervertit
cu timpul

Poveste despre lumină

Copil fiind am avut un viciu greu de lăsat
Dorinţa de a mă juca cu obiecte mari

Noaptea mă trezeam de coşmaruri
Cu o singură dorinţă: să fug
de lumina orbitoare

Am îndepărtat mesteacănul din privire
Şi perdeaua care se clătina fâşâind de vânt
Revenind la locul meu

Am căutat un fascicol de lumină
acolo unde zeii au jurat
Care nu mai exista de secole

Astfel viaţa mea s-a scurs în căutări
Până ce lumina m-a orbit
şi nu am distins nimic

Apoi ritualul s-a transformat în jocul
Întunericului de pe câmpul nesfârşit

Nici astăzi nu ştiu dacă asta
mi-a dat satisfacţie
Sau a fost jocul înfricoşător
al viitorului omenirii

În timp ce se juca pe întinderea câmpului
Şi pot fixa fascicolul aproape în mijloc

Acum m-am transformat
într-un călător nedemn
Şi am o mare dilemă

Unde să-l pun

(Traducere de
Baki Ymeri & Adriana Tabaku)

LA CURȚILE DORULUI

Poezia riturilor de însănătoşire
NUMĂRĂTOAREA MARE ŞI ALTE DESCÂNTECE

Afirmaţia de mai sus, însă, are un evident caracter exclusivist, întrucât nu se poate generaliza ideea că descântecele ar avea numai o proveniență cărturărească, întrucât se ştie că la baza genezei descântecelor stă o străveche mentalitate populară, fiind grăitoare în acest sens practicile rituale arhaice, care însoţesc descântecele. Vrăjile au un caracter prin excelenţă laic, contravenind prescripţiilor religioase. În secolele trecute, chiar preoţii români erau, în bună parte (sau în cea mai mare parte), ţărani, cu puţină ştiinţă de carte. Prin practicarea descântecului, ei păstrau şi continuau tradiţia populară. În privinţa unor descântece (dar şi în privinţa unor colinde), chiar şi în alcătuirea textelor, este evidentă viziunea populară, în organizarea compoziţională, cât şi în folosirea arsenalului imagistic.

Se poate considera că şi geneza descântecului *numărătoarea mare* are rădăcini cărturăreşti. În timp, însă, această specie a devenit o creaţie populară prin excelenţă. S-a putut constata şi din variantele descoperite în zona Făgetului că în acest descântec este narată căutarea Fiului Sfânt de către Maica Sfântă Maria Mare. Prin urmare, se poate spune că avem aici o legendă religioasă, impregnată cu numeroase elemente laice, pe care le vom evidenţia pe parcurs.

Cum a arătat Simion Florea Marian, în culegerea *Legendele Maicii Domnului,* acest motiv a fost larg răspândit în tot arealul românesc. După Bogdan Petriceicu Haşdeu, obârşia ciclului de legende religioase axate pe acest motiv ar fi într-unul dintre apocrifele cele mai răspândite şi mai căutate de poporul român şi anume *Visul Maicii Domnului,* al cărui cuprins are următoarele secvenţe: a) Visul Fecioarei Maria, în care l-a văzut pe fiul ei cum a fost prins, chinuit şi răstignit pe cruce; b) Isus Christos se arată maicii sale şi îi explică din ce cauză are să fie el chinuit şi răstignit; c) Exprimarea convingerii că acela care va purta acest vis, cu statornicie, va fi ferit de toate relele, iar când va muri, va scăpa de împărăţia iadului[25]. Savantul autor al lucrării *Cuvente den betrani* mai arată că legenda căutării lui Isus Christos de către Fecioara Maria ar consta în concreteţea acestui vis, iar naraţiunea (povestirea) peregrinării Maicii Domnului ar fi o creaţie contaminată de un alt text apocrif creştin sau de o legendă păgână. Simion Florea Marian, discipolul marelui savant, subscrie la cele susţinute de mentorul său şi subliniază că, într-adevăr, există o contaminare cu alte motive, întrucât nu-şi poate „altmintrelea" explica de unde vine, în toate variantele câte îi sunt cunoscute cercetătorului, episodul în care broasca o face pe Maica Domnului să râdă, atunci când i-l arată pe fiul său Toma-Forforoma[26].

Luând în considerare apocriful *Visul Maicii Domnului*, în care se spune că persoana care îl va şti şi îl va spune (repeta) o să fie ferită de rele, iar sufletul său va ajunge în rai, se poate înţelege şi descifra geneza părţii finale a legendei Maicii Domnului şi, implicit, a formulei de încheiere a *descântecului de apă mare (numărătoarea mare)*:

„Cine-o şti-o ş-o povesti-o
La un an, la doi, la trei,
La o lună, la două, la trei,
L-oi lua de mâna dreaptă
Şi l-oi duce de mâna dreaptă

La măși întinsă,
La făclii aprinsă,
La pahare pline
Și la viață lungă;
Iară cine-o ști-o
Și n-o povesti-o
La un an, la doi, la trei,
La o lună, la două, la trei,
L-oi lua de mâna stângă
Și l-oi duce pe cale strâmbă,

La măși strânsă,
La făclii stânsă,
La pahare goale,
La viață veșnică"[27].

Această legendă a avut o răspândire pe tot cuprinsul țării, dar importante sunt funcțiile și valoarea artistică, acestea relevându-i caracterul de creație laică, adică de produs valoros al puterii de inventivitate și imaginație a poporului român, așa cum arată și Simion Florea Marian: „Poporul român din Maramureș spune că păcurarul care va zice această poveste în toată seara și dimineața de când se mârlesc oile și până fată, între mielușei va avea unul năzdrăvan, care umblă tot în fruntea oilor (...). Asemenea va avea și acea muiere fiu năzdrăvan care va zice povestea aceasta cu toată inima, ca să fie primită", iar în altă parte notează că „Feciorul ce o va zice de două ori pe zi, între Crăciun și Anul Nou, va visa pe cea care o dorește să o ia de nevastă"[28].

Informațiile respective oferă deschideri noi de interpretare. În credința și practica privind dobândirea mielului năzdrăvan există motivul unei legende mitice străvechi, care s-a păstrat numai în legătură cu funcția rituală a povestitorului. O asemenea credință a fost notată și de Ovidiu Bîrlea, care arată că o astfel de legendă este „atestată numai în Ținutul Dornelor și vag în Maramureș". Folcloristul Bîrlea înregistrează o informație din Dorna Cândreni, în care se arată că dacă ciobanul va spune în fiecare seară o poveste diferită, din ziua în care sunt dați berbecii la oi și până când în turmă va fi fătat primul miel, „atunci o face oaia un miel năzdrăvan – spun bătrânii – să poată ști tăt șe-ai să păț"[29]. În *Introducerea* la antologia alcătuită de Ovidiu Bîrlea se subliniază că o asemenea credință se pare că ar fi specific românească, întrucât, până în prezent, nu a mai fost consemnată la alte popoare.

Informația citată din Simion Florea Marian privitoare la eficiența permanenței repetate, adică a demersului ritual-narativ, amintește evident de descântecele de „scrisă", încheiate cu formula de tip poruncă adresată forței supranaturale, pentru a-l obliga pe „predestinatul" partener de viață: „Să vie, în vis să-l visez / Aievea să-l văz"[30].

Prin credințele legate de rostul spunerii (narării, povestirii) mai departe a legendei Maicii Precista, prin care se relevă funcția nemijlocită a performanței, de fapt caracterul de rit oral al acestui text este explicat în formula finală: „Că toți câți or ști / Și s-or trudi / De-a învăța / Povestea asta / ... / Cu daruri i-a dărui / Cu bine i-a răsplăti, / De multe rele i-o scuti". În numeroase variante „răsplata constă în câștigarea împărăției raiului", așa cum arată și finalul variantelor descoperite în zona Făgetului:

„Cine va ști
Și-i va povesti
La vreun an,
La o lună,
La vreo zi bună,
Io de mână l-oi lua,
În grădina cu flori
L-oi băga,
La făclii aprinse,
La mese întinse"[31].

Prin aceasta, *Numărătoarea mare*, ca descântec și incantație, își sporește conotațiile, eficiența sa manifestându-se nu numai pentru persoana muribundă, ci și pentru cea care îl „zice", dar și pentru creștinarea lumii:

,De când eu am chinuit,
Sângele m-o podidit,
Vin pe lume s-o prăsât
Și s-o creștinat lumea!
Sudorile m-or trecut,
Grâu pe lume s-o prăsât
Și s-o creștinat lumea!"[32]

pentru înmulțirea bunurilor materiale, prăsirea alelor și animalelor pe pământ:

,De când eu am chinuit,
Multe am auzit:
Zbieret de miel,
Zbieret de viței"[33],

ât și multă bucurie: „Cântece de fată mare, uierul / De plugărel! / De când eu am chinuit, ate pe lume s-or prăsât!..."[34]; dar și pentru ătirea creștinească pentru ultimul drum: „Și flori culegeau, / Din ochi lăcrămau / Cununi leteau. // Din cununi se făceau albine, / Albinele au ceară, / Să nu poată lumea să piară, / Fără ină de ceară..."[35].

Este vorba despre o eficiență de natură religioasă, sență, dar care este reclamată prin mijloace laice pendente de practicarea actului ceremonial gios, astfel „recurgându-se la vrăjitorie", după arată și preotul bănățean Melentie Șora.

Așadar, se poate considera că, chiar dacă *nărătoarea mare* a fost „compusă de preoți", timp, acest descântec și-a schimbat funcția, nându-se în bună parte ceremonialului religios, tracarându-l în momentul de cumpănă al vieții lui, când acesta se află între viață și moarte, dacă se are în vedere impunerea reiterării pernanței, numai spre binele colpoltorului, atunci astă creație ar îndeplini mai accentuat funcția i rugăciuni apocrife, în care este evidentă connarea în fața unei anumite divinități, ceea ce, și, este neconformă cu normele cultice. Profeul clujean Ion Cuceu, referindu-se la „credințe ind forța magică a acestui text", arată că: „Rareori st culeasă o variantă a acestui tip de legendă, să i se fi subliniat funcționalitatea cultică"[36], iniind, pe bună dreptate, că această narațiune, siderată de Simion Florea Marian „legendă în uri", este „fără îndoială, de origine cultă", dar, arcă folcloristul clujean, „acest fapt nu mai are nici o importanță, de vreme ce textului propriu-zis i s-au alăturat, în circulație, o seamă de credințe populare"[37].

De altfel, aceste credințe, izvorâte dintr-o străveche mentalitate populară, și-au pus pecetea asupra funcționalității textului, iar viziunea folclorică s-a răsfrânt precumpănitor asupra fondului de imagini artistice. În acest sens, a fost citat anterior portretul fiului de broască necălcat de o „roată-forforoată" („roată-porhoroară", „roată-borboroată"), adică Toma Forforoma, care este de o rară plasticitate, realizat hiperbolic și caricatural, cu mijloace specifice universului creator popular. Dar, în unele variante, cum este cea publicată de George Cătană, este prezent și portretul Fiului Sfânt, asemănător portretului ciobanului mioritic. Maica Sfântă Maria Mare îi spune Sfântului Ion („Ion Sântion") că fiul său este ușor de recunoscut, cum arată și versurile:

„Că fața și obrazul lui
E floarea crinului,
Gura lui
Mura câmpului;
Ochii și sprâncenele lui
Pana corbului;
Săbioara lui
Tunetul de sară;
Pușculița lui
Tunetul de vară"[38].

Un portret asemănător am întâlnit într-o variantă a baladei *Miorița*, din zona Făgetului, intitulată *Cea babă bătrână*, după primul vers, din care redăm prima parte:

„Cea babă bătrână
Cu cojoc de lână,
Din furcă torcând,
Din picior șchiopând,
Din ochi lăcrămând,
Mergea tot plângând,
Din gură-ntrebând
Doi feciori oșteni,
Tineri moldoveni:

– N-ați văzut pe-aici,
Dragii mei voinici,
D'un fecior oștean
Tânăr moldovean?
– Ba, noi am văzut,
Dar n-am cunoscut.
– Lesne de-al cunoaște:
Murgușorul lui –
Pana corbului;
Frâușorul lui –
Para focului;
Șăuleana lui –
Țeasta zmeului;
Chinghișoara lui –
Năpârcă-mpletită,
Sub foale-nvălită..."[39]

elementele de portret fiind aici indirecte, cu transparente trimiteri la trăsăturile de caracter și la însușirile voinicești.

În lucrarea sa, *Legendele Maicii Domnului*, Simion Florea Marian susține că „izvorul" baladei *Miorița* ar fi legenda despre „căutarea Domnului Isus Hristos (...) în combinațiune cu unele colinde"[40]. Dar, așa după cum susține Adrian Fochi, „cel de al patrulea episod – maica bătrână – nu ține nici el de actul primordial de geneză al baladei. Episodul circulă (...) independent, în diverse forme care ating atât domeniul producțiilor profane, cât și domeniul producțiilor folclorice cu caracter religios pe întreg teritoriul țării noastre. Care este raportul dintre balada profană și legenda religioasă, pe această temă este greu de stabilit. Cert este că episodul, așa cum apare în *Miorița*, vine din zona profană, nu din cea religioasă"[41]. De-a lungul vremii, schimbarea funcției interne a legendei a dus implicit la modificări în structura artistică a acestei creații, mai ales prin contaminare cu procedeele stilistice folosite în descântec:

„Se luară și plecară
Pe cale, pe cărare,
Se-ntâlniră cu Sfânta Vineri
În cale
Și aflară o albină,
Din albină se făcu voștină,
Din voștină se făcu ceară,
Din ceară o lumânare"[42],

secvență, după cum se observă, asemănătoare cu finalul unei variante din zona etnofolclorică a Făgetului, sau:

„S-a înălțat sus
Un nour mare,
Din nourul mare
S-a făcut un om mare,
Cu o secure mare,
Și din omul mare
S-a făcut o pădure mare,
Cu un lemn mare,
S-a tăiat o aschie mare
Și s-a făcut o biserică mare"[43].

Această metamorfozare, într-o monodimensionare a colosalului, se desfășoară sub zodia efectului absurdului, ca mijloc de manifestare a bolii sau a morții. Același procedeu poate fi descoperit și în alte tipuri de descântece, dar referitor la culori sau metale (roșu, roșie, galbenă, vânătă, neagră, „nouăzeci și nouă de culori", de fier) după cum rezultă din exemplele următoare de descântece „de orbalț":

„Fu un om mare
Roșu de fier,
Cu o secure mare
Roșie de fier;
Se duse într-o pădure mare
Roșie de fier,
Să taie un lemn mare
Roșu de fier;
Și făcu doi boi mari
Roșii de fier,
Și patru resteie mari
Roșii de fier;
Și se duse într-o holdă lungă
Roșie de fier,
Și trase două brazde lungi
Roșii de fier..."[44].

*
„Mă dusei pe drum roșu,
În pădurea roșie;
Strânsei lemne roșii,
Cu răpelț roșu
Făcui foc roșu;
Pusăi oală roșie,
Apă roșie;
Făcui mâncare roșie,
Masă roșie,
Scamne roșii,
Blid roșu,
Linguri roșii..."[45]
*
„Plecai pe cale,
Pe cărare,
Mă-ntâlnii c-un om roșu
În cale;
Cu boii roșii,
Cu plug roșu.
Șî iar plecai pe cale,
Pe cărare,
Mă-ntâlnii c-o pasăre
Galbenă-n cale. [...]
Șî iar plecai pe cale,
Pe cărare,
Mă-ntâlnii c-o pasăre
Vânătă-n cale. [...]
Șî iar plecai pe cale,
Pe cărare,
Mă-ntâlnii c-o pasăre
Roșie-n cale..."[46]
*
„Plecă un om roșu,
Cu caii roșii,
Cu carul roșu,
Cu plug roșu,
Să facă arătură roșie,
Să samene grâu roșu.
Grâu roșu sămănă,
Pasăre roșie-l mâncă..."[47]
*
„Fugi,
Bubă vânătă,
Bubă neagră,
Bubă galbenă
Bubă roșie,
Bubă albă,
Bubă în
Nouăzeci și nouă
De culori"...[48]

Luând în considerare multitudinea de metamorfozări, de diversitate coloristică și metonimică, de la hiperbolic la caricatural, devine explicabil faptul că un remarcabil filolog, precum Emil Petrovici, ținând seama de funcția, dar și de structura acestei creații, a inclus-o în categoria descântecelor, în culegerea sa, *Folclor din Valea Almăjului*. Astfel, la capitolul *Practici magice, descântece*, cercetătorul menționează că a încadrat aici și *Numărătoarea Mare*, „deoarece este considerată tot ca un descântec. Se spune la căpătâiul muribunzilor"[49]. Textul este precedat de următoarea informație de teren: „Când îi omu' bolnav, ce duși lângă el la pat, ce pun' pră z'enunchi, aprindz o lumânare di la praznic, ș'atunși înșepi, dzîș'"[50]; (urmează textul – n.n.). „Trebuie ca descântătoarea să aibă o sășiră-n mână ș-o lumină în ailaltă"[51].

În amintita lucrare, *Materialuri folcloristice*, III, de Grigore G. Tocilescu și Christea N. Țapu, ediție îngrijită de Iordan Datcu, în noua clasificare a textelor apare o variantă a *Numărătoarei mari* în cadrul colindelor, care este intitulată *Răstignirea lui Hristos*, iar în sumara notă informativă se precizează că textul „e cules de Chr. N. Țapu de la dr. Vasile Glodariu din Ludușul Mare, Transilvania"[52]. Finalul acestei colinde a fost reprodus greșit de către informatorul ardelean și este următorul:

„Cine o auzi vestea mea,
Povestea mea
Și de învățat o va avea
La lună, la săptămână,
L-oi lua de mâna stângă
Și l-oi băga pe părți strâmte
Și l-oi duce la mese răsturnate,
La pahare sparte,
Unde-s broaștele

Cât vacile,
Şerchii cât sulurile de car de mari
Şi acolo va locui de veac;
Şi apoi, iar cine va vrea
Să înveţe povestea mea
Şi va vrea să înveţe
La lună, la săptămână,
Îl voi lua de mâna dreaptă
Şi-l voi duce la părţi drepte,
La mese încărcate
Cu pahare pline,
Unde va petrece
În veci. Amin".

În mod normal, în prima parte a acestui text ar fi trebuit să fie vorba despre pedepsirea celui care nu ar vrea să înveţe şi să ducă mai departe (să colporteze) mesajul respectiv. Aşa se încheie toate celelalte variante ale textului.

Textul din colecţia *Materialuri folclorice* ar putea avea funcţia de colindă religioasă, însă se impune atenţie asupra viziunii laice, populare despre lume, precum în secvenţele care preced finalul, când Isus s-a lăsat răstignit, întrucât până la supremul său sacrificiu, „Nu era zuer de fluier, / Nici chers de fată mare, / Nici nu căuta maica de pruncul ei, / Nici vaca de viţelul ei". Anormalitatea acestor stări a fost îndreptată prin sacrificiu, prin acceptarea răstignirii, astfel întorcându-se în lume cântecul şi grija faţă de oameni, adică frumuseţea vieţii şi valorile sale etice, prin alungarea răului, prin înlocuirea sa cu binele, cu însănătoşirea, funcţii apotropaice specifice incantaţiilor de descântec, a riturilor de însănătoşire.

În clasificarea pe care o face, cercetătoarea Monica Brătulescu inserează textele de colindă de acest gen în grupa celor *biblice şi apocrife* şi deosebeşte două tipuri: *Iisus căutat de Maica Domnului*[53] şi *Maica Domnului, tâmplarul şi fierarul*[54]. Pentru primul tip, cercetătoarea face numeroase trimiteri, colinda respectivă dovedindu-se că are o răspândire largă pe întreg cuprinsul ţării. Pentru al doilea tip, însă, a dat numai un singur izvor bibliografic din culegerea *Mureş, Mureş, apă lină... Literatură populară din Regiunea Mureşului de sus*, Editura „Astra", despărţământul Reghin, 1936, alcătuită de dr. Eugen Nicoară şi Vasile Netea.

Redăm în continuare varianta celor doi cercetători ardeleni (reghineni), care au încadrat-o în cap. V al culegerii, prefaţate de scriitorul Ion Agârbiceanu, intitulat *Colinde şi cântări religioase*, la p. 169 -171:

„Cruce-n cer, cruce-n pământ

refr.: *Altar de mărgăritar*

Umblă maica precista,
Pe-un deal ascuţit,
Ca o dungă de cuţit,
Tot plângând şi tânguind,
Că fiul nu şi-a găsit.
S-a-ntâlnit c-un meşter de lemn,
Meşterul din grai grăie:
- Ce plângi maică precista?
- Da cum n-oi plânge,
Că de nouă zâle, nouă nopţi,
Eu tot plâng şi citesc
Pe toţi îi adeveresc,
Pe-al meu fiu nu îl găsesc.
Meşterul din grai grăie:
- Eu i-am făcut cuiele,
De ce-o zis să le fac mici,
De-aia le-am făcut mai mari.
- Să lucri cu anul,
Ş-apoi să capeţi banul.
Iar de-acolo s-o luat
Pe-un deal ascuţit
Ca o dungă de cuţit,
Tot plângând şi tânguind
Că fiul nu şi-a găsit.
Ş-a-ntâlnit un meşter de fier.
Meşterul din grai grăie:
- La Ierusalim l-am aflat,
Răstignit pe cruce de brad,
Eu i-am făcut cuiele,
De ce-a zis să le fac mai mari,
De-aia le-am făcut mai mici.
Maica din grai grăie:

- Fiule, să dai o dată cu ciocanu,
Și-ndată să apuci banul.
Iar de-acolo maica s-o luat
Pe-un deal ascuțit
Ca o dungă de cuțit,
La Ierusalim o sosit,
Cu fiul s-o întâlnit,
Și din grai aș'o grăit:
- Tomioace, Tomioace,
Treci tu prin busuioace,
Și vin la măicuța-ncoace.
De când cu chin m-ai lăsat,
Mult am plâns și suspinat,
Până ce eu te-am aflat".

Autoarea lucrării consacrate colindei românești menționează că tipul „Isus căutat de Maica Domnului" este „colind de babă bătrână" – în culegerea lui Nicolae Păsculescu, *Literatura populară românească* (1910, p. 61-62) – „de văduvă", iar în G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române* (1885, p. 91-93) – „colindul lui Dumnezeu" și că are loc performarea „la terminarea colinzilor de drum spre gazdă"[55]. Se constată, așadar, funcții diferite ale acestei colinde, fapt într-un fel explicabil, prin ideea că textul nu are o mare vechime în repertoriul practicii colindatului, după cum consideră cercetătorul timișorean Aurel Turcuș. Tot el susține că acestei împrejurări i se datorează și lipsa refrenului, marca specifică structurii compoziționale a colindei, mai puțin în varianta cercetătorilor mureșeni, amintiți mai sus.

Pentru completarea și exemplificarea ideilor anterioare, redăm integral o colindă din zona Făgetului, intitulată *Pe-o rază de soare*:

„Maica Domnului,
refr.: *Iai, Domnului Doamne*
Maica Domnului
Mergea, cât mergea
Pe-o cale nainte,
Pe-o rază de soare,
Că-i mai umblătoare.
Când mi se uita,
Vedea, ce vedea?
Ceată de feciori,
Juni colindători,
Umblând,
Colindând
Și-n susu și-n josu.
Maica Domnului,
Ea din grai grăia:
- Ceată de feciori,
Juni colindători,
N-ați văzut fiul meu?
Ceata de feciori,
Juni colindători,
Ei din grai grăiau:
- Maica Domnului,
De l-om fi văzut,
Nu l-am cunoscut.
Maica Domnului,
Ea din grai grăia:
- Lesne a-l cunoaște,
Căci căluțul lui
Roșu-nvărăgat
De piciorul stâng,
Iar de cel girept
Negru-i pintenog.
Și șăuța lui,
Gura leului;
Și frâuțul lui,
Șarpe-ntârlițat,
De guri încleștat,
De cozi înnodat;
Și zbiciuțu' lui,
Năpârcă-mpletită;
Și pușchița lui,
Tunetul de sară,
De cu primăvară;
Și hainele lui,
Poala ceriului;
Săbioara lui,
Săgeată
Tăiată
De mâna gireaptă.
Ceata de feciori,
Juni colindători,
Ei din grai grăiau:
- Maica Domnului,
Dacă-i lucru-așa,
Noi că l-am văzut,

Sus, la răsărit,
La masă scriind,
Prin sânge-notând,
Pentru noi rugând,
Cam pe sănătate,
Pe-o lungă viaţă.
Şî te veseleşte,
Maica Domnului,
Că ţ-o închinăm
În dalba-i sănătate!"[56]

În încheierea acestui studiu, amintim faptul remarcabil că legendele Maicii Domnului s-au bucurat şi de atenţia lui Mozer Gaster, în perioada sa londoneză, când, pe lângă o intensă activitate de cercetare, el a adus şi numeroase servicii României, organizând în Anglia expoziţii de artă populară, ţinând conferinţe privind folclorul românesc, tipărind, concomitent, o seamă de articole despre aceste domenii ale culturii noastre. Un exemplu grăitor este amplul articol *Roumanian Popular Legendes of The Lady Mary*, publicat în „Folklore" (în anul 1923, p. 45 – 85), în care Mozer Gaster, preluând creaţii din culegerea lui Simion Florea Marian, le însoţeşte de valoroase comentarii şi multe trimiteri la basmele clasificate de Lazăr Şăineanu[57].

*

Atitudinea despre care am vorbit în rândurile anterioare (de acceptare liniştită a morţii) apare, însă, numai după ce mijloacele „clasice" (înţelegând prin aceasta atât apelul la „tradiţional", cât şi la „modern") au eşuat. Care ar fi acestea? Un prim apel se face la medic, iar apoi la „medicina tradiţională", la aşazisele „leacuri băbeşti": „Bolnăvindu-se şi căzând cineva la pat, astfel că e temere să nu moară, neamurile sale mai de aproape rar când îşi iau refugiul la vreun medic, ci ele de regulă caută singure să-l vindece prin diferite mijloace şi leacuri de casă"[58], aşa cum afirmă Simion Florea Marian.

Dacă nici acest remediu nu dă rezultate, atunci se face apel la „descântătoare", care fac parte, în fond, din aceeaşi familie cu vrăjitoarele, şamanii, vracii etc.

Legătura acestora cu Lumea de Dincolo şi cu moartea, în general, este cu mult mai strânsă decât ar putea părea la prima vedere.

Şamanismul uneşte la un loc medicina, magia şi misticismul. Ansamblul de practici comune diferitelor popoare, care trăiesc în regiunile arctice, americane şi asiatice se bazează pe noţiunea de spirit al stăpânilor naturii şi pe personalitatea unor fiinţe *superioare,* capabile să stabilească o comunicare reală între oameni şi lumea spiritelor, şi care sunt şamanii. Se pare că termenul provine de la sanscritul *sramana, om inspirat de spirite.*

Astfel, *şamanismul* ne apare ca fiind unul din marile sisteme de credinţe, ce permite să se prevadă şi să se rezolve necazurile cotidiene, precum şi pe cele mai grave – boala şi moartea – prin activarea unei legături cu lumea supranaturală. În consecinţă, şamanul (vraciul, vrăjitorul, descântătorul) are diferite funcţii, variind după perioadele culturale. El poate să-şi îndeplinească totalitatea funcţiilor sau să nu aibă decât un rol restrâns, fără să asigure cutare sau cutare funcţie. Câmpul său de acţiune este deci extensibil.

Definiţia cea mai largă ar consta în a-l prezenta ca un intermediar între om şi lumea invizibilă, la care intervine pentru a obţine vânatul în cadrul civilizaţiilor bazate pe vânătoare (cum era cazul la mongoli), sau ploaia pentru fecundarea pământului. De asemenea, şi aici stă una dintre forţele sale cele mai importante, el comunică, în viziune tradiţională, cu spiritele animalelor. El coordonează, deopotrivă, relaţiile dintre vii şi morţi, deoarece comunică cu strămoşii.

Şamanul intervine, prin intermediul divinităţii, în cursul cotidian al acţiunilor oamenilor care îl consultă, atât pentru a afla în ce zi se cuvine să plece la vânătoare, cât şi pentru a institui puterea sau decăderea unui şef.

Şi, ceea ce este cel mai important lucru, în ceea ce priveşte economia

lucrării noastre, șamanul este vindecător, descântător, deținând o cunoaștere a plantelor și a efectelor lor taumaturgice.

În toate cazurile prezentate mai sus, i se cere șamanului să administreze relațiile cu spiritele, pentru a obține efecte imediate și materiale. Este vorba deci de o căutare foarte pragmatică, dar și de o căutare spirituală, pentru că șamanul intervine ca să rezolve conflictele, să răspundă la întrebările rămase fără răspuns, să potolească suferințele morale și fizice. El cumulează două tipuri de cereri: obținerea mântuirii și a vindecării, acoperind astfel două registre disociate în alte culturi – de exemplu, în cazul creștinismului, unul fiind de resortul preotului, celălalt de resortul medicului.

Această comunicare dintre lumea obișnuită și o „altfel" de lume se sprijină pe o credință fundamentală: o „astfel" de lume e multiplă, populată de mai multe puteri, de spirite. Acolo unde alte religii o văd redusă la o divinitate unică, cu care omul stabilește o comunicare personală, societățile șamanice au nevoie să recurgă la un intermediar.

Chiar dacă șamanismul este o gestionare a raporturilor cu o lume populată cu spirite și cu o doctrină, șamanul are totuși un statut care îi conferă un loc eminamente important în grupul social în care își exercită funcțiile.

Tradiția românească nu face excepție și, atunci când doctorul și leacurile se dovedesc a fi neputincioase în fața morții, care se apropie implacabil, se face apel la descântec: „Dacă mijloacele și leacurile întrebuințate de dânsele nu ajută nimic, dacă văd că celui bolnav i s-a apropiat oarecum sfârșitul sau, cum se mai spune, *i s-a curmat firul vieții*, dacă zace troinic, și din ce în ce prinde a-i fi tot mai rău, atunci își iau refugiul la diferite descântece și *desfăcături*, cugetând că poate bolnavul a călcat în vreo urmă rea, sau a fost de cineva pocit, sau altceva i s-a întâmplat, și din cauza aceea s-a bolnăvit.

Cel mai uzitat descântec la o astfel de întâmplare este cel de *pocitură:*

O purces N.
Pe cale
Pe cărare,
Grasă
Și frumoasă,
Rumenă și sănătoasă,
Dar când o fost
La mijloc de cale
Și cărare
O-ntâlnit-o
Pocitura
Cu pocituroiul,
Rana
Cu rănoiul,
Diochioaia
Cu diochioiul
Și cum o-ntâlnit-o
De pământ o trântit-o,
Fața i-o îngălbinit,
Ochii i-o păinginit,
Trupul i-o dumnicat,
Carnea i-o mâncat,
Sănătatea i-o luat,
Ceas de moarte i-o dat;
Oasele i-o zdrobit,
Sângele i-o băut,
Bună de nemică o-a făcut.
N-o prins a se mișela
Și-a se văiera
Cu glas mare până-n ceri.
Cu lacrimi până-n pământ.
Nime n-o auzit-o,
Nime n-o văzut-o,
Numai Maica Domnului
Din poarta ceriului;
Numai ea a auzit-o,
Numai ea a văzut-o.
Și la N. s-o scoborât
Și din gură i-o vorbit:
– N. ce te mișelezi,
Ce te văierezi,
Cu glas mare până-n ceri,
Cu lacrimi până-n pământ?
(...)
– Taci N., nu te mișela,
Nu te văiera

Cu glas mare până-n cer,
Cu lacrimi până-n pământ!
Că pocitura
Cu pocituroiul,
Rana
Cu rănoiul,
Diochioaia,
Cu diochioiul,
Au să meargă,
În Marea Neagră,
C-acolo-s doi pești
Cu solzii de aur,
Pe-aceia că i-or găsi,
De pământ că i-or trânti,
Fața li-or îngălbeni,
Ochii li-or păienjeni,
Trupul li-or dumnica,
Carnea li-or mânca,
Sănătatea li-or lua,
Ceas de moarte că li-or da,
Tu te-ai însănătoșa;
Oasele li-or zdrobi,
Sângele li-or sorbi,
Și ție nemică nu ți-a fi!

Rostind descântătoarea cuvintele acestea de trei ori dupăolaltă, unge trupul celui bolnav cu usturoi pisat sau și cu o altă unsoare"[59].

Asemenea descântec de apă mare sau *Numărătoarea mare* am descoperit și în zona Făgetului. Descântătoarea se deplasa la casa muribundului și lua în mână o bucată de tămâie pe care o frământa între degete, sub un prosop, să nu se vadă. Fiind așezată în dreptul capului celui descântat, zice *Tatăl nostru* înainte, își face cruce, apoi spune acest text ritual:

Doamne-ajută și mie,
Și la bolnavu ăla,
Care-i bolnav!
Dacă-i de viață,
Să fie tămâne-a Tale,
Și dacă moare,
Să se moaie
Tămânea ca cârpa,
Să știm că moare!
Zici Tatăl nostru și apoi zici:
Doamne, tu ajută,
O fost
On om mare
Și-o avut
O săcure mare
Și-o tăiat
Un lemn mare,
Și-o făcut
O mănăstire mare,
Cu nouă uși,
Nouă altare,
Nouă zugrăvele
De soare.
Și-n ea
Cine ședea?
Ședea
Maica Domnului.
În zugrăveala
A mare
Ședea
Maica Domnului
A Mare
Și-n zugrăveala
A mică,
Ședea
Maica Domnului
Mică,
Ședea
Sfântă Măria
Mică.
Și Maica Domnului
Se lua
Pe niște dealuri
Ascuțite
Ca tăișele
De cuțite,
Tot plângând
Și suspinând,
Grele lacrămi
Vărsând
Și căutând
Pe Fiul Sfânt.
Și să-ntâlni
C-un maistor
De lemn în cale:
- Bună ziua,
Maistor de lemn!
- Mulțămim,
Maica Sfântă-a noastă!

- De ce plângi,
De ce te tânguiești?
- Cum să nu plâng,
Să nu mă tânguiesc,
Că de când
Am pornit,
Toți fiii de maică
I-am găsit
Și i-am cetit
Și i-am odresât,
Da' pe-al meu
Fiu Sfânt
Nu-l mai găsesc
Pe pământ.
Nu cumva l-ai văzut?
- De văzut,
Nu l-am văzut,
D-auzit,
Am auzit
Că L-or prins
Cânii de jâdovi
Și L-or pirolat
Pe cruce de brad.
Și-o zâs
Către mine
Să-i fac crucea
Mai mică,
Da' io, Maică,
I-am făcut-o
Mai mare.
- O, maistor de lemn,
Afurisit să fii
Și de mine
Și de Fiul Sfânt!
Mult să cioplești
Da' puțin
S-agonisești!
Și se luă
Maica Domnului
Pe niște dealuri
Ascuțite
Ca tăișele
La cuțite,
Tot plângând
Și suspinând,
Grele lacrămi
Vărsând
Și căutând
Pe Fiul Sfânt.
Se-ntâlni
C-un maistor
De fier în cale:
- Bună ziua, maistor de fier!
- Mulțămim,
Maica Sfântă-a noastă!
De ce plângi,
De ce te tânguiești?
- Da' cum să nu plâng
Și să nu mă tânguiesc,
Că de când
Am pornit
Toți fiii de maică
I-am găsit
Și i i-am cetit
Și i-am odresât,
Da' pe-a meu
Fiu Sfânt
Nu-l mai găsesc
Pe pământ.
Nu cumva
L-ai văzut?
- Maică Sfântă,
De văzut,
Nu l-am văzut,
D-auzit,
Am auzit
Că L-or prins
Cânii de jâdovi
Și L-or pirolat
Pe cruce de brad.
Și-or zâs
Cătră mine
Să-i fac
Piroanele mai mari,
Da' io, Maică,
I le-am făcut
Mai mici...
- O, maistor de fier,
Alduit să fii
Și de mine
Și de Fiul Sfânt,
Puțin să ciocănești,
Mult s-agonisești.
Și s-o luat
Maica Domnului
Pe niște dealuri
Ascuțite
Ca tăișele

La cuțite,
Tot plângând
Și suspinând,
Grele lacrămi
Vărsând
Și căutând
Pe Fiul Sfânt.
Se-ntâlni
C-o roască-
Broască-n cale:
- Bun întâlnit,
Roască-broască!
- Mulțămim,
Maica Sfântă-a noastă!
De ce plângi,
De ce te necăjești?
- Da' cum
Să nu plâng,
Să nu mă tânguiesc,
Că de când
Am pornit,
Toți fiii de maică
I-am găsit
Și i-am cetit
Și i-am odresât,
Da' pe-al meu
Fiu Sfânt
Nu-l mai găsesc
Pe pământ.
Nu cumva
L-ai văzut?
- Maică Sfântă,
De văzut,
Nu l-am văzut,
D-auzit,
Am auzit
Că L-or prins
Câniі de jâdovi
Și L-or pirolat
Pe cruce de brad.
Numai, Mamă,
Nu mai plânge,
Că și io am avut
Nouă copilei,
Mititei-mititei,
La ochi
Borborosei,
La picioare
Crescurei
Și-o venit
Roata-Porhoroata
Și dintr-odată
Mi i-o omorât.
- O, roască-broască,
Alduită să fii
Și de mine
Și de Fiul Sfânt!
Pe pământ
Vei muri
Și te vei usca,
Nu te vei împuți!
Și izvoarele
Unde vei fi tu,
Apa bună
Va fi,
Și unde
Nu vei fi tu
Apa bună
Nu va fi!
Mai spunem
O dată
Vorba ta,
C-ai încălzit
Inima mea.
- O, Maică Sfântă,
Nu mai plânge,
Că și io-am avut
Nouă copilei,
Mititei-mititei,
La ochi
Borborosei,
La picioare
Crescurei.
Și-o venit
Roata-Porhoroata
Și dintr-odată
Mi i-o omorât.
- O, roască-broască,
Alduită să fii
Și de mine
Și de Fiul Sfânt!
Pe pământ
Vei muri
Și nu
Te vei împuți
Și te vei usca.
Și unde

Vei fi tu,
Apa bună
Va fi,
Şî unde
Nu vei fi tu,
Apa bună
Nu va fi.
Şî o plecat
Maica Domnului
Pe nişte dealuri
Ascuţite
Ca tăişele
La cuţite,
Tot plângând
Şî suspinând,
Grele lacrămi
Vărsând
Şî căutând
Pe Fiul Sfânt.
S-o-ntâlnit
Cu Ion Sântion
În cale.
- Bun întâlnit,
Ioane Sântioane!
- Mulţămim,
Maică Sfântă-a noastă!
De ce plângi,
De ce te tânguieşti?
- Cum să nu plâng,
Să nu mă tânguiesc,
Că de când
Am pornit,
Toţi fiii de maică
I-am găsit
Şî i-am cetit
Şî i-am odresât,
Da' pe-al meu
Fiu Sfânt
Nu-l mai găsesc
Pe pământ.

Note:

25 Bogdan Petriceicu-Hasdeu, *Cuvente den betrani*, vol. I, Bucureşti, 1989, p. 390

26 Simion Florea Marian, *op. cit.*, p. 108

27 *Numărătoarea Mare*, variantă din Cenad, culeasă de Aurel Turcuş, în anul 1972, de la Perian Elena, 75 ani, nr. 707

28 Simion Florea Marian, *op. cit.*, p. 25

29 Ovidiu Bîrlea, *Antologie de proză populară epică*, vol. I, Ed. pentru Literatură, Bucureşti, 1966, p. 16

30 Grigorie G. Tocilescu, Christea N. Ţapu, *Materialuri folcloristice*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, p. 340

31 Ion Căliman, *op. cit.*, p. 194

32 *Ibidem*, p. 202

33 *Ibidem*, p. 202

34 *Ibidem*, p. 202

35 *Ibidem*, p. 195

36 Ion Cuceu, *Asupra funcţiilor rituale ale povestitului*, în „Anuarul de Folclor", Cluj-Napoca, 1980, p. 70

37 *Ibidem*

38 Aurel Turcuş, *op. cit.*, p. 104

39 Ion Căliman, Cornel Veselău, *Poezii populare româneşti. Folclor din Banat*, Ed. Grai şi Suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 1996, p. 302-303

40 Simion Florea Marian, *op. cit.*, p. 108

41 Adrian Fochi, *Miorița. Tipologie, circulaţie, geneză, texte*, Ed. Academiei R.P.R., Bucureşti, 1964, p. 542

42 Melentie Şora, *op. cit.*, p. 97

43 *Ibidem*

44 Ion Căliman, Cornel Veselău, *Poezii populare..., op. cit.*, p. 228

45 *Ibidem*, p. 228

46 *Ibidem*, p. 229

47 *Ibidem*, p. 230

48 *Ibidem*, p. 230

49 Emil Petrovici, *Folclor din Ţara Almăjului*, în „Anuarul Arhivei de Folclor", III, 1935, p. 36

50 *Ibidem*, p. 130

51 *Ibidem*, p. 131

52 Grigore G. Tocilescu, Christea N. Ţapu, *op. cit.*, p. 18

53 Monica Brătulescu, *Colinda românească*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, p. 300

54 *Ibidem*, p. 303

55 *Ibidem*, p. 402

56 Ion Căliman, Cornel Veselău, *Poezii populare..., op. cit.*, p. 41 - 43

57 I. Muşlea, *Dr. M. Gaster folclorist, în Cercetări etnografice şi de folclor*, vol. I, ediţie îngrijită, cu studiu introductiv, bibliografie, registrul corespondenţei de specialitate, indice de Ion Taloş, Ed. Minerva, Bucureşti, 1971, p. 208-209

58 Simion Florea Marian, *Înmormântarea la români*, Ed. Grai şi Suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 1995, p. 9

59 *Ibidem*, p. 8-12

În **Almanah *Sintagme literare* 2017** semnează:

POESIS: Adela Efrim, Adelina Constantin, Adrian Creţu, Adrian Grauenfels, Adrian Iona, Adrian Mihăescu, Adriana Chidu, Adriana Weimer, Alina Marieta Ion, Ana Maria Gîbu, Ana Pop Sîrbu, Andrei Zanca, Angela Furtună, Angi Melania Cristea, Armina Flavia Adam, Camelia Ardelean, Carmen-Maria Mecu, Carmen Secere, Constantin Dehelean, Constantin Stancu, Cornelius Drăgan, Cristian-Paul Mozoru, Dan Dănilă, Dan Rotaru, Daniel Corbu, Daniela Voicu, Darie Lăzărescu, Dora de Mircea, Dumitru Velea, Elena Katamira, Elisabeta Boţan, Emil Iulian Sude, Florentina Borgovan, Gabriel Gherbăluţă, Gabriela Ana Bălan, Gabriela Creţan, Gela Enea, George Stănciulescu, Horia Simon, Ioan Matiuţ, Ioan Vintilă Fintiş, Ioana Burghel, Ionel Ciupureanu, Ionuţ Caragea, Irina Lucia Mihalca, Johan Klein, Lazăr Magu, Laura Cătălina Dragomir, Liuba Botezatu, Liviu Ioan Dragoş, Liviu Ioan Stoiciu, Liviu Măţăoanu, Liviu Ofileanu, Luca Cipolla, Luminiţa Amarie, Macrina Lazăr, Maria Calleya, Mariana Cornea, Mihaela Aionesei, Mihaela Oancea, Mihaela Stanciu, Mihai Marian, Mioara Băluţă, Monica Rohan, Nicolai Tăicuţu, Octavian Mihalcea, Petre Crăciun, Petru M. Haş, Raul Bribete, Raul Constantinescu, Raul Sebastian Baz, Rodian Drăgoi, Romiţa Mălina Constantin, Savu Popa, Silvia Bitere, Silvia Goteanschii, Simona-Grazia Dima, Sorin Olariu, Sorina Eva Matei, Teo Cabel, Teo Laurean, Teodor Dume, Valentin Tufan, Valeriu Marius Ciungan, Vali Orţan, Vasile Dan, Victor Munteanu, Violeta Mihăeş, Viorica Răduţă, Viviana Milivoievici

PROZĂ: Alexandra Gheghi, Alexandru Ioan Despina, Anne Marie Bejliu, Claudia Partole, Constantin Voinescu, Corina Victoria Sein, Dana Gheorghiu, Elisabeta Boțan, Florina Sanda Cojocaru, Gela Enea, Iulia Elize, Iulian Moreanu, Ladislau Daradici, Luminița Zaharia, Marinel Gîlcă, Nelu Stanciu, Nicolae Stan, Radu-Ilarion Munteanu, Raisa Boiangiu, Romița Mălina Constantin, Șerban Tomșa, Veronica Baciu, Virgil Matei

ATELIER CRITIC: Adrian Dinu Rachieru, A.G. Secară, Alexandru Cîrţu, Constantin Stancu, Daniel Marian, Gheorghe Pârlea, Ionel Bota, José Antonio Olmedo López-Amor, Ladislau Daradici, Luminița Zaharia, Mihaela-Mariana Cazimirovici, Nicolae Boghian, Octavian Mihalcea, Petruș Andrei, Raul Constantinescu, Valeria Manta Tăicuţu, Virginia Chiriac

ESEU: Andrei Zanca, Ionel Bota, Liuța Scarlat

INTERVIU: Ion Cristofor – Adela Rachi, Ionel Bota – Liviu Ioan Stoiciu, Lucian Vasilescu – un cristian, Marin Ifrim – Ana Maria Gîbu

UNIVERSALIA: Asllan Qyqalla, Carlo Pulèo Ventimiglia, Carmen Camacho, César Curiel, Daniel Montoly, David Baza Galán, Elizabeth Carolina Muñoz Flores, Francesca Lavinia Ferrari, Gani S. Pllana, Giovanna Frene, Gregorio Muelas Bermúdez, Heberto de Sysmo, José Sarria, Paolo Maria Rocco, Piergiorgio Viti, Sofía Rodríguez García, Vahbi Miftari

LA CURȚILE DORULUI: Ion Căliman

ISSN 2286 - 4563